

KÚRIAI DÖNTÉSEK

BÍRÓSÁGI HATÁROZATOK

2022/12
70. évfolyam

2022. december

TARTALOM

JOGEGYSÉGI PANASZ TANÁCS

- 3/2022. Jogegységi határozat (Jpe.III.60.013/2022/8. szám) a külön törvényben szabályozott eljárásjogi rendelkezések alapján meghozott határozatok elleni jogorvoslati jogról ..... [1868](#)
- A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.I.60.003/2022/9. számú határozata ..... [1873](#)
- A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.042/2022/3. számú végzése ..... [1878](#)
- A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.048/2022/3. számú végzése ..... [1879](#)

KOLLÉGIUMI VÉLEMÉNYEK

- 2/2022. (X. 11.) KK vélemény a választói névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslati eljárás szabályairól ..... [1881](#)

BÜNTETŐ KOLLÉGIUM

- [315](#) Költségvetési csalás esetén a tévedésbe ejtés (tévedésben tartás, valótlan tartalmú nyilatkozat tétele, valós tény elhallgatása) tényállásszerű minden olyan esetben, amikor az adott jogi szabályozás mellett igénybe vehető, a Btk. 396. § (9) bekezdés a) pontjában meghatározott költségvetésből származó támogatás feltételeinek kijátszásával történik. Ez megvalósulhat úgy is, hogy az adott költségvetési támogatás feltételeinek az igénybe vevő – a nyilatkozat megtételekor – nem felel meg, de valótlanul olyan nyilatkozatot tesz, amely szerint a feltételeket teljesíti, tehát jogosult az adott támogatásra. Annak nincs jelentősége, hogy a támogatás feltételeinek a nyilatkozat megtételét követő későbbi időpontban (amikor a megítélés, valótlan nyilatkozat hatására a támogatás folyósítása már megtörtént) már megfelel az igénylő... [1882](#)
- [316](#) A védő kizárására sor kerülhet abban az esetben is, ha az általa védett terheltek és bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek között érdekellentét áll fenn. Az érdekellentétet nem kizárólag az érintett személyek vallomása alapozhatja meg, mivel a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személynek a törvény rendelkezéseire figyelemmel ilyen vallomása nem is lehet. Abban az esetben, ha egy védő több bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy védelmét látja el, úgy az érdekellentét kérdését olyan körülmények között kell vizsgálni, hogy az érintett személyeknek egyetlen, a büntetőeljárásban értékelhető vallomása sincs. Több terhelte érdekében eljáró védő esetében is létezhet az érdekellentétnek olyan esete,

amely nem a védekezés módjából, hanem a felrótt bűncselekmény elkövetésében betöltött szerepből vagy az adott eljárás kívüli egyéb okból fakad, ezeket a körülményeket az ismert tények alapján az eljárás valamennyi szakaszában körültekintően kell vizsgálni..... [1888](#)

- [317](#) I. A másodfokú bíróság tárgyalást tart, ha bizonyítás felvétele szükséges. E törvényi rendelkezés egyaránt vonatkozik a nem ügydöntő végzés elleni és az ítélet elleni fellebbezés elbírálására. A Be. 598. § (1) bekezdés g) pontja szerinti tanácsülés mint eljárási forma nem korlátozza a bizonyítás lehetőségét, éppen fordítva, a bizonyítás felvételének szükségessége határozza meg az eljárási formát. II. A törvényszék elsőfokú eljárásban hozott határozatot a zár alá vétel feloldásáról, így a végzésével szemben bejelentett fellebbezés elbírálása során a Be. 614. §-ban foglaltak nem alkalmazhatók ..... [1894](#)

- [318](#) A másodfokú bíróság eljárása nem szorítkozhat csupán az indokolás formális meglétének ellenőrzésére, annak – a felülmérlegelés tilalmát nem sértve – a tartalmi ellenőrzésére is köteles. Az e körben feltárt logikátlan és iratellenesség az indokolás formális megléte mellett is vezethet annak tartalmi hiányának megállapításához..... [1897](#)

- [319](#) I. A tényállás és a rendelkező rész összhangjának hiánya nem az eljárási szabályokat (az indokolási kötelezettséget), hanem a büntető anyagi jogot sérti. Az eljárási szabálysértés megállapítására főszabályként csak az vezethet, ha a rendelkező rész (jogkövetkeztetés) és büntetőjogi főkérdésben a tényálláson kívüli indokolás áll egymással ellentétben. II. Az elektromos roller gépi meghajtású jármű. Ezért ittas vagy bódult állapotban való vezetése közúton vagy közforgalom elől el nem zárt magánúton bűncselekményt valósít meg..... [1906](#)

- [320](#) I. A közzétett bírósági határozattól való eltérésen alapuló felülvizsgálat mindig két felülvizsgálati ok egyidejű megvalósulását feltételezi. Ebből következik, hogy ha a közzétett határozattól való eltérésre való hivatkozás nem alapos, az állított anyagi vagy eljárásjogi törvénysértés önmagában is felülvizsgálatot alapozhat meg. Az indítvány elutasítására akkor kerülhet sor, ha az indítvány nem a Kúria által 2012. január 1. napját követően hozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozattól való eltérést állít és/vagy az állított törvénysértés nem a Be. 649. § (1) vagy (2) bekezdése szerinti felülvizsgálati ok.

II. Felülvizsgálati indítványt – a törvényi kivételektől eltekintve – minden jogosult egyszer terjeszthet elő. Ezért vitás esetben mindig gondos, tartalmi vizsgálatot igényel annak megállapítása, hogy azt a terhelt, a védő vagy a terhelt védője útján terjesztette-e elő.....

1910

POLGÁRI KOLLÉGIUM POLGÁRI SZAKÁG

321 Közjegyzői okirat akkor látható el végrehajtási záradékkal, ha a feltétel bekövetkeztét – az adott esetben a felmondást és a felmondás közlését – is közokirat tanúsítja.....

1913

322 A kft. által a saját tulajdonú készlet biztosítására megkötött vagyonbiztosítási szerződés nem a tag üzlet részhez fűződő vagyoni érdekét biztosítja, ezért a kft. tagja nem minősül biztosítottnak.....

1916

323 A személyiségvédelem iránt indult perben a közéleti vitában kifogásolt közlés tényleges tartalmát nem önmagában, a szöveggörnyezetéből kiragadva, hanem a nyilatkozat többi részével együtt vizsgálva, a közlés lényegi mondanivalóját szem előtt tartva, az átlagos olvasó értelmezését is figyelembe véve kell meghatározni. A vélemény tartalma és annak helyes vagy helytelen volta a jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jog megsértése iránti igényt nem alapozza meg.....

1918

324 A szerzői jogról szóló törvényben meghatározott jogkövetkezmények a jogsértés megállapíthatósága esetén mindig az eset körülményeihez képest alkalmazhatók. A jogsértő személyének jogutód nélküli megszűnése esetén nyilvánvaló, hogy a jogsértő tevékenység folytatása is megszűnik és annak a jövőbeni folytatása sem várható. Ezért ilyen esetben a jogsértésben közreműködővel szemben támasztható polgári jogi igénynek, a jogsértés abbahagyására kötelezésnek, illetve a további jogsértéstől való eltiltásnak sem ténybeli, sem jogi alapja nincs.....

1922

325 Az érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettség főszabály szerint, általában a víziközmű társulatnak azt a tagját terheli, akivel szemben a taggyűlési határozaton alapuló, szabályszerűen közölt értesítés alapján először válik esedékessé a fizetési kötelezettség.....

1925

326 Annak elbírálása során, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta-e helyben, azt kell vizsgálni, hogy a keresettel érvényesített jog és az érdemi védekezés által körülhatárolt jogvita érdemi eldöntése szempontjából jelentős kérdésekben megegyezett-e az eljáró bíróságok álláspontja.....

1926

327 A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem visszautasításának van helye, ha a fél állítja a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát, de nem jelöl meg olyan elvi

jelentőségű jogkérdést, amelynek esetében a másodfokú bíróság konkrét jogi norma eltérő értelmezése útján jutott a Kúria közzétett eseti döntésében foglalt jogértelmezéstől különböző álláspontra.....

1930

328 I. A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben az engedélyezés indokait is részletesen elő kell adni.

II. Olyan jogkérdésben, amelynek érdemi vizsgálata – a felülvizsgálati eljárás korlátaira tekintettel – eljárásjogi okból nem végezhető el, előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése sem indokolt, így erre az engedélyezési okra hivatkozással a felülvizsgálat nem engedélyezhető.....

1931

329 A közhiteles személyi adat- és lakcímnnyilvántartásban szereplő cím vélelmet keletkeztet, miszerint a polgár lakóhelye megegyezik a bejelentett lakcímével; ez a vélelem azonban megdönthető.....

1935

POLGÁRI KOLLÉGIUM GAZDASÁGI SZAKÁG

330 A Sport tv. szabályozási rendszerében intézményesített sportszövetségek típusai között az országos sportági szakszövetség és az országos sportági szövetség nem csupán a sportszövetségek különböző, de egymást kizáró jellegű típusai is. Adott sportágban egyidejűleg a két sportszövetség nem működhet: azonos tárgyú, emiatt egymást átfedő feladataikat, jogosultságukat egymással párhuzamosan ugyanabban a sportágban nem gyakorolhatják.....

1937

331 I. Nem sérti a Ptk. 3:65. § (2) bekezdésében foglalt kógens rendelkezést, ha a Civil tv. 4. § (1) és (3) bekezdése szerint nem természetes személyek, hanem tagsággal bíró szervezetek, tagságával működő egyesületek által létrehozott szövetség a tagjai számára előírt tagdíj mértékét a tagok között – kivétel nélkül – azonos tartalommal, egyben egységes és olyan átlátható szempont mellett határozza meg, amely természeténél fogva megfelel a szövetség és egyben a tagegyesületek jellegének, működésének. Ilyennek minősül a szövetség tagegyesületei alapján figyelembe vett taglétszám.

II. Nem eredményezi a tagegyenlőség elvének a sérelmét, ha a törvényes feladatai szerint – többek között – a tag polgárör egyesületek érdekeinek képviselőre, tevékenységük összehangolására és a tagok működési támogatásra vonatkozó kérelmeinek elbírálására is létrehozott polgárör szövetség a tagegyesületek mögött álló tagság létszámához igazítottan határozza meg a tagok vagyoni hozzájárulását a szövetség működéséhez....

1942

POLGÁRI KOLLÉGIUM MUNKAÜGYI SZAKÁG

- [332](#) A bíróság nemcsak a fél tényállításaihoz, hanem az általa érvényesített joghoz is kötve van, ezért jogszabálysértő az érvényesített jogtól eltérő jogalapon meghozott keresetnek helyt adó döntés..... [1946](#)
- [333](#) A munkavállalói kártérítési felelősség jogalapi elemeinek speciális szabályait tartalmazó Mt. 179. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek együttesen kell fennállniuk, ezek bármelyikének hiánya a felelősség megállapíthatóságát kizárja..... [1948](#)
- ### KÖZIGAZGATÁSI KOLLÉGIUM
- [334](#) Az adóigazgatási eljárásban nincs mód szakhatóság közreműködésére, ami azonban nem zárja ki azt, hogy adott tényállás bemutatásával az adóhatóság tájékoztatást kérjen más hatóságoktól.
Amennyiben az adóigazgatási eljárásban vitatott, hogy az adott tevékenység építési hatósági engedélyköteles, építési hatósági tudomásulvételi eljáráshoz vagy egyszerű bejelentéshez kötött-e, nem mellőzhető tájékoztatás kérése az építésügyi hatóságtól. [1953](#)
- [335](#) A szerződések, ügyletek adóhatóság általi minősítése kizárólag adóügyi szempontból történik meg, nem jár a felek közötti magánjogi jogviszony átalakításával.
Amennyiben elmarad a bizonyítékok maguk összességében való értékelése, a bíróság nem juthat megalapozott döntésre ..... [1956](#)
- [336](#) A tisztességes bírósági eljárás része a tárgyalás igazságosságának biztosítása..... [1961](#)
- [337](#) A felmérési, térképezési vagy területszámítási hiba kijavításának az a lényege, hogy az bármikor elvégezhető legyen. Amennyiben nem vitatott a térképezési hiba fennállta, azt a hatóság a természetbeni állapottól, valamint a birtokviszonyoktól függetlenül elvégezheti. Megegyezés hiányában a polgári bíróság feladata a természetbeni állapottal ellentétes térképi hibajavítás esetén az esetleges jogvita rendezése ..... [1964](#)
- [338](#) Valótlan tartalmú az elfogadó jognyilatkozat, ha az abban megjelölt személyi azonosító – akár elírás miatt is – nem a nyilatkozatot tevőé ..... [1966](#)
- [339](#) Végrehajtási záradék kibocsátásához szükséges igazolás kiállítása közszolgálati ügyben a közigazgatási bíróság hatáskörébe tartozik [1969](#)
- [340](#) I. Nem valamely közigazgatási tevékenység megvalósítását szolgáló, hanem a felperes kérelmének végleges elbírálását célzó végzés nem minősül járulékos közigazgatási cselekménynek.
II. Abból a jogi szabályozásból, mely szerint az egyszerűsített perben hozott ítélettel szemben nincs helye fellebbezésnek, nem következik az, hogy amennyiben a bíróság nem egyszerűsített perben jár el, az ítélet ellen szükségképpen van helye

fellebbezésnek. A közigazgatási perben hozott ítélettel szemben fellebbezésnek ugyanis csak akkor van helye, ha ezt törvény lehetővé teszi.

- III. Az arra vonatkozó írásbeli igazolási kötelezettség, mely szerint a kérelmezőnek az érintett irat megismerése jogának érvényesítéséhez szükséges, nem teljesül azzal, ha a kérelmező az irat megismerésétől teszi függővé annak további felhasználását, az esetleges per megindítását ..... [1971](#)
- [341](#) A magyar honvédséggel szolgálati viszonyban állókkal szemben fokozott az elvárás a jogszabály betartására, velük szemben magasabb erkölcsi, etikai elvárások támaszthatóak. Amennyiben a felperes magatartása nem felel meg ezeknek az elvárásoknak, jogsértés nélkül jut a munkáltató arra a következtetésre, hogy a felperes a szolgálatra méltatlan ..... [1974](#)
- [342](#) A településrendezési terv elfogadásakor a jogszabályi követelmények érvényesülését biztosító záró szakmai véleményt figyelembe kell venni. A záró szakmai vélemény figyelmen kívül hagyása az így elfogadott építési szabályzat törvényellenességét eredményezi, ami az Önkormányzati Tanács előtti eljárásban a rendelet megsemmisítésével jár ..... [1978](#)

EURÓPAI UNIÓ BÍRÓGÁGA HATÁROZATAI

- I** C-77/21. sz. Digi Távközlési és Szolgáltató Kft. kontra Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság ügyben 2022. október 20-án hozott ítélet ..... [1985](#)
- II** C-111/21. sz. BT kontra Laudamotion GmbH ügyben 2022. október 20-án hozott ítélet ..... [1988](#)
- III** C-604/20. sz. ROI Land Investments Ltd kontra FD ügyben 2022. október 20-án hozott ítélet ..... [1991](#)
- IV** C-793/19. és C-794/19. sz. Bundesrepublik Deutschland kontra SpaceNet AG (C-793/19), Bundesrepublik Deutschland kontra Telekom Deutschland GmbH (C-794/19) egyesített ügyben 2022. szeptember 20-án hozott ítélet ..... [1996](#)

FÓRUM

Székely János – Fazakas Zoltán József – Veress Emőd: A legfelsőbb bíróságok bírúinak kinevezéséről – összehasonlító jogi szempontból..... [2011](#)

CONTENTS

UNIFORMITY COMPLAINT PANEL

Uniformity decision No. 3/2022 (Case No. Jpe.III.60.013/2022/8) on the right to legal remedy against decisions adopted under provisions of procedural law included in separate Acts	1868
Decision of the Uniformity Complaint Panel of the Curia No. Jpe.I.60.003/2022/9.....	1873
Order of the Uniformity Complaint Panel of the Curia No. Jpe.II.60.042/2022/3	1878
Order of the Uniformity Complaint Panel of the Curia No. Jpe.II.60.048/2022/3	1879

CHAMBER OPINIONS

Chamber opinion No. 2/2022. (X. 11.) KK on the procedural rules of the legal remedy related to the register of voters	1881
---	------

CRIMINAL CHAMBER

315	In case of budgetary fraud, inducing a person's error (maintaining a person's error, making false representations, or withholding facts) shall constitute an actus reus in each case where it is carried out by circumvention of conditions for granting the budgetary aid defined by Section 396 (9), point (a) of Btk. [<i>the Criminal Code</i>], available under the legal provisions at hand. That can be realized also in a way that the person, applying for the budgetary aid in question, does not fulfil the conditions for granting the aid when making its representation; however, it makes a false representation according to which it fulfils those conditions, so it will be entitled to the aid. The fact that the applicant already fulfils the conditions for granting the aid at any later date following the representation (after the aid has already been disbursed, as a result of the deceiving, false representation) is irrelevant.....	1882
316	The defence counsel may be excluded also in cases where there is a conflict of interest between the defendants and other persons reasonably suspected of having committed criminal offences defended by that counsel. The conflict of interest can be based not only on the testimonies by the persons concerned, as a person reasonably suspected of having committed an offence may not have such a testimony, considering the relevant provisions of law. If the same counsel defends several persons reasonably suspected of having committed offences, the question of the conflict of interest shall be examined under the circumstance that none of the persons concerned has any testimony	

that could be assessed in the criminal proceedings.

In case of a counsel defending several defendants, there can be a specific case of conflict of interest arising from —instead of the way the defence counsel performs its function— the role the defendant was playing when committing the charged offence, or from any other circumstance outside the procedure in question. Such circumstances shall be examined carefully in each stage of the proceedings .....

317	I. The court second instance shall hold an open hearing if it is necessary to take evidence. This provision of law applies equally to the adjudication of appeals filed against non-conclusive court orders, as well as the adjudication of appeals filed against the judgment. A hearing in chambers under Section 598 (1), point (e) of Be. [<i>Code of Criminal Proceedings</i>] —as a procedural form— does not impose any limitation to the possibility of taking evidence; on the contrary, it is the necessity of taking evidence that determines the procedural form. II. As the high court has adopted its order on the release of the impounding in a first instance proceedings, Section 614 of Be. shall not apply to the adjudication of the appeal filed against that order	1888
318	The proceedings before the court of second instance may not be restricted solely to the formal verification of the existence of the reasoning part; the court of second instance shall review its content as well, without violating the prohibition of overturning discretionary decisions. Any illogicality or inconsistency with the content of the file revealed in this respect may lead to a finding of deficiencies as to the content of the reasoning, even if the reasoning formally exists.....	1894
319	I. No provision of procedural law (i.e. the obligation to state reasons), but substantive criminal law is violated, if there is a lack of consistency between the facts of the case and the operative part of the decision. As a general rule, violation of procedural law may be established only in cases where the operative part (i.e. the legal conclusion) is in contradiction, in respect of a principal question of criminal law, with a reasoning outside the facts of the case. II. Electric scooters are power-driven vehicles. Accordingly, driving them under the influence of alcohol or intoxicants, either on a public road or a private road that is not closed from public traffic, shall constitute an offence.....	1897
	I. No provision of procedural law (i.e. the obligation to state reasons), but substantive criminal law is violated, if there is a lack of consistency between the facts of the case and the operative part of the decision. As a general rule, violation of procedural law may be established only in cases where the operative part (i.e. the legal conclusion) is in contradiction, in respect of a principal question of criminal law, with a reasoning outside the facts of the case. II. Electric scooters are power-driven vehicles. Accordingly, driving them under the influence of alcohol or intoxicants, either on a public road or a private road that is not closed from public traffic, shall constitute an offence.....	1906

- 320 I. For the admission of a review proceedings before the Curia based on deviation from a published decision of the Curia, always two grounds for review shall exist at the same time. Consequently, if the invocation of the deviation from a published decision is unfounded, the alleged violation of substantive law or procedural law may constitute a ground for review in itself. The motion for review may be rejected if the decision, concerned by the deviation alleged in the motion, is not a decision delivered by the Curia after 1 January 2012 and published in the Register of Court Decisions, and/or the alleged violation of law does not constitute a ground for review under Section 649 (1) or (2) of Be.
 II. Apart from the exceptional cases set out by law, each person entitled to file a motion for review may file such a motion only on one occasion. Thus, in cases of dispute, the motion shall always be examined as to its content thoroughly to determine whether it was submitted by the defendant, the defence counsel, or by the defendant through its counsel..... 1910

**CIVIL CHAMBER
CIVIL DIVISION**

- 321 Notarial documents may be endorsed with an enforcement clause only if the fulfilment of the condition—in the given case, the termination and giving notice of the termination—is certified by a public deed..... 1913
- 322 In case of a property insurance contract concluded by a limited liability company for the purpose of insuring its own stocks, the insurable interest is not the shareholder’s interest in its own share of business; thus, the shareholder of the limited liability company shall not qualify as insured person..... 1916
- 323 In the lawsuit initiated for the protection of personality rights, the actual content of the objected statement made in a public debate shall not be assessed in itself and out of its context: on the contrary, it shall be examined together with the other parts of the statement and by considering the essential message included in the statement, as well as with respect to its interpretation by the average reader. The content of an opinion, as well as whether that content is right or wrong, shall not substantiate a claim for establishing the violation of the right to reputation 1918
- 324 In cases where an infringement can be established, legal consequences set out in the Copyright Act may be applied always under the circumstances of the case. If the infringing person has ceased to exist without any legal successor, the infringing act will obviously cease to exist as well, and its future continuation cannot be expected either. Consequently, in such cases, civil claims, actions for injunction, as well as actions for prohibition of further infringements against the person

- contributing to the infringement have neither factual nor legal ground 1922
- 325 As a general rule, the contribution payable after property interest shall be borne by the first shareholder of the water user association against whom the payment obligation has become due, upon notification based on a shareholders’ resolution and properly delivered 1925
- 326 When determining whether the court of second instance has upheld the judgment of the court of first instance by invoking the same legal provisions and applying the same legal reasoning, it must be examined whether the positions taken by the courts which heard the case were identical in the essential questions concerning the merits of the dispute, as framed by the right asserted in the action and the defence as to substance. 1926
- 327 The application for the admission of a review before the Curia shall be rejected in cases where the applicant alleges that the judgment having res iudicata authority has violated the law, however, it does not refer to any fundamental question of law, in respect of which the court of second instance has come, through different interpretation of a particular legal provision, to a conclusion that deviates from the interpretation of law included in a published decision of the Curia. 1930
- 328 I. In the application for the admission of a review before the Curia, the grounds for the admission shall be presented in detail.
 II. In questions of law which may not be examined as to the merits, for reasons of procedural law—with respect to the limitations of the review proceedings—the initiation of a preliminary ruling procedure is not justified either; thus, the review shall not be admissible on that ground 1931
- 329 The address contained in the public register of personal data and address shall constitute a presumption that the citizen’s dwelling is identical with its declared address; however, that presumption is rebuttable 1935

**CIVIL CHAMBER
COMMERCIAL DIVISION**

- 330 Among the various types of sports federations institutionalized by Sport tv. [*Act on Sports*], ‘discipline-specific national sports federation and ‘national sports federation’ are not only two different types of federation, but types which exclude each other. In a certain sporting discipline, the above two sports federations may not operate at the same time: their tasks and powers are related to the same subject matter and, as such, overlap each other, so they cannot fulfil those tasks and exercise those rights parallelly in the same discipline..... 1937
- 331 I. The mandatory provision of Section 3:65 (2) of Ptk. [*the Civil Code*] is not violated, if a federation, established under Section 4, Subsections (1) and (3) of Civil tv. [*Act on*

Civil Organizations] by, instead of natural persons, a membership consisting of organizations, consisting of associations sets the amount of the membership fee payable by the members equally —without any exception— and, at the same time, under a calculation method that corresponds, by its nature, to the character and the functioning of the federation, as well as its member associations. Such calculation method is represented by the membership number taken into account by each member association of the federation.

II. No violation of the principle of equality among members is constituted, if the civil guard federation established, in accordance with its lawful duties, for —amongst others— representing the member civil guard associations’ interests, coordinating their activities, as well as deciding on its members’ applications for operating aid, determines the amount of the financial contribution to be provided by its members in accordance with the membership numbers taken into account after each member association 1942

**CIVIL CHAMBER
LABOUR DIVISION**

- 332 The court shall be bound not only by the party’s allegations of fact, but also by the right asserted by the party; thus, any court decision granting the claim on a legal basis different from the asserted right shall be unlawful..... 1946
- 333 The conditions set out in Section 179 (1) of Mt. [*the Labour Code*], including specific provisions as to the elements of the employee’s liability for damages, are cumulative conditions; thus, the absence of any of them shall preclude such liability 1948

ADMINISTRATIVE CHAMBER

- 334 In the procedure before the tax authority, no specialist authority may be involved, which, however, does prevent the tax authority from requesting information from other authorities, on presentation of the facts of the case at hand. If it is disputed in the procedure before the tax authority whether the activity in question is subject to construction permit; whether it is bound to a procedure for notifying the construction authority, or to a simple notification, requesting information from the construction authority may not be dispensed with..... 1953
- 335 Classification of contracts and transactions by the tax authority is carried out exclusively from a tax law perspective, i.e. it shall not transform the civil law relationship between the parties. In the absence of assessing all elements of evidence in their entirety, the court may not arrive at a well-founded conclusion..... 1956

- 336 Ensuring a fair hearing constitutes a part of the principle of fair court procedure..... 1961
- 337 The essential content of the correction of land surveying, mapping and area calculation errors is that it can be carried out at any time. If the existence of a mapping error is undisputed, the authority may carry it out regardless of the natural status and the modes of land tenure. In the absence of a settlement, civil courts shall decide on any potential dispute arising from a correction of mapping errors that is contrary to the natural status 1964
- 338 The content of the declaration of acceptance shall qualify as false, if the personal ID number indicated therein does not belong to the person making the declaration, even if that results from a clerical error 1966
- 339 In matters related to public service, issuing the certificate necessary for the attachment of an enforcement clause shall fall within the competence of administrative courts..... 1969
- 340 I. Administrative orders which do not serve the realization of any administrative activity but which are aimed at the final determination on the plaintiff’s application shall not qualify as accessory administrative acts.
II. From the legal regulation, under which no appeal is admissible against judgments delivered in simplified proceedings, it may not be concluded that if the court has heard the case in a non-simplified proceedings, then an appeal against the judgment shall be necessarily admissible. Namely, appeal against a judgment delivered in administrative proceedings is admissible only in cases where that is allowed by the law.
III. The obligation to provide written evidence, in support of the fact that access to the document concerned is necessary for the applicant to assert its right, shall not qualify as fulfilled, if the applicant makes bringing an action conditional on whether access is granted to that document 1971
- 341 In case of persons who are in service relationship with the Hungarian Defence Forces, there is a higher demand to abide by the law; against such persons, higher ethical standards may be set. If the plaintiff’s conduct has not achieved those standards, the employer will lawfully reach the conclusion that the plaintiff is unworthy of the service..... 1974
- 342 The final expert opinion, ensuring compliance with all the legal requirements, shall be taken into account when adopting the urban development plan. Adoption by disregarding the final expert opinion constitutes an illegal local building regulation, which shall result in the annulment of the respective local government decree in the procedure before the Local Government Panel of the Curia... 1978

**JUDGEMENTS OF THE COURT
OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION**

I	Judgment of 20 October 2022 delivered in Case C-77/21 Digi Távközlési és Szolgáltató Kft. v. Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság	1985
II	Judgment of 20 October 2022 delivered in Case C-111/21 BT v. Laudamotion GmbH	1988
III	Judgment of 20 October 2022 delivered in Case C-604/20 ROI Land Investments Ltd v. FD.....	1991
IV	Judgment of 20 September 2022 in joint cases C-793/19 and C-794/19 Bundesrepublik Deutschland v. SpaceNet AG (C-793/19), Bundesrepublik Deutschland v. Telekom Deutschland GmbH (C-794/19)	1996

FORUM

János Székely – Zoltán József Fazakas – Emőd Veress: Appointment of Supreme Court Judges: A Comparative Law Perspective	2011
---	------

JOGEGYSÉGI PANASZ TANÁCS

A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsa

3/2022. Jogegységi határozat
(Jpe.III.60.013/2022/8. szám)

a külön törvényben szabályozott eljárásjogi rendelkezések alapján meghozott határozatok elleni jogorvoslati jogról

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Kúria Polgári Kollégiuma kollégiumvezetőjének előzetes döntéshozatali indítványa alapján a külön törvényben szabályozott eljárásjogi rendelkezések alapján meghozott határozatok elleni jogorvoslati jog tárgyában meghozta a következő

jogegységi határozatot:

1. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvénynek a fellebbezési jog biztosítására meghatározott rendelkezései – utaló rendelkezés hiányában – nem alkalmazhatóak a külön törvényben szabályozott speciális eljárásjogi rendelkezésekre.
2. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:36. § (4) bekezdése alapján a jogi személy határozata végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelmet elutasító végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

I.

- [1] A Fővárosi Ítéltábla elnöke 2022. január 27-én előterjesztett beadványában – fenntartva és kiegészítve a korábbi jogegységi indítványában foglaltakat – tartalma szerint a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 32. § (1) bekezdés a) pontja szerinti előzetes döntéshozatalt kezdeményezett. Az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében az alábbi két kérdésben látta szükségesnek jogegységi határozat meghozatalát: egyrészt, hogy ha külön törvény speciális eljárásjogi rendelkezéseket tartalmaz, de a fellebbezés lehetőségét kifejezetten nem szabályozza, a jogorvoslat megengedhetősége felől a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) szabályai alapján kell-e döntést hozni, vagy a Pp. rendelkezéseit annak 1. § (1) bekezdésére tekintettel nem lehet alkalmazni; másrészt, hogy a jogi személy határozatai végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelmet elutasító végzés ellen van-e helye fellebbezésnek.
- [2] A kezdeményezésében – miután ismertette az ítélőtáblák egymástól is eltérő gyakorlatát – utalt arra, hogy a Kúria gyakorlata nem egységes abban a kérdésben: a Pp.-től eltérő jogszabályban szabályozott végzések elleni fellebbezés megengedhetőségének vizsgálatánál figyelembe

kell-e venni a Pp. rendelkezéseit. A Kúria Gf.30.121/2015/2. számú végzése szerint a jogorvoslat lehetőségéről – ha az eljárás rendelkezéseket tartalmazó speciális jogszabály kifejezetten nem rendeli eltérő szabályok alkalmazását – a polgári perrendtartás alapján [az adott esetben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényt (a továbbiakban: régi Pp.)] értve ez alatt] kell döntést hozni, amiből az következik, hogy a jogi személy határozatainak a felfüggesztése iránti kérelmet elutasító végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

- [3] Ezzel szemben – mutatott rá az ítélőtábla elnöke – a Kúria Gpkf.30.016/2021/2. számú végzése szerint, ha külön törvény speciális eljárásjogi rendelkezéseket tartalmaz ugyan, de a fellebbezés lehetőségét kifejezetten nem szabályozza, a jogorvoslat megengedhetőségét nem a Pp., hanem a külön törvény alapján kell megítélni. A Kúria ebből arra a következtetésre jutott, hogy a jogi személy határozatai végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelmet elutasító végzés ellen megengedett a fellebbezés.
- [4] A Pp. 346. § (5) bekezdése értelmében az alsóbb fokú bíróságoknak csak a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett határozatától való eltérést vagy az erre irányuló indítvány elutasítását kell megindokolniuk. Ebből okszerűen következik, hogy precedens jelleggel csak a BHGY-ban közzétett határozatok kötik az alsóbb fokú bíróságokat. A Kúria azonban a kezdeményezésben foglalt kérdésben BHGY-ban közzétett határozatában még nem foglalt állást.
- [5] A Pp. hatálya alatt meghozott Gpkf.30.016/2021/2. számú határozata viszont azt mutatja, hogy eltért a régi Pp. hatálya alá tartozó ügyekben hozott, köztük a BH-ban is megjelentetett (BH 1992.254., BH 1992.771.) határozataiban kifejtett jogi álláspontjától. A Fővárosi Ítéltábla elnökének beadványában hivatkozott, a Pp. hatálya alatt hozott, egymással ellentétes ítélőtáblai határozatok ezért is indokoltá teszik a jogegységi eljárás lefolytatását. E mellett szóló további érv: az eltérő jogértelmezést a törvényszékek is követik, az e tárgyban a jogerős határozatokat nem a Kúria, hanem az ítélőtáblák hozzák meg, amelyek ellen a Kúria hatáskörébe tartozó jogorvoslatnak nincs helye.

II.

- [6] A Kúria Polgári Kollégiuma kollégiumvezetője (a továbbiakban: Indítványozó) a Fővárosi Ítéltábla elnökének a kezdeményezésére a Bszi. 37. § (1) bekezdése alapján előzetes döntéshozatali indítványt terjesztett elő. A módosított indítványában az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében a jogegységi eljárás lefolytatását abban a kérdésben indítványozta, hogy a kérelmet, így a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:36. § (4) bekezdése alapján a jogi személy határozata végrehajtásának

- felfüggesztése iránti kérelmet elutasító végzés ellen van-e helye fellebbezésnek? A módosított indítványban feltett kérdés elvi tartalmát pedig abban határozta meg, hogy a Pp. 365. § (2) bekezdés *b*) pontjának a fellebbezést e törvény, vagyis a Pp. kereteire korlátozó rendelkezése más anyagi jogi törvény szabályozására is vonatkozik-e. Tehát például, ha a Ptk. tartalmaz eljárási szabályt, akkor a Pp.-nek az idézett rendelkezése arra irányadó-e vagy sem.
- [7] Az Indítványozó kifejtette, hogy a régi Pp. hatálya alá tartozó ügyekben a joggyakorlat egységesnek volt mondható. A gazdasági társaságokról szóló 1988. évi VI. törvény (régí Gt.) ugyan nem rendelkezett a fellebbezési jogról, a Legfelsőbb Bíróság azonban az előző pontban hivatkozott eseti döntéseiben a társasági határozat felfüggesztéséről hozott végzéseket a régi Pp. 230. § (3) bekezdés *b*) pontja szerinti pervezető végzésnek minősítette, amelyek ellen fellebbezésnek nincs helye. Ezt az értelmezést az 1997. évi Gt., majd a 2006. évi Gt. és ugyanígy a Ptk. is átvette, mert míg abban egységes volt a bírói gyakorlat, hogy a határozat végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelmet elutasító végzés fellebbezéssel nem támadható, abban bizonytalanság mutatkozott, hogy a végrehajtást felfüggesztő végzés ellen van-e helye fellebbezésnek (Szegedi Ítéltábla Gpkf.30.139/2007/2., Fővárosi Ítéltábla Gpkf.45.156/2017/2., Kúria Gf.30.121/2015/2.).
- [8] Ugyanakkor a Pp. hatálya alá tartozó ügyekben az ítéltáblák álláspontja – a kezdeményezésben foglaltak szerint – megoszlik, a Kúria gyakorlata pedig megváltozott a korábban követettekhez képest.
- [9] Az egyik álláspontot képviselők a jogi személy határozata végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelmet elutasító végzés elleni fellebbezési lehetőség kizárt volta mellett érvelnek. Abból indulnak ki, hogy a 2018. január 1-jén hatályba lépett Pp. lényegesen megváltoztatta a perorvoslati rendelkezéseket: a Pp. 365. § (2) bekezdés *b*) pontja szerint fellebbezésnek csak akkor van helye az elsőfokú bíróság végzése ellen, ha e törvény külön megengedi. A Ptk. megalkotása során a jogorvoslati jogának eltérő szabályozására nem volt szándék. A Pp. Preambuluma alapján a törvény megalkotásának egyik célja a koncentrált pervitel, így ebből is az a következtetés adódik, hogy a jogi személy keresettel támadott határozatainak felfüggesztése iránti kérelmet elutasító végzés ellen nincs helye fellebbezésnek. Érvelésük szerint a logikai következtetés elve is azt az álláspontot erősíti, hogy amennyiben a jogalkotó a felfüggesztést elrendelő végzés elleni jogorvoslatot kizárta, úgy a „kevesebb” (a kérelmet elutasító döntés) ellen sem biztosított a fellebbezés joga (Debreceni Ítéltábla Gpkf.30.334/2019/2., Fővárosi Ítéltábla Gpkf.43.936/2020/4., Gpkf.44.018/2020/3., Gpkf.44.184/2020/6.).
- [10] A másik álláspontot képviselők szerint a jogi személy határozata végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelmet elutasító végzés ellen megengedett a fellebbezés (Fővárosi Ítéltábla Gpkf.43.592/2016/2., Gpkf.43.481/2018/4.).
- [11] Az Indítványozó a Kúria 2012. január 1-jét követő gyakorlatát összefoglalva rögzítette: míg az anyagi jogi szabályra alapított intézkedés elrendelése tárgyában hozott végzés elleni fellebbezés körében a Kúria a Gf.30.121/2015/2. számú végzésében alkalmazandónak tartotta a régi Pp. fellebbezést korlátozó perrendi szabályát, addig az újabb gyakorlat szerint (Gpkf.30.016/2021/2., Gpkf.30.106/2021/4., Gpkf.30.227/2021/2.) kizárt a Pp. 365. § (2) bekezdés *b*) pontjának alkalmazása.
- [12] Az Indítványozó – a módosított indítványa szerint anélkül, hogy valamennyi esetre nézve kérte volna a kérdés megválaszolását – egyidejűleg felvetette, hogy nemcsak a Ptk. 3:36. § (4) bekezdésében, hanem számos egyéb esetben is biztosított a bíróság számára az a lehetőség, hogy a fél kérelmére intézkedéseket tegyen. A külön törvények azonban e végzések eljárási kereteiről – így a jogorvoslat lehetőségéről – nem minden esetben vagy nem teljeskörűen rendelkeznek. Így:
– A Gt. 45. § (5) bekezdése úgy rendelkezett, hogy a társasági határozat bírósági felülvizsgálata iránti keresetindításnak a határozat végrehajtására halasztó hatálya nincs, de a bíróság a határozat végrehajtását felfüggesztheti; e végzés ellen fellebbezésnek nem volt helye, azonban a döntést a bíróság kérelemre maga is megváltoztathatta.
– A Gt. 48. § (4) bekezdése alapján a bíróság a tag kizárása iránti perben az alperes tagsági jogainak gyakorlását az eljárás jogerős befejezéséig kérelemre felfüggeszthette; a felfüggesztést elrendelő végzés ellen fellebbezésnek nem volt helye, a bíróság azonban az ilyen végzést kérelemre maga is megváltoztathatta.
– A társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Tht.) 42. § (2) bekezdése szerint a közgyűlési határozat érvénytelenségének megállapítása iránti kereset a határozat végrehajtását nem gátolja, a bíróság azonban a végrehajtást indokolt esetben felfüggesztheti.
– A Ptk. 3:108. § (3) bekezdése szerint a bíróság a tag kizárása iránti perben az érintett tag tagsági jogait – kérelemre – a bíróság jogerős döntéséig felfüggesztheti, ha a tagsági jogok gyakorlása a társaság súlyos érdeksérelmével járna.
– A Ptk. 3:360. § (4) bekezdése szerint a szövetkezeti tag kizárása iránti perben a bíróság az érintett tag tagsági jogait – kérelemre – a bíróság jogerős döntéséig felfüggesztheti, ha a tagsági jogok gyakorlása a szövetkezet súlyos érdeksérelmével járna. A felfüggesztés a tag nyereségre vonatkozó igényét nem érinti.
– A Ptk. 5:79. § (1) bekezdése alapján, ha a tulajdonostársak szótöbbséggel hozott határozata az okszerű gazdálkodást sérti vagy a kisebbség jogi érdekeinek lényeges sérelmével jár, a kisebbség a határozatot a bíróságnál megtámadhatja; a megtámadásnak a határozat végrehajtására nincs halasztó hatálya; a bíróság a végrehajtást szükség esetén felfüggesztheti.
- [13] Az indítvány kitért arra is, hogy van olyan eset, amikor a külön törvény teljeskörűen rendelkezik arról: a végzés ellen (a kérelemnek helyt adó vagy azt elutasító rendelkezés esetén is) fellebbezésnek van helye. Ehhez képest a 2020. évi CLXVIII. törvény 48. § (5) bekezdéséhez fűzött indokolás szerint téves volt az Inyvtv. 64. § (4) bekezdésében foglalt rendelkezés hatályon kívül helyezése [2019. évi CX. törvény 34. § (4) bekezdés *g*) pont]. Ezért a jogalkotó 2021. január 1-jei hatállyal ismét beiktatta az Inyvtv.-

be azt a rendelkezést, hogy „[a] per megindítása tényének feljegyzése tárgyában hozott végzés ellen külön fellebbezésnek van helye”.

- [14] Mindezekre tekintettel a jogegységi eljárás lefolytatását és a jogegységi határozat meghozatalát a Kúria Polgári Kollégiumának kollégiumvezetője az átfogalmazott kérdésekben indokoltan tartotta. A Jogegységi Panasz Tanács a Bszi. 37. § (1) bekezdése alapján döntött az indítvány befogadásáról és az eljárást a kollégiumvezető indítványára folytatta le.

III.

- [15] A legfőbb ügyész a Bszi. 37. § (2) bekezdése alapján tett nyilatkozatában úgy foglalt állást, hogy az Alaptörvény XIII. cikkének, a XXVIII. cikk (7) bekezdésének és a 28. cikknek a rendelkezéseit egybevetve – utalva a kérelmet elutasító végzés elleni fellebbezést megengedő kúriai végzések indokolásában kifejtettekre – irányadónak az alábbiak tekinthetők: amennyiben a külön törvény kifejezett rendelkezést tartalmaz a jogorvoslatra, akkor azt a szabályt kell irányadónak tekinteni. Ha a kérelemnek helyt adó végzés ellen a külön törvény kizárja a fellebbezés lehetőségét, úgy az ellen nincs helye fellebbezésnek, ugyanakkor a kérelem elutasítását tartalmazó végzés ellen – eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában – helye van fellebbezésnek, a Pp. szabályait nem kell irányadónak tekinteni. Amennyiben a jogorvoslatról a külön törvény nem rendelkezik [Th. 42. § (2) bekezdés, Ptk. 3:108. § (3) bekezdés, Ptk. 5:79. § (1) bekezdés], akkor a bíróság által meghozott akár elrendelő, akár elutasító végzéssel szemben fellebbezésnek van helye, tehát nem lehet irányadónak tekinteni a Pp. szabályait. Ennek indoka, hogyha a bíróság számára a jogalkotó biztosítja a lehetőséget, hogy a fél kérelmére anyagi jogai és jogos érdekei védelmében, jellemzően mérlegelési jogkörben meghozott és a jogvita érdemi elbírálásáig alkalmazandó intézkedést tegyen, úgy indokolt a fellebbezési jog biztosítása, hiszen az akár a félre, akár az ellenérdekű félre a jogerős döntés meghozataláig érdemi rendelkezést tartalmaz. A végrehajtás felfüggesztése tárgyában való bírói döntéshozatal biztosítása esetén a fellebbezés lehetővé tétele, a kétfokú eljárás nagyobb garanciát biztosít a jogszerű döntés meghozatalában.

IV.

- [16] A módosított előzetes döntéshozatali indítványban foglalt elvi kérdés megválaszolásához – a Pp. kereteire korlátozó rendelkezése más anyagi jogi törvény szabályozására is vonatkozik-e – alapvető jelentőségű a külön jogszabály és a Pp. szabályanyaga közötti különbségtétel.
- [17] A Pp. 365. § (2) bekezdés *b)* pontja alapján fellebbezésnek van helye „az elsőfokú bíróság végzése ellen, ha e törvény külön megengedi”. Ennek alapján a perrendtartás szabályai között kell keresni a fellebbezés lehetőségét és ha e törvény ezt nem engedi meg, akkor a Pp. alapján nincs lehetőség fellebbezés benyújtására. A T-11900. számú törvényjavaslat részletes indokolása szerint „a törvény egyéb részeiben következetesen úgy szabályoz, hogy az adott végzés esetében a fellebbezési lehetőséget külön kimondja, ahol pedig a fellebbezésről említés nincs, ott a rendelkezés

értelmében nincs helye fellebbezésnek.” Emiatt olyan, az egyes végzésekhez kapcsolt külön rendelkezést – eltérően a régi Pp.-től – nem találunk a Pp.-ben, hogy az adott végzés ellen nincs helye fellebbezésnek. Bizonyos végzések esetében a Pp. nem teszi lehetővé ugyan a külön fellebbezést, viszont megengedi az adott végzés vitatását az ítélet elleni fellebbezésben. E speciális szabály akkor alkalmazandó, ha a törvény a külön nem fellebbezhető végzésre indokolási kötelezettséget ír elő. A Pp. 1. § (1) bekezdése értelmében e törvényt kell alkalmazni a bíróság eljárására, ha jogszabály biztosítja a bírói utat és törvény nem rendel eltérő szabályok alkalmazását.

- [18] A Jogegységi Panasz Tanács jogértelmezése szerint a Pp. tárgyi hatályra adott fogalom-meghatározásából nem vonható le az a következtetés, hogy a külön jogszabályokban meghatározott döntési kötelezettség alapján meghozott végzések a Pp.-nek a jogorvoslatot biztosító rendelkezései alkalmazhatóak, ezért rendelkeznek erről az indítványban megjelölt külön jogszabályok is eltérő részletességgel és tartalommal. Ezek a bírói döntések ugyanis olyan speciális anyagi jogi rendelkezésekhez kapcsolódnak, amelyek esetén a külön jogszabály értelmében a fellebbezési jog akkor biztosított vagy azt akkor zárja ki, ha a döntéssel érintett fél igényérvényesítése miatt ez szükséges. Az ilyen tárgyú perekben eljáró bíróság érdemi döntése közvetlenül vagy közvetve kihat a közhiteles nyilvántartásokra is (pl. a jogi személyek bírósági nyilvántartása, az ingatlannyilvántartás). Ezért rendelkezik így a Ptk. 3:37. § (2) bekezdése, hogy a jogi személy határozata hatályon kívül helyezését kimondó bírósági ítélet hatálya a határozat felülvizsgálatának kezdeményezésére jogosult, de perben nem álló más személyekre is kiterjed.
- [19] A bíróság a külön jogszabályt is alkalmazó perekben ugyan a Pp. rendelkezései alapján folytatja le az eljárást, azonban mivel a külön törvényben szabályozott kérdéstről nem a Pp., hanem a külön jogszabályban kapott felhatalmazás alapján és annak keretei között hozza meg a döntését, az ilyen határozattal szemben a jogorvoslati jog biztosítására nem a Pp. 365. §-ában meghatározott rendelkezések az irányadóak.
- [20] Az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik és ennek során azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak. Az Alaptörvény 28. cikkében megkövetelt vélelem szerint a bíróságoknak a jogértelmezés során tehát azt kell feltételezniük, hogy a jogszabályok előírásai a józan észnek megfelelő célt szolgálnak. A Kúria a fenti szempontokat értékelve úgy döntött, hogy az a bírói jogértelmezés, amely szerint a Pp.-nek a jogorvoslati jog biztosításáról szóló rendelkezései a külön törvényben szabályozott speciális eljárásjogi rendelkezések alapján meghozott végzésekre is alkalmazandóak, ellentmond az észszerűség és a józan ész alaptörvényi követelményének. Ellenkező jogértelmezés esetén ugyanis szükségtelen lenne annak kimondása, hogy mely esetekben nincs helye fellebbezésnek, a Pp. 365. § (2) bekezdés *b)* pontjából ugyanis ez következne.

- V.
- [21] A módosított előzetes döntéshozatali indítványban megfogalmazott kérdés kifejezetten a jogi személy határozatai végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelmet elutasító végzés elleni fellebbezés lehetőségére, pontosabban a fellebbezési jog hiányának kérdésére [Ptk. 3:36. § (4) bekezdés] koncentrált, kitérve az eltérő döntésekkel érintett helyzetre a Ptk. adott rendelkezése kapcsán.
- [22] Az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése szerint törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak. A jogi személyek esetében a külön korlátozás nélküli cselekedeti vagy cselekvési szabadság megnyilvánulása az általa hozott határozatok útján lehetséges. A Ptk. a jogi személy törvényes működésének biztosítékai között szabályozza a jogi személy határozatainak bírósági felülvizsgálatát, lehetőséget teremtve ezzel a bíróságnak, hogy kérelemre a jogi személy cselekvési szabadságába a cselekvése (a határozata) szabályszerűségének vizsgálata útján beavatkozzon. A Ptk. 3:35. § (1) bekezdés szerint a jogi személy tagja, tagság nélküli jogi személy esetén az alapítói jogok gyakorlója, a jogi személy vezető tisztviselője és felügyelőbizottsági tagja kérheti a bíróságtól a tagok vagy az alapítók és a jogi személy szervei által hozott határozat hatályon kívül helyezését, ha a határozat jogszabálysértő vagy a létesítő okiratba ütközik.
- [23] A fentiek szerint a jogi személy által hozott határozatnak a Ptk. 3:35. §-án nyugvó, bíróság általi felülvizsgálata a tárgyi jog védelmére irányuló eszköz a bíróság kezében. Olyan sajátos pertípus, amelynek tárgya kizárólag a jogi személy határozata jogszabályba vagy a létesítő okiratba ütközésének vizsgálata, nem a jogi személy döntéshozatalának bírósági ítélettel való helyettesítését célozza. A Ptk. mind a jogszabállyal ellentétes határozatokat, mind a létesítő okiratba ütköző határozatot is felülvizsgálhatónak tartja, e körön kívül azonban a bíróság nem szólhat bele a jogi személy döntéseibe. Nem vizsgálhatja felül azok célszerűségét, gazdaságosságát, nem mérlegelheti a döntéshozatalban összeütköző érdekeket, csak azt ellenőrizheti, hogy a határozat nem ütközik-e jogszabályba vagy a létesítő okiratba. A bíróság kimondhatja a jogi személy határozatának jogszabálysértő voltát vagy létesítő okiratba ütközését, a Ptk. 3:37. § (1) bekezdése alapján ilyen esetben a jogi személy határozatát hatályon kívül helyezi és szükség esetén új határozat meghozatalát rendeli el, azt azonban nem változtathatja meg. A kérdéses pertípus sajátossága továbbá az is, hogy a per felperese a jogi személy tagja, illetve az alapítói jogok gyakorlója, vezető tisztviselő, illetve a felügyelőbizottság tagja lehet, míg a per alperese minden esetben kizárólag a jogi személy. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (a továbbiakban: Ptk.) ezen túlmenően úgy rendelkezik a 10/A. § (2) bekezdésében, hogy a Ptk. 3:35. §-ának alkalmazásában a keresetindításra vagy a jogi személy határozata ellen benyújtott kereset tárgyában meghozott ítélet elleni felülvizsgálat kezdeményezésére való jogosultságnak, keresetösségi jognak, illetve perbeli legitimációnak (a továbbiakban: keresetindítási jog) a per során folyamatosan, a per befejezéséig – ideértve a rendkívüli jogorvoslatot is – fenn kell állnia. Ha a keresetindítási jogot megalapozó jogviszonyban bekövetkezett változás folytán – a jogutódlás esetét kivéve – a keresetindítási jog megszűnik, a bíróság a pert (eljárást) megszünteti.
- [24] A Ptk. 3:36. § (4) bekezdése szerint a határozat hatályon kívül helyezése iránti per megindításának a határozat végrehajtására halasztó hatálya nincs. A bíróság indokolt esetben a felperes kérelmére a határozat végrehajtását felfüggesztheti.
- [25] A Ptk. expressis verbis tartalmazza, hogy a felfüggesztést elrendelő végzés ellen nincs helye fellebbezésnek, tehát a felperes kérelmének megfelelő, az alperesnek viszont kedvezőtlen, hiszen az akaratnyilvánításhoz, a döntéshozatalhoz és azok végrehajtásához fűződő alanyi jogát korlátozó helyzetben a végzés elleni fellebbezést kizárja a törvény.
- [26] Más megítélés alá esik az az eset, amennyiben a bíróság a jogi személy keresettel támadott határozata végrehajtásának felfüggesztésére irányuló kérelmet elutasítja, s ezzel az alperes (a jogi személynek) működését, akaratnyilvánítási jogát nem korlátozza, egyúttal a felperes kérelmének nem tesz eleget. A bíróság ilyen irányú döntése nem a felperesi egyéni jogok vagy érdekek védelme körében születik meg. A bíróság azért nem függeszti fel a végrehajtást, mert nincs olyan szintű, az alperes határozata végrehajtásának felfüggesztését megalapozó, azonnali, objektív jogvédelmi helyzet. A végrehajtás felfüggesztésére irányuló kérelem elutasítása sem a felperes, sem az alperes alanyi jogát nem korlátozza. Ebben az esetben a Ptk. „hallgat” a fellebbezési jogról: nem is mondja ki, azonban nem is zárja ki azt. A fellebbezési jogról való rendelkezés azonban nem jogalkotói mulasztás folytán hiányzik a törvényből, hanem azért nem szerepel ott, mert nincs is lehetőség fellebbezés benyújtására, s az arra irányuló jogosultság az Alaptörvényből sem vezethető le.
- [27] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. A (7) bekezdése értelmében pedig mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.
- [28] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásról való jog több garanciális szabályból áll, részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az ésszerű határidőn belüli elbírálás követelménye (2/2017. (II. 10.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), Indokolás [50]). Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)

- bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményrendszerébe magában foglalja az indokolt bírói döntéshez való jogot is (7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [28]–[34]). Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert tisztességes bírósági eljárásból való jog védelmi körébe tehát részben a bírósági eljárás alapjogilag egységként értékelt és védett minősége tartozik, részben pedig azok a részjogosítványok, amelyeket az Alaptörvény maga nevesít, és amelyeket az Alkotmánybíróság bontott ki gyakorlata során.
- [29] A jogorvoslathoz való jog nem azonos a bírósághoz fordulás jogával, és nem is jelent korlátozhatatlan jogot. Az egyes eljárások során érvényesülő jogorvoslati lehetőségeket az eljárási törvények határozzák meg, köztük azt is, hogy mely jogorvoslati formák minősülnek rendesnek, illetve rendkívülinek, valamint melyek bírnak halasztó hatállyal az eredeti döntésre nézve, illetve milyen szintjeit biztosítja az állam a jogorvoslásnak.
- [30] A jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékonyságához az szükséges, hogy ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására (22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [26]). Minden jogorvoslat lényegi eleme a »jogorvoslás« lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát (23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186, megerősítette: 3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15] és 14/2015. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [29]). Az Alkotmánybíróság értelmezésében az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jog nemcsak a jogorvoslat létezését, hanem a tényleges és a hatékony jogorvoslat lehetőségének a biztosítását követeli meg, így nemcsak abban az esetben állapítható meg az alapjog sérelme, ha a jogorvoslat lehetőségét teljesen kizárták (3517/2021. (XII. 13.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.), Indokolás [35]).
- [31] A jogorvoslathoz való jog korlátozható alapjog, korlátozása az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt szempontok alapján más alapjog vagy alkotmányos érték védelmében a szükségesség és arányosság figyelembevételével ítélt meg (18/2020. (VII. 21.) AB határozat Indokolás [72]).
- [32] A fent ismertetett alkotmányos alapelvekre is tekintettel a kérdéses szabályozás logikájából, tárgyából, céljából az következik, hogy a Ptk. a felfüggesztést elrendelő végzéssel szembeni fellebbezés kizárásáról azért rendelkezik, mert azzal szemben lenne helye fellebbezésnek, az a jogi személy működését érintő, abba a határozat végrehajtásának felfüggesztésével beavatkozó bírósági hatáskör, a bírói döntési jogkör tartalma, természete miatt fennállna. A jogi személy határozata végrehajtásának a határozat jogszabályba vagy létesítő okiratba ütközése miatt indult perben eljáró bíróság általi felfüggesztése ugyanis azt jelenti, hogy a felfüggesztés elrendelésétől kezdődően mindaddig, amíg a felfüggesztő végzés megváltoztatására nem kerül sor, az adott társasági (jogi személyi) határozat joghatás kiváltására nem alkalmas (Kúria Gfv.30.137/2013/7. szám).
- [33] A Ptk. 3:36. § (4) bekezdése alapján hozott döntés (a jogi személy határozata végrehajtásának felfüggesztése) a jogi személy működését, jogait alapvetően érinti, mivel a végrehajtás felfüggesztésének elrendelésével a jogi személy működése ebben a körben ezt követően korlátozott. A bíróság a felfüggesztés elrendelésével azon határozat végrehajtását akasztja meg, amelynek a kérelmező a hatályon kívül helyezését kérte a bíróságtól. A perben a felperes alaki (eljárási), míg az alperes jogi személy a végrehajtásában felfüggesztett határozata folytan materiális (anyagi jogi, sőt alapjogi) érintettséggel rendelkezik. A bíróság így a jogi személy működését érintő – és az ügy érdemét jelentő – döntést hoz, amellyel szemben indokolt a jogorvoslati jogról való rendelkezés, amelyet a jogalkotó annak kizárásával tett meg. Amennyiben a jogalkotó a fellebbezési jogot expressis verbis nem zárta ki, úgy azt biztosítani kellett volna.
- [34] Az Alkotmánybíróság érvelése szerint a jogorvoslathoz való jog szempontjából „a bírósági, hatósági vagy más közigazgatási döntést”, amellyel szemben alapjogként biztosítja a jogorvoslati jogot, kiterjesztően kell értelmezni (3111/2021. (IV. 14.) AB határozat Indokolás [30], 3191/2022. (IV. 29.) AB határozat Indokolás [39]). A jogorvoslat célja valakinek a jogos vagy jogosnak vélt sérelmének orvoslására irányul, abból indulva ki, hogy a döntéshozó hibázhat, aminek orvoslását lehetőleg minél szélesebb körben biztosítani kell. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában azonban csak az ügy érdemében hozott vagy az eljárást befejező döntések tekintetében alkotmányos elvárás a jogorvoslat biztosítása. Ebből a szempontból nem a formai szabályozás, hanem a döntés tartalma a mérvadó: „adott esetben a döntés joghatására figyelemmel határozható meg, hogy érdemi, illetve eljárást befejező döntésről van-e szó”. Így az érdemi döntés szempontjából annak van jelentősége, hogy az „az érintett alapvető jogaira bírt joghatással, vagy lényegesen befolyásolta jogait, jogi helyzetét” (3191/2022. (IV. 29.) Indokolás [39], 3111/2021. (IV. 14.) AB határozat Indokolás [36]). Tehát annak vizsgálata során, hogy „érdemi” határozatról van-e szó, meghatározó a döntés tárgya és személyre gyakorolt hatása, vagyis az, hogy „az érintett helyzetét, jogait a döntés lényegesen befolyásolta-e” (3111/2021. (IV. 14.) AB határozat Indokolás [33]–[34]). A jogi személy határozata végrehajtásának a felfüggesztéséről hozott határozat – bár nem az eljárást befejező érdemi döntés – a jogi személy helyzetét, jogait lényegesen befolyásolja, így ez is alátámasztja a határozattal szembeni jogorvoslatról való rendelkezés szükségességét.
- [35] Ezzel szemben a végrehajtás felfüggesztésére irányuló kérelmet elutasító határozat a jogi személy határozatának végrehajtására – és a jogi személy működésére, helyzetére, jogára – nincs hatással, és a bíróság sem az ügy tárgyában hoz érdemi döntést. A kérelmező jogorvoslati joga nem szenved csorbát a Ptk. hallgatásával – és ezzel a kérelmet elutasító döntés elleni közvetlen fellebbezési lehetőség kizártságával – mivel ha a végrehajtás felfüggesztésének feltételei később következnek be, erre hivatkozással ismét kérheti a végrehajtás felfüggesztését. Hangsúlyozandó továbbá, hogy már önmagában az is a jogorvoslathoz való jog védelmi körébe tartozik, hogy a Ptk. megteremtette annak lehetőségét, hogy a kérelmező a jogi személy határozatának bírósági felülvizsgálatát és ennek

keretében a határozat hatályon kívül helyezését kérhette.

VI.

- [36] A Jogegységi Panasz Tanács az Indítványozó által felhívott többi jogszabályi rendelkezés vizsgálata alapján úgy ítélte meg, hogy ezek az anyagi jogi jogszabályi rendelkezések eltérőek a jogorvoslat biztosítása körében: míg a Ptk. 3:108. § (3) bekezdése, a Ptk. 3:360. § (4) bekezdése, a Tht. 42. § (2) bekezdése és a Ptk. 5:79. § (1) bekezdése a felfüggesztés tárgyában hozott döntés esetén nem rendelkezik a határozat végrehajtásának felfüggesztéséről vagy elutasításáról rendelkező végzés elleni jogorvoslatról, az Inyvt. 64. § (4) bekezdése teljeskörűen szabályozza azt.
- [37] A Kúria jogértelmezése szerint az eltérés csupán látszólagos: a tag kizárása iránti perben a tagsági jogok felfüggesztése tárgyában hozott végzés [Ptk. 3:108. § (3) bekezdés, 3:360. § (4) bekezdés] esetén a Ptk. ugyan nem szabályozza a jogorvoslatot, erre azonban nincs is szükség: ezek a szabályok ugyanis a Ptk. hatálybalépésével a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 71/A. § (5) bekezdésébe kerültek beépítésre új rendelkezésként: „Az alperes tagsági jogait felfüggesztő végzés és a felfüggesztő végzés megváltoztatása iránti kérelmet elutasító végzés ellen nincs helye fellebbezésnek; a bíróság a felfüggesztő végzést kérelemre megváltoztathatja. A felfüggesztés iránti kérelmet elutasító végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.” A gazdasági társaság tagjának kizárása iránti per szabályait korábban a Gt. 47-48. §-a tartalmazta, lényegében ezek kerültek át a Ctv. 71/A. §-ába.
- [38] A társasházi határozat végrehajtásának a felfüggesztése tárgyában hozott végzés elleni fellebbezés viszont más módon került szabályozásra. A Ptk. 3:3. § (3) bekezdése szerint ha jogszabály nem jogi személy szervezeteket polgári jogi jogalanyisággal ruház fel, e jogalanyokra a jogi személyek általános szabályait kell megfelelően alkalmazni. A Ptk.-nak a jogi személyre vonatkozó általános szabályait a jogi személyek mellett azokra a szervezetekre is alkalmazni kell, amelyek nem jogi személyek, ugyanakkor más jogszabály azokat polgári jogi jogalanyisággal ruházza fel. A Tht. 3. § (1) bekezdése szerint a társasház tulajdonostársainak közössége az általa viselt közös név alatt az épület fenntartása és a közös tulajdonnal kapcsolatos ügyek intézése során jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat, önállóan perelhet és perelhető, gyakorolja a közös tulajdonnal kapcsolatos tulajdonosi jogokat, viseli a közös tulajdon terheit. A társasház és a tulajdonostársak közötti, a társasházi jogviszonyból eredő jogviták bíróság általi vizsgálatának kereteit a társasházi jogvitákra vonatkozó speciális jogszabály, a Tht. határozza meg. A Tht. 4/A. §-a értelmében a társasháztulajdonnal kapcsolatban a Ptk. rendelkezéseit az e törvényben nem szabályozott kérdésekben kell alkalmazni. A társasház ugyan nem jogi személy, de a Tht. 3. § (1) bekezdésében meghatározott ügyek intézésében „korlátozott” jogképességgel rendelkezik. Ebből, továbbá a Ptk. 3. § (3) bekezdésének és a Tht. 4/A. §-ának a Ptk. megfelelő alkalmazására utaló rendelkezéseiből az

következik, hogy a Ptk. 3:36. § (4) bekezdését a társasház esetében is megfelelően alkalmazni kell. A társasház működésével kapcsolatos szabálysértések a társasházi közgyűlési határozatok érvénytelenségének megállapítása iránti kereset körében vizsgálhatók és bírálhatók el, ha a közgyűlés határozata jogszabályba, az alapító okiratba vagy a szervezeti-működési szabályzatba ütközik vagy a kisebbség jogos érdekeinek lényeges sérelmével jár. A Tht. 42. § (2) bekezdése azt is kimondja, hogy a kereset a határozat végrehajtását nem gátolja, a bíróság azonban a végrehajtást indokolt esetben felfüggesztheti. A Tht. 42. § (2) bekezdése nem rendelkezik a végrehajtás felfüggesztése tárgyában hozott végzés elleni jogorvoslatról, ezért erre a bírósági határozatra – az utaló rendelkezés alapján – a Ptk. 3:36. § (4) bekezdése szerinti általános jogszabályi rendelkezések alkalmazandóak.

- [39] A Bszi. 32. § (1) bekezdés a) pontja értelmében előzetes döntéshozatali indítványra az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében van helye jogegységi határozat meghozatalának, a joggyakorlat továbbfejlesztése érdekében jogegységi határozat nem hozható.
- [40] Ezért figyelemmel az indítvány módosítására is, nem volt ok arra, hogy a Kúria a további felvetésekre is választ adjon.

VII.

- [41] A kifejtett indokokra figyelemmel a Kúria a Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pontja, 25. §-a, valamint 40. § (1) és (2) bekezdése alapján a bíróságok jogalkalmazása egységének biztosítása [Magyarország Alaptörvénye 25. cikk (3) bekezdés] érdekében, a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.
- [42] A Kúria a határozatát a Bszi. 42. § (1) bekezdése szerint a Magyar Közlönyben, a BHGY-ban, a bíróságok központi internetes honlapján és a Kúria honlapján közzéteszi. A jogegységi határozat a bíróságokra a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező.

Budapest, 2022. szeptember 26.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Dzsula Marianna s.k. előadó bíró, Dr. Patyi András s.k. előadó bíró, Dr. Balogh Zsolt Péter s.k. bíró, Dr. Bartal Géza s.k. bíró, Dr. Bartók Levente s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró, Dr. Hajnal Péter s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Harter Mária s.k. bíró, Dr. Kovács András s.k. bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Kurucz Krisztina s.k. bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró, Dr. Tanczos Rita s.k. bíró

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.I.60.003/2022/9. számú
jogegységi hatályú határozata**

Rendelkező rész

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa megállapítja, hogy a Kpkf.II.40.840/2021/2. számú, jogegységi panasszal támadott végzés jogkérdésben eltér a

Kpkf.VI.39.206/2021/2. számú – a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett – végzéstől, és az eltérés nem volt indokolt.

Az indokolatlan eltérés miatt a jogegységi panasszal támadott Kpkf.II.40.840/2021/2. számú végzést hatályon kívül helyezi, a Kúria másodfokú tanácsát új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A Kúriának a bíróságokra kötelező jogértelmezése szerint, ha a felperes a keresetlevelet nem megfelelő helyen nyújtotta be, és a keresetindítási határidőben a keresetlevél a vitatott cselekményt megvalósító közigazgatási szervezethez, többfokú közigazgatási eljárásban hozott cselekmény esetén az elsőfokon eljáró közigazgatási szervhez nem érkezett meg, a keresetlevelet – elkésztés okán – a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 48. § (1) bekezdés *i)* pontja alapján kell visszautasítani.

A jogegységi panasz elbírálásával összefüggésben felmerült költséget az állam viseli.

A Kúria elrendeli határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

A határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az Innovációs és Technológiai Minisztérium Közüti Közlekedési Főosztálya (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) a járművek össztömegére vonatkozó előírások megsértése miatt a 2020. október 26. napján kelt határozat száma számú határozatával a felperest 50 000 forint közigazgatási bírság megfizetésére kötelezte. A fellebbezés folytán eljáró alperes a 2021. április 12-én kelt másodfokú határozat száma számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [2] A felperes jogi képviselője 2021. április 26. napján vette át a másodfokú határozatot, amelynek jogszerűségét vitatva elektronikus úton 2021. május 19-én keresetet terjesztett elő Budapest Főváros Kormányhivatalánál, e hatóság a keresetlevelet 2021. május 21-én továbbította az alperesnek.

Az elsőfokú végzés

- [3] A Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) a 19.K.704.074/2021/3. számú végzésével a keresetlevelet a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 48. § (1) bekezdés *i)* pontja alapján – elkésztés okán – visszautasította.
- [4] Adminisztrációs okból történt téves kiadmányozásra hivatkozással később megküldte a felperesnek döntése részben eltérő tartalmú kiadmányát. E szintén 3. sorszámú végzés szerint a keresetlevél – nem megfelelő helyen történt benyújtása miatti – visszautasításának jogszabályi alapja, mert „az így nem a megfelelő módon előterjesztett”, a Kp. 48. § (1) bekezdés *l)* pontja.

A Kúria jogegységi panasszal támadott végzése

- [5] A felperes fellebbezése alapján eljáró Kúria a Kpkf.II.40.840/2021/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság 19.K.704.074/2021/3. számú végzését helybenhagyta.
- [6] Indokolásában idézte a Kp. 39. §-ának a keresetlevél benyújtása helyét szabályozó (1) bekezdését, majd megállapította, hogy a felperes a keresetlevelet téves helyen – nem az elsőfokon eljáró közigazgatási

szervnél – nyújtotta be, amelyet „úgy kell tekinteni, hogy azt az elektronikus kapcsolattartásra köteles fél nem a jogszabályban – azaz a Kp. 39. § (1) bekezdésében – meghatározott módon terjesztette elő”, az elsőfokú döntés ezért jogszerű.

A jogegységi panasz

- [7] A Kpkf.II.40.840/2021/2. számú kúriai végzéssel szemben az alperes (a továbbiakban: panaszos) – tartalmában – a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (2) bekezdése alapján jogegységi panaszt terjesztett elő, a Bszi. 41/D. § (1) bekezdés *c)* pontja alkalmazásával a végzés hatályon kívül helyezését, a Kúria új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [8] Jogi álláspontja szerint e végzésben a Kúria indokolatlanul tért el a BH 2021.5.152 számon megjelent, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett, Kpkf.VI.39.206/2021/2. számú eseti döntéstől, az elsőfokú bíróság által első alkalommal megküldött és a keresetlevelet elkésztés okán, a Kp. 48. § (1) bekezdés *i)* pontja alapján visszautasító végzés felel meg a bírósági joggyakorlatnak.
- [9] Kifejtette – idézve az eseti döntésben foglaltakat –, hogy a felperes a keresetlevelet a jogszabályban meghatározott helyen nem terjesztette elő, ezért a benyújtás határidejének megtartottsága fel sem merülhet, nem is vizsgálható, és a keresetlevelet a Kp. 48. § (1) bekezdés *i)* pontja alapján kell visszautasítani. A határidőt csak akkor lehet értékelni, ha a felperes a keresetlevelet a jogszabályban meghatározott helyen nyújtja be. A Kúria végzésével ellentmondásossá teszi a Kp. 48. § (1) bekezdés *i)* és *l)* pontja eddigi alkalmazását, a már kialakult joggyakorlattól indokolatlanul tért el.
- [10] Sérelmezte továbbá, hogy a kúriai végzés értelmezési bizonytalanságot is eredményezett, mert a rendelkező része alapján nem ismert, az eljáró bíróság a „hibás”, avagy a „helyes” kiadmányozású elsőfokú végzést hagyta helyben.
- [11] A panaszos a Kúria további 16 (Kpkf.40.693/2021/2., Kpkf.40.735/2021/2., Kpkf.40.682/2021/2., Kpkf.40.722/2021/2., Kpkf.40.746/2021/3., Kpkf.40.811/221/2., Kpkf.40.830/2021/2., Kpkf.40.794/2021/2., Kpkf.40.611/2021/2., Kpkf.40.492/2021/2., Kpkf.40.576/2021/2., Kpkf.40.847/2021/3., Kpkf.40.910/2021/2., Kpkf.40.608/2021/2., Kpkf.40.728/2021/4., Kpkf.40.683/2021/3.) határozatát is megjelölte, amelyek előadása szerint az eseti döntéssel azonos állásponton alapulnak.
- [12] A jogegységi panaszával egyidejűleg a panaszos a Bszi. 41/C. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 50. § (2) bekezdés *a)* pontjára alapítottan azonnali jogvédelem iránti kérelmet is előterjesztett, amelyet a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a 4. sorszámú végzésével elutasított.

Az ellenérdekű fél nyilatkozata

- [13] Az ellenérdekű fél a jogegységi panaszra észrevételt nem terjesztett elő.

A Jogegységi Panasz Tanács döntése és annak indokai

- [14] A jogegységi panasz alapos.

- [15] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Bszi. 41/B. § (2) bekezdése alapján vizsgálta, hogy a jogegységi panasszal támadott kúriai végzés jogkérdésben eltért-e a Kúria 2012. január 1. után meghozott, és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett, a panaszban megjelölt határozataitól.
- [16] A panaszos részletesen kifejtett álláspontja szerint a Kpkf.II.40.840/2021/2. számú kúriai végzés a Kpkf.VI.39.206/2021/2. számú eseti döntéstől tért el. Megjelölt még további 16 kúriai döntést, amelyek vonatkozásában az eltérést állította, de nem indokolta meg.
- [17] A Kúria megállapította, hogy a panaszos által megjelölt valamennyi határozatot a Kúria 2012. január 1. napját követően hozta, azonban a döntések közül csak a Kpkf.VI.39.206/2021/2., Kpkf.40.693/2021/2., Kpkf.40.794/2021/2., Kpkf.40.492/2021/2., Kpkf.40.576/2021/2., Kpkf.40.847/2021/2., Kpkf.40.746/2021/3., Kpkf.40.830/2021/2., Kpkf.40.910/2021/2. számú határozatok kerültek közzétételre a Bírósági Határozatok Gyűjteményében, ezért a panasz előterjesztésének a Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdéseiben meghatározott feltételei e végzésekre teljesülnek.
- [18] A Bszi. 41/C. § (3) bekezdés b) pontjában előírt követelmény alapján a határozat szám szerinti megjelölése mellett az is feladata a panasz benyújtójának (Jpe.I.60.029/2021/9. Indokolás [18] bekezdés, Jpe.I.60.019/2021/18. Indokolás [29] bekezdés), hogy az eltérést konkrétan meghatározza, bemutatva a panaszolt, illetve az összehasonlításul hivatkozott határozatok közötti ellentétet, és álláspontját megindokolja. A panaszos a jogegységi panasz indítványában kizárólag a Kpkf.VI.39.206/2021/2. számú végzésnél mutatta be az ügyazonosságot, és terjesztett elő érdemi indokolást a jogértelmezés eltérése vonatkozásában, ezért az általa állított eltérést a Kúria a Bszi. 41/B. § (2) bekezdése értelmében érdemben kizárólag a Kpkf.VI.39.206/2021/2. számú végzés esetén vizsgálhatta. Azonos döntést hozott e kérdésben a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a panaszos részéről benyújtott, jelen eljárás jogegységi panaszával a jogi indokolásában szövegazonos tartalmú, és összehasonlításként ugyanezen határozatokat tartalmazó, Jpe.I.60.007/2022. számon lajstromozott jogegységi panasz alapján indult eljárásban.
- [19] A Kúriának az egységes jogértelmezés érdekében vizsgálnia kellett továbbá, hogy az ügyazonosság fennáll-e a már közzétett Kpkf.VI.39.206/2021/2. és a panasszal támadott Kpkf.II.40.840/2021/2. számú kúriai végzések között.
- [20] A jogegység követelményét az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése rögzíti, kimondva, hogy a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét. A Kúria e feladatát az ítélezése során akkor teljesíti, ha a közzétett kúriai döntéseiben elfogadott jogértelmezést, elvi megállapítást („ratio decidendi”-t) az azonos ügyekben követi.
- [21] A jogegység fogalmát – ahogyan azt a Kúria a Jpe.I.60.002/2021/7., Jpe.I.60.005/2021/5. számú határozataiban kifejtette – az egyes eljárási törvények nem definiálják, a Bszi. jogegységi eljárásra és jogegységi panasz eljárásra vonatkozó rendelkezéseiből, annak egyes eseteire vonható le –
- negatív oldalról – következtetés, amelynek értelmében a jogegység hiányát a korábbi döntéstől jogkérdésben való indokolatlan eltérés okozza. A jogegység követelménye tehát sohasem absztrakt, hanem mindig konkrét ügyekhez, jogértelmezéshez köthető, az csak meghatározott és megjelölt bírói döntések tekintetében merülhet fel. Sem a Bszi., sem más jogszabályok nem rendelkeznek a jogegység alapvető feltételéről, a döntések jogi egybevetettségéről. A jogegység elsősorban anyagi jogi kérdés, mivel azt kell biztosítani, hogy a bíróságok azonos ügyeket ugyanolyan tartalommal döntsenek el. A jogegység követelményén belül tehát az az elvárás, hogy ugyanazon ügyekben a jogértelmezés is azonos legyen. Ha nincs meg az ügyek közötti azonosság, mert eltérő háttérűek a bírói döntések, akkor sem jogilag, sem tágabb értelemben nem értelmezhető a jogegység.
- [22] A Kúria e határozataiban már rámutatott, a jogegység követelménye feltételezi annak vizsgálatát, hogy mikor áll fenn az ügyek (bírói döntések) közötti azonosság. Az ügyazonosság több tényező által befolyásolt, összetett jogfogalom, amelyet mindig esetről esetre kell vizsgálni. Ha a döntések jogkérdésben való hasonlóságát vizsgálja a Kúria, szigorúan kell venni az összehasonlított bírói döntésekben az alkalmazott anyagi jogszabály egyezőségét (hatály, normatartalom) és a jogértelmezés szempontjából releváns tények azonosságát, továbbá közigazgatási perben – a kérelemhez kötöttség és a közigazgatási ügy tárgya által meghatározott vizsgálat miatt – a hatósági, a kereseti és a felülvizsgálati kérelem ténybeli és jogi azonosságát befolyásoló elemeit.
- [23] Rögzíteni szükséges továbbá a jogegységi panasz eljárások azon lényeges elvi tételét, hogy a Kúria a jogegységi panasz eljárásban az ítélező tanács által megállapított tényeket és önmagában a jogértelmezés helytállóságát nem bírálhatja felül, mivel ez az eljárás nem jelent egy újabb teljes körű jogorvoslatot. A vizsgálat csak már közzétett és az ítélező tanács által meghozott döntések jogkérdésben való eltérésére szorítkozik.
- [24] Mindezek folytán a panaszos által a jogegységi panasszal támadott Kpkf.II.40.840/2021/2. számú végzés rendelkező része vonatkozásában állított „értelmezési bizonytalanság” a jogegységi panasz eljárásban érdemben nem értékelhető.
- [25] A közigazgatási per jogszerű indításának lényeges szabályai közé tartozóan a Kp.-ban meghatározott a keresetlevél benyújtásának helye, ideje és módja. A benyújtás helye a Kp. 39. § (1) bekezdése szerint a vitatott cselekményt megvalósító közigazgatási szerv; többfokú közigazgatási eljárásban hozott cselekmény esetén a keresetlevelet az elsőfokon eljáró közigazgatási szervnél kell előterjeszteni. A releváns tények azonosságának vizsgálata körében a Kúria megállapította, a közzétett Kpkf.VI.39.206/2021/2. számú végzésben foglalt tényállás, illetve a jogegységi panasszal támadott Kpkf.II.40.840/2021/2. számú kúriai végzés tényállása szerint is többfokú közigazgatási eljárásban járt el a hatóság, így mindkét ügyben a keresetlevelet az elsőfokon eljáró közigazgatási szervnél kellett volna benyújtani, azonban ez egyik esetben sem valósult meg.

- [26] A közzétett, illetve a panaszolt kúriai döntésekben rögzített azon tényállás alapján, hogy az elsőfokon eljáró közigazgatási szervnél egyik ügyben sem került a keresetlevél benyújtásra, továbbá mivel a Kp. e tényállásra, azaz a keresetlevélnek nem e törvényben meghatározott helyen történő előterjesztésére jogkövetkezmenyt nem szabályoz, az elsőfokú bíróságoknak vizsgálniuk kellett, hogy a keresetlevél a törvényes határidőn belül megérkezett-e mégis az elsőfokú hatóságához (például, mert a közigazgatási szerv, ahová a felperes tévesen benyújtotta a keresetlevelet, továbbította azt az elsőfokú hatóságnak). A Kp. 39. § (1) bekezdése értelmében a keresetlevél benyújtásának az ideje a vitatott közigazgatási cselekmény közlésétől számított harminc nap. Az elsőfokú végzésekben megállapított tényállások szerint az elsőfokú hatóságok a keresetlevél sem a közzétett, sem a panaszolt ügyben törvényes határidőn belül nem érkezett meg. Az elsőfokú bíróságoknak a továbbiakban a Kp. rendelkezése alapján alkalmazniuk kellett a keresetindítási határidő elmulasztásának jogkövetkezmenyeit.
- [27] A Kp. 48. § (1) bekezdés *i*) pontja értelmében a bíróság a keresetlevelet visszautasítja, ha a felperes a keresetindítási határidőt elmulasztja, és igazolási kérelmet nem terjeszt elő, vagy azt a bíróság elutasítja. A közzétett végzésben az elsőfokú bíróság e törvényhely alkalmazásával utasította vissza a keresetlevelet. A Kp. 48. § (1) bekezdés *l*) pontja szerint a bíróság a keresetlevelet visszautasítja, ha az elektronikus ügyintézésre köteles felperes vagy a jogi képviselő nem elektronikus úton vagy elektronikus úton, de nem a jogszabályban meghatározott módon terjesztette elő. A panasszal támadott végzésben az elsőfokú bíróság e törvényhely szerint rendelkezett.
- [28] A közzétett és a panasszal támadott végzések azonos tényállása alapján tehát az eljáró elsőfokú bíróságok eltérő jogszabályhelyre alapítottan rendelkeztek a jogkövetkezmenyekről.
- [29] A közzétett Kpkf.VI.39.206/2021/2. számú végzésben a Kúria jogszerűnek minősítette az elsőfokú bíróság azon döntését, hogy mivel – a benyújtás helye alóli kivételek hiányában – a Kp. 39. § (1) bekezdése szerinti helyre keresetlevél benyújtása nem történt, és határidőben az elsőfokú hatóságok előterjesztett keresetlevél az ügyben nincs, a téves helyre benyújtott, elkésettnek minősülő keresetlevelet a Kp. 48. § (1) bekezdés *i*) pontja alapján vissza kellett utasítani. Indokolása szerint a jogalkotó a téves helyen történő előterjesztést nem nevesítette külön visszautasítási okként, ezt a körülményt a határidő megtartottságával összefüggésben kell vizsgálni. Amennyiben a jogi képviselővel eljáró felperes a keresetlevelet kizárólag nem a jogszabályban meghatározott helyen nyújtja be, úgy a benyújtás helye alóli kivételeket vizsgálni kell, és ha a kivételek nem állnak fenn, a határidőben való benyújtás nem merülhet fel, így a Kp. 48. § (1) bekezdés *i*) pont alkalmazandó. A Kúria kifejtette a továbbiakban, hogy a téves helyre történő benyújtás és a téves módon történő benyújtás egymástól eltérő, két különböző eset, ennek megfelelően más-más jogkövetkezmennyel járnak. A Kp. 48. § (1) bekezdés *l*) pontjában foglalt, „nem a jogszabályban meghatározott módon” kitétel nem a téves helyre, hanem az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvényben (a továbbiakban: E-ügyintézési tv.) meghatározott módtól eltérően, a nem megfelelő elektronikus nyomtatványon történő, téves módon való benyújtást jelenti, értelmezése e törvény szerint lehetséges, míg a téves helyre történő előterjesztés a Kp. 48. § (1) bekezdés *i*) pontja alkalmazásához vezet, ha – a kivételek hiányában – a Kp. 39. § (1) bekezdésétől eltérő helyre, határidőben a keresetlevél nem került előterjesztésre. A téves helyre való benyújtás esetére a Kp. 48. § (1) bekezdés *l*) pontjának alkalmazása értelmetlenné és feleslegessé tenné, kiüresítené a Kp. 39. § (3) bekezdésében foglalt kivételt tartalmazó szabályt (amely szerint: „A keresetlevelet határidőben benyújtottnak kell tekinteni, ha azt a jogi képviselő nélkül eljáró felperes – határidőn belül – tévesen a bírósághoz vagy a közigazgatási szerv jogorvoslati szervéhez nyújtotta be.”), továbbá kiüresedne a Kp. 39. § (1) bekezdésének utolsó mondata is, mivel ebben az esetben a jogi képviselővel eljáró fél akár a határidőn túl is benyújthatná közvetlenül a bíróságnál a keresetlevelet, mert a Kp. 49. § (1) bekezdése alapján a keresetlevél benyújtása joghatásainak fennmaradását tartalmazó szabályok alkalmazhatósága miatt a keresetlevelet újból benyújthatja, mely e szabály kijátszásához vezetne.
- [30] A panasszal támadott Kpkf.II.40.840/2021/2. számú végzésében a Kúria – a közzétett végzésben foglaltaktól eltérően – jogszerűnek minősítette az elsőfokú bíróság azon döntését, hogy mivel (a benyújtás helye alóli kivételek hiányában) a Kp. 39. § (1) bekezdése szerinti helyre keresetlevél benyújtása nem történt, és határidőben az elsőfokú hatóságok előterjesztett keresetlevél az ügyben nincs, ezért a téves helyre benyújtott, elkésettnek minősülő keresetlevelet a Kp. 48. § (1) bekezdés *l*) pontja alapján kellett visszautasítani. Indokolása szerint az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntést hozott, mert a felperes keresetlevelét nem a jogszabályban – azaz a Kp. 39. § (1) bekezdésében – meghatározott módon terjesztette elő. A Kúria kiegészítette még az elsőfokú bíróság végzését azzal, hogy jelen ügyben a felperes a keresetlevelét nem vitatottan téves helyen terjesztette elő, de a közigazgatási szervnek, amelyhez tévesen került benyújtásra a keresetlevél, nincs törvényi kötelezettsége annak határidőn belüli továbbítására. Amennyiben ezen kötelezettség hiányában is határidőben kerül sor a téves helyre benyújtott keresetlevél továbbítására, és így a vitatott közigazgatási cselekményt megvalósító szervhez a Kp. 39. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül megérkezik, azt elkésettnek nem lehet tekinteni.
- [31] A Kúria megállapította, hogy a panasszal támadott Kpkf.II.40.840/2021/2. számú és a közzétett Kpkf.VI.39.206/2021/2. számú végzések tényállása azonos (a felperes a keresetlevelet téves helyen nyújtotta be, és a keresetindítási határidőben a keresetlevél az elsőfokú hatóságokhoz nem érkezett meg), ugyanakkor a panasszal támadott végzés jogkérdésben eltér a közzétett végzéstől, mert a téves helyen és a keresetindítási határidőt elmulasztva előterjesztett keresetlevelet a közzétett végzésben

- alkalmazott jogkövetkezmény: a keresetlevélnek – elkészttség okán – a Kp. 48. § (1) bekezdés *i*) pontja szerinti visszautasítása helyett a Kúria felülvizsgálata tanácsa a panasszal érintett végzésben a Kp.-nak a téves módon történő előterjesztésre irányadó 48. § (1) bekezdés *l*) pontjában foglalt jogkövetkezményt alkalmazta.
- [32] A Kúria vizsgálta a jogkérdésben való eltérés indokoltságát. Elsődlegesen megállapította, hogy a panasszal támadott végzésben a Kúria az eltérést eredményező jogi álláspontját nem indokolta meg, csak rögzítette, hogy a keresetlevél benyújtásának helyét és idejét szabályozó Kp. 39. § (1) bekezdésének a megsértését „úgy kell tekinteni”, hogy a fél a keresetlevelet nem „a jogszabályban meghatározott módon terjesztette elő”.
- [33] A továbbiakban a Kúria megvizsgálta a Kp. 39. § (1) bekezdése és a 48. § (1) bekezdés *i*) pontja alkalmazásának joggyakorlatát, és megállapította, hogy a Kúria irányadónak tekinti a közzétett Kpkf.VI.39.206/2021/2. számú döntésben foglaltakat, amelyeket végzéseiben is megerősített. A Kúria a Jpe.I.60.007/2022/6. számú döntésében már kifejtette, hogy „az elkészttség jogkövetkezménye a téves helyre való benyújtás esetén nem automatikusan alkalmazandó, hanem ez a feltétel – ahogy a BH 2021.5.152. számú döntésben is kifejtésre került – összefügg a keresetindítási határidővel. Ha a téves helyen történő előterjesztést követően a keresetlevél továbbküldésére nem kerül sor vagy nem a Kp. 39. § (1) bekezdése szerinti szervhez történik meg a továbbítás, illetve a Kp. 39. § (1) bekezdése szerinti szervhez kerül továbbításra a keresetlevél, azonban az a keresetindítási határidőn túl érkezik meg, a visszautasításról szóló végzést a Kp. 48. § (1) bekezdés *i*) pontja alapján kell meghozni.”
- [34] A Kúria a közzétett és a panasszal érintett végzésekben foglalt tényállással megegyező tényállású ügyekben a közzétett végzés rendelkezésében és indokolásában foglaltakkal egyező jogi álláspont szerint, azonosan döntött. A Kpkf.39.104/2022/2. számú végzésében megállapította, a tisztességes eljáráshoz való jogból is fakadóan az, hogy a jogalkotó nem nevesíti a téves helyen történő előterjesztést külön a keresetlevél visszautasításának okaként, nem értékelhető az ügyfelek hátrányára. Ha a keresetlevél nem érkezik meg határidőben a Kp. 39. § (1) bekezdése szerinti közigazgatási szervhez, úgy az a Kp. 48. § (1) bekezdés *i*) pontjában foglalt keresetlevél visszautasítási ok értelmében elkésztett, azt vissza kell utasítani. A Kpkf.40.954/2021/2. számú végzés ugyanezt a megállapítást tartalmazza. A Kpkf.39.208/2021/2. számú döntés értelmében amennyiben a jogi képviselővel eljáró felperes a keresetlevelet kizárólag a nem a jogszabályban meghatározott helyen nyújtja be, a bíróságnak elsődlegesen a benyújtás helye alóli kivételeket kell vizsgálnia, és amennyiben a kivétel-szabály nem alkalmazható, úgy a Kp. 48. § (1) bekezdés *i*) pontja alapján kell a keresetlevelet visszautasítani, ebben az esetben a határidő megtartottsága fel sem merülhet. Azonos elvi álláspontot tartalmaznak többek között a Kpkf.40.943/2021/2., Kpkf.40.957/2021/4., Kpkf.40.967/2021/4., Kpkf.40.968/2021/4., Kpkf.40.977/2021/4., Kpkf.40.998/2021/2., Kpkf.40.994/2021/2., Kpkf.41.005/2021/2., Kpkf.41.008/2021/2., Kpkf.39.104/2022/2., Kpkf.40.954/2021/2. számú végzések.
- [35] Mindezek folytán a Kúria megállapította, a panasszal támadott végzésből az eltérés indoka – annak hiányában – nem ismert, továbbá az azonos tényállású kúriai ügyekben folytatott jogértelmezés és jogalkalmazás megegyezik a közzétett végzésben foglaltakkal, és a két végzés jogi indokolásának eltérését megalapozó egyéb tény, körülmény, adat nincsen, amelyekből következően a panasszal támadott Kpkf.II.40.840/2021/2. számú végzés a Kpkf.VI.39.206/2021/2. számú végzéstől indokolatlanul tért el. A Kpkf.II.40.840/2021/2. számú kúriai végzés és a hasonló jogértelmezést tartalmazó határozatok a továbbiakban kötelező döntésként nem hivatkozhatók.
- [36] A Kúria a Bszi. 41/D. § (1) bekezdés *c*) pontja alapján a jogkérdésben való indokolatlan eltérés megállapítása mellett döntött a bíróságokra kötelező értelmezésről, a panasszal támadott határozatot hatályon kívül helyezte, az eljáró tanácsot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [37] A Kúria a panaszos (a korábbi per alperese) megnevezését a Magyarország minisztériumainak felsorolásáról szóló 2022. évi II. törvény 1. § *k*) pontjára, valamint a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 160. § 11. pontjára, továbbá 194. § (1) bekezdés *a*) pontjára figyelemmel módosította, tekintettel arra, hogy a Technológiai és Ipari Minisztérium az Innovációs és Technológiai Minisztérium átnevezésével működik tovább.
- Elvi tartalom**
- [38] Ha a felperes a keresetlevelet nem megfelelő helyen nyújtotta be, és a keresetindítási határidőben a keresetlevél a vitatott cselekményt megvalósító közigazgatási szervhez, többfokú közigazgatási eljárásban hozott cselekmény esetén az elsőfokon eljáró közigazgatási szervhez nem érkezett meg, a keresetlevelet – elkészttség okán – a Kp. 48. § (1) bekezdés *i*) pontja alapján kell visszautasítani.
- Záró rész**
- [39] A Bszi. 41/D. § (4) bekezdése értelmében, ha a Jogegységi Panasz Tanács megállapítja a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérést, a panasz elbírálásával összefüggésben felmerült költséget az állam viseli, ezért a Kúria – a panaszos igazolt teljes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt – illeték megfizetéséről nem rendelkezett.
- [40] A panaszos a jogegységi panasz eljárással összefüggésben költségei megtérítését nem kérte, az ellenérdekű félnek a panasz eljárással költségei nem merültek fel, így a Jogegységi Panasz Tanácsnak költségekről rendelkeznie nem kellett.
- [41] A Bszi. 41/D. § (5) bekezdése alapján a Kúriának a közzétett határozatától jogkérdésben való eltérést és a bíróságokra kötelező értelmezést megállapító határozata jogegységi határozat hatályú, azt a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.
- [42] A határozat ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2022. szeptember 26.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Kurucz Krisztina s.k. előadó bíró, Dr. Patyi András s.k. bíró, Dr. Balogh Zsolt s.k. bíró, Dr. Bartal Géza s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró, Dr. Hajnal Péter s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Harter Mária s.k. bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró, Dr. Tánzos Rita s.k. bíró

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.II.60.042/2022/3. számú
végzése**

Rendelkező rész

A Kúria a felperes jogegységi panaszát visszautasítja.

A végzés ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

- [1] Az felperes a Kúria Pfv.III.21.290/2021/5. számú ítéletével szemben a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) és (2) bekezdése alapján jogegységi panaszt terjesztett elő, amelyben kérte a Kúria ítéletének hatályon kívül helyezését, a Kúria új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. Álláspontja szerint a Kúria ítélete jogkérdésben eltér a Kúria Pfv.IV.20.269/2014/4., KGD 2016.179. (Kúria Kfv.V.35.035/2015/4.), BH 2019.56. (Kúria Mfv.I.10.713/2017.), BH 2013.243. (Kúria Pfv.III.20.542/2012.), BH 2013.124. (Kúria Pfv.IV.21.785/2012.), BH 2013.44. (Kúria Pfv.III.20.519/2012.), BH 2018.141. (Kúria Pfv.IV.20.648/2017.), valamint a BDT 2015.3364., BDT 2004.1028. számú közzétett határozatokban foglaltaktól.
- [2] A Jogegységi Panasz Tanács a panaszos által megjelölt határozatok kapcsán az alábbiakra mutat rá. A jogegységi panaszban hivatkozott kilenc döntés közül kettőt (BDT 2015.3364., BDT 2004.1028.) nem a Kúria, hanem a Szegedi Ítéletábrla hozott, így ezek a jogegységi panasz eljárásban nem hivatkozhatók. A további hét megjelölt – kúriai – határozatból egy (Mfv.I.10.713/2017.) a konjunktív feltételek közül azt teljesíti, hogy a Kúria 2012. január 1. után hozta, azonban annak közzététele BH 2019.56. számú határozatként történt, és a BHGY-ben nincs közzétéve. A határozat meghozatalakor (2018. november 21.) hatályos Bszi. szabályai szerint ezt nem is kellett közzétenni, ugyanis a Kúria a jogerős közbenső ítéletet az elsőfokú ítéletre is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A hatályon kívül helyező határozatok BHGY-ben való közzététele csak a Bszi. 2021. január 1-jétől hatályos módosítása nyomán kötelező (ugyanerre mutatott rá a Jogegységi Panasz Tanács a Jpe.I.60.035/2021/6. [5] pontjában).
- [3] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.
- [4] A Bszi. 41/C. § (6) bekezdésének c) pontja szerint, a Jogegységi Panasz Tanács – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – a jogegységi panaszt

visszautasítja, ha az eljárási illetéket nem vagy hiányosan fizették meg.

- [5] A jogegységi panasz eljárás az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 50. § (1) bekezdése értelmében illetékköteles. A Bszi. 41/C. § (2) bekezdés h) pontja értelmében ugyanakkor a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) költségkedvezményekre vonatkozó szabályai a jogegységi panasz eljárásban is irányadók. A jogegységi panasz előterjesztője csak arra vonatkozó mentesség vagy kedvezmény esetén mentesül az illetékfizetési kötelezettség alól.
- [6] Az előterjesztő illetéket nem rótt le a jogegységi panaszban, arra hivatkozott, hogy a Bszi. 41/C. § (2) bekezdés h) pontja és a Pp. költségkedvezmények időbeli hatályára vonatkozó szabályának együttes olvasatából az következik, hogy jogegységi panasz eljárásban újból nem szükséges a költségkedvezmény iránti kérelmet előterjeszteni, ezért kérte az alapügyben számára engedélyezett költségkedvezményt fenntartani és mellőzte az illeték megfizetését.
- [7] A Jogegységi Panasz Tanács már több döntésében rámutatott arra, hogy a jogegységi panasz eljárás olyan rendkívüli, a jogerő utáni, a jogegységet célzó sui generis eljárás, amely a jogrendszer belső koherenciájának megteremtését szolgálja, jogorvoslati eljárás ugyan, de nem a per folytatása. Abból eredően, hogy a jogegységi panasz eljárás nem az alapügy folytatása, az alapeljárásban biztosított személyes költségkedvezmények nem terjednek ki a jogegységi panasz eljárásra. A jogegységi panasz előterjesztőjének ezért a panasz benyújtásakor vagy le kell rónia a szükséges eljárási illetéket vagy megfelelő költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelmet kell előterjesztenie. (Jpe.I.60.005/2021/5.; Jpe.I.60.017/2021/4. [7]; Jpe.I.60.021/2022/3. [4]). Hiánypótlási felhívás kibocsátásának a jogegységi panasz eljárásban e körben sincs helye. (Jpe.I.60.017/2021/4. [7]; Jpe.I.60.021/2022/3. [6]).
- [8] A jogegységi panasz előterjesztője tehát sem az illetékfizetési kötelezettségét nem teljesítette, sem elbírálásra alkalmas költségfeljegyzési jog iránti kérelmet nem nyújtott be. Mindezek miatt a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja alapján a jogegységi panasz visszautasításának van helye.
- [9] A kifejtettekre figyelemmel a Kúria a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja alapján a jogegységi panaszt – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – visszautasította.

Záró rész

- [10] Az eljárás az Itv. 57. § (1) bekezdés a) pontja szerint illetékmentes.
- [11] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2022. szeptember 19.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke Dr. Patyi András s.k. bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Márton Gizella s.k. bíró, Molnár

Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet s.k. bíró, Dr. Orosz Árpád s.k. bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Szabó Klára s.k. bíró, Dr. Tóth Kincső s.k. bíró, Dr. Vítál-Eigner Beáta s.k. bíró

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.II.60.048/2022/3. számú
végzése**

Rendelkező rész

A Kúria az alperes jogegységi panaszát visszautasítja.

A végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

- [1] Az alperes (a továbbiakban: panaszos) a Kúria Pfv.V.21.349/2021/4. számú ítélete ellen jogegységi panaszt nyújtott be, amelyben kérte, hogy a Kúria e döntését a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/D. §-a alapján egészben helyezze hatályon kívül és utasítsa a Kúriát új eljárásra és új határozat hozatalára. Álláspontja szerint a Kúria ítélete jogkérdésben indokolatlanul eltér a Kúria Pfv.V.22.095/2016/3. számú végzésétől, ami „BH 2018.1.15 I. ügyszámmon található meg a bírósági határozatok gyűjteményében”.
- [2] Megítélése szerint a Kúria a támadott határozatban és az eltérés alapjául szolgáló határozatban eltérően határozta meg az alvázsám hibáját, azonos tényállás mellett az egyik esetben kellékszavatossági kérdésnek, míg másik esetben jogszavatossági kérdésnek minősítette azt.
- [3] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.
- [4] A Bszi. 41/C. § (6) bekezdés e) pontja szerint a jogegységi panasz tanács – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – a jogegységi panaszt visszautasítja, ha a jogegységi panasz a 41/B. § (1) bekezdése alapján került előterjesztésre, de a felülvizsgálati kérelemben az előterjesztő nem hivatkozott a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre.
- [5] A panaszos nem jelölte meg a jogegységi panasz jogalapját, de tartalmát tekintve a Bszi. 41/B. § (1) bekezdése alapján terjesztette azt elő. E törvényi rendelkezés értelmében a pervezetésre vonatkozó végzés kivételével a Kúriának az eljárási törvény alapján további fellebbezéssel, felülvizsgálati kérelemmel vagy felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható határozata ellen jogegységi panasznak van helye, ha a felülvizsgálati kérelemben a Kúria 2012. január 1. után hozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre már hivatkoztak, és a Kúria az eltéréssel okozott jogsértést határozatában nem orvosolta. Ehhez a törvényi feltételhez képest a panaszos a jogegységi panaszban felhívott határozatra a felülvizsgálati kérelmében még nem hivatkozott, ezért a jogegységi panasz visszautasításának van helye a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés e) pontja alapján.
- [6] A Bszi. 41/C. § (6) bekezdés f) pontja szerint a jogegységi panasz tanács – hiánypótlási felhívás

kiadását mellőzve – a jogegységi panaszt visszautasítja, ha azt nem 2012. január 1. után hozott és a BHGY-ban közzétett kúriai határozattól való eltérésre hivatkozással nyújtották be.

- [7] A jogegységi panasz a fenti konjunktív feltételek közül az egyiknek megfelelt, mivel a panaszos által megjelölt Pfv.V.22.095/2016/13. számú végzést a Kúria 2012. január 1. után hozta meg. A másik feltételnek ugyanakkor nem tett eleget, tekintettel arra, hogy a panaszos tévesen állította azt, hogy a hivatkozott határozatot a BHGY-ban közzétették. E döntés a BH 2018.1.15. I. számon közzé lett ugyan téve, de nem a BHGY-ban. A jogerős ítéletet hatályon kívül helyező, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasító olyan döntésről van ugyanis szó, amelyet az eljáró tanács 2017. szeptember 28-án hozott meg, a hatályon kívül helyező határozatok BHGY-ban való közzététele ugyanakkor csak a Bszi. 2021. január 1-től hatályos módosítása nyomán kötelező.
- [8] A Bszi. 41/C. § (6) bekezdés egyértelmű és félreérthetetlen feltételeket támaszt arra nézve, hogy a Kúria mely esetekben köteles a jogegységi panaszt visszautasítani. E jogszabályi rendelkezés f) pontja alapján, arra tekintettel, hogy a jogegységi panaszt benyújtó fél nem a BHGY-ban közzétett kúriai határozattól való eltérésre hivatkozott, a jogegységi panasz visszautasításának van helye.
- [9] A kifejtettekre figyelemmel a Kúria a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés e) és f) pontja alapján a jogegységi panaszt – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – visszautasította.

Záró rész

- [10] A panaszos által előterjesztett költségmentesség iránti kérelem a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény (Kmtv.) 11. § c) pontja értelmében nem volt teljesíthető, figyelemmel arra, hogy a Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panaszt visszautasította.
- [11] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 57. § (1) bekezdés a) pontjára tekintettel az eljárás illetékmentes.
- [12] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2022. október 17.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Patyi András s.k. bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Márton Gizella s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet s.k. bíró, Dr. Orosz Árpád s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Szabó Klára s.k. bíró, Dr. Tóth Kincső s.k. bíró, Dr. Vítál-Eigner Beáta s.k. bíró

KOLLÉGIUMI VÉLEMÉNYEK

2/2022. (X. 11.) KK vélemény a választói névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslat eljárási szabályairól

A Kúria Közigazgatási Kollégiuma a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 27. § (1) bekezdése alapján a választói névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslati eljárás szabályaira nézve a következő kollégiumi véleményt alkotta:

1. A névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslati eljárások során a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény XII., „A jogorvoslat” címet viselő fejezet 98–100. pontjaiban meghatározott, a bírósági felülvizsgálattal kapcsolatos általános eljárás szabályok megfelelően alkalmazhatók.

2. A törvényszékek által hozott, névjegyzékkel kapcsolatos döntéseket közzé kell tenni a Bírósági Határozatok Gyűjteményében.

* * *

1. A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslati szabályai a Ve. XII., „A jogorvoslat” címet viselő fejezetben találhatóak. A helyi választási iroda névjegyzékkel kapcsolatos döntése elleni fellebbezés elbírálása – amennyiben a helyi választási iroda vezetője a fellebbezésnek nem ad helyt – a közigazgatási kollégiummal rendelkező törvényszék hatáskörébe tartozik a Ve. 236. § (4) bekezdése és a Kúria Közigazgatási Kollégiuma 1/2021. (IX. 27.) KK véleménye alapján. E véleményében a Kúria hangsúlyozta azt is, hogy „[a] választási jogvita – ideértve a szavazóköri névjegyzékkel kapcsolatos jogvitát is – jellegét tekintve nem a Kp. 4. § alapján az általános szabályok szerint folyó közigazgatási jogvita, hanem a Kp. 5. §-a szerinti sajátos közigazgatási per. [...] Erre elsődlegesen a Ve. XII. fejezetének rendelkezéseit, másodlagosan pedig a Ve. 228. § (2) bekezdése alapján a Kp. szabályait kell megfelelő eltérésekkel alkalmazni.” A Ve. XII. fejezet 102. pontjában (Ve. 235–238. §) meghatározza a névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslatra vonatkozó speciális eljárás szabályokat. A Ve. XII. fejezet 98–100. pontjaiban (Ve. 222–233. §) megállapítja a bírósági felülvizsgálattal kapcsolatos általános eljárás szabályokat. Az általános jogorvoslati szabályok között található a Ve. 228. § (2) bekezdés második mondata, amelynek értelmében: „[a] bírósági eljárásban a polgári perrendtartásról szóló törvény közigazgatási perekre vonatkozó rendelkezéseit kell – az e törvényben foglalt eltérésekkel – megfelelően alkalmazni.”

A szavazóköri névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslati eljárások során a fentiek fényében tehát elsőként a Ve. speciális, a névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslati eljárás szabályait (Ve. 235–238. §) kell figyelembe venni. Speciális szabály hiányában a Ve. XII. fejezet 98–100. pontjaiban meghatározott a bírósági felülvizsgálattal kapcsolatos általános eljárás

szabályokat (Ve. 222–233. §) kell megfelelően alkalmazni a névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslati eljárások sajátosságaira figyelemmel. A Ve. speciális, illetve általános eljárás szabálya hiányában, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni a szavazóköri névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslati bírósági eljárások során.

2. A névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslati eljárás során a fentiek alapján a következő eljárás részletszabályok állapíthatók meg: abban az esetben, ha a fellebbezés elkészült, akkor azt – speciális eljárás szabályok hiányában – a Ve. általános jogorvoslati eljárás szabályait alkalmazva, a Ve. 231. § (1) bekezdés b) pontja alapján érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítania a bíróságnak.

A Ve. 232. § (5) bekezdés értelmében „[a] bíróság határozata ellen további jogorvoslatnak helye nincs.” A névjegyzékkel kapcsolatos bírósági jogorvoslati eljárások során, a bírósági végzésben található jogorvoslati tájékoztatót alátámasztó jogszabályi hivatkozásnak a Ve. 232. § (5) bekezdésére való utalás a megfelelő.

A Ve. névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslat szabályai között kimondja, hogy „[a] választási iroda vezetőjének döntését az érintettel és azzal, aki a fellebbezést benyújtotta, a bíróság határozatát a megtámadott határozatot hozó választási iroda vezetőjével is közölni kell.” (Ve. 238. §) A Ve. 238. §-ának megfelelő értelmezéséből az következik, hogy a bírósági határozatot közölni kell egyrészt az érintettel, másrészt azzal, aki a fellebbezést benyújtotta, harmadrészt a megtámadott határozatot hozó választási iroda vezetőjével.

3. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint: „az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes hatósági eljárásról való jognak a választási és népszavazási eljárás során, a választási bizottságok eljárásában is érvényesülnie kell. A választási és népszavazási eljárások jogorvoslati eljárásában a bírósági felülvizsgálattal végző bíróságok eljárása során pedig értelemszerűen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljárásról való jognak kell érvényesülnie.” (6/2017. (III. 10.) AB határozat [24] pont)

A választási eljárások során hozott döntések bírósági felülvizsgálata során a tisztességes bírósági eljárásról való alapjognak mindenkor érvényesülnie kell, így a bíróságoknak kellő körültekintéssel kell eljárniuk azokban az esetekben, amikor választási informatikai rendszerben hozott határozatokat vizsgálnak felül.

4. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 163. § (1) bekezdése szerint: „[a] Kúria a jogegységi határozatot, a jogegységi panasz eljárásban, valamint a jogorvoslati a törvényesség érdekében folytatott eljárásban hozott határozatát, az általa az ügy érdemében hozott és a hatályon kívül helyező határozatot, az ítéletábra az általa

az ügy érdemében hozott határozatot, a törvényszék – ha a felülvizsgált közigazgatási határozatot egyfokú eljárásban hozták, és a bíróság határozata ellen nincs helye rendes jogorvoslatnak – az általa a közigazgatási perben az ügy érdemében hozott határozatot a Bírósági Határozatok Gyűjteményében digitális formában közzéteszi.”

A Bszi. 163. § (1) bekezdését megfelelően értelmezve a névjegyzékkel kapcsolatos választási jogvita a Kp. 5. §-a szerinti sajátos közigazgatási per [1/2021. (IX. 27.) KK vélemény], a fellebbezés elbírálása pedig egy egyfokú eljárásban hozott közigazgatási határozat felülvizsgálatának tekinthető, a törvényszék pedig az ügy érdemében dönt, így a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) való közzététel feltételei teljesülnek.

Mínderre tekintettel, a törvényszékeknek a névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslati eljárás során hozott döntéseit nemcsak a bíróságok központi honlapján szükséges közzé tenniük a Ve. 232. § (4) bekezdés és a bíróságok egységes iratkezelési szabályzatáról szóló 17/2014. (XII.23.) OBH utasítás 35. § (4) bekezdés alapján, hanem a Bszi. 163. § (1) bekezdése szerint azt a BHGY-ben is szükséges digitális formában közzé tenniük.

BÜNTETŐ KOLLÉGIUM

315 Költségvetési csalás esetén a tévedésbe ejtés (tévedésben tartás, valótlan tartalmú nyilatkozat tétele, valós tény elhallgatása) tényállásszerű minden olyan esetben, amikor az adott jogi szabályozás mellett igénybe vehető, a Btk. 396. § (9) bekezdés a) pontjában meghatározott költségvetésből származó támogatás feltételeinek kijátszásával történik. Ez megvalósulhat úgy is, hogy az adott költségvetési támogatás feltételeinek az igénybe vevő – a nyilatkozat megtételekor – nem felel meg, de valótlanul olyan nyilatkozatot tesz, amely szerint a feltételeket teljesíti, tehát jogosult az adott támogatásra. Annak nincs jelentősége, hogy a támogatás feltételeinek a nyilatkozat megtételét követő későbbi időpontban (amikor a megítélésztő, valótlan nyilatkozat hatására a támogatás folyósítása már megtörtént) már megfelel az igénylő [Btk. 396. § (1) bek., (9) bek. a) pont, 459. § (1) bek. 17. pont; Be. 7. § (5) bek.; 2006. évi XCVIII. tv. (Gyftv.) 73. § (1) bek.].

- [1] A törvényszék ítéletével a IV. r. terhelt bűnösségét költségvetési csalás büntetében [Btk. 396. § (1) bek. a) pont és (4) bek. b) pont II. ford.] mondta ki. Ezért őt 150 napi tétel pénzbüntetésre ítélte, egy napi tétel pénzbüntetés összegét 2000 forintban határozta meg. Rendelkezett az így kiszabott 300 000 forint pénzbüntetés meg nem fizetése esetén szabadságvesztésre történő átváltoztatásáról is.
- [2] A IV. r. terhelt védőjének fellebbezése alapján eljáró ítéletábla mint másodfokú bíróság az ítéletével a IV. r. terhelt vonatkozásában az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatát a bűnügyi költség tekintetében változtatta meg, egyebekben helybenhagyta.
- [3] A jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozat ellen az IV. r. terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 648. § a) pontjában megjelölt okból, a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára, valamint b) pont ba) alpontjára hivatkozással, a IV. r. terhelt felmentése végett.
- [4] Indokai szerint az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatával törvénysértően állapította meg a IV. r. terhelt büntetőjogi felelősségét. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett és tévesen vont le a terhelt bűnösségére mutató, okszerűtlen következtetéseket.
- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolására hivatkozással kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a gyógyszerár-támogatás igénybevételének jogosulatlanságát pusztán az alapozza meg, hogy a recepteken feltüntetett gyógyszer mennyiség nem került beszerzésre, illetve abban „időbeli csúszás” volt. Ebből következően, amennyiben a vények „bevételre kerülnek”, majd a gyógyszereket a gyógyszerár beszerzi, jogosulatlanságról, tehát jogellenességről nem lehet szó. A gyógyszereket minden esetben megkapták a betegek, a IV. r. terhelt bűncselekményt nem követett el.
- [6] Álláspontja szerint a költségvetést sem érte kár. E körben utalt az elsőfokú bíróság által a büntetés kiszabása körében kifejtettek: „mivel a PA Kft. vonatkozásában a gyógyszerek utóbb megrendelésre kerültek, az OEP (NEAK) kára megtérült, azonban az OEP fizetési felszólítására IV. r. vádlott 2012. december 28. napján az OEP Ellátási számlájára a PA Kft. vonatkozásában további 5 402 400 forintot utalt át”. Hivatkozott az igazságügyi adó- és könyvszakértői véleményre is, amely szerint a P Gyógyszertárnál az utólag megrendelt darabszám – az időbeli csúszás mellett – mindig igazolható.
- [7] A védő – ugyanezen indokokra figyelemmel – a társadalomra veszélyességnek mint a bűncselekmény Btk. 4. § (1) bekezdésében meghatározott egyik fogalmi elemének a hiányára is hivatkozott, ami kizárja a IV. r. terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítását.
- [8] A másodfokú ítélet 14. oldal utolsó bekezdését, illetve 15. oldal első bekezdését idézve sérelmezte, hogy az ítéletábla az elsőfokú bíróság kár megtérülésére vonatkozó megállapítását mellőzte.
- [9] Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság ellentmondásos megállapítást tett arról: a gyógyszerek betegekhez jutását meg lehet-e állapítani a PA Kft. által rendelt készítmények esetében (másodfokú ítélet [134] és [137] bekezdés).
- [10] A védő jogértelmezése szerint a IV. r. terhelt terhére végső soron csupán a gyógyszerek időbeli csúszással történő megrendelése róható, amely a végeredmény szempontjából egyrészt teljesen irreleváns, másrészt pedig legfeljebb a támogatási szerződés magánjogi jellegű sérelmét veheti fel, amely azonban a magyar jogrendszer legszigorúbb felelősségi formájának (a büntetőjogi felelősség) igénybevételét nem igényli.
- [11] A védő szerint a IV. r. terhelt „személyes eljárása” nélkülözi a bűnösség megállapíthatóságának előfeltételeit. Hivatkozott a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászati segédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló 2006. évi XCVIII. törvény (a továbbiakban: Gyftv.) 73. § (1) bekezdésére, amely egyértelműen nevesíti a szakmai felelősség kérdését. A PA Kft.-nél a IV. r. terhelt ügyvezető volt, míg a személyi jogos gyógyszerész dr. F. Z. Az eljárás során bizonyítást nyert, hogy a gyógyszerár operatív munkájában, és így semmilyen gyógyszerészszakmai kompetenciát kívánó munkában a IV. r. terhelt nem vett részt, a gyógyszerár ügymenetéről időnként tulajdonostársa, a PA Kft. alkalmazásában állt dr. F. Z. tájékoztatta. Az ügyvezetői feladatok ellátásáért a IV. r. terhelt javadalmazásban nem részesült. IV. r. terhelt vényt senkitől nem vett át, nem rögzített az OEP BÉVER rendszerében és gyógyszert nem rendelt meg. Ezért a vényre felírt gyógyszerek idő előtti beütéséért (elszámolásba vételért) és a közfinanszírozás NEAK (OEP) igénybevételéért a IV. r. terhelt semmilyen módon nem tehető felelőssé.

- [12] Végül a védő sérelmezte a törvénytörő büntetés kiszabását: elsődlegesen arra hivatkozással, hogy bűncselekmény hiányában a büntetés kiszabása nem törvényes; másodlagosan pedig arra tekintettel, hogy a Btk. 396. § (8) bekezdése a költségvetési csalással okozott vagyoni hátrány megtérítése esetére a büntetés korlátlan enyhítését teszi lehetővé. A IV. r. terhelt befizetésére figyelemmel pedig megállapítható: nemcsak, hogy vagyoni hátrányt nem okozott, de többmillió forint összegű befizetést teljesített az állam javára. Mindezek alapján a büntetés korlátlan enyhítése lett volna indokolt. Harmadsorban a Btk. 80. § (1) bekezdésében foglalt büntetés kiszabási elvek megsértésére, az enyhítő körülmények nem kellő súllyal történő értékelésére is hivatkozott, ami törvénytörő büntetés kiszabását eredményezte.
- [13] A Legfőbb Ügyészség átiratában a IV. r. terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát alaptalannak tartotta.
- [14] Az átirat indokai szerint a tényállás alapján a gyógyszereknek a beteg részére történő kiszolgálása nélkül az ártámogatás elszámolása nem volt jogszerű. A IV. r. terhelt valótlan tartalmú nyilatkozat tételével a társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak költségvetéséből jogosulatlanul vett igénybe pénzeszközt, amellyel a költségvetésnek vagyoni hátrányt okozott.
- [15] Kifejtette, hogy a jogerős ítéletben megállapított és így a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás bevezető része a IV. r. terheltet érintően valóban rögzíti: a jogosulatlan elszámolással érintett gyógyszereket az elszámolás benyújtása után, illetve az ártámogatás folyósítását követően megrendelték. Tekintettel arra, hogy a költségvetést károsító bűncselekmény egyes részselekményei a valótlan tartalmú elszámolások benyújtásával kísérleti szakba jutottak, majd a támogatás folyósításával befejezetté váltak, ebből eredően nem bír jelentőséggel, hogy a patika a készítményeket utóbb beszerezte és kiszolgált a betegek részére.
- [16] Az elsőfokú bíróság ítéletének a 184. oldal 2. bekezdésében rámutatott arra is, hogy a PA Kft. a részére kiutalt ártámogatás összegéből finanszírozta a megrendelt gyógyszereket, pénzügyileg így hozva magát jobb helyzetbe, holott az ártámogatás egyértelműen utólag járna. A PA Kft. ekként egyrészt jogosulatlanul vette igénybe a költségvetési támogatást, másrészt ez a patika pénzügyi helyzetét, likviditását segítette elő.
- [17] A másodfokú ítélet [128] és [133] bekezdésében szereplő ténymegállapítás szerint a PA az ártámogatás jogosulatlan igénybevétele révén megszerzett hasznát adta tovább a gyógyszernagykereskedő cégnek. A beszerzett 42 db Pamitor nevű készítményből, melyeket az arra jogosult betegek részére vagy a kezelésükre kellett volna eljuttatni a nevükre felírt vények alapján, a PA Kft. 2011. február 22. napján 10 db-ot és 2011. március 25. napján 16 db-ot 2 559 068 forintért a C Zrt. gyógyszer nagykereskedő cégnek értékesített. Ebből vizont az is következik, hogy a PA Kft. a jogosulatlanul igénybe vett költségvetési támogatást közvetlenül nem is a támogatás szerinti célra fordította, mivel a nagykereskedő cégnek eladott gyógyszereket a betegek nem a P Patikától vették meg, ennek ellenére az értük járó ártámogatást a patika vette fel. Az a körülmény, hogy ezekben az esetekben is eljuthatott az ártámogatott gyógyszer a betegekhez – és így a felülvizsgálati indítvány érveit szerint a támogatási folyamat mögöttes célja hiánytalanul teljesült –, a büntetőjogi felelősséget nem zárja ki. Helyesen mutatott rá ezzel összefüggésben a másodfokú bíróság az ítéletének [134] bekezdésében arra, hogy ez megteremtette a már ártámogatással érintett gyógyszerek ismételt értékesítésének, ebből adódóan az ártámogatás további lehívásának lehetőségét. A költségvetésből származó kifizetéssel támogatni kívánt cél végső megvalósulása a valóságnak meg nem felelő adatszolgáltatás esetén irreleváns.
- [18] A személyi felelősség kérdése kapcsán kifejtette, hogy a gazdasági társaság törvényes működéséért – jelen esetben a támogatott gyógyszerekkel kapcsolatos elszámolási kötelezettség valós adatok alapján történő teljesítéséért – az ügyvezető felelős [a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (korábbi Ptk.) 55. §; a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény 21. § (3) bekezdés és 30. § (2) bekezdés; Ptk. 3:112. § (1) és (2) bekezdés, 3:116. § (1) bekezdés, 3:196. § (1) bekezdés]. Az irányadó tényállás szerint az ártámogatás jogosulatlan elszámolásáról a gyógyszerterát működtető gazdasági társaság ügyvezetését ellátó IV. r. terhelt is tudott, ezért a felülvizsgálati indítvány azon hivatkozása is közömbös, hogy konkrétan nem a IV. r. terhelt intézte a közfinanszírozással kapcsolatos gyógyszerteráti teendőket.
- [19] Ervelése szerint az alapügyben eljáró bíróságok a IV. r. terhelttel szemben a büntetést ténylegesen a Btk. 82. § (5) bekezdése alapján szabták ki. Az a körülmény, hogy a költségvetésnek okozott vagyoni hátrányt a IV. r. terhelt a vádemelés előtt teljes egészében megtérítette, és így ez a jogerős ügydöntő határozathoz képest még enyhébb büntetés kiszabására is lehetőséget nyújtott volna, felülvizsgálati okot nem képez.
- [20] Mindebből következően a Legfőbb Ügyészség azt indítványozta, hogy a Kúria a törvényszék és az ítéletábrla ítéleteit a IV. r. terhelt tekintetében a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában tartsa fenn.
- [21] A IV. r. terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa részben a törvényben kizárt, részben alaptalan.
- [22] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, melynek a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése és eljárási szabálysértés miatt is helye van [Be. 648. § a), b) pont].
- [23] A törvény tételesen megjelöli azokat az okokat, amelyekre hivatkozással e rendkívüli jogorvoslatra lehetőség nyílik. A felülvizsgálatot megalapozó büntető anyagi jogsértéseket a Be. 649. § (1) bekezdése, az eljárási szabálysértéseket e törvényhely (2) bekezdése határozza meg.
- [25] A IV. r. terhelt védője elsődlegesen a költségvetési csalás tényállásszerűségét vitatta azzal, hogy a jogellenesség, a társadalomra veszélyesség, illetve vagyoni hátrány hiánya miatt a bűncselekmény a IV. r. terhelt terhére nem állapítható meg.
- [26] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.

- [27] Az irányadó tényállás lényege szerint a IV. r. terhelt 2007. augusztus 14. és 2012. december 27. napja között a PA Kft. ügyvezetője volt, és e társaság képviselőjében működött a P Patikát. A PA Kft. képviselőjeként 2008. május 6. napján a megyei egészségbiztosítási pénztárral, 2009. május 26. és 2010. március 16. napjain a regionális egészségbiztosítási pénztárral kötött szerződést a társadalombiztosítási ártámogatással rendelhető és kiszolgáltatható gyógyszerek társadalombiztosítási ártámogatásának elszámolására.
- [28] A gyógyszerértár forgalmazott a 100% mértékben társadalombiztosítási ártámogatásban részesített gyógyszerkészítmények közül Glivec 400 mg filmtablettát (30 db/doboz), Fludara 10 mg filmtablettát (20 db/doboz), Mabthera 100 és 500 mg koncentrátumot oldatos infúzióhoz (2x10ml/doboz) – kizárólag intravénás infúzió formájában, szakambulancián vagy fekvőbeteg gyógyintézetben adható –, Ftorafur 400 mg kemény kapszulát (100 db/doboz), Thromboreductin 0,5 kemény kapszulát (100 db/doboz), Litalir 500 mg kemény kapszulát (100 db/doboz), Ondagen 8 mg filmtablettát (15 db/doboz, 30db/doboz), Zavedos 10 mg kapszulát (1 db/doboz) és Zarziot 48 millió E/0,5 ml oldatos injekció vagy infúzió előretöltött fecskendőben.
- [29] A társadalombiztosítási ártámogatás igénybevétele akként történt, hogy a IV. r. terhelt mint a gyógyszerértár képviselője és a II. r. terhelt mint egyéni vállalkozó szerződést kötöttek az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (OEP) területileg illetékes igazgatási szervével, a társadalombiztosítási támogatással rendelhető és kiszolgáltatható gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási ártámogatásának elszámolására, a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény és a végrehajtására kiadott 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet, valamint a járóbeteg-ellátás keretében rendelt gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök és gyógyfürdő ellátások árához nyújtott támogatások elszámolásáról és folyósításáról szóló 134/1999. (VIII. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) alapján a társadalombiztosítási ártámogatással rendelhető gyógyszerek jogosultaknak való kiszolgáltatására és az általuk igénybe vett társadalombiztosítási támogatás elszámolására.
- [30] A támogatás elszámolásának alapja és bizonylata a hatályos jogszabályoknak megfelelően kiállított vény volt. Az elszámolást a Rendelet szerint, összesített és részletezett formában elektronikus úton, elektronikus adathordozón vagy nyomtatott formában, 2011. január 1. napjától kizárólag elektronikus úton kellett benyújtani. A közölt adatokat – a vény azonosítóját, a kiváltás időpontját, a felíró orvos pecsétszámát, a biztosított TAJ számát, a felírt készítmény nevét, mennyiségét és az ártámogatás mértékét – az OEP BÉVER nevű vényellenőrzési rendszere rögzítette.
- [31] Az adott elszámolási időszakban csak a tárgyi elszámolási időszak alatt beváltott és kiszolgált vények, illetve önellenőrzés vagy az OEP általi ellenőrzés során feltárt elszámolási hiba miatti korrekciós tételek voltak elszámolhatók. A vény adatai kizárólag a készítmény tényleges kiszolgálása esetén voltak rögzíthetők a rendszerben. A vényeken a vényen rendelt terméket átvevő személy kézigyének szerepelnie kellett. A gyógyszerértárakra rendszeres elszámolási kötelezettség vonatkozott, az elszámolást az elszámolási időszakot követő 5 napon belül, 2010. január 1. napjától 3 napon belül kellett benyújtani az illetékes egészségbiztosítási igazgatási szervezethez. A támogatást az OEP az elszámolás alapját képező vény szintű adatállomány elfogadását követően, az elszámolási időszakok szerinti gyakorisággal utalta át a szerződésben megjelölt bankszámlákra.
- [32] Az V. r. terhelt a VI. r. terhelt közvetítésével a IV. r. terhelt által képviselt PA Kft.-vel gyógyszerházzal kötött szerződést kötött. A megállapodás értelmében az V. r. terhelt az általa támogatott készítményekről kiállított vényeket összegyűjtötte, melyeket VI. r. terhelt vitt el a patikába, majd pár nappal később az összekészített gyógyszereket ő vitte el a kórház kezelőjébe. Így a recepteket nem a betegek kapták meg, a részükre felírt gyógyszereket nem a betegek váltották ki.
- [33] A vények adatait a IV. r. terhelt tudomásával a P gyógyszerértárban expedíálással, a gyógyszerek kiadásával foglalkozó dolgozók az OEP BÉVER nevű vényellenőrzési rendszeréhez kapcsolódó számítógépes rendszerükben rögzítették. A gyógyszerkészítmények átvételekor a biztosítottak által fizetendő, kiszerelesenként 300 forint nagyságú úgynevezett dobozpénzt a betegek helyett a patikák fizették meg. A IV. r. terhelt tudomásával a P gyógyszerértárban expedíálással foglalkozó dolgozók az értékesítésről blokkot nyomtattak, melyet a vényhez tűztek. Ezzel a módszerrel az OEP BÉVER vényellenőrzési rendszerében a vények kiváltottként, az azon szereplő gyógyszerek teljes mennyisége értékesítettként jelent meg.
- [34] A számítógépes rendszerbe felvitt vényforgalmi adatokat heti rendszerességgel a számítógépes rendszer által automatikus módon, elektronikus formában teljesített adatszolgáltatással jelentették le az illetékes területi egészségbiztosítási pénztár felé, mely az ártámogatást rendszeresen a gyógyszerértárakat működtető terheltek által megadott bankszámlákra utalta. Különböző időbeli csúszásokkal, így az elszámolás, igénylés elküldését vagy az OEP által nyújtott ártámogatás utalását követően megrendelték a recepteken lévő gyógyszer mennyiséget.
- [35] A IV. r. terhelt az V. r. terhelt vényei alapján az OEP felé a fentiek szerint lejelentett gyógyszereknek csak egy részét értékesítette, a nem értékesített készítmények vonatkozásában ártámogatást jogosulatlanul vett igénybe. Így a IV. r. terhelt – 2010. október 14. és 2012. május 14. napja között az V. r. terhelt vényei alapján lejelentett 126 db helyett csupán 125 db Graningen 1 mg filmtablettát készítményt értékesített, így 1 db készítmény vonatkozásában vett igénybe jogosulatlanul ártámogatást, 13 336 forint mértékben; – 2010. augusztus 7. napja és 2011. március 14. napja közötti időszakban az V. r. terhelt vényei alapján lejelentett 60 db helyett csupán 42 db Pamitor 15 mg/ml koncentrátum oldatos infúzióhoz készítményt értékesített, így 18 db készítmény vonatkozásában vett igénybe jogosulatlanul ártámogatást, 674 676 forint mértékben;

- 2010. augusztus 13. napja és 2012. április 6. napja közötti időszakban az V. r. terhelt vényei alapján lejelentett 107 db helyett csupán 98 db Roferon-A 6 millió NE oldatos injekció 12x0,5ml készítményt értékesített, így 9 db készítmény vonatkozásában vett igénybe jogosulatlanul ártámogatást, 852 750 forint mértékben;
- 2010. augusztus 21. napja és 2011. augusztus 30. napja közötti időszakban az V. r. terhelt vényei alapján lejelentett 106 db helyett csupán 90 db Thromboreductin 0,5 kemény kapszula készítményt értékesített, így 16 db készítmény vonatkozásában vett igénybe jogosulatlanul ártámogatást, 1 590 576 forint mértékben;
- 2011. december 28. napja és 2012. március 13. napja közötti időszakban a lejelentett 38 db helyett csupán 36 db készítményt értékesített, így 2 db Zarzio 48 millió E/0,5ml oldatos injekció vagy infúzió előretöltött fecskendőben készítmény vonatkozásában vett igénybe jogosulatlanul ártámogatást, 166 306 forint mértékben;
- 2010. augusztus 23. napja és 2012. január 6. napja közötti időszakban az V. r. terhelt vényei alapján lejelentett 316 db helyett csupán 300 db Zavedos 10 mg kapszula készítményt értékesített, így 16 db készítmény vonatkozásában vett igénybe jogosulatlanul ártámogatást, 315 680 forint mértékben és
- 2010. március 11. napja és 2012. április 6. napja közötti időszakban a lejelentett 261 db helyett csupán 237 db készítményt értékesített, így 24 db Zometa 4 mg/5ml por és oldószer oldatos infúzióhoz készítmény vonatkozásában vett igénybe jogosulatlanul ártámogatást, 1 731 600 forint mértékben.
- [36] A IV. r. terhelt a 2010. március 11. napja és 2012. május 14. napja közötti időszakban a támogatott gyógyszerkészítmények után összesen 5 344 924 forint összegben vett igénybe jogosulatlanul ártámogatást, ezzel vagyoni hátrányt okozva a költségvetésnek. A kifizetéseket az OEP a heti elszámolási időszakot követő héten, heti gyakorisággal, a PA Kft. bankszámlájára utalással teljesítette.
- [37] Az OEP fizetési felszólítására a IV. r. terhelt 2012. december 28. napján az OEP Ellátási számlájára a PA Kft. vonatkozásában további 5 402 400 forintot utalt át.
- [38] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, és a felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható. A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének sincs helye [Be. 659. § (1) bek.].
- [39] A felülvizsgálat során tehát nemcsak a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, és ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a – minősítéssel kapcsolatos vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül – kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.
- [40] Nem foghatott helyt ezért a IV. r. terhelt védőjének azon hivatkozása, amely szerint az eljáró bíróságok azt állapították meg, hogy a PA Kft. vonatkozásában az ítéletben felsorolt gyógyszereket a betegek valamennyi esetben megkapták. Ilyen ténymegállapítást ugyanis a jogerős ítélet nem tartalmaz, ezzel ellentétesen rögzíti viszont, hogy az a védői érvelés, miszerint a betegek minden esetben megkapták a gyógyszert, megdőlt (másodfokú ítélet [134] bekezdés).
- [41] Az elsőfokú bíróság sem állapított meg ezzel ellenétes tényt. Az elsőfokú ítélet 156. oldal 1. bekezdésében – ítéletszerkesztési hiba folytán a bizonyítékok értékelése körében – a bíróság azt rögzítette, hogy „egy gyógyszertár tekintetében, a PA Kft. esetében volt megállapítható, hogy a patikában olyan értelemben szabálytalan gyakorlat folyt, hogy minden esetben megrendelésre kerültek a gyógyszerek, csak időbeni csúszásokkal, a többi gyógyszertár esetében azonban teljes bizonyossággal megállapítható, hogy biztosan nem szolgált ki, illetve nem rendeltek meg annyi gyógyszert, mint amennyi a recepteken szerepelt”.
- [42] A gyógyszerek megrendelése és azoknak a betegekhez eljuttatása nem ugyanaz. Pusztán a megrendeléssel a felülvizsgálati indítványban állított cél (az arra rászoruló betegek gyógyszerrel ellátása) tehát nem minden esetben valósult meg.
- [43] Az alapeljárásban a bíróságok azon készítmények ártámogatása tekintetében állapították meg a IV. r. terhelt felelősségét, amelyet nem értékesített (így azok a betegekhez eleve nem juthattak el), azonban az ártámogatást igénybe vette. Vagyis a költségvetést ért vagyoni hátrányként az ártámogatással megrendelt (beszerzett), valamint a betegek részére kiszolgált gyógyszerek különbözeteiket jelentkező ártámogatás összegét vette figyelembe (elsőfokú ítélet 145. oldal 1. bekezdés, 146. oldal 1. bekezdés, 147. oldal 1. bekezdés, 149. oldal 1. bekezdés, 150. oldal 1. bekezdés, 152. oldal 1. bekezdés, 154. oldal 1. bekezdés).
- [44] A védő a bíróságok helytelen ténybeli következtetésére, a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésére való hivatkozása – tartalma szerint – a Be. 592. § (2) bekezdés d) pontjában írt megalapozatlansági ok megállapítására irányul. A megalapozatlanság az ítélet ténybeli hibáját jelenti, ezzel szemben a felülvizsgálat a jogerős ítélet jogi hibáinak kiküszöbölésére szolgáló rendkívüli jogorvoslat. Mindezek tükrében a IV. r. terhelt védőjének ezen hivatkozása a tényállás meg nem engedett támadásának minősül, így felülvizsgálati eljárásban kizárt.
- [45] Az eljáró bíróságok a IV. r. terhelt bűnösségét az anyagi jogi szabályoknak megfelelően állapították meg, és a cselekmény minősítése is törvényes. A bűncselekmény törvényi tényállási elemei maradéktalanul megvalósultak, a cselekmény társadalomra veszélyessége megállapítható, a IV. r. terhelt tettesi minőségének megállapítása helytálló.
- [46] A Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott költségvetési csalás büntetetté valósítja meg, aki a költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában mást tévedésbe ejt,

- tévedésben tart, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy a valós tény elhallgatja, és ezzel egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz.
- [47] Az adójogi kötelezettség nem kizárólag jogszabályon alapulhat. Költségvetési csalást valósít meg az elkövető akkor is, ha nem jogszabályon alapuló kötelezettségének megszegésével (pl. adófizetési kötelezettség kijátszásával), hanem pl. az egészségbiztosítási alapot kezelő szervvel szemben fennálló kontraktuális kötelezettségének csalárd módon eleget nem téve okoz költségvetésből származó pénzeszközre vonatkozóan vagyoni hátrányt, megrövidítve ezzel a költségvetés részét képező egészségbiztosítási alapot (BH 2017.B.18.).
- [48] A bűncselekmény akkor valósul meg, ha a büntető törvényben a fentiek szerint rögzített tényállás egyben a bűncselekmény – szintén törvényben rögzített – általános fogalmának is megfelel. A bűncselekmény fogalmát a Btk. 4. § (1) bekezdése határozza meg, eszerint bűncselekmény az a szándékosan vagy – ha e törvény a gondatlan elkövetést is büntetni rendeli – gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, és amelyre e törvény büntetés kiszabását rendeli.
- [49] A bűncselekmény fogalmi elemeihez tartozik a tényállásszerűség (törvényi tényállás szerinti büntetni rendeltség), amely a Btk. Különös Részében meghatározott egyes bűncselekmények törvényi tényállásának konkrét megvalósulását jelenti. A költségvetési csalás mint szándékos bűncselekmény esetén ezek: az elkövetési magatartás (jelen esetben a tévedésbe ejtés) és az ezzel okozati összefüggésben álló – a Btk. 396. § (9) bekezdés *a*) pontjában meghatározott költségvetésben bekövetkezett – vagyoni hátrány.
- [50] A védő vitatta, hogy a IV. r. terhelt maga tényállásszerű magatartást fejtett ki, vagyis a bűncselekmény elkövetője lenne.
- [51] Az irányadó tényállás azonban rögzíti, hogy a IV. r. terhelt mint ügyvezető kötött szerződést az ártámogatással kiszolgáltató gyógyszerek elszámolására az egészségpénztárral, valamint a II. r. terhelt egyéni vállalkozóval vállalkozói szerződést ugyanebből a célból. Az is a tényállás része, hogy a IV. r. terhelt tudtával történt a tényállásban részletezettek szerint a patikában elektronikus rendszer segítségével a gyógyszerek rendelése, a folyamatokkal tisztában volt (elsőfokú ítélet 10. oldal 2. és 5. bekezdés).
- [52] Ebből következően a tényállás felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadása a védő azon hivatkozása, hogy a IV. r. terhelt semmilyen gyógyszerészszakmai munkában nem vett részt, gyógyszert nem rendelt és nem vett át. Ezt a tevékenységet ugyanis a patika személyi jogos gyógyszerésze a IV. r. terhelt tudtával végezte, annak pedig nincs jelentősége, hogy ténylegesen a közfinanszírozással kapcsolatos elektronikus ügyintézés nem a IV. r. terhelt, hanem a gyógyszerész végezte el.
- [53] A IV. r. terhelt elkövetői minőségét illetően az első- és a másodfokú bíróság által kifejtettekkel (összefoglalóan másodfokú ítélet [191] bekezdés) a Kúria egyetértett.
- [54] A gazdasági társaság pénzügyi tevékenységéért az ügyvezető a felelős. A P Patika mint gyógyszertár üzemeltetése gazdasági társaság formájában történt, a cég ügyvezetése és gyógyszerész szakmai vezetése más személy kezében volt. A felelősségi viszonyokat a védő által is idézett Gyftv. szabályozza.
- [55] A patikában ún. személyi jogos gyógyszeresként alkalmazott személy a gyógyszerkezelés szakmai megfelelőségéért felelős, e körben nem is utasítható. A Gyftv. elkövetéskor hatályos 73. § (1) bekezdése szerint a gyógyszertárat működtető gazdasági társaság a gyógyszertár szakmai vezetését, irányítását, valamint a gyógyszertárban szakellátási feladatokat ellátó személyeket gyógyszerellátással kapcsolatos szakmai kérdésekben, így a gyógyszerek kiadása, eltartása, a gyógyszerekkel kapcsolatos beteg tájékoztatási tevékenység tekintetében nem utasíthatja. A gyógyszertárat működtető gazdasági társaság legfőbb szerve (tagok gyűlése, taggyűlés, közgyűlés) kizárólag a gyógyszertár szakmai vezetését ellátó személyi jogos gyógyszerész igenlő szavazatával hozhat döntést a gyógyszertár szakmai vezetésével, irányításával és a közfinanszírozással kapcsolatos szakmai kérdésekben; így a gyógyszertári termékkör kialakítására, a gyógyszerek beszerzésére, készletezésére, eltartására, kiadására, a gyógyszerekkel kapcsolatos beteg tájékoztatási tevékenységre, a gyógyszertárban szakellátási feladatokat ellátó személyek foglalkoztatására, valamint a közfinanszírozási szerződések megkötésére és módosítására vonatkozóan. Az ezzel ellentétes intézkedés, megállapodás semmis.
- [57] A szabályozásból következően a közfinanszírozási szerződések megkötése nem a személyi jogos gyógyszerész feladata, de e körben egyetértési joga van. A szerződést nem ő, hanem a gazdasági társaság képviselője jogosult megkötni, aki a IV. r. terhelt volt. Annak szabályszerűségéért, hogy a gyógyszerek ártámogatása és annak pénzügyi elszámolása a vonatkozó jogszabályokhoz, illetve az e körben kötött szerződésekhez igazodóan történjen, az ügyvezető is felelős. E tekintetben tehát a IV. r. terhelt felelősségét nem szünteti meg a személyi jogos gyógyszerész alkalmazása, illetve annak jogosultságai.
- [58] A IV. r. terhelt a pénzügyi folyamatokkal és azzal is tisztában volt, hogy az alkalmazottnak a tényállásban rögzített gyógyszerrendelése szabálytalan, a finanszírozási szerződésnek és a jogszabálynak nem felel meg. A gyakorlat a finanszírozás előfeltételei tekintetében egyben megtévesztő is volt, mivel a támogatás igénylésekor annak feltételei – a IV. r. terhelt által is tudottan – nem álltak fenn. Ezért a IV. r. terheltnek az ezzel okozott vagyoni hátrányért a büntetőjogi felelőssége is fennáll.
- [59] Annak a IV. r. terhelt büntetőjogi felelőssége szempontjából nincs jelentősége, hogy az ügyvezetői feladatok ellátásáért javadalmasásban részesült-e, ez ugyanis sem a képviseleti szabályokat, sem a patika szerződéses vagy jogszabályon alapuló kötelezettségét nem érinti.
- [60] A IV. r. terhelt védője vitatta a vagyoni hátrány bekövetkezésének megállapíthatóságát is.
- [61] A költségvetési csalás bűncselekménye esetében a – tényállásszerű magatartással összefüggésben bekövetkező – vagyoni hátrány szükségszerű tényállási elem. A Btk. 396. § (9) bekezdés *b*) pontja alapján vagyoni hátrány alatt a költségvetési csalás

- tekintetében a költségvetésből jogosulatlanul igénybe vett pénzeszköz is érteni kell.
- [62] A másodfokú bíróság helyesen fejtette ki, hogy a vényeknek a pénztárgépbe beütésével és a gyógyszereknek akként való feltüntetésével, mintha a betegeknek azzal egy időben kiszolgálták volna, a IV. r. terhelt kétséget kizáróan vagyoni hátrányt okozott akkor, amikor az OEP az ártámogatást a gyógyszerár részére átutalta (másodfokú ítélet [128] bekezdés).
- [63] Amennyiben a feltételek hiányában, de a feltételeknek megfelelés állításával, az elkövetői magatartás (megtévesztés) hatására a költségvetés terhére kifizetés történik, a költségvetést (annak ellentétét) vagyoni hátrány éri. Az ártámogatás arra jogosultság hiányában történt átutalásával a bűncselekmény eredménye megvalósult, függetlenül attól, hogy az ártámogatással csalárd módon megszerzett gyógyszereknek mi lett a későbbi sorsa. Amennyiben ténylegesen a vényen feltüntetett személyhez kerülnek, legfeljebb a kár megtérülése állapítható meg.
- [64] A védő azon hivatkozása, hogy valamennyi támogatott gyógyszer végül a betegekhez került, a tényállás meg nem engedett támadása, mivel a jogerős ítélet ezt nem állapította meg. Ezzel ellentétesen a másodfokú bíróság – mellőzve a kármegtérülést mint tény – olyan megállapítást tett, amely szerint „azzal, hogy a patika a készítményeket utóbb megrendelte, nem az okozott vagyoni hátrányt térítette meg, hanem az ártámogatás jogosulatlan igénybevétele révén megszerzett hasznát adta tovább a gyógyszernagykereskedő cégnek” (másodfokú ítélet [128] bekezdés).
- [65] A bűncselekmény azonban abban az esetben is megvalósul, amennyiben valamennyi esetben utóbb arra jogosult (a vényen szereplő) beteghez kerül az adott gyógyszer.
- [66] A védő vitatta a IV. r. terhelt cselekményének a társadalomra veszélyességét.
- [67] A társadalomra veszélyesség a bűncselekmény fogalmi eleme, meghatározása szerint a társadalomra az olyan tevékenység vagy mulasztás veszélyes, amely mások személyét vagy jogait, illetve Magyarország Alaptörvény szerinti társadalmi, gazdasági, állami rendjét sérti vagy veszélyezteti [Btk. 4. § (2) bek.].
- [68] A bírói gyakorlat a materiális jogellenességet azonosítja a társadalomra veszélyességgel.
- [69] A társadalomra veszélyesség a magatartásnak az a sajátossága, hogy sérti vagy veszélyezteti a Btk. Különös Részében védett jogi tárgyat; ezért az a tényállászerű magatartás, amely nem jelent veszélyt a társadalomra, vagyis nem jogellenes: nem valósít meg bűncselekményt (BH 2000.238.II.). A bíróság az adott – egyébként tényállászerűnek ítélt – cselekmény vonatkozásában a társadalomra veszélyesség hiányát hivatalból észleli, amely esetén a terhelt nem büntethető (pl. EBH 2018.B.1., EBD 2014.B.20.II., BH 2009.131.I., BH 2001.307.). Emiatt az erre való hivatkozás a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában foglalt felülvizsgálati okot megalapozhatja.
- [70] A társadalomra veszélyesség a cselekményt jellemző objektív kategória. Egy magatartás nem önmagában veszélyes a társadalomra, hanem attól függően tekintjük hasznosnak vagy károsnak, hogy milyen következményeket idézett elő. Azok a cselekmények veszélyesek a társadalomra, amelyek következményeképpen a társadalom érdekei szempontjából hátrányosabb helyzet áll elő, mint amilyen a tanúsítása előtti volt.
- [71] A költségvetési csalás jogi tárgya (a társadalom számára hasznos érdek) az államháztartás (költségvetés) fiskális bevételeinek biztosításához és a költségvetés prudens (szabályszerű, körültekintő) működéséhez fűződő érdek, röviden az állam bevételeinek, illetve kiadásainak büntetőjogi védelme.
- [72] Ebből következően a törvényi tényállás a költségvetési bevétel – a csalásnál is ismert tévedésbe ejtéssel történő – eltitkolása vagy a költségvetésből igényelt pénzeszköz (pl. állami támogatás) ilyen magatartással történő megszerzését jelenti.
- [73] A tévedésbe ejtés (tévedésben tartás, valótlan tartalmú nyilatkozat tétele, valós tény elhallgatása) tényállászerű minden olyan esetben, amikor az adott jogi szabályozás mellett igénybe vehető, a Btk. 396. § (9) bekezdés a) pontjában meghatározott költségvetésből származó támogatás feltételeinek kijátszásával történik. Ez megvalósulhat úgy is, hogy az adott költségvetési támogatás feltételeinek az igénybe vevő – a nyilatkozat megtételekor – nem felel meg, de valótlanul olyan nyilatkozatot tesz, amely szerint a feltételeket teljesíti, tehát jogosult az adott támogatásra.
- [74] Hivatkozva a felülvizsgálati indítványban foglaltakra: annak nincs jelentősége, hogy a támogatás feltételeinek a nyilatkozat megtételét követő későbbi időpontban (amikor a megtévesztő, valótlan nyilatkozat hatására a támogatás folyósítása megtörtént), már megfelel az igénylő. Ilyenkor ugyanis a logikai sorrend (támogatás feltételeinek fennállta, támogatás igénylése, támogatás elbírálása, kiutalása) felborul. Ezzel pedig a költségvetési bevételek szabályszerű újraelosztásának elve, ezen keresztül pedig a társadalom ehhez fűződő érdekei sérülnek.
- [75] Az ún. utófinanszírozás esetén az igénylő a támogatást akkor jogosult igénybe venni, amennyiben maga annak összegét (illetve nem teljes támogatás esetén a támogatásnak megfelelő összeget és az önerő összegét) már rendelkezésre bocsátotta (elköltötte, ráfordította) a támogatott célra. Ez a támogatás igénybevételeinek egyik lényeges feltétele.
- [76] Amennyiben e feltétel hiányában a tévedésbe ejtésben megnyilvánuló elkövetési magatartás hatására a költségvetés terhére kifizetés történik, a költségvetési támogatás elosztásának elve sérül, ezzel a cselekmény társadalomra veszélyessége is megállapítható.
- [77] Utal arra is a Kúria, hogy amennyiben a gyógyszerkészítmények betegekhez kerülése minden esetben megállapítható lenne, a IV. r. terhelt által vezetett patika a szabálytalan finanszírozással (mivel a szabályszerűen eljáró gyógyszertárakkal ellentétben nem előlegezte meg a rendelt gyógyszerek költségeit) olyan jogtalan versenyelőnyre tett volna szert, amely alapján a cselekmény társadalomra veszélyessége ugyancsak fennállna.
- [78] A védő hivatkozott arra, hogy a Btk. 396. § (8) bekezdésében foglaltak teljesülése (az okozott vagyoni hátrány megtérítése) miatt a „büntetés

- korlátlan enyhítése lett volna indokolt”. Ezzel összefüggésben, a büntetéskiszabási elvekre is utalással a büntetés enyhítését indítványozta.
- [79] A hivatkozott törvényhely értelmében a költségvetési csalás elkövetőjének büntetése korlátlanul enyhíthető, ha a Btk. 396. § (1)–(6) bekezdésében meghatározott költségvetési csalással okozott vagyoni hátrányt a vádemelés előtt megtéríti.
- [80] A Kúria a BH 2019.158. számon közzétett eseti döntésében kimondta: a kiszabott büntetés, az alkalmazott intézkedés felülvizsgálatának van helye, ha a bűncselekmény minősítése ugyan törvényes, azonban a bíróság a Btk. más szabályának megsértésével törvénysértő büntetést szabott ki, illetve törvénysértő intézkedést alkalmazott; a büntetés vagy intézkedés neve vagy mértéke a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik. A büntetés céljára vonatkozó, valamint a büntetés kiszabásának elveit tartalmazó anyagi jogi rendelkezések esetleges megsértése azonban a felülvizsgálatot nem alapozza meg, ezek ugyanis nem olyan rendelkezések, amelyek nem tűrnek mérlegelést. Így nem vizsgálható az sem, hogy a bíróságok a büntetés kiszabása során az enyhítő és súlyosító körülményeket miként vették figyelembe [Be. 649. § (1) bek. b) pont *ba*) és *bb*) alpont; Btk. 79–80. §].
- [81] Amikor a jogszabályi rendelkezés a büntetés korlátlan enyhítését teszi lehetővé, akkor a Btk. 82. § (5) bekezdésében foglaltak szerint kell, illetve lehetséges eljárni; azaz, amennyiben a törvény korlátlan enyhítést enged, bármely büntetési nem legkisebb mértéke is kiszabható (BH 2021.248.).
- [82] A korlátlan enyhítés lehetősége a bíróság mérlegelési jogkörén nem változtat, a törvény nem írja elő a legenyhébb büntetési nem vagy annak legkisebb mértéke kiszabásának kötelezettségét. Amennyiben a korlátlan enyhítés lehetőségének alkalmazásával kiszabott büntetés a törvénynek megfelelt, annak felülvizsgálatára a büntetéskiszabási elvekre hivatkozással nincs lehetőség (BH 2021.218., BH 2013.4.II.). A IV. r. terhelttel szemben kiszabott pénzbüntetés a Btk. 50–51. §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelt, ezért a felülvizsgálati indítvány ebben a részében kizárt.
- [83] A cselekmény jogi minősítése az anyagi jog szabályainak megfelel. A büntetés pedig önmagában, jogszabálysértés nélkül a felülvizsgálati eljárásban nem támadható. A büntetéskiszabás ugyanis önmagában a felülvizsgálat tárgyát nem képezheti, így az sem, hogy a bíróságok a büntetéskiszabás során a büntetés célját, a büntetéskiszabás elveit, illetőleg a büntetéskiszabás során értékelhető (súlyosító, enyhítő) tényezőkről szóló 56. BK állásfoglalást miként veszik figyelembe (BH 2005.337.III.).
- [84] Így a védő azon hivatkozása, hogy az eljáró bíróságoknak a IV. r. terhelttel szemben az időmúlás, a kár megtérítése és egyéb enyhítő körülmények miatt enyhébb büntetést kellett volna kiszabniuk – erre vonatkozó kötelező jogszabályi rendelkezés hiányában – felülvizsgálatot megalapozó törvénysértést nem alapozhatott meg.
- [85] A Kúria hivatalból elvégzett vizsgálata [Be. 659. § (6) bek.] során felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértést [Be. 649. § (2) bek.] sem észlelt.
- [86] A kifejtettek értelmében a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva, a IV. r. terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt alaptalannak találta, ezért a törvényszék és az ítéletábla mint másodfokú bíróság ítéletét a IV. r. terhelt vonatkozásában hatályában fenntartotta.
- (Kúria Bfv.I.I.172/2021/5.)
- 316** **A védő kizárására sor kerülhet abban az esetben is, ha az általa védett terhelt és bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek között érdekellentét áll fenn. Az érdekellentétet nem kizárólag az érintett személyek vallomása alapozhatja meg, mivel a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személynek a törvény rendelkezéseire figyelemmel ilyen vallomása nem is lehet. Abban az esetben, ha egy védő több bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy védelmét látja el, úgy az érdekellentét kérdését olyan körülmények között kell vizsgálni, hogy az érintett személyeknek egyetlen, a büntetőeljáráásban értékelhető vallomása sincs. Több terhelt érdekében eljáró védő esetében is létezhet az érdekellentétnek olyan esete, amely nem a védekezés módjából, hanem a felrótt bűncselekmény elkövetéséből betöltött szerepből vagy az adott eljárásen kívüli egyéb okból fakad, ezeket a körülményeket az ismert tények alapján az eljárás valamennyi szakaszában körültekintően kell vizsgálni [Be. 38. §, 39. § (8) bek., 43. § (2) bek.; 2017. évi LXXVIII. törvény (Ügyvédi tv.) 20. § (1) bek., (7) bek. d) pont].**
- [1] A kerületi bíróság nyomozási bírója a 2021. november 19. napján meghozott végzésével a csalás büntette miatt J. Cs. M. és társai ellen a kerületi rendőrkapitányságon folyamatban lévő büntetőügyben P. D. M., P. A. M. és K. V. Zs. meghatalmazott védőjét, dr. L. R. ügyvédet a büntetőeljárásból kizárta.
- [2] A másodfokon eljáró törvényszék a 2022. január 7. napján tartott tanácsülésen meghozott végzésével az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta, a védő büntetőeljárásból történő kizárására irányuló ügyészi indítványt elutasította.
- [3] A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ugyan helyesen hivatkozott arra, hogy a Be. 43. § (2) bekezdése értelmében több terhelt, illetve bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy érdekében ugyanaz a védő akkor járhat el, ha a terhelték vagy a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek érdekei nem ellentétesek; továbbá, hogy a több terhelt, illetve a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy érdekében eljáró védőt az eljárásból ki kell zárni, ha a terhelték, illetve a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek között érdekellentét áll fenn. Ugyanakkor jelen ügyben az érdekellentét – arra figyelemmel, hogy a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek az ügyben még vallomást nem tettek – nem állapítható meg, a védő kizárásának nincs helye. A másodfokú bíróság hivatkozott arra, hogy érdekellentét csak abban az esetben áll fenn, ha

a terheltek a büntetőjogi felelősségük szempontjából releváns kérdésben egymástól eltérő ellentétes vallomást tesznek; az, hogy a terheltek érdekei ellentétesek-e, kizárólag a védekezésüknek, illetve a vallomásuknak a tartalma alapján dönthető el. A másodfokú bíróság végzésében kifejtette, hogy az érdekellentétnek konkrét jelenbeli vagy múltbeli tényeken kell alapulnia, és a védői közreműködés időpontjában kell fennállnia. Mindaddig, amíg P. A. M. és K. V. Zs. gyanúsítottként érdemi védekezést nem terjesztenek elő, érdekellentétről nem lehet beszélni. Az érdekellentét pusztán jövőbeni lehetősége a másodfokú bíróság álláspontja szerint nem eredményezi a védő kizárását. Hivatkozott a BH 2021.1. számon közzétett határozatra, mely szerint az érdekellentét akkor áll fenn, ha a terheltek egyike a másikra terhelő vallomást tesz, ugyanakkor társa tagadja a bűncselekmény elkövetését. Nincs szó azonban érdekellentétről csupán azért, mert a terhelteknek elméletben lehetősége lett volna eltérő védekezést előterjeszteni, ennek megfelelő vallomást tenni, amely cselekvőségüknek büntetőjogi megítélését kedvezőbben érintette volna. Ha ilyen védekezést a terheltek nem terjesztett elő és vallomása nem volt ellentétes a terhelttársával, akkor érdekellentét sem áll fenn. Álláspontja szerint a bíróság nem bocsátkozhat feltételezésekbe, bizonytalan jövőbeli tények, így a gyanúsítottak még meg sem tett vallomásának tartalma és ezáltal az érdekek összeütközésének jövőbeli lehetősége a védő kizárását az eljárás e szakaszában nem teszi indokolttá. Ugyanakkor az elsőfokú bírósággal egyezően hivatkozott arra, hogy az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Ügyvédi tv.) 20. § (1) bekezdése szerint az ügyvéd nem vállalhatja ügyvédi tevékenység végzését – beleértve a védelem ellátását – olyan ügyfelek számára, akiknek az érdekei egymással ütköznek. E tilalom akkor is alkalmazandó, ha az érdekek jövőbeli összeütközése előre látható. Erre figyelemmel a hivatkozott törvény 20. § (8) bekezdése alapján az érdekek esetleges összeütközését az ügyvédnek az eljárás során folyamatosan figyelemmel kell kísérnie és amennyiben érdekellentétet észlel, köteles az ügyre vonatkozó megbízást megszüntetni. Amennyiben a jövőben ilyen helyzet állna elő, és a védő e kötelezettségét elmulasztaná, abban az esetben a kérdést hivatalból ismét vizsgálni kell és szükség esetén a védő kizárásáról kell határozni.

- [4] A másodfokú bíróság végzése ellen a legfőbb ügyész 2022. május 30. napján nyújtott be jogorvoslati indítványt a törvényesség érdekében. A legfőbb ügyész a nyomozás tárgyát képező cselekmények megjelölését követően kifejtette, hogy álláspontja szerint a másodfokú bíróság végzése törvényt sértő. P. D. M. a Be. 38. § (2) bekezdés I. fordulata alapján a büntetőügyben gyanúsított, mivel gyanúsított kihallgatása megtörtént. P. A. M. és K. V. Zs. ellen a nyomozó hatóság 2021. augusztus 11. napján belföldi, míg 2022. január 7. napján a kerületi bíróság nemzetközi és európai elfogató parancsot bocsátott ki, ezért ők a Be. 38. § (3) bekezdés V. fordulata alapján bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsított személyek. A Be. 39. § (1) bekezdés *d*) pontjára figyelemmel, a Be. 38. § (8) bekezdése szerint a bűncselekmény elkövetésével

megalapozottan gyanúsítható személy jogaira és kötelezettségeire a terheltek jogaira és kötelezettségeire vonatkozó azon szabályt, mely szerint jogosult arra, hogy védelmének ellátására védőt hatalmazzon meg vagy védő kirendelését indítványozza, alkalmazni kell. A Be. 386. § (1) bekezdés *b*) pontja értelmében a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy – elfogása, idézése, előállítás, körözésének elrendelése vagy vele szemben elfogató parancs kibocsátása esetén – a gyanúsítás közléséig jogosult arra, hogy védőt hatalmazzon meg, vagy védő kirendelését indítványozza. Mindezek alapján P. D. M. gyanúsítottat és P. A. M., valamint K. V. Zs. bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyeket a büntetőeljárásban egyaránt megilleti azon jog, hogy védelmük ellátására védőt hatalmazzanak meg, így a Be. 43. § (2) bekezdésében foglaltak szerint vizsgálható, hogy érdekükben ugyanaz a védő eljárhat-e. Ez csak abban az esetben lehetséges, ha a terheltek vagy a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek érdekei nem ellentétesek, ez az érdekellentét azonban megállapítható. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság tévesen hivatkozott a BH 2021.1. számú eseti döntésre, mivel az abban leírtak eltérő perjogi helyzetre vonatkoznak. Az eseti döntésben írtak szerint az érintett terheltek gyanúsítottkénti kihallgatása már megtörtént, rendelkezésre állt a terheltek konkrét védekezése, így az érdekellentét megállapításánál azok egybevetését, értékelését kellett elvégezni. Jelen ügyben azonban a gyanúsított és a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek között a védő kizárásának alapjául szolgáló érdekellentét fennállt a már gyanúsítottként kihallgatott személy védekezése alapján kell megítélni, mivel a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy az eljárási pozíciójából fakadóan védekezést még nem terjeszthet elő. P. D. M. gyanúsított vallomásában P. A. M. és K. V. Zs. bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyekre terhelő nyilatkozatot tett, mely függetlenül annak visszavonásától és eltérő nyilatkozatainak értékelésétől olyan objektív tény, amely miatt a gyanúsított és a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek érdekei egymással ellentétesek. A legfőbb ügyész hivatkozott arra, hogy ebben a helyzetben a védő valamely terhelte védelmét csak a másik terhelte kárára tudná ellátni, amely a védőnek az Ügyvédi tv. 1. § (2) bekezdése szerinti bizalmi helyzetével ellentétes lenne.

- [5] Mindezek alapján indokoltnak tartotta a büntetőügyből dr. L. R. védő kizárását, ezért a Be. 667. § (1) bekezdése alapján a törvényesség érdekében jogorvoslati indítványt terjesztett elő a törvényszék véglegessé vált nem ügydöntő, más rendkívüli jogorvoslattal nem támadható végzése ellen és indítványozta, hogy a Kúria a Be. 669. § (1) bekezdése alapján állapítsa meg, hogy a törvényszék végzése törvényt sértő.
- [6] A Kúria az eljárásban az ügy tárgya miatt az érintett gyanúsított és a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek részére önálló védőt rendelt ki. Az eljárás során megállapítást nyert, hogy dr. L. R. meghatalmazása

- időközben valamennyi érintett személy vonatkozásában megszűnt.
- [7] A Kúria az ügyben nyilvános ülést tartott. A nyilvános ülésen a legfőbb ügyész képviselője az indítványt változatlan tartalommal fenntartotta; P. D. M. gyanúsított kirendelt védője, valamint P. A. M. és K. V. Zs. bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek kirendelt védői egyaránt csatlakoztak a legfőbb ügyész indítványában foglaltakhoz.
- [8] A legfőbb ügyész törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslati indítványa alapos.
- [9] Az ügyben megállapítható, hogy csalás büntette miatt J. Cs. M. és társai ellen a kerületi rendőrkapitányságon büntetőeljárás van folyamatban, mely nyomozás, illetve gyanú tárgyát képezik – egyebek mellett – az alábbi cselekmények is:
- [10] Az életvitelszerűen külföldön, jelenleg ismeretlen helyen tartózkodó P. A. M. és élettársa, K. V. Zs. gyors pénzkereseti lehetőséget ajánlottak fel J. B.-nek. Ez alapján J. B.-nek olyan személyt kellett keresnie, aki az általuk idős személyektől kicsalt pénzt Magyarországon átveszi, azon velük, valamint az általa szervezett személyekkel osztozik. K. V. Zs. J. B.-t ellátta az elkövetéshez szükséges információkkal, aki a bűncselekmény elkövetésére volt élettársát, J. Cs. M.-t bírta rá. P. A. M. 2021. január 3. napján 14 óra körüli időben a b.-i otthonában tartózkodó, 1949. évben született Zs.-né Sz. A. M. sértettet telefonon felhívta és magát T. J.-nek, a kerületi rendőrkapitányság nyomozójának adta ki. P. A. M. arra hivatkozott, hogy a sértett lánya közúti balesetet szenvedett, majd a telefonszámát K. V. Zs.-nek átadta, aki eltorzított hangon a sértett lányaként mutatkozott be és elmondta, hogy a közlekedési baleset okozója ő volt, amellyel roma személyeknek anyagi kárt okozott és azt a helyszínen meg kell térítenie, ezért 4 000 000 forintot kért a sértettől. A sértett közölte, hogy 1,2 millió forintot, 900 eurót és 200 kanadai dollárt tud adni, ezért K. V. Zs. arra kérte őt, hogy szedje össze az ékszereit is. A továbbiakban P. A. M. beszélt a sértettel telefonon, akivel azt közölte, hogy a készpénzért és az ékszerekért a fiát, ifj. T. J.-t küldi el, aki a vírushelyzet miatt a kapuban fogja őt várni. A sértett a beszélgetés során elhangzottaknak megfelelően a pénzügyösszeget és az arany ékszereket egy fehér színű táskába tette, majd azt átadta a helyszínre érkező J. Cs. M.-nek. J. Cs. M. az átvett értékekkel J. B.-vel elszámolt, a megállapodásuknak megfelelően 500 000 forintot megtartott, az ékszereket pedig a b.-i É. Z. Kft. által üzemeltetett zálogházban 184 000 forintért leadta. 2021. január 4. napján 17 óra 43 perckor a b.-i T. Áruházban működő M. pénztárában 500 000 forintot adott fel Angilába, P. A. M. és testvére, P. D. M. édesanyjának, H. M.-nek. A bűncselekménnyel okozott kár 1 855 653 forint volt, amely nem térült meg.
- [11] Az életvitelszerűen külföldön, ismeretlen helyen tartózkodó L. A. N. és H. A. az Egyesült Királyságban gyors pénzkereseti lehetőséget ajánlottak az ott szintén életvitelszerűen tartózkodó P. D. M.-nek. Ennek értelmében P. D. M.-nek olyan lányt kellett keresnie, aki az általuk idősektől kicsalt pénzt Magyarországon átveszi, azon velük és az általa szervezett személyekkel osztozik. L. A. N., H. A. és P. D. M. a szervezésért 300 000 forint ellentételezésben állapotok meg, amelyhez szükséges információkat P. D. M. a másik két személytől kapta meg. P. D. M. a bűncselekmény elkövetésére barátnőjét, Sz. A.-t bírta rá, elérhetőségét L. A. N.-nel és H. A.-val közölte, akik a szükséges utasításokat neki megadták és a részletekben is velük állapodott meg. L. A. N. 2021. január 16. napján 15 óra körüli időben Angliából telefonon felhívta a b.-i otthonában tartózkodó, 1943. évben született F. Á. F.-né sértettet, magát rendőrnek adta ki és arra hivatkozott, hogy a sértett fia közlekedési balesetet okozott, és a kár megtérítéseként 4 000 000 forintra van szüksége. L. A. N. ezt követően a sértett kérésére átadta a telefonszámát a magát a sértett fiának kiadó ismeretlen férfinak, aki eltorzított hangon megerősítette az általa mondottakat. A sértett közölte, hogy csak 700 000 forint készpénze van, mire L. A. N. élettársa, a magát szintén rendőrnek kiadó H. A. a telefonban azt közölte a sértettel, hogy ez kevés, ékszerek is kellenek, amelyeket kérésére a sértett le is mért. H. A. közölte a sértettel, hogy a készpénzért és ékszerekért kollégája lányát, N. K.-t küldi. A sértett a beszélgetés során elhangzottak alapján egy borítékba helyezett 20 000 forintos címletekben 700 000 forintot, egy másik borítékba 8 darab arany gyűrűt, 7 darab arany medált és 2 darab arany nyakláncot, amelyeket átadott a magát N. K.-nak kiadó Sz. A.-nak. Sz. A. az átvett készpénzből 306 000 forintot megtartott, az ékszereket H. A. utasítására a b.-i P. Bevásárlóközpontba vitte, ahol azokat 340 000 forintért egy rá már ott váró ismeretlen nőnek átadta. Sz. A. a nála lévő 734 000 forint készpénzből H. A. utasítására 2021. január 17. napján a b.-i T. üzletben 360 000 forintot adott fel H. A. nevére, amelyet annak visszatartása miatt 2021. január 18. napján ugyanitt felvett, majd ugyancsak H. A. utasítására 355 000 forintot egy b.-i templomnál egy ismeretlen férfinak átadott. A fennmaradó készpénzzel P. D. M.-mel kellett volna elszámolnia. A bűncselekménnyel okozott kár 1 800 000 forint, amely nem térült meg.
- [12] P. D. M. terhelttel a nyomozó hatóság a 2021. január 27. napján fogatosított gyanúsított kihallgatásakor a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés c) pontja szerint minősülő, a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál fogva korlátozottan képes személy sérelmére elkövetett csalás büntette megalapozott gyanúját közölte. A gyanúsított kihallgatásán kirendelt védője, dr. P. J. részt. P. D. M. a kihallgatáson a Be. 185. § (1) bekezdésében foglalt figyelmeztetést követően vallomást tett, a terhére rótt bűncselekmény elkövetését beismerte és terhelően nyilatkozott P. A. M.-nek és K. V. Zs.-nek a Zs.-né Sz. A. M. sérelmére elkövetett bűncselekményben betöltött szerepéről.
- [13] P. D. M. a letartóztatás elrendelése tárgyában 2021. január 30. napján tartott ülésen a nyomozási bíró előtt a rendőrségen tett vallomását fenntartotta. A nyomozási bíró ülésén védelmét az időközben 2021. január 28. napján kelt meghatalmazás alapján eljáró dr. L. R. helyetteseként dr. S. É. ügyvéd látta el.
- [14] P. D. M. ezt követően dr. L. R. meghatalmazott védője útján előterjesztett, 2021. március 5. napján kelt írásbeli nyilatkozatában korábbi vallomását annyiban változtatta meg, hogy P. A. M.-re és K. V.

- Zs.-re tett terhelő nyilatkozatát visszavonta arra hivatkozással, hogy mivel P. A. M. a testvére, K. V. Zs. pedig P. A. M. élettársa, erre figyelemmel nem köteles hozzátartozóra terhelő vallomást tenni, a nyomozó hatóság előtt kihallgatásában tett figyelmeztetést pedig nem értette meg.
- [15] A nyomozó hatóság P. A. M. és K. V. Zs. vonatkozásában 2021. augusztus 13. napján belföldi elfogató parancsot bocsátott ki, majd a kerületi bíróság ellenük 2022. január 7. napján nemzetközi és európai elfogató parancsot bocsátott ki, mivel ők életvitelszerűen Angliában, azonban ismeretlen helyen tartózkodnak. P. A. M. és K. V. Zs. ezt követően a belföldi elfogató parancs kibocsátását követő napon, 2021. augusztus 22. napján ugyancsak dr. L. R. ügyvédnek adott meghatalmazást.
- [16] A Be. 38. § (1) bekezdése szerint terhelt az, akivel szemben büntetőeljárást folytatnak.
- [17] A Be. 38. § (2) bekezdésére figyelemmel a terhelt a nyomozás során gyanúsított.
- [18] A Be. 39. § (1) bekezdés *d*) pontja szerint a terhelt jogosult arra, hogy a védelmének ellátására védőt hatalmazzon meg, vagy védő kirendelését indítványozza.
- [19] A Be. 38. § (3) bekezdése kimondja, hogy a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy a nyomozás során – a gyanúsítás közléséig – az, akit bűncselekmény elkövetése miatt elfogtak, gyanúsított kihallgatása érdekében idéztek, akinek előállítását vagy bűncselekmény elkövetése miatt körözését rendelték el, vagy akivel szemben elfogató parancsot bocsátottak ki.
- [20] A Be. 39. § (8) bekezdése szerint a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy jogaira és kötelezettségeire – az (1) bekezdés *a*), *f*)–*h*), *j*) és *k*) pontjai, valamint a (3) bekezdés *b*) pontja kivételével – a terhelt jogaira és kötelezettségére vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.
- [21] A büntetőeljárás törvényt módosító 2020. évi XLIII. törvény 142–144. §-ához fűzött végső előterjesztői indokolás szerint a Be. bevezette az ún. pre-gyanúsított állapot meghatározásaként a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy kategóriáját. Ennek a fogalmi lényegét a Be. 386. § (1) bekezdés tartalmazta, ami egyben behatárolta a kategória létezésének kezdetét és végét, hiszen elfogásához, idézéséhez, előállításához, körözés elrendeléséhez, illetve a vele szemben elfogató parancs kibocsátásához kapcsolódhat. A Be. 386. § (1) bekezdése egyértelművé tette egyrészt azt, hogy az ott megjelölt intézkedésekkel érintett személy a büntetőeljárás résztvevője, másrészt azt, hogy ezen személy még nem gyakorolhatja a gyanúsított gyanúsítás közlésével „kiteljesedő” jogait. A végső előterjesztői indokolás szerint a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy státusza leginkább a Be. egyéb érdekelti pozíciójához hasonlítható, azzal a nyilvánvaló különbséggel, hogy esetében olyan határozatok hozatalára, intézkedések alkalmazására került sor, amelyek magukban hordozzák a terheltté válás, a büntetőeljárás hatálya alá kerülés, a védekezés megnyílásának rövid időn belül történő szükségszerűségét. Ennek megfelelően a javaslat a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy jogait, illetve kötelezettségeit a terhelt jogaihoz és kötelezettségeihez igazodóan határozza meg. A szabályozás negatív kodifikációs megoldást tartalmaz, vagyis a terhelt jogaihoz képest azok alkalmazhatóságát zárja ki, amelyek nem egyeztethetők össze a gyanúsítás közlését megelőző eljárásjogi időszakkal, illetve státusszal.
- [22] A Be. 386. § (1) bekezdése törvényi szabályozása szerint a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy – elfogása, idézése, előállítása, körözésének elrendelése vagy vele szemben elfogató parancs kibocsátása esetén – a gyanúsítás közléséig arra jogosult, hogy *a*) a gyanúsított kihallgatással kapcsolatos büntetőeljárás jogairól felvilágosítást kapjon, *b*) védőt hatalmazzon meg, vagy védő kirendelését indítványozza, *c*) védőjével ellenőrzés nélkül tanácskozzon.
- [23] A Be. 386. § (2) bekezdése szerint a védő a gyanúsítás közléséig arra jogosult, hogy az általa védett személlyel a kapcsolatot felvegye és vele ellenőrzés nélkül tanácskozzon.
- [24] Mindezek alapján egyértelműen megállapítható, hogy jelen ügyben P. A. M. és K. V. Zs. bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személlyé vált az elfogató parancs kibocsátásával, míg P. D. M. a gyanúsítás közlésére figyelemmel terheltnek minősül.
- [25] A Be. 39. § (1) bekezdés *d*) pontjára, valamint (8) bekezdésére figyelemmel mind P. D. M. gyanúsítottnak, mind P. A. M. és K. V. Zs. bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személynek joga volt arra, hogy védelmének ellátására védőt hatalmazzon meg.
- [26] A bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy ezen minőségében – korlátozott jogokkal – belép a büntetőeljárásba, sajátos eljárásjogi helyzete miatt jogosult arra, hogy védőt hatalmazzon meg vagy védő kirendelését kérje, ez az eljárásjogi helyzete azonban értelemszerűen csak a gyanúsított kihallgatás kezdetéig tart. Ebből az eljárásjogi helyzetből szükségszerűen fakad, hogy a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személynek a büntetőeljárásban értékelhető terhelti vallomása (gyanúsítás közlését követően szabályszerű törvényi figyelmeztetés ismeretében tett gyanúsított vallomása) nincs.
- [27] Ugyanakkor a törvény kifejezetten lehetővé teszi azt, hogy több bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személynek vagy bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személynek és személyeknek, illetve gyanúsítottaknak egy időben azonos védője legyen, ha a terhelt vagy a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek érdekei nem ellentétesek.
- [28] A Be. 43. § (2) bekezdése kimondja: több terhelt, illetve a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy érdekében ugyanaz a védő akkor járhat el, ha a terhelt vagy a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek érdekei nem ellentétesek. A több terhelt, illetve bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy érdekében eljáró védőt az eljárásból ki kell zárni, ha a terhelt, illetve a bűncselekmény elkövetésével

- megalapozottan gyanúsítható személyek között érdekellentét áll fenn.
- [29] Mindezek alapján megállapítható, hogy a védő kizárására sor kerülhet abban az esetben is, ha az általa védett terheltek és bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek között érdekellentét áll fenn. Amennyiben az ugyanazon védő által védett személyek bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek vagy a több személy között legalább egy ilyen személy van, úgy megállapítható, hogy az érdekellentétet olyan körülmények között kell vizsgálni, hogy az érintett személyek vagy egyes (a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható) személyek büntetőeljárásban figyelembe vehető (terhelti) vallomást nem tettek, nem tehetek.
- [30] Mindennek alapja a különböző terheltek vagy bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek perjogi, védekezési érdekének különbözősége (BH 2022.66. [10]).
- [31] Mindezen okból következtetésként vonható le egyfelől az, hogy a védő esetében a fennálló érdekellentétet abban az esetben is vizsgálni kell, ha az általa védett személyek nem mindegyike terhelt, legalább egy személy bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy; és következik az is, hogy az érdekellentétet nem kizárólag az érintett személyek vallomása alapozhatja meg, mivel a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személynek a törvény rendelkezéseire figyelemmel ilyen vallomása nem is lehet. Abban az esetben, ha egy védő több bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy védelmét látja el, úgy az érdekellentét kérdését olyan körülmények között kell vizsgálni, hogy az érintett személyeknek egyetlen, a büntetőeljárásban értékelhető vallomása sincs. Téves ezért a jogorvoslati indítvánnyal támadott másodfokú határozat indokolásának azon része, mely szerint az érdekellentét kizárólag a védő által védett személyek vallomása alapján vizsgálható.
- [32] Ebben a körben téves a hivatkozás a BH 2021.1. számon közzétett határozatra is. A határozat II. pontja szerint a Be. 43. § (2) bekezdés alapján több terhelt érdekében ugyanaz a védő csak akkor járhat el, ha a terheltek érdekei nem ellentétesek. Az ellentét fakadhat a védekezés módjából (hallgatás, tagadás, beismerés), a felrótt bűncselekmény elkövetésében betöltött szerepből, de származhat adott eljáráson kívüli egyéb okból; ezt az eljárás valamennyi szakaszában körültekintően kell vizsgálni. Abban az esetben, ha a terheltek egyike a másikkal terhelő vallomást tesz, ugyanakkor a társa tagadja a bűncselekmény elkövetését, valójában ilyen érdekellentét áll fenn. Nincs szó azonban érdekellentétről csupán azért, mert a terhelteknek elméletben lehetősége lett volna eltérő védekezést előterjeszteni, ennek megfelelő vallomást tenni, amely cselekvőségüknek büntetőjogi megítélését kedvezőbben érintette volna. Ha ilyen védekezést a terhelt nem terjesztett elő, és vallomása nem volt ellentétes a terhelttársával, akkor érdekellentét sem áll fenn.
- [33] Egyfelől a hivatkozott határozat egyértelműen több terhelt érdekében eljáró védőről szól, a terhelt eljárási pozíciója pedig szükségszerűen feltételezi azt, hogy gyanúsított kihallgatása megtörtént, így annak tartalma az érdekellentét vizsgálata során rendelkezésre áll.
- [34] Másfelől a hivatkozott határozat a védekezés módjából (hallgatás, tagadás, beismerés stb.) fakadó ellentét mellett más ellentétet is megjelöl: az ellentét fakadhat a felrótt bűncselekmény elkövetésében betöltött szerepből, de származhat az adott eljáráson kívüli egyéb okból is. Több terhelt érdekében eljáró védő esetében is létezhet az érdekellentétnek olyan esete, amely nem a védekezés módjából, hanem a felrótt bűncselekmény elkövetéséből betöltött szerepből vagy az adott eljáráson kívüli egyéb okból fakad, ezeket a körülményeket az ismert tények alapján az eljárás valamennyi szakaszában körültekintően kell vizsgálni.
- [35] A Kúria az érdekellentét vizsgálatánál irányadó körülményekkel kapcsolatosan a következőket fejti ki:
- [36] A Be. 42. § (4) bekezdés *a)–d)* pontjai szerint a védő köteles a terhelttel a kapcsolatot késedelem nélkül felvenni, a terhelt érdekében minden törvényes védekezési eszközt és módot kellő időben felhasználni, a terheltet a védekezés törvényes eszközeiről felvilágosítani, a jogairól tájékoztatni, a kötelezettségeire figyelmeztetni, a terheltet mentő, illetve a felelősségét enyhítő tények felderítését szorgalmazni.
- [37] A Be. 42. § (7) bekezdése szerint a védő jogaira és kötelezettségeire vonatkozó rendelkezéseket a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy jogaihoz igazodóan a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy védője vonatkozásában is megfelelően alkalmazni kell.
- [38] A Be. 43. § (2) bekezdéséhez kapcsolódó jogalkotói indokolás szerint a védő feladatával, bizalmi helyzetével lenne ellentétes, ha ilyen esetben a védő a terheltek között válogathatna, ezért ilyen esetben a védő kizárása indokolt, a védő a továbbiakban egyik terhelt védelmét sem láthatja el.
- [39] A Kúria a BH 2021.254. számon közzétett döntése indokolása [22] bekezdésében megállapította: a Be. 42. § (4) bekezdés *b), c)* és *d)* pontjai alapján a védő köteles a terhelt érdekében minden törvényes védekezési eszközt és módot kellő időben felhasználni, a terheltet a védekezés törvényes eszközeiről felvilágosítani, a jogairól tájékoztatni, a kötelezettségeire figyelmeztetni, köteles a terheltet mentő, illetve felelősségét enyhítő tények felderítését szorgalmazni. A védő ezen kötelezettségének több terhelt esetén csak akkor tud eleget tenni, ha ezen a téren a terheltek érdekei nem ellentétesek. Ellenkező érdekek esetén a védő valamely terhelt védelmét csak másik terhelt kárára tudná ellátni.
- [40] Az Ügyvédi tv. 1. § (2) bekezdése szerint az ügyvédi tevékenység az ügyfél és az ügyvédi tevékenységet gyakorló közötti bizalmon alapul, amelyet mindenki köteles tiszteletben tartani.
- [41] Az Ügyvédi tv. 20. § (1) bekezdése értelmében az ügyvéd, az európai közösségi jogász és a külföldi jogi tanácsadó (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: ügyvéd) nem vállalhatja ügyvédi tevékenység végzését olyan ügyfelek számára, akiknek az érdekei egymással ütköznek, továbbá akkor sem, ha az ügyfél érdekei az ügyvédnek az ügyön kívüli saját érdekeivel

- összeütköznek. E tilalom akkor is alkalmazandó, ha az érdekek jövőbeli összeütközése előre látható.
- [42] Az Ügyvédi tv. 20. § (7) bekezdés *d*) pontja szerint, ha két vagy több ügyfél érdekei összeütközésbe kerülnek vagy kerülhetnek, az (1) bekezdésbe foglalt tilalom nem vonatkozik az ügyvédre, ha észszerűen feltételezheti, hogy az érdekek összeütközése nem akadályozza meg abban, hogy mindegyik ügyfél érdekeit a lehető legjobban képviselje.
- [43] Az Ügyvédi tv. 20. § (8) bekezdése szerint az ügyvéd az ügyfelek érdekei összeütközésének lehetőségét a megbízás elvállalása után is folyamatosan köteles vizsgálni. Ha ennek során azt állapítja meg, hogy az (1) bekezdés alapján az ügyvédi tevékenység nem lenne vállalható egyidejűleg két vagy több ügyfél vonatkozásában, vagy a (7) bekezdésben foglalt feltételek nem teljesülnek, mindegyik érintett ügyféllel köteles az összeférhetetlen ügyre a megbízást megszüntetni.
- [44] Mindezek alapján megállapítható, hogy az ügyvédi tevékenység alapja az ügyvéd és az ügyfél közötti bizalmi viszony, amely a büntetőeljárásban védői feladatot ellátó ügyvéd és az általa védett személy (terhelt, bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy) között is létezik és vizsgálendő. Ezen bizalmi viszony sérül a büntetőeljárásban akkor, ha a védő – többek között – a Be. 42. § (4) bekezdés *a*), *b*), *c*) és *d*) pontjában foglalt jogait nem tudja megfelelően gyakorolni. Az ügyvéd nem vállalhatja el a meghatalmazás alapján a védői tevékenységet olyan ügyfelek számára, akinek az érdekei egymással ütköznek, és amennyiben ez az állapot később jön létre, köteles mindegyik érintett ügyféllel az összeférhetetlen ügyre a megbízást megszüntetni. A meghatalmazás elfogadását ezért az Ügyvédi tv. 20. § (1) bekezdése akkor is tilalmazza, ha az érdekek jövőbeli összeütközése előre látható, vagyis az Ügyvédi tv. 20. § (7) bekezdés *d*) pontjában foglaltak alapján észszerűen feltételezheti, hogy a jövőben az érdekek összeütközése nem fog bekövetkezni, s az érdekek összeütközése nem fogja megakadályozni abban, hogy minden ügyfél érdekeit a lehető legjobban képviselje. Ebben az esetben ugyanis a meghatalmazást nem fogadhatja el, a védői meghatalmazás alapján eljáró ügyvédet pedig ilyen okból a büntetőeljárásból a Be. 43. § (2) bekezdése alapján ki kell zárni.
- [45] Jelen ügyben erről van szó.
- [46] P. D. M. gyanúsításakor vallomást tett, amelyben a gyanúsítás tárgyát képező, személyét érintő cselekményben önmagára, míg a büntetőeljárás tárgyát képező további cselekménnyel kapcsolatban P. A. M. és K. V. Zs. vonatkozásában terhelő vallomást tett. A kizárás tárgyában határozó első- és másodfokú bíróságok helyesen hivatkoztak arra, hogy a Be. 185. § (1) bekezdésében foglalt figyelmeztetés teljeskörűen tartalmazza azt a jogot, hogy a terhelt nem köteles vallomást tenni és a vallomástételt megtagadhatja, erre figyelemmel utóbbi vallomásának egyes részletei megváltozása, „visszavonása” a vallomás értékelhetőségét a törvényes figyelmeztetésre tekintettel nem érinti. Emiatt a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyekre tett terhelő vallomása olyan tényeket tartalmaz, amelyet a büntetőeljárásban figyelembe lehet venni, és amelyet az érdekellentét körében is vizsgálni kell.
- [47] P. D. M. önmagára tett terhelő vallomását továbbra is fenntartotta, ezért a védelmében eljáró védőnek az ő érdekében olyan törvényes védekezési eszközt és módot kellene felhasználni, a védekezés törvényes eszközeiről oly módon felvilágosítani, a jogairól megfelelően tájékoztatni, az ő esetében a terheltet mentő, illetve felelősségét enyhítő tények felderítését olyan módon kellene szorgalmazni, amely tevékenység bizalmi elvnek megfelelő tartalmú ellátása egyértelműen ellentétes P. A. M. és K. V. Zs. bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek érdekeivel. P. D. M. beismerő vallomására figyelemmel ugyanis a saját mentő, illetve felelősségét enyhítő tények felderítése tekintetében eltérő érdekekkel rendelkezik, mint az első gyanúsítottai vallomásában terhelő módon említett P. A. M. és K. V. Zs., ezért eltérő érdekeikre figyelemmel esetükben eltérő törvényes védekezési eszközt és módot kell választani a Be. 42. § (4) bekezdésében foglalt védői kötelezettségek teljesítéséhez. A jelen ügyben megállapítható tények alapján észszerűen nem feltételezhető, hogy a gyanúsított és a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek között – amennyiben az utóbbiak elfogására és gyanúsítottai kihallgatására sor kerül – ne következzen be olyan helyzet, amelyben valamennyi ügyfél érdekeit a védő a bizalmi elv sérelme nélkül már nem tudná képviselni.
- [48] Jelen esetben a másodfokú bíróság érvelésétől eltérően éppen fordított helyzet áll fenn: mindaddig, amíg a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek gyanúsítása nem történik meg, gyanúsítottként nem válnak terheltté, és vallomásuk tartalma nem válik ismertté, az érdekellentét fennáll. Amennyiben a vallomástételüket követően vallomásuk olyan mértékben fog megegyezni P. D. M. vallomásával, hogy terhelti mivoltukra figyelemmel vallomásuk tartalma alapján az érdekellentét már nem áll fenn, abban az esetben kerülhet arra sor, hogy védelmüket ugyanaz a védő lássa el.
- [49] A Be. 667. § (1) bekezdése szerint a legfőbb ügyész a törvényesség érdekében jogorvoslatot jelenthet be a bíróság törvénysértő jogerős ügydöntő határozata és végleges, nem ügydöntő végzése ellen.
- [50] A Be. 667. § (3) bekezdése szerint a jogorvoslat bejelentése nincs határidőhöz kötve.
- [51] A Kúria a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslatról a Be. 668. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján nyilvános ülésen határozott.
- [52] A törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat alapos, ezért a Be. 669. § (1) bekezdésében foglaltak szerint ítéletében a Kúria megállapította, hogy a törvényszék mint másodfokú bíróság végzése törvénysértő.

(Kúria Bt.I.630/2022/14.)

317I. A másodfokú bíróság tárgyalást tart, ha bizonyítás felvétele szükséges. E törvényi rendelkezés egyaránt vonatkozik a nem ügydöntő végzés elleni és az ítélet elleni fellebbezés elbírálására. A Be. 598. § (1) bekezdés g) pontja szerinti tanácsülés mint eljárási forma nem korlátozza a bizonyítás lehetőségét, éppen fordítva, a bizonyítás felvételének szükségessége határozza meg az eljárási formát [Be. 600. § (1) bek. b) pont].

II. A törvényszék elsőfokú eljárásban hozott határozatot a zár alá vétel feloldásáról, így a végzésével szemben bejelentett fellebbezés elbírálása során a Be. 614. §-ban foglaltak nem alkalmazhatók.

- [1] A törvényszék a 2017. december 18. napján kihirdetett ítéletével az I. r. terhelt bűnsnek mondta ki költségvetési csalás bűntettében [Btk. 396. § (1) bek. a) pont, (5) bek. b) pont] és 2 rendbeli folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §). Ezért halmazati büntetésül 7 év 8 hónap szabadságvesztés büntetésre, 10 év gazdasági társaság vezető tisztségviselői tevékenység végzésétől eltiltásra és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozata börtön, és az I. r. terhelt legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Ítéletével a törvényszék az R. Kft. jogi személlyel szemben 350 000 000 forint pénzbírságot szabott ki tekintettel arra, hogy az I. r. terhelt e jogi személy vezető tisztségviselője volt, valamint arra, hogy a terhén megállapított bűncselekmények a jogi személy számára vagyoni előny szerzését célozták és eredményezték. A jogi személlyel szemben kiszabott pénzbírság biztosítására a járásbíró 2016. június 27. napján jogerős végzésével elrendelt zár alá vételt fenntartotta. Rendelkezett továbbá a bűnjelekről és a bűnyogi költségről.
- [2] Védelmi fellebbezések alapján eljárva az ítéletábla mint másodfokú bíróság a 2018. október 16. napján jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta; az I. r. terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés büntetést és a közügyektől eltiltást egyaránt 6–6 évre enyhítette, a jogi személlyel szemben kiszabott pénzbírság összegét 200 000 000 forintra csökkentette. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság által fenntartott zár alá vétel a Z. külterületén kivett közút megnevezésű ingatlanon fennálló 1/1 tulajdoni illetőségre, és a Z. külterületén kivett ipartelep megnevezésű ingatlanon fennálló 1/1 tulajdoni illetőségre terjed ki.
- [3] Ezt követően a törvényszék a 2020. december 14. napján meghozott végzésével az I. r. terhelt vonatkozásában feloldotta az R. Kft. tulajdonában álló Z. külterületén kivett közút megnevezésű ingatlanon fennálló 1/1 tulajdoni illetőségre, és a Z. külterületén kivett ipartelep megnevezésű ingatlanon fennálló 1/1 tulajdoni illetőségre kiterjedő zár alá vételt. Egyúttal megállapította, hogy a zár alá vétellel érintett vagyontárgyak értékesítéséből származó pénzüsszeg kizárólag a gazdasági szervezettel szemben jogerősen kiszabott pénzbírság megfizetésére fordítható.
- [4] Védelmi fellebbezés alapján eljárva az ítéletábla mint másodfokú bíróság a Be. 614. § (4) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva a 2021. március 10. napján meghozott és aznap véglegessé vált végzésével a törvényszék végzését hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.
- [5] Az ítéletábla indokai szerint az elsőfokú bíróság végzése felülbírálatra alkalmatlan egyfelől azért, mert részleges megalapozatlanságban szenved. E megalapozatlanság a másodfokú eljárásban nem küszöbölhető ki, mert a másodfokú bíróság a Be. 598. § (1) bekezdés g) pontja szerint tanácsülésen bírálja felül a nem ügydöntő végzést, melynek során bizonyításnak nincs helye, ezen felül pedig további, az érdemi elbíráláshoz nélkülözhetetlen okiratok beszerzésével valójában az elsőfokú bíróság hatáskörét vonná el.
- [6] Másfelől az elsőfokú bíróság végzése azért sem bírálható felül, mert a törvényszék a Be. 609. § (2) bekezdés d) pontja szerinti indokolási kötelezettségét is megsértette, továbbá a zár alá vétel feloldását célzó kérelmet nem teljes mértékben merítette ki, amely olyan, a Be. 609. § (1) bekezdésében körülírt eljárási szabálysértés, amely lényeges hatással volt az eljárás lefolytatására, illetve az intézkedés alkalmazására.
- [7] Az ítéletábla végzése ellen a legfőbb ügyész terjesztett elő – a Be. 667. § (1) bekezdése szerint – jogorvoslati indítványt a törvényesség érdekében annak megállapítása végett, hogy az ítéletábla végzése törvényt sértő.
- [8] Jogi álláspontja szerint az ítéletábla törvényt sértett, amikor a nem ügydöntő végzés elleni fellebbezés elbírálása során tévesen állapította meg a felülbírálat során alkalmazandó törvényi rendelkezéseket, ezáltal tévedett az eljárási forma megválasztásakor, illetve erre figyelemmel törvényt sértő módon mulasztotta el az elsőfokú határozat részleges megalapozatlanságának kiküszöbölésére vonatkozó kötelezettsége teljesítését.
- [9] Indokai szerint a törvényszék elsőfokú eljárás keretében, a Be. 554. § (1) bekezdés c) pontja alapján hozott döntést, ezért az ítéletábla eljárására valójában nem a Be. 614. § rendelkezései voltak irányadók. Ezért nem lett volna jogi akadálya annak, hogy az ítéletábla a Be. 600. § (1) bekezdés b) pontja alapján a bizonyítás felvétele érdekében tárgyalást tartson.
- [10] Álláspontja szerint az ítéletábla nem tett eleget a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjában írt törvényi kötelezettségének, így annak, hogy – az általa megállapított – felderítlenségből adódó részleges megalapozatlanságot a másodfokú eljárás során kiküszöbölje. Utalt arra, hogy megalapozatlanság miatt az elsőfokú ítélet pedig csak akkor helyezhető hatályon kívül, ha a másodfokú eljárásban a megalapozatlanság nem küszöbölhető ki, ugyanakkor a részleges megalapozatlanság kiküszöbölése a másodfokú eljárásban kötelező.
- [11] Az EBH 2019.B.9. számú eseti döntésre hivatkozással kifejtette, hogy az indokolási kötelezettség teljesítése csak a megalapozott vagy megalapozottá tett tényállás tekintetében vizsgálható, amennyiben ugyanis a tények megállapítása hiányzik, úgy az azokra vonatkozó indokolás sem kérhető számon. Ezért a részleges megalapozatlanságban szenvedő ítélet indokolási kötelezettségének megsértését eljárási szabálysértésként értékelni fogalmilag kizárt.
- [12] Álláspontja szerint az ítéletábla által hivatkozott indokolási kötelezettség megsértése és a kérelem

- teljes körű kimerítésének hiánya valójában az általa is megállapított részbeni megalapozatlansággal van összefüggésben, amellyel kapcsolatban a másodfokú bíróságot tényjavító kötelezettség terhelte.
- [13] Mindezek alapján indítványozta: a Kúria állapítsa meg, hogy az ítéletvégzés törvénysértő.
- [14] A legfőbb ügyész által előterjesztett jogorvoslati indítványra tett észrevételében az I. r. terhelt védője egyetértett azzal, hogy az ítéletvégzés törvénysértő, mert álláspontja szerint az ítéletvégzés helytelenül értelmezte a részleges megalapozatlanság törvényi előírásait és a hatályon kívül helyezésre vonatkozó törvényi rendelkezéseket.
- [15] A jogorvoslati indítványra tett észrevételében az I. r. terhelt kifejtette, hogy az ítéletvégzés igazságos és korrekt határozatot hozott. Ezzel szemben a törvényszék ítélete igazságtalan, mert azon a következtetésen alapul, hogy csalás útján akarta megmenteni az R. Kft.-t. Álláspontja szerint a törvényszék figyelmen kívül hagyott egyes bizonyítékokat, míg másokat egyoldalúan értékelt. Kifejtette, hogy az R. Kft. valóban fiktív számlákat fogadott be, azonban az utóbbi fiktívnek nyilvánított cégek kiválasztása során neki nem volt szerepe, így szándékos bűncselekményt nem követett el.
- [16] A legfőbb ügyész törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslata alapos.
- [17] A Be. 667. § (1) bekezdése alapján a legfőbb ügyész a bíróság törvénysértő jogerős ügydöntő határozata és végleges nem ügydöntő végzése ellen a Kúriánál a törvényesség érdekében jogorvoslatot jelenthet be a (2) bekezdésben foglalt kivétellel, vagyis, ha a jogerős – végleges – határozat más jogorvoslattal nem támadható meg.
- [18] A törvényességi jogorvoslat nem a konkrét felek, hanem csak a legfőbb ügyész által igénybe vehető jogi eszköz, melynek elsődleges célja nem a felekre kiható határozat (döntés) elérése, hanem annak deklarálása, hogy a megtámadott határozat egésze vagy annak valamely rendelkezése törvénysértő. Törvényi korlátja, hogy a Kúria határozata ellenében, és perújítási, avagy felülvizsgálati okból nem vehető igénybe.
- [19] Jelen ügyben a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslati eljárásnak alanyi, tárgyi és tartalmi feltételei egyaránt adottak.
- [20] A törvény nem határozza meg a törvénysértés mibenlétét, vagyis azt, hogy annak megállapítására anyagi, avagy eljárásjogi ok adhat-e alapot.
- [21] Kétségtelen, hogy a Kúria döntési jogkörére vonatkozó szabály számos anyagi jogi elemet rögzít, azonban ez korántsem jelenti azt, hogy a legfőbb ügyész indítványa kizárólag anyagi jogi kérdésekre szorítkozhat. A Kúria gyakorlata következetes abban, hogy eljárásjogi kérdést érintő kérdésekben is határozhat.
- [22] Ez következik abból, hogy a szabályozás, a jogintézmény jogépségi célt szolgál; vagyis azt, hogy a jogerő (avagy a véglegesség) bekövetkezte, tehát fellebbezés, illetve más törvényi lehetőség hiányában se maradjon megváltászatlanul a legfőbb ügyész törvényességi aggálya. Ez a szabályozás kétségtelen közjogi természetű megfontolása.
- [23] Általánosságban valamely bírói rendelkezés vagy azért lehet törvénysértő, mert rossz – jogi, avagy ténybeli – választ ad, vagy pedig azért, mert nem ad választ.
- [24] Ehhez képest egy bírói rendelkezés egyfelől azért törvénysértő, mert a törvény valamely konkrét, kötelező szabályát megszegi, ami inkább anyagi jogi természetű, avagy ún. abszolút eljárási szabálysértést vét.
- [25] Másfelől azért törvénysértő, mert olyan törvényi szabályt sért, amelynek alkalmazását a törvény a bíró számára más törvényi szabályokkal összhangban, törvényi korlátok között biztosítja. Ezek főleg olyan eljárásjogi kérdések, amelyek értelmezést igényelnek. Ilyenkor arról van szó, hogy az ilyen bírói rendelkezés nem illeszkedik a törvénybe, ez azonban nem mérlegelés, hanem jogi értékelés következménye. Értelemszerűen ide tartozik az is, amikor a bíró adott esetben olyan anyagi jogi rendelkezést, amelynek értelmezése az ítéletkezési gyakorlatban következetes, tévesen, oktalan tartalommal lát el.
- [26] További esete a törvénysértésnek, amikor a bíró a törvény diszkrecionális lehetőségével – a törvény által delegált, átadott mandátummal – élve alkalmazza a törvényt, és ez valamelyik fél számára sérelmes, úgymond törvénysértő. Ezek leginkább a jogkövetkezmények köré tartoznak, s mérlegelés eredményei. Ilyenkor is szó lehet azonban arról, hogy a rendelkezés a törvény elvi sérelmével jár. De ez a helyzet akkor is, ha a bíró hallgat, és nem foglalkozik olyan kérdéssel, ami a határozata rendelkezésével összefüggő; ez nem konkrét törvényi szabály megsértése, hanem egyoldalúság. Végül van az a törvénysértés, ami nem más, mint direkt büntetőjogi szabályba, tilalomba ütközés, ez egyben perújítási ok is [Be. 637. § (1) bek. e) pont].
- [27] Jelen ügyben a legfőbb ügyész jogorvoslati kifogása a nem ügydöntő végzés felülbírálati során hozott másodfokú – hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító – határozatra vonatkozó.
- [28] Jelen esetben az ítéletvégzés támadott végzése végleges, ellene rendes perorvoslatnak nincs helye.
- [29] Kétségtelen, hogy a Be. 627. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyező, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasító végzése ellen fellebbezésnek van helye. E fellebbezési jog azonban nem korlátlan, azt a törvény csak az ügydöntő, érdemi határozatok hatályon kívül helyezése esetén teszi lehetővé.
- [30] Helyesen utalt a legfőbb ügyész arra, hogy jelen ügyben az elsőfokú – és ekként értelemszerűen a másodfokú – bíróság határozata nem a vádról, illetve a vád alapján folyt eljárás lezárásáról rendelkezik [Be. 456. § (1) bek., Be. 564–569. §], ezért ellene perújításnak, felülvizsgálatnak, egyszerűsített felülvizsgálatnak sincs helye.
- [31] Következésképp sem rendes, sem más rendkívüli jogorvoslattal nem támadható, ekként ellene a következetes ítéletkezési gyakorlat szerint a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslatnak helye van.
- [32] A legfőbb ügyész álláspontja az ügy érdemében is maradéktalanul helytálló.
- [33] A jogorvoslati, felülbírálati és a döntési jogkör összefügg. A jogorvoslati terjedelmének korlátozottsága kihat a felülbírálat terjedelmére, és maga után vonja a döntési jogkör meghatározottságát. Ugyanakkor a döntési jogkör

- fogalmilag nem lehetséges felülbírálati jogkör nélkül.
- [34] Jelen ügyben mindez a következőket jelenti.
- [35] A törvényszék az R. Kft. „f.a.” kijelölt felszámolóbiztosra által a zár alá vétel feloldása iránt indított eljárásban a Be. 554. § (1) bekezdés c) pontja alapján járt el, amely szerint az egyesbíró vagy a tanács elnöke az ügydöntő határozat jogerőre emelkedését követően is dönthet a zár alá vétel feloldásáról. Eljárása során első fokon hozott nem ügydöntő végzést.
- [36] A Be. 579. § (2) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság nem ügydöntő végzése ellen fellebbezésnek van helye a másodfokú bírósághoz, ha azt e törvény nem zárja ki. A Be. 579. § (3) bekezdése alapján a végzés elleni fellebbezés elintézésére az ítélet elleni fellebbezés szabályai megfelelően irányadók azzal, hogy nem ügydöntő végzés esetében nem alkalmazható a Be. 583. § (3) bekezdése, a Be. 584. § (6) bekezdése és a Be. 590. § (5) bekezdése, illetve fellebbezésre jogosult az egyéb érdekelt is.
- [37] Lényegét tekintve tehát a nem ügydöntő végzés elleni fellebbezés esetén a jogorvoslati jog (és ezzel összefüggésben a másodfokú bíróság döntési jogköre) abban különbözik az ítélet elleni fellebbezés szabályaitól, hogy
- nincs helye a kizárólag az ún. korlátozott fellebbezés előterjesztésének [Be. 583. § (3) bek.],
  - az ügyészséget és a védőt nem terheli a fellebbezés írásban történő indokolásának kötelezettsége [Be. 584. § (6) bek.],
  - a másodfokú bíróság nem bírálhatja felül az elsőfokú (érdemi) bírósági eljárást, és ennek során nem vizsgálhatja a hatályon kívül helyezéshez vezető (abszolút vagy relatív) eljárási szabálysértéseket, valamint a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, továbbá a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezést [Be. 590. § (5) bek.].
- [38] Jelen ügyben a törvényszék zár alá vétel feloldása tárgyában hozott elsőfokú nem ügydöntő végzésével szemben az általános szabályok szerint volt helye fellebbezésnek, amivel az R. Kft. „f.a.” jogi személy képviselője, a kijelölt felszámoló élt is.
- [39] A Be. 598. § (1) bekezdés g) pontja alapján a másodfokú bíróság tanácsulésen határoz, ha az elsőfokú bíróság nem ügydöntő végzése elleni fellebbezés bizonyítás felvétele nélkül elbírálható.
- [40] Helytállóan utalt a legfőbb ügyész arra, hogy e törvényi rendelkezés alapján a tanácsulés tipikus, ám nem kizárólagos eljárási formája a nem ügydöntő végzés elleni fellebbezés elbírálásának.
- [41] Nem kizárólagos, mert tanácsulésen csak akkor bírálható el a nem ügydöntő végzés elleni fellebbezés, ha a döntés meghozatalához bizonyítás felvételére nincs szükség.
- [42] A Be. 600. § (1) bekezdés b) pontja szerint a másodfokú bíróság tárgyalást tart, ha bizonyítás felvétele szükséges. E törvényi rendelkezés egyaránt vonatkozik a nem ügydöntő végzés elleni és az ítélet elleni fellebbezés elbírálására.
- [43] Ehhez képest tévedett az ítéletábrá, amikor az elsőfokú bíróság végzését a Be. 614. § szerinti eljárásban, a 614. § (4) bekezdése szerinti tanácsulésen bírálta felül.
- [44] A Be. 614. § (1) bekezdése ugyanis a másodfokú bírósági eljárásban, a harmadfokú bírósági eljárásban és a hatályon kívül helyező végzés elleni fellebbezés elbírálása iránti eljárásban hozott olyan, nem ügydöntő végzés elleni fellebbezés elbírálására tartalmaz rendelkezést, amely ellen az elsőfokú eljárásban jogorvoslatnak lenne helye. Kétségtelen, hogy ebben az esetben az eljárási forma a Be. 614. § (4) bekezdése alapján kizárólag tanácsulés lehet.
- [45] Jelen ügyben azonban nem erről van szó.
- [46] A törvényszék elsőfokú eljárásban hozott határozatot a zár alá vétel feloldásáról, így a végzésével szemben bejelentett fellebbezés elbírálása során a Be. 614. §-ban foglaltak nem alkalmazhatók.
- [47] Az ítéletábrá tehát tévesen választotta meg az eljárása alapjául szolgáló törvényi rendelkezést, amelyből adódóan tévedett a felülbírálati jogkörének, és ehhez kapcsolódóan a döntési jogkörének meghatározása során is.
- [48] Valójában a Be. 598. § (1) bekezdés g) pontja szerinti tanácsulés mint eljárási forma nem korlátozza a bizonyítás lehetőségét, éppen fordítva, a bizonyítás felvételének szükségessége határozza meg az eljárási formát. Ekként a Be. 600. § (1) bekezdés b) pontja alapján törvényi lehetősége lett volna arra, hogy bizonyítás felvétele érdekében tárgyalást tartson.
- [49] Ennek a következők miatt van jelentősége.
- [50] A legfőbb ügyész által támadott (hatályon kívül helyező) rendelkezés nem az ügy eldöntését vagy az eljárás lezárását, hanem az eljárás újratekintését jelenti. Ehhez képest a támadott hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító rendelkezés tartalma nem az, hogy miért jó vagy nem jó a döntés, hanem az, hogy miért nem volt hozható érdemi döntés, illetve miért nem eredményezett ilyen (érdemi) döntésre alkalmas helyzetet a lefolytatott eljárás. Nyitva hagyja azonban az eljárás tárgyában hozható jövőbeni döntés lehetőségét, mibenlétét. Érdemi ügydöntő határozat esetében a döntés (tehát a jogkövetkeztetés) és annak ténybeli alapja közötti viszony a vizsgálat tárgya; a hatályon kívül helyezés felülbírálata során azonban ez a viszonyítás nem végezhető el. Jelen esetben a hatályon kívül helyező végzést támadó törvényességi jogorvoslat elbírálásakor ugyanis éppen azt kell megítélni, hogy az érdemi határozathozatal feltételeinek hiányáról – és ezért a hatályon kívül helyezésről – a másodfokú bíróság helyesen vagy indokolatlanul rendelkezett-e (Kúria Hkf.III.156/2020/10.).
- [51] Jelen ügyben az eldöntendő kérdés tehát nem az, hogy a hatályon kívül helyezett alsóbb fokú határozat megalapozott volt-e, hanem az, hogy a hatályon kívül helyező döntés alapos volt-e; így volt-e rá törvényes ok, és az eljárási ok megállapításának törvényi feltételei fennálltak-e.
- [52] Mindezek alapján a vizsgálat tárgya az, hogy a másodfokú bíróság által észlelt megalapozatlanság a Be. rendelkezései alapján valóban hatályon kívül helyezést von maga után jogkövetkezményként, vagy az kiküszöbölhető a fellebbezési eljárásban is.
- [53] A megalapozatlanság a hatályon kívül helyezés önálló törvényi oka, feltéve, hogy az a Be. 592. § (1) bekezdése szerint teljes körű, és csak ebben az esetben hatályon kívül helyezési ok (Be. 610. §). A Be. 592. § (2) bekezdése szerinti részleges megalapozatlanság azonban a másodfokú eljárásban küszöbölendő ki.
- [54] Az ítéletábrá a végzésében olyan hiányosságokat állapított meg és sorolt fel, amelyekből az tűnik ki,

- hogyan az elsőfokú bíróság az érdemi döntés meghozatalához szükséges tényeket nem teljeskörűen tisztázza.
- [55] Rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság végzésének megalapozatlansága részleges, azonban az arra vonatkozó okfejtése, miszerint ez az eljárási forma kötöttsége miatt nem küszöbölhető ki, a korábban kifejtettek szerint téves.
- [56] A hatályos büntetőeljárás törvény csak a teljes – a másodfokú eljárásban helyre nem hozható – megalapozatlanság okából engedi meg a hatályon kívül helyezést, míg az ítélet részleges megalapozatlanságának kiküszöbölését a másodfokú bíróság kategorikus – mérlegelést nem tűró – kötelezettségévé teszi. A részleges megalapozatlanság ezért hatályon kívül helyezést alapjául nem szolgálhat. E törvényi tilalom nem kerülhető ki olyan módon, hogy a másodfokú bíróság a részleges megalapozatlansághoz egy önmagában hatályon kívül helyezési okot meg nem valósító eljárási szabálysértést (indokolási kötelezettség megsértése) társít (EBH 2019.B.9.I.).
- [57] A ténymegállapítás hiánya – értelemszerűen – maga után vonja az indokolás hiányát is, azonban az nem további, önálló hatályon kívül helyezési ok, hanem a ténymegállapítás hiányának szükségszerű velejárója (Kúria Bhar.III.455/2019/15.).
- [58] Az indokolási kötelezettség teljesítése csak a megalapozott vagy megalapozottá tett tényállás tekintetében vizsgálható, amennyiben ugyanis a tények megállapítása hiányzik, úgy az azokra vonatkozó indokolás sem kérhető számon. Ezért a részleges megalapozatlanságban szenvedő határozat indokolásának megsértését eljárási szabálysértésként értékelni fogalmilag kizárt (EBH 2018.B.8.III., EBH 2019.B.9.I.).
- [59] Ekként a Kúria a Be. 667. § (1) bekezdése alapján a legfőbb ügyész törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslati indítványát a Be. 668. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen elbírálva, a Be. 669. § (1) bekezdés 2. fordulata alapján megállapította, hogy az ítéletábra végzése törvénysértő.
- [60] A Kúria a Be. 669. § (3) bekezdése alapján kizárólag a törvénysértés megállapítására szorítkozott.

(Kúria Bt.III.941/2021/8.)

318 A másodfokú bíróság eljárása nem szorítkozhat csupán az indokolás formális meglétének ellenőrzésére, annak – a felülmérlegelés tilalmát nem sértve – a tartalmi ellenőrzésére is köteles. Az e körben feltárt logikátlanság és iratellenesség az indokolás formális megléte mellett is vezethet annak tartalmi hiányának megállapításához [Be. 609. § (1) bek., (2) bek. d) pont, 627. § (1) bek. a), b), c) pont].

- [1] A törvényszék a 2020. március 3. napján kihirdetett ítéletével
– az I. r. vádlottat 3 rendbeli bünszervezetben, egy esetben társtettesként, két esetben bűnszegédként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette [1978. évi IV. tv. (a továbbiakban: korábbi Btk.) 310. § (1) bek., (4) bek.], 6 rendbeli bünszervezetben, felbujtóként elkövetett pénzmosás büntette [korábbi Btk. 303. § (1) bek. c) pont, (4) bek. a) és b) pont] és társtettesként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (korábbi Btk. 276. §)

miatt halmazati büntetésül 8 év fegyházbüntetésre és 8 év közügyektől eltiltásra ítélte, valamint 5 évre eltiltotta a gazdasági társaság vezető tisztségének gyakorlásától. Megállapította, hogy az I. r. vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható, döntött az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról. Emellett az I. r. vádlottal szemben a kerületi bíróság végzésével zár alá vett, az U. Banknál vezetett EUR számlán, illetve a C. Bank Zrt.-nél vezetett forintszámlákon zárolt összeg erejéig vagyonekobzást rendelt el.

– A II. r. vádlottat 3 rendbeli bünszervezetben, bűnszegédként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette [korábbi Btk. 310. § (1) bek., (4) bek.], társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [korábbi Btk. 274. § (1) bek. c) pont], valamint 5 rendbeli bünszervezetben, felbujtóként elkövetett pénzmosás büntette [korábbi Btk. 303. § (1) bek. c) pont, (4) bek. a) és b) pont] miatt halmazati büntetésül 7 év fegyházbüntetésre és 7 év közügyektől eltiltásra ítélte megállapítva, hogy a II. r. vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható, továbbá 5 évre eltiltotta a gazdasági társaság vezető tisztségének gyakorlásától. A II. r. vádlottal szemben a kerületi bíróság végzésével zár alá vett, az M. Bank Zrt.-nél vezetett bankszámlán zárolt, valamint a letéti számlákon kezelt 9 106 000 forint, 10 000 USD és 40 680 EUR erejéig vagyonekobzást rendelt el. Rendelkezett az előzetes fogvatartásban és a házi őrizetben töltött idő beszámításáról. A II. r. vádlottat az ellene további 10 rendbeli társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [korábbi Btk. 274. § (1) bek. c) pont] és 3 rendbeli felbujtóként elkövetett vesztegetés büntette [korábbi Btk. 254. § (1) bek., (2) bek.] miatt emelt vád alól felmentette.

– A III. r. vádlottat bünszervezetben, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette [korábbi Btk. 310. § (1) bek., (4) bek.] és folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (korábbi Btk. 276. §) miatt halmazati büntetésül 5 év fegyházbüntetésre, 5 év közügyektől eltiltásra ítélte, továbbá 5 évre eltiltotta a gazdasági társaság vezető tisztségének gyakorlásától megállapítva, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható. Vele szemben vagyonekobzást rendelt el a nyomozás során lefoglalt 2 000 000 forint, 5040 EUR és 5800 USD összegekre. Döntött az előzetes fogvatartásban és a házi őrizetben töltött idő beszámításáról. A III. r. vádlottat az ellene további 1 rendbeli bünszervezetben, bűnszegédként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette [korábbi Btk. 310. § (1) bek., (4) bek.] miatt emelt vád alól felmentette.

– A IV. r. vádlottat bünszervezetben, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette [korábbi Btk. 310. § (1) bek., (4) bek.] és folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (korábbi Btk. 276. §) miatt halmazati büntetésül 5 év fegyházbüntetésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte megállapítva, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható, valamint 5 évre eltiltotta a gazdasági társaság vezető tisztségének gyakorlásától. A kerületi bíróság végzésével zár alá vett, az E. Zrt.-nél vezetett bankszámláján kezelt összeg erejéig vele szemben vagyonekobzást rendelt el. Rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról.

– Az V. r. vádlottat bünszervezetben, társtettesként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette

[korábbi Btk. 310. § (1) bek., (4) bek.] és folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (korábbi Btk. 276. §) miatt halmazati büntetésül 5 év fegyházbüntetésre, 5 év közügyektől eltiltásra ítélte, továbbá 5 évre eltiltotta a gazdasági társaság vezető tisztségének gyakorlásától, valamint vele szemben a nyomozás során lefoglalt 3 390 200 forintra vagyonekobzást rendelt el. Megállapította, hogy az V. r. vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható, valamint rendelkezett az előzetes fogvatartásban, illetőleg a házi őrizetben töltött idő beszámításáról.

– A VI. r. vádlottat 3 rendbeli bünszervezetben, bűnszegdként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette [korábbi Btk. 310. § (1) bek., (4) bek.] és bünszervezetben elkövetett pénzmosás büntette [korábbi Btk. 303. § (3) bek. b) pont, (4) bek. a) és b) pont] miatt halmazati büntetésül 4 év fegyházbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte megállapítva, hogy a VI. r. vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható. Rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról.

– A VII. r. vádlottat 2 rendbeli bünszervezetben, bűnszegdként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette [korábbi Btk. 310. § (1) bek., (3) bek.] miatt halmazati büntetésül 3 év fegyházbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte, valamint 3 évre eltiltotta a gazdasági társaság vezető tisztségének gyakorlásától. Megállapította továbbá, hogy a VII. r. vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható. Rendelkezett az őrizetben töltött idő beszámításáról.

A VII. r. vádlottat az ellene további 1 rendbeli bünszervezetben, bűnszegdként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette [korábbi Btk. 310. § (1) bek., (4) bek.] miatt emelt vád alól felmentette.

– A VIII. r. vádlottat 2 rendbeli bünszervezetben, bűnszegdként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette [korábbi Btk. 310. § (1) bek., egy esetben (4) bek., egy esetben (3) bek.] miatt halmazati büntetésül 4 év fegyházbüntetésre, 4 év közügyektől eltiltásra ítélte, továbbá 4 évre eltiltotta a gazdasági társaság vezető tisztségének gyakorlásától, emellett vele szemben a lefoglalt 1 463 000 forintra vagyonekobzást rendelt el. Megállapította, hogy a VIII. r. vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható, és rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról.

– A IX. r. vádlottat az ellene 2 rendbeli bünszervezetben, bűnszegdként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette [korábbi Btk. 310. § (1) bek., (4) bek.], bünszervezetben, bűnszegdként, folytatólagosan elkövetett csalás büntette [korábbi Btk. 318. § (1) bek., (2) bek. c) pont, (6) bek. b) pont] és bünszervezetben, bűnszegdként, folytatólagosan elkövetett csalás büntette [korábbi Btk. 318. § (1) bek., (2) bek. c) pontja, (7) bek. b) pontja] miatt emelt vád alól felmentette. Rendelkezett a IX. r. vádlott lakóhelyén lefoglalt 1 500 000 forint zár alá vételének feloldásáról.

– A X. r. vádlottat bűnszegdként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette [korábbi Btk. 310. § (1) bek., (4) bek.] miatt 2 év börtönbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását 5 évi próbaidőre felfüggesztette, továbbá 2 évre eltiltotta a gazdasági társaság vezető tisztségének gyakorlásától. A végrehajtás elrendelése esetére rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról.

– A XI. r. vádlottat bűnszegdként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette [korábbi Btk. 310. § (1) bek., (3) bek.] miatt 1 év 6 hónap börtönbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását 4 évi próbaidőre felfüggesztette. A végrehajtás elrendelése esetére rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról. A XI. r. vádlottat az ellene további 1 rendbeli bünszervezetben, bűnszegdként folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette [korábbi Btk. 310. § (1) bek., (4) bek.] miatt emelt vád alól felmentette.

– A XII. r. vádlottat 3 rendbeli bünszervezetben, bűnszegdként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette [korábbi Btk. 310. § (1) bek., egy esetben (4) bek., 2 esetben (3) bek.], társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [korábbi Btk. 274. § (1) bek. c) pont] és 5 rendbeli bünszervezetben, felbujtóként elkövetett pénzmosás büntette [korábbi Btk. 303. § (1) bek. c) pont, (4) bek. a) és b) pont] miatt halmazati büntetésül 4 év fegyházbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte, továbbá 4 évre eltiltotta a gazdasági társaság vezetői tisztségének gyakorlásától. Megállapította, hogy a XII. r. vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható, rendelkezett az előzetes fogvatartásban és a házi őrizetben töltött idő szabadságvesztésbe történő beszámításáról.

– A XIII. r. vádlottat pénzmosás büntette [Btk. 399. § (1) bek. a) pont, (4) bek. a) és b) pont] miatt 2 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte, melynek végrehajtását 5 évi próbaidőre felfüggesztette. A végrehajtás elrendelése esetére rendelkezett az őrizetben töltött idő beszámításáról, valamint a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról. A XIII. r. vádlottat az ellene 3 rendbeli vesztegetés büntette [korábbi Btk. 254. § (1) bek., (2) bek.] miatt emelt vád alól felmentette.

– A XIV. r. vádlottat pénzmosás büntette [Btk. 399. § (1) bek. a) pont, (4) bek. a) és b) pont] miatt 2 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte, melynek végrehajtását 5 évi próbaidőre felfüggesztette. A XIV. r. vádlottal szemben a kerületi bíróság végzésével zár alá vett, az O. Bank Nyrt.-nél vezetett számlán zárolt 70 750 USD erejéig vagyonekobzást rendelt el. A végrehajtás elrendelése esetére rendelkezett az őrizetben töltött idő beszámításáról, valamint a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról.

– A XV. r. vádlottat pénzmosás büntette [Btk. 399. § (1) bek. a) pont, (4) bek. a) és b) pont] miatt 2 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte, melynek végrehajtását 5 évi próbaidőre felfüggesztette. A végrehajtás elrendelése esetére rendelkezett az előzetes fogvatartásban és a házi őrizetben töltött idő beszámításáról, valamint a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról.

– A XVI. r. vádlottat pénzmosás büntette [Btk. 399. § (1) bek. a) pont, (4) bek. a) és b) pont] miatt 2 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte, melynek végrehajtását 5 évi próbaidőre felfüggesztette. A végrehajtás elrendelése esetére rendelkezett az őrizetben töltött idő beszámításáról, valamint a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról.

– A XVII. r. vádlottat pénzmosás vétsége [korábbi Btk. 303/A. § (1) bek. b) pont, (2) bek. a) pont] miatt 3 évre próbára bocsátotta.

– A XVIII. r. vádlottat 11 rendbeli társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [Btk. 342. § (1) bek. c) pont] miatt halmazati büntetésül 1 év 6 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte, melynek végrehajtását 3 évi próbaidőre felfüggesztette. A végrehajtás elrendelése esetére rendelkezett az őrizetben töltött idő beszámításáról, valamint a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról. A XVIII. r. vádlottat az ellene bünszervezetben részvétel büntette [Btk. 321. § (1) bek.] miatt emelt vád alól felmentette.

– A XIX. r. vádlottat 9 rendbeli társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [Btk. 342. § (1) bek. c) pont] miatt halmazati büntetésül 1 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte, melynek végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette. A végrehajtás elrendelése esetére rendelkezett az őrizetben töltött idő beszámításáról, valamint a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról. A XIX. r. vádlottat az ellene bünszervezetben részvétel büntette [Btk. 321. § (1) bek.] miatt emelt vád alól felmentette.

– A XX. r. vádlottat bünszervezetben elkövetett pénzmosás büntette [Btk. 399. § (1) bek. a) pont, (4) bek. a) és b) pont] miatt 3 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte, emellett 5 évre Magyarország területéről kiutasította. Megállapította továbbá, hogy a XX. r. vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható.

– A XXI. r. vádlottat bünszervezetben elkövetett pénzmosás büntette [Btk. 399. § (1) bek. a) pont, (4) bek. a) és b) pont] miatt 3 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte, emellett Magyarország területéről 5 évre kiutasította. Megállapította, hogy a XXI. r. vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható. Rendelkezett az előzetes fogvatartásban és a házi őrizetben töltött idő beszámításáról.

– A XXII. r. vádlottat bünszervezetben, bűnsegédként elkövetett pénzmosás büntette [Btk. 399. § (1) bek. a) pont, (4) bek. a) és b) pont] miatt 3 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte, és megállapította, hogy a XXII. r. vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható. Rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról.

– A XXIII. r. vádlottat bünszervezetben, bűnsegédként elkövetett pénzmosás büntette [Btk. 399. § (1) bek. a) pont, (4) bek. a) és b) pont] miatt 3 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte, megállapítva, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható. Rendelkezett az előzetes fogvatartásban és a házi őrizetben töltött idő beszámításáról.

– A XXIV. r. vádlottat az ellene vesztegetés elfogadása büntette [Btk. 291. § (1) bek., (2) bek. a) pont, (3) bek. b) pont] miatt emelt vád alól felmentette.

– A XXV. r. vádlottat az ellene vesztegetés elfogadása büntette [Btk. 291. § (1) bek., (3) bek. a) pont] miatt emelt vád alól felmentette.

– A XXVI. r. vádlottat az ellene vesztegetés elfogadása büntette [Btk. 291. § (1) bek., (2) bek. a) pont, (3) bek. b) pont] miatt emelt vád alól felmentette.

– A XXVII. r. vádlottat bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette [korábbi Btk. 310. § (1) bek., (4) bek.], valamint

bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette [korábbi Btk. 310. § (1) bek., (3) bek.] miatt halmazati büntetésül 2 év börtönbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását 5 évi próbaidőre felfüggesztette, továbbá 3 évre eltiltotta a gazdasági társaság vezetői tisztségének gyakorlásától.

Vagyonelkobzást rendelt meg el az F. Kft.-től lefoglalt és külön letéti számon kezelt 390 000 forint és 15 000 forint, a G. Kft. székhelyén lefoglalt 809 823 forint, valamint a kerületi bíróság végzéseivel elrendelt számítástechnikai áruk előzetes értékesítéséből befolyt összeg erejéig. Rendelkezett a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyészség a II. r., a III. r. és a VII. r. vádlott terhére a részfelmentésük miatt további bűnösségük megállapítása és a kiszabott büntetés súlyosítása, a IX. r. vádlott terhére a felmentése miatt bűnössége megállapítása és büntetés kiszabása, a X. r., a XIV. r., a XV. r. és a XVI. r. vádlott terhére bünszervezetben elkövetés megállapításáért és a büntetés súlyosítása, a XI. r. és a XIII. r. vádlott terhére a részfelmentés miatt, további bűnösség és a bünszervezetben elkövetés megállapítása, valamint a büntetés súlyosítása, a XVII. r. vádlott terhére súlyosabb jogi minősítés megállapítása és intézkedés helyett büntetés kiszabása, a XVIII. r. és a XIX. r. vádlott terhére a részfelmentés miatt, további bűnösség megállapítása és a büntetés súlyosítása, a XXIV. r., a XXV. r. és a XXVI. r. vádlott terhére felmentésük miatt, bűnösség megállapítása és büntetés kiszabása, valamint a XXVII. r. vádlott terhére a büntetés súlyosítása érdekében jelentett be fellebbezést.

[3] Az I. r. vádlott felmentés, védője a tényállás téves megállapítása, helytelen ténybeli következtetés miatti megalapozatlanság okán, felmentés céljából; a II. r. vádlott a tényállás téves megállapítása miatt felmentés, míg védője teljeskörű felmentés végett; a III. r. vádlott védője az ítélet megalapozatlansága okán, teljeskörű felmentés végett; a IV. r. vádlott védője elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítésért; az V. r. vádlott felmentésért, védője pedig a tényállás téves megállapítása, helytelen ténybeli következtetés miatti megalapozatlanság okán, felmentés céljából; a VI. r. vádlott védője felmentésért; a VII. r. vádlott védője megalapozatlanság okán felmentésért, másodlagosan enyhítésért; a VIII. r. vádlott és védője megalapozatlanság okán teljeskörű felmentés, másodlagosan enyhítés érdekében; a X. r. vádlott védője megalapozatlanság okán felmentés, másodlagosan enyhítés végett; a XI. r. vádlott védője részbeni megalapozatlanság okán teljeskörű felmentés, másodlagosan enyhítés érdekében; a XII. r. vádlott védője megalapozatlanság okán felmentésért, másodlagosan enyhítésért; a XIII. r. vádlott és védője felmentés végett; a XIV. r. vádlott védője elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítésért; a XVI. r. vádlott az irány megjelölése nélkül; a XVIII. r. vádlott védője elsődlegesen megalapozatlanság okán felmentésért, másodlagosan enyhítésért, szabadságvesztés helyett enyhébb joghátrány kiszabása, valamint harmadlagosan előzetes mentesítés alkalmazása érdekében; a XIX. r. vádlott védője elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítés céljából; a XX. r. vádlott védője megalapozatlanság miatt felmentés végett; a

- XXI. r. vádlott védője elsődlegesen bűncselekmény, másodlagosan bizonyítottság hiányában felmentés, harmadlagosan a bünszervezetben elkövetés mellőzése és enyhítés, negyedlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése érdekében; a XXII. r. vádlott védője megalapozatlanság okán felmentés érdekében; a XXIII. r. vádlott védője elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezéséért, másodlagosan felmentés végett; a XXVII. r. vádlott megalapozatlanság okán felmentésért jelentett be fellebbezést.
- [4] A fellebbezési főügyészség az elsőfokú ügyészi fellebbezést módosított tartalommal tartotta fenn, eszerint a II. r., a III. r., a VII. r. és a X. r. vádlott esetében a büntetés súlyosítása végett; a XI. r. vádlott tekintetében a bünszervezetben elkövetés megállapításáért és a büntetés súlyosítása végett; a XVII. r. vádlott vonatkozásában intézkedés helyett büntetés kiszabásáért, valamint vagyonekobzás alkalmazásáért; a XVIII. r. és a XIX. r. vádlott esetében a büntetés súlyosítása végett; a XIII. r. vádlott tekintetében a bünszervezetben való elkövetés megállapításáért, további 3 rendbeli korrupciós bűncselekményben történő bűnösség megállapításáért és a büntetése súlyosítása érdekében, a XXV. r. és a XXVI. r. vádlott vonatkozásában eltérő jogi minősítéssel bűnösség megállapításáért és büntetés kiszabása céljából.
- [5] A II. r., a III. r., a VII. r., a XI. r., a XVIII. r. és a XIX. r. vádlott elsőfokú részfelmentését támadó ügyészi fellebbezést a Be. 587. § (2) bekezdése alapján visszavonta. Az átirat hivatkozott arra, hogy a törvényszék az éppen hatályos eljárási rendelkezésekkel összhangban folytatta le az eljárást, ügyfelderítési kötelezettségének azonban nem teljeskörűen tett eleget, melyet a titkos információgyűjtés eredményének részben téves kirekesztésére vezetett vissza. Ez egyben az elsőfokú ítélet Be. 592. § (2) bekezdés *b*) pontja szerinti, a tényállás felderítetlenségére, illetőleg a Be. 592. § (2) bekezdés *a*) pontja szerinti, a tényállás hiányosságára, továbbá a felmentett vádlotknál a tudattartalomra vont téves következtetés miatt a Be. 592. § (2) bekezdés *d*) pontján, azaz téves ténybeli következtetésen alapuló részbeni megalapozatlanságot is eredményezett, mely azonban álláspontja szerint a másodfokú eljárásban bizonyítás felvételével, a lehallgatási anyag részbeni tárgyalás anyagává tételével orvosolható.
- [6] Kétirányú fellebbezés alapján eljárva az ítélőtábla mint másodfokú bíróság a 2021. október 15. napján meghozott végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét az I. r., a II. r., a III. r., a IV. r., az V. r., a VI. r., a VII. r., a VIII. r., a IX. r., a X. r., a XI. r., a XII. r., a XIII. r., a XIV. r., a XV. r., a XVI. r., a XVII. r., a XVIII. r., a XIX. r., a XX. r., a XXI. r., a XXII. r., a XXIII. r., a XXIV. r., a XXV. r., a XXVI. r. és a XXVII. r. vádlott tekintetében hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.
- [7] A hatályon kívül helyező rendelkezés indokál az ítélőtábla kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a Be. 163. § (2) és (3) bekezdésében rögzített tényállás tisztázási kötelezettségének hiányosan tett eleget. Nem észlelt a Be. 608. § (1) és (2) bekezdésében írt feltétlen eljárási szabálysértést, ugyanakkor megállapította, hogy az indokolási kötelezettség elmulasztása a törvényszék részéről olyan fokú, mely a másodfokú eljárásban nem orvosolható, s ekként valamennyi terhelte érintően az ítélet érdemi felülbírálatának akadályát képezte [Be. 609. § (1) bek., (2) bek. *d*) pont].
- [8] Az ítélőtábla kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság bizonyítékmérlegelő tevékenysége és az arról történő számadás jelentős hiányosságokat mutat, elnagyolt, és az egyes tényállási pontokhoz nincs megfelelően hozzárendelve az adott történeti tényállásrészre vonatkozó releváns bizonyítékok valamennyi szempontot figyelembe vevő, kiegyensúlyozott értékelése. Miután az elsőfokú bíróság nem tényállási pontonként értékelte a vádlotti vallomásokot és az azokkal szorosan összefüggő egyéb bizonyítékokot, az szinte minden esetben csak összegző típusú; túlságosan általánosító jellegű megállapításainak jelentős része értelmezhetetlen, és így hozzáférhetetlen maradt a másodfokú bíróság számára. Ugyanilyen módon összekeverednek és értelmezhetetlenek az egyes tényállási pontokhoz kapcsolódó tanúk és egyéb bizonyítékok felsorolásai az ítéletben.
- [9] Mindemellett azt is megállapította az ítélőtábla, hogy nem kerültek összevetésre a vádlotti védekezések és előadások sem, jóllehet ezek tartalmának részletes elemzése, bizonyító erejük értékelése, az ítéleti tényállás megállapításának alapjául szolgáló jellegük megítélése elengedhetetlen. Adós maradt továbbá a törvényszék részint az I. r. és a II. r., de túlnyomó részben a VI. r. és a XI. r. vádlott vonatkozásában a lehallgatott telefonbeszélgetések alapos vizsgálatával, elemzésével és körültekintő értékelésével.
- [10] Az ítélőtábla szerint az eljárási hibák érdemi kihatással bíró külön csoportját a szakértők kirendelésével, megbízatásuk mikénti teljesítésével, a szakértőként, illetőleg ún. szakértő-tanúként kezelt személyek produktumainak bizonyítékként történő értékelésével összefüggő anomáliák képezik.
- [11] Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a szakértők kirendelésére, közreműködésük mikéntjére, az általuk kifejtett álláspontok értékelésére vonatkozó alapvető, a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (korábbi Be.) 111–112. §-ában részletezett törvényi rendelkezések megszegésével járt el. A törvényszék eljárása a jelenleg hatályos Be. előírásainak sem felel meg.
- [12] Kifejtette továbbá, hogy az indokolási kötelezettség teljesítése tartalmilag is sérült azzal az elsőbírói mulasztással, hogy a törvényszék az eljárás során kirendelt, illetőleg a tárgyalási szakban bevont szakértők véleményei között mutatkozó ellentéteket ténylegesen nem küszöbölte ki, a feloldhatatlan ellentmondások tisztázásának megkísérlésére újabb szakértőt nem rendelt ki. Az ítéletből az sem derül ki, hogy az elsőfokú bíróság mely kérdéskörökben látta ellentétesnek a szakértői véleményeket, és – rögzítve, hogy a szakértői álláspontok közötti tisztázatlan eltéréseket a Be. 7. § (4) bekezdése alapján kezelte – nem adott számot arról sem, hogy pontosan melyek azok a vitás kérdések, adatok, körülmények, nyilatkozatok, terhelő előadások, amelyeket a mérlegelése során végső soron nem értékelt a vádlottak terhére az „in dubio pro reo” elv figyelembevételének okán. Alapvetően tisztázatlan maradt, hogy a többször módosított és kiegészített kirendelt igazságügyi könyvszakértői véleményből

- pontosan mely megállapításokat fogadott el, és melyeket milyen indokkal vetett el.
- [13] Az ítélet tábla kifejtette, hogy az indokolási kötelezettség teljes mértékű megszegése abszolút eljárási szabálysértésnek [Be. 608. § (1) bek. f) pont] minősül, amennyiben azonban ezen kötelezettség megsértése nem teljes mértékű, az csak relatív hibaként értékelhető, amely az eljárásnak a jogorvoslati szakaszában is kiküszöbölhető. Jelen ügyben ezzel szemben az állapítható meg, hogy az indokolás alapvető hiányosságai miatt részben nem lehet megállapítani, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletét milyen érvrendszer mellett, konkrétan mely bizonyítékokra alapozta, és ebből következően alappal merült fel a tényállás és a jogi értékelés indokolásának hiányosságai folytán az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezése.
- [14] Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet jogi indokolása ugyancsak alapvetően hiányos, számtalan jogalkalmazói mulasztással terhelt, csaknem teljes egészében hiányzik. Az elsőfokú ítéletben nem került rögzítésre az, hogy az egyes vádlottakat érintő felmentő rendelkezések konkrétan melyik tényállási ponthoz, az ügyészség által vád tárgyává tett cselekményfolyam, magatartássorozat melyik lényegi eleméhez, részcselekményéhez kapcsolódnak. Az elsőfokú ítélet nem tartalmazza az alkalmazott anyagi jogszabály kiválasztásához vezető okfolyamatot, annak szempontjait, nem foglalja magában azon vádlotti magatartások jogi szempontú elemzését és értékelését, amelyekkel megvalósították a bíróság által megállapított bűncselekmények törvényi tényállásait. Az elsőfokú ítéletben semmilyen szinten nem történik meg annak rögzítése, hogy az egyes felmentő rendelkezések a különböző vádlottak esetében mely tényállási pontokban leírt magatartásokra vonatkoznak. A felmentő rendelkezések említészerűen a Be. 566. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltakra, azaz bizonyítottság hiányára hivatkoztak (elsőfokú ítélet 95. oldal), ugyanakkor az ítélet 92. oldal utolsó bekezdésében a törvényszék azt rögzítette, hogy sem az I. r., sem a II. r. vádlott terhére nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése.
- [15] Mindezek alapján megállapította, hogy az elsőfokú ítélet hiányosságai kizárólag a megismételt eljárás kereteiben orvosolhatóak és küszöbölhetőek ki maradéktalanul, ezért az ítélet tábla az elsőfokú ítéletet a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontja, illetve a Be. 609. § (1) és (2) bekezdés d) pontja alkalmazásával az érintett vádlottak vonatkozásában hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.
- [16] A másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzése ellen a fellebbezési főügyészség a másodfokú végzés hatályon kívül helyezése és az ítélet tábla új másodfokú eljárás lefolytatására utasítása érdekében, valamint a XIII. r. vádlott védője – indokolás nélkül – jelentett be fellebbezést, melyet a védő utóbb visszavont.
- [17] A Legfőbb Ügyészség átiratában az ügyészi fellebbezést annak indokaival egyetértve, kiegészítésekkel fenntartotta.
- [18] Kifejtette, hogy jelen ügyben a másodfokú bíróság a tényállást teljes egészében felderítetlennek tartotta egyrészt a titkos információgyűjtés eredményének kirekesztése, másrészt pedig a pénzmosási cselekmény alapcselekménye befejezettségének, illetve a költségvetési csalásra vonatkozó tudattartalomnak az elmaradt vizsgálatára tekintettel. Ezek azonban a tényállásnak nem teljeskörű, hanem csak részbeni felderítetlenségét jelenthetik, melynek esetében a másodfokú bíróságnak mennyiségi korlát nélküli kiküszöbölési kötelezettsége áll fenn.
- [19] Az ügyészség szerint az a körülmény, hogy a másodfokú bíróság a törvényszék bizonyítékértékelő, mérlegelő tevékenységét ellenőrizhetetlennek és átláthatatlannak minősítette, valamint az, hogy az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelési és indokolási módszerével vagy a bizonyítékértékelő tevékenység eredményével nem értett egyet, nem azt jelenti, hogy az elsőfokú bíróság *ne* tett volna eleget indokolási kötelezettségének.
- [20] Álláspontja szerint a törvényszék – ha nem is kifogástalanul, de elégséges mértékben – eleget tett a Be. 561. § (3) bekezdés d) pontjában foglaltaknak; vagyis annak, hogy az ügydöntő határozat indokolása tartalmazza azoknak a bizonyítékoknak a megjelölését, amelyekre a bíróság a döntését alapozta, valamint annak rövid indokolását, hogy a bíróság a tényállás megállapításánál milyen bizonyítékokat és miért vagy miért nem fogadott el. Továbbá a tényállás megállapításához vezető bizonyítékok és azok mérlegelésének folyamata is megismerhető az elsőfokú ítéletből.
- [21] A végső következtetésekhez vezető logikai folyamatnak és azok forrásául szolgáló bizonyítékoknak az ítélet tábla által elvárt teljeskörű ismertetésével és egyenként történő értékelésével kapcsolatban a másodfokú bíróság olyan követelményeket állított az elsőfokú ítélettel szemben, amelyek a jogalkotói szándékon messze túlmutatnak, így az elsőfokú bíróságon sem kérhetőek számon.
- [22] Kifejtette, hogy a büntetőeljárás törvény csak a teljes megalapozatlanság okából engedí meg a hatályon kívül helyezést, míg az ítélet részleges megalapozatlanságának kiküszöbölését a másodfokú bíróság kategorikus kötelezettségévé teszi. A részleges megalapozatlanság ezért hatályon kívül helyezés alapjául nem szolgálhat.
- [23] Ugyanakkor az indokolási kötelezettség teljesítése csak a megalapozott vagy megalapozottá tett tényállás tekintetében vizsgálható, amennyiben ugyanis a tények megállapítása hiányzik, úgy az azokra vonatkozó indokolás sem kérhető számon. Ezért a részleges megalapozatlanságban szenvedő ítélet indokolásának megsértését eljárási szabálysértésként értékelni fogalmilag kizárt. E körben az EBH 2019.B.9.I. számú elvi határozatban foglaltakat hívta fel. Az ügyész szerint az ítélet tábla a másodfokú végzésében éppen ezt a hibát követte el, amikor a teljes – de valójában részleges – megalapozatlanságban szenvedő ítéleten kérte számon annak az indokolási kötelezettségnek a megsértését, amelyet a teljesen felderítetlennek tartott tényállás megállapítása indokolásának elmaradása okozott.
- [24] Indítványozta, hogy a Kúria az ítélet tábla végzését a Be. 629. § (2) bekezdés b) pontja és a Be. 630. § (2) bekezdése alapján valamennyi vádlott tekintetében helyezze hatályon kívül, és a másodfokú bíróságot utasítsa új eljárás lefolytatására.

- [25] A Kúria a fellebbezéseket a Be. 628. § (1) bekezdés *b*) pontja szerint tanácsulésen bírálta el.
- [26] A fellebbviteli főügyészség és a XIII. r. vádlott védőjének fellebbezése egyaránt nem alapos.
- [27] A másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyező, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasító végzése ellen fellebbezésnek van helye a Be. 627. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján akkor, ha a hatályon kívül helyezésre a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértés; a 627. § (1) bekezdés *b*) pontja szerint, ha a Be. 609. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértés; a Be. 627. § (1) bekezdés *c*) pontja értelmében pedig akkor, ha a Be. 592. § (1) bekezdése szerinti teljes megalapozatlanság miatt került sor.
- [28] Jelen ügyben a másodfokú bíróság végzésében a hatályon kívül helyezés okaként a Be. 611. §-át (helyesen 610. §-át), a Be. 609. § (1) bekezdését és a (2) bekezdés *d*) pontját jelölte meg; ekként a végzés ellen fellebbezésnek helye van, és így a Be. 627. § (3) bekezdés *b*) és *c*) pontja szerinti jogosultak által előterjesztett fellebbezések joghatályosak.
- [29] A hatályon kívül helyező végzés elleni fellebbezés sajátos szabálya, hogy a fellebbezés nem vonható vissza [Be. 628. § (2) bek.]. Erre tekintettel a XIII. r. vádlott védőjének a Kúriához 2022. április 20. napján érkezett, a hatályon kívül helyező végzés elleni fellebbezést visszavonó nyilatkozata is törvényben kizárt, ekként nem joghatályos.
- [30] Így a Kúria a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzését az ügyészség, valamint a XIII. r. vádlott védőjének fellebbezése alapján bírálta felül.
- [31] A Be. Tizenhetedik Része szerinti eljárásban a jogorvoslat tárgya kizárólag a másodfokú (vagy a harmadfokú) bíróság hatályon kívül helyező végzése, és a fellebbviteli bíróság ahhoz vezető eljárása. Az eljárás célja pedig annak vizsgálata, hogy a megtámadott végzés törvényt sértő-e.
- [32] A támadott (hatályon kívül helyező) rendelkezés ugyanis nem az ügy eldöntését vagy az eljárás lezárását, hanem az eljárás újratekintését jelenti. Ehhez képest a fellebbezésekkel támadott hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító rendelkezés tartalma nem az, hogy miért jó vagy nem jó ez a döntés, hanem az, hogy miért nem volt hozható érdemi döntés, illetve miért nem eredményezett ilyen (érdemi) döntésre alkalmas helyzetet a lefolyt eljárás. Nyitva hagyja azonban az eljárás tárgyában hozható jövőbeni döntés lehetőségét, mibenlétét (ide nem érve a hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban érvényesülő súlyosítási korlátokat). Érdemi döntés esetében a döntés (tehát a jogkövetkeztetés) és annak ténybeli alapja közötti viszony a vizsgálat tárgya; a hatályon kívül helyezés felülbírálatát azonban ez a viszonyítás nem végezhető el. A hatályon kívül helyező végzés elleni fellebbezés elbírálásakor ugyanis éppen azt kell megítélni, hogy az érdemi határozathozatal feltételeinek hiányáról – és ezért a hatályon kívül helyezésről – a másodfokú bíróság helyesen vagy indokolatlanul rendelkezett-e.
- [33] Nyilvánvaló, hogy minden felülbírálat a tárgyának – jelen esetben a hatályon kívül helyezés – rendeltetéséhez igazodik. Ehhez képest a hatályon kívül helyező végzés elleni fellebbezés elbírálása valójában nem ügy-, nem irat-, hanem túlnyomórészt határozatvizsgálat.
- [34] Így, amennyiben a hatályon kívül helyezés indoka a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértés, úgy vizsgálandó, hogy a megjelölt feltétlen eljárási szabálysértés valóban megvalósult-e; ha pedig a Be. 609. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértés, akkor az eljárási szabálysértés megvalósulásán túl az is, hogy e szabálysértés lényeges hatással volt-e az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására, illetve az intézkedés alkalmazására, és ha igen, az orvosolható lett volna-e a másodfokú eljárásban.
- [35] A Be. 611. § (1) bekezdése szerint a hatályon kívül helyező végzés indokolása tartalmazza a hatályon kívül helyezés okát, továbbá a másodfokú bíróságnak a megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatását. A Kúria jelen eljárásában valójában e törvényi előírás, elvárás a felülbírálat szempontja és kerete.
- [36] Jelen ügyben ez a következőket jelenti.
- [37] A másodfokú bíróság támadott végzése az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése egyik törvényi okaként a Be. 610. §-ára hivatkozott, mely szerint az elsőfokú ítélet a Be. 592. § (1) bekezdés *b*) pontja értelmében – a tényállás teljes egészében felderítetlen – teljesen megalapozatlan, további hatályon kívül helyezési okként a Be. 609. § (1) bekezdését és a (2) bekezdés *d*) pontját is megjelölte.
- [38] A másodfokú bíróság álláspontja szerint tehát az érdemi felülbírálatot az elsőfokú bíróság részéről az indokolási kötelezettség megsértése és a tényállás (teljes) felderítetlensége okán a teljes megalapozatlanság zárta ki (másodfokú végzés [203] bekezdés).
- [39] A Be. 609. § (2) bekezdés *d*) pontja azt határozza meg relatív eljárási szabálysértésként, ha a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény Btk. szerinti minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének nem vagy csak részben tesz eleget, és mindez lényeges hatással volt az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására, illetve az intézkedés alkalmazására.
- [40] E törvényhely alapján tehát akkor kerülhet sor hatályon kívül helyező és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasító rendelkezés meghozatalára, ha az indokolás hiányának vagy hiányosságának következtében a bíróság döntési folyamata valamely büntetőjogi főkérdés tekintetében nem követhető nyomon (Bt.III.1.311/2017/12.).
- [41] A bíróság az indokolásban köteles számot adni döntéshozatali tevékenységéről, a felülbíráló (fellebbezés, illetve felülvizsgálat folytán eljáró) bíróság pedig ezt jogosult és köteles ellenőrizni. Ha a megtámadott határozat indokolása oly mértékben hiányos, hogy nem állapítható meg belőle, mire alapította a bíróság a döntését, akkor nyilvánvalóan meghiúsul az érdemi felülbírálat lehetősége.
- [42] Az indokolás rendeltetése ugyanis egyfelől a döntés, tehát valamely rendelkezés ténybeli alapjának rögzítése, másfelől a döntéshozatali tevékenységről számadás. Előbbi a döntés alapossága, helyessége,

- utóbbi pedig a döntéshozatal ellenőrizhetősége iránti elvárás teljesítését jelenti.
- [43] Az indokolási kötelezettség hatályon kívül helyezést eredményező megszegését azonban határozottan el kell különíteni a megalapozatlanságtól, ami a hatályon kívül helyezés önálló törvényi oka, feltéve, hogy az a Be. 592. § (1) bekezdése szerint teljeskörű.
- [44] Az ügyészi fellebbezés az elsőfokú ítélet teljes megalapozatlanságára történő hivatkozást mint hatályon kívül helyezési okot vitatta, az indokolási kötelezettség elsőbírói teljesítését pedig elégségesnek ítélte.
- [45] Jelen esetben az ítéletábra az eljárási szabálysértések körében az indokolási kötelezettség oly mértékű megsértését róta fel az elsőfokú bíróságnak, melynek következményeként önmagában annak megállapítására sem nyílt mód, hogy egyáltalán megalapozottnak minősíthető-e az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás, illetőleg annak érintett elemei, megállapításai.
- [46] A Kúriának ezért érdemben azt kellett vizsgálnia, hogy az ítéletábra által a hatályon kívül helyezés okaként megjelölt ezen relatív eljárási szabálysértés fennáll-e, és az tényleges kihatással volt-e az eljárás lefolytatására, illetve a büntetőjogi főkérdések eldöntésére, és ez a másodfokú eljárásban orvosolható lett volna-e vagy sem. Másképpen szólva, hogy alapos volt-e a fellebbviteli bíróság hatályon kívül helyező döntése.
- [47] A Be. 451. § (1) bekezdése alapján a határozat – ha e törvény eltérően nem rendelkezik – bevezető részből, rendelkező részből, jogorvoslati részből, indokolásból és záró részből áll. A Be. 451. § (5) bekezdése pedig rendelkezik az indokolás elemeiről.
- [48] Az indokolás részét képező (történeti és személyi vonatkozású) ténymegállapítások, valamint a jogkövetkeztetések hiányossága, hibája anyagi jogi sérelem.
- [49] Az indokolási kötelezettség megsértése esetében azonban az érintett anyagi jogi rendelkezés alaposságának kérdése közömbös. Sérelmet egyrészt az jelent, ha a határozatból nem állapítható meg, hogy a bíróság mit vett számba, mit értékelt következtetései, mérlegelése során; ilyenkor ugyanis ellenőrizhetetlen a ténymegállapító és döntési tevékenység, tehát az ítélet felülbíráhatatlan, másrészt az, hogy másról szól a rendelkezés, mint az indokolás.
- [50] Ennek megfelelően ki kell fejteni a bírósági döntést alátámasztó érveket és a kizárt álláspont cáfolatát. Ha az indokolás nem teljes vagy nem ellentmondásmentes, az hatályon kívül helyezési okot jelenthet, az ilyen indokolás ugyanis nem rendeltetésszerű.
- [51] A ténymegállapítás kapcsán az vizsgálható, hogy a megtámadott határozat indokolásában az eljárás bíróság leellenőrizhető és elégséges módon számot ad-e a tényállás megállapításához vezető mérlegelő tevékenységéről.
- [52] A tényállás helyes megállapításának záloga a bizonyításfelvétel során történt észleleten alapuló bizonyítékkértékelés.
- [53] Rátérve a vizsgált hatályon kívül helyező másodfokú határozat e körben felhozott érveire, a következők állapíthatók meg.
- [54] Jelen ügyben a másodfokú bíróság azt rögzítette, hogy az elsőfokú ítélet indokolása az ügy érdeme, lényeges részei vonatkozásában hiányos. Az elsőfokú bíróság bizonyítékkértékelő, mérlegelő tevékenysége ellenőrizhetetlen, átláthatatlan volt, miután szinte valamennyi lényeges tény tekintetében csak a végső következtetéseit rögzítette, az ahhoz vezető logikai folyamatot és a következtetések pontos bizonyítékforrását nem; ahol történt konkrét hivatkozás, ott is a bizonyítási eszköz, és nem a bizonyíték megjelölése történt. Álláspontja szerint mindez arra vezethető vissza, hogy az elsőfokú bíróság lényegében kritika nélkül vette át a vád koncepcióját és szövegezését is, miközben annak gerincét, a titkos információgyűjtés során rögzített telefonbeszélgetések tartalmát a bizonyítékok köréből kirekesztette, annak pótlására az egyéb bizonyítékok átfogóbb, részletesebb, mélyrehatóbb vizsgálatával azonban kísérletet sem tett. Mindez azt jelentette, hogy a titkos információgyűjtés bizonyítékok köréből történő kirekesztése formális, következmények nélküli volt.
- [55] Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróságnak az ítélet indokolásából megismerhető mérlegelési tevékenysége nem terjedt ki valamennyi releváns bizonyíték számbavételére, és – önmagában, valamint egymással összevetve történő – értékelésére. Rámutatott, hogy a bizonyítékokból megismerhető tények egybevetése és valódi értékelése helyett az eljárás során beszerzett vallomások tartalmát szűkszavúan összefoglalta, ugyanakkor az ügy ténybeli és jogi megítélése szempontjából döntő jelentőségű részletek mélyreható elemzése elmaradt. A tanúvallomások közötti ellentmondások feloldására kísérletet sem tett az elsőfokú bíróság. A bankszámlaforgalmi adatok összességében fél oldal terjedelmet el nem érő elemzése az általánosság szintjén nem lépett túl, ráadásul utolsó bekezdése olyan végkövetkeztetéseket tartalmaz, melyeknek ténybeli alapja hiányzott. Következésképpen a bankszámlaforgalmi adatok értékelését, s ezen túlmenően a tényállásban a készpénzfelvétellel összefüggő megállapítások indokolását, az ezzel kapcsolatos érveinek felsorakoztatását is elmulasztotta az elsőfokú bíróság.
- [56] Az ítéletábra szerint az elsőfokú bíróság az I. r. vádlott készpénzfelvételben játszott szerepéből vont következtetést a fiktív értékesítési láncolat meglétére, miközben a kiinduló megállapításának sem adta érdemi indokát. Az elsőfokú ítéletből ugyanis nem tűnik ki, hogy a készpénzfelvételre az I. r. vádlott mely cégekkel összefüggésben és kinek adott utasítást, s e vonatkozásban mely bizonyítékok állnak rendelkezésre.
- [57] Rámutatott, hogy „a külföldi megrendelések kapcsolata az adóalany társaságokkal” címet viselő okfejtés erre vonatkozó érdemi mérlegelést nem tartalmaz azon a kijelentésen kívül, hogy „egy nagyon valószínű beszerzési forrás az adatok alapján”, s lényegében csak azt fejtegette, miért nincs jelentősége annak, hogy az egyes szállítmányok útját, s azok fiktív számlákkal való összefüggését nem lehetett kimutatni.
- [58] A vádlottak adott cégekben betöltött szerepe, tényállásban rögzített cselekvősége, tudattartalma és a bünszervezetben elkövetés alapját képező tények tekintetében lényegében arra hivatkozott az elsőfokú ítélet, hogy az „a vádlotti és tanúvallomások alapján

- egyértelműen megállapítható volt”. Ez azonban nem tényyszerű, s emellett minden konkrétumot nélkülöz, adott esetben nem is a bizonyíték, hanem pusztán az alapul szolgáló bizonyítási eszköz összefoglaló megjelölése történt meg.
- [59] Kifejtette továbbá, hogy a pénzmosás bűncselekményével összefüggő indoklás legnagyobb hiányossága az, hogy a törvényi tényállás „büntetendő cselekményből származó dolog” fordulatának megfelelő tényeket egyáltalán nem vonta vizsgálat alá.
- [60] Az ítéletábra végzésében felhozott ezen okok és indokok teljes egészében helytállóak.
- [61] A Kúria osztotta az ítéletábra végzésében a számítástechnikai szakértői véleménnyel, valamint a házkutatások során lefoglalt okiratokkal kapcsolatban kifejtetteket.
- [62] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság olyan alapvető szempontokat nem értékelte és nem vett figyelembe – így értelemszerűen indokolást sem adott rájuk vonatkozóan –, amelyek a bizonyíték hitelének megítélése során elsődleges jelentőségűek. Ezek pedig az indokolási kötelezettség megszegéséhez vezetnek.
- [63] Megjegyzi a Kúria, hogy az elsőfokú ítélet indokolása tényállásának történeti részében a vádlottak személye a „vádlotti” megjelölés hiánya miatt (a nevük mellett nem szerepel a vádlotti megjelölés) nehezen elkülöníthető a tanúk személyétől.
- [64] A fentiek alapján az ítéletábra törvényesen állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségre vonatkozó szabályokat megsértette, mellyel a törvényszék a Be. 609. § (2) bekezdés *d*) pontjára tekintettel a Be. 609. § (1) bekezdésében meghatározott relatív eljárási szabálysértést valósított meg.
- [65] A Be. 609. § (1) bekezdése értelmében ezt követően azt kell vizsgálni, hogy ezen eljárási szabálysértés kihatott-e az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatára, és azt – ebből következően – felülbíráhatatlanná tette-e.
- [66] A Kúria ezt a kérdést – egyetértve az ítéletábra döntésével – igenlően válaszolta meg, hiszen az elsőfokú bíróság döntési folyamata a bizonyítékok értékelésére vonatkozóan – az indokolása alapján – nem volt nyomon követhető, az ítéletábra pedig a felülbírálat során az ezzel kapcsolatos konkrét problémákat csak felvetni tudta.
- [67] Jelen esetben az indokolási kötelezettség megsértéséből eredő hiányosság olyan tényekre vonatkozott, amelyek a legfőbb kérdésre, a bűnösség kérdésében való állásfoglalásra kihatóak voltak, ezért ez a másodfokú eljárásban nem orvosolható eljárási szabálysértést alapol meg.
- [68] A hatályon kívül helyezés azt jelenti, hogy nem lehet, illetőleg a bíróság nem tud dönteni. Ehhez képest az iránymutatásban a döntés meghozatalának lehetőségét kell segíteni. A büntetőeljárás rendeltetése az, hogy – főszabályként – ne szűlessen döntés bizonyítás nélkül. Amit a perben biztosítani kell, az a követelmény, miszerint a büntetőeljárásban a bíróság, az ügyész és a nyomozó hatóság a döntését valóságghú tényállásra alapozza [Be. 163. § (2) bek.].
- [69] Ennek megfelelően a másodfokú bíróság a Be. 611. § (1) bekezdésében írt kötelezettségének eleget téve a megismételt eljárásra vonatkozóan részletes iránymutatást adott az elsőfokú bíróságnak.
- [70] Rámutat a Kúria, hogy az indokolási kötelezettség a tisztességes eljárás alkotmányos elvének [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bek.] lényeges eleme. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 13. § (1) bekezdése szerint a bíróság a határozatát – ha törvény másképpen nem rendelkezik – indokolni köteles.
- [71] E követelménynek nyilvánvalóan nem felel meg a formális, okszerűtlen vagy iratellenes indoklás, amelyből bár kitűnik, hogy a bíróság mely bizonyítékot fogadta el, az azonban nem, hogy az ellentétes bizonyítékok közül miért annak tulajdonított bizonyító erőt, az ellentmondásokat miként oldotta fel. Így a másodfokú bíróság eljárása sem szorítkozhat csupán az indoklás formális meglétének ellenőrzésére, annak – a felülmérlegelés tilalmát nem sértve – a tartalmi ellenőrzésére is köteles. Az e körben feltárt logikátlanság és iratellenesség az indoklás formális megléte mellett is vezethet annak tartalmi hiányának megállapításához.
- [72] Az ítéletábra tehát helytálló ok és indokok alapján jutott arra a megállapításra, hogy az elsőfokú bíróság a bűnösség kérdésére kiható, a másodfokú eljárásban nem orvosolható eljárási szabálysértéssel hozta meg ügydöntő határozatát, így a Be. 609. § (1) bekezdése és (2) bekezdés *d*) pontja szerinti hatályon kívül helyezést eredményező ok megvalósult, ezért nem sértett törvényt, amikor az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és új eljárás lefolytatására kötelezte.
- [73] Az ítéletábra a hatályon kívül helyezés indokaként megjelölte az elsőfokú határozat megalapozatlanságát is, azt teljeskörűnek tekintve, ehhez a titkos információgyűjtés során keletkezett hanganyag tartalmi elemzésének hiányát, illetve a pénzmosási cselekmény felderítetlenségét kapcsolta.
- [74] Ennek kapcsán az ítéletábra az indokolási kötelezettség és a megalapozatlanság összefüggését érintő okfejtést is tett.
- [75] Kifejtette: az EBH 2018.B.13. és az EBH 2019.B.9. számú jogeset összefoglalójában írt azon kijelentés, mely szerint „az indokolási kötelezettség teljesítése csak a megalapozott vagy a megalapozottá tett tényállás tekintetében vizsgálható, amennyiben ugyanis a tények megállapítása hiányzik, úgy az azokra vonatkozó indoklás sem kérhető számon” általános, az adott ügy jellegzetességeit figyelmen kívül hagyó értelmezése, alkalmazása hibás, továbbá a tisztességes eljárás alkotmányos követelményéből következő indokolási kötelezettséggel és az Alkotmánybíróság továbbá EJEB ezzel összefüggő évtizedes gyakorlatával is szemben áll.
- [76] Ezzel összefüggésben a Legfőbb Ügyész az átiratában a következőket jegyezte meg: „Az ítéletábra által a tisztességes eljárás alkotmányos követelményéből következő indokolási kötelezettségre, valamint az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága ezzel összefüggő gyakorlatára hivatkozással a Kúria következetes joggyakorlatát és több közzétett eseti döntésben kifejtett elvi iránymutatást törekedett negligálni, amely azonban az indokolási kötelezettség megsértésének a megalapozatlanságtól való elhatárolása téves dogmatikai megközelítéséből

- adódik, ezért a másodfokú bíróság által e körben kifejtetteket alapvetően tévesnek tartja.”
- [77] A Kúria előrebocsátja a következőket.
- [78] Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése szerint a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét.
- [79] A Kúria közjogi értelemben, az Alaptörvényből eredő kötelezettségénél fogva a bíróságokra kötelező jogértelmezés kizárólagos fóruma; jogegységi határozatainak kontrolljára az Alkotmánybíróság hivatott.
- [80] Az ítéletábra az EBH 2018.B.13. és az EBH 2019.B.9. számú elvi döntések tartalmát érintő okfejtése félreérthető megállapításokat tartalmazva a Kúria jogértelmezési tevékenységét – a felek irányába megnyilvánulóan – súlyosan kifogásolható módon bírálja [vö. Bjt. 37. § (2) bekezdés II. fordulata].
- [81] Az ítéletábra nyilvánvalóan szükségtelenül – abból indokolatlanul kiragadva – kérdőjelezte meg a hivatkozott elvi döntések tartalmát és állította azokat szembe jelen ügy sajátosságaival.
- [82] Az EBH 2019.B.9 számú elvi döntés I. pontja alatt három, egymásra épülő, egymással összefüggő jogi álláspont került rögzítésre. E szerint:
– A hatályos büntetőeljárás törvény csak a teljes – a másodfokú eljárásban helyre nem hozható – megalapozatlanság okából engedi meg a hatályon kívül helyezést, míg az ítélet részleges megalapozatlanságának kiküszöbölését a másodfokú bíróság kategorikus – mérlegelést nem tűrő – kötelezettségévé teszi. A részleges megalapozatlanság ezért hatályon kívül helyezés alapjául nem szolgálhat.
– E törvényi tilalom nem játszható ki olyan módon, hogy a másodfokú bíróság a részleges megalapozatlansághoz egy önmagában hatályon kívül helyezési okot meg nem valósító eljárási szabálysértést (indokolási kötelezettség megsértése) társít.
– Az indokolási kötelezettség teljesítése csak a megalapozott vagy megalapozottá tett tényállás tekintetében vizsgálható, amennyiben ugyanis a tények megállapítása hiányzik, úgy az azokra vonatkozó indokolás sem kérhető számon. Ezért a részleges megalapozatlanságban szenvedő ítélet indokolásának megsértését eljárási szabálysértésként értékelni fogalmilag kizárt [Be. 592. § (1)–(2) bekezdés, 593. §; EBH 2018.B.8.III.].
- [83] Az EBH 2019.B.9. számú elvi döntés lényege az, hogy az eljáró bíróság részleges megalapozatlanságot eredményező hibákat sorolt fel, ehhez képest – azok orvoslása helyett – relatív eljárási szabálysértés címén helyezte hatályon kívül az elsőfokú határozatot.
{Az elvi döntésben az alábbiak kerültek kifejtésre:
„Ezt megelőzően azonban az ítéletábra kizárólag az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást vizsgálta, és a Be. 592. § (2) bekezdés d) pontját megjelölve, kizárólag ténybeli elégtelenséget állított, majd ezt követően egy relatív eljárási szabálysértést megjelölő törvényhelyre hivatkozással helyezte hatályon kívül az elsőfokú ítéletet.” ([43] bekezdés)
„Ehhez képest a fellebbezésekkel támadott határozat alapvető ellentmondása, hogy a másodfokú bíróság – a hatályon kívül helyezés okaként megjelölt törvényhelyből kitűnően – az indokolási kötelezettség megsértése címén hozta meg döntését, azonban kizárólag a megalapozatlanság körébe tartozó hiányosságokat rótt fel az elsőfokú bíróságnak. Tette pedig mindezt azért, mert indokai szerint eljárásjogi lehetősége nem volt az általa szükségesnek talált tényreformáció elvégzésére.” ([46] bekezdés)
„Ez sem lehet azonban törvényes indok arra, hogy a másodfokú bíróság az ítélet ténybeli fogyatékosága miatt egy eljárási szabálysértést meghatározó törvényhelyre alapítva hatályon kívül helyezze az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítsa. Amennyiben az eljárási törvény adott perjogi helyzetben sem ténybeli reformációra, sem – az észlelt ténybeli elégtelenség okán – hatályon kívül helyezésre nem ad lehetőséget, úgy a másodfokú bíróságnak a Be. 591. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletben megállapított tényállás alapulvételével kell a fellebbezéseket elbírálnia.” ([47] bekezdés)
- [84] Másképpen szólva: egy relatív eljárási szabálysértést nem lehet ürügyül használni a részleges megalapozatlanság javításának törvényi kötelezettségével szemben.
- [85] Jelen felülbírálattal érintett ügyben azonban nem ez történt.
- [86] Másfelől a tényállás megalapozatlansága és az indokolási kötelezettség mikénti teljesítése két különböző eljárási fogalom.
- [87] Ehhez képest a Kúria rámutat a következőkre.
- [88] El kell határolni egymástól a megalapozatlanság eseteit és a ténykérdésekkel kapcsolatos indokolási kötelezettség elmulasztását.
- [89] Az anyagi jogi kérdésben elfoglalt bírói álláspont helyessége, a megállapított tényállás megalapozottsága, valamint a ténykérdésekre vonatkozó indokolási kötelezettség teljesítése egyaránt az ítélet indokolásából állapítható meg, ebből azonban nem következik, hogy ezek vizsgálata között ne volna szigorú logikai viszony. El kell egymástól határolni az indokolás azon hiányosságait, amelyek
– anyagi jogi következményt vonnak maguk után,
– megalapozatlanságot eredményeznek,
– az indokolási kötelezettség megsértésének minősülnek.
- [90] A megállapított tényállás megalapozatlansága a ténymegállapító tevékenység, nem pedig az arról számot adó indokolás hibája. A tényállás nem az indokolástól lesz megalapozott. Ezért amíg a tényállás megalapozatlan, addig az indokolási kötelezettség teljesítésének vizsgálata valójában közömbös, ha pedig nincs lehetőség a megalapozatlanság kiküszöbölésére, akkor okafogyott.
- [91] A bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg [Be. 167. § (4) bek.].
- [92] Következésképpen nem megalapozatlanságról van szó, nem a bíróság ténymegállapító tevékenységének hibája, ha a lényeges tényre vonatkozó ténymegállapítás hiánya a bíróság bizonyítékmérlegelésének eredménye.
- [93] Kétségkívül a ténymegállapító tevékenység hibája azonban, ha lényeges tényre nincs ténymegállapítás, pedig a bizonyítás felvétele megtörtént, illetve rá

- vonatkozó bizonyításfelvétel sem történt, ezek a megalapozatlanság esetei.
- [94] A „felderítetlenség”, a „hiányos tényállás” és az „indokolási kötelezettség megsértése” fogalmi körének elhatárolása kapcsán a következőkre mutat rá a Kúria.
- [95] A felderítetlenség a tényállást megalapozó bizonyítási folyamat fogyatékoságát jelenti:
 a) valamely jogilag releváns tényre nem folyt le bizonyítás, vagy nem teljeskörűen folyt le,
 b) formálisan történik bizonyításfelvétel, de releváns kérdések tisztázatlanok maradnak,
 c) egy releváns bizonyítékforrás hitelt érdemlőségének megállapításakor követ el logikai hibát a bíróság.
- [96] Azonban, ha a bizonyításfelvétel teljes, és logikai hibáktól mentes, de mégis marad ellentét két bizonyíték között, és ezt a bíróság nem oldja fel, az már az indokolás fogyatékoságát, és nem a tényállás megalapozatlanságát jelenti.
- [97] A „hiányos tényállás” (vagy hiányzó tényállás) lehet a felderítetlenség következménye, de lehet attól független is. Ekkor a büntető anyagi jog szempontjából releváns tények hiányoznak a megállapított tényállásból, vagy nincs tényállás megállapítva.
- [98] Az „iratellenesség” akkor áll fenn, ha az iratok olyan egyértelmű, valamely tény fennállását vagy fenn nem állását perdöntő módon igazoló bizonyítékot tartalmaznak, amelyet a bíróság nem vett figyelembe a tényállás megállapításakor.
- [99] A tényből tényre következtetés hibája azt jelenti, hogy a közvetett bizonyítás nem megfelelő.
- [100] Mindezekre tekintettel az indokolási kötelezettség megsértése a fenti eseteken kívüli problémákat jelentheti csak, nevezetesen azokat, ha
 a) a bíróság nem ad meggyőzően számot arról, hogy miért fogadott el egyes bizonyítékokat hitelt érdemlőnek, másokat pedig miért nem,
 b) az indokolásból nem ellenőrizhető az összességében történő mérlegelés okszerűsége és teljessége.
- [101] Ekként csorbát szenved a szabad értékelés észszerűségének a követelménye. A „szabad értékelés” nem azt jelenti, hogy nem kell racionálisan igazolhatónak, meggyőzőnek lennie a ténymegállapításnak, hanem azt, hogy az egyes bizonyítási eszközöknek nincs előre meghatározott bizonyító erejük. (vö. A bíróságok hatályon kívül helyezési gyakorlatának elemzése, 2012.).
- [102] Jelen ügyben ez utóbbról van szó.
- [103] Az ítéletábra a hatályon kívül helyezés – valós – okaként az indokolási kötelezettség teljesítésének olyan mértékű megsértését róta fel az elsőfokú bíróságnak, amely a másodfokú felülbírálat akadályát képezi. Erre törvényi lehetősége volt.
- [104] Ez egyébként nem ellentétes a hivatkozott elvi döntésekben megfogalmazott kúriai állásponttal, és a már kifejtettek szerint annak megkérdőjelezésére sem alkalmas.
- [105] Ehhez képest a támadott határozat pénzmosást érintő tényállás felderítetlensége mint a hatályon kívül helyezés további okának vizsgálata a hatályon kívül helyező végzés elleni fellebbezés elbírálása során szükségtelen. Ezért a támadott határozat erre vonatkozó okfejtésének revízióját a Kúria mellőzte.
- [106] Megjegyzi a Kúria, hogy a másodfokú bíróság által a súlyosítási tilalommal kapcsolatban felhívott jogszabályhely pontosításra szorult, mivel a Be. 634. § (3) bekezdés b) pontját hatályon kívül helyezte a 2020. évi XLIII. törvény 273. § 31. pontja.
- [107] Észlelte a Kúria, hogy a III. r. vádlott időközben elhalálozott. Az elsőfokú ügydöntő határozat hatályon kívül helyezéséből következően az elsőfokú bíróság lesz abban a perjogi helyzetben, hogy a III. r. vádlott tekintetében a büntetőeljárás megszüntetéséről határozzon.

(Kúria Hkf.III.331/2022/41.)

319I. A tényállás és a rendelkező rész összhangjának hiánya nem az eljárási szabályokat (az indokolási kötelezettséget), hanem a büntető anyagi jogot sérti. Az eljárási szabálysértés megállapítására főszabályként csak az vezethet, ha a rendelkező rész (jogkövetkeztetés) és büntetőjogi főkérdésben a tényálláson kívüli indokolás áll egymással ellentétben [Be. 608. § (1) bek. f) pont].
 II. Az elektromos roller gépi meghajtású jármű. Ezért ittas vagy bódult állapotban való vezetése közúton vagy közforgalom előtt el nem zárt magánúton bűncselekményt valósít meg [Btk. 236. § (1) bek.; KRESZ 1. számú függelék II/a. pont].

- [1] A járásbíróság a 2021. június 2-án meghozott ítéletével a terheltet az ellene járművezetés ittas állapotban vétsége [Btk. 236. § (1) bek.] miatt emelt vád alól felmentette.
- [2] Az elsőfokú ítélet ellen az ügyészség a terhelt terhére, bűnösségének megállapítása és büntetés kiszabása végett jelentett be fellebbezést. A fellebbezést elbírálva a másodfokon eljáró törvényszék a 2021. november 17-én meghozott végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [3] A jogerős ítélettel szemben a megyei főügyészség terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, amelyben a felülvizsgálat jogszabályi alapjaként a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont ac) alpontját jelölte meg.
- [4] Az indítvány indokolása szerint a megállapított történeti tényállás alapján a járásbíróság a terheltet az ittas állapotban elkövetett járművezetés vétsége miatt emelt vád alól bűncselekmény hiányában felmentette. A járásbíróság ítélete indokolásának lényege, hogy a terhelt által vezetett elektromos roller nem tekinthető járműnek, ezért a bűncselekmény megállapításához szükséges egyik feltétel hiányzik. A járásbíróság az elektromos roller mint járműkategória fogalmát, besorolhatóságát az 1/1975. (II. 5.) KPM–BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 1. számú függelék II. fejezete, a közúti járművek műszaki megvizsgálásáról szóló 5/1990. (IV. 12.) KÖHÉM rendelet (a továbbiakban: ER), továbbá a közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeiről szóló 6/1990. (IV. 12.) KÖHÉM rendelet, valamint a két- vagy háromkerékű járművek, valamint a négykerékű motorkerékpárok jóváhagyásáról és piacfelügyeletéről szóló Európai Parlament és a Tanács 2013. január 15-i 168/2013/EU rendelete alapján vizsgálta, azonban az elektromos roller tekintetében ezen utóbbi jogszabály alkalmazása nem merül fel, mert a rendelet hatálya nem terjed ki

- a rollerre és az elektromos rollerre sem. A KRESZ alapján az elektromos roller egyik járműkategóriába sem sorolható be, a KÖHEM rendeletek alapján pedig az elektromos rollerrel kizárólag járdán lehetne közlekedni.
- [5] A másodfokú bíróság az elsőfokú bírói okfejtéssel egyetértett, mert az elektromos roller járműnek nem minősül. A másodfokú bíróság is vizsgálta az elsőfokú bíróság által hivatkozott jogszabályokat, s az elektromos roller az azokban felsorolt és nevesített járműfogalomnak nem feleltethető meg, ezért nem tekinthető járműnek, arra a gyalogosokra vonatkozó szabályok érvényesek.
- [6] Ezen megállapításokra tekintettel az ittas állapotban elkövetett járművezetés vétsége egyik törvényi tényállási eleme hiányzik, így a terhelt által elkövetett cselekmény nem bűncselekmény, ezért a másodfokú bíróság a járásbíróság ítéletét helybenhagyta.
- [7] A megyei főügyészség álláspontja szerint az eljáró bíróságok által vizsgált jogszabályokból ellentétes következtetés vonható le. A KRESZ 1. számú függelék II. a) pontja értelmében jármű: a közúti szállító- vagy vontató eszköz, ideértve az önjáró vagy vontatott munkagépet is. Az elektromos roller nem illeszkedik az értelmező rendelkezés szerint a fogalom alól kivont, és így gyalogosi jogállást keletkeztető közlekedési eszközök körébe. Az elektromos roller gépi meghajtású járműnek minősül tekintet nélkül arra, hogy használata vezetői engedélyhez, bukósisak használatához vagy kötelező felelősség biztosításhoz nem kötött, ezért az elektromos rollerrel ittas állapotban, a beépített gépi meghajtás működtetésével közlekedő járművezető ittas állapotban elkövetett járművezetést valósít meg.
- [8] Mindezek alapján arra tett indítványt, hogy a Be. 663. § (1) bekezdés a) pontja alapján a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatokat helyezze hatályon kívül és a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező járásbíróságot utasítsa új eljárásra és új határozat meghozatalára.
- [9] A Legfőbb Ügyészség átiratában a megyei főügyészség felülvizsgálati indítványát – annak helyes indokainál fogva – fenntartotta.
- [10] A felülvizsgálati indítvány alapos.
- [11] A felülvizsgálati indítvány a terhelt terhére irányul. A felülvizsgálati indítvány kézbesítése a védő részére 2022. június 1-jén, a terheltnek 2022. június 7-én megtörtént, nyilvános ülés tartását [Be. 660. § (2) bek. a) pont] nem indítványozták. A Kúria tanácsának elnöke egyéb okból sem tartotta szükségesnek nyilvános ülés tartását [Be. 660. § (2) bek. b) pont]. Ezért a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti főszabály alapján tanácsulésen határozott.
- [12] Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt helye van [Be. 648. § a) pont]. A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével mentette fel a terheltet [Be. 649. § (1) bek. a) pont ac) alpont].
- [13] Az ügyészség jogosult a terhelt terhére felülvizsgálati indítványt előterjeszteni [Be. 651. § (1) bek.]. A terhelt terhére irányuló indítvány a Be. 652. § (3) bekezdésében írtak szerint a jogerős ügydöntő határozat közlésétől számított hat hónapon belül terjeszthető elő. Jelen ügyben a jogerős ügydöntő határozatnak az ügyészszeggel való közlésére nincs adat, mivel azonban a jogerős határozat 2021. november 17-én kelt, közlésére nyilvánvalóan csak ez után kerülhetett sor, az indítvány pedig 2022. március 29-én érkezett az elsőfokú bírósághoz, a törvényes határidő kétséget kizáróan megtartott, így az indítvány joghatályos.
- [14] A felülvizsgálatban irányadó tényállás szerint a terhelt 2020. augusztus 6-án 15 óra 50 perckor Ny.-n, az R. utcán a közúton ittas állapotban vezette a saját tulajdonát képező gépi meghajtású járművet (a MY1016 250 W 24V típusú elektromos rollert). A terhelttel szemben rendőri intézkedésre került sor, melynek során a helyszínen alkalmazott LION 7979 D szonda 15 óra 50 perckor 0,43 mg/l értéket jelzett, ezért nevezettet a rendőrkapitányságra előállították.
- [15] A rendőrkapitányságon alkalmazott Drager Alcotest 9510 HU típusú ARMM-0290 gyári számú hiteles légalkoholmérő készülék 2020. augusztus 6-án 16 óra 17 perckor 0,28 mg/l, míg 16 óra 50 perckor 0,23 mg/l értéket jelzett. Ezt követően a terhelttől 2020. augusztus 6-án 17 óra 34 perckor levett vérminta etilalkohol-koncentrációja 0,43 g/l (ezrelék), míg 18 óra 04 perckor levett vérminta etilalkohol-koncentrációja 0,33 g/l (ezrelék) volt. A terhelt szervezetében a cselekmény idején 0,69 g/l (ezrelék) véralkohol koncentráció volt.
- [16] A Kúria előre bocsátja, hogy felülbírálati jogköre a felülvizsgálatban kötött; a Be. 659. § (5) bekezdése értelmében a jogerős ügydöntő határozatot csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül. A Be. 650. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. A Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítványban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.
- [17] A Btk. 236. § (1) bekezdése szerint, aki ittas állapotban vasúti vagy légi járművet, gépi meghajtású úszólétesítményt vagy közúton, illetve közforgalom elől el nem zárt magánúton gépi meghajtású járművet vezet járművezetés ittas állapotban vétségét követi el, s két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A bűncselekmény megállapíthatóságának feltételei közül az irányadó tényállás azt tartalmazza, hogy a terhelt közúton (elsőfokú ítélet [4] bekezdés) a Btk. 240. § (3) bekezdésében meghatározott ittas állapotban (elsőfokú ítélet [5]–[8] bekezdés) vezette a saját tulajdonát képező elektromos rollert, amelyet gépi meghajtású járműként határozott meg (elsőfokú ítélet [4] bekezdés). A Kúria utal arra, hogy az elsőfokú ítélet által megállapított tényállást a másodfokú bíróság is irányadónak tekintette, azt nem helyesbítette, pontosította, mindenben megfelelőnek tartotta.
- [18] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság az ügydöntő határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg. A

- Be. 608. § (1) bekezdés *f*) pontja alapján feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető eljárási szabálysértést képez, ha az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes.
- [19] A Be. 451. § (5) bekezdése szerint a határozat részét képező indokolás a bíróság által megállapított, a döntés alapjául szolgáló, jelentős tényeket és körülményeket, valamint a határozat alapjául szolgáló jogszabályokat tartalmazza.
- [20] Ekként az indokolás rendeltetése
– egyfelől a döntés, tehát valamely rendelkezés (jogkövetkeztetés) ténybeli alapjának rögzítése (a tényállás),
– másfelől számadás a döntéshozatali tevékenységről (a tényálláson kívüli indokolás).
- [21] A tényállás és a tényálláson kívüli indokolás megkülönböztetése a vizsgált feltétlen eljárási szabálysértés szempontjából alapvető jelentőségű.
- [22] Az eljárási szabálysértés megállapítására ugyanis csak az vezethet, ha a rendelkező rész (jogkövetkeztetés) és a tényálláson kívüli indokolás áll egymással ellentétben (Bfv.III.868/2012/14.). Ha azonban – e főszabály alóli kivételként – a bűnösség kimondásáról szóló rendelkezéshez tartozó tényállás, vagyis a rendelkezés ténybeli alapja teljes egészében hiányzik, az a felülvizsgálati eljárásban szintén az abszolút eljárási szabálysértés körében nyer értékelést (BH 2021.193., BH 2017.324.).
- [23] Ennek megfelelően az ítélet indokolása teljes mértékben ellentétes a rendelkező résszel, ha
– az ítélet nem csupán a tényállást, de a tényálláson kívüli indokolást sem rögzíti, azaz, ha az ítélet írásba foglalása elmaradt (Bfv.II.283/2022/13.),
– a bíróság ítéletének rendelkező része – bár a terhelttel szemben büntetést szab ki – nem tartalmazza a büntetőjogi felelősség megállapítását, a bűncselekmény megnevezését és jogszabályi alapját, noha az indokolás a bűncselekmény elkövetését megállapítja (Bfv.II.125/2020/7.),
– az ítélet rendelkező része nem tartalmaz rendelkezést a vád tárgyává tett bűncselekmények egyikéről, noha az ítélet indokolása szerint a bíróság a terheltet valamennyi bűncselekmény vádjára alól felmentette (Bfv.II.477/2020/9.),
– a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárásban a bíróság a büntetővégzés rendelkező részében – a végrehajtás elrendelése esetére rendelkezve a szabadságvesztés végrehajtási fokozatáról és a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéről – elmulasztja a kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának próbaidőre való felfüggesztésére vonatkozó rendelkezést és az alkalmazott jogszabályok között sem tünteti fel a megfelelő hivatkozást (Bfv.II.738/2021/7.),
– a másodfokú bíróság a szabadságvesztés tartamát enyhíti, ugyanakkor az indokolásban a meg nem változtatás mellett érvel (Bfv.I.1414/2019/7.).
- [24] Eljárási szabálysértés megállapítására az vezet tehát, ha az ellentét a büntetőjogi főkérdések – a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása – tekintetében áll fenn a rendelkező rész és az indokolás között.
- [25] Ezzel szemben a tényállás és a rendelkező rész összhangjának hiánya nem az eljárási szabályokat (az indokolási kötelezettséget), hanem a büntető anyagi jogot sérti. Ennek alapja, hogy az irányadó tényállásnak az alkalmazott Btk. szempontjából jelentős valamennyi tény tartalmaznia kell. Ehhez képest ítélt meg, hogy a megtámadott ügydöntő határozat rendelkezései a büntető anyagi jog szabályaival összhangban állnak-e. Mindenképpen a büntető anyagi jogi szabályok sérelmével jár, ha az ügydöntő határozatban írt rendelkezések helytálló vagy téves mivoltának kérdésében az irányadó tényállás alapulvétele nem lehet megnyugtatóan állást foglalni. Ezért felülvizsgálatban ugyancsak a büntető anyagi jog szabályainak megsértését – és nem az indokolás hibáját – jelenti, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás olyan ellentmondásokat tartalmaz, amelyek miatt a büntetőjogi felelősségre vonás szempontjából jelentős kérdésekben nem állapítható meg, hogy a bíróság milyen tényállásra alapította ítéletének a felülvizsgálati eljárás alapjául szolgáló rendelkezéseit (BH 2021.280.).
- [26] A fentiek előrebocsátását követően, az indokolás és rendelkező rész feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező okot jelentő ellentéte jelen ügyben nem állapítható meg, hiszen az eljáró bíróságok a támadott határozatukban a felmentő rendelkezést rögzítő rendelkező részt követően az indokolásban ugyancsak amellel érveltek, hogy a terhelt terhére a járművezetés ittas állapotban vétsége nem állapítható meg. Ennek oka pedig tényállási elem – a jármű – hiánya. A büntetőjogi főkérdésben hozott döntés és az indokolás iránya ekként azonos, azaz, az ítélet rendelkező része és indokolása egymással összhangban áll, kizárva az eljárási szabálysértésre való hivatkozás lehetőségét.
- [27] Az elsőfokú bíróság a vádiratban megjelölt bűncselekmény tényállási elemei közül a közúton, ittas állapotban történő elkövetést – melyet sem a terhelt, sem a védője nem vitatott – aggálytalanul megállapíthatónak tartotta, ugyanakkor arra a jogi álláspontra jutott, hogy az elektromos roller nem jármű, ezért a terhelt ittas állapotban nem járművet vezetett.
- [28] Ennek kapcsán az elsőfokú bíróság a KRESZ-hez tartozó – helyesen I. számú függelék II. a) pontja – által megállapított járműfogalomból indult ki, mely szerint a jármű: közúti szállító – vagy vontató eszköz, ideértve az önjáró vagy vontatott munkagépet is. A mozgáskorlátozottak közlekedésére szolgáló, emberi erővel tolt vagy hajtott kerekesszék és a gépi meghajtású kerekesszék – ha sík úton önjerejéből 10 km/óra sebességnél gyorsabban haladni nem képes, továbbá a gyermekkocsi és a talicska – nem minősül járműnek.
- [27] Hivatkozott az elsőfokú bíróság arra, hogy az elektromos roller mint közlekedési eszköz nincs definiálva a közúti forgalomban részt vevő elektromos motorral meghajtott „járművek” között, illetve egyik járműkategóriába sem sorolható be.
- [28] A közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeiről szóló 6/1990. (IV. 12.) KÖHÉM rendelet 2. § (1) bekezdése szerinti fogalom meghatározás szerint a jármű: a gépjármű, a mezőgazdasági vontató, a lassú jármű, ezek pótkocsija, a segédmotoros kerékpár, a kerékpár, az állati erővel vont jármű és a kézikocsi. A járművekkel kapcsolatos fogalmakra – a rendelet függelékében meghatározott eltérésekkel – a

- KRESZ-ben, valamint az ER-ben meghatározottakat kell alkalmazni. A járművek egyes kategóriáit a rendelet függelékei határozzák meg. A fenti KÖHÉM rendeletekből az állapítható meg, hogy ezen rendelet fent meghatározott „jármű” fogalomkörébe tartozó és ezen előírás szerint Magyarország közútforgalmában részt vevő járművek műszaki feltételei, illetve előírásai alapján az elektromos rollerrel kizárólag járdán, a gyalogosokra irányadó jogszabályi előírások alapján lehetne közlekedni.
- [29] Hivatkozott az elsőfokú bíróság arra is, hogy „a két- vagy háromkerékű járművek, valamint a négykerékű motorkerékpárok jóváhagyásáról és piacfelügyeletéről” szóló 168/2013/EU rendelet 2. cikk (2) bekezdése rendelkezik arról, hogy a rendelet hatálya mely járművekre nem terjed ki. Ezen bekezdés *i*) és *j*) pontjai szerint a rendelet hatálya azon terjed ki az önegyensúlyozó járművekre, illetve azon járművekre, amelyeken nincs legalább egy ülőhely. Így az elektromos rollerre sem.
- [30] Az elsőfokú bíróság arra az álláspontra jutott, hogy az általa vizsgált jogszabályokból nem állapítható meg egyértelműen, miszerint az elektromos roller járműnek minősül-e, a jogrendszerben elfoglalt helye nem tisztázott, az elektromos roller műszaki paraméterei alapján sem tekinthető gépi meghajtású járműnek. Így a járművezetés ittás állapotban vétsége sem valósítható meg ezen közlekedési eszközzel, tekintve, hogy a törvényi tényállás ezen kögens eleme – a (gépi meghajtású) jármű – hiányzik.
- [31] Ezen elsőbírői okfejtéssel a másodfokú bíróság mindenben egyetértett.
- [32] A Kúria arra az álláspontra helyezkedett, hogy a jármű fogalmának vizsgálatakor a Btk. XXII. fejezetében szabályozott közlekedési bűncselekmények tényállásainak kereteit kitöltő KRESZ által meghatározott definíciót kell alapnak tekinteni. A KRESZ 1. számú függelék II. a) pontja meghatározza a jármű fogalmát: közúti szállító- vagy vontatóeszköz, ideértve az önjáró vagy vontatott munkagépet is. Megjegyzendő, hogy a jármű fogalma általában véve még ettől is szélesebben értelmezhető, mivel járműveknek a szárazföldi, vízi és légi személyszállító és/vagy teherhordó eszközöket tekintjük. A KRESZ meghatározza azon „járművek” körét is, amelyek meghajtásuk, sebességük alapján – noha egyébként a jogszabályi definíciónak megfelelnek – nem minősülnek járműnek. Ilyen a kerekesszék, a gyermekkocsi, a talicska. Aligha vitatható, hogy az elektromos roller személy szállítására szolgáló közlekedési eszköz, tehát a KRESZ meghatározásának megfelel, ugyanakkor az ugyanott meghatározott kivételek között nem szerepel.
- [33] A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 47. § 2. pontja is azonosan határozza meg a közúti jármű fogalmát: közúti szállító vagy vontatóeszköz (ideértve az önjáró és vontatott munkagépet is); az egyes járműfajták meghatározására a közúti közlekedés szabályairól szóló jogszabályban (KRESZ) foglaltak az irányadók. Ebből következően a KRESZ 1. számú függelékének II. b)–sz) pontja az egyes járműfajtákat határozza meg. A jármű fogalma nem azonosítható a KRESZ-ben meghatározott járműfajtákkal, azt a jármű fogalma alóli kivételek is mutatják, hiszen léteznek olyan járművek, amelyek nem sorolhatók be egyik járműkategóriába sem. Ezek közül a KRESZ taxatív felsorolással maga határozza meg azokat, amiket a jármű jogi fogalma alól – kifejezett rendelkezéssel – kivon.
- [34] Az ER 1. § (1) bekezdése szerint a rendelet hatálya – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – Magyarország területén közúton vagy közforgalom elől el nem zárt magánúton (a továbbiakban együtt: közút) közlekedő gépjárműre, mezőgazdasági vontatóra, lassú járműre, ezek pótkocsijaira, valamint segédmotoros kerékpárra (a továbbiakban együtt: jármű), továbbá ezek tulajdonságaira, alkatrészeire, tartozékaira és önálló műszaki egységeire terjed ki. A közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeiről szóló 6/1990. (IV. 12.) KÖHÉM rendelet 1. § (1) bekezdése szerint a rendelet hatálya – a (2) és (3) bekezdésben foglalt kivétellel – Magyarország területén közúton vagy közforgalom elől el nem zárt magánúton (a továbbiakban együtt: közút) közlekedő járművekre terjed ki. A 2. § (1) bekezdése szerint a rendelet alkalmazásában jármű: a gépjármű, a mezőgazdasági vontató, a lassú jármű, ezek pótkocsija, a segédmotoros kerékpár, a kerékpár, az állati erővel vont jármű és a kézikocsi. A járművekkel kapcsolatos fogalmakra – a rendelet Függelékeiben meghatározott eltérésekkel – KRESZ-ben, valamint az ER-ben meghatározottakat kell alkalmazni. A járművek egyes kategóriáit a rendelet Függelékei határozzák meg. Az eljáró bíróságok által vizsgált KÖHÉM rendeletek járműfogalma sem egymással, sem a KRESZ-ben meghatározottal nem azonos, mivel a KÖHÉM rendeletek a tárgyi hatályuk megjelölésre tartalmazznak egy szűk terjedelmű jármű fogalmat, ahol maga a rendelet enged eltérést a KRESZ szabályaitól. Mindkét említett KÖHÉM rendelet tehát a saját szabályozási területe tekintetében határozza meg a jármű fogalmát, azaz azt, hogy melyek azok a járművek, amelyekre a műszaki megvizsgálás, illetve a forgalomba helyezés és forgalomban tartás műszaki követelményei vonatkoznak.
- [35] Általános érvennyel – így büntetőjogi szempontból is – jármű az, ami a KRESZ I. számú Függelék II. a) pontjában foglaltaknak megfelel: közúti szállító vagy vontatóeszköz, az ott meghatározott kiterjesztésekkel és kivételekkel. A roller (elektromos roller) vitathatatlanul közúti szállítóeszköz (nem véletlen, hogy a bíróság jogerős ítéletének tényállási részében maga is csak járműként tudta megjelölni), a hivatkozott jogszabályhely pedig nem emeli ki a jármű fogalma alól.
- [36] A járműveket működtetésük alapján két csoportba lehet sorolni: gépi meghajtású és gépi meghajtás nélküli járművekre. A gépi meghajtású járművek tovább oszthatók (a nagyobb járműkört magába foglaló) gépjárművekre és a gépjárműnek nem minősülő motoros járművekre. Az állandóan követett bírói gyakorlat szerint gépi meghajtásúnak kell tekinteni azokat a közúti járműveket, amelyeket beépített erőgép hajt. Ez a járműkategória nem azonos a KRESZ 1. számú függelék II. pontjában írt „gépjármű” kategóriával, annál sokkal szélesebb értelmű, így ide tartozik a mezőgazdasági vontató, a lassú jármű, a segédmotoros kerékpár, és a villamos is. A Btk. értelmében azonban ezek is gépi meghajtású járművek, amelyeknek közúton szeszes

italtól befolyásolt állapotban történő vezetése megalapozhatja a járművezetés ittas állapotban bűncselekményének megállapítását, tehát ez jóval tágabb járműkategóriát ölel fel (Bfv.II.623/2011/5., Bfv.II.547/2012/5., Bfv.II.1106/2012/5.). Az elektromos roller tehát jármű, gépi meghajtása pedig nem vitás.

- [37] A Kúria osztotta az eljáró bíróságok azon – az indítványozó által is helyesnek tartott – álláspontját, hogy a két- vagy háromkerekű járművek, valamint a négykerekű motorkerékpárok jóváhagyásáról és piacfelügyeletéről szóló 168/2013/EU rendelet 2. cikk (2) bekezdése rendelkezik arról, miszerint ezen rendelet hatálya nem terjed ki az önegyensúlyozó járművekre, illetve azon járművekre, amelyeknek nincs legalább egy ülőhely. Ezen rendelet a típusjóváhagyásra, illetve piacfelügyeleti szabályokra vonatkozik, az elektromos rollerre rendelkezést nem tartalmaz. Ebből azonban nem vonható le az a következtetés, hogy az elektromos roller nem is minősül járműnek. A rendelet – címéből is kitűnően – egyes meghatározott járműfajták jóváhagyását és piacfelügyeletét szabályozza uniós szinten, ami nem jelenti azt, hogy az azon kívül eső – a jármű fogalmának egyébként megfelelő eszközök – nem tekinthetők járműnek.
- [38] A fentiek alapján az elektromos roller gépi meghajtású járműnek minősül, amellyel a közúton, ittas állapotban közlekedő terhelt járművezetés ittas állapotban vétségét valósítja meg. Az eljáró bíróságok az anyagi jog szabályainak megsértésével állapították meg, hogy az elektromos roller jogrendszerben elfoglalt helye nem tisztázott, ezért nem tekinthető járműnek, és ez vezetett a terhelt felmentéséhez. Az elektromos roller valamely járműkategóriába való besorolásának a hiánya közlekedési igazgatási kérdés, ami nem vezethet a büntető (anyagi) jogi felelősségben való döntés eliminálására.
- [39] A fentiekre tekintettel a Kúria az első- és a másodfokú bíróság határozatát a Be. 663. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.
- [40] Az eljárást a tárgyalási szaktól kell megismételni a Be. LXXVIII. Fejezet előírásai szerint.

(Kúria Bfv.II.442/2022/5.)

320I. A közzétett bírósági határozattól való eltérése alapuló felülvizsgálat mindig két felülvizsgálati ok egyidejű megvalósulását feltételezi. Ebből következik, hogy ha a közzétett határozattól való eltérésre való hivatkozás nem alapos, az állított anyagi vagy eljárásjogi törvénysértés önmagában is felülvizsgálatot alapozhat meg. Az indítvány elutasítására akkor kerülhet sor, ha az indítvány nem a Kúria által 2012. január 1. napját követően hozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozattól való eltérést állít és/vagy az állított törvénysértés nem a Be. 649. § (1) vagy (2) bekezdése szerinti felülvizsgálati ok [Be. 648. § d) pont, 649. § (6) bek.].

II. Felülvizsgálati indítványt – a törvényi kivételektől eltekintve – minden jogosult egyszer terjeszthet elő. Ezért vitás esetben mindig gondos, tartalmi vizsgálatot igényel annak megállapítása, hogy azt a terhelt, a védő

vagy a terhelt védője útján terjesztette-e elő [Be. 651. § (2) bek., 652. § (6) bek.].

- [1] A kerületi bíróság 2020. október 13. napján kihirdetett ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli sikkasztás büntetében [Btk. 372. § (1) bek., egy esetben (4) bek. a) pont, egy esetben (3) bek. a) pont]. Ezért őt halmazati büntetésül 1 év – börtön fokozatú – szabadságvesztésre ítélte, melynek a végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette. A végrehajtás elrendelésének esetére úgy rendelkezett, hogy a terhelt a büntetés kétharmad részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra, továbbá vele szemben 10 233 210 forint erejéig vagyonek Kobzást rendelt el.
- [2] A terhelt és védője fellebbezése folytán eljáró törvényszék mint másodfokú bíróság a 2021. november 3. napján meghozott ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta: a próbaidő tartamát 1 évre enyhítette, míg egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [3] A jogerős ítélet ellen a terhelt védője útján nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 648. § d) pontjára alapítottan, mely szerint „a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérés a Be. 649. (1) bekezdés a) pontjának megsértését eredményezte, a Be. 649. § (1) bekezdés aa) pontjában foglaltak szerint”.
- [4] Indokolása szerint az elkövetési idő meghatározása az egész büntetőügyben bizonytalan volt, miután a két rendbeli cselekmény közül az egyik vonatkozásában maga a vádirat még csak olyan időintervallumot sem határozott meg, melyből a cselekmény elvégzése megállapítható lett volna; míg a másik összeg esetében olyan dátum került rögzítésre elkövetési időként, melyet megelőzően a hiány miatt már feljelentés megtételére is sor került, ezáltal az helytálló sem lehet.
- [5] Előadta, hogy a másodfokon eljáró bíróság annyiban végzett helyesbítést, hogy mindkét cselekmény vonatkozásában lehetséges elkövetési időként kezdő és záró időpontokat is meghatározott, amely alapján az elvégzés kizárhatóvá vált. Hivatkozott ugyanakkor arra, hogy a bizonyítás során védői kérdésre mindkét szakértő kizárta annak meghatározhatóságát, hogy a 2002 és 2010 között fennálló közös képviselői jogviszonya alatt a terhelt pontosan mikor és hogyan vonhatta el a társasház vagyonából a vádban meghatározott összegeket.
- [6] Az indítvány idézte a BH 2012.3.60. számon közzétett, a Legfelsőbb Bíróság Bfv.II.1336/2010. számú döntését, mely szerint különleges szakértelmet igénylő és a cselekmény minősítését befolyásoló kérdésnek a bíróság által alkalmazott szakértő véleményétől eltérően más szakértő alkalmazása nélküli elbírálása a cselekmény minősítése tekintetében az indoklási kötelezettségnek az ítélet felülbírálatra alkalmatlanságát eredményező megsértését jelentheti. Kifejtette, hogy az ügyben eljáró bíróságok e határozat ellenére más szakértő alkalmazása nélkül tértek el a szakértők azon álláspontjától, mely kizárta annak megállapíthatóságát, hogy mikor és miként vonta el a terhelt a társasház vagyonát a megállapított hiányt eredményező módon. Utalt rá, hogy a szakértők véleménye szerint e körben nem határozható meg legkorábbi időpont, vagyis a sértett

- társasháznál keletkezett teljes hiány bekövetkezhetett akár már a 2002 és 2004 között kifejtett magatartás következtében.
- [7] Az indítvány utalt arra, hogy a jelen ügyben 5 évben állapítható meg a vádbeli cselekmények elévülési ideje, vagyis amennyiben az az ügyben 2009. december 18. napján tett feljelentést megelőző 5 évnél korábbi időpontra esik, úgy a bűncselekmények elévültek. Az ügyben kirendelt szakértők véleménye szerint nem határozható meg a legkorábbi lehetséges elkövetési idő, így nem zárható ki, hogy a vád tárgyát képező cselekmények 2004. december 18. napja előtt valósultak meg. A felülvizsgálati indítvány érvelése szerint az eljáró bíróságok a hivatkozott legfelsőbb bírósági határozattól – és az ügyben adott szakértői véleményektől – eltérve állapították meg a bűncselekmények elkövetési idejét, melynek következtében az elévülésre vonatkozó anyagi jogi szabályokat figyelmen kívül hagyva állapították meg a terhelt büntetőjogi felelősségét. Mindezek alapján a felülvizsgálattal érintett határozatok megváltoztatását és bizonyítottság hiányában való felmentését indítványozta.
- [8] A terhelt által védője útján előterjesztett felülvizsgálati indítvány a törvényben kizárt.
- [9] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozatával szembeni jogi – és nem pedig ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja és kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.
- [10] A Be. 648. § *d)* pontja alapján felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérés esetén valóban helye van. További törvényi feltétel, hogy a felülvizsgálati indítvány – ezen okra hivatkozással – csak akkor terjeszthető elő, ha az eltérés a büntető anyagi jog szabályainak a Be. 649. § (1) bekezdésben meghatározott megsértését eredményezte vagy a Be. 649. § (2) bekezdésben meghatározott eljárási szabálysértést eredményezett [Be. 649. § (6) bek.].
- [11] E perjogi szabályozás következménye, hogy a közzétett bírósági határozattól való eltérésen alapuló felülvizsgálat mindig két felülvizsgálati ok egyidejű megvalósulását feltételezi; a közzétett határozattól való eltérés mellett jelen kell lennie a felülvizsgálatot megalapozó anyagi vagy eljárásjogi törvénysértésnek is. Ebből viszont az következik, hogy ha a közzétett határozattól való eltérésre való hivatkozás nem alapos, az állított anyagi vagy eljárásjogi törvénysértés önmagában is felülvizsgálatot alapozhat meg. Az indítvány elutasítására pedig csak akkor kerülhet sor, ha az indítvány érvelése sem a Be. 649. § (6) bekezdése, sem pedig a Be. 649. § (1) vagy (2) bekezdése szerinti valamely felülvizsgálati ok feltételeinek egyaránt nem felel meg.
- [12] Jelen esetben ez a helyzet.
- [13] A Kúria jogértelmezésétől történő indokolatlan – a Be. 649. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott eljárási jogi vagy anyagi jogi szabálysértést eredményező – eltérés megalapozottságának az arra jogosult általi vitatását új felülvizsgálati okként a Be. 2021. április 1-jével hatályba lépett módosítás teremtette meg, összhangban az új jogorvoslati formaként létrehozott jogegységi panasz eljárással (a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény – a továbbiakban: Bszi. – 41/B. §).
- [14] A Be. 649. § (6) bekezdése szerinti felülvizsgálati ok alapja – összhangban a Be. 648. § *d)* pontjával – a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérés.
- [15] A Bírósági Határozatok Gyűjteménye nem összetévesztendő az 1952 óta kiadott Bírósági Határozatok (2013-tól Kúria Döntések), 2022. január 1. napja óta online elérhető folyóirattal, mely jelenleg a Kúria, azt megelőzően pedig utoljára a HVG–ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. szabad felhasználású kiadványa, célja pedig az, hogy – a szerkesztőbizottság által kiválasztott bírósági döntések felhasználásával – biztos tájékozódási pontot nyújtson az ügyszakok szerint fejezetbe szerkesztett legfontosabb kúriai döntések, jogegységi iránymutatások, az Európai Unió Bíróságának határozatai, továbbá a „Fórum” rovatban megjelenő szakirodalmi írások közzétételével.
- [16] A Bírósági Határozatok Gyűjteménye a Bszi. által létrehozott, annak 163–165. §-aiban szabályozott, online bárki által elérhető és kereshető hivatalos gyűjtemény, ami a törvényben meghatározott bírósági határozatokat anonimizált formában, de egyebekben változtatás nélkül és a törvényben előírt körben teljes körűen tartalmazza.
- [17] A Be. 649. § (6) bekezdése szerinti okon alapuló felülvizsgálatnak a Bírósági Határozatok Gyűjteményében – nem pedig más módon – közzétett határozatától való eltérésre hivatkozással van helye. Ekként nem alapozza meg a felülvizsgálatot (a kizárólag) a Bírósági Határozatok (Kúria Döntések) című folyóiratban közzétett bírósági határozattól való eltérés.
- [18] További követelmény, hogy az eltérés alapjául hivatkozott határozatot a Kúria hozza meg. A Kúriát a 2012. január 1. napján hatályba lépett Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése határozta meg – történelmi elnevezését helyreállítva – a legfőbb bírósági szervként.
- [19] Mindezt összevetve az állapítható meg, hogy a Be. 649. § (6) bekezdése szerinti felülvizsgálat alapja – az ott írt egyéb feltételektől függetlenül – csak a Kúria által (ekként fogalmilag 2012. január 1. napja után) hozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozat lehet. Ennek megfelelően a jogegységi panasz kapcsán a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés *f)* pontja már kifejezett visszautasítási okként szabályozza azt, ha a panaszt nem 2012. január 1. után hozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett kúriai határozattól való eltérésre hivatkozással nyújtották be.
- [20] Jelen esetben az indítványban hivatkozott, a Bírósági Határozatok című folyóirat 2012. évi 3. számában BH 2012.60. szám alatt közzétett, a Legfelsőbb Bíróság 2011. május 19-én kelt Bfv.II.1336/2010/5. számú határozatát nem a Kúria hozta meg és nem is került a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétételre. Ezért az attól való eltérés felülvizsgálat

- alapja nem lehet, arra hivatkozással – önmagában – felülvizsgálatnak nincs helye.
- [21] Bár a Kúria jogelődje, a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága által hozott határozatától való eltérés a kifejtettek szerint felülvizsgálat (és utóbb jogegységi panasz) alapja fogalmilag nem lehet, a teljesség érdekében utal arra a Kúria, hogy a hivatkozott határozatot a meghozatalakor hatályos szabályok alapján sem kellett a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétenni. Az akkor hatályban volt, az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény 17. § (1) bekezdése szerint a gyűjteményben a Legfelsőbb Bíróság és az ítélőtáblák által az ügy érdemében hozott határozatokat kellett közzétenni. A hatályon kívül helyező és az eljárás bírói új eljárás lefolytatására utasító végzés azonban nem érdemi határozat.
- [22] Ezt követően a Kúria azt vizsgálta, hogy az indítvány alapján önmagában a Be. 649. § (1) bekezdése szerinti anyagi jogi, illetve a (2) bekezdése szerinti eljárási jogi jogszabálysértés miatt van-e helye felülvizsgálatnak.
- [23] A Be. 649. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontja szerinti felülvizsgálati ok valósul meg akkor, ha a bíróság jogerős ítéletében a terhelt bűnösségét a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg. A jelen indítvány szempontjából relevánsan ennek felelhetne meg az indítvány azon érvelése, miszerint a terhelt elítélésére a büntethetőséget megszüntető elévülés ellenében került sor.
- [24] A felülvizsgálat alapvető szabálya azonban, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bek.], és a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bek.]. Mindez azt jelenti, hogy ha a felülvizsgálati indítvány a büntethetőséget megszüntető elévülés jogi kifogására hivatkozik, azt a jogerős ítéletben megállapított tényállás alapulvételével kell elbírálni.
- [25] Jelen esetben a felülvizsgálati indítvány – helyesen – maga is azt jegyezte meg, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet részleges megalapozatlanságát kiküszöbölve mindkét, a terhelt terhére rótt cselekmény vonatkozásában olyan kezdő és záró időpontokat határozott meg lehetséges elkövetési időként, amelyek alapján az elévülés kizárhatóvá vált. Ennek megfelelően a felülvizsgálatot nem is erre hivatkozással kérte, hanem az arra irányult, hogy a Kúria a tényállást változtassa meg: a cselekmény – a jogerős ítéleti tényállásban írt elkövetési időktől eltérően – az elévülési időn kívül is történhetett. E tekintetben azonban a felülvizsgálat – a korábban idézett eljárási jogi szabályozás szerint – törvényben kizárt, erre tekintettel felülvizsgálatnak anyagi jogszabálysértés okán sincs helye.
- [26] Az indítványban megjelölt bírósági határozat az alapjául szolgáló ügyben az indokolási kötelezettség teljes megszegését [az akkor hatályos, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: korábbi Be.) 373. § (1) bekezdés III/a. pont] állapította meg. Ez a korábbi Be. 416. § (1) bekezdés *c)* pontja alapján felülvizsgálati okot jelentett. Az erre való hivatkozás az indítványban azt jelenti, hogy az indítványozó ugyanezt az eljárási szabálysértést látta megvalósulni jelen ügyben is. A hatályos törvény szerint azonban az indokolási kötelezettség teljes megszegése csak ún. relatív hatályon kívül helyezési ok [Be. 609. § (1) bek. és (2) bek. *d)* pont], amiatt felülvizsgálatnak a Be. 649. § (2) bekezdése alapján eljárási jogi okból sincs helye.
- [27] Az indítvány tartalma alapján értelmezést igényelt az előterjesztőjének meghatározása. A Be. 651. § (2) bekezdés *b)* és *c)* pontja alapján a terhelt javára a terhelt és a védő is önállóan, külön-külön jogosult felülvizsgálati indítvány előterjesztésére; ugyanakkor az sem vitás, hogy a terhelt a felülvizsgálati indítvány előterjesztésére való jogosultságát védője útján is gyakorolhatja. Emellett nincs jogi akadálya annak sem, hogy a két jogosult közösen terjesszen elő felülvizsgálati indítványt.
- [28] Az előterjesztő személyének meghatározása azért is jelentőséggel bír, mert a Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)–(5) bekezdésén alapul. A terhelt és a védő közös indítványának elutasítása esetén tehát mindkét indítványozó elveszíti a külső szerv határozata nélkül gyakorolható indítványelőterjesztési jogát.
- [29] Jelen esetben az indítvány e tekintetben ellentmondásos, mert bár annak bevezető része egyértelműen a terhelt által védője útján előterjesztettnek jelöli meg azt, azonban szövegezésében felváltva használ egyes szám első és harmadik személyt, a beadvány végén pedig előterjesztőként a terhelt és védője is feltüntetésre került (bár csak utóbbi írta alá). Összességében a Kúria úgy találta, hogy ez – az egybehangzó bevezető és záró részére tekintettel, a szövegezésbeli pontatlanságoktól eltekintve – a terhelt által, védője útján előterjesztett indítványnak felel meg.
- [30] Mindezekre tekintettel a Kúria – a Be. 660. § (1) bekezdésének főszabálya szerinti tanácsulésen, a Be. 655. § (1) bekezdésének főszabálya szerint eljárva – a terhelt védője útján előterjesztett felülvizsgálati indítványt mint törvényben kizártat, a Be. 656. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján elutasította.

(Kúria Bfv.II.473/2022/2.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

POLGÁRI SZAKÁG

321 Közjegyzői okirat akkor látható el végrehajtási záradékkal, ha a feltétel bekövetkezett – az adott esetben a felmondást és a felmondás közlését – is közokirat tanúsítja [1952. évi III. törvény (régi Pp.) 369. § (1) bek. a) pont; 1994. LIII. törvény (Vht.) 23/C. § (1)–(2) bek.; 1991. évi XLI. törvény 142. § (2) bek., 147/A. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. rendű felperes és az alperes 2008. május 9-én CHF alapú „szabadfelhasználású jelzáloghitekre egyenletes részletfizetéssel hat hónapos kamatperiódussal” elnevezésű szerződést kötöttek, amelynek alapján az alperes 136 589 CHF összegű kölcsönt adott az I. rendű felperesnek, aki vállalta a kölcsön és járulékai törlesztését.
- [2] A szerződés VII. pontjába foglalt ún. „Svájci frank klauzula” rendelkezés szerint: ha a CHF/HUF árfolyamának nagymértékű változása miatt – legalább 5%-os változás – (figyelembe véve az esetleg megváltozott ingatlanpiaci viszonyokat is) a biztosítékul nyújtott ingatlan értéke már nem lesz az alperes számára kielégítő mint biztosíték, akkor az I. rendű felperes köteles pótfedezetet biztosítani. Az I. rendű felperes nyilatkozata szerint az alperes felvilágosítását, amely szerint a kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázata keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem CHF forrás, megértette és ezen információ ismeretében is igénybe kívánja venni a szerződésben meghatározott kölcsön összeget.
- A szerződés megkötését megelőzően 2008. április 1-jén az I. rendű felperes a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól szóló tájékoztatást írt alá. Eszerint az alperes tájékoztatta, hogy a választott idegen deviza átváltási aránya – árfolyam – a napi piaci mozgások hatására változhat, az esetlegesen kedvezőtlen árfolyamváltozás/emelkedés előre nem látható, előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. Abban az esetben, ha a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben esik az árfolyama, úgy csökken a finanszírozás forint ellenértéke, az adott törlesztőrészlet megfizetéséhez kevesebb forint szükséges, ellenkező esetben, ha a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben nő az árfolyama, növekedik a finanszírozás ellenértéke, magasabb forint összeg szükséges a törlesztő részlet megfizetéséhez. A kölcsön kamatait a kiválasztott deviza iránti nemzetközi kereslet–kínálat alapján alakuló elszámoló árak (LIBOR/EURIBOR) határozzák meg. A kamatláb rendszeres időközönként változik, a kiválasztott devizanem mindenkor piaci viszonyaihoz igazodik. A kamatszint a finanszírozás devizanemében többnyire különbözik a forint kamatszintjétől és teljesen más tendenciát követhet. Az alperes ennek következtében

nem vállalt felelősséget arra, hogy a piac kedvezőtlen alakulása miatt az I. rendű felperesnél esetlegesen bekövetkező többletterhet átvállalja.

- [3] Az I. rendű felperes a kölcsönszerződés aláírásával igazolta, hogy a külföldi devizában történő finanszírozás kockázatairól világos tájékoztatást kapott, a kockázati összetevőket ismeri, a szerződéskötés napján pedig közjegyzői okiratba foglaltan egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tett. A szerződő felek ingatlanra vonatkozó jelzálogszerződéssel biztosították a kölcsönt. A II. rendű felperes 2015. január 19-én zálogkötelezettséget vállalt úgy, hogy az I. rendű felperes által fedezetül biztosított jelzálogjoggal terhelt ingatlan fele részének tulajdonosa lett házassági közös vagyon jogcímén.
- [4] A szerződésszerű visszafizetési kötelezettség teljesítésének elmaradása miatt az alperes közjegyzői okiratba foglaltan 2015. október 16-án azonnali hatállyal felmondta a kölcsönszerződést. A felmondást tartalmazó közokiratot a közjegyző postai úton küldte meg a felpereseknek, akik azt 2015. október 22-én vették át. A közjegyző helyettese a kézbesítésről készített tanúsítványt, amely tartalmazta a küldemények ragszámát, a postai megküldés és az átvétel időpontját, és amely tanúsítványhoz mellékelte a felmondást tartalmazó közjegyzői okirat (jegyzőkönyv) hiteles kiadmányát.
- [5] Az alperes a közokiratok végrehajtási záradékolásával végrehajtást kezdeményezett a felperesek ellen.

A felperesek keresete, az alperes védekezése

- [6] A felperesek keresetükben az ellenük indult végrehajtás megszüntetését kérték – továbbiak mellett – arra hivatkozással, hogy a nem megfelelő árfolyamkockázati tájékoztatás következtében az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződéses rendelkezés tisztességtelensége folytán a kölcsönszerződés érvénytelen, ezért a végrehajtani kívánt követelés érvényesen nem jött létre, emellett nem álltak fenn a közvetlen végrehajtás elrendelésének a Vht. 23/C. § (1) és (2) bekezdésébe foglalt feltételei sem.
- [7] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperesek elleni végrehajtást megszüntette. Ítélete indoklásában kifejtette: a kölcsönszerződéstől a felperesek az alperes felmondását megelőzően elálltak, így a felmondás joghatás kiváltására nem volt alkalmas, a végrehajtás elrendelésének feltételei nem álltak fenn, ugyanakkor nem találta alaposnak a felpereseknek a végrehajtás alapjául szolgáló szerződés érvénytelenségére vonatkozó érveit.

- [9] Az alperes fellebbezését, valamint a felperesek csatlakozó fellebbezését elbíráló másodfokú bíróság megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét és elutasította a keresetet.
- [10] A jogerős ítélet indokai szerint az alperes által adott árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelt a jogszabályi előírásoknak, valamint az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) által kidolgozott követelményeknek, egy általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára a tájékoztatás világos és egyértelmű volt, abból nem lehetett azt gondolni, hogy az árfolyamkockázat nem valós vagy esetleges korlátozott mértékű lenne. Az alperes közjegyzői okiratba foglaltan mondta fel a kölcsönszerződést, a közokirati forma választása a közvetlen végrehajtás elrendelésének érdekében történt, a közjegyző a vele közölt banktitkot eljárása során használta fel, az adatokat megvédte, nem hozta nyilvánosságra. Rámutatott a másodfokú bíróság: a közjegyző felmondást tartalmazó jegyzőkönyvét és annak a felperesek részére történt feladását igazoló tanúsítványt egymáshoz fűzve kell kezelni és értelmezni, ezért nincsen szükség a felmondás közlését tanúsító tanúsítványban a felmondás megismétlésére. A felperesek rosszhiszeműen, jobb tudomásuk ellenére állították, hogy a feladás tényét tanúsító tanúsítvány nem tartalmazza a feladás helyét. Kitért a jogerős ítélet arra is, hogy az alperes nem fogadta el jogszerűnek a felperesek elállását, az elsőfokú bíróság megalapozatlan következtetésre jutott a felperesek elállásával kapcsolatban.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [11] A jogerős ítélet ellen – hatályon kívül helyezése, a keresetüknek helyt adó határozat meghozatala iránt – a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet.
- [12] Sérelmezték a felperesek, hogy a felperes a kölcsönszerződés aláírása előtt nem tájékoztatta őket az árfolyamkockázatról olyan módon, hogy az megfeleljen a világosság és az érthetőség követelményének. Az alperesnek bizonyítania kellett volna, hogy az árfolyamkockázat korlátlanul és kizárólag őket terheli, kockázatvállalásuknak nincs felső határa, az árfolyamváltozás lehetősége valós, a kölcsön futamideje alatt is bekövetkezhet, az árfolyamváltozással számolni kell, az nem elhanyagolható mértékű kockázatot jelent, nem elhanyagolható mértékben növelheti a törlesztő részleteket, azok a futamidő alatt jelentős mértékben megemelkedhetnek, továbbá azt, hogy a tájékoztatásra megfelelő módon és időpontban került sor a szerződés aláírása előtt úgy, hogy elengedő idő állt rendelkezésükre annak megértésére és arra, hogy döntésüket ehhez igazítsák. A tájékoztatásnak arra is ki kellett volna terjednie, hogy a tagállam fizetőeszközének leértékelődése és a külföldi kamatlábak emelkedése milyen hatást gyakorol a törlesztőrészletre és arra is, hogy a fogyasztó gazdasági helyzete emiatt nehezen elviselhetővé válhat.
- [13] Megismételték, hogy a felmondást rögzítő közjegyzői okirat nem tekinthető közokiratnak, az okirat magánokiratként pedig nem volt alkalmas a célzott joghatás kiváltására, emiatt az alperes felmondása hatálytalan. Az alperes nem szerzett jogot arra, hogy a le nem járt tartozásukat illetően banktitkot szolgáltatson ki a „harmadik félnek” minősülő közjegyzőnek, ehhez ők nem járultak hozzá, illetve erre az alperesnek nem volt törvényi felhatalmazása. A közjegyző nem ismerhette volna meg a lejárt tartozáson túlmutatató banktitkokkörbe tartozó adataikat, azokat nem is kezelhette volna. Az alperes magánokirati formában is felmondhatta volna a kölcsönszerződést, ebben az esetben nem sértett volna banktitkot. A kézbesítési tanúsítvány egy hatálytalan felmondást tanúsít csupán, a felmondás hatályosulásának elmaradása miatt a közvetlen végrehajtásnak a Vht. 23/C. § (2) bekezdésében meghatározott feltétele nem teljesült. A kézbesítési tanúsítvány alkalmatlan a felmondási nyilatkozat általuk történő átvételének igazolására: a közjegyző tanúsítványa rögzíti, hogy „jelen jegyzőkönyv” került feladásra részükre, ez az irat azonban beazonosíthatatlan. A felmondó nyilatkozat szó szerinti szövegét magában a kézbesítési tanúsítvány szövegében kellett volna feltüntetni, amelyet nem pótol az, hogy a közjegyző mellékelte a felmondást tartalmazó jegyzőkönyvet. A kézbesítési tanúsítvány nem melléklete a felmondást tartalmazó jegyzőkönyvnek, s csupán egy „makulátlan tartalmú” ténytanúsítvány birtokában lehetséges a végrehajtási záradékolás.
- [14] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult. Álláspontja szerint világos és érthető árfolyamkockázati tájékoztatást adott a banktitok értelmezésével, a közjegyző ezzel összefüggő közreműködésével összefüggésben hivatkozott a Kúria Pfv.I.20.115/2021/5. számú határozatában foglaltakra, és előadta, hogy nem volt akadály a közokiratok záradékolásának.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [15] A felülvizsgálati kérelem az alábbiakban kifejtettek szerint alapos.
- [17] A felülvizsgálati eljárásban arról kellett döntenie, hogy az alperes megfelelő tartalmú árfolyamkockázati tájékoztatást adott-e, továbbá, hogy fennálltak-e a közjegyzői okiratba foglalt követelés végrehajtása elrendelésének feltételei.
- [18] Az 1959. évi Ptk. 205. § (3) bekezdése értelmében a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek és tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. Ezt az általános együttműködési és tájékoztatási kötelezettséget a fogyasztónak minősülő ügyféllel megkötésre kerülő devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az 1996. évi Hpt. 203. §-a akként konkretizálja, hogy a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, melynek tudomásul vételét az ügyfél aláírásával igazolja.
- [19] A rendelkezésre álló iratok azt igazolják, hogy az alperes 2008. április 1-jén, a perbeli szerződés 2008. május 9-i megkötését megelőzően a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól szóló tájékoztatást adott, ezen túlmenően a szerződés VII. pontja ún. „Svájci frank klauzula” rendelkezést tartalmazott, így tehát az alperes által adott árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelőségét a külön okiratba foglalt tájékoztatás és a szerződésbe foglalt klauzula együttes vizsgálata alapján kellett megítélni. Ezen dokumentumok együttes vizsgálata alapján megalapozottan jutott a

- másodfokú bíróság arra a következtetésére, hogy az alperes által adott árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelt a szerződésalkötéskor hatályos jogszabályi előírásoknak, az EUB árfolyamkockázati tájékoztatással összefüggésben felállított követelményrendszerének, világos és érthető volt, abból egy általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára egyértelműen megállapítható volt, hogy az árfolyamkockázat valós, továbbá nem korlátozott mértékű.
- [20] Az 1996. évi Hpt. 50. § (1) bekezdése értelmében banktitok minden olyan, az egyes ügyfelekről a pénzügyi intézmény rendelkezésére álló tény, információ, megoldás vagy adat, amely ügyfél személyére, adataira, vagyoni helyzetére, üzleti tevékenységére, gazdálkodására, tulajdonosi, üzleti kapcsolataira, valamint a pénzügyi intézmény által vezetett számlájának egyenlegére, forgalmára, továbbá a pénzügyi intézménnyel kötött szerződéseire vonatkozik.
- [21] Az 1996. évi Hpt. 51. §-a rendelkezik azokról az esetekről, amikor a banktitok harmadik személynek kiadható. Az 51. § (1) bekezdés c) pontja értelmében erre akkor kerülhet sor, ha a pénzügyi intézmény érdeke ezt az ügyféllel szemben fennálló követelése eladásához vagy lejárt követelése érvényesítéséhez szükségessé teszi. A rendelkezésben említett „lejárt követelés” a felmondásig lejárt követelés (tehát az az összeg, amellyel a kötelezett a felmondásig már hátralékba került), ennek feltüntetése megalapozza a jogosult részéről a felmondást. Ha a tartozásnak a felmondás kézbesítésével lejártá váló teljes összege kimarad a felmondásból, attól a felmondás még jogszerű marad, mert a tartozás felmondással lejártá váló teljes összegének nem feltétlenül kell szerepelnie a felmondásban.
- A felperesek felülvizsgálati érvelésével ellentétben a perbeli esetben a közjegyző nem tekinthető az 1996. évi Hpt. 51. §-ában említett „harmadik személy”-nek és a banktitok „kiadása” sem valósult meg. A közjegyző ugyanis a pénzügyi intézményhez és az adóshoz képest nem olyan „harmadik” személy, aki a saját érdekében jutna a banki adathoz, hanem amellét, hogy a közhitelesség letéteményese, a közjegyzői okirat szerkesztése vonatkozásában a pénzügyi intézmény megbízottja. A közjegyző nem kéri a banktitok kiadását és nem is „használja fel” azt. Az a szerepe, hogy a pénzügyi intézmény nyilatkozatát foglalja okiratba, az okiratba foglalt nyilatkozat címzettje pedig éppen az adós (a bank ügyfele). Ilyen módon kizárólag az ügyfél az, aki a pénzügyi intézmény okiratba foglalt nyilatkozatából a saját banki adatáról értesül, tehát az ügyfél az, akinek a részére a pénzügyi intézmény az adatot kiadja. Mindezek szerint tehát az említett jogviszony valójában nem háromoldalú: résztvevői a pénzügyi intézmény és a pénzügyi intézmény ügyfele. Az alperes nem szolgáltatott ki banktitkot a „harmadik személy”-nek nem is minősülő közjegyzőnek, a banktitok „kiadása” nem valósult meg.
- [22] A másodfokú bíróság az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelése és a banktitok kérdésében a megelőző pontokban kifejtettekkel egyező álláspontra helyezkedett, azonban a közjegyzői okiratba foglalt követelés végrehajtásának feltételeit illetően a jogerős ítélet indoka nem felel meg a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjt.v.) előírásainak, a következők miatt.
- [23] A Vht 23/C. § (1) és (2) bekezdései szerint az okiratot készítő közjegyző végrehajtási záradékkal látja el a közjegyzői okiratot, ha az tartalmazza: a) a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló vagy egyoldalú kötelezettségvállalást, b) a jogosult és a kötelezett nevét, c) a kötelezettség tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, d) a teljesítés módját és határidejét; ha pedig a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz az is szükséges, hogy a feltétel vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa.
- [24] A „közvetlen” végrehajtás elrendeléséhez (a közjegyzői okiratok záradékkal való ellátásához) tehát két közokirat szükséges: az ügyleti okirat és a tartozás esedékessé válását igazoló ténytanúsító okirat (közjegyzői tanúsítvány). Ezek közül az ügyleti okirat közhitelesen tanúsítja a jogügylet vonatkozó akaratnyilvánítás tényét, a jogügylet tartalmát kitöltő jogokat és kötelezettségeket (ezek között az adós kötelezettségvállalását a kölcsön visszafizetésére), a ténytanúsító okiratban pedig a közjegyző az esedékessé válásra vonatkozó jogi jelentőségű tényeket tanúsítja közhitelesen, jegyzőkönyvi vagy záradéki formában.
- Abban az esetben, ha a kötelezettség feltétel vagy időpont bekövetkezésétől függ, a végrehajtást kérőnek nem csupán a Vht. 23/C. § (1) bekezdésének megfelelő közjegyzői okirattal kell rendelkeznie, hanem – a rendelkezés (2) bekezdésének megfelelően – a végrehajtási záradék kiállításának előfeltételeként közokirattal kell tanúsítania azt is, hogy a feltétel bekövetkezett, a követelés például a felmondás következtében esedékessé vált.
- [25] A Kúria a Vht. 23/C. §-a alkalmazásának egyes kérdéseiről szóló 3/2020. számú polgári jogegységi határozatában is rámutatott, hogy a felmondásnak két formája lehet: az arra jogosult teljes bizonyító erejű magánokiratban maga mondja fel a szerződést és maga is kézbesíti a felmondást a másik félnek, majd a közjegyző – a Kjt.v. 136. § (1) bekezdése g) pontjának megfelelően kiállított – közjegyzői tanúsítvánnyal igazolja, hogy a záradékolni kívánt okiratba foglalt kötelezettséget egyoldalú nyilatkozatával lejárttá tette. A felmondás másik formája esetében az arra jogosult a közjegyzőnek ad megbízást arra, hogy foglalja okiratba (jegyzőkönyvbe) a felmondást (amit a jogosult aláír), egyben azzal is megbizta a közjegyzőt, hogy a felmondást közölje a másik félnek. Ekkor az arra jogosult a Kjt.v. 136. § (1) bekezdés e) pontjának megfelelően kiállított közjegyzői tanúsítvánnyal igazolja, hogy a záradékolni kívánt okiratba foglalt kötelezettséget egyoldalú nyilatkozatával lejárttá tette. A Kjt.v. 136. § (1) bekezdés e) pontjának megfelelő tanúsítványt a közjegyző a Kjt.v. 142. § (2) bekezdése szerinti eljárása eredményeként állíthatja ki.
- [26] A perbeli esetben az alperes az előzőek közül a „második” megoldást választotta: felmondását – a tényállásban említett időpontokban – a közjegyző foglalta közjegyzői okiratba és a közjegyző küldte meg postai úton a felpereseknek. A Kjt.v. felmondáskor – 2015 októberében – hatályos 142. § (2) bekezdése akként rendelkezett, hogy a közjegyző

a nyilatkozat vagy értesítés szövegét szó szerint jegyzőkönyvbe foglalja és az okiratot postán ajánlott vagy tértivevényes küldeményként a másik fél lakóhelyére, illetve székhelyére továbbítja. A jegyzőkönyvet a nyilatkozattevőnek alá kell írnia. A közjegyző erről a kérelmet előterjesztő félnek tanúsítványt ad, amelyben feltünteti a nyilatkozat vagy értesítés szó szerinti szövegét, a felek nevét, lakóhelyét, a feladás helyét, évét, hónapját, napját, a kérelmet előterjesztő kívánságára óráját is.

Az adott esetben azonban a közjegyző nem így járt el, mert a felmondás közlését igazoló tanúsítvány nem tartalmazza az alperes nyilatkozatának szó szerinti szövegét. A közjegyző a felmondást tartalmazó jegyzőkönyvet és annak a felperesek részére történt feladását igazoló tanúsítványt valóban egymáshoz fűzve kezelte, ez a megoldás azonban nem felel meg a Kjt. 142. § (2) bekezdésébe foglalt kógens előírásnak.

Hangsúlyozza a Kúria: a közjegyzői okiratokhoz fűződő bizonyító erő miatt rendkívül fontos, hogy a közjegyző maradéktalanul betartsa a Kjt. szigorú szabályait. A Kjt. 142. § (2) bekezdése nem szorul értelmezésre: egyértelműen és eltérést nem engedő módon írja elő azt, hogy a közjegyzőnek a felmondás közlését tartalmazó tanúsítványban „szó szerint” fel kell tüntetnie annak a nyilatkozatnak vagy értesítésnek a szövegét is, amelyre az annak közlését igazoló tanúsítvány vonatkozik. Ellenkező álláspont ellentétes lenne a Kjt. rendelkezésével, azt sugallná, hogy a közjegyző szabadon határoz e kérdésben, és vitathatóvá válna, hogy mely okirat, illetve milyen tartalmú okirat közlése történt meg.

- [27] A Kjt. 147/A. §-a szerint nem tekinthető közokiratnak az a tanúsítvány, amelyet a közjegyző a 136–147. §-ban foglaltak megsértésével készített. A „közvetlen” végrehajtás elrendeléséhez szükséges a Vht. 23/C. § (2) bekezdésében megfogalmazott feltétel teljesülése is (tehát ha a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz a feltétel vagy időpont bekövetkezését közokirattal kell tanúsítani), ez azonban a jelen esetben nem áll fenn. Az alperes azt nem tanúsította közokirattal, hogy a közjegyző az egyébként közjegyzői okiratba foglalt felmondást közölte is a felperesekkel (amelynek következtében a felmondás a felperesekkel szemben hatályosult). Ebből pedig az következik, hogy a végrehajtás elrendelésének a Vht. 23/C. § (2) bekezdésében előírt feltétele hiányzik, s emiatt indokolt a felperesekkel szemben elrendelt „közvetlen” végrehajtás megszüntetése.

- [28] A kifejtettre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság keresetnek helyt adó döntését eltérő jogi indokolással tartotta fenn hatályában.

(Kúria Pfv.I.20.585/2022/4.)

322 A kft. által a saját tulajdonú készlet biztosítására megkötött vagyonbiztosítási szerződés nem a tag üzletrészhez fűződő vagyoni érdekét biztosítja, ezért a kft. tagja nem minősül biztosítottnak [1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 207. § (1) bek., 548. §, 556. §, 558. § (1) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes és házastársa hosszabb idő óta foglalkoznak menyasszonyi ruhakölcsönzéssel oly módon, hogy a ruhákat az alperes varrja. 2011-ben erre a tevékenységre egy kft.-t hoztak létre (a továbbiakban: kft.), amelynek ők a tagjai, az alperes házastársa pedig önálló képviseleti joggal rendelkező ügyvezetője volt. A kft. nem foglalkoztatott alkalmazottat, a ruhák tervezését, szabását, varrását az alperes végezte tagsági jogviszonya keretében. 2011. június 8-án megbízási szerződés jött létre a kft. és az alperes között, amelyben a kft. megbízta az alperest a cég képviseletének eseti ellátásával (a továbbiakban: megbízási szerződés). E szerint a kft.-t az eseti megbízással jelleg miatt nem terheli bejelentési kötelezettség, az eseti feladat elrendelését a tárgynapot megelőző napon 16 óráig közli az alperessel. Az alperes felelőssége az általa elvállalt feladat elvégzésére terjed ki, egyéb káreseményekért nem felel.
- [2] A kft. 2011. augusztus 27-i kockázatviselési kezdettel tűz- és elemi károk biztosítására is kiterjedő vállalkozói vagyonbiztosítási szerződést kötött a felperessel. A kockázatviselés helye a kft. által működtetett esküvői ruhakölcsönző üzlet (a továbbiakban: üzlet) volt, ahol a kft. a saját tulajdonú készletét biztosította 30 000 000 forint biztosítási összegre.
- [3] 2011. október 17-én tűz biztosítási esemény következett be az üzletben. A biztosítási eseményt megelőzően ott egyedül az alperes tartózkodott, ahol használta a varrógépet és a felette elhelyezett asztali lámpát is, amit távozása előtt elfelejtett kikapcsolni. A riasztóberendezéssel ellátott épületen nem volt nyoma külső erőszaknak vagy behatolásnak. Az asztali lámpa villanykörtéje szétduzzant és meggyújtotta az alatta lévő textíliát. Ha a lámpát kikapcsolták volna, a tűz nem következett volna be. A kikapcsolás hiánya sérti az Országos Tűvédelmi Szabályzatról szóló 28/2011. (IX. 6.) BM rendelet (a továbbiakban: régi OTSZ) 588. §-át.
- [4] A felperes teljesítésének hiányában a kft. pert indított a biztosítási összeg megfizetése iránt. A bíróság jogerős közbenső ítélettel megállapította, hogy a kft. az üzletben tárolt és megsemmisült saját tulajdonú készlet után biztosítási szolgáltatásra jogosult (a továbbiakban: jogerős közbenső ítélet), majd ítéletével kötelezte a jelen per felperesét 30 000 000 forint biztosítási összeg megfizetésére (a továbbiakban: jogerős marasztaló ítélet). A Kúria ítéletével a jogerős marasztaló ítéletet hatályában fenntartotta, kiemelve, a jogerős közbenső ítéletben a bíróság tényként állapította meg, hogy a kft. az árukészletet adásvételi szerződéssel szerezte meg, amit már nem lehet vitássá tenni, így a biztosítási összeg meghatározásánál az árukészlet káridőponti újraberzserzési költségét kellett alapul venni (a továbbiakban: a Kúria marasztaló ítélete). A felperes a biztosítási összeget megfizette a kft.-nek.

A kereset és az alperes védekezése

- [5] A felperes 30 000 000 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 339. § (1) bekezdése és az 558. § (1) bekezdése, valamint az Általános Vagyonbiztosítási feltételek (a továbbiakban: ÁVF) XII.1. pontja alapján.

- Indokolása szerint a biztosítási esemény az alperes által használt lámpa lekapcsolásának hiánya miatt következett be. A biztosítási összeget kifizette, így megtérítési igényt érvényesít az alperessel szemben.
- [6] Az alperes kérte a kereset elutasítását.
- [7] Indokolása szerint a katasztrófavédelem nála nem állapított meg semmilyen mulasztást. Vitatta a károkozás tényét és a felróhatóság fennállását. A felperesnek a marasztalás iránti perben kellett volna bizonyítania a mentesülési ok fennállását a régi Ptk. 556. § (1) bekezdése alapján, ez azonban nem történt meg, így fizetési kötelezettsége bekövetkezett. Ő a kft. résztulajdonosa, így biztosítottnak kell tekinteni.
- Az első- és a másodfokú ítélet**
- [8] Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest 30 000 000 forint megfizetésére.
- [9] Indokolása szerint biztosított az önálló jogi személyiséggel rendelkező kft., és nem az alperes volt. A régi Ptk. 558. § (1) bekezdése csak a biztosítottal közös háztartásban élő hozzátartozó esetén zárja ki a megtérítési igény érvényesítésének lehetőségét, ami jogi személy esetén nem értelmezhető.
- [10] A kirendelt szakértő aggálytalannak ítélte szakvéleménye alapján megállapította, hogy a káreseményt a volfrámszálas izzólámpa volfrámszálnak elszakadása következtében fellépő izzó búra eltörése, és annak az alatta lévő textíliákra történő leesése következtében kondukció útján bekövetkezett tűz okozta. Az alperes a felperes megbízott szakértője általi meghallgatásán maga nyilatkozott úgy, hogy 2011. október 15-én még használta a varrógépet és a lámpát is, arra pedig nem emlékszik, hogy a lámpát lekapcsolta volna, valamint valószínűleg ő járt utoljára az üzletben.
- [11] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a kártérítési felelősség minden eleme megvalósult. A kár bekövetkezett, a biztosítási összeget a felperes megfizette, a szakvélemény alapján az okozati összefüggés is fennáll, az alperes pedig megsértette a régi OTSZ 588. §-át és nem tudta magát kimenteni. A megbízási szerződést irrelevánsnak tekintette, mert az a kft. képviselőre vonatkozott. Ha a ruhák varrására vonatkozott volna, és a felelőséget ezzel kapcsolatban zárta volna ki, a jelen peres felek viszonylatában akkor se lenne alkalmas a felelősség kizárására.
- [12] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében helyben hagyta.
- [13] A másodfokú bíróság a tényállást pontosította és kiegészítette a kft. és az alperes személyével, tevékenységével, valamint a káresemény bekövetkezésének körülményeivel kapcsolatban. A pontosított és kiegészített tényállás alapján is egyetértett az elsőfokú bíróság jogi következtetésével és döntésével.
- [14] A kirendelt szakértő a fényképfelvételek, a felperes megbízott szakértőinek tanúvallomása, valamint az alperes és házastársa helyszíni nyilatkozata alapján kiegészítette el szakvéleményét, amelyben egyértelműen megállapította, hogy az alperes mulasztása okozta a tüzet. Az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a károkozó az alperes volt, mert maga is azt adta elő, hogy ő járt utoljára az üzletben, arra pedig nem

merült fel adat, hogy más személy is járt volna ott, behatolásra utaló nyom nem volt. Az alperes szintén maga adta elő, hogy a varrógépet és a lámpát is használta, arra pedig nem emlékezett, hogy az utóbbit kikapcsolta volna. Aláírásával elismerte a felperes megbízott szakértőinek azt a megállapítását, hogy a helyszíni vizsgálat során a lámpa billenő kapcsolóját bekapcsolt állapotban találták, égője eltörtött, az izzószál el volt szakadva, a lámpa alatt pedig erősen égett anyagmaradványok voltak. A káresemény bekövetkezéséhez így az alperes mulasztása vezetett. A felperes megbízott szakértőjének nyilatkozata szerint egy átlagos fogyasztónak nem kell számítania arra, hogy a bekapcsolva hagyott asztali lámpában megszakad az izzószál, ez azonban nem szakkérdés. A másodfokú bíróság álláspontja szerint elvárható az alperestől, hogy tisztában legyen a villamosberendezések működtetésével és annak szabályaival a gazdasági jellegű tevékenysége végzése során, és felismerje a vegyiszálás, gyűlékony anyagok közelében hosszas időre bekapcsolva hagyott, felmelegedő elektromos készülékben rejlő veszélyt, valamint megtegye a kár megelőzéséhez szükséges intézkedéseket.

- [15] Biztosított a kft. volt, nem annak tagjai. Sem a kft. tagja, sem az ügyvezető házastársa nem minősül a régi Ptk. 558. § (1) bekezdése szerinti, a biztosítottal közös háztartásban élő hozzátartozónak. A fellebbezésben hivatkozott PK 74. állásfoglalás a régi Ptk. 559. §-ára és nem az 558. § (1) bekezdésére vonatkozik. A megbízási szerződés a cég eseti képviselőre szólt. Tartalma szerint sem lehet arra a következtetésre jutni, hogy a kft. érdekében végzett egyéb tevékenységre is vonatkozott volna. Az alperes a marasztalás iránti perben sem hivatkozott arra, hogy ruhakészítói tevékenységét megbízási szerződés alapján végezte volna. A megbízási szerződés szerinti felelősség szabályozás csak a kft. képviselőjével összefüggésben keletkezett károkra vonatkozott.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [16] Az alperes felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és új határozat hozatalával a kereset elutasítását. A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet sérti a régi Ptk. 207. § (1) bekezdését, a 216. § (1) bekezdését és az 558. § (1) bekezdését.
- [19] A károkozás ténye és a felróhatóság bizonyíthatatlansága körében megismételte a fellebbezésében előadottakat. Ezt meghaladóan arra hivatkozott, egy átlagembertől nem elvárható, hogy számoljon a perbeli tüzeset bekövetkezésével. A PK 74. állásfoglalással kapcsolatban is megismételte a fellebbezésében előadottakat.
- [20] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [28] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a régi Ptk. 207. § (1) bekezdésének a megsértését arra alapította, hogy a megbízási szerződés a ruhakészítésre is vonatkozott, ezért az ezzel kapcsolatos káreseményre is alkalmazni kell az abban szabályozott felelősségkizárást.
- [29] A régi Ptk. 207. § (1) bekezdése alapján a szerződési nyilatkozat értelmezése során figyelemmel kell lenni

- a szavak általánosan elfogadott jelentésére, az eset körülményeire és a nyilatkozó feltehető akaratára. A nem vitatott tényállás szerint a kft.-t az alperes és házastársa közösen működtették: alkalmazott nem volt, a ruhák kivitelezését az alperes végezte tagsági jogviszonya keretében, az ügyvezető az alperes házastársa volt önálló képviseleti joggal. A megbízási szerződés szerint annak tárgya a cég képviseletének eseti ellátása, a kft.-t az eseti megbízással jelleg miatt nem terhelte bejelentési kötelezettség, az eseti feladat elrendelését a kft.-nek a tárgynapot megelőző 16 óráig kellett közölnie az alperessel (3.). Az adott tényállás mellett a szerződés tartalmából a másodfokú bíróság a régi Ptk. 207. § bekezdésében írtakra figyelemmel helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a megbízási szerződés nem vonatkozhatott az alperes által folyamatosan végzett ruhakészítésre, az a kft. eseti képviseletét szabályozta.
- [30] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a régi Ptk. 558. § (1) bekezdésének a megsértését arra alapította, hogy a megtérítési igény nem illeti meg a biztosítót azzal szemben, aki közel áll a biztosítotthoz, az nem gyakorolható a régi Ptk. 556. § (1) bekezdésében meghatározott személyekkel szemben. Indokolása szerint maga is biztosítottnak minősül.
- [31] A Kúria Pfv.I.20.097/2021/6. számú, BH 2022.74. számon közzétett határozata [36]–[37] bekezdésében már értelmezte a biztosított fogalmát a vagyonbiztosítási szerződéssel kapcsolatban. E szerint a vagyonbiztosítási szerződés tárgya nem maga a vagyontárgy, hanem az a vagyoni érdek, ami a biztosított részéről a vagyontárgy irányában fennáll. Biztosított az a személy, akinek a vagyontárgyhoz fűződő vagyoni érdekét biztosították. A vagyonbiztosítási szerződésben biztosítottként megjelölt több személy esetén annak van jelentősége, hogy a biztosítási esemény bekövetkezésekor ki szenvedett el kárként minősülő vagyoni érdeksérelmet az adott vagyontárgy vonatkozásában. A biztosított vagyona alatt nem kizárólag a biztosított tulajdonában lévő vagyontárgyat kell érteni. Nemcsak a vagyontárgy tulajdonosa lehet érdekelt annak megóvásában, hanem az is, akinek a vagyontárgyra – valamely vagyoni jogviszony alapján – olyan joga áll fenn, amely miatt annak elpusztulása vagy értékesülése esetén kárként minősülő vagyoni érdeksérelmet szenvedne el (pl. a haszonélvező, a bérlő stb.).
- [32] A Kúria marasztaló ítélete alapján a vagyonbiztosítási szerződést a kft. kötötte meg, abban a saját tulajdonú készletét biztosította. A biztosítónak a biztosítási esemény alapján a kft. által adásvételi szerződéssel megszerzett árukészlet káridőponti újrabeszerzési költségét kellett biztosítási összegként megfizetnie. A biztosítási szerződést így a kft. kötötte meg a saját javára, vagyis a szerződő fél és a biztosított is a kft. volt. A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény szabályozása alapján a kft. jogi személyiségű gazdasági társaság [2. § (2) bekezdés], amelyben a tag kötelezettsége a törzsbetét és egyéb vagyoni hozzájárulás szolgáltatása [111. § (1) bekezdés], amit a társaság fennállása alatt nem követelhet vissza [118. § (2) bekezdés]. A tag jogait és a társaság vagyonából őt megillető hányadot az üzletrész testesíti meg [121. § (1) bekezdés]. A biztosítási szerződés nem az alperesnek a kft. üzletrészéhez fűződő vagyoni érdekét biztosította, hanem a kft.-nek a saját tulajdonú készletéhez fűződő vagyoni érdekét. A másodfokú bíróság ezért helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az alperes nem volt biztosított.
- [33] A felülvizsgálati kérelemben írtakkal szemben nincs lehetőség a régi Ptk. 556. § analog alkalmazására a régi Ptk. 558. § (1) bekezdése szerinti visszkereseti jog érvényesítése esetén. Ezek a rendelkezések eltérő jellegű jogintézményeket szabályoznak. A régi Ptk. 556. §-a a biztosítónak a biztosítottal szemben fennálló fizetési kötelezettsége alóli mentesülését, annak eseteit rögzíti. A régi Ptk. 558. § (1) bekezdése ezzel ellentétben a biztosított felé már teljesített biztosítási összegre tekintettel mondja ki a biztosított jogainak törvény erejénél fogva a biztosítóra történő átszállását. A biztosító kárért felelős személlyel szembeni követelése (megtérítési igénye) a biztosítási összeg kifizetésének a tényével keletkezik. A régi Ptk. 558. § (1) bekezdése a megtérítési igény alóli kivételként kizárólag a biztosítottal közös háztartásban élő hozzátartozó kárfelelősségét szabályozza. A közös háztartásban élő hozzátartozó fogalmát a régi Ptk. nem határozza meg, de az 578/G. §, a 685. § b) és c) pont, a 685/A. § és a 685/B. § szabályozása alapján az nem kapcsolódhat nem természetes személyhez. A megtérítési igény alól kizárólag a biztosítottal közös háztartásban élő hozzátartozói minőség jelent kivételt, ahhoz nem elegendő a kárért felelős személy és a biztosított közötti egyéb jogi vagy gazdasági kapcsolat. A Kúria Pfv.III.21.853/2012/6. számú határozatában is arra a következtetésre jutott, hogy a társasházi lakás tulajdonosának a közös tulajdonban álló épületrész hibájával összefüggésben keletkező kárait a lakástulajdonos biztosítási szerződése alapján megtérítő biztosító megtérítési igényt érvényesíthet a társasházzal szemben függetlenül attól, hogy a társasház a tulajdonostársak közössége.
- [34] Mindezekre figyelemmel a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért azt a Kúria hatályában fenntartotta.

(Kúria Pfv.I.21.282/2021/5.)

323 A személyiségvédelem iránt indult perben a közéleti vitában kifogásolt közlés tényleges tartalmát nem önmagában, a szövegekörnyezetéből kiragadva, hanem a nyilatkozat többi részével együtt vizsgálva, a közlés lényegi mondanivalóját szem előtt tartva, az átlagos olvasó értelmezését is figyelembe véve kell meghatározni. A vélemény tartalma és annak helyes vagy helytelen volta a jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jog megsértése iránti igényt nem alapozza meg [2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:44. § (1) bek., 2:45. § (2) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperesek tagjai a B. B. cégszoportnak, amelynek főtevékenysége a nagyterületű, szervezett közegészségügyi kártevőmentesítés, a professzionális és háztartási irtószergyártás és forgalmazás.
- [2] A II. rendű felperes, valamint jogelődje végezte 1971. évtől 2013. február 28-ig az érintett városban a patkánymentesítési feladatokat. 2013. március 1-

- jétől 2018. június hó 30-ig az I. rendű felperes végezte az önkormányzat részére ezt a közszolgáltatási feladatot.
- [3] Az önkormányzat 2018. július 19-én közbeszerzési eljárás eredményeként a város patkánymentes állapotának fenntartása tárgyában egy konzorcium (a továbbiakban: R.) csoporttal kötött közszolgáltatási szerződést, amelynek tagja az alperes. A konzorcium ezt a tevékenységet 2018. július 23-án kezdte meg.
- [4] 2019. június 17-én egy internetes hírportálon megjelent cikk – egyebek mellett – az alperes ügyvezetőjével készült interjút közölte.
- [5] A cikk az alperes ügyvezetőjének a következő kijelentéseit is tartalmazta: „Más kérdés, hogy az R. köti az ebet a karóhoz abban: nem az ő irtási munkájuk megkezdésekor vagy után, hanem már évekkor korábban, 2012 környékén elszaporodhattak a patkányok (...). Mindez T. szerint a B. B. Kft. által korábban elkövetett szakmai hibák, sőt, a patkányfertőzöttségi adatok »megmásítása«, azaz manipulációja, a valós fertőzöttség eltussolása miatt lehetett. A szakember nem »mutogatni, vagy gyanúsítani akar«, ennek ellenére egyértelművé tette: szerinte a B. B. nem valós patkányfertőzöttségi adatokat közölt, ezt pedig a város patkánymentesítését 47 éven át végző cég saját korábbi adataival igyekezett is alátámasztani. Azok alapján a B. B.-hez beérkezett bejelentések 2012-ben ugrásszerűen megnöttek, és ezzel fordított arányosságban a bejelentések valóságtartalmára vonatkozó arányszámok lecsökkentek. Magyarán: miközben a helyiek több patkányt észleltek, a cég e bejelentések jóval kisebb arányában talált és irtott valójában kártevőket, amiből az R. azt a következtetést vonja le: a b.-sek nem mondanak igazat. A Konzorcium szerint a patkányirtást a városban végző B. B. úgy adta át nekik a munkát, hogy az előzetesen kommunikálnál sokkal több volt a patkány (...).” „Mindennek ellenére T. Z. és az R. is kitart amellett, nem ők hibáztak. Szerintük sokkal korábban kell keresni a patkányok elszaporodásának okát, sőt a konzorcium tagjai éppen azért próbálkoztak pályázni már hat évvel ezelőtt is, amikor még a B. B. nyerte el az ötvenes megbízást, mert úgy érezték, hogy elavult a versenytárs cég módszere, és állítása szerint pontosan tudták azt is – lévén, ez nem egy ezreket foglalkoztató szakma, mindenki ismer mindenkit –, hogy milyen súlyos problémák vannak a fővárosban.”
- A kereseti kérelem és az alperes védekezése**
- [6] Az I–II. rendű felperes keresetében kérte annak megállapítását, hogy az alperes megsértette a jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy a cikkben valótlanul állította a következőket: az I. rendű felperes „a patkányfertőzöttségi adatokat megmásította, azaz manipulálta azért, hogy a valós fertőzöttséget eltussolja (a továbbiakban: 1. közlés); nem valós patkányfertőzöttségi adatokat közölt” (a továbbiakban: 2. közlés); a következő való tényeket hamis színben tüntette fel azzal a kijelentésével, hogy „a város patkánymentesítését 47 éven át végző cég saját korábbi adataival igyekezett is alátámasztani” (a továbbiakban: 3. közlés); valótlanul állította, hogy „a b.-sek nem mondanak igazat”(a továbbiakban: 4. közlés), és „a B. B. úgy adta át nekik a munkát, hogy az előzetesen kommunikálnál sokkal több patkány volt a városban” (a továbbiakban: 5. közlés), és ezzel megsértette a felperesek jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát, továbbá az I. rendű felperessel szemben az 1–5. közléssel tisztességtelen piaci magatartást tanúsított és megsértette mint versenytárs jó hírnevét és hitelképességét. Kérték az alperes megfelelő elégtételadásra és az I. rendű felperes javára 1 500 000 forint, a II. rendű felperes javára 500 000 forint sérelemdíj és késedelmi kamat megfizetésére kötelezését.
- [7] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Állította, hogy a cikkben kifogásolt közléseket közérdeklődésre számot tartó témában tette, ezért a felpereseket fokozott türelemmel kötelezettség terheli. Álláspontja szerint azok valós tényekből levont okszerű következtetések, ezért nem sértik a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát. Másodlagosan hivatkozott arra, hogy mivel a sérelmezett közlések nem sértőek, nem alkalmasak a felperesek társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására. Vitatta a sérelemdíj jogalapját és összezszerúségét is.
- Az első- és a másodfokú ítélet**
- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes az internetes oldalon 2019. június 17-én megjelent cikkében megsértette a felperesek jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát és az I. rendű felperessel szemben tisztességtelen piaci magatartást tanúsított azzal, hogy megsértette az I. rendű felperes mint versenytárs jóhírnevét és hitelképességét azzal, hogy a cikkben valótlanul állította: a „B. B. Kft. a patkányfertőzöttségi adatokat megmásította, azaz manipulálta azért, hogy a valós fertőzöttséget eltussolja”; az I. rendű felperes „nem valós patkányfertőzöttségi adatokat közölt”; „a b.-sek nem mondanak igazat”; „a B. B. úgy adta át nekik a munkát, hogy az előzetesen kommunikálnál sokkal több patkány volt a városban”, továbbá a való tényeket hamis színben tüntette fel azzal a kijelentésével, hogy ezt „a város patkánymentesítését 47 éven át végző cég saját korábbi adataival igyekezett is alátámasztani”. Kötelezte az alperest a saját költségén helyreigazító közlemény közzétételére, továbbá az I. rendű felperesnek 1 500 000 forint, a II. rendű felperesnek 500 000 forint sérelemdíj és késedelmi kamatai megfizetésére.
- [9] Az elsőfokú bíróság indokolása szerint a peres felek nem vitatták, hogy a város patkányfertőzöttségi helyzete jelentős közérdeklődésre számot tartó közügynek minősül, ebben a témában számos újságcikk, interjú jelent meg, a 2019. évi önkormányzati választási kampány egyik témája volt. A sérelmezett kijelentések egymáshoz tartalmilag szorosan kapcsolódnak, ezért azokat egymással összetartozóként egységesen vizsgálta. A sérelmezett közléseket olyan tényállításoknak tekintette, amelyek valóságát az alperes nem bizonyította. A jogsértést alkalmasnak találta a felperesek társadalmi megítélésének negatív megváltoztatására, mivel a sérelmezett kijelentések azt közvetítik az olvasóközönség számára, hogy az adatok hamisításával, a valós adatok eltusolásával a felperesek a kedvezőbb patkányfertőzöttségi adatok érdekében jogellenes cselekményt követtek el.

- [10] Ezért az elsőfokú bíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:45. § (2) bekezdése és 2:51. § (1) bekezdés a) pontja alapján megállapította a jóhírnév megsértését, és az alperest a c) pont szerint elégtétel adására, valamint a Ptk. 2:52. § (1) bekezdése alapján a mérlegeléssel megállapított összegű sérelemdíj megfizetésére kötelezte. Megállapította továbbá az I. rendű felperes mint versenytárs sérelmére a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 3. §-a alapján a jóhírnév és hitelképesség megsértését, mivel megítélése szerint a sérelmezett 1–5. közlés objektíve alkalmas az I. rendű felperesről kedvezőtlen kép kialakítására, azok az üzleti életben vele szemben bizalmatlanságot eredményezhetnek.
- [11] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [12] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróságnak a jogsértés megítélésében elfoglalt álláspontjával. Kiemelte, hogy a felperesek ugyan nem közéleti szereplők, mivel azonban a sérelmezett közlések közügyet érintenek, a tūrés kötelezettségük gyakorlatilag a közéleti szereplőkkel azonos. Az Alkotmánybíróságnak a véleménynyilvánítás szabadságának érvényesülése tárgyában kialakított gyakorlatára {7/2014. (III. 7.) AB határozat [62], 13/2014. (III. 18.) AB határozat [61]} és a Kúria Pfv.IV.21.056/2019/3. számú határozatára utalva hangsúlyozta, hogy a közügyekkel összefüggően kizárólag a vékony ténybeli alapon nyugvó, nem okszerűtlen értékítéletek állnak a véleménynyilvánítás szabadságának védelme alatt.
- [13] A másodfokú bíróság megállapítása szerint a perben az alperes nem állította, hogy a sérelmezett közlései kétséget kizáróan valóság, hanem arra hivatkozott, hogy a következtetései nem logikátlanok, okszerűtlenek, ezért nem volt hiányos az elsőfokú bíróság anyagi pervezetése a bizonyításra szoruló tények kapcsán.
- [14] A másodfokú bíróság indokolása szerint helytállóan értékelt az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat és jutott arra a következtetésre, hogy az alperes nem bizonyította, hogy a sérelmezett közlések valós tényállítások. A felperesek a patkányfertőzöttséget érintően azokat az adatokat gyűjtötték és szolgáltatották, hogy mennyi bejelentés érkezett, abból mennyit minősítettek megalapozottnak. Az nem volt vitatott, hogy az alperes tevékenységének megkezdését követően ezekben az adatokban növekedés következett be, nőtt a bejelentések és azon belül a megalapozottnak minősülő esetek száma, majd 2019-ben az önkormányzat intenzív patkányirtást rendelt el. Z. V. tanulmányában a patkánypopuláció méretének jellemzésére szolgáló adattal összefüggésben arra mutatott rá, hogy az szubjektív jellegű, olyan tényezőktől függ, amelyeknek nincs köze a patkánypopulációhoz, ezért óvatosan kezelendő. Ezzel szemben az a mérés objektív, amely mérőkockák kihelyezésével történik. A lakossági patkányészleléseken alapuló mérést érintően azonban a tanulmány – az alperes fellebbezési állításával ellentétben – nem jut olyan a következtetésre, hogy a felperesek megváltoztatták az általuk szolgáltatott adatokat, csupán objektív
- adatokat hiányol, amely nem jelenti azt, hogy a felperesek szándékosan valótlan adatokat közöltek. A felperesek vállalkozói díjának kifizetése a szubjektívnek tekinthető mutatószám helyett az illetékes kormányhivatal ellenőrzéseinek az eredményén alapult. Az illetékes kormányhivatal főigazgatójának 2018. október 24-i levele pedig éppen arra utal, hogy a hatósági ellenőrzések a pozitív mértékét – ha utókezeléssel is – határérték alattinak találták, a bejelentések száma változásának okára nem tér ki. Az RNBH Konzorcium 2019. április 29-i közleményének 4. pontja – amelyben az alperest és annak ügyvezetőjét is feltűntették – azt tartalmazza, hogy a korábbi bejelentések vizsgálata „nem tiszták”, amely azt támasztja alá, hogy abból maguk sem tartottak további megalapozott következtetést levonhatónak, még a patkányok 3 hónapos szaporodási időtartamára hivatkozva sem. Ezért az alperesnek az adatok felperesek általi „meghamisítására” vonatkozó tényállítása önkényes és megalapozatlan, az alperes által megjelölt körülmények nem nyújtanak kellő ténybeli alapot ilyen következtetés levonására. A kifogásolt közlések a felperesek tevékenységéről sértő tartalmat is hordoznak, amelyek alkalmasak az elsőfokú bíróság által megállapított jogsértések megállapítására.
- [15] A másodfokú bíróság megállapítása szerint az alperes fellebbezésében a jogsértés hiánya miatt vitatta a személyiségi és versenyjogi jogsértés megállapítása miatt alkalmazott további jogkövetkezményeket, ezért azok más okból, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 370. § (1) bekezdése értelmében nem felülbíráhatók.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [16] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte annak hatályon kívül helyezését, elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. Megsértett jogszabályként a Ptk. 2:44. § (1) bekezdését jelölte meg. Állította, hogy a jogerős ítélet a jóhírnév megsértésének megállapítása jogkérdésében eltér a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett Pfv.IV.20.157/2018/5. és a Pfv.IV.21.504/2018/3. számú határozatától. Hivatkozott az Alkotmánybíróság határozataiban a közügyet érintő véleménynyilvánítás szabadságára vonatkozó megállapítások megsértésére is.
- [17] Felülvizsgálati álláspontja szerint az eljáró bíróságok jogszabályt sértve állapították meg a felperesek jóhírnévhez fűződő személyiségi jogának a megsértését. A kifogásolt közlések valós tényekből levont okszerű következtetések, ezért nem alkalmasak a felperesek jóhírnévének a megsértésére. Az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták az Alkotmánybíróság határozataiban a véleménynyilvánítás szabadságának érvényesülése körében kifejtett jogértelmességét. Nem értékelték megfelelően, hogy a patkányfertőzöttségi helyzet a 2019. évi önkormányzati választások témája volt, ezért a felpereseket – a közügyet érintő témában – fokozott tūrés kötelezettség terheli a velük szemben

- megfogalmazott kritikák, vélemények, értékítéletek miatt. A rendkívüli patkányirtás elrendelése is bizonyítja, hogy a sérelmezett közlések kellő ténybeli alappal rendelkeznek. A kifogásolt kijelentésekben nem ferdítette el szándékosan a tényeket, csupán a rendelkezésére álló ténybeli alapokból kiindulva vonta le a következtetéseit, amelyek – azok helyességére vagy helytelenségére tekintet nélkül – a véleménynyilvánítás szabadságának magasabb szintű oltalmát élvezik.
- [18] A felperesek a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték, annak helyes indokaira hivatkozással.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [19] A felülvizsgálat a Pp. 406. § (1) és (2) bekezdésében megnevezett jogerős határozatok ellen jogszabálysértésre alapítottan igénybe vehető rendkívüli perorvoslat. A felülvizsgálati kérelemnek a Pp. 413. § (1) bekezdés *a)–e)* pontjaiban felsorolt tartalmi kellékekkel kell rendelkeznie.
- [20] Az alperes felülvizsgálati kérelmében ugyan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a valódi és látszólagos tárgyi keresethalmazatot tartalmazó valamennyi kereset elutasítását kérte, a versenyjogi jogsértéshez kapcsolódóan azonban a megsértett jogszabályhelyet nem jelölte meg, felülvizsgálati kérelme indokait a Tpvt.-ben szabályozott jogszabályhoz kapcsolódóan nem fejtette ki. A másodlagos felülvizsgálati kérelme pedig az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára irányult, azonban az ügy érdemére kiható eljárásjogi jogszabály megsértését ugyancsak nem jelölte meg. Az alperes felülvizsgálati kérelme e vonatkozásban nem tartalmazza a Pp. 413. § (1) bekezdés *b)* pontjában felsorolt valamennyi kötelező tartalmi kelléket, azt, hogy a Ptk. 2:44. §-ára hivatkozással állított jogszabálysértés hogyan és miért hatott ki a Tpvt. 3. §-ához kapcsolódóan az ügy érdemi eldöntésére. E tekintetben a felülvizsgálati kérelem nem felel meg a perrendtartásban foglaltaknak, ezért a Kúria az eljárásjogi tárgyú elvi iránymutatásoknak az új Pp. hatálybalépése folytán történő felülvizsgálatáról szóló 1/2017. Polgári Jogegységi határozat alapján alkalmazandó, a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. és 4. pontjára is figyelemmel, a jogerős ítélet Tpvt. 3. §-a alapján megállapított versenyjogi jogsértés és az ahhoz kapcsolódóan elrendelt elégtételadással kapcsolatos rendelkezését nem vizsgálta.
- [21] A Kúria a jogerős ítéletet a fentiek figyelembevételével a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a joghatályosan előterjesztett felülvizsgálati kérelem keretei között, az abban konkrétan megjelölt jogszabály tekintetében vizsgálta és ítélte meg a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát.
- [22] A felülvizsgálati kérelem a következők szerint alapos.
- [23] Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.
- [24] A Ptk. 2:45. § (2) bekezdése kimondja, hogy a jóhírnév megsértését jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó és e személyt sértő, valótlan tény állít vagy híresztel, vagy valós tény hamis színben tüntet fel. E rendelkezés értelmében tehát a jóhírnév sérelmét az érintett személyére vonatkozó, valótlan és a közfelfogás szerint sértő tény állítása (híresztelése, hamis színben való feltüntetése) okozza.
- [25] A Ptk. 2:44. § (1) bekezdése alapján a közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása a közéleti szereplő személyiségi jogainak védelmét szükséges és arányos mértékben, az emberi méltóság sérelme nélkül korlátozhatja; azonban az nem járhat a magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.
- [26] Az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánításhoz való jog tekintetében – a jóhírnév sérelmének megítéléséhez kapcsolódóan is – megállapította a bírói mérlegeléshez szükséges alkotmányos szempontrendszer. Eszerint a véleményt kifejező nyilvános közlés közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e; a nyilvános közléssel érintett személy közszereplői minőségben jelenik-e meg; tényállítást vagy értékítéletet foglal-e magában és sérti-e az érintett személy emberi méltóságát vagy jóhírnévét (becsületét) (3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [38]), és meghatározta mindezek mérlegeléséhez az alkotmányos alapelveket (13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39]–[41]).
- [27] E rendelkezések értelmében a jóhírnév sérelmének megállapítására az olyan valótlan és a személy hátrányos megítélését kiváltó közlés alkalmas, amely valamely tényt határozottan vagy burkoltan tartalmaz. A felülvizsgálati eljárásban nem volt vitatott, hogy a cikk témája a közéleti vita körébe tartozik. Ezért mindenekelőtt abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a kifogásolt közlések tényállításként vagy véleményként minősülnek-e.
- [28] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a sérelmezett közlések valótlan tényállításként történt minősítését vitatta, ezért a felülvizsgálati kérelemben kifejtettek alapján az eldöntendő jogkérdés az 1–5. közlés tényállításként vagy véleményként való minősítésének megítélése volt.
- [29] A Kúria nem értett egyet az eljáró bíróságoknak ezzel kapcsolatban kifejtett álláspontjával. Bár hivatkoztak rá, azonban ennek megítélésénél nem kellő súllyal vették figyelembe a felülvizsgálati kérelemben is megjelölt kúriai precedens határozatokat (Pfv.IV.21.504/2018/3., Pfv.IV.20.157/2018/5.) és az Alkotmánybíróságnak a vélemény szabadság körében meghatározott szempontrendszerét. A kifogásolt közlések tényállításként való megítélésénél ugyanis azok nem ragadhatók ki a szöveg összefüggéseiből. A PK 12. számú állásfoglalásra is tekintettel azt szükséges vizsgálni, hogy a közlés az olvasók számára ténylegesen milyen tartalmat hordoz; a kifogásolt közléseket, kifejezéseket nem formális megjelenésük, hanem valóságos tartalmuk szerint kell figyelembe venni, a cikk egymással összetartozó részeit összefüggésükben kell értékelni, és az értékelésnél tekintettel kell lenni a társadalmilag kialakult közfelfogásra is
- [30] Az Alkotmánybíróság mércéje szerint a választási kampány során, „közügyet érintő vitában megfogalmazott tényállítások meghatározása nem történhet önmagában a bizonyíthatósági teszt köznap értelemben vett automatikus

alkalmazásával, azaz nem szorítkozhat kizárólag a vizsgált kijelentés szó szerinti tartalmának értékelésére”. Jelentősége van annak is, hogy „a kijelentés milyen valódi jelentést hordoz a választópolgárok számára... A mérlegelés tehát egyértelműen túlmutat a kijelentés elemeinek pusztán bizonyíthatósági teszttel történő vizsgálatán, és az ügy valamennyi körülményének értékelését igényli {3217/2020. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [38]}.

- [31] A Kúria a fent ismertetett szempontokra is figyelemmel úgy ítélte meg, hogy a sérelmezett közlések a cikk tartalma alapján, azokat a szövegösszefüggéseiben értékelve, ténybeli alapokkal rendelkező, az alperes ügyvezetőjének közügyben kinyilvánított, tényekből levont véleményének minősülnek.
- [32] A szerző a cikkben tényfeltáró riportként a helyi „patkánygate” néven ismert problémát járja körül, amelyben a város és az illetékes hatóságok mulasztását is felveti. Az alperes ügyvezetője az R. konzorcium tagjaként nyilatkozik erről a problémáról, kifejtve azt a véleményét, miszerint annak, hogy a becsérték ötszöröse lehet a megengedett a fertőzöttségnek, az is lehet az egyik oka, hogy korábban elhallgatták a valós adatokat. A közlés körülményeiből megállapíthatóan az alperes a közéleti vitában a felperesek munkavégzéséről kizárólag a saját negatív álláspontját mutatja be, amelyet egyrészt abból a tényből vezet le, hogy a patkányfertőzöttségi adatok már a közbeszerzési eljárás kiírásakor sem voltak valóságok. Ezt arra alapozza, hogy az önkormányzat közgyűlése már 2018. december 14-én megismerve a tényeket, miszerint a patkányfertőzöttség mértéke valóban többszörösen meghaladja a közbeszerzési pályázat mértékét (ÁNTSZ levél, R. havi jelentései, NNK hatósági ellenőrzései), pénzt különített el a 300 milliós rendkívüli írtáshoz, amelyet a Nemzeti Népegészségügyi Központ rendelt el, 2019. május 3-án pedig módosították is a vállalkozási szerződést. A felpereseknek a nem a valós adatokat tartalmazó adatsorára vonatkozó értékítéletét pedig arra alapozza, hogy már a 2012-ben ugrásszerűen megnőtt bejelentések igazolják, hogy elszaporodtak a patkányok, ennek ellenére a felperesek kisebb mennyiségben találtak és irtottak patkányokat, illetve volt egy több hónapos irtás nélküli időszak is. A cikk utal arra, hogy a szerző megpróbálta beszerezni a korábbi fertőzöttségi adatokat, azonban azok kiadását a hatóság és az önkormányzat is megtagadta. Beszámol arról is, hogy a felperesek is átadták a megelőző év azonos időszakára vonatkozó patkánybejelentési adatokat. Az alperes ügyvezetője ezeket az adatokat összehasonlítva a saját bejelentései tapasztalatával (náluk azok 80–90%-os arányban valósnak bizonyulnak) vonja le azt a következtetését, hogy bár ez a felperesek adataiban nem jelentkezett, már évekkorábban, nem pedig az alperes által alkalmazott hatóanyag miatt szaporodtak el a patkányok.
- [33] A Kúria megítélése szerint az alperes ügyvezetője valós tényeken alapuló következtetéseit fogalmazta meg, amely akkor is a véleményszabadság oltalma alatt áll, ha az adatokat nem pontosan vagy helytállóan értékelte. A vélemény tartalma és annak helyes vagy helytelen volta a személyiségvédelmi

igényt nem alapozza meg (PK 12. számú állásfoglalás III. pont). Az Alkotmánybíróság mércéje szerint az értékítéletet és személyes meggyőződést közvetítő vélemények ugyanis mindaddig, amíg összefüggésben állnak a közügyekkel, attól függetlenül élvezik a véleményszabadság alkotmányos oltalmát, hogy helyes vagy helytelen, tetsző vagy nem tetsző, egyes megítélések szerint értékes vagy éppen értéktelen gondolatot tartalmaznak. Ezt kívánja meg a nézőpontsemleges véleménynyilvánítási fórum szabadságának értéke is. A véleményszabadság oltalma alatt állnak az erős, túlzó jellegű kritikát megfogalmazó, ámde vékony ténybeli alapokon nyugvó értékítéletek is (3052/2022. (II. 11.) AB határozat, Indokolás [55], [57]–[58]).

- [34] A személyiségi jogsértés hiánya kizárja a felperes által e jogsértéssel összefüggésben igényelt jogkövetkezmények, a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pontja alapján a jogsértés megállapítása, a c) pont szerint az elégtétel adása, és a Ptk. 2:52. §-a alapján a sérelemdíj alkalmazását.
- [35] Mindezekre tekintettel a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet sérti a felülvizsgálati kérelem alapján vizsgált jogszabályokat, ezért azt a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, a Pp. 405. § (1) bekezdésének alkalmazásával a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és a jóhírnév megsértésének megállapítása és jogkövetkezményei alkalmazása iránt előterjesztett keresetet elutasította.

(Kúria Pfv.IV.20.198/2022/6.)

324^A szerzői jogról szóló törvényben meghatározott jogkövetkezmények a jogsértés megállapíthatósága esetén mindig az eset körülményeihez képest alkalmazhatók. A jogsértő személyének jogutód nélküli megszűnése esetén nyilvánvaló, hogy a jogsértő tevékenység folytatása is megszűnik és annak a jövőbeni folytatása sem várható. Ezért ilyen esetben a jogsértésben közreműködéssel szemben támasztható polgári jogi igénynek, a jogsértés abbahagyására kötelezésnek, illetve a további jogsértéstől való eltiltásnak sem ténybeli, sem jogi alapja nincs [1999. évi LXXVI. törvény (Szjt.) 94. § (1) és (3) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes az előállítója és üzemeltetője a perbeli weboldalnak és egy további internetes hirdetőfelületnek.
- [2] Az alperesek tartották fenn és működtették egy másik internetes hirdetési aggregátor oldalt (a továbbiakban: A. hirdetési oldal) oly módon, hogy azon keresztül az I. rendű alperes nyújtott szolgáltatásokat. A domain név jogosultja a II. rendű alperes.
- [3] A felperes 2017 márciusában észlelte, hogy az A. hirdetési oldalra az általa megjelentetett apróhirdetések, illetve azokból képpel, szöveggel ellátott részek kerültek fel. 2017. március 19-én írásban felhívta az alpereseket, hogy hagyjanak fel a weboldal tartalmának kimásolásával és a tőle származó tartalmat távolítsák el. Az alperesek nem tettek eleget a felhívásnak.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [4] A felperes módosított keresetében kérte annak megállapítását, hogy az I. rendű alperes a weboldal engedély nélküli többszörözésével és nyilvánosságához történő közvetítésével, továbbá az oldal tartalmi és arculati elemeinek másolásával és ismételt közzétételével 2017. április 12. óta megsértette a szerzői vagyoni jogait. Kérte kötelezni az alpereseket a jogsértés abbahagyására, eltiltását a további jogsértéstől, valamint elégtétel adására kötelezését.
- [5] Állította, hogy a weboldal és az ahhoz kapcsolódó adatgyűjtemény a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Sztj.) 60/A. § (1) bekezdése szerinti adatbázisnak minősül. A weboldal tartalmának megszerzése, ellenőrzése, illetve megjelenítése jelentős ráfordítást igényelt, ezért megilletik az Sztj. 84/A. § (1)–(3) bekezdésében szabályozott sui generis adatbázisokra irányadó jogok. Az A. internetes oldal és a weboldal hirdetéseinak jelentős része megegyezik, ezért az alperesek az adatbázisát a nyilvánosságához közvetítik.
- [6] Az I. rendű alperes a per alatt 2019. november 19-én jogutód nélkül megszűnt, ezért a bíróság megállapította, hogy az eljárás az I. rendű alperessel szemben félbeszakadt. Az elsőfokú bíróság a felperes kérelmére 2020. október 9-én a 12/IV. sorszámú jogerős végzésével a pert az I. r. alperessel szemben megszüntette. A felperes a keresetét a II. rendű alperessel szemben a jogsértés abbahagyására, a további jogsértéstől eltiltására, valamint elégtétel adásra tartotta fenn.
- [7] A II. rendű alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy a felperes weboldalán elérhető szolgáltatás sui generis adatbázis-oltalom alatt áll, mivel a felperes nem bizonyította a jelentős ráfordításait és a felperes által állított jogsértés bekövetkezését is.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte a II. rendű alperest, hogy „a (...) weboldal használatának átengedését a P. S. Ltd. társaságnak – a perbeli weboldalról engedély nélkül kimásolt tartalmak a (...) oldalon való nyilvános megjelenítése céljából – hagyja abba, egyben eltiltotta ilyen szolgáltatás nyújtásától a fenti személy részére”.
- [9] Az elsőfokú bíróság indokolása szerint a felperes bizonyította, hogy a weboldal tartalmának megszerzése, ellenőrzése, megjelenítése jelentős ráfordítást igényelt, ezért az adatbázis előállítójaként jogosult az Sztj. 84/A. § (1) bekezdésében meghatározott jogokat érvényesíteni. Az alperesek úgy működtek az A. internetes oldalt, hogy az I. rendű alperes nyújtott szolgáltatásokat az oldalon keresztül, a domain név jogosultja pedig a II. rendű alperes volt. Az elsőfokú bíróság a kirendelt könyvszakértő kérésére bevont informatikai szakértő szakvéleménye alapján megállapította, hogy az A. internetes portálon megjelent tartalom szinte kizárólag a felperes weboldaláról származott, ezért az I. rendű alperes tevékenysége – a felperes hozzájárulása hiányában – az Sztj. 84/A. § (1) bekezdés *a)* és *b)* pontjába ütközik. Az alperesek nyilatkozatának hiányában a jogsértést folyamatosnak tekintette és a II. rendű alperest az

Sztj. 94. § (3) bekezdése értelmében közreműködőként az Sztj. 94. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján kötelezte a jogsértés abbahagyására és attól a jövőben eltiltotta.

- [10] A felperes és a II. rendű alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezését megváltoztatta, és a felperes teljes keresetét elutasította.
- [11] A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak az Sztj. 84/A. §-ában meghatározott, weboldalon megjelenő adatbázist megillető védelemnek, illetve a jogsértés tényének bizonyítottására vonatkozó álláspontjával. Az igazságügyi könyvszakértő és az informatikai szakértő szakvéleménye szerint ugyanis könyvszakértői módszerrel nem állapítható meg, hogy a felperes 2010 áprilisától 2018 augusztusáig mekkora összeget fordított a weboldal adattartalmának megszerzésére, ellenőrzésére vagy megjelenítésére, amelynek igazolása esetén lenne csak megállapítható, hogy az alperes a felperes adatbázisát vagy annak egy részét másolás útján engedély nélkül többszörözte és a nyilvánosságához közvetítette. Az alperes pedig pergazdaságossági okból pedig nem kért további szakértői bizonyítást. Ezért a másodfokú bíróság megállapítása szerint a rendelkezésre álló adatokból „ítéleti bizonyossággal” nem vonható le az a következtetés, hogy a felperes jelentős ráfordítást eszközölt, további bizonyítást pedig nem terjesztett elő.
- [12] A másodfokú bíróság utalt arra is, hogy egy már nem létező gazdasági társaságnak nyújtott szolgáltatás esetén nem értelmezhető a jogsértés abbahagyására kötelezés, továbbá az sem valószínűsíthető, hogy a II. rendű alperes domain név rendelkezésre bocsátásban megtestesülő szolgáltatását a megszűnt – de az ítélet rendelkező részében nevesített – I. rendű alperes a jövőben igénybe veszi, az elsőfokú bíróság ítéletének ezt tiltó rendelkezése ebből az okból is aggályos. Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és a felperes teljes keresetét elutasította.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [13] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és – tartalma szerint – az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte. Megsértett jogszabályként az Sztj. 84/A. § (1) és (5) bekezdéseit, a 94. § (1) bekezdés *b)* pontját, valamint a régi Pp. 206. § (1) bekezdését és 221. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [14] Felülvizsgálati álláspontja szerint a másodfokú bíróság tévesen értelmezte az Sztj. 84/A. § (5) bekezdését. A jelentős ráfordítás és a jogsértés megítélése körében a bizonyítékokat – különösen a könyvszakértői és informatikai szakvéleményt – a régi Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütköző módon értékelte és megsértette a régi Pp. 221. § (1) bekezdését is, mivel az ítélete indokolása hiányos. Hangsúlyozta, hogy a jelentős ráfordítások megítélése nem szakkérdés, hanem jogkérdés. A Kúria jogértelmezése szerint egy termékinformációs adatbázis létrehozása jellemzően több személy több

- hónapos munkáját jelenti, ezért az jelentős ráfordításnak minősül (Kúrai Pfv.21.175/2015/4.). Kiemelte, hogy a bírói gyakorlat jelentős ráfordításként értékeli a 30 millió forintot meghaladó ráfordítást (Fővárosi Ítéletábla Gf.40.520/2010/7., Debreceni Ítéletábla Pf.20.738/2009/11.). Hivatkozott arra is, hogy az Szjt. és az adatbázisok jogi védelméről szóló 96/9/EK irányelv sem határozza meg, hogy mi tekinthető jelentős ráfordításnak.
- [15] Érvelése szerint az I. rendű alperes megszűnésétől függetlenül kötelezhető a II. rendű alperes a jogsértés abbahagyására és a további jogsértéstől eltiltásra. Nem vitatta, hogy 2018. augusztus 19. óta az A. weboldal nem működik, hiányolta azonban, hogy az I. rendű alperes ezen állapot végleges voltát nem bizonyította. A Kúria Gfv.VI.30.118/2012/4. számú precedens határozata szerint ugyanis a tiltott tevékenység ideiglenes szüneteltetése nem tekinthető a tevékenység abbahagyásának mindaddig amíg az csak ideiglenes.
- [16] A II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte, annak helyes indokaira hivatkozással.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [17] A felülvizsgálati kérelem alaptalan az alábbiak szerint.
- [18] Az Szjt. 94. § (1) bekezdése határozza meg, hogy jogainak megsértése esetén a szerző a jogsértővel szemben – az eset körülményeihez képest – milyen polgári jogi igényeket támaszthat. Eszerint a szerző – egyebek mellett – követelheti a jogsértés vagy az azzal közvetlenül fenyegető cselekmények abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől [Szjt. 94. § (1) bekezdés *b*) pont]. Az Szjt. 94. § (3) bekezdése alapján a szerző az (1) bekezdés *b*) pontjában meghatározott igényt azzal a személlyel szemben is támaszthatja, akinek szolgáltatásait a jogsértés elkövetéséhez igénybe vették.
- [19] A felperes a II. rendű alperessel szemben – módosított keresetében – az érvényesített igény jogalapjaként az Szjt. 94. § (3) bekezdését jelölte meg és a 94. § (1) bekezdés *b*) pontjában meghatározott jogkövetkezmény alkalmazását kérte, mert állítása szerint a II. rendű alperes mint a domain név jogosultja közreműködőként vett részt a jogsértésben.
- [20] Az Szjt. 94. § (1) bekezdésében meghatározott jogkövetkezmények a jogsértés megállapíthatósága esetén mindig az eset körülményeihez képest alkalmazhatók. A jogsértő (gazdasági társaság) személyének jogutód nélküli megszűnése miatt a jogsértő tevékenység folytatásának hiányában a jogsértés abbahagyására kötelezés, illetve a további jogsértéstől való eltiltás nyilvánvalóan nem alkalmazható jogkövetkezmény.
- [21] Az adott esetben az eljáró bíróságok által megállapított jogsértő tevékenységet az I. rendű alperes végezte, amelyhez a II. rendű alperes biztosította a domain nevének használatát. A II. rendű alperes e szolgáltatását igénybe véve követte el a jogsértést az I. rendű alperes, a II. rendű alperes ily módon közreműködőként vett részt a jogsértés elkövetésében. A jogi személy I. rendű alperes jogutód nélküli megszűnését követően semmilyen tevékenységet, így jogsértő tevékenységet sem végzett. A felperes a felülvizsgálati kérelmében nem vitatta, hogy az A. internetes oldal 2018. augusztus 19. óta nem működik, illetve az I. rendű alperessel szemben a módosított keresetétől, annak megszűnésére tekintettel elállt.
- [22] A közreműködővel szemben alkalmazható polgári jogi igény minden esetben a jogsértő részére nyújtott szolgáltatáshoz kapcsolódik, ezért érvényesíthető a közreműködővel szemben kizárólag az Szjt. 94. § (1) bekezdés *b*) pontjában meghatározott igény. A jogsértő (jogi)személy jogutód nélküli megszűnése esetén a jogsértő és a közreműködő között fennálló jogviszony is megszűnik, miután a közreműködőnek már nincs kinek a részére nyújtania a szolgáltatását. Ezért a jogsértő személyének jogutód nélküli megszűnése miatt fogalmilag kizárt, hogy a közreműködőt egy nem létező személy részére nyújtott szolgáltatás abbahagyására kötelezze vagy a további szolgáltatás nyújtásától tiltsa el a bíróság.
- [23] A fent kifejtettek közül az is következik, hogy tévesen érvelt a felperes a II. rendű alperessel szemben az Szjt. 94. § (1) bekezdés *b*) pontjában foglalt jogkövetkezményeknek az I. rendű alperes megszűnésétől függetlenül való alkalmazhatóságával.
- [24] A szerzőt művének felhasználása tekintetében megillető kizárólagos jog abszolút szerkezetű jogviszony, a mű jogszerű felhasználásához a szerző engedélyének megléte a törvényi rendelkezések alapján mindenkit kötelez. E jogviszony a szerzői jog megsértése esetén relativizálódik, és a szerző, valamint a jogsértő között jön létre a jogsértésből eredő jogviszony, amely az igényérvényesítés esetén szankciók alkalmazását teszi lehetővé. A jogsértő jogi személy jogutód nélküli megszűnése miatt értelemszerűen a szerző és a jogsértő közötti jogviszony is megszűnik, ennél fogva a jogsértő és a részére a jogsértő tevékenységhez szolgáltatást nyújtó közreműködő közötti jogviszony is megszűnik. Ezért a továbbiakban a – megszünt jogsértő tevékenységhez szolgáltatást már nem nyújtó – közreműködőt is a szerzőt megillető kizárólagos jog alapján az abszolút szerkezetű jogviszonyból fakadó jogsértéstől való tartózkodás kötelezettsége terheli. Konkrét jogsértés hiányában tehát az Szjt. 94. § (1) bekezdésében meghatározott jogkövetkezmények nem alkalmazhatók.
- [25] A másodfokú bíróság észlelte ugyan, hogy egy már nem létező gazdasági társaságnak nyújtott szolgáltatás esetén fogalmilag kizárt a jogsértés abbahagyására kötelezés, illetve a jogsértéstől a jövőre vonatkozó eltiltás, ennek ellenére a peres felek fellebbezését érdemben bírálta el és a jogsértés, illetve a jelentős ráfordítás bizonyíthatlansága miatt utasította el a keresetet. Mindezek vizsgálata azonban a fent kifejtettek szerint szükségtelen volt. Az adott esetben – az eset körülményeihez képest – ugyanis a II. rendű alperes nem kötelezhető a nem létező I. rendű alperes részére nyújtott szolgáltatás abbahagyására és attól a továbbiakban sem tiltható el. Az ilyen tartalmú – elsőfokú bíróság által hozott – ítélet nem végrehajtható. Mindezekre tekintettel a Kúria mellőzte a felperes felülvizsgálati kérelmében megjelölt jogszabálysértések és a bizonyítékok értékelését támadó hivatkozások vizsgálatát.

- [26] A felperes állításával szemben, a Gfv.VII.30.11862012/4. számú határozatban kifejtett jogértelmezés a jelen ügyben nem alkalmazható. A Kúria ebben a határozatában ugyanis más jogszabályt, a tisztességtelen piaci magatartást megvalósító tevékenység ideiglenes szüneteltetése esetén az elévülési idő kérdését értelmezte.
- [27] A kifejtettkre figyelemmel a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet nem sértett jogszabályt, ezért azt – eltérő indokok alapján – hatályában fenntartotta.

(Kúria Pfv.IV.21.503/2021/6.)

325 Az érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettség főszabály szerint, általában a víziközmű társulatnak azt a tagját terheli, akivel szemben a taggyűlési határozaton alapuló, szabályszerűen közölt értesítés alapján először válik esedékessé a fizetési kötelezettség [1995. évi LVII. törvény 35. § (4) bek.; 160/1995. (XII. 26.) Korm. r. 12. § (3)–(4) bek., 13. § (2) bek.; 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 2. § (2) bek., 342. § (1), (3) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 2017. július 11-én kötött adásvételi szerződést O. I. és O. I.-né eladókkal a S., belterület 3420 helyrajzi szám alatt nyilvántartott ingatlanra (a továbbiakban: ingatlan). A felperes tulajdonjogát és a Nemzeti Eszközkezelő Zrt. (a továbbiakban: NET Zrt.) vagyonkezelői jogát a járási földhivatal 2017. augusztus 1-jén jegyezte be az ingatlan-nyilvántartásba. A korábbi tulajdonosok jelenleg az ingatlan bérlői.
- [2] Az ingatlan a 2008. május 20. napjával szennyvizgátlóközlési közfeladat megvalósítása céljából megalakult alperes érdekeltségi területén fekszik.
- [3] Az alperes alapszabályának IX. pontja alapján a tagok kötelesek a közfeladatok ellátásának költségeihez érdekeltségi egység arányában hozzájárulni. Ennek összegét az alapszabály V.2. alpontja természetes és jogi személyek vonatkozásában, valamint természetes személyek esetén lakás előtakarékossági szerződés megkötés időpontjához kötötten, eltérően határozza meg.
- [4] Az alapszabály IX. c) alpontja értelmében, ha a tag tagsági jogviszony alapjául szolgáló érdekeltsége megszűnik, azt köteles bejelenteni. A d) alpont kimondja, hogy a megállapított hozzájárulást annak a hónapnak az utolsó napjáig köteles megfizetni, amelyben a c) pont szerinti bejelentést megtette.
- [5] Az alperes 2018. szeptember 25-én víziközmű társulati érdekeltségi hozzájárulás megfizetésére irányuló felszólító levelet küldött a felperes részére, amelyben a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Vgt.) 35. § (3) bekezdése, a vízgazdálkodási társulatokról szóló 160/1995. (XII. 26.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 12. § (2) bekezdés a) pontja, az alapszabálya, valamint a 2/2008. (V. 20.), a 36/2010. (III. 17.), a 12/2013. (IV. 22.) és az 1/2018. (I. 17.) számú taggyűlési határozatai alapján felszólította 285 000 forint érdekeltségi hozzájárulás 30 napon belül történő megfizetésére. Az értesítés 4. pontja szerint: „Az Ön tulajdonát képező / használatában álló ingatlan (...) jogelőd tulajdonosával / használójával az érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettség fennállását, jogalapját, összegét és esedékességét jogszabályszerűen közöltük; a közlés ellen a jogelőd társulati tag jogorvoslattal nem élt, azonban fizetési kötelezettségét sem teljesítette.”
- A kereseti kérelem és az alperes védekezése**
- [6] A felperes keresetében a felszólító levélben meghatározott érdekeltségi hozzájárulás felülvizsgálata körében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy nem terheli érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettség, amelynek fennállása esetére másodlagosan kérte annak arányos mértékű, harmadlagosan pedig annak megállapítását, hogy az érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettség az ingatlan vásárlásától kezdődő hatálytal, arányos mértékben terheli.
- [7] Keresetét a Vgt. 35. § (1)–(4) bekezdéseire, a Kormányrendelet 12. § (2)–(4) bekezdéseire, a hitelszerződésből eredő kötelezettségeiknek eleget tenni nem tudó természetes személyek lakhatásának a biztosításáról szóló 2011. évi CLXX. törvény (a továbbiakban: NET törvény) 18. § (1)–(2) bekezdéseire és a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 154. § (2) bekezdésére alapította.
- [8] A felperes hivatkozott arra, hogy az érdekeltségi hozzájárulás egyösszegű teljesítésére az alperes alapszabályának IX. pont c) és d) alpontjai szerint a korábbi tulajdonosok kötelesek. E körben utalt az alperes 2018. szeptember 28-án kelt értesítő levelének 4. pontjára, amely értelmében az alperes a jogelőd tulajdonossal/használóval az érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettség fennállását, jogalapját, összegét és esedékességét jogszabályszerűen közölte; a közlés ellen a jogelőd társulati tag jogorvoslattal nem élt, azonban fizetési kötelezettségét sem teljesítette. További keresete kérelmei kapcsán álláspontja az volt, hogy a hozzájárulás részletekben való esedékessége esetén is legfeljebb a tagváltást megalapozó tulajdonszerzésének napját követő időszakra jutó arányos összeg (35 672 forint) megfizetésére lehet kötele, továbbá a Vgt. 35. § (3) bekezdése értelmében az érdekeltségi hozzájárulás adók módjára behajtható köztartozásnak minősül, ezért a Vht. 154. § (2) bekezdése alapján az az új tulajdonost csak az árverés napjától terheli.
- [9] Kereseti kérelmének a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 172. § (3) bekezdése szerinti megállapítási keresetként történő elbírálása esetére arra hivatkozott, hogy a jogviszony természeténél fogva marasztalást az alperessel szemben nem kérhet, és az ítélettel kért megállapítás az alperessel szembeni jogainak megóvása érdekében szükséges, ugyanis az alperes a jogszabályi előírások megsértésével, elszámolás nélkül állapított meg kötelezettséget vele szemben, amelynek teljesítése esetén a jogelőd tulajdonosok érdekeltségi hozzájárulás hátralékaért lenne felelős.
- [10] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Előadta, hogy a megállapítási kereset előterjesztésének eljárásjogi feltételei hiányoznak. Arra is hivatkozott, hogy a Vgt. 35. § (2)–(3) bekezdése, 44. § (2) bekezdés a) pontja alapján a tag kötelezettsége, hogy az érdekeltségi hozzájárulást a taggyűlés által megállapított mértékben és

- határidőben megfizesse. A perbeli ingatlan az érdekeltségi területén fekszik, a felperes a víziközmű társulat kényszertagja, ezért érdekeltségi hozzájárulás fizetésére köteles. Hangsúlyozta, hogy fizetési kötelezettség a felperes tagsági jogviszonya alatt vált esedékessé, az soha nem volt a jogelőd tulajdonosokat terhelő kötelezettség. Az alperes állította, hogy az ingatlan jogelőd tulajdonosaival a Kormányrendelet 13. § (2) bekezdése szerint nem közölt érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettséget, az értesítő levél formanyomtatvány, így annak 4. pontja nem irányadó.
- [11] Védekezett azzal is, hogy jogszabályi rendelkezés nem mondja ki a fizetési kötelezettség megosztását. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:28. § (2) bekezdése alapján a fizetési kötelezettség nem osztható szolgáltatás, mivel annak a jogelőd és jogutód ingatlanulajdonosok és használók közötti megosztottan történő érvényesítése a társulat lényeges jogi érdekét jelentősen sértené.
- Az első- és a másodfokú ítélet**
- [12] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest perköltség megfizetésére és rendelkezett a perben felmerült illeték állam általi viseléséről.
- [13] Határozata indokolásában megállapította, hogy a felperes keresetét a Vgt. 35. § (4) bekezdésében előírt határidőn belül nyújtotta be, a felperes az ingatlan tulajdonjogának megszerzésével – a Vgt. 35. §-a alapján – a jogelődtől függetlenül lett az alperes kényszertagja. Jogszabály nem teszi lehetővé a fizetési kötelezettség időbeni megosztottságát, erről az alperes alapszabálya sem rendelkezik. A tagsági jogviszony alapjául szolgáló érdekeltségi egység megszűnésének a társulatnál történő bejelentésére a jogszabály nem ír elő határidőt, és a tagnyilvántartásban rögzített változásról a 60 napon belüli értesítési kötelezettség elmulasztásához sem fűz semmilyen jogkövetkezményt.
- [14] Az elsőfokú bíróság indokolása értelmében a perbeli fizetési kötelezettség nem az ingatlant, hanem az ingatlan mindenkori tulajdonosát „vagy/és” használóját terheli. A felperes fizetési kötelezettsége tehát ipso iure a törvény erejénél fogva az ingatlan megszerzésével keletkezett, és nem a jogelőd fizetési kötelezettségéből származtatható, ezért a fizetési kötelezettség nem sérti a NET törvény 18. § (2) bekezdésében szabályozott tehermentes ingatlanszerzés követelményét.
- [15] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi indokolása szerint a felperes mint az alperes tagja jogvédelmét a Vgt. 35. § (4) bekezdése szerinti keresetindítási jog biztosítja, melynek útján a víziközmű társulat tagja a vele szemben megállapított hozzájárulás felülvizsgálatát a taggyűlési határozat közlésétől számított 30 napon belül kérheti a bíróságtól, és keresetének tartalma a sérelmezett határozat hatályon kívül helyezésére irányul. Bármely okból jogsértő a határozat, annak jogkövetkezményét a bíróság a hatályon kívül helyezéssel vonja le, a Vgt. 35. § (4) bekezdése folytán azonban a felperes nem kérheti annak megállapítását, hogy nincs víziközmű érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettsége.
- Ebből arra is következtetett, hogy a tag jogvédelmét – speciális jogszabályi rendelkezésként – a Vgt. 35. § (4) bekezdés biztosítja, így a Pp. 172. § (3) bekezdése szerinti megállapítási kereset nem terjeszthető elő. Kiemelte: minderre tekintettel a felperesnek a vagyoni hozzájárulási kötelezettséget megállapító határozat hatályon kívül helyezését kellett volna kérnie keresetében.
- [16] A felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria végzésével a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [17] Határozata indokolásában rámutatott, hogy a víziközmű társulat közcélú vízgazdálkodási feladatok ellátására jön létre, érdekeltségi területe meghatározza a tagok (kényszertagok) körét. A Vgt. 35. § (3) bekezdése értelmében a víziközmű társulat tagjai kötelesek a víziközmű társulat részére érdekeltségi hozzájárulást fizetni, melyre csak a közfeladatként megjelölt tevékenységek finanszírozása céljából kötelezhetők. A víziközmű társulat és tagja közötti jogviszonyban ezért kiemelkedően fontos a taggyűlés által elfogadott hozzájárulás, amelynek a vitatására peres eljárás kezdeményezésének van helye. A perbeli keresetindítással ilyen igényérvényesítés történt.
- [18] A Kúria kiemelte, hogy a másodfokú bíróság tévesen ítélte meg a felperes kereseti kérelmének tartalmát. Tévedésének alapja az volt, hogy szerinte a Vgt. 35. § (4) bekezdése alapján a felperes nem kérheti annak megállapítását, hogy nincs víziközmű érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettsége. A Vgt. 35. § (4) bekezdése értelmében a víziközmű társulat tagja a vele szemben megállapított hozzájárulás felülvizsgálatát a bíróságtól kérhet, a perben pedig – a következetes bírói gyakorlatra tekintettel – vitássá teheti a hozzájárulás összegét és jogalapját is. A társulati tag jogmegóvási érdekét az érdekeltségi hozzájárulás felülvizsgálata iránti per indítása szolgálja, így az ún. egyéb megállapítási kereset a kötelezettség kapcsán nem terjeszthető elő. A perbeli esetben azonban nem erről a jogi helyzetről van szó.
- [19] A felperes által előterjesztett kereseti kérelmek részben vagylagos, részben eshetőleges jellegre tekintettel és annak tartalmára utalva a Kúria rögzítette, hogy a felperes keresetét egyértelműen a Vgt. 35. § (4) bekezdésére alapította, és a bíróságtól a fizetési kötelezettségére vonatkozó érdekeltségi hozzájárulás felülvizsgálatát kérte. A kereseti kérelmet helyesen értelmezve, a bíróság döntési jogkörét és egyben kötelezettségét a Vgt. 35. § (4) bekezdése szerint minősülő jogvédelmi eszközként igénybe vett kereset, nem pedig a Pp. 172. § (3) bekezdése szerinti ún. egyéb megállapítási kereset határozza meg. Ilyen kereseti kérelem mellett érdemben vizsgálható a Vgt. 35. § (4) bekezdése jogalapján az a kérdés, hogy fennáll-e a felperesnek érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettsége, és amennyiben nem vagy nem a határozatban előírt összegben, úgy értelemszerűen a kereseti kérelem alapján az érdekeltségi hozzájárulás felülvizsgálatának eredményeként kerülhet sor a taggyűlési határozaton alapuló fizetési kötelezettség hatályon kívül helyezésére. A felszólító levélben a taggyűlési határozat került közlésre, így a kereseti

- kérelem alapján érdemi döntés hozható a felperes keresete alapján.
- [20] A megismételt fellebbezési eljárásban hozott ítéletével a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és „az alperes 2018. szeptember 28-án kelt – a felperest az alperes 2/2008. (V. 20.), 36/2010. (III. 17.), 12/2013. (IV. 22.) és 1/2018. (I. 17.) számú taggyűlési határozata alapján 285 000 (kétszáznyolcvanötezer) forint érdekeltségi hozzájárulás megfizetésére kötelező – határozatát hatályon kívül helyezte”. Kötelezte az alperest a felperesnek 76 000 forint első- és másodfokú együttes perköltség megfizetésére, valamint rendelkezett az első- és másodfokú, valamint a felülvizsgálati eljárási illeték állam általi viseléséről.
- [21] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet érdemben bírálta felül, és azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a per érdemi eldöntéséhez szükséges mértékben lefolytatta, a tényállást helyesen állapította meg, de érdemi döntésével nem értett egyet.
- [22] Indokolásában hivatkozott a Vgt. 34. § (1) bekezdését, 35. § (1)–(5) bekezdéseit, 43. § (1) bekezdését, 44. § (1)–(2) bekezdését, a Kormányrendelet 12. § (2)–(4) bekezdéseit. Utalt a 26/2001. (VI. 29.) AB határozat III.3.2. pontjában kifejtettekre, amelynek lényege szerint a Vgt. értelmében a szabályszerűen megalakult társulatnak a törvény erejénél fogva – szándékától függetlenül – tagjává válik az összes érdekelt, azaz mindazok a természetes és jogi személyek, jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok, akik/amelyek az érdekeltségi területen ingatlantulajdonnal rendelkeznek, illetve ingatlant használnak. Ebből kiindulva rögzítette, hogy a perbeli ingatlan nem vitatottan az alperes érdekeltségi területén fekszik, annak az ingatlan korábbi tulajdonosai továbbra is használói, de az alperes részére érdekeltségi hozzájárulást nem fizettek.
- [23] A másodfokú bíróság döntése értelmében a Kormányrendelet 12. § (3) és (4) bekezdésének helyes értelmezése szerint a volt tulajdonosnak, használónak a társulat intézőbizottsága részére be kell jelentenie, hogy az ingatlan tulajdonában, használatában változás következett be, megjelölve az új tulajdonos vagy használó személyét is. Mindaddig, amíg ezt a bejelentést nem teszi meg, a fizetési kötelezettség őt terheli. Kifejtette, hogy a Kormányrendelet hivatkozott rendelkezései a jogutódlás esetére rendezik a fizetési kötelezettséget; a jogutódlás tényének bejelentése a jogelőd kötelezettsége, és azt szigorú formai előírások – írásbeliség – betartásával kell megtennie. Amennyiben e kötelezettségének teljesítését a volt tulajdonos elmulasztotta, ennek az a jogkövetkezménye, hogy fizetési kötelezettsége mindaddig fennáll, amíg e kötelezettségének eleget nem tesz. A peres iratokból azt állapította meg, hogy az ingatlan korábbi tulajdonosai e bejelentési kötelezettségüket nem teljesítették, ezért az alperes a Kormányrendelet 12. § (3)–(4) bekezdésének rendelkezéseit megsértve kötelezte a felperest az érdekeltségi hozzájárulás megfizetésére.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [24] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati, valamint a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet.
- [25] Felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és a keresetet elutasító – az elsőfokú ítéletet helybenhagyó – határozat hozatalát, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Megsértett jogszabályhelyként a Vgt. 35. § (4) bekezdését, a 39. §-t, a 43. §-t, a Kormányrendelet 12. § (3)–(4) bekezdését és a 13. § (2) bekezdését, a Pp. 2. § (2) bekezdését, a 4. § (2) bekezdését, a 265. § (1) bekezdését, a 266. § (1) bekezdését, a 342. § (1) és (3) bekezdését, a 346. § (5) bekezdését, a Ptk. 3:35. §-át, 3:36. §-át, a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 65. § (1) és (2) bekezdését, a 70. § (1) bekezdését, továbbá az Alaptörvény 28. cikkét, a XXVIII. cikk (7) bekezdését és a B) cikk (1) bekezdését jelölte meg.
- [34] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását célozta.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [35] A Kúria a felülvizsgálatot végzésével a Pp. 409. § (2) bekezdés a) pontja alapján, a joggyakorlat egységének biztosítása érdekében engedélyezte.
- [36] A Kúria a felülvizsgálat keretei [Pp. 423. § (1) bekezdés] között eljárva, annak eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet rendelkező része az ügy érdemére ki nem ható módon az alábbiakra tekintettel jogszabálysértő, amire tekintettel annak pontosítása indokolt, egyebekben a felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [37] A megismételt fellebbezési eljárásban hozott jogerős ítéletében a másodfokú bíróság „az alperes 2018. szeptember 28-án kelt [...] határozatát” helyezte hatályon kívül. A Kúria az előzményi felülvizsgálati eljárásban hozott Pfv.V.20.290/2020/5. számú végzésének [26]–[35] pontjaiban részletesen kifejtette a felperes jelen perben előterjesztett kereseti kérelmének tartalmát, jogi természetét. Rámutatva, hogy az egyértelműen a Vgt. 35. § (4) bekezdése szerinti keresetfajtaként azonosítható, tehát nem valamely alperesi „határozat” hatályon kívül helyezésére, hanem az alperes 2018. szeptember 28-án kelt értesítése szerinti érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettség felülvizsgálatára (elsődleges keresete tekintetében a fizetési kötelezettség fenn nem álltának, másodlagos és harmadlagos keresete kapcsán az azokban foglaltak szerint részleges fennálltának megállapítására) irányult.
- [38] Az alperes felülvizsgálati kérelmében helytállóan hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet rendelkező részében nevesített „2018. szeptember 28-án kelt [...] határozat” nem létezik, ilyen határozat létét a felperes maga sem állította a per során, illet az irányadó – e tekintetben nem vitatott – tényállásban sem rögzítettek az eljárás bíróságok, és annak hatályon kívül helyezésére egyik kereseti kérelem sem irányult. A kifejtettek miatt a jogerős ítélet sérti a Pp. 2. § (2) bekezdését (a kérelemhez kötöttség elvét), valamint a Pp. 342. § (1) és (3) bekezdését (az érdemi döntés korlátait), amire tekintettel a Kúria annak

- rendelkező részéből mellőzte az „alperes 2018. szeptember 28-án kelt – a felperest az alperes 2/2008. (V. 20.), 36/2010. (III. 17.), 12/2013. (IV. 22.) és 1/2018. (I. 17.) számú taggyűlési határozatai alapján 285 000 (kétszáznyolcvanötezer) forint érdekeltségi hozzájárulás megfizetésére kötelező – határozatát hatályon kívül helyezi” szövegrészt. Ennek azonban az ügy érdemére nincs kihatása.
- [39] A víziközmű társulati érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettség felülvizsgálata iránti perek alapvető kérdéseinek érdemét illetően a Kúria előzetesen – visszautalva a hatályon kívül helyező végzésében írtakra is – az alábbiakat rögzíti.
- [40] A Vgt. 35. § (4) bekezdése szerinti kereset ún. sui generis megállapítási kereset. Az ilyen perben a Pp. 172. § (3) bekezdése alapján megállapítási keresetnek nincs helye (Kúria Pfv.I.20.406/2015/6., Pfv.V.20.290/2020/5., közzétéve: BH 2021.170. számon), a társulati tag jogmegóvási érdekét az érdekeltségi hozzájárulás felülvizsgálata iránti perindítása szolgálja (BDT 2016.3453.). E pertípusban az érdekeltségi hozzájárulás fizetésére kötelezett tag vitássá teheti a hozzájárulás jogalapját és összecszerúségét is (BDT 2016.3453.).
- [41] Az adott ügy tekintetében a Kúria rögzíti, hogy az alperes víziközmű társulat alapszabályát és taggyűlési határozatait kereset nem érintette, így az érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettségre – a Vgt. és a Kormányrendelet vonatkozó rendelkezései mellett – az alapszabályban és az érintett taggyűlési határozatokban foglalt határozatokat kellett irányadónak tekinteni.
- [42] Lényeges, hogy sem az alapszabály, sem a négy érintett taggyűlési határozat nem határozott meg az érdekeltségi hozzájárulás megfizetésére konkrét teljesítési határidőt, hanem azt – felhatalmazó rendelkezés formájában – az intéző bizottság elnöke által a Kormányrendelet 13. § (2) bekezdése szerinti értesítésre utalta [az alperes 2013. április 22-én egységes szerkezetbe foglalt alapszabálya (F/6.) V.2. pontja, és annak a 2/2008. (V. 20.), a 36/2010. (III. 17.), a 12/2013. (IV. 22.), továbbá az 1/2018. (I. 17.) számú taggyűlési határozatokkal módosított szövege – 5.G.40.421/2018/4. alatti érdemi ellenkérelem mellékletei – szerint.]
- [43] Rámutat a Kúria arra is, hogy az érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettség fennállta kizárólag a konkrét peres felek relációjában volt vizsgálható, a pernek nem volt – a korábbi tulajdonosok (jelenlegi bérlők) perben állása nélkül nem is lehetett – tárgya a felperes és a volt tulajdonosok közötti jogviszony vizsgálata.
- [44] Az alperes helytállóan utalt felülvizsgálati kérelmében arra, hogy a víziközmű társulati tagság és az érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettség kérdése külön vizsgálendő.
- [45] Nem volt vitás, hogy a felperes – tulajdonjoga ingatlan-nyilvántartásba történt bejegyzésének időpontjától – ipso iure, minden további jognyilatkozat nélkül az alperesi társulat tagjává vált (kényszerszereplés) [Vgt. 35. § (2) bekezdés, 26/2001. (VI. 29.) AB határozat], továbbá az sem, hogy a korábbi tulajdonosok a felperessel kötött bérleti szerződés alapján az ingatlan használói. E minőségükre tekintettel a korábbi tulajdonosi pozíciójuk alapján keletkezett (eredeti) alperesi társulati tagságuk nem szűnt meg tulajdonjoguk törlésekor, hanem az a Vgt. 35. § (2) bekezdés második fordulatára figyelemmel („vagy az ingatlan egyéb jogcímen használó természetes [...] személyek”) fennmaradt. Következésképpen a felperes tulajdonjogának bejegyzése, illetve a perben nem álló volt tulajdonosokkal történt bérleti szerződés megkötése után a felperes is, és a bérlők is az alperesi víziközmű társulat tagjai lettek, illetve maradtak. Az ilyen – egyidejűleg többes – tagság lehetősége egyértelműen következik a Vgt. 35. § (2) bekezdésének többes számot és vaglyagos lehetőséget megfogalmazó rendelkezéséből: „A víziközmű társulat tagjai az érdekeltségi területen ingatlantulajdonnal rendelkező vagy az ingatlan egyéb jogcímen használó természetes és jogi személyek, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek.”
- [46] Sem a Vgt.-ből, sem a Kormányrendeletből nem vezethető le olyan jogértelmezés, miszerint a tagok között a jogok és kötelezettségek tekintetében bármilyen megkülönböztetés, sorrendiség megállapítására volna mód, amiből következően a tulajdonost és a bérlőt (mint egyéb jogcímen használót) a tagságból eredően egyforma jogok és kötelezettségek illetik, illetve terhelik. Ez azt is jelenti, hogy mind a tulajdonost, mind az ingatlan egyéb jogcímen használót egyformán terheli a Vgt. 35. § (3) bekezdése szerinti érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettség. A Vgt., illetve a Kormányrendelet normatartalmából nem következtethető okszerűen a felperesnek az a felülvizsgálati ellenkérelemben előadott hivatkozása, miszerint az ingatlan tényleges használója lenne köteles a hozzájárulás megfizetésére.
- [47] Mindebből az is következik, hogy az adott tényállás mellett önmagában a tagság(ok) alapján a kereset nem bírálható el, annak megválaszolásá a Kormányrendelet érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettség kirovásával kapcsolatos részletszabályai [12. § (2)–(3) bekezdése, 13. § (2) bekezdése] értelmezése útján lehetséges, kiemelten az intézőbizottság elnökének az érdekeltségi hozzájárulással kapcsolatos taggyűlési határozatról szóló írásbeli értesítésének jogszabályszerű közlése, az abban meghatározott fizetési határidő, és ezen keresztül a fizetési kötelezettség esedékessége kérdésének vizsgálata alapján.
- [48] Az adott ügyben azonban – más ügyhöz (Pfv.V.21.333/2021.) képest többlet tényállási elemként megállapítható – lényeges adat, hogy a felperes már keresetlevezében (6. oldal, 18. pont) hivatkozott arra, hogy az alperes a 2018. október 1. napján érkezett (azaz a 2018. szeptember 25-én kelt) felszólító levelének 4. pontjában jelezte, hogy a tulajdonát képező perbeli ingatlan jogelőd tulajdonosával az érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettség fennállását, jogalapját, összegét és esedékességét jogszabályszerűen közölte, a közlés ellen a jogelőd társulati tag jogorvoslással nem élt, azonban fizetési kötelezettségét sem teljesítette. Ezt a felperes a keresetlevezéshez F/7. szám alatt csatolt felszólítólevéllel igazolta, mely okirat a Pp. 325. § (1) bekezdés d) pontja szerint teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősül. Az alperes a 4. sorszámú érdemi ellenkérelmében (5. oldal 10. pont) ennek ellenkezőjét állította, mely állítását jogi képviselője fenntartotta a 10. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal

- utolsó előtti és utolsó bekezdésében rögzített nyilatkozatában, arra hivatkozva, hogy „minden tagnak blanketta-nyomtatvány ment ki”. Hasonló nyilatkozatot tett az alperes a Pf. 3. sorszámú előterjesztett fellebbezési ellenkérelmében is (3. oldal 4. pont), ám e nemleges tényre vonatkozó állítását – a saját maga által kiállított okirati bizonyítékkal szemben – még csak nem is valószínűsítette.
- [49] Azt csupán megjegyzi a Kúria, hogy az alperes 2018. szeptember 25-én kelt felszólító levelével csaknem egyidejűleg, ugyanezen érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettség tárgyában, más ingatlan tekintetében, de ugyancsak a felperesnek kiadott (a Pfv.V.21.333/2021. számú felülvizsgálati ügyben csatolt) értesítése szerkezetében és tartalmában is eltér a jelen perbelitől, mely utóbbi az ingatlan azonosítóját (helyrajzi szám és pontos cím) – egyértelmű egyedi kiemeléssel (vastagítva, illetve aláhúzással) – tartalmazza, így annak blanketta jellegére történt hivatkozás nem bírhatott meggyőző erővel.
- [50] Minderre tekintettel a jogelőd tulajdonosok jogszabályszerű értesítése az érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettség releváns tartalmi elemeiről (fennállása, jogalapja, összege és esedékessége), továbbá annak a címzettekkel (a korábbi tulajdonosokkal) való közlése, az abban foglalt teljesítési határidőn keresztül esedékessé válása, valamint a kötelezettség általuk történt nemteljesítése tényként volt megállapítható.
- [51] Az ügy egyedi tényállása szerint tehát az alperes előbb a jogelőd tulajdonosokat, majd a felperest is felszólította ugyanannak az érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettségnek a teljesítésére, és a felszólítás mindkét esetben szabályszerűen közlésre került, továbbá már a jogelőd tulajdonosok esetében esedékessé vált.
- [52] A felperes keresete szempontjából ezen – az eljáró bíróságok által érdemben nem vizsgált – tényeknek ügyszempontú jelentősége van az alábbiakra figyelemmel.
- [53] A Kúria a Pfv.VI.20.831/2014/5. számú – azonos jogkérdést felvető – ügyében hozott ítéletében úgy foglalt állást, hogy az érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettség főszabály szerint, általában a víziközmű társulat azon tagját terheli, akivel szemben a taggyűlési határozaton alapuló, szabályszerűen közölt értesítés alapján először válik esedékessé a fizetési kötelezettség. A Kúria ezt a jogi álláspontját változatlanul fenntartotta a jelen határozatot megelőzően hozott Pfv.V.21.333/2021/5. számú ítéletében is. Az alperes a jelen ügyben nem hivatkozott olyan további körülményre, amely a Kúria jelzett határozataiban kifejtett és megerősített következetes jogi álláspontjától való eltérést indokolt volna.
- [54] A fentebb írtak szerint tény, hogy az adott ügyben ez az értesítés először a jogelőd tulajdonosok irányában történt meg annak szabályszerű közlésével, így a jogelődök fizetési kötelezettsége a velük szemben kiadott értesítés szerinti határidő (a közléstől számított 30 nap) leteltével esedékessé vált.
- [55] A már az első szabályszerű felszólítással a jogelődök személyéhez kapcsolódva esedékessé vált, és – az alperes felszólítólevelében írtak szerint – a Vgt. 35. § (4) bekezdése alapján bírósági felülvizsgálattal nem érintett érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettség nem teljesítése esetén a hozzájárulás adók módjára behajtható köztartozásnak minősül [Vgt. 35. § (3) bekezdés második mondata]. Ennek érvényesítése (behajtása) a víziközmű társulat intézőbizottsága elnökének az illetékes jegyzőhöz intézett megkeresése alapján történik a Kormányrendelet 13. § (3) bekezdése szerinti eljárásrendben.
- [56] Ugyanazon ingatlan után, ugyanannak az érdekeltségi hozzájárulásnak a megfizetése érdekében a jogutód tulajdonos ismételt felhívása nyilvánvalóan az érdekeltségi hozzájárulás kétszeres megfizetetésével járhatna, ami nem egyeztethető össze a Vgt. és a Kormányrendelet végrehajthatóságot biztosító fenti rendelkezéseivel, mert azokat feleslegessé tenné, és végső soron az új(abb) tulajdonosok tekintetében – jogszerzésük tehermentességének bizonytalansága miatt – a jogbiztonság jogintézményét sértené.
- [57] Ezt az értelmezést támasztja alá a Kormányrendelet 12. § (3) és (4) bekezdése is, melyeknek az Alaptörvény 28. cikke szerinti teleologikus értelmezésével az az okszerű következtetés vonható le, hogy e jogi norma célja egyértelműen az volt, hogy a sajátos közfeladatot ellátó víziközmű társulat szempontjából időben mindenkor biztosított legyen az adott ingatlan után már az adott tag részére megállapított (jogszabályszerű értesítésben közölt) és esedékessé vált érdekeltségi hozzájárulás tényleges megfizetése, akár állami kényszer, azaz végrehajtás útján is.
- [58] A Kúria a felek további hivatkozásaival összefüggésben kitér arra is, hogy a Vgt. és a Kormányrendelet hivatkozott rendelkezéseiből nem vezethető le sem a felperes által a másodlagos, illetve harmadlagos keresete szerinti osztott, illetve arányosított fizetési kötelezettség, ugyanakkor – kifejezett, illetve utaló rendelkezés hiányában – az alperes által állított, az eltérő jogcímen tagnak minősülő személyek tekintetében hivatkozott egyetemleges fizetési kötelezettség fennállta sem.
- [59] Az adott ügyben irányadó tényállás mellett a felperes mint tulajdonos és a bérlők egymás közötti (belső) jogviszonya körében az érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettség megítélése pedig – a már jelzettek szerint – a jelen felülvizsgálati eljárás (és a per) keretein kívül eső kérdés.
- [60] A kifejtettekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet – annak rendelkező része szükséges mértékű helyesbítése mellett hatályában fenntartotta.

(Kúria Pfv.V.21.336/2021/5.)

326 Annak elbírálása során, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta-e helyben, azt kell vizsgálni, hogy a keresettel érvényesített jog és az érdemi védekezés által körülhatárolt jogvita érdemi eldöntése szempontjából jelentős kérdésekben megegyezett-e az eljáró bíróságok álláspontja [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 383. § (2) bek., 408. § (2) bek., 409. §, 410. §, 412. § (2) bek., 415. § (1) bek. e) pont].

- [1] A felperes kérte, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket egyetemlegesen a perbeli ingatlan

- birtokba bocsátására. Az alperesek kérték a kereset elutasítását.
- [2] Az elsőfokú bíróság a kereset szerint marasztalta az alpereseket. Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.
- [3] A jogerős ítélet ellen az alperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet, amelyhez nem csatoltak felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet.
- [4] A felülvizsgálati kérelem érdemben nem bírálható el.
- [5] A Pp. 408. § (2) bekezdése szerint nincs helye felülvizsgálatnak vagyoni jogi perben, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta helyben.
- [6] Vagyoni jogi pernek minősül az a per, amelyben az érvényesített igény a fél vagyoni jogain alapul [Pp. 7. § (1) bekezdés 18. pont]. A T/11900. számú törvényjavaslat a polgári perrendtartásról (a továbbiakban: Pp. törvényjavaslata) 248. oldalán írtak, valamint a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 12. pontjához fűzött indoklás alapján a polgári jog a felek személyi állapotát, személyiségi jogait és vagyoni viszonyait szabályozza, ezért a tisztán pénzkövetelés iránt indított perek mellett a vagyoni jogi perek körébe tartoznak azok is, amelyek esetén az érvényesített igény a fél vagyoni jogain – azaz valamilyen társasági jogi, dologi, kötelmi vagy öröklési jogi jogosultságon – alapul. A kereset nem a fél személyi állapotával vagy személyiségi jogával kapcsolatos, így a per vagyoni jogi pernek minősül.
- [7] A Pp. 408. § (2) bekezdés alkalmazása körében a Pp. törvényjavaslata 417. oldalán írtak szerint „[a] jogalkotó ezzel a szabályozással figyelembe veszi azt, hogy ezekben az esetekben a két fokon eljáró bíróság jogi álláspontja megegyezik”. A PK vélemény 11. pontja és annak indoklása szerint a másodfokú ítélet indoklásában hivatkozott jogszabályhely vagy az indoklás tartalma alapján a Kúria állapítja meg – azt hivatalból vizsgálva –, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta-e helyben. A Pp. 383. § (2) bekezdésén alapuló helybenhagyó ítélet akkor is megfelel a Pp. 408. § (2) bekezdése szerinti döntés kritériumainak, ha a másodfokú bíróság az ítélet indoklásában értékeli a fél másodfokú eljárásban megtett perbeli cselekményeit, illetőleg, ha az elsőfokú bíróság általa is helyesnek tartott és a döntését megalapozó érveit további érvekkel kiegészíti.
- [8] A kereset azon alapult, hogy a felperes mint tulajdonos jogosult a birtoklásra, az alperesek pedig jogalap nélküli birtokosok, mert a felperes elállása felbontotta a felek között létrejött adásvételi szerződést. Az alperesek védekezése (anyagilag jogi kifogása) szerint a birtoklásra jogalapot biztosító adásvételi szerződés jelenleg is fennáll, jogosult kérésére a felperes elállásai jogszabályi rendelkezések miatt nem bontották fel a köztük létrejött szerződést. Az elsőfokú bíróság döntése azon alapult, hogy az alperesek nem teljesítették vételárfizetési kötelezettségüket 2018. december 30-ig és az ezt követő 90 napon belül, nem bizonyították, hogy késedelmeiket a felperes késedelme okozta, ezért a felperes jogosult volt elállni. Így már az első, 2019. március 31-i elállás felbontotta az adásvételi szerződést. Az alperesek fellebbezésükben arra hivatkoztak, hogy a felperes 2019. február 6-ig késedelemben volt, mert az ingatlan eddig az időpontig nem rendelkezett valamennyi közműszolgáltatással. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével, de a bizonyítékok és a szerződés alapján arra a következtetésre jutott, hogy az alpereseknek 2019. február 26-ig kellett volna teljesíteniük, így a felperes 2019. május 31-i elállása bontotta fel az adásvételi szerződést.
- [9] Mindkét bíróság döntése azon alapult, hogy a jogalap nélküli birtoklás törvényi tényállási elemei megvalósultak, mert a jogszabály szerinti elállás felbontotta az alperesi birtoklásra jogcímet biztosító adásvételi szerződést. A jogvita lényegét illetően tehát az eljáró bíróságok jogi álláspontja megegyezik, a kereset megalapozottsága vonatkozásában nincs jelentősége annak, hogy az adásvételi szerződést melyik elállás bontotta fel. Az érdemi döntés szempontjából az a releváns, hogy az alperesek késedelme miatt a felperes jogosult volt az elállásra, amelynek gyakorlása felbontotta a szerződést. A két ítélet közötti eltérés abban áll, hogy melyik elállás eredményezte az adásvételi szerződés felbontását, ami a keresettel érvényesített jog és az érdemi védekezés által körülhatárolt jogvita érdemi eldöntése szempontjából közömbös. Mindezekre tekintettel a Kúria értékelése szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta helyben.
- [10] A felülvizsgálat Pp. 408. § (2) bekezdése szerinti kizártságára figyelemmel az alpereseknek a Pp. 409–410. §-ai alapján felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet kellett volna előterjeszteniük, és azt a Pp. 412. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelemhez csatolniuk. Mivel az alperesek a felülvizsgálati kérelemmel együtt nem nyújtottak be felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet, ezért a Kúria a Pp. 415. § (1) bekezdés e) pontja alapján a felülvizsgálati kérelmet visszautasította.

(Kúria Pfv.I.21.058/2022/2.)

327 A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem visszautasításának van helye, ha a fél állítja a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát, de nem jelöl meg olyan elvi jelentőségű jogkérdést, amely esetén a másodfokú bíróság konkrét jogi norma eltérő értelmezése útján jutott a Kúria közzétett eseti döntésében foglalt jogértelmezéstől különböző álláspontra [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 7. § (1) bek. 18. pont, 408. § (1)–(2) bek., 409. § (1) és (3) bek., 410. § (2) bek. cd) alpont].

- [1] A felperes keresetében 1 000 000 forint mint foglaló visszafizetésére, valamint e tőkeösszeg késedelmi kamatának megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

- [2] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1 000 000 forintot és annak késedelmi kamatát.
- [3] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 383. § (2) bekezdése szerint – annak helyes indokaira utalással [Pp. 386. § (4) bekezdés] – helybenhagyta.
- [4] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet és azzal együtt felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet. A felülvizsgálat engedélyezését a Pp. 409. § (3) bekezdésére hivatkozással kérte.
- [5] A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem érdemben nem volt elbírálható.
- [6] A Pp. 7. § (1) bekezdés 18. pontja értelmében vagyoni per az a per, amelyben az érvényesített igény a fél vagyoni jogain alapul vagy értéke pénzösszegben kifejezhető. A Pp. ezen rendelkezése alapján a felperes által foglaltó visszafizetése iránt indított per – minthogy az a felek vagyoni jogain alapul és értéke pénzösszegben kifejezhető – vagyoni jogi pernek minősül.
- [7] A Pp. 408. § (1) bekezdése alapján nincs helye felülvizsgálatnak olyan vagyoni jogi perben, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték az ötmillió forintot nem haladja meg. A (2) bekezdés értelmében nincs helye felülvizsgálatnak vagyoni jogi perben, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta helyben.
- [8] A Kúria engedélyezi a felülvizsgálatot, ha annak a 408. § alapján nem lenne helye – ugyanakkor törvény a felülvizsgálatot más okból nem zárja ki – és az ítélet a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltér [Pp. 409. § (1) és (3) bekezdés].
- [9] A Pp. 410. § (2) bekezdés c) pontja rendelkezik arról, hogy a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemnek – attól függően, hogy a fél az engedélyezést melyik, a 409. §-ban meghatározott okra hivatkozva kérte – milyen kötelező tartalmi elemeket kell magába foglalnia. A 410. § (2) bekezdés cd) alpontja értelmében – a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozás esetén – meg kell jelölni a Kúria közzétett határozatát és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálattal támadott ítéleti rendelkezés jogkérdésben eltér.
- [10] A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemre a felülvizsgálati kérelem előzetes megvizsgálására és visszautasítására vonatkozó rendelkezések az irányadók [Pp. 410. § (3) bekezdés].
- [11] A Pp. 410. § (2) bekezdés c) pontja és a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 1–3. és 5. pontja alapján a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem érdemi elbírálásának alapvető feltétele a jogerős ítélet által felvetett jogkérdés megjelölése (Pfv.I.21.365/2021/3.). A jogkérdés fél általi megjelölése elengedhetetlen, hiszen a Kúria a fél kérelméhez kötve van, nem engedélyezheti a felülvizsgálatot olyan okból, amelyre a fél nem hivatkozott, és csak a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben foglaltakat vizsgálhatja (Kúria Pfv.I.20.847/2021/4., Pfv.V.2 1.214/2021/7., Pfv.II.20.854/2021/5., valamint a PK vélemény 6. és 7. pontja).
- [12] Az alperes a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében ugyan megjelölte a Kúria Kfv.37.462/2020/8. számú határozatát és idézte annak azt a részét, amelytől szerinte a felülvizsgálattal támadott határozat jogkérdésben eltér, de a kérelméből nem állapítható meg, hogy mi az a jogkérdés, amely kapcsán az eltérés kimutatható. A kérelmében azt sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság egyrészről nem tett eleget indokolási kötelezettségének, másrészről pedig jogszabálysértő módon járt el, amikor annak ellenére nem helyezte hatályon kívül az elsőfokú bíróság ítéletét, hogy az sem tett eleget a törvény szerint őt terhelő indokolási kötelezettségének.
- [13] A Kúria rámutat, hogy a másodfokú bíróság a határozatában nem tett olyan elvi megállapítást, amely szerint az alperes által hivatkozott kúriai határozatban megfogalmazott, a bírósági határozatok indokolásával szemben támasztott követelményektől ellentétes álláspontra helyezkedett, csupán úgy ítélte, meg, hogy az alperes által hivatkozott körben a fellebbezés alaptalan. A Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés kizárólag olyan ítéleti rendelkezés vonatkozásában állapítható meg, amely esetén a másodfokú bíróság konkrét jogi norma eltérő értelmezése útján jutott a Kúria közzétett eseti döntésében foglalt jogértelmezéstől különböző álláspontra. Ez az adott ügyben nem volt megállapítható.
- [14] A Kúria utal arra is, hogy a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet önmagában nem alapozza meg a támadott jogerős határozat jogszabálysértő volta, a döntés jogszerűségének érdemi vizsgálata a felülvizsgálati eljárásnak lehet a tárgya, arra viszont csak akkor van lehetőség, ha a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem elbírálásra alkalmas és a Kúria a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemnek helyt ad.
- [15] Mindezek alapján a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem nem felel meg a Pp. 410. § (2) bekezdés c) pont cd) alpontjában foglaltaknak, ezért azt a Kúria a Pp. 410. § (4) bekezdése alapján visszautasította.

(Kúria Pfv.II.20.967/2022/2.)

328I. A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben az engedélyezés indokait is részletesen elő kell adni.

II. Olyan jogkérdésben, amelynek érdemi vizsgálata – a felülvizsgálati eljárás korlátaira tekintettel – eljárásjogi okból nem végezhető el, előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése sem indokolt, így erre az engedélyezési okra hivatkozással a felülvizsgálat nem engedélyezhető [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 7. § (1) bek. 4) pont, 373. § (3) bek., 409. § (2) bek. a)–c) pont, 410. § (1) bek., 411. § (1) bek.; 2015. évi CXLIII. törvény (Kbt.) 7. § (1) bek.; 2016. évi IX. törvény (Btv.) 2. §, 3. § (1) bek.]

- [1] Az alperes jogelődje 2013. július 1-jén a felperessel egyetemes szolgáltatási szerződést kötött, amely alapján az alperes földgáz szolgáltatására, a felperes pedig a szolgáltatás ellenértékének megfizetésére köteles. A szerződés mellékletét képező általános

- szerződési feltételek 6.8.3.3.6. pontja értelmében az alperes a vállalkozásnak minősülő felhasználó késedelmes fizetése esetén – a követelése behajtásával kapcsolatos költségei fedezetül – a behajtási költségátalányról szóló 2016. évi IX. törvény (a továbbiakban: Betv.) 3. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű behajtási költségátalányra tarthat igényt.
- [2] Az alperes a 2018. december 5-án kelt behajtási költségátalány értesítőben a 100159641221 számú, 47 144 forint összegű számla kiegyenlítésének 2018. október 20-i kezdőnapjal feltüntetett késedelme folytán 40 eurónak megfelelő, az e napon érvényes Magyar Nemzeti Bank deviza-középfolyama (323 forint/euró) alapján 12 920 forint összegben meghatározott behajtási költségátalány megfizetésére szólította fel a felperest.
- [3] A felperes megfizette az alperes részére a behajtási költségátalány összegét, azonban jogfenntartással élt, és úgy nyilatkozott, hogy a behajtási költségátalány alkalmazását nem fogadja el.
- [4] A felperes keresetében az alperest jogalap nélküli gazdagodás jogcímén 12 920 forint és kamata megfizetésére kérte kötelezni.
- [5] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.
- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletében az alperest a keresettel egyezően marasztalta.
- [7] Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést. Előadta, jogosult volt a Betv. szerinti behajtási költségátalány felperessel szembeni érvényesítésére, figyelemmel arra, hogy ő maga a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 7. § (1) bekezdése értelmében kizárólag a közszolgáltató tevékenysége biztosítása céljából lefolytatott beszerzések során minősül közszolgáltató ajánlatkérőnek. Abban az esetben azonban, amikor nem ilyen célú beszerzést folytat le vagy nem beszerzői (megrendelői) pozícióban van, a Kbt. szerint nem ajánlatkérő. A perbeli jogviszonyban nem minősül a Betv. 2. § 2. pontja szerinti szerződő hatóságnak, vagyis a Kbt. szerinti ajánlatkérőnek. Állította, hogy védekezésének alapja az elsőfokú eljárásban előadottakkal egyező, ebből következően a fellebbezésében előadottak nem ütköznek a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 373. § (1) bekezdésében foglalt ellenkérelem-változtatás tilalmába.
- [8] Az alperes – egyebek mellett – kérelmezte, hogy amennyiben a másodfokú bíróság a fenti érvekkel nem teljes mértékben értene egyet, az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 267. cikke, illetve a Pp. 130. § (1) bekezdése alapján kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) előtt az alábbi kérdések tárgyában:
1. Úgy kell-e értelmezni a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló 2011/7/EU irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 2. cikk 1. és 2. pontjait, hogy az Irányelv 2. cikk 2. pontja szerint bizonyos jogügyletek esetén hatóságnak minősülő közvállalat az Irányelv vonatkozásában akkor is hatóság, ha az adott jogügylet tekintetében nem ajánlatkérőként jár el, hanem szolgáltatást nyújt?
  2. Amennyiben az első kérdésre adott válasz igen, abban az esetben úgy kell-e értelmezni az Irányelv 2. cikk 1. pontját, mint amely alapján kizárt, hogy kereskedelmi ügyletnek minősüljön két Irányelv szerinti hatóság között, piaci viszonyok alapján létrejött szerződés?
- [9] A felperes fellebbezési ellenkérelmében a Közbeszerzési Hatóság ajánlatkérőkről vezetett nyilvántartására hivatkozással arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alperes szerződő hatóságnak minősül. Kifogásolta, hogy az alperes fellebbezésében a Pp. 373. § (2) bekezdésébe ütközően új tényeket állít.
- [10] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.
- [11] Indokolásában rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság álláspontjával egyezően a Betv. 2. § 2. pontjára és a Kbt. rendelkezéseire figyelemmel a behajtási költségátalány alkalmazhatósága kérdésében nem az adott jogügylet vagy az adott jogviszony jellegének, jogi minőségének van jelentősége, hanem annak, hogy a szerződéses jogviszony pozícióiban milyen minőségű felek szerepelnek. Álláspontja az volt, hogy a Kbt. szempontjából mind a felperes, mind az alperes ajánlatkérőnek, erre tekintettel a Betv. fogalomrendszerében – annak 2. § 2. pontjára figyelemmel – szerződő hatóságnak minősül, függetlenül attól, hogy az adott jogügyletben az egyik oldalon szolgáltatás, a másik oldalon ellenszolgáltatás szerepel. Ez a Betv. 3. § (1) bekezdése alapján a felek közötti jogviszonyban kizárja a behajtási költségátalány alkalmazását.
- [12] Az alperes Kbt. 7. § (1) bekezdésére történt fellebbezési hivatkozásával összefüggésben a másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy az alperes ilyen érvelést az elsőfokú eljárásban nem adott elő, csupán arra hivatkozott, hogy a jogügyletben nem minősül ajánlatkérőnek. Erre tekintettel az alperes a fellebbezésében a korábbi jogállításhoz képest eltérő vagy további anyagi jogi kifogásra hivatkozott, amely ellenkérelem-változtatásnak minősül és a Pp. 373. § (1) bekezdése szerint kizárt. Utalt arra, hogy a Pp. 373. § (3) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban ellenkérelem-változtatás csak akkor lehetséges, ha az a Pp. 373. § (2) bekezdése szerinti új ténnyel áll közvetlen okozati összefüggésben, ilyen új tény azonban nem merült fel.
- [13] A másodfokú bíróság az EUB előtti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmet a fellebbezési tárgyaláson elutasította. Jogerős ítéletének indokolásában kitért arra, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése körében hozott végzések elleni fellebbezések elbírálásáról és a kezdeményezési kötelezettségről szóló 1/2009. (VI. 24.) PK-KK közös vélemény alapján a bíróság, így a másodfokú bíróság is mint kezdeményezésre kötelezett bíróság önállóan mérlegelheti azt, hogy szükséges-e az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése. Több eseti döntésre (BH 2007.377., BH 2008.271.) utalva kifejtette, hogy jogsértés nélkül utasítja el a bíróság az előzetes döntéshozatalra irányuló indítványt akkor, ha számára az értelmezni kért közösségi norma egyértelmű, továbbá akkor is, ha a közösségi jogszabály ugyan értelmezésre szorul, de a helyes

- alkalmazási módját illetően észszerű kétely nem merül fel a bíróságban.
- [14] A másodfokú bíróság egyértelműnek ítélte az Irányelv 2. cikk 1., 2., 3., pontjainak értelmét: akkor is szerződő hatóság a szerződő hatóságként nyilvántartásba vett fél, ha szolgáltatást nyújt és nem ajánlatkérőként jár el, tehát nem a szerződés, nem az adott jogviszony jellege döntő ebben a körben, amelyből fakadóan két szerződő hatóság piaci viszonyok közötti szerződése sem minősül kereskedelmi ügyletnek, így fogalmilag kizárt közöttük a behajtási költségátalány alkalmazása.
- [15] A jogerős ítélet ellen, annak hatályon kívül helyezése – és az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatása, illetve a jogszabályoknak megfelelő, a kereset elutasító határozat meghozatala – érdekében, 20. sorszám alatt az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben korábbi előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét is megismételte.
- [16] Arra tekintettel, hogy az eljárás másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indokolásra utalással hagyta helyben, valamint a felülvizsgálatnak az értékhatár miatti kizártsága okán az alperes felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is előterjesztett.
- [17] Megsértett jogszabályhelyként mindkét kérelmében a Btv. 2. § 2. és 3. pontjait, 3. (1) bekezdését, a Kbt. 5. § (4) bekezdését, 7. § (1) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:579. § (1) bekezdését, az Irányelv 2. cikk 2. pontját, 6. cikk (1) bekezdését, valamint a Pp. 7. § (1) bekezdés 4. pontját és 373. § (3) bekezdését jelölte meg.
- [18] Az alperes a 2022. szeptember 14-én kelt és előterjesztett 24. sorszámú további beadványában az engedélyezés iránti kérelmet „kiegészítette”, és ahhoz mellékelte a megkeresésére az Igazságügyi Minisztérium helyettes államtitkára által a Btv. 3. § (1) bekezdésének értelmezéséhez kapcsolódóan adott, az alperesi állásponttal egyező tartalmú általános tájékoztatást.
- [19] Az alperes a felülvizsgálat engedélyezését a joggyakorlat egységének biztosítása [Pp. 409. § (2) bekezdés *a*) pont első fordulata] érdekében, a felvetett jogkérdés különleges súlyára [Pp. 409. § (2) bekezdés *b*) pont első fordulata], valamint – a másodfokú bíróság erről való döntése hiányában – az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának szükségességére utalva [Pp. 409. § (2) bekezdés *c*) pontja] kérte.
- [20] A Kúria mindenekelőtt a felülvizsgálat engedélyezése iránti eljárás kereteit illetően rögzíti, hogy a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem elbírálása során a felülvizsgálati kérelem érdemét nem érintheti, a felülvizsgálati kérelemben előadottakat kizárólag az engedélyezési kérelem szempontjából, az annak elbírálásához szükséges mértékben és keretek között vizsgálhatja. Az alperes felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet kiegészítő, 24. sorszámú beadványával kapcsolatban rámutat továbbá arra, hogy a Pp. 410. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet a fél az ítélet közlésétől számított negyvenöt napon belül terjesztheti elő. Az adott ügyben az alperes jogi képviselője a jogerős ítéletet 2022. június 10-én vette át, amihez képest – figyelemmel az ítélezési szünet szabályaira [Pp. 148. § (1)–(2) bekezdés] is – az engedélyezés iránti kérelem benyújtására nyitva álló határidő 2022. augusztus 31-én lejárt, amihez képest a 2022. szeptember 14-én kelt és előterjesztett 24. sorszámú további beadvány tartalmát a Kúria nem vehette figyelembe.
- [21] Az így meghatározott felülvizsgálat engedélyezése iránti keretek között eljárva a Kúria azt állapította meg, hogy felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem az alábbiakra tekintettel nem megalapozott.
- [22] A Pp. 409. § (2) bekezdés *a*) pont első fordulata foglalt engedélyezési okhoz, a joggyakorlat egységének biztosításához az alperes a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 12.) PK véleményre (a továbbiakban: PK vélemény) hivatkozással kizárólag annyi indokolást fűzött, hogy a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemmel érintett kérdésben „a Kúria még nem nyilvánult meg”, és utalt a joggyakorlat egységének hiányára.
- [23] A Kúria a joggyakorlat egységének biztosítása érdekében a felülvizsgálatot akkor engedélyezi, ha a jogerős ítélet olyan elvi jelentőségű jogkérdést vet fel, amellyel kapcsolatban a Kúria jogegységi határozatban, az általa a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett eseti határozatban még nem foglalt állást, feltéve, hogy a jogértelmezést igénylő elvi jelentőségű jogkérdésben a bírói gyakorlat nem egységes, vagy a joggyakorlattól eltérő bírói döntés megismétlődésének, ezáltal a jogegység megbomlásának a veszélye áll fenn. Lényeges, hogy amennyiben a fél erre az engedélyezési okra hivatkozik, az engedélyezés alapjául szolgáló eltérő bírói döntéseket – másodfokon jogerőre emelkedett, vagy legfelsőbb bírósági (kúriai) döntést – egyértelműen azonosítható módon meg kell jelölnie (PK vélemény 1. pont második bekezdés).
- [24] Az alperes e körben egyetlen olyan határozatot sem jelölt meg, amely az engedélyezés alapjául szolgálhatna, egyáltalán nem hívott fel kérelmében eltérő bírói döntéseket, így nem igazolt a joggyakorlat divergáló jellege sem, következésképpen a Pp. 409. § (2) bekezdés *a*) pont első fordulata foglalt eljárásjogi követelmények nem teljesültek. Erre tekintettel ezen engedélyezései ok alapján a felülvizsgálat engedélyezésére nem volt lehetőség.
- [25] Az alperes a Pp. 409. § (2) bekezdés *b*) pont első fordulataiban szabályozott engedélyezési okkal kapcsolatban előadta: különleges súlya van annak, hogy az Irányelv 2. cikk 2. pontja szerinti hatóságnak, illetve a Btv. 2. § 2. pontja szerinti szerződő hatóságnak tekintünk-e egy gazdasági jellegű közszolgáltatást nyújtó közvállalatot, amely az adott jogviszonyban nem ajánlatkérőként jár el, hanem szolgáltatást nyújt. Ervelése értelmében ennek megállapítása esetén nagy számú jogalany, illetve jogügylet kerülne ki a Btv. hatálya alól, továbbá a Btv. rendelkezései potenciálisan összeütközésbe kerülnének elsőbbséget élvező uniós jogforrásokkal. Hivatkozása szerint az Irányelv által a hazai jogba átültetett behajtási költségátalány intézménye a gazdasági életben résztvevő jogalanyok széles köre számára biztosít védelmet a késedelmes fizetés hátrányos következményeivel szemben. Ez több százezer vállalkozás, valamint

- számos hatóság számára nyújt polgári jogi igényérvényesítési lehetőséget fizetési késedelem esetén, így a behajtási költségátalány alkalmazásával összefüggő jogértelmezési kérdésekre adott válaszok, iránymutatások, illetve az e körben kialakuló ítélkezési gyakorlat kihatással van a gazdasági élet teljes spektrumára. Álláspontja szerint az eljárás tárgyát képező jogkérdés azért bír különleges, az egyedi ügyön túlmutató jelentőséggel, mivel az arra adott válasz függvényében fennáll annak a lehetősége, hogy a Kbt. rendszerében bizonyos esetekben ajánlatkérőnek minősülő, de a konkrét esetben egyébként piaci viszonyok között működő, profitorientált közszolgáltató gazdálkodó szervezetek más ajánlatkérőkkel kötött kereskedelmi ügyletei teljes mértékben kikerülnek a Btv. hatálya alól. Ez csak az alperes vonatkozásában több ezer jogügyletet érintően zárna ki a behajtási költségátalány alkalmazásának a lehetőségét, valamint számos további, a Kbt. 7. § (1) bekezdése szerint minősülő gazdálkodó szervezettől vonná el a Btv. által biztosított jogvédelmet. Az alperes azt is rögzítette, hogy a jogerős ítéletben foglalt jogértelmezés ellentétes az Irányelv „hatóság” fogalmával arra figyelemmel, hogy az Irányelv 2. cikk 2. pontja alapján alkalmazandó irányelvi rendelkezések szerinti ajánlatkérő szervezetek a Kbt. 5. § (1) bekezdése szerinti klasszikus ajánlatkérő szervezetekkel azonosak, míg az alperes kereskedelmi tevékenységet folytató, nyereségorientált gazdálkodó szervezetként nem minősül ilyennek. Amennyiben a másodfokú bíróság által adott értelmezés az általa hivatkozottak alapján helytelennek bizonyulna, úgy az eljáró bíróság jogellenesen szűkítette le az Irányelv, valamint a Btv. tárgyi és alanyi hatályát. A tagállami bíróság ilyen jogértelmezése lerontja az Irányelv autonóm és egységesen alkalmazandó jogi fogalmait, ami végső soron az uniós jog érvényre jutásának akadályozását eredményezi. Ez olyan, a jogbiztonságot veszélyeztető oknak tekinthető, amelyre figyelemmel szükségessé válik a Kúria iránymutatása, amely a felülvizsgálat engedélyezése folytán születhet meg.
- [26] A Kúria rögzíti, hogy a felvetett jogkérdés különleges súlyára figyelemmel – a Pp. 409. § (2) bekezdés *b)* pont első fordulata alapján – a felülvizsgálatot egyebek mellett abban az esetben engedélyezi, ha a jogkérdés nagy számban előforduló új típusú ügyben merült fel, illetve ha a vizsgált jogkérdés az egyedi ügyön – különleges súlyára tekintettel – túlmutat. Ezen ok alapján – amint arra a PK vélemény 3. pontjában kiemelte – a felülvizsgálat akkor engedélyezhető, ha a Kúria a különleges súlyú jogkérdésben korábban még nem foglalt állást jogegységi határozatában, kollégiumi véleményében vagy az általa a BHGY-ben közzétett eseti határozatban. Az alperes kérelmében kifejtett, az általánosság szintjén mozgó, azt meg nem haladó indokai alapján azonban – amelyek kapcsán a felvetett jogkérdés különleges súlyát megalapozó körülmények létét az alperes csupán állította, ám azok tényszerű fennálltát még csak nem is valószínűsítette – nem volt engedélyezhető a jogerős ítélet felülvizsgálata.
- [27] A Pp. 409. § (2) bekezdés *c)* pontjával összefüggésben az alperes rögzítette, hogy a felülvizsgálat engedélyezésének, illetve az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának a hiányában az alperes jogorvoslati lehetőség nélkül maradna, és annak ellenére minősülne a Btv. 2. § 2. pontja szerinti szerződő hatóságnak és lenne elzárva a behajtási költségátalány felperessel szembeni érvényesítésétől, hogy a jogerős ítéletben foglalt jogértelmezés ellentétes az Irányelv által alkalmazni rendelt uniós aktusok vonatkozó rendelkezéseivel is.
- [28] A Pp. 409. § (2) bekezdés *c)* pontja lehetővé teszi a felülvizsgálat engedélyezését akkor is, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata azért indokolt, mert – a másodfokú bíróság erről való döntése hiányában – az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége merül fel. Ebben a körben szükséges hangsúlyozni, hogy a felülvizsgálat engedélyezése akkor sem automatikus, ha a fél előzetesen indítványozta az általa felvetett jogértelmezési kérdés EUB elé terjesztését, de azt a bíróság elutasította, vagy arról a fél kérelme ellenére nem határozott (PK vélemény 4. pont).
- [29] Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége a Szerződések értelmezése, illetve az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése érdekében merülhet fel. A felülvizsgálat e jogszabályhelyen alapuló engedélyezésének feltétele, hogy az uniós jogszabály alkalmazása vagy annak elmaradása az ügy érdemére kihatott és a Kúria úgy ítéli meg, hogy a jogkérdést az EUB elé kell terjeszteni.
- [30] A Kúriának ennek során azt is mérlegelnie kell, hogy az engedélyezés iránti kérelemben a Pp. 410. § (2) bekezdés *b)* pontja alapján megjelölt jogszabálysértés elbírálásához egyrészt a Pp. 410. § (2) bekezdés *c)* pont *cc)* alpontja szerinti jogkérdés megválaszolása érdekében szükséges-e előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményeznie, másrészt arról ennek előkérdéseként, hogy a felvetett jogkérdés – aminek vizsgálatához az előzetes döntéshozatali eljárás tárgyává tenni javasolt kérdés(ek) EUB általi értelmezését indítványozta a fél – érdemben vizsgálható-e az engedélyezési kérelemmel célzott felülvizsgálat keretében anélkül, hogy a Kúria a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem vizsgálatára során érdemben állást foglalna magának a felülvizsgálati kérelemmel érintett jogkérdésnek az érdemében. E ponton a Kúria utal a PK vélemény 7. pont második bekezdésében és annak indoklásában foglaltakra, amelyek értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálatát kizárólag az engedélyezés feltételei szempontjából végezheti el; az engedélyezés iránti kérelem érdemi vizsgálata arra szorítkozhat, hogy a félnek megadható-e a felülvizsgálat iránti engedély, azaz ebben az eljárási szakaszban kizárólag a fél által konkrétan megjelölt és indokolt engedélyezési ok(ok) fennálltát lehet vizsgálni.
- [31] A Pp. 409. § (2) bekezdés *c)* pontja körében az alperes által előadott hivatkozás e ponton bír relevanciával.
- [32] Az alperes álláspontjának lényege ugyanis az, hogy a másodfokú bíróság jogerős ítélete meghozatalakor mellőzte a fellebbezésében – továbbá a felülvizsgálati és engedélyezés iránti kérelmében egyaránt – felhívott Kbt. 7. § (1) bekezdésének figyelembevételét a felek konkrét, egyedi jogviszonyában az ő „szerződő hatóság” fogalmi körébe vonása, az adott szerződési keretek körében

ekkénti minősítése megállapításakor. E hivatkozásához kapcsolódva jelölte meg megsértett jogszabályhelyként – ugyancsak egyezően a felülvizsgálati és az engedélyezés iránti kérelmében is – a Pp. 7. § (1) bekezdés 4. pontját és 373. § (3) bekezdését.

- [33] Az engedélyezés tekintetében ezek jelentősége abban áll, hogy a Kbt. 7. § (1) bekezdésének sérelme csak a Pp. 7. § (1) bekezdés 4. pontja és 373. § (3) bekezdése eljárási szabályai megsértésének logikailag megelőző vizsgálata után és útján ítéltető meg, amely azonban már a felülvizsgálat engedélyezése iránti eljárási szakasz fentebb rögzített kereteit meghaladó, azokon túlmutató – a felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálatát jelentő – jogkérdés. Lényeges továbbá, hogy a felülvizsgálati eljárásnak nem képezheti tárgyát olyan jogkérdés, amelyet a bíróságok az eljárás korábbi szakaszában nem vizsgáltak, hiszen e tekintetben jogszabálysértést sem követhettek el. Márpedig a másodfokú bíróság előtti fellebbezési eljárásnak a Kbt. 7. § (1) bekezdésével kapcsolatos alperesi hivatkozás érdemi vizsgálata – a felülvizsgálat engedélyezése körében nem vizsgálható előkérdést képező eljárási jogkérdés (ellenkérelem-változtatás megengedhetősége) – nem képezte a tárgyát. A fentiekből következik, hogy a felülvizsgálati eljárás során a Kbt. 7. § (1) bekezdése sérelmének érdemi vizsgálatáig az eljárási szabálysértés megállapítása esetén sem juthatna el a Kúria.
- [34] Mindezek miatt – hangsúlyozottan a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem vizsgálata keretében – a Kbt. 7. § (1) bekezdésére történt alperesi hivatkozás, amely az indítványozott előzetes döntéshozatali eljárás lényegi esszenciáját képezné, nem vehető figyelembe releváns érvként. Olyan kérdésben pedig, melynek vizsgálata nem végezhető el, előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése sem lehet indokolt, így erre az engedélyezési okra hivatkozással sem volt engedélyezhető a felülvizsgálat.
- [35] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a felülvizsgálatot megtagadta.

(Kúria Gfv.V.30.392/2022/2.)

329 A közhiteles személyi adat- és lakcímnnyilvántartásban szereplő cím vélelmet keletkeztet, miszerint a polgár lakóhelye megegyezik a bejelentett lakcímmel; ez a vélelem azonban megdönthető [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 25. § (1) bek., 454. § (1) bek.; 1992. évi LXVI. törvény (Nyvtv.) 5. § (2)–(3) bek., 26. § (1) bek.].

A kijelölés alapjául szolgáló eljárás

- [1] A felperes a Budaörsi Járásbírósághoz benyújtott keresetében az alperessel kötött házassága felbontását kérte, egyben jelezte, hogy a járulékos kérdésekben megállapodtak az alperessel, a megállapodásban foglaltak szerint a bíróság előtt egyezséget kívánnak kötni. Keresetlevelében az alperes lakóhelyeként a B. településen található címet, míg mindkettőjük tartózkodási helyeként a T. településen található címet jelölte meg. Előadta, hogy házastársi közös lakásuk az alperes kizárólagos tulajdonát képező T.-i családi ház volt, amelyet az életközösségük 2021. augusztus 25. napján történt

megszakadását követően is mind a mai napig egymástól elkülönülten, de közösen használnak, és azt a továbbiakban is megosztottan kívánják használni a jelenlegi használatnak megfelelően. A Budaörsi Járásbíróság illetékességét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 25. § (1) bekezdésére hivatkozással az alperes B.-i lakóhelyére alapította.

- [2] A Budaörsi Járásbíróság az első fokon jogerőre emelkedett végzésében megállapította illetékessége hiányát és elrendelte az iratok Székesfehérvári Járásbírósághoz történő áttételét. A Pp. 25. § (1) bekezdését és 454. § (1) bekezdését idézve rámutatott, a házassági perre illetékes lehet egyrészt az a bíróság, amelynek a területén az alperes lakik, másrészt az, amelynek területén a házastársak utolsó közös lakóhelye volt. Kifejtette, a Pp. rendelkezései szerinti lakóhely nem feltétlenül azonos a központi hatóság által nyilvántartott lakcímadattal, lakóhelynek az a hely minősül, ahol a felek a végleges letelepedés szándékával, életvitelszerűen élnek. Megállapította a keresetlevélből és az annak mellékleteként csatolt megállapodásból, hogy a házastársak életvitelszerűen a T.-i ingatlanban élnek gyermekeikkel, ezért az alperes lakóhelye, egyben a házastársak utolsó közös lakóhelye – amely körülmények a bíróság illetékességét megalapozhatják – a Székesfehérvári Járásbíróság illetékességi területén található, T.-n van.
- [3] A Székesfehérvári Járásbíróság végzésében ugyancsak megállapította illetékessége hiányát, és az ügyet felterjesztette a Kúriára az eljáró bíróság kijelölése végett. Kifejtette: a felperes választási jogával élve az eljáró bíróság illetékességét az alperes B.-i bejelentett lakóhelyére alapította, ennek alapján pedig a perre a Budaörsi Járásbíróság az illetékes.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [4] A Kúria a fent részletezett negatív illetékességi összeütközést a Székesfehérvári Járásbíróság eljárásra történő kijelölésével szüntette meg az alábbi indokokra figyelemmel.
- [5] A Pp. 24. § (1) bekezdése és 30. § (2) bekezdése értelmében a bíróság a hatáskörét, valamint az illetékességét hivatalból vizsgálja, és a Pp. 174. § (1) bekezdése szerint hivatalból rendelkezik a keresetlevél áttételéről, ha a keresetlevél alapján megállapítható, hogy a per elbírálása valamely más bíróság hatáskörébe vagy illetékességébe tartozik.
- [6] Arra mindkét eljáró bíróság helyesen utalt, hogy a felperes választhatott: az alperes lakóhelye mint a Pp. 25. § (1) bekezdésében meghatározott általános illetékességi ok vagy a Pp. 454. § (1) bekezdésében írt, a házastársak utolsó közös lakóhelye szerinti vagylagos illetékességi ok alapján illetékes járásbíróság előtt indítja meg a házassági bontóperet. Tény, hogy a felperes keresetlevelében az általános illetékességi ok, azaz az alperes lakóhelye szerint illetékes bíróságot választotta. A Budaörsi és a Székesfehérvári Járásbíróság álláspontja abban tért el egymástól, hogy az alperes lakóhelye a T.-i, vagy a B.-i ingatlanban található. A Kúria – az alább kifejtettek szerint – a Budaörsi Járásbíróság álláspontjával ért egyet.
- [7] A Pp. a lakóhely fogalmát nem határozza meg, az állandó bírói gyakorlat lakóhely alatt azt a helyet érti,

- ahol a fél az állandó ottmaradás szándékával letelepedik, ahol az otthonának tekintett lakásban életvitelszerűen lakik, azt a helyet (lakást) pedig, amelyet a lakóhely végleges elhagyásának szándéka nélkül használ, tartózkodási helynek tekinti.
- [8] A Pp.-től eltérően a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Nyvtv.) 2022. január 1. napjától hatályos rendelkezései – e törvény alkalmazása során – pontos fogalom-meghatározást adnak mind a lakóhelyre, mind a tartózkodási helyre nézve: az 5. § (2) bekezdése értelmében a polgár lakóhelye: annak a lakásnak vagy szállásnak (a továbbiakban együtt: lakás) a címe, amely a polgár állammal, továbbá a természetes és jogi személyekkel, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel való hivatalos kapcsolattartása, valamint lakóhelyhez kötött jogai és kötelezettségei megalapozásául szolgál, míg az 5. § (3) bekezdése szerint a polgár tartózkodási helye: annak a lakásnak a címe, ahol a polgár – a lakóhely-változtatás szándéka nélkül – három hónapnál hosszabb ideig tartózkodik. A 26. § (1) bekezdése előírja, hogy a Magyarország területén élő, e törvény hatálya alá tartozó polgár köteles lakóhelyének címét nyilvántartásba vétel céljából bejelenteni, a tartózkodási hely címe pedig bejelenthető.
- [9] Az Nyvtv. fenti rendelkezéseit megállapító 2021. évi CXIX. törvény indokolása szerint a megváltozott társadalmi és gazdasági viszonyokra, nevezetesen a tartósan külföldön munkát végzők nagy számára, illetve általánosságban a társadalmi mobilitás erősödésére figyelemmel indokolt volt a korábbi szabályozáshoz képest megszüntetni azt a követelményt, amely arra vonatkozott, hogy a polgárnak életvitelszerűen a lakóhelyként bejelentett lakásban kell élnie. Az emberek egy része ugyanis valójában nem ott él, ahová a lakcímbeljelentése szól, ezért az életvitelszerű otthlakás követelményének fenntartása közjogilag jogellenes állapotot eredményezne. Erre tekintettel a polgár szabadon megválaszthatja azt a helyet, amelyet az otthonának tekint, ahová kötődik, anélkül, hogy a folyamatos, illetve életvitelszerű otthlakás követelményét teljesítenie kellene. Ennek megfelelően a módosítás értelmében a lakóhely az a lakás, amelyet a polgár és az állam közötti kapcsolattartás érdekében ekként bejelentenek, nem fogalmi eleme viszont a lakóhelynek az életvitelszerű otthlakás.
- [10] A Pp.-nek nincs olyan utaló szabálya, amely a polgári peres eljárásokban alkalmazni rendelné az Nyvtv. fentebb idézett rendelkezéseit, és azok a jogpolitikai indokok, amelyekre figyelemmel a lakcímnnyilvántartás szempontjából nem az életvitelszerű otthlakás, hanem a lakcímbeljelentés dönti el, hogy mit kell a természetes személy lakóhelyének tekinteni, a Pp. lakóhelyre vonatkozó rendelkezéseinek értelmezése során nem tekinthetők irányadónak. A Pp. fél lakóhelyére alapított illetékességi szabályai ugyanis azt hivatottak biztosítani, hogy a jogvitát az a bíróság bírálja el, amely a szükséges perbeli cselekményeket – mindenekelőtt a tanúk meghallgatását, a szakértői bizonyításhoz szükséges vizsgálatokat, a szemlét – a leggyorsabban, legegyszerűbben el tudja végezni; emellett figyelembe kell venni a jogkereső felek azon elismerhető érdekét, hogy a bíróság elé vitt ügyeiket lehetőleg lakóhelyükhöz közel bírálják el [A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény magyarázata (szerk.: Wopera Zsuzsa), Wolters Kluwer, Budapest, 2017, 64.]. Ennek a szabályozási célnak viszont az a bírói gyakorlat és szakirodalom által kimunkált értelmezés felel meg, amely lakóhely alatt továbbra is azt a helyet tekinti, amelyet a fél az otthonának tart, ahol az állandó ottmaradás szándékával letelepedik, ahol életvitelszerűen él. Ez a hely többnyire megegyezik a fél bejelentett lakcímével, de nem szükségszerűen azonos azzal.
- [11] Mindezek alapján a közhiteles személyi adat- és lakcímnnyilvántartásban szereplő cím vélelmet keletkeztet, miszerint a polgár lakóhelye megegyezik a bejelentett lakcímével; ez a vélelem azonban megdönthető (Kúria Pkk.I.24.829/2022/2.).
- [12] A jelen esetben a felperes keresetlevelében a saját és az alperes lakóhelyeként is egy-egy budaörsi ingatlan címét tüntette fel. A rendelkezésre álló adatokból nem állapítható meg, hogy ezek a címek megegyeznek-e a felek lakcímnnyilvántartásba bejelentett lakcímével, az viszont a keresetlevelében előadottakból, és az ahhoz csatolt, a felek teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt megállapodásából egyértelműen kitűnik, hogy a házassági életközösség alatt az alperes kizárólagos tulajdonát képező T.-i családi házban laktak gyermekeikkel, ez az ingatlan volt az utolsó közös lakásuk, az életközösség megszakadását követően egyikőjük sem költözött el az ingatlanból, azt jelenleg is megosztva ugyan, de mindketten használják, sőt a megállapodásban arra van utalás, hogy a jövőben a felperes lesz az, aki onnan el fog költözni. Mindezek alapján az állapítható meg, hogy az alperes a T.-i ingatlant tekinti az otthonának, ott él életvitelszerűen, következésképpen ez az ingatlan a lakóhelye.
- [13] A fentiekre figyelemmel a Kúria a Pp. 31. § (2) bekezdés c) pontja alapján eljárva az alperes T.-i lakóhelye mint a Pp. 25. § (4) bekezdése szerinti, felperes által választott illetékességi ok alapján illetékes Székesfehérvári Járásbíróságot jelölte ki az eljárásra.
- [14] A végzés elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

(Kúria Pkk.III.24.878/2022/2.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

GAZDASÁGI SZAKÁG

330 A Sport tv. szabályozási rendszerében intézményesített sportszövetségek típusai között az országos sportági szakszövetség és az országos sportági szövetség nem csupán a sportszövetségek különböző, de egymást kizáró jellegű típusai is. Adott sportágban egyidejűleg a két sportszövetség nem működhet: azonos tárgyú, emiatt egymást átfedő feladataikat, jogosultságukat egymással párhuzamosan ugyanabban a sportágban nem gyakorolhatják [2004. évi I. törvény (Sport tv.) 19. §, 20–27. §, 28. §; 2011. évi CLXXXI. törvény (Cnyt.v.) 71/C. §, 71/G. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A kérelmezőt a nyilvántartását vezető bíróság a 2004. augusztus 2-án jogerőre emelkedett végzésével országos sportági szövetséggé vette nyilvántartásba, majd 2019. december 10-én a 16.Pk.60.283/2019/5. számú végzéssel megállapította, hogy a kérelmező országos sportági szakszövetséggé folytatja tevékenységét. A kérelmező célja a sport, azon belül az autó és gokart sportágak minél szélesebb körű elterjesztése, színvonalának fejlesztése, tagjainak érdekképviselése és érdekvédelme. A kérelmező tagja a Nemzetközi Autómobil Szövetségnek [Fédération Internationale de l'Automobile (a továbbiakban: FIA)], amely nemzetközi szervezet pedig tagja a Nemzetközi Sportszövetségek Sportszervezetének [Global Association of International Sports Federations (GAISF)].
- [2] A kérelmezettet a bíróság a 2006. február 11-én kelt 11.Pk.60.013/2006/2. számú határozattal vette nyilvántartásba; célja Magyarország területén az alapszabályában bejegyzett sportágak – gyorsulási, gymkhana, drift, offroad, art sprint – fejlesztése, működésének irányítása, a sportág versenyrendszerének üzemeltetése, a biztonságos sportgyakorlás biztosítása, a sportágakhoz tartozó sportrendezvények látogatóinak védelme. Az alapszabálya rögzíti, hogy a kérelmezett tagja az Amerika Egyesült Államok Ohio államában székhellyel rendelkező Nemzetközi Gyorsulási Szövetségnek [International Hot Rod Association (a továbbiakban: IHRA)].
- [3] A Debreceni Ítéltábla 2007. november 21-én 2. számú végzésével elutasította a kérelmezett kérelmét, amelyben országos sportszövetséggé kért a nyilvántartásba vételét.
- [4] Az ügyész keresete alapján a kérelmezettel szemben a törvényes működésének helyreállítására indult perben a Szekszárdi Törvényszék a 2017. február 8-án 16.P.20.055/2016/21. számú ítéletében – amelyet a Pécsi Ítéltábla Pf.V.20.090/2017/6. számú ítéletével helybenhagyott – (a továbbiakban: jogerős ítélet) a keresetet a kérelmezett alapszabálya 4. § 16. pont g)–o) alpontjai tekintetében alaposnak találta, míg az alapszabály 1. §, 4. § 12. és 15. pontjait

illetően – az ügyész keresetösségi jogának a hiánya miatt – elutasította.

- [5] A kérelmezett az alapszabályát a jogerős ítélet szerint módosította, a kifogásolt 4. § 16. pont g)– o) alpontokat 2017. szeptember 1-jén törölte.

A kérelmező kérelme és a kérelmezett védekezése

- [6] A kérelmező törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatását amiatt kérte a kérelmezettel szemben, mert a kérelmezett alapszabálya az egységes sportágnak tekintendő autósport vonatkozásában – a kérelmező szakszövetségi jogait sértve – jogszerűtlenül tartalmaz szakszövetségi feladatokat, jogsértően tartalmaz e körben a versenyszervezésre és a versenyrendszerre vonatkozó szabályozást. Sérelmezte még a kérelmezett elnevezése kapcsán az alapszabállyal ellentétes, valamint megtévesztő jellegét, illetve hogy nem tükrözi a kérelmezett működését, és jogsértő az országos sportági szövetség megnevezés használata is. Hivatkozott a sportról szóló 2004. évi I. törvény (a továbbiakban: Sport tv.) 65. § (4) bekezdésének megsértésére, mivel a kérelmezett a hozzájárulása nélkül szervez autós sportrendezvényeket. Kifogásolta, hogy a kérelmezett nem tett eleget a jogerős ítéletben előírt kötelezettségének.
- [7] A kérelmezett védekezése a kérelem elutasítására irányult. Vitatta, hogy működése a kérelemben írtak szerint törvénytörő lenne.

Az első- és a másodfokú határozat

- [8] Az elsőfokú bíróság végzésével 300 000 forint pénzbírság megfizetésére kötelezte a kérelmezettet, egyben elutasította a kérelmező kérelmét abban a részében, amely a jogerős ítéletben meghatározott kötelezettség elmulasztásán alapult.
- [9] Végzésének indokolásában a FIA Kódex 21. cikkelyére is tekintettel megállapította, hogy az autósport ugyan összetett, de egységes sportág, ezen az nem változtat, hogy idővel, illetve más földrészeken meghonosodott versenyek eredményeként újabb versenytípusok jelennek meg. Az új versenytípusok változatlanul az egységes autósportág részei, így az autósport része a gyorsulási és a szlalom szakág is.
- [10] A kérelmező a Sport tv. 20. § (1) bekezdésének megfelelően nyilvántartásba vett sportági szakszövetség, ilyenként tagja a sportág nemzetközi szervezetének (FIA), amely a csatlakozó szervezetek felhatalmazása alapján az autósportágban kizárólagos jogokat gyakorol, megállapítja a sportág szabályrendszerét és azt folyamatosan fejleszti. Kódexe egyebekben a gyorsulási és a szlalom versenyek definícióját is tartalmazza.
- [11] A kérelmezett ezzel szemben nem bizonyította, hogy az általa megjelölt nemzetközi szervezet, az IHRA a gyorsulási sport esetében nemzetközi hatókörű és

- tagságú irányító szervezet, megfelel a Sport tv. 28. § (2) bekezdés *b*) pontjának, és azt sem, hogy az IHRA tagja
- [12] Leszögezte a Sport tv. 20. § (3) bekezdése alapján, hogy egy sportágban csak egy szakszövetség működhet, az egységesnek minősülő autósport sportágban a kérelmező feladatellátása kizárólagos a Sport tv. 20. § (1) bekezdése szerint, feladatait országos sportági szövetség nem láthatja el. Ebből következően a kérelmezett nem gyakorolhat autósportági szakszövetségi jogokat, saját versenyrendszert, nem alkothat versenyszabályzatot az autósport területén, nem szervezhet sportrendezvényeket. A kérelmező felügyelete alá tartozó autósportágban, előzetes hozzájárulása nélkül megtartott sportrendezvény a Sport tv. 65. § (4) bekezdése szerint is jogsértő.
- [13] Mivel a kérelmezett elnevezésében és alapszabályában is megnevezett sportok nem minősülnek önálló sportágnak, a kérelmezett nem tüntetheti fel magát sportági szövetséggé. Emellett a Sport tv. 21. § (2) bekezdése a szakszövetséget – szakszövetség hiányában a 28. § (2) bekezdés az országos sportági szövetséget – jogosítja fel egyedül elnevezésében a magyar megjelölésre, Magyarország címerének és zászlajának használatára. Mindebből a kérelmezett elnevezésének jogsértő jellegére következtetett a bíróság, és rögzítette, hogy az nem felel meg a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (a továbbiakban: Cnytv.) 36. § (2) bekezdése szerinti névvalódiság elvének, ugyanis azt a látszatot kelti, hogy a gyorsulási sport önálló sportág, amelynek a kérelmezett az országos sportági szövetsége.
- [14] Az elsőfokú bíróság rögzítette a kifejtettek alapján, hogy a kérelmezett működését vizsgálva a Cnytv. 71/C. § (1) bekezdés *a*), *b*) és *d*) pontja szerinti jogsértés megállapítható volt az ügyben, amelyre figyelemmel a Cnytv. 71/G. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján pénzbírság kiszabásáról döntött vele szemben. Kiemelte, a kérelmezett alapszabályának azok a rendelkezései, amelyek az autósportág egyes szakágait önálló sportággá nevesíti, elnevezésében országos (jelleggel működő) sportági szövetséggé nevesíti, vagy szakszövetségi jogosultságokat tartalmaz, illetve a kérelmező előzetes hozzájárulása hiányában autósportági versenyek szervezése törvényt sértő, a törvényes működés helyreállítása érdekében szükséges a létesítő okirat módosítása, és a szükséges adatváltozások nyilvántartáson történő átvezetésének a kezdeményezése. A pénzbírság kiszabása során a jogsértés súlyát és a jogsértés folyamatos tevékenységben álló jellegét mérlegelte, és azt vette figyelembe, hogy ezzel biztosít a kérelmezett számára lehetőséget arra, hogy saját hatáskörében végezze el a létesítő okirat módosítását, úgy, hogy a tényleges működését is ehhez igazítsa.
- [15] A kérelmezett fellebbezése alapján eljáró ítélet a bíróság végzésének fellebbezett rendelkezését helybenhagyta.
- [16] A jogerős végzés indokolása szerint a kérelmező az eljárás megindulásakor a Fővárosi Bíróság 7.Pk.61.419/1996/5. számú végzése alapján országos sportági szövetséggé szerepelt a nyilvántartásban. A Sport tv. 15. § (1) bekezdésében írt sportszervezetek és a 19. § (1) bekezdésében meghatározott sportszövetségek szabályára tekintettel az a körülmény, hogy a kérelmező egyéb bírósági dokumentumokban vagy a kérelmező beadványában egyesületként szerepel, nem cáfolja a kérelmező országos sportági szövetség státuszát és ebből következő jogi érdekét az eljárás lefolytatásához. Az a további körülmény, hogy a kérelmező időközben – 2019. december 10-én – országos sportági szakszövetséggé került nyilvántartásba vételre, nem jelentette a kérelem okának tiltott megváltoztatását. A kérelmezett által a kérelmezővel szemben indított törvényességi felügyeleti eljárásra tekintettel az eljárás egyébként mérlegelhető felfüggesztésére sem volt ok a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 152. § (2) bekezdése szerint.
- [17] A Sport tv. 20. § (1) bekezdése és 28. § (1) bekezdése összevetése alapján leszögezte, jelen eljárásnak nem volt tárgya a kérelmező működésének a törvényessége. Bejegyzése egyebekben konstitutív hatályú, ennél fogva a kérelmező országos sportági szövetséggé indította meg az eljárást 2017 szeptemberében.
- [18] Az ügyben eldöntendő kérdés volt, hogy a gyorsulási sportág létezik-e, és elhatárolható-e az autósporttól, melyet a kérelmező nyilvántartásba vétele miatt nem helytelen sportágnak nevezni. Rámutatott a másodfokú bíróság, hogy a Sport tv. 1. §-ához fűzött indokolás szerint sem az Európai Sport Charta, sem a külföldi sporttörvények és a hazai szabályozás sem vállalkozik a sport tartalmi meghatározására, illetve annak definiálására, hogy a sportot milyen sportágak keretében lehet üzni. Az egyes országok történelmi hagyományai alapján a különböző országokban más és más minősül sportnak, a technikai fejlődéssel is új és új sportágak keletkeznek. Az elsőfokú bíróság helyesen emelte ki, hogy a Sport tv. 65. § (4) bekezdése az autóval végzett sporttevékenység rendezvényét csak a szakszövetség hozzájárulásával engedi megtartani. Rámutatott, hogy az autósport és a gyorsulási autósport egyaránt versenysportok; annak meghatározásában, hogy sportágak-e, olyan egyedi mérlegelésnek van szerepe, amely figyelembe veszi a sport eszközeinek – az autók és pályák – tulajdonságait, valamint a versenyek szabályait, az engedélyekre, az egészségügyi, balesetvédelmi előírásokra és a versenypályákon alkalmazandó szabályokra kiterjedően. Az ítélet a bíróság szerint helyesen jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a kérelmezett nem bizonyította a gyorsulási sport önálló sportág jellegét. Hangsúlyozta, hogy mind a FIA Nemzetközi Sportkódexe tartalmazza a gyorsulási verseny és a szlalom definícióját, mind a kérelmező alapszabályának 2. mellékletében felsorolásra kerülnek ezek a versenyfajták, erre figyelemmel megállapítható, hogy az autósportban – amit a kérelmező nyilvántartásba vételéből következően sportágnak is okszerű nevezni – rendeznek gyorsulási versenyeket. A kérelmezett pedig csupán általánosságban hivatkozott a sportágat meghatározó jegyekre, idetartozóan a szabályokra, anélkül, hogy érdemben bemutatta volna a gyorsulási autóversenyek eltérő szabályait.
- [19] Megalapozatlannak találta a fellebbezést a pénzbírság kiszabásának indokait illetően is.

Kiemelte, az elsőfokú bíróság végzésében ismertette a kérelmező által állított jogsértéseket a törvényességi felülvizsgálati eljárás lefolytatása iránti kérelmében, amelyeket az elsőfokú bíróság a 10. sorszámu végzésében részletesen ismertetett és felhívta a kérelmezettet nyilatkozattételre. A fellebbezéssel támadott végzés [14]–[17] bekezdései tartalmazzák az elsőfokú bíróság által megállapított jogsértést, a [19] bekezdés pedig ismételtelen nevesíti a kérelmezett alapszabályának jogszabálysértő rendelkezéseit. Az elsőfokú bíróság a pénzbírság kiszabásánál mérlegelte a jogsértés súlyát és a jogsértés folyamatos tevékenységben álló jellegét, ugyanakkor a fokozatosság követelményének megfelelően lehetőséget biztosított a kérelmező számára, hogy a létesítő okirat módosítását saját hatáskörben végezze el és a tényleges működését is ehhez igazítsa.

Felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

- [20] A kérelmezett felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős végzés elsőfokú végzésre kiterjedő hatályon kívül helyezését és az eljárás megszüntetését, másodlagosan az eljárás felfüggesztését kérte a Fővárosi Törvényszék előtt 124.Pkt.30.194/2020. ügyszámon indult törvényességi felülvizsgálati eljárás befejezéséig. Harmadlagosan kérte a jogerős végzés hatályon kívül helyezésével az első- vagy a másodfokú bíróság utasítását új eljárásra és új határozat hozatalára, negyedlegesen a kiszabott pénzbírság 10 000 forintra történő mérséklését.
- [21] Arra hivatkozott, hogy a jogerős végzés a jogszabályi rendelkezésekkel ellentétes, okszerűtlen, irattellenes jellege miatt a régi Pp. 2. § (1) bekezdésébe, az 50. §-ba, a 130. § (1) bekezdés g) pontjába, a 157. § a) pontjába, a 163. § (3) bekezdésébe, a 164. §-ba, a 206. § (1) bekezdésébe, a 221. § (1) bekezdésébe, a Cnytv. 1. § (1) bekezdésébe, a 2. § b)–c) pontjaiba, a 71/A. § (4) bekezdésébe, a 71/C. §-ába, a 71/E. §-ába, a 71/G. § (2) bekezdés a) pontjába, a 86. § (1) bekezdésébe, a Sport tv. 15. § (1) bekezdésébe, a 19. § (1)–(3) bekezdésébe, a 20–21. §-ba, a 28. § (1)–(2) bekezdésébe, a 65. § (4) bekezdésébe, az Alaptörvény 28. cikkébe és a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:34. §-ába, a 3:83. §-ba és a 2017. évi CXXX. törvény 101. § (2) bekezdésébe, valamint a 144. § (2) bekezdésébe ütközően jogszabálysértő.
- [22] Állította a kérelmező perbeli legitimációjának hiányát amiatt, hogy a 2003. évi nyilvántartási formája egyesület volt, 2018. március 13-ig egyesület szervezeti típusú szervezetként szerepelt a nyilvántartásban és egyesületi formája is egyesület volt, míg ő – a nyilvántartási adatai szerint – egyesület, egyesületi formája szövetség, az egyebek rovat rögzíti ezen felül, hogy sportági szövetség. Egyesület által sportági szövetséggel szemben indított törvényességi felülvizsgálati eljárás a józan észsel ellentétes, ezáltal az Alaptörvény felhívott rendelkezésébe ütközik. Rámutatott, a kérelmező 7.Pk.61.419/1996/5. szám alatt nem országos sportági szövetségként szerepelt a nyilvántartásban, a Sport tv. 28. § (2) bekezdés a)–f) pontjaiban írt követelmények teljesítését nem igazolta, ezért nem kerülhetett nyilvántartásba országos sportági szövetségként, szervezeti típusa és formája változatlanul egyesület maradt [Cnytv. 86. § (1) bekezdés, régi Pp. 163. § (3) bekezdés, Sport tv. 28. § (2) bekezdés]. A jogerős ítéletben kiemelt körülmény kapcsán (a kérelmező 2019. december 19-ével országos sportági szövetségként került nyilvántartásba vételre), a Ptk. 3:83. §-ára és a Sport tv. 21. § (1) bekezdésére hivatkozással kifejtette, egyesületek átalakulási tilalma mellett az országos sportági szövetségként nyilvántartásba vett szervezet nem tekinthető a kérelmet benyújtó egyesület jogutódjának. Emiatt a kérelmező szövetségi nyilvántartásba vétele mellett a törvényességi felülvizsgálati eljárás folytatása jogellenes.
- [23] Kitért arra is, hogy törvényességi felülvizsgálati eljárás is indult a kérelmezővel szemben a szövetségi nyilvántartásba vétellel kapcsolatos jogellenességek miatt, amelynek a befejezése után dönthető el, hogy a kérelmezőnek van-e perbeli legitimációja a Sport tv. 28. § (2) bekezdésében írtak szerint.
- [24] Az ügy érdemét tekintve előadta, hogy téves az ügyben eljáró bíróságok álláspontja az autósport és a gyorsulási sport megítélésében. Álláspontja szerint kizárólag azok a sportok sorolhatók azonos gyűjtőfogalom alá, ahol a versenyfeladat, a játékszabályok és értékelésük azonos. A gyorsulási sportág ugyanazon szabályok mellett gyakorolható földi, vízi és légi járművekkel, nem tartozik a kérelmező által autósportágnak nevezett gyűjtőfogalom alá.
- [25] Bejelentette, hogy nyilvántartó bírósága a Miskolci Törvényszék, ezért a Ptk. 3:34. § (1) bekezdése, a Cnytv. 1. § (1) bekezdése, 2. § b) és c) pontja, 71/A. § (4) bekezdése értelmében a törvényességi felülvizsgálati eljárás lefolytatására a nyilvántartó bíróság lett volna jogosult.
- [26] A 7/2013. (III. 1.) AB határozat [34] bekezdése és a Cnytv. 71/G. § (2) bekezdése alapján állította, hogy a pénzbírság kiszabása megalapozatlan és jogszabálysértő. Az ügyben eljáró bíróságok nem adták indokát a pénzbírság maximális összege egyharmadával megegyező bírság indokoltságának.
- [27] Megjegyezte, hogy az IH2019.54. számon közzétett ítéletábrai döntésben írtak szerint hiányos a jogerős végzés abban is, hogy nem tartalmaz felhívást a kérelmezettel szemben. Sem a jogerős végzés a [19] bekezdésben, sem az elsőfokú határozat a [42] bekezdésében nem rögzít a döntés alapjául konkrét ténybeli alapot. Ezen felül ellentétes a rendelkező rész és az indokolás, mivel utóbbi szerint az alapszabály módosítása az eljárás megindítása előtt megtörtént.
- [28] A kérelmező felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős végzés hatályában fenntartására irányult.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

- [29] A Kúria a jogerős végzést a Cnytv. 71/A. § (2) bekezdése szerint alkalmazandó régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján vizsgálta felül; a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból nem, viszont – az alábbiak szerint – hivatalból figyelembe vett körülmény miatt részben jogszabálysértőnek találta.
- [30] Előrebocsátja a felülvizsgálati eljárás lényegével és korlátaival kapcsolatban, hogy a felülvizsgálati eljárás nem folytatása a jogerős ítélettel, illetve az ügy érdemében hozott jogerős végzéssel befejezett eljárásnak. A felülvizsgálat a jogerős ítélet és az ügy

- érdemében hozott jogerős végzés ellen igénybevehető rendkívüli perorvoslat, amiből nem csak az következik, hogy a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, és nem lehet tárgya sem olyan tény-, sem pedig jogkérdés, amely a megelőző eljárásban nem merült fel, amelyre a felek korábban nem hivatkoztak (BH 2015.18., BH 2002.447., BH 2002.283.), de következik az is, hogy – miként a régi Pp. 272. § (2) bekezdését az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény értelmezte – felülbírálati jogkörét a Kúria három kivételtől eltekintve a felülvizsgálati kérelem korlátján belül, a felülvizsgálati kérelem benyújtására szabott határidőben érkezett perorvoslati kérelemben – a jogszabálysértés és azzal összhangban a megsértett jogszabályhely megjelölésével, valamint a jogorvoslati kérelem indokainak ismertetésével – előadott jogszabálysértések vizsgálatával gyakorolhatja.
- [31] A régi Pp. 275. § (2) bekezdésében meghatározott három kivétel egyike – amikor tehát a Kúria a felülvizsgálati kérelem keretein túlmenően is figyelembe veheti a felülvizsgálni kért határozat jogsértő jellegét –, ha az eljárás hivatalból történő megszüntetésének van helye.
- [32] Jelen ügyben a törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatására irányuló kérelem – többek között – a kérelmezett szervezet jogsértő névhasználatán is alapult.
- [33] Leszögezi ezzel kapcsolatban a Kúria, miként azt tette korábban a Gfv.VI.30.337/2021/2. számú határozatában (megjelent: BH 2022. 129.) is, hogy bár a bejegyzési eljárás tekintetében a Cnytv. egyértelműen a nyilvántartó bíróság feladatává teszi a bejegyzést kérő civil szervezet elnevezésének vizsgálatát, nemcsak aszerint, hogy megfelel-e a névkizárólagosság, a névvalódiság és a névszabatosság követelményének [Cnytv. 36. § (1)–(6) bekezdés], de többek között abból a szempontból is, hogy a szervezet neve más jogi személy, szervezet vagy természetes személy nevét, avagy olyan elnevezést, amelyhez másnak jogi érdeke fűződik, tartalmaz-e, utóbbi esetben a bejegyzéshez rendelkezésre kell állnia a jogosult hozzájáruló nyilatkozatának [Cnytv. 21. § (3) és (4) bekezdés], mindez nem jelenti szükségszerűen egyben azt is, hogy a szervezet nyilvántartásba vételét követően indult törvényességi felügyeleti eljárás keretében is vizsgálható a szervezet elnevezésének jogszerűsége.
- [34] A Cnytv. 71/B. §-ának (2) bekezdése kizárja a törvényességi felügyeleti eljárás hatálya alól mindazokat az igényeket, amelyek a 46/A–46/B. §-ban meghatározott jogorvoslati eljárásokban vagy más polgári perben, illetve közigazgatási eljárásban érvényesíthetők.
- [35] A jogi személyek nevére vonatkozóan az egységesen megfogalmazott anyagi jogi szabályokat nem a speciális cégjogi vagy a civil szervezetekre vonatkozó eljárási szabályozás, hanem maga a Ptk. tartalmazza a 3:6. §-ában, amely a jogi személyek elnevezésére itt írja elő a névkizárólagosság (megkülönböztető funkció), a névvalódiság és a névszabatosság követelményének teljesülését.
- [36] A Ptk. 3:6. § (1) bekezdése írja elő, hogy a jogi személy nevének olyan mértékben kell különböznie a korábban nyilvántartásba vett más jogi személy elnevezésétől, hogy azzal ne legyen összetéveszhető. A (2) bekezdés rendelkezik arról, hogy a jogi személy neve nem kelthet a valósággal ellentétes látszatot, a (3) bekezdés pedig abban a körben, hogy a jogi személy nevében a jogi személy típusát, ha a név a jogi személy tevékenységét is tartalmazza, akkor a tevékenységet is magyar nyelven, a magyar helyesírás követelményeinek megfelelően kell feltüntetni.
- [37] A Ptk. 2:43. §-a személyiségi jogok lehetséges sérelmére adott példalózó jellegű felsorolásban az *f*) pont alatt emeli ki a névviseléshez való jog megsértését.
- [38] A névviseléshez való jog (névjog) a természetes és jogi személyt a neve alapján megillető jog elismerése, az a követelmény, hogy másoktól megkülönböztethető legyen, magát másoktól elkülönítésre alkalmas módon megjelölje, felismerhetővé tegye. A névjog mint személyiségi jog egyaránt kizárja, hogy más olyan nevet viseljen, amelyre nem jogosult, de annak a névnek a viselését is, amely más névvel összetéveszhető.
- [39] A személyiségi jogok, így a névviseléshez való jog megsértése miatt érvényesíthető igényeket szintén a Ptk. határozza meg: egyfelől a 2:51. §-ban a felróhatóságtól független szankciók nevesítésével, a 2:52. §-ban pedig a sérelmidj, illetve a 2:53. §-ban a kártérítés szabályával.
- [40] Mindebből következően az a jogi személy, amelynek névviseléshez való joga más szervezet névhasználatával sérül – akár az adott szervezet összetéveszhető elnevezése, akár jogosulatlan névhasználat miatt – a jogsértés megtörténtének bírósági megállapításán túl a számára sérelmes helyzet megszüntetését, így a jogsértő eltiltását a névhasználatától is egyedül peres eljárásban igényelheti és érheti el, ahogyan az a hasonló tartalmú cégjogi szabályozás alkalmazása során a gyakorlatban régóta érvényesül (EBH 2002. 656.).
- [41] Mindez egyben azt jelenti, hogy habár a Cnytv. ügyben releváns 36. §-a és a 21. § (3) és (4) bekezdése alapján a nyilvántartó bíróság köteles volt vizsgálni a nyilvántartásba vételi eljárás során, hogy a kérelmezett szervezet bejegyezni kért neve megfelel-e a jogszabályi követelményeknek, a szervezet bejegyzését követően kérelemre indult törvényességi felügyeleti eljárás keretében ilyen vizsgálatra már nem volt lehetőség. Ezt ugyanis a Cnytv. 71/B. §-ának (2) bekezdése annak kimondásával kizárja, hogy a törvényességi felügyeleti eljárás nem terjed ki olyan ügyre, amelyben más bírósági eljárásnak – adott esetben így a Ptk. hivatkozott rendelkezései szerinti perindításnak – van helye.
- [42] A kérelmezett civil szervezet nyilvántartásba vételét követően kérelem alapján indult törvényességi felügyeleti eljárásban ezért az ügyben eljárt bíróságok egyike sem vizsgálhatta volna a szervezet bejegyzett elnevezését, a névviselés jogszerűségének perre tartozása miatt. E részében a törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatására irányuló kérelem hivatalból való elutasításának, a törvényességi felügyeleti eljárás megindítását [Cnytv. 71/G. §] követően pedig az eljárás hivatalból történő megszüntetésének volt helye [rég. Pp. 130. § (1) bekezdés *b*) pont, 157. § *a*) pont, 158. § (1) bekezdés]
- [43] A felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásával a Kúria rögzíti, hogy a kérelmezett által megjelölt

- körülmények nem jelentették akadályát a törvényességi felülvizsgálati eljárás iránti kérelem érdemi elbírálásának.
- [44] A Cnytv. ügyben irányadó szabálya – egyébként a 2018. január 1-jétől hatályos szabályozás is azonos tartalmú – a törvényességi felülvizsgálati eljárás lefolytatására jogosult nyilvántartó bíróságként a szervezet székhelye szerinti nyilvántartó bíróságot nevezi meg [Cnytv. 71/A. § (4) bekezdés, 1. § (2) bekezdés]. A kérelmezett székhelye az elsőfokú eljárás tartama alatt megállapítható, hogy a felülvizsgálati kérelmében is megjelöltenél azonos volt, attól eltérően a kérelmezett sem állított. A kérelmezett irányadó székhelyadata az ügyben elsőfokon eljáró törvényszék illetékességét alapozta meg.
- [45] A kérelmező valószínűsítette a perbeli legitimációját a törvényességi felülvizsgálati eljárás lefolytatáshoz fűződő jogi érdekét kéllően a Cnytv. 71/E. § (1) bekezdés c) pontjában előírtak szerint, így azt, hogy az autósport terén országos sportági szakszövetség, amelyet a jogerős végzés helyesen értékelt és utalt jelen eljárás tárgyára is. Ebből következően az Alaptörvény felülvizsgálati kérelemben megjelölt rendelkezéseinek sérelme az előadott okból fel sem merült az ügyben. A kérelmezővel szembeni törvényességi felülvizsgálati eljárás sem volt alkalmas az eljárás megakasztására: annak megkérdőjelezésére, hogy a kérelmező hatályos nyilvántartási adatai szerint is országos sportági szakszövetség jogállású, ennél fogva a kérelmezettel szembeni törvényességi felülvizsgálati eljárás kezdeményezésére jogosult sportszövetség.
- [46] Kiemeli a Kúria, hogy a Sport tv. szabályozási rendszerében az ott intézményesített sportszövetségek típusai között az országos sportági szakszövetség [Sport tv. 19. § (3) bekezdés a) pont, 20–27. §] (a továbbiakban: szakszövetség) és az országos sportági szövetség [Sport tv. 19. § (3) bekezdés b) pont, 28. § (1)–(6) bekezdés] nem csupán a sportszövetségek különböző, de egymást kizáró jellegű típusai. Adott sportágban egyidejűleg nem működhet mindkét vizsgált sportszövetség: azonos tárgyú, ennél fogva egymást átfedő feladataikat, jogosultságaikat egymással párhuzamosan egyazon sportágban nem gyakorolhatják. Világosan kitűnik mindez a Sport tv. 28. § (2) bekezdéséből, különösen annak a) pontjából: szakszövetség helyett annak törvényben meghatározott feladatait – idetartozik többek között a sportág versenyrendszerének kialakítása, a sportág versenyének megszervezése, a sportág érdekeinek képviselése [Sport tv. 22. § (1) bekezdés b) és f) pont] – országos sportági szövetség kizárólag akkor láthatja el, ha ő maga nem felel meg a szakszövetséggel kapcsolatban a törvény 20. § (4)–(5) bekezdésében meghatározott feltételeknek és az adott sportágban nem működik szakszövetség.
- [47] A Sport tv. előzőekben ismertetett szabályozási struktúrájával ellentétben, ezáltal alapvetően hibás volt a felülvizsgálati kérelem érvelése a Sport tv. 28. § (2) bekezdésére, vagyis az országos sportági szövetség létrehozásának feltételeire mint a kérelmező szakszövetséggel szemben elvárt követelményrendszerre.
- [48] A kérelmezett tévesen hivatkozott a Ptk. egyesületek átalakulását kizáró szabályának (3:83. §) és a Sport tv. 21. § (1) bekezdésének a jelentőségére is.
- [49] A Sport tv. 19. § (1) bekezdése ugyanis a sportszövetségeket – amelynek egyik elismert típusa a szakszövetség – az egyesületek különös formájaként határozza meg, a törvény 20. § (3) bekezdése szerint pedig a szakszövetségre a törvényben írt eltérésekkel megfelelően irányadók a Civil tv. és a Ptk. egyesületekre vonatkozó szabályai. A Sport tv. e két rendelkezéséből együttesen következően nem járt a Ptk. 3:83. §-ának hatálya alá eső tiltott szervezeti változással – nem egyesületi típusú átalakulással – a kérelmező szakszövetségként több elismert státusza.
- [50] A kérelmezett megalapozatlanul hivatkozott a felülvizsgálati kérelmében a jogerős végzés megalapozatlanságára, a bizonyítékok téves mérlegelésére és az indokolási kötelezettség megsértésére is.
- [51] A jogerős végzésből kitűnően a másodfokú bíróság döntésének jogi indokait a határozat indokolási részében megadta, amelyet a fellebbezési eljárás sajátosságaiból adódóan megtehetett – akár részben – úgy is, hogy saját határozatában külön nem tér ki az ügyben releváns, akár a fellebbezésben is felhozott kérdésekre, csupán visszautalt az elsőfokú bíróság végzésének általa helyesnek talált és elfogadott indokaira. Nem kellett megismételnie az elsőfokú bíróság által a pénzbírság kiszabása során figyelembe vett körülményeket sem. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján egyebekben az indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye azt a minimális elvárást fogalmazza meg a bírói döntésekkel szemben, hogy a bíróságnak az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kell kellő alapossgal megvizsgálnia, valamint annak értékeléséről számot adnia a határozatában. Az indokolt hatósági döntéshez való jog viszont nem jelenti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné [7/2013. (III. 1.) AB határozat].
- [52] Az elsőfokú bíróság egyebekben az általa érdemben, kimerítően vizsgált és részleteire menően feltárt, lényegében a kérelmezettet meg nem illető jogállásban jelentkező jogsértés súlyára tekintettel határozta meg a pénzbírság mértékét, amellyel kapcsolatban gyakorlatilag nem volt értelmezhető a felülvizsgálati kérelem hivatkozása a ténybeli alap rögzítésének elmaradására. A Kúria nem látott okot a pénzbírság mérséklésére, különös tekintettel arra, hogy a kérelmezett erre vonatkozóan nem adott elő külön indokolást, nem mutatott be olyan, az elsőfokú bíróság által nem értékelt körülményt, amely enyhítette volna a jogsértés súlyát.
- [53] A kérelmezett álláspontjával szemben egyértelmű a jogerős végzéssel helyben hagyott elsőfokú határozat tartalma a tekintetben is, hogy a kérelmet mely részében találta a bíróság megalapozatlannak és utasította azt el. A végzés rendelkező része és indokolása koherens.
- [54] A felülvizsgálati eljárásban – rendkívüli perorvoslati jellege miatt – főszabály szerint nincs helye a bizonyítékok ismételt egybevetésének és felülmérlegelésének (BH 2013.119., BH 2002.29.). A jogerős ítélet, illetve az ügy érdemében hozott

jogerős végzés egyedül akkor tekinthető megalapozatlannak a tényállás megállapítása körében és bírálható felül jogszabálysértés miatt a régi Pp. 206. §-a alapján, ha a tényállás iratellenes, a bizonyítékok mérlegelésének eredménye okszerűtlen. A bizonyítékok mérlegelése abban az esetben tekinthető okszerűtlennek, ha adott bizonyítékokból kizárt volt a másodfokú bíróság által elfogadott következtetés. Amennyiben a beszerzett bizonyítékok értékelése eredményeként lehetséges volt, tehát nem volt kizárt adott tényállás megállapítása a logika szabályai szerint, az ítéleti tényállás nem bírálható felül, akkor sem, amennyiben a felülvizsgálati eljárásban eljáró bíróság a bizonyítékok egybevetésével más ténybeli következtetésre jutna. A felülmérlegelés tilalmát áttörni engedő hiba, nyilvánvalóan okszerűtlen következtetés akkor állapítható meg, amennyiben a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülbírált ítélettől eltérő következtetésre lehetne jutni (Kúria Pfv.I.21.474/2011/10., megjelent: BH 2013.119., BH 2006.403).

- [55] Jelen ügyben a felülvizsgálni kért végzésnek nem volt a felülmérlegelés tilalmát áttörni engedő hibája: sem iratellenesség, sem logikai ellentmondás, sem pedig nyilvánvalóan okszerűtlen következtetés. A rendelkezésre álló bizonyítékokból nem volt kizárólag egyfajta következtetés levonható. A jogerős végzésben foglalt tényállás megállapítása – a kérelmező és a kérelmezett jogállását tekintve – sem volt kizártnak tekinthető. Egyebekben pedig a kérelmezett nem csak a másodfokú, de a felülvizsgálati eljárásban sem támadta – és nem is cáfolta – az elsőfokú végzésben rögzítettek közül azt, hogy nem igazolta az országos sportági szövetség törvényes feltételeit, így azt, hogy az általa megjelölt nemzetközi szervezet (IHRA) a gyorsulási sport esetében nemzetközi hatókörű és tagságú irányító szervezet, a Sport tv. 28. § (2) bekezdés *b*) pontja alapján azt, hogy sportágában legalább három földrészről, tizenöt tagországgal sportági nemzetközi szakszövetség és legalább öt éve világ- vagy Európabajnoki versenyrendszer működik, és azt sem, hogy az IHRA tagja. E feltételek alátámasztása nélkül viszont nem volt megállapítható, hogy a kérelmezett – működésének megfelelően és az alapszabályában írtak szerint – országos sportági szövetség.
- [56] Mindebből következően helyesen következtettek az ügyben eljáró bíróságok a kérelmező és a kérelmezett Sport tv. szerinti jogállására, egyben arra, hogy a kérelmezett a kérelmező szakszövetség működésével érintett sportágban meg nem engedett módon nevezi meg az alapszabályában a lényegében szakszövetséget megillető feladatokat és jogosítványokat.
- [57] Rámutat a Kúria, hogy a törvényességi felügyeleti eljárás sajátossága a Cnytv. 71/G. § (6) bekezdése szerint, hogy amennyiben az eljárás alá vont szervezet működése a vele szemben alkalmazott törvényességi felügyeleti intézkedés ellenére továbbra is törvényt sértő, a kérelmezett nem szünteti meg a törvényt sértő állapotot, a bíróságnak addig kell folytatnia a törvényességi felügyeleti eljárást, amíg a szervezet a törvényes működését a vizsgált körben nem állítja helyre. Erre figyelemmel a Cnytv. 71/G. § (2) és (6) bekezdéséből az következik, hogy valamely törvényességi felügyeleti intézkedés

alkalmazása mellett az érdemi döntésnek kötelezéssel kell egyértelművé tennie a törvényes állapot célzott helyreállítását. Az ügyben eljáró bíróságok határozatainak indokolásából ez az elvárás tartalmilag kitűnik ugyan, de ez a határozat rendelkező részére tartozik.

A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős végzést a kérelmezett elnevezésével kapcsolatban előterjesztett törvényességi felügyeleti eljárás iránti kérelmet érintő részében a régi Pp. 275. § (2) bekezdése és 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó 251. § (1) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és a törvényességi felügyeleti eljárást ebben a körben a régi Pp. 158. § (1) bekezdése, 157. § (1) bekezdés *a*) pontja, 130. § (1) bekezdés *b*) pontja szerint megszüntette, egyebekben a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján azzal a pontosítással, hogy kötelezi a kérelmezettet, törvényes működését az elsőfokú bíróság végzésének [19] bekezdésében írtak szerint 30 napon belül állítsa helyre, alapszabályának az autósport sportágában rögzített szakszövetségi feladatokra, versenyszervezésre, versenyrendszerre vonatkozó rendelkezései megfelelő módosításával, hatályában fenntartotta.

(Kúria Gfv.VI.30.073/2022/7.)

331 I. Nem sérti a Ptk. 3:65. § (2) bekezdésében foglalt kögens rendelkezést, ha a Civil tv. 4. § (1) és (3) bekezdése szerint nem természetes személyek, hanem tagsággal bíró szervezetek tagságával működő egyesületek által létrehozott szövetség a tagjai számára előírt tagdíj mértékét a tagok között – kivétel nélkül – azonos tartalommal, egyben egységes és olyan átlátható szempont mellett határozza meg, amely természeténél fogva megfelel a szövetség és egyben a tagegyesületek jellegének, működésének. Ilyennek minősül a szövetség tagegyesületei alapján figyelembe vett taglétszám.

II. Nem eredményezi a tagegyenlőség elvének a sérelmét, ha a törvényes feladatai szerint – többek között – a tag polgárőr egyesületek érdekeinek képviseletére, tevékenységük összehangolására és a tagok működési támogatásra vonatkozó kérelmeinek elbírálására is létrehozott polgárőr szövetség a tagegyesületek mögött álló tagság létszámához igazítottan határozza meg a tagok vagyoni hozzájárulását a szövetség működéséhez [2013. évi V. törvény (Ptk.) 3:35. §, 3:36. §, 3:65. § (2) bek.; 2011. évi CLXXV. törvény (Civil tv.) 4. § (1) és (3) bek.; 2011. évi CLXXV. törvény (Pötv.) 1. §, 2. § (1) bek., 7. §, 26. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes polgárőr egyesület, tagja a civil szervezetek nyilvántartásába polgárőr szövetségként bejegyzett alperesnek.
- [2] Az alperes 2017. november 11-i közgyűlési határozatait a felperes keresete alapján a Budapest Környéki Törvényszék 5.G.40755/2017/38. számú – a Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40173/2019/3-II. számú határozatával helyben hagyott – ítéletével megsemmisítette. Kötelezte az alperest, hogy a korábbi alapszabályának is megfelelően összehívott közgyűlésen hozzon határozatot az új alapszabály elfogadásáról.
- [3] Az alperes által ezt követően a 2018. május 12-i és a 2019. május 25-i közgyűlésén meghozott

- határozatokat a felperes keresete alapján a Budapest Környéki Törvényszék ugyancsak hatályon kívül helyezte.
- [4] Az alperes ezt követően a korábbi közgyűlési határozatok megerősítésére ülés tartása nélkül írásbeli döntéshozatalt rendelt el. A közgyűlés az írásbeli szavazás eredményeként a következő határozatokat hozta: az 1/2020. (VI. 25.) számú határozattal hatályon kívül helyezte a 2012. április 20-i alapszabályát, a 2/2020. (VI. 25.) számú határozattal pedig elfogadta az új alapszabályát, székhelyét, a 3/2020. (VI. 25.) számú határozattal az elnökségi tagok, az alelnök, a titkár, a 4/2020. (VI. 25.) számú határozattal az elnök, az 5/2020. (VI. 25.) számú határozattal a felügyelőbizottsági tagok tisztségének megerősítéséről és elfogadásáról, a 6/2020. (VI. 25.) számú határozattal a Országos Polgárőr Szövetségbe (továbbiakban: OPSZ), a 7/2020. (VI. 25.) számú határozattal az OPSZ megjelölt bizottságaiba delegált képviselőkről döntött, a 8/2020. (VI. 25.) számú határozattal pedig a tagdíj éves mértékéről és befizetésének módjáról, idejéről (2017. évtől évi 500 forint/fő, plusz 500 forint/egyesület) határozott.
- [5] A felperes részt vett az írásbeli szavazáson, a határozati javaslatokra nemmel szavazott.
- [6] Az alperes adatait nyilvántartó törvényszék 81. számú végzésével a változásokat átvezette a közgyűlési határozatok alapján.
- A felperes keresete és az alperes ellenkérelme**
- [7] A felperes keresetében kérte a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:35. §-a, 3:36. §-a és 3:37. §-a alapján az alperes 2020. június 25-én meghozott 2-8/2020. (VI. 25.) számú közgyűlési határozatai hatályon kívül helyezését és új közgyűlési határozatok meghozatalának az elrendelését (a továbbiakban: első kereset), valamint a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (a továbbiakban: Cnyt.) 46/A. §-a, 46/B. §-a alapján a nyilvántartó bíróság 81. számú végzése megjelölt részeinek a hatályon kívül helyezését (a továbbiakban: másodlagos kereset).
- [8] Az alperes az első kereset tekintetében annak elutasítását, a második kereset kapcsán elsődlegesen az eljárás megszüntetését, érdemben a kereset elutasítását kérte.
- Az első- és a másodfokú határozat**
- [9] Az elsőfokú bíróság az első kereset elbírálásával részítéletet hozott, amelyben hatályon kívül helyezte az alperes 2/2020. (VI. 25.) számú közgyűlési határozatát és kötelezte 60 napon belül új határozat hozatalára az alapszabály elfogadásáról. Ezt meghaladóan a közgyűlési határozatok hatályon kívül helyezése iránt előterjesztett keresetet elutasította. A másodlagos kereset körében a peres eljárást a részítélet jogerős elbírálásáig felfüggesztette.
- [10] A felperes fellebbezése és az alperes csatlakozó fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság részítéletének fellebbezéssel és csatlakozó fellebbezéssel támadott rendelkezéseit helybenhagyta.
- [11] A jogerős részítélet indokolása rögzítette, perorvoslati kérelem hiányában nem volt tárgya a másodfokú eljárásnak az elsőfokú bíróság részítéletének a keresetet elutasító rendelkezése a 3-7/2020. (VI. 25.) számú közgyűlési határozatok hatályon kívül helyezésére irányuló részében.
- [12] A Ptk. 3:3. § (1) bekezdése, 3:65. § (2) bekezdése, 3:4. § (1), (2) és (3) bekezdései együttes alkalmazásával leszögezte, nem sérül a tagok jogainak, kötelezettségeinek a Ptk. 3:65. § (2) bekezdésében deklarált egyenlősége, amennyiben az egyesület valamely szervének határozatában vagy az alapszabályban foglalt rendelkezés az egyesület valamennyi tagjának jogait és kötelezettségeit egyaránt, azonos módon érinti. A Ptk. 3:5. §-a, 3:74. § a) pontja 3:76. § (1) bekezdése, 3:35–3:37. §-ai alapján az első kereset elbírálása során kizárólag azok, a felperes által konkrétan megjelölt jogsértések voltak vizsgálhatók – ahogy az elsőfokú bíróság tette is –, amelyekre a felperes a perindításra rendelkezésére álló határidőn belül hivatkozott. Megállapíthatónak találta az okirati bizonyítékok alapján, hogy a 2/2020. (VI. 25.) és a 8/2020. (VI. 25.) számú közgyűlési határozatok tekintetében az új alapszabály 4.9. pontja és a 8/2020. (VI. 25.) számú közgyűlési határozatnak a tagegyesületek létszámától függő rendelkezése a tagdíj mértékéről egyaránt és azonosan érintette az alperes valamennyi tagjának tagdíjfizetéssel kapcsolatos jogait és kötelezettségeit, ezért nem ütközik a Ptk. 3:65. § (2) bekezdésének tiltó rendelkezésébe.
- [13] A másodfokú bíróság szerint nem tévedett az elsőfokú bíróság abban a körben sem, hogy tiltó jogszabályi rendelkezés hiányában nem találta jogszabálysértőnek a tagdíj visszamenőleges hatályú megállapítását a 8/2020. (VI. 25.) számú közgyűlési határozat kapcsán. Az ítéletábrá rámutatott, az alperes 2017. november 11-én, majd 2018. május 12-én és 2019. május 25-én megtartott közgyűlésein is születtek a tagdíj fizetésével kapcsolatban utóbb hatályon kívül helyezett határozatok. Az alperes egyetlen tagja sem gondolhatta azt alappal, hogy az alperes 2017. évtől kezdődően eltekint a tagjai tagdíjfizetésétől.
- [14] A jogerős részítélet szerint megalapozottan rendelkezett az elsőfokú bíróság az alperes új alapszabályának az elfogadásáról döntő 2/2020. (VI. 25.) számú közgyűlési határozatának a hatályon kívül helyezéséről az azzal elfogadott alapszabály 2.3., 4.2., 4.6., 4.8., 5.5., 6.1. és 6.3. pontjaiban foglalt rendelkezések jogszabályba ütközése miatt, egyúttal a kereset elutasításáról a felülbírált körben. Rámutatott arra is, hogy nem volt jogszabályi lehetőség a 2/2020. (VI. 25.) számú közgyűlési határozat csupán részbeni hatályon kívül helyezésére.
- Felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem**
- [15] A felperes felülvizsgálati kérelmében – tartalma szerint – a jogerős részítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú ítélet vonatkozó részének megváltoztatásával az alperes 8/2020. (VI. 25.) és 2/2020. (VI. 25.) számú határozatainak a hatályon kívül helyezését kérte a tagdíj jogszabályba ütköző és visszaható hatályú megállapítása miatt.
- [16] Arra hivatkozott, hogy a jogerős részítélet a támadott részében a Ptk. 2:12. §-ába, a 3:4. § (2)–(3)

- bekezdéseibe, a 3:65. § (2) bekezdésébe, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 369. § (3) bekezdés *a*–*b*) pontjaiba, valamint a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól szóló 2011. évi CLXV. törvény (a továbbiakban: Pótv.) 26. §-ába ütközően jogszabálysértő.
- [17] Előadta, hogy az ügyben eljáró bíróságok a Ptk. 3:4. § (2)–(3) bekezdését megsértve foglaltak állást a tagok taglétszámától függően meghatározott tagdíj jogszerűségéről, ráadásul úgy, hogy az elsőfokú bíróság ebben a körben nem rögzített tényállást, nem vett fel bizonyítást, így tévesen következtetett arra, hogy a több taggal bíró tagok is több tagdíjat szedhetnek be saját tagjaiktól. Hangsúlyozta, hogy a felek működésére nem kizárólag az egyesületi jog, hanem a polgárőrségre vonatkozó speciális szabályozás is irányadó. A jogalkotó az OPSZ-en keresztül folyósít a tagegyesületek és végső soron a polgárőrök részére támogatást. A Pótv. 26. §-ára is tekintettel állította, hogy a polgárőr egyesületek speciális helyzete mellett rájuk vonatkozó egyedi körülmények arra mutatnak, hogy a polgárőröknek ne kelljen vagyoni hozzájárulást, tagdíjat fizetniük a tagságukkal működő szervezetek részére. Mindez méltányosnak sem lenne tekinthető a társadalmilag fokozottan hasznos tevékenység önkéntes végzése miatt. A ténylegesen szolgálatot adó polgárőrök mellett pártoló tag és ifjú polgárőr tag is szerepel a polgárőr egyesületek tagjai között, akik korlátozottan cselekvőképes kiskorúak, nem köthetnek fizetési kötelezettséggel járó szerződést. Részletesen bemutatta az OPSZ 2019. évi beszámolójának és az alperes 2008. évi beszámolójának adatait.
- [18] Állította, hogy a Ptk. 3:65. § (2) bekezdése kógens, az egyesület az alapszabályban az egyes tagok jogállását tekintve kizárólag a különleges jogállású tagság intézményesítésével határozhat meg eltérő kötelezettségeket.
- [19] A visszaható hatályt illetően arra mutatott rá, hogy az alperest semmi nem akadályozta abban, hogy a korábbi években jogszabályoknak megfelelő közgyűlést tartson és azon a tagdíjak tekintetében is megfelelő döntést hozzon. A felperes célhoz rendelt forrásokból gazdálkodik, előző évi beszámolóit elkészültek, előző évi gazdálkodásait lezárta. A jogerős részítélet eredményeként egyösszegben kell öt év tagdíját megfizetnie, amely rendkívüli megterhelést jelentene számára, egyben nyilvánvalóan sérti jogait és a visszaható hatályú rendelkezés tilalmát is, amelyet a diszpozitivitás sem tesz lehetővé.
- [20] Az alperes nem terjesztett elő felülvizsgálati ellenkérelmet.
- A Kúria döntése és annak jogi indokai**
- [21] A Kúria a jogerős részítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az ott megjelölt okból nem találta jogszabálysértőnek.
- [22] Leszögezi elsőként, hogy a felülvizsgálati kérelem abban a részében, amely a 2/2020. (VI. 25.) számú közgyűlési határozat mikénti elbírálását támadta, lényegét tekintve a keresetnek ebben a részében helyt adó jogerős ítéleti döntés indokolása ellen irányult, emiatt a Pp. 407. § (1) bekezdésének *d*) pontjában írt tiltó rendelkezés alá esett, ezáltal érdemben nem volt elbírálható.
- [23] Érdemben kizárólag a keresetet a 8/2020. (VI. 25.) számú közgyűlési határozat hatályon kívül helyezésére irányuló részében elutasító ítéleti rendelkezéssel szembeni felülvizsgálati kérelem volt vizsgálható.
- [24] Előrebocsátja a Kúria a felülvizsgálati eljárás lényegével és korlátaival kapcsolatban, hogy a felülvizsgálati eljárás nem folytatása a jogerős ítélettel befejezett pernek. A felülvizsgálat a jogerős ítélet ellen igénybevehető rendkívüli perorvoslat, amiből következik egyrészt, hogy a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, és nem lehet tárgya olyan tény- és jogkérdés, amely a megelőző eljárásban nem merült fel, amelyre a felek korábban nem hivatkoztak (BH 2015.18., BH 2002.447., BH 2002.283.); de következik az is, hogy – miként a korábban hatályban volt polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvénynek a Pp. 423. § (1) bekezdésével tartalmilag azonos rendelkezéseit az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény értelmezte – felülbírálati jogkörét a Kúria az adott ügyben nem irányadó, három kivételtől eltekintve, a felülvizsgálati kérelem korlátján belül, a negyvenöt napos határidőben érkezett perorvoslati kérelemben – a jogszabálysértés és azzal összhangban a megsértett jogszabályhely megjelölésével, valamint a jogorvoslati kérelem indokainak ismertetésével – előadott jogszabálysértések vizsgálatával gyakorolhatja.
- [25] A perben érvényesített igény speciális szabályozási környezetéből következően további korlátját adta a felülvizsgálati eljárásban vizsgálható jogszabálysértéseknek a Ptk. 3:36. § (1) bekezdésének szabálya: az egyéves perindítási határidő jogvesztő jellege miatt a felperes a felülvizsgálati eljárásban sem hivatkozhatott olyan – további – jogszabálysértésre a támadott határozat jogsértő jellege alapjául, amelyet korábban, határidőben a keresete jogalapjául nem jelölt meg.
- [26] Az elsőfokú eljárás irataiból kitűnően a felperes a 8/2020. (VI. 25.) számú közgyűlési határozat kapcsán egyfelől a tagegyenlőség elvének megsértésére hivatkozott a Ptk. 3:65. § (2) bekezdése szerint, másfelől a tagdíjmelés visszaható hatálya miatt a jogbiztonság elvének sérelmét állította.
- [27] A Kúria egyetértett az ügyben eljáró bíróságok végső jogi következtetésével abban, hogy az egyesületek tagjai közötti érvényesülést kívánó tagegyenlőség elve nem sérült a perbeli esetben a tagdíjfizetés vizsgált előírásával.
- [28] Elsőként azt emeli ki a Pótv. 1. §-a alapján irányadó Ptk. és az egyesületi jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (a továbbiakban: Civil tv.) egyesületekre vonatkozó általános szabályai alapján, hogy a Pótv. eltérő rendelkezése hiányában bármely polgárőr szervezet, nem csak a területi polgárőr szövetségek mint az alperes, de a polgárőr egyesületek előtt [Pótv. 2. § (1) bekezdés] is nyitva áll annak lehetősége, hogy tagjaik számára vagyoni hozzájárulás (akár tagdíj) fizetési kötelezettséget határozzanak meg az alapszabályukban [Ptk. 3:65. § (4) bekezdés, Civil tv. 17. § (2) bekezdés, 20. § (1) bekezdés *a*) pont].

- [29] Az egyesületekre vonatkozó általános polgári jogi szabályok szerint pedig a tagdíj előírása a Ptk. 3:4. § (2) bekezdése alá tartozó, a tagoknak az egyesülethez fűződő viszonyára, illetve az egyesület működésére tartozó kérdésként – a 3:65. § (2) bekezdésében írt korláton belül – szabadon szabályozható elem az alapszabályban [Kúria Gfv.VI.30.324/2021/5.].
- [30] Tévesen jutott az előzőektől eltérő következtetésre a felperes a Pótv. 26. §-ából. Álláspontjától eltérően a polgárőr szervezetek állam által vállalt támogatása a központi költségvetésből nem jelenti egyben az adott szervezetek kizárólagos és egyetlen törvényes bevételének elismerését a jelzett forrásból. A felperes érvelését a Pótv. vizsgált rendelkezései nem támasztják alá, de a törvény 28. § g) pontjában írt felhatalmazó rendelkezés alapján a polgárőri tevékenység költségvetési támogatásának elosztási rendjéről, a polgárőr igazolvány formátumáról és a kapcsolódó igazgatási szolgáltatási díjról szóló 15/2012. (IV. 3.) BM rendelet (a továbbiakban: BM rendelet) a 2. § (4) bekezdésén keresztül – indirekt jelleggel – ki is zárja, arról az esetről rendelkezve, ha sem a költségvetési támogatás, sem az OPSZ egyéb bevételei nem elegendők a polgárőr szervezetek feladatai ellátásának finanszírozására.
- [31] Nem volt ügyszó jelentősége az ügyben annak, hogy a felperes ténylegesen él-e, – tud-e élni – a tagdíj előírásának lehetőségével saját szervezetén belül, hiszen a támadott közgyűlési határozat nem eszerint (hanem a taglétszám objektív adata mentén) határozza meg a fizetendő tagdíj mértékét. Erre figyelemmel a felülvizsgálati kérelem további idetartozó hivatkozása, így a tényállás feltáratlansága miatt a Pp. 369. § (3) bekezdés a) és b) pontjainak sérelmére, valamint az előadott okból a Ptk. 2:12. §-a és a Ptk. 3:4. § (3) és (4) bekezdésének megsértésére egyaránt megalapozatlan volt. A Kúria megjegyzi, a Ptk.-nak – először csupán a felülvizsgálati eljárásban – megjelölt rendelkezéseire hivatkozás a már említettek értelmében egyébként is a kereset Ptk. 3:36. § (1) bekezdésébe ütköző megváltoztatását jelenti, ami szintén kizárta a Ptk. adott rendelkezéseinek figyelembevételét.
- [32] Rőgzíti a Kúria, hogy nem jár a Ptk. 3:65. § (2) bekezdésében foglalt, egyébként kógens szabály megsértésével, ha a Civil tv. 4. § (1) és (3) bekezdése szerint létrehozott szövetség, amely nem természetes személyek, hanem szintén tagsággal bíró szervezetek tagságával működő egyesület – mint jelen ügyben a polgárőr egyesületek tagságával létrehozott polgárőr szövetség alperes (Pótv. 7. §) –, a tagjai számára jogszerűen előírt tagdíj mértékét a tagok között kivétel nélkül azonos tartalommal, egyben egységes és átlátható szempont mellett határozza meg, amely természeténél fogva összefér a szövetség és egyben a tagegyesületek jellegével, működésével. Ilyennek minősült adott ügyben a szövetség tagegyesületei kapcsán figyelembe vett taglétszám. Nem eredményezte a tagegyenlőség sérelmét tehát, hogy a törvényes feladatai szerint – többek között – a tag polgárőr egyesületek érdekeinek képviselőre, tevékenységük összehangolására és a tagok működési támogatásra vonatkozó kérelmeinek elbírálására [Pótv. 7. § (6) bekezdés a), b) és e) pontok] is létrehozott polgárőr szövetség alperes a tagegyesületek mögött álló tagság méretéhez igazítottan szabja meg a tagok vagyoni hozzájárulását a szövetség működéséhez.
- [33] Egyebekben maga a jogalkotó is elismeri a polgárőri rendszer támogatása kapcsán a polgárőr szervezetek taglétszámának a jelentőségét feladataik ellátásával összefüggésben: a Pótv. 28. § g) pontjában írt felhatalmazó rendelkezés alapján a BM rendelet 3. § (4) bekezdés a) pontjában előírja a működési támogatásra irányuló kérelem elbírálásánál mind polgárőr szövetség, mind polgárőr egyesület esetén az adott szervezet taglétszámának a figyelembevételét.
- [34] A visszaható hatály kérdését tekintve, amelyet a felperes a perindítási határidőn [Ptk. 3:36. § (1) bekezdés] belül egyedül a jogbiztonság elvével indokolt, a szigorú rendben zajló és lezárt gazdálkodási éveire, az öt évre visszamenő tagdíjjal járó rendkívüli megterhelésre nem hivatkozott. A Kúria a jogerős részítélet indokolásában helyesen kiemelt körülmény mellett arra mutat rá, hogy a határozat hatályon kívül helyezésére irányuló per megindításának nincs halasztó hatálya a támadott határozat végrehajtására a Ptk. 3:36. § (4) bekezdése szerint. A perben támadott 8/2020. (VI. 25.) számú határozat végrehajtását az elsőfokú bíróság nem függesztette fel – a per tárgyává tett határozatok közül egyedül a 2/2020. (VI. 25.) számú közgyűlési határozat esetén döntött másként –, ezért a tagdíjfizetésről rendelkező alperesi határozat a keresetindítástól függetlenül, meghozatalától irányadó volt az alperes működésére, kötelező volt a tagokra nézve is. Egyebekben nem merült fel adat arra sem, hogy a korábbi években hozott – de végül hatályon kívül helyezett – közgyűlési határozatok, köztük a tagdíjra vonatkozó döntések végrehajtását a bíróság felfüggesztette, és arra sem, hogy a tagdíj korábbi előírása – a tartalmát és érdemét tekintve – lett volna jogszabálysértő.
- [35] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős részítéletet a felülvizsgálattal támadott részében a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Pfv.VI.20.026/2022/3.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

MUNKAÜGYI SZAKÁG

332 A bíróság nemcsak a fél tényállításaihoz, hanem az általa érvényesített joghoz is kötvén van, ezért jogszabálysértő az érvényesített jogtól eltérő jogalapon meghozott keresetnek helyt adó döntés. [a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 342. § (3) bek.]

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 1990. augusztus 16-tól egy általános iskolában tanított, majd 1991. január 1-jétől egy másik általános iskolában végzett munkát pedagógusként. 1994 szeptemberétől az alperes jogelődjéhez került, munkaszerződése szerint jogviszonya határozatlan időtartamra kötött, heti 40 órás munkaidőre, általános iskolai pedagógus munka elvégzésére.
- [2] A felperes 2007. július 1-jétől igazgatói feladatokat látott el, ezen időponttól felette a munkáltatói jogkört az egyházmegyéhez tartozó megyéspüspök látta el.
- [3] A felperes 1994. szeptember 1-jétől fennálló jogviszonyát a munkáltató 2021. január 4-én felmondással szüntette meg 90 napos felmondási idővel 2021. április 4. napjával. A határozat indokolást nem tartalmazott arra hivatkozva, hogy a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 210. § (1) bekezdés b) pontja alapján a felperes vezető állású munkavállaló, így indokolási kötelezettsége a munkáltatónak nincs.
- [4] Az egyházmegye fenntartásában működő oktatási intézményekben jubileumi jutalom kifizetésére 2017-ig nem került sor. 2018 évben V. L. megyéspüspökké történő kinevezése után olyan intézkedést hozott, hogy az egyházmegye fenntartásában működő oktatási intézményekben, óvodákban dolgozó munkavállalók részére a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvényben (továbbiakban: Kjt.) meghatározott feltételek alapján visszamenőlegesen jubileumi jutalom kifizetése történjen.
- [5] A jubileumi jutalom összegét az intézményvezetők a költségvetésben feltüntették. A 2020. január 31-én kelt, az alperes oktatási intézmény költségvetésének 8. pontjában a felperes igazgatóként a jubileumi jutalmakat mint költségvetési tételt szerepeltette, amely szerint 30 éves jubileumi jutalmat Cs.-né T. A. kap három havi távolléti díj összegében, illetőleg a felperes úgyszintén 3 havi távolléti díjnak megfelelő mértékben. A költségvetést 2020. február 28-án az egyházmegye mint fenntartó jóváhagyta.
- [6] 2020. július 16-án az egyházmegye vagyongazdálkodási határozatot hozott, amely szerint „a jubileumi jutalom kifizetését csakis Cs.-né T. A. pedagógus részére tudjuk megadni, ami járulékokkal együtt 1 171 153 forint. Ezt az összeget átutaljuk az általános iskola és óvoda számlájára. W.-né I. A. (felperes) részére a jubileumi jutalom kifizetését az egyházmegyei igazgató és a megyéspüspök egyetértésével nem támogatjuk”.
- [7] Az igazgató a határozat felperes részére történő átadásakor úgy nyilatkozott, hogy a felperes azért nem részesül jubileumi jutalomban, mert nem az egyházmegye által elvárt módon járt el az általa vezetett intézmény munkavállalóival szemben.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [8] A felperes keresetében bruttó 1 356 549 forint jubileumi jutalom megfizetését kérte. Hivatkozása szerint részére a Kjt.-ben meghatározott jubileumi jutalom a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nkt.) 64. § (1)–(2) bekezdése alapján jár figyelemmel arra, hogy pedagógusi munkakörben látta el tevékenységét az alperesnél. Hivatkozott továbbá az Mt. 6. § (2) bekezdése alapján arra, hogy a munkáltatónak a jóhiszeműség és tisztesség elvének megfelelően kell eljárnia.
- [9] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Érvelése szerint a munkáltatói jogkört gyakorló megyéspüspök döntése a felperes teljesítményén alapult, ami nem volt megfelelő, továbbá arra is hivatkozott, hogy a felperesen kívül az egyházmegyéhez tartozó oktatási intézményekben egy másik, nyugdíjba menő munkavállaló sem kapta meg a jubileumi jutalmat, holott a Kjt.-ben meghatározott feltételek fennálltak.

Az első- és a másodfokú bíróság döntése

- [10] A törvényszék ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen a felperes részére bruttó 1 356 549 forint jubileumi jutalmat annak kamatával.
- [11] Az elsőfokú bíróság ítéletében utalt az Nkt. 2. § (3) bekezdésére, 5. § (1) bekezdés a) pontjára, 64. § (1)–(2) bekezdésére, valamint 65. § (10) bekezdésében foglaltakra. Felhívta a Kjt. 1. § (1) bekezdését, valamint az Mt. vonatkozó szabályait.
- [12] Érvelése szerint az Nkt. 64. § (2) bekezdése kifejezetten előírja, hogy a köznevelési intézményben a Kjt. mely szabályai nem alkalmazhatóak azzal, hogy a jubileumi jutalomra, valamint célfeladatokra, céljuttatásokra vonatkozó rendelkezések alkalmazhatók a köznevelési intézményben pedagógus munkakörben foglalkoztatottakra. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a jubileumi jutalomra vonatkozó Kjt. rendelkezéseket kötelezően alkalmazni kell a munkáltatónak a köznevelési intézményekben.
- [13] Az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy a felperes az alperessel munkaviszonyban állt, így a felek jogviszonyára az Mt. az irányadó.
- [14] Az Nkt. 65. § (10) bekezdése (amely 2021. június 30-ig volt hatályos) szerint az egyházi köznevelési intézmény és a magánköznevelési intézmény munkaviszony keretében foglalkoztatott pedagógusainak rendkívüli munkavégzése díjazására, pótszabadságára a közalkalmazottakra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. A

- felperesre mint az egyházi fenntartású köznevelési intézményben munkaviszonyban dolgozó pedagógusra tehát a Kjt.-ből a rendkívüli munkavégzés díjazására, pótszabadságra vonatkozó rendelkezéseket kell irányadónak tekinteni, a jubileumi jutalomra vonatkozó rendelkezéseket nem.
- [15] A Kjt. 78. § (1) bekezdése szerint a 25, a 30, illetve a 40 év közalkalmazotti jogviszonnyal rendelkező közalkalmazottnak jubileumi jutalom jár, a (2) bekezdés b) pontja szerint 30 év közalkalmazotti jogviszony esetén 3 havi illetménynek megfelelő ez az összeg. A Kjt. fenti szabályozása szerint a felperesnek 3 havi illetmény összegű jubileumi jutalom járna a havi bruttó 452 183 forint/hó díjazására figyelemmel.
- [16] A bíróság az egyházmegye vezetője, a felperes felett munkáltatói jogkörgyakorló előadása alapján megállapította, hogy a köznevelési intézményekben, így alperesnél is 2018 óta a felperesen, illetőleg egy nyugdíjba vonuló óvónőn kívül a Kjt.-ben meghatározott jubileumi jutalmat minden munkavállaló megkapta, illetve 2018 előtti évekre visszamenőleg is a munkáltató döntése alapján a munkavállalók jubileumi jutalomban részesültek.
- [17] A megyéspüspök előadta, döntésének célja az volt, hogy a Kjt. szerinti jubileumi jutalmat a munkavállalók részére megfizessék, vagyis olyan helyzetbe kerüljenek, mint az állami intézményben munkát végző közalkalmazottak.
- [18] Az Mt. 16. § (1) bekezdése szerint egyoldalú kötelezettségvállalás alapján a jogosult elfogadására tekintet nélkül követelhető a vállalt kötelezettség teljesítése. A (3) bekezdés szerint a kötelezettségvállalásra egyebekben az egyoldalú jognyilatkozatra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. Az alperes fentiek szerint egyoldalú kötelezettségvállalást tett arra vonatkozóan, hogy a munkavállalók részére a Kjt. 78. §-ban meghatározott feltételek szerint jubileumi jutalmat fizet. Alperes erről írásbeli szabályzatot nem készített, azonban ráutaló magatartásával a munkavállalók felé ezen kötelezettségvállalást megtette.
- [19] A munkáltató tehát vállalta, hogy a munkavállalók részére jubileumi jutalmat fizet a Kjt.-ben foglaltak szerint. Feltételhez annak kifizetését nem kötötte, így a felperes részére is jár ezen összeg.
- [21] Az alperes fellebbezése folytán eljáró ítéletábról ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [22] A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a helyesen megállapított tényállásból helytálló következtetést vont le.
- [23] A per adataiból kitűnően a megyéspüspök 2018 évi intézkedését a jubileumi jutalmak kifizetéséről nem foglalták szabályzatba, ennek feltételeire, személyi és időbeli hatályára és egyéb körülményekre vonatkozó tartalom másból, mint a felek perbeli előadásából és a megyéspüspök tanúvallomásából nem volt megállapítható. Az elsőfokú bíróság a bizonyítás eredményét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdése szerint értékelve helytállóan vonta le azt a következtetést, hogy a 2018-ban hivatalba lépett megyéspüspök személyi döntésében megnyilvánuló intézkedésével mint munkáltató arra vállalt kötelezettséget, hogy az egyházmegye munkavállalói számára a Kjt. 78. § (2) bekezdésében meghatározott feltételekkel jubileumi jutalmat fizetnek.
- [24] Az elsőfokú bíróság megalapozottan minősítette a munkáltatói jogkör gyakorlójának intézkedését az Mt. 16. § (1) bekezdés szerint kötelezettségvállalásnak, amelynek teljesítése a jogosult által kikövetelhető.
- [25] Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor úgy ítélte meg, hogy a munkáltató eredeti, a munkavállalók egészéhez címzett nyilatkozatának, a kötelezettségvállalásnak nem volt része az a kikötés, hogy a kifizetés feltétele a munkáltató által megfelelőnek minősített munkavégzés. A kötelezettségvállalást tevő megyéspüspök a jogosultság feltételeire vonatkozó szabályzatot nem alkotott, intézkedését írásba nem foglalta, ezért a bíróságoknak annak szóbeli tartalmát a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján kellett értékelni.
- [26] Az alperes tévesen hivatkozott fellebbezésében arra, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) 6:591. § (2) bekezdése szerint a munkáltató a kötelezettségvállalását visszavonhatta, mert egyrészt az egyoldalú nyilatkozatra vonatkozóan az Mt. 16. § (3) bekezdés utaló szabálya alapján az Mt. 15. § (4) bekezdése külön, ettől eltérő rendelkezéseket tartalmaz, másrészt az Mt. 31. §-a a Ptk. 6:591. §-ának alkalmazását mögöttes jogszabályként nem is teszi lehetővé. Mindemellett az Mt. 16. § (2) bekezdése speciális szabályként a módosítást és az azonnali hatályú felmondást kötelezettségvállalás esetén ugyan megengedi, de ennek meghatározott törvényi feltételei vannak. Arra, hogy ilyenre sor került-e, az alperes a perben nem hivatkozott, semmiféle adat vagy utalás erre nem merült fel.

Az alperes felülvizsgálati kérelme és a felperes ellenkérelme

- [28] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság döntésének megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Másodlagos kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kezdeményezte.
- [29] Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 2. § (2) bekezdését, 342. § (1) (3) bekezdését, 369. § (1)–(3) bekezdésében írtakat.
- [30] Az alperes érvelése szerint az eljáró bíróságok döntése alapvetően téves, az Mt. 16. § (1) bekezdésében meghatározott jogcím sem a perfelvétel, sem az érdemi tárgyalás során felperes részéről nem hangzott el. Ezáltal a bíróságok megsértették a Pp. 342. § (1) és (3) bekezdésében írtakat, mivel döntésük nem terjedhetett túl a kereseti kérelmen, ellenkérelmen és beszámítási kérelmen, így jelen esetben mindezen előírások sérültek.
- [31] Az Mt. 16. § (1) bekezdésének alkalmazásával a bíróságok éppen a kereseti kérelmen terjeszkedtek túl. A perben felperes arra hivatkozott, hogy neki a jubileumi jutalom törvény alapján jár, megjelölve az Nkt. 64. §-ban írtakat. Ezen jogalapnak nem adott helyt a bíróság, mégis a keresetnek megfelelő döntést hozott az Mt. 16. §-ban írtakra hivatkozva. Ez törvényellenes, a bíróság nem ítélt meg többet vagy mást, mint amit a felperes keresetében kért. Ezáltal a jogerős ítélet sérti a Pp. 2. § (2) bekezdését is.

- [32] A másodfokú ítélet szerint az elsőfokú bíróság megalapozottan hivatkozott az Mt. 16. § (1) bekezdésében foglaltakra. Érvelése szerint a kötelezettségvállalás a 30 éves jubileumi jutalmat is tartalmazó 2020. évi költségvetésben és az ennek alapjául szolgáló gyakorlatban, a megyéspüspök döntésében nyilvánult meg, ez azonban okszerűtlen mérlegelés. A jogerős ítélet által megjelölt periratok sehol nem tartalmazzák az Mt. 16. §-át. A felperes által felterjesztett költségvetésre történő hivatkozás sem megalapozott, mivel ez olyan számviteli dokumentum, amely a jogcím összegének fedezetét biztosítja, de nem jelent kötelezettséget azok automatikus teljesítésére. Ennek alapján a jogerős ítélet sérti a Pp. 369. § (1)–(3) bekezdésében foglaltakat.
- [33] A felülvizsgálati érvelés szerint az Nkt. 65. § (10) bekezdése alapján a jogalkotó szükségesnek látta, hogy bizonyos nevelési intézmények munkavállalóit a jubileumi jutalom alkalmazhatósága szempontjából kiemelve a Kjt. rendszeréből, megadva a munkáltatónak a mérlegelés jogát a jutalom elbírálása során. A megyéspüspök is kiemelte, hogy a jogosultság nem volt automatikus, azt személyre szabták, a munkavállaló teljesítménye, munkája, munkához való viszonya függvényében.
- [34] A felperes mellett másik személy sem kapott jutalmat, így nincs jogalap az Mt. 6. § (2) bekezdésének alkalmazására.
- [35] A jogerős ítélettel a megyéspüspököt mérlegelési jogától fosztották meg, aki az írásbeli figyelmeztetésben részesült, a püspöki biztossal nem együttműködő felperes részére a jubileumi jutalom megvonásáról határozott.
- [36] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.
- A Kúria döntése és annak jogi indokai**
- [37] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozott.
- [38] A Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a Kúria a felülvizsgálat során a felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati kérelem korlátai között, az ott megjelölt jogszabályok tekintetében vizsgálhatja a jogerős ítélet jogszabássértő voltát, figyelemmel a Pp. 523. §-ban foglaltakra is.
- [39] Az elsőfokú bíróság ítéletében egyértelműen rögzítette, hogy a felperes jubileumi jutalom iránt terjesztett elő keresetet az Nkt. 64. § (1) (2) bekezdésére hivatkozva azzal, hogy pedagógus munkakört töltött be az alperesnél. Utalt továbbá az Mt. 6. § (2) bekezdése alapján arra, hogy a munkáltatónak a jóhiszeműség és tisztesség elvének megfelelően kell eljárnia. Igénye érvényesítése során nem hivatkozott arra, hogy a munkáltatót a jubileumi jutalom kifizetésére egyoldalú kötelezettségvállalása (Mt. 16. §) alapján kellene kötelezni.
- [40] A Pp. 342. § (3) bekezdése szerint törvény eltérő rendelkezése hiányában az érdemi döntés nem terjedhet ki olyan jogra, amelyet a fél a perben nem állított.
- [41] Ezen jogszabályhoz kapcsolódó jogirodalom és a következetes ítélkezési gyakorlat jelentősen megváltoztatta a korábban hatályos polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rPp.) 215. §-án alapuló „jogcímhez kötöttség” elvét.
- [42] A hatályos Pp. miniszteri indokolása szerint a Pp. 342. § (3) bekezdésének szabályával lezárja a „jogcímhez kötöttség” körül a jogirodalomban és a bírói gyakorlatban zajló hosszú vitát. Kifejti, hogy „A bíróság a fél magán autonómiáját tiszteletben tartva nem dönthet a kereset szerinti kérelemnek megfelelően olyan jogalapon, amely eltérő a fél jogállásától még akkor sem, ha a fél esetlegesen tévedésből jelölte meg a jogát rosszul, és az eltérő jogot a perben állított és bizonyított tények egyébként megalapozzák”.
- [43] A Pp. háromtagú pertárgy fogalma megköveteli, hogy a felperes keresetlevelében jelölje meg milyen jogalapon, milyen tények alapján, milyen ítéleti rendelkezést kér a bíróságtól. A túlterjeszkedés tilalma (Pp. 342. § (1) bekezdés) értelmében a bíróság döntése nem terjedhet túl a kereseti kérelmen (ellenkérelmen, beszámítási kérelmen). Az esetleges ellentmondások az anyagi pervezetés keretében tisztázhatók, ekkor válnak véglegessé a jogállítások is. A bíróság érdemi döntése pedig nem terjedhet ki olyan jogra, amelyet a fél a perben nem állított, azaz döntését nem alapíthatja olyan jogra, amelyre a felek nem hivatkoztak, a perben nem érvényesítettek. Jelen eljárás során pedig az volt megállapítható, hogy az alperes egyoldalú kötelezettségvállalására a felperes nem hivatkozott.
- [44] A jogalkotó az új Pp. megalkotásával egyértelművé tette, hogy a bíróság nemcsak a fél tényállításaihoz, hanem az általa érvényesített joghoz is kötve van. Ez az elv következetesen érvényesül a jelenlegi ítélkezési gyakorlatban is (BDT. 2021.4421; Pfv.IV.20.272/2022/5.).
- [45] Tekintettel arra, hogy a felperes jelen eljárásban előterjesztett keresetében mint érvényesíteni kívánt jogot nem jelölte meg az alperes egyoldalú kötelezettségvállalását (Mt. 16. §), ezért a bíróságnak nem lehetett ezen munkáltatói magatartást irányadónak tekinteni a jogvita eldöntése során.
- [46] A másodfokú bíróság a fellebbezésben foglaltakra is figyelemmel az Nkt. 64. §-ban és 65. §-ban foglaltakat nem értékelte, így ez a felülvizsgálati eljárásnak sem lehetett tárgya.
- [47] Arra figyelemmel, hogy a felperes a perben nem hivatkozott az alperes egyoldalú kötelezettségvállalására, a bíróságok pedig döntésüket erre alapították, túlterjeszkedtek a keresetben foglaltakon, ezáltal sérült a Pp. 2. § (2) bekezdése.
- [48] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a felperes keresetét elutasította a Pp. 424. § (3) bekezdése szerint.

(Kúria Mfv. VIII.10.043/2022/5.)

333 A munkavállalói kártérítési felelősség jogalapi elemeinek speciális szabályait tartalmazó Mt. 179. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek együttesen kell fennállniuk, ezek bármelyikének hiánya a felelősség megállapíthatóságát kizárja [a munka törvénykönyvről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 179. § (1) bek.].

A tényállás

- [1] Az alperes kávé italporok gyártásával és forgalmazásával foglalkozik, elsősorban vendégipar

- részére (italautomaták), valamint a kiskereskedelemben is kapható monodózis (egyszemélyes) kiszerezésű 2:1, 3:1-ben kávé, forró csokoládé, cappuccino és frappé italporokat gyárt és forgalmaz.
- [2] Az orosz anyanyelvű, hosszabb ideje Magyarországon élő és magyarul jól beszélő felperessel 2018. szeptember 3-tól létesített az alperes határozatlan idejű munkaviszonyt kereskedelmi tervező-szervező (külkereskedelmi szervező-értékesítő) munkakörre, napi 8 óra munkaidővel. A munkaszerződés 3. pontjában a felek megállapodtak abban, hogy a felperes a feladatait Home Office rendszerben, kötetlen munkaidőben, telephelyen kívül végzi azzal, hogy a munkáltató kérésének megfelelően, előre egyeztetett napokon a cég telephelyén látja el a feladatait.
- [3] A munkaszerződés 6. pontjában a felek meghatározták a felperes munkaköri feladatait, így az alperes termékeinek és szabad gyártási kapacitásainak értékesítése, terjesztésének elősegítése elsősorban kelet és észak-kelet európai, valamint oroszországi CIS államok területén (oroszjű terület, volt Szovjetunió államai, Kelet-Európa, Észak-Kelet Európa), ahol korábban az alperes nem lépett fel piaci szereplőként. A felperesnek ezeken a piacokon kellett piacutatást és az ügyfelek igényeinek felmérését elvégezni, majd ez alapján marketing és értékesítési tevékenységet folytatni, népszerűsítve az alperes termékeit, illetve a piaci szereplőkkel tárgyalásokat folytatni, azok eredményeként konkrét szerződéseket előkészíteni. A felperes részére a munkáltató teljesítménykövetelményt nem határozott meg. A munkaszerződés 7. pontjában a felek havi 900 000 forint munkabéren állapodtak meg, amely összeg felül a felperes jogosult volt az állandó lakóhelyeként bejelentett lakcíméről a munkáltató székhelyére munkavégzés céljából személygépkocsival történő utazás üzemanyag költségeinek megtérítésére a munkáltató által leigazolt útnyilvántartás adatai alapján.
- [4] A felperes a munkáját rendszeresen otthonról, számítógépen és telefonon végezte, az általa megtett intézkedésekről, a kapcsolatfelvételekről és azok eredményeiről, valamint az ügyfelek igényeiről, kifogásairól rendszeresen telefonon és e-mailben tájékoztatta felettesét. Vele hetente egy alkalommal személyesen is találkozott az alperes telephelyén, ahol 2019. február 18-ig munkamegbeszéléseket folytattak. Ezt követően a felperes nem jelent meg az alperes telephelyén.
- [5] A felperes a munkaviszonya alatt elsősorban orosz, ukrán és baltikumi ügyfelekkel, cégekkel vette fel a kapcsolatot Viber és WhatsApp alkalmazások útján, továbbá e-mailben. Több érdeklődő céggel a termékek árával és azok ízvilágával kapcsolatosan egyeztetéseket folytatott, 22 cég részére küldött termékmintákat, a visszajelzésekről pedig tájékoztatta a felettesét. Rendszeresen jelezte, hogy a potenciális ügyfelek több esetben kifogásolták a termékek ízvilágát, azok árait is magasnak tartották. Az alperes az árat nem csökkentette, azonban lehetőséget biztosított a felperesnek, hogy az ártárgyalásoknál kedvezményeket biztosítson a megrendelőknek. A felperes felvette a személyes kapcsolatfelvétel lehetőségét is, ugyanakkor az alperes személyes külföldi utazásra csak egy alkalommal, 2018. októberében Ukrajnába adott lehetőséget.
- [6] A felperes 2018. december 10-én adta át az alperes részére az addigi kapcsolatfelvételekről, piac- és ügyfélkutatások eredményeiről készített adatbázist, feltüntetve az ügyfélkérdésekről, illetve az értékesítéshez szükséges egyéb adatokról szóló bejegyzéseket is. Az ezt követő időszakban a felperes a már meglévő kontakttal folytatott további tárgyalásokat, konkrét üzleti eredményt azonban nem ért el, közreműködésével az alperes egyetlen megrendelésben sem részesült.
- [8] Az alperes 2019. március 11-én a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 6. § (2) és (4) bekezdésben foglalt magatartási követelmények megsértésére hivatkozással azonnali hatályú felmondással megszüntette a felperes munkaviszonyát. Intézkedésében az Mt. 179. § (1) és (3) bekezdése alapján felszólította a felperest, hogy 4 havi távolléti díjának megfelelő összeget (3 600 000 forint) kártérítésként fizessen meg számára és rögzítette, hogy a munkaviszony megszűnéséig nettó 917 000 forint munkabérré, 9 nap szabadság után 368 542 forint szabadságmegváltásra és 43 739 forint útiköltség megtérítésére jogosult, amelyet a kártérítési követelésbe beszámítani kívánt, így a felperes fizetési kötelezettségét 2 270 719 forintban határozta meg.
- [9] Az alperes a munkaviszony megszüntetésekor nem fizette meg a felperesnek a 2019. január 1-től március 11-ig járó 1 642 650 forint munkabérét, a 9 nap szabadságmegváltás jogcímén felperesnek járó 368 542 forintot és 48 740 forint munkába járási költségterítést.
- [10] Az alperes 2019. április 18-tól létesített munkaviszonyt külkereskedelmi ügyintéző munkakörre egy grúz anyanyelvű munkavállalóval, aki orosz nyelvtudással nem rendelkezett, hanem az egyéb európai külkereskedelmi piacokon fejtette ki export értékesítési tevékenységét. Ennek eredményeként 30%-os árrésszel számolva az új export értékesítésnek haszna az új munkavállaló jogviszonyának első 6 hónapjában 3 786 428 forint volt.
- A felperes keresete és az alperes ellenkérelme**
- [11] A felperes a módosított keresetében az Mt. 42 § (2) bekezdés b) pontja alapján 1 642 650 forint elmaradt munkabére, ezen összeg részoszegeinek késedelmi kamata, 368 182 forint szabadságmegváltás és 48 740 forint költségterítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest.
- [12] Az alperes a keresetet mind jogalapjában, mind összecszerésében elismerte.
- [13] A keresettel szemben előterjesztett, módosított beszámítási kifogásában 3 600 000 forint kártérítési igényét a felperessel szemben fennálló 1 329 281 forint összegű tartozásába kérte beszámítani. Erre tekintettel a kereset elutasítását kérte. Elsődleges kárhozó magatartásaként a felperes kiközvetítésért a Dr. T. Kft. munkaerőközvetítő részére kifizetett 2 700 000 forint díjazást igényelte. Másodlagosan arra hivatkozott, hogy a felperes tevékenysége nem eredményezett hasznot a munkáltató részére, szerződés megkötésére nem került sor, így elmaradt

- vagyoni előnye – a felperes helyén alkalmazott új munkavállaló tevékenysége alapján számítottan – 3 748 428 forint volt.
- [14] A felperes az alperes beszámítási kifogásban érvényesített kártérítési igényét jogalapjában és összesszerűségében is vitatta.
- Az első- és a másodfokú bíróság határozat**
- [15] A törvényszék ítéletével kötelezte az alperest 1 642 650 forint munkabér, 368 182 forint szabadságmegváltás, 48 740 forint költségtérítés megfizetésére.
- [16] Az elsőfokú bíróság az Mt. 6. § (1)–(4) bekezdése, 8. §-a, 42. §-a, az 52. § (1) bekezdése, a 157. § (1) bekezdése, a 161. § (1) bekezdése, a 179. § (1)–(5) bekezdése és a 177. §-a alapján alkalmazandó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:522. § (1) és (2) bekezdése, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 265. § (1) bekezdése és 266. § (1) bekezdése alapján a keresetet alaposnak, míg az alperes beszámítással érvényesített igényét alaptalannak találta.
- [17] Elsődlegesen azt rögzítette, hogy az alperes a felperes többször módosított keresetét jogalapjában és összesszerűségében elismerte, ezért a per tárgyát a beszámítással érvényesített kártérítési igény érdemi vizsgálata képezte, amelynek során az Mt. 179. § (1) és (2) bekezdéseiben meghatározottak szerint a munkavállalói kártérítési felelősség elemeit értékelte.
- [18] A törvényszék álláspontja szerint a munkaerő-közvetítő cégnek kifizetett 2 700 000 forint díjazás esetében hiányzott a kártérítési felelősség jogalapja. Ez a költség a peres felek közötti munkaviszony létesítését megelőzően, a perbeli jogviszonytól függetlenül merült fel, amire a felperesnek nem volt ráhatása. Az alperes polgári jogi jogviszony keretében kötött szerződést a fejavadász céggel, amely nem szükségszerű eleme az új munkavállaló felvételének. Az alperes nem bizonyított munkaviszonyból származó felperesi kötelezettségszegést ezzel a kártétellel összefüggésben, hiányzott az okozati összefüggés a felperesi magatartás és az alperes költsége között, valamint a felperes vétkessége is.
- [19] Az elmaradt haszonnal összefüggésben megállapította, hogy az alperes az Mt. 179. § (1) bekezdésében foglalt feltételek fennállását nem bizonyította. A felperes – alperes által nem vitatott – nyilatkozata szerint a M.-L. 65 Kft. által forgalmazott termékek nem voltak konkurensei az alperesi termékeknek és a felperes által ellátott tevékenység sem veszélyeztette a munkáltató jogos gazdasági érdekeit. Hangsúlyozta, hogy a felek a munkaszerződésben nem állapodtak meg abban, hogy a jogviszony alatt más részére a felperes nem végezhet munkát, illetve az ilyen jellegű jogviszonyt köteles lenne bejelenteni és az alperes sem vitatta, hogy ilyen elvárást a felperessel szemben nem közölt. Ilyen jellegű tájékoztatási kötelezettség az Mt. 6. §-ából sem volt levezethető, így a felperes a munkaszerződését és az Mt. rendelkezéseit sem szegte meg. Megjegyezte továbbá, hogy az alperes a per során nem bizonyította, hogy a felperes a munkaidejében a M.-L. 65 Kft. részére végzett volna munkát.
- [20] Azon alperesi hivatkozással összefüggésben, hogy a felperes munkaköri feladatait nem teljesítette és felróható magatartása miatt a munkáltató oldalán elmaradt haszon, vagyis kár keletkezett, mindenekelőtt azt hangsúlyozta, hogy konkrét teljesítményre, eredményre vonatkozó elvárást az alperes sem a munkaszerződésben, sem szóbeli utasításaiban nem fogalmazott meg. A felperes a munkakörét home office rendszerben, kötetlen munkaidőben látta el, okiratokkal igazolta a munkaköri feladatait teljesítette. A felettes vallomása azt is igazolta, hogy a felperes számos gazdasági társasággal kapcsolatba lépett, 22 cég részére küldött termékmintát, amit értelemszerűen a korábbi munkaköri feladatok teljesítésének kellett megelőznie. A felperes az ügyfelek termékekkel kapcsolatos kifogásait, valamint a személyes tárgyalások szükségességét is jelezte a közvetlen vezetője számára, azonban erre az alperes csak egyetlen alkalommal adott lehetőséget.
- [21] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a becsatolt e-mailek csekély száma a munkavégzési kötelezettség teljesítésének elmulasztását nem igazolta, ugyanis a felperes feladatait jelentős részben az ügyfelekkel telefonon történő kapcsolatfelvétel, erre történő felkészülés útján látta el, amelyek dokumentálására életszerűen nem került sor. Az alperes azt sem bizonyította a per során, hogy a felperes miért és milyen összegű károkat okozott azzal, hogy 2019. február 18-tól nem jelent meg a munkahelyén, ahogy azt sem, hogy a jelentéstételi kötelezettség elmulasztásával összefüggésben az alperesnek kára keletkezett.
- [22] A törvényszék nem fogadta el azt az alperesi állítást sem, hogy a felperes munkakörében foglalkoztatott új munkavállaló munkaviszonyának első 6 hónapján megkötött három szerződés alapján realizált, nettó 3 786 428 forint árbevétel összege önmagában alkalmas annak bizonyítására, hogy a felperes megfelelő munkavégzés esetén ugyanennyi bevételt hozhatott volna a munkáltató részére. Az új munkavállaló orosz nyelvtudás hiányában orosz nyelvtérületen értékesítési tevékenységet egyáltalán nem folytatott, az általa sikeresen megkötött három szerződés pedig olyan cégekkel történt, amelyekkel a felperes nem tárgyalt. Az alperes a perben nem igazolta, hogy ezen szerződések megkötésére milyen feltételekkel került sor, milyen konkrét termékekre, milyen eladási áron, így nem voltak összehasonlíthatóak az adatok a felperes munkaviszonya során érvényben lévővel. Mindezek alapján nem volt levonható az a következtetés, hogy amennyiben a felperes megkereste volna a három gazdasági társaságot, akkor ugyanilyen feltételekkel szerződést tudott volna kötni. Mindezek alapján az alperes nem bizonyította a felperes tevékenysége és az elmaradt haszon közötti ok-okozati összefüggést és a felperes vétkes magatartását sem.
- [23] Az alperes az Mt. 161. § (1) bekezdésébe és (2) bekezdés a) pontjába ütközően élt az azonnali hatályú felmondásban beszámítással a felperest megillető munkabérrel szemben, a beszámítással érvényesített kártérítési igényt a bíróság megalapozatlannak találta, így a pontosított kereset szerint marasztalta az alperest.

- [24] Az alperes fellebbezése alapján eljárt ítéletábra ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [25] A másodfokú bíróság ítéletének indoklásában megállapította, hogy a kártérítési felelősség fennállásához a felelősség elemeinek megléte, így a kár, a károkozó magatartás és a kettő közötti ok-okozati összefüggés bizonyítása szükséges, amely az adott esetben az alperes kötelezettsége volt. A munkavállalói kártérítési felelősség jogalapi elemeinek speciális szabályait tartalmazó Mt. 179. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek együttesen kell fennállniuk, ezek bármelyikének hiánya a felelősség megállapításának kizártságához vezet.
- [26] Álláspontja szerint a munkaerő-közvetítő részére kifizetett díjazás körében a munkavállalói kártérítési felelősség elemei teljeskörűen hiányoznak, ezért az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperes munkaviszonyával összefüggésben kifejtett magatartása és az alperesnél felmerült költség között ok-okozati összefüggés nem volt megállapítható. Az alperes nem adta indokát annak, hogy ez az igény miként felel meg az Mt. 179. § (1) bekezdésében előírtaknak és károkozó magatartás hiányában a kártérítési felelősség további konjunktív feltételeinek vizsgálata szükségtelen volt.
- [27] Megállapította, hogy az alperes 3 786 428 forint beszámításával a Ptk. 6:522. § (2) bekezdés *b)* pontjába sorolható vagyoni kárként az elmaradt vagyoni előnyt kívánta érvényesíteni, amelyről akkor lehet beszélni, ha a károsult vagyonában a megalapozottan remélt vagyonrészek bekerülése elmarad. Ez lehet jövedelemkiesés, a nyereség, a vagyon hozadékának az elmaradása és ebbe a körbe tartozik, amikor a károsult a szerződéskötés meghiúsulásának következtében előállt kárának megtérítését követeli. Az ítéletábra álláspontja szerint ugyanakkor az alperes által kért összeg kárként nem vehető figyelembe, mert ez az összeg ténylegesen befolyt az alpereshez, így vagyonában értékesökkenés nem állott be. Az alperes a perben nem hivatkozott arra, hogy más gazdasági társaságokat érintően is elmaradt a szerződéses megállapodás, csak azokkal a tényekkel kapcsolatosan tett tényállítást a kár bekövetkeztére, amelyekkel a szerződéskötés ténylegesen megvalósult. Hangsúlyozta továbbá, hogy a munkaviszony nem eredménykötelem, a felperest olyan jellegű kötelezettség a munkaviszonyából származóan nem terhelte, hogy üzletkötőként érvényesen megkötött szerződéseket kell produkálnia, teljesítménykövetelményeket az alperes nem határozott meg számára. Amennyiben pedig más szerződések megkötésével érhetett volna el üzleti eredményt a felperes, erre vonatkozóan konkrét tényállítást kellett volna tenni, amelynek hiányában az alperes kártérítési igénye megalapozatlan volt.
- A felülvizsgálati kérelem és felülvizsgálati ellenkérelem**
- [28] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet „megváltoztatását” és a felperes keresetének elutasítását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet az Mt. 179. §-ába, valamint a Pp. 263. §-ába ütközően jogszabálysértő.
- [29] A másodfokú bíróság a munkaerő-közvetítő részére kifizetett díjazás körében előterjesztett kártérítési igényét félreértelmezte, mert a perben sem állította, hogy a szerződés nem teljesült, a munkaviszony létrejött, csupán a szerződés céljának ellehetlenítésére hivatkozott. A munkaerő-közvetítő a szerződés szerint a vállalását teljesítette ugyan, azonban „a felperes rosszhiszemű eljárása arra vezetett, hogy elhitte, alkalmas arra a pozícióra”. Evvel szemben már munkaviszonya első napjától egyéni vállalkozást alapított, amellyel oly mértékben megszegte a munkaviszonyból fakadó kötelezettségeit, hogy az alapot adott munkaviszonyának azonnali hatályú megszüntetésére. Az alperes álláspontja szerint a felperes kötelezettségzegése jogellenes és felróható magatartásnak minősül.
- [30] Az elmaradt haszon érvényesítése kapcsán az alperes a Pp. 263. §-ának megsértésére hivatkozott. Érvelése szerint a másodfokú bíróság azon érvelése, mely szerint az általuk kért összeg társaságukhoz befolyt tény- és iratellenes, mert ezen megállapításban összekeverte az elmaradt haszon összegét a felperes helyére felvett új munkavállaló által megkeresett összeggel. Az utóbbi összegnek a per szempontjából kizárólag azért volt jelentősége, mert ezzel kívánták bizonyítani, hogy a felperes legalább ekkora hasznot hajtott volna a társaságuk számára, ha munkaköri feladatait ellátta volna. Ezzel szemben azonban főmunkaidőben a M.-L. 65 Kft.-nél létesített egyéni vállalkozóként jogviszonyt, így az alperes felé fennálló munkavégzési kötelezettségét elhanyagolta. Az Mt. 179. §-ába ütköző károkozó magatartás tehát nem az eredmények, hanem „az értékelhető munkavégzés elmaradása volt”. Ha a munkavállaló nem végez munkát, az nyilvánvalóan azt okozza, hogy tevékenysége hasznot sem hajt a munkáltató számára.
- [31] Az elmaradt haszon, illetőleg a kár mértékének bizonyítására a felperes helyére felvett új munkavállaló által azonos idő alatt, azonos piacon realizált összeg szolgált alapul. Az új munkavállaló először maga is az orosz, ukrán és baltikumi területeken kísérelt meg megrendelőket szerezni, de nem hanyagolta el a felperes korábbi illetékességi területébe tartozó egyéb területeket sem, ezért sikeres munkát végzett.
- [32] A felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását kérte.
- A Kúria döntése és annak jogi indokai**
- [33] A felülvizsgálati kérelem a következők szerint megalapozatlan.
- [34] A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmét a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között, az abban megjelölt jogszabálysértések alapján vizsgálta.
- [35] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében munkavállalói kártérítési felelősség jogcímén a munkaerő-közvetítő részére a felperes alkalmazásával kapcsolatban kifizetett megbízási díj összegét, másrészt arra hivatkozva, hogy a felperes a feladatainak nem tett eleget, ebből eredő elmaradt hasznát kívánta beszámítani a felperes kereseti kérelmében foglalt nem vitatott igénnyel szemben.
- [36] Az eljáró bíróságok ítéletük indoklásában helytállóan állapították meg, hogy a keresetben érvényesített összeg erejéig az eredményes

- beszámítás érdekében az Mt. 179. § (1) bekezdése alapján az alperest terhelte a felperes károkozó magatartásának, a kár és annak összecszerúségének, valamint a kettő közötti okozati összefüggés bizonyítása, amelynek nem tett eleget.
- [37] A munkaerőközvetítővel megkötött szerződés célja az alperes által elláttatni kívánt munkakör betöltésére alkalmas személy felkutatása volt, amely sikerrel járt, így – az alperes felülvizsgálati érvelésével szemben – a szerződés célja megvalósult. Ebből következően a munkaerő-közvetítő cég részére kifizetett 2 700 000 forint összegű díjazás nem minősül az alperes kárának, mert a felperes sikeres kiközvetítésével, a munkaszerződés megkötésével a szerződés teljesült. A munkáltató szerződéskötéskor fennállt „rejtett célja”, a munkavállaló hosszútávú és eredményes alkalmazásának meghiúsulása sem eredményezheti annak megállapítását, hogy a kifizetett díjazás utóbb kárnak minősüljön. A felperes – alperes által állított – a munkaviszony fennállása alatti kötelezettségsgző magatartása a hivatkozott szerződés körében nem minősülhet károkozásnak, ezért a munkavállalói kártérítési felelősség elemeit az alperes nem bizonyította, ezért a bizonyítás sikertelenségének a következményeit viselni köteles (Pp. 265. § (1) bekezdés).
- [38] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében az elmaradt haszon iránti igényét arra alapította, hogy a felperes a munkaviszonya fennállása alatt a M.-L. 65 Kft.-vel megkötött szerződése miatt munkaköri kötelezettségeit elhanyagolta, munkavégzési kötelezettségének nem tett eleget, így a munkáltatót az elmaradt szerződéskötésekből eredően kár érte. A kár összecszerúségét a felperest követően alkalmazott munkavállaló által elért nyereség alapján kérte figyelembe venni.
- [39] A felperest a munkaszerződése alapján munkavégzési és rendelkezésre állási kötelezettség terhelte, ugyanakkor az alperes a perben nem bizonyította, hogy e kötelezettségének az elvárható módon nem tett eleget. A munkaviszony fennállása alatt a felperes az alperes termékeinek értékesítése érdekében elektronikus formában tárgyalásokat folytatott, termékmintákat küldött az érdeklődő gazdasági társaságok számára és a tőlük kapott észrevételeket megfelelően és rendszeresen a felettese elé tárta. A másodfokú bíróság ítéletének indoklásában helytállóan utalt arra, hogy a munkaviszony gondossági kötelelem, így a munkavállaló a munkaszerződésben és a munkaköri leírásban foglalt kötelezettségei teljesítésével annak eleget tesz. Az alperes a felperest havi alpbér megfizetése mellett, teljesítménykövetelmény meghatározása nélkül foglalkoztatta, így önmagában a munkaviszony fennállása alatt a sikeres szerződéskötés hiánya nem igazolja a felperes munkavállalói kötelezettségének megsértését. Az alperes a felperes munkavégzésével szemben fennálló elégedetlensége következményét a munkaviszony azonnali hatályú megszüntetésével vonta le.
- [40] Alaptalan az alperes azon érvelése is, mely szerint önmagában az általa alkalmazott új munkavállaló ugyanezen időtartam alatt elért eredményei igazolták volna a felperes által okozott kárt. Tény, hogy a két munkavállaló azonos piacon fejtette ki a tevékenységét, ugyanakkor nem vitatott az sem, hogy a felperes orosz nyelvtudása révén elsősorban az orosz nyelvterületen próbált szerződéseket kötni. A per során felettese tanúvallomása igazolta, hogy ezen eredmény elérése érdekében megfelelő tevékenységet fejtett ki, e-mailek és skype útján több orosz nyelvterületen működő céggel felvette a kapcsolatot. A megkeresett cégektől érkezett a termékekre és a termékek árára vonatkozó kifogásokat megosztotta az alperessel, ugyanakkor megállapítható az is, hogy a munkáltató egy út kivételével nem biztosította a felperes személyes kapcsolatfelvételét a munkaviszony fennállása során. Önmagában az a tény, hogy az új munkavállaló más cégekkel sikeres szerződéseket kötött, a rendkívül nagy földrajzi kiterjedésre tekintettel nem igazolta, hogy a felperes az alperes részére nem végzett munkát. A munkaszerződés alapján a felperes a feladatait Home Office módban látta el, heti egyszer volt köteles a munkáltató telephelyén történő megjelenésre, amely feladatainak eleget tett.
- [41] Az alperes ezért a felperes károkozó magatartását és ezzel összefüggő, nála jelentkező kárát nem igazolta, így az eljáró bíróságok helytálló megállapítása szerint a beszámítani kívánt kártérítési igény teljes mértékben megalapozatlan volt.
- [42] A fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet jogszabálysértés hiányában a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján fenntartotta.

(Kúria Mfv. VIII.10.048/2022/5.)

KÖZIGAZGATÁSI KOLLÉGIUM

334 Az adóigazgatási eljárásban nincs mód szakhatóság közreműködésére, ami azonban nem zárja ki azt, hogy adott tényállás bemutatásával az adóhatóság tájékoztatást kérjen más hatóságoktól. Amennyiben az adóigazgatási eljárásban vitatott, hogy az adott tevékenység építési hatósági engedély-köteles, építési hatósági tudomásulvételi eljáráshoz vagy egyszerű bejelentéshez kötött-e, nem mellőzhető tájékoztatás kérése az építésügyi hatóságtól [2007. évi CXXVII. törvény (Áfa tv.) 142. §; 2017. évi CLI. törvény (Air.) 58. §; 2016. évi CL. törvény (Ákr.) 8. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A spanyol SL megbízta a felperest, hogy tanácsadóként járjon el az ún. EPC szerződések tárgyalása során. A szerződéseket a spanyol társaság kötötte meg a végső befektetővel, kivitelezővel, azoknak célja napelemek tervezése, beszerzése és építése magyarországi településeken található erőmű-projektekhez. A felperes a tanácsadási szolgáltatásról a 2019. évben számlákat állított ki, a spanyol társaság az ellenértéket megfizette. Felperes a szolgáltatás nyújtást az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. tv. (a továbbiakban: Áfa tv.) hatályán kívüli gazdasági eseménynek tekintette, és a számlákban nem tüntetett fel áfát. (A továbbiakban együtt: Spanyol megbízás.)
- [2] A felperes ügyvezetőjének a tulajdonában áll a .../4. hrsz alatti Vadászház. Az ingatlan az ügyvezető 2019. január 1. napjától határozatlan időre bérbé adta felperesnek. A 2019. évben felperes a Kft.-vel (a továbbiakban: Kft.) szerződést kötött a Vadászház felújítására, de mellette még más beszállítók (vízszelvény, bádogozás stb.) is dolgoztak az építkezésen. A szerződés alapján a Kft.-nek fényképfelvételekkel kellett dokumentálni az építkezést. A munkák elvégzését a későbbiekben az adóhatóság nem vonta kétségbe. Az építkezéshez kapcsolódóan a Vas Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztálya (a továbbiakban: Kormányhivatal) nem adott ki építési engedélyt. A Kft. számlái alapján a felperes mind a 2019., mind a 2020. évben áfa levonási jogot kívánt gyakorolni.
- [3] Az elsőfokú adóhatóság a 2019. január 1. és 2020. február 29. közötti időszakokra és a 2020. március hónapra, külön-külön, áfa adónemben ellenőrzéssel lezárt időszakot eredményező, az adó, költségvetési támogatás alapjának és összegének vizsgálatára irányuló adóellenőrzést folytatott le felperesnél. A Spanyol megbízás esetében azt állapították meg, hogy az belföldi ingatlanokhoz kapcsolódik. A teljesítés helyét így nem a felperes által irányadónak tekintett Áfa tv. 37. § (1) bekezdés alapján kell meghatározni, hanem az Áfa tv. 39. § (1) bekezdés szerint, a szolgáltatásnyújtás után felperesnek van áfa fizetési kötelezettsége.
- [4] A Vadászházon végzett építési munka meghatározása érdekében az elsőfokú adóhatóság több irányú bizonyítást folytatott le, kiegészítő

jegyzőkönyv felvételére került sor. Figyelembe vették a felperes által csatolt, a Szerződés alapján keletkezett fényképfelvételeket. Tanúként hallgatták meg az építési munkákhoz kapcsolódó tervek készítő Kft. ügyvezetőjét, R. J.-t, kinek elmondása szerint már folyt az építkezés, így a Vadászház nem a tervrajz alapján épült. A tervek a Vadászház fennmaradási engedélyezéséhez készültek. Az általa látottak és a felperes által csatolt fényképfelvételek alapján az építkezés építési engedély köteles, mivel nő a térfogata. Nyilatkoztatták a számlakibocsátó munkavállalóit, köztük Sz. S.-t. Az ellenőrzés rendelkezésére álltak a Vadászház 2014. évi ingatlan árverése során keletkezett, forgalmi érték meghatározásához felhasznált helyszíni szemle adatai: az épület 1932-ben épült, 80 m² nagyságú, téglafalazatú, tetőtér beépítéses ház. A közzétett, kiadásra vonatkozó hirdetés szerint az épület 200m² alapterületű. A revízió megkeresésére a Kormányhivatal azt a tájékoztatást adta, hogy helyszíni szemlét tartott, ahol megállapították, hogy az épület bővítése, felújítása volt folyamatban. A bővítmény 6,37 x 5,84 m befoglaló méretű, az épület déli feléhez csatlakozik. A déli irányba történő bővítésről az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásról 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 17. § (1) bekezdése alapján a jogszabályban meghatározott építésügyi hatóságtól építési engedélyt kellett volna kérni, így a végzett építési tevékenység az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXXVIII. tv. (a továbbiakban: Étv.) 48. § (1) bekezdés alapján szabálytalan, ezért elrendelte annak elbontását. A revízió megállapította, hogy korábbi állapotához képest a vadászház nemcsak alapterületében, hanem térfogatában is növekedett, egyértelmű a homlokzati növekedés, a tető belmagasságának megemelése. Fotók igazolják, hogy a ház térfogata megváltozott. Az ingatlanon végzett munkálatok túlmutatnak az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTEK) 1. számú melléklet 8. pontjában meghatározott átalakítás fogalmán.

- [5] A revízió megállapítása szerint a Kft. által végzett tevékenység építési hatósági engedély köteles beruházási tevékenység. Az építőipari tevékenység az Áfa tv. 142. § (1) bekezdés b) pontja szerint fordított adózás alá eső ügylet, tehát az adó fizetésére a termék beszerzője, a szolgáltatás igénybe vevője kötelezett. Így felperes egyrészt nem jogosult a Kft. számlájában szereplő áfa összegének levonására, másrészt az Áfa tv. 60. § (1)–(2) bekezdés alapján meg kell fizetnie az áfát.
- [6] Az ellenőrzéseket követően az elsőfokú adóhatóság a 2019. január 1. és 2020. február 29. közötti időszakokra összesen 36 390 000 forint adóhiánynak minősülő áfa adókülönbözetet állapított meg felperes terhére, megváltoztatta a következő időszakokra átvihető követelés összegét, adóbírságot szabott ki és késedelemi pótlékot számított fel. Az adókülönbözet

megállapítása – egyebek mellett – a Spanyol megbízáshoz és a Vadászházhoz kapcsolódott. Alperes a 6432268521/2021/NAV számú határozatával helybenhagyta az elsőfokú döntést.

- [7] A 2020. márciusi időszakra az elsőfokú adóhatóság a Vadászházra vonatkozó ellenőrzési adatokra tekintettel – a fordított adózás alá eső fizetési kötelezettség, a levonható adó és az előző időszakra beszámítható csökkentő tétel figyelembe vétele, valamint a visszaigénylési összesség alá csökkenés miatt – 2 264 000 forint jogosulatlan igénylésnek minősülő áfa adókülönbözetet állapított meg felperes terhére, a következő időszakra átvihető követelés összegét felperes javára 943 000 forinttal növelte, továbbá adóbírságot szabott ki.
- [8] Alperes a 6432265706/2021/NAV számú határozatával helybenhagyta ezen elsőfokú döntést.

A kereseti kérelem

- [9] A felperes mindkét határozatra nézve kezdeményezte a bírósági jogorvoslatot. Álláspontja szerint a Spanyol szerződés és a Vadászház esetében is jogszerűen járt el.

Az elsőfokú ítélet

- [10] Az elsőfokú bíróság a perek egyesítését követően jogerős ítéletével az alperes 6432268521 iktatószámú határozatát, az elsőfokú határozatra is kiterjedően, a Spanyol megbízással kapcsolatos adóhatósági megállapítások és azok jogkövetkezményei tekintetében megsemmisítette és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte. Ezt meghaladóan elutasította a keresetet.
- [11] A Spanyol megbízásnál az alperes nem helytállóan határozta meg a teljesítési helyet. A felperes szolgáltatása csak közvetve kapcsolódik a naperművekhez, így a közös hozzáadottértékadó-rendszerrel szóló 2006/112/EK irányelv végrehajtási intézkedéseinek megállapításáról szóló 282/2011/EU végrehajtási rendelet 31a. cikk (1) bekezdése szerinti feltétel, a kellőképpen közvetlen kapcsolat nem állapítható meg. Ezért a felperes által teljesített szolgáltatás teljesítési helye sem köthető az ingatlanok fekvésének helyéhez. Ebben a kérdésben a felperes keresete alapos volt.
- [12] A Vadászház esetében az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló fényképfelvételeknek, dokumentumoknak, nyilatkozatoknak, különösen Sz. S. nyilatkozatának összevetéséből azt állapította meg, hogy a korábban egyszintes, tetőtér beépítéses ház egy teljes szinttel lett bővítve. Az, hogy a Vadászház korábban tetőtér beépítéses volt, nem vitatott, viszont jól látható, hogy a tetőtér helyett plusz egy teljes szint került megépítésre és ezen szint fölé került a tető felhúzásra. Az OTÉK 1. számú melléklet 17. pontja szerint bővítésnek minősül minden olyan építési tevékenység, amely az építmény térfogatát növeli. Nem volt szükséges az alperes részéről a térfogat növekedés mértékének pontos meghatározása, mivel a térfogatonövekedés és a bővítés ténye nélkül is egyértelműen bizonyítható volt.
- [13] A Kormányhivatal végzése és határozata nem cáfolja az alperes megállapításait: a fennmaradási engedély csak a teraszra tesz megállapításokat, egyéb kivitelezési munkálatokat nem is említ. A bontásra kötelező végzésnek pedig kötőereje, illetve joghatása ugyan csak a terasz vonatkozásában van. Abból, hogy a végzés rögzíti, miszerint a hatóság a helyszíni szemlén milyen állapotot tapasztalt, nem következik az, hogy egyértelmű megállapítást tett a hatóság arra vonatkozóan, hogy az egyéb bővítésre járó munka nem történt volna meg.
- [14] Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. tv. (a továbbiakban: Ákr.) szakhatóságokra vonatkozó 55. §-ára alaptalanul hivatkozott felperes, mivel nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely az építményekkel kapcsolatos adóhatósági eljárásban az építésügyi hatóság szakhatóságként történő bevonását előírná. Az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. tv. (a továbbiakban: Air.) 58. § (2) bekezdése alapján érvényesülő szabad bizonyítás keretében ugyanakkor az elsőfokú adóhatóság megkereste a Kormányhivatalt, annak válasza azonban nem kötötte. Az egyéb bizonyítékok alapján megalapozottan állapította meg, hogy a Vadászházon egyéb bővítés is történt, ezt cáfoló bizonyítékok a felperes a perben nem szolgáltatott. Ennek alapján alapos az az adóhatósági megállapítás, hogy a Vadászház felújítása, egyúttal bővítése, építési engedély köteles tevékenységnek minősült, ezért a fordított adózás hatálya alá esik. Felperes ezen kereseti kérelme megalapozatlan.
- [15] A megismételt eljárásban a Spanyol megbízás alapján nyújtott szolgáltatásnál az adóhatóság a teljesítési helyet nem alapozhatja arra, hogy a szolgáltatás közvetlenül ingatlanhoz kapcsolódik.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [16] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását, másodlagosan a jogerős ítélet megváltoztatásával az alperesi határozat hatályon kívül helyezését kérte az elsőfokú határozatra is kiterjedően, és az első fokon eljáró közigazgatási szerv új eljárásra kötelezését indítványozta a Vadászház tekintetében.
- [17] Álláspontja szerint abban a kérdésben, hogy egy építési tevékenység engedélykötelesnek minősül-e, a szakhatóság álláspontja az irányadó. Ő rendelkezik azokkal az eszközökkel, szaktudással, amelyek ezen szakkérdés vonatkozásában döntő jelentőségűek. Az elsőfokú adóhatóság is eszerint járt el amikor megkereste a Kormányhivatalt, másrésztől az elsőfokú bíróság is a január 25-i tárgyalási jegyzőkönyvben ennek megfelelő tájékoztatást adott a bizonyítási teher kiosztása során, amikor azt a tájékoztatást adta, hogy a bővítés kérdésének megítélése építésügyi szakértésnek minősül. A fényképfelvételeken alapuló következtetések ellentétben állnak a bizonyítási teherről történő tájékoztatással, tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság laikusként értékelt olyan kérdéseket, amely korábbi álláspontja szerint szakkérdésnek minősülnek. Arra sem adott választ az elsőfokú bíróság, hogy Székér Sándor nyilatkozatát miért vette figyelembe, miközben más dolgozó nyilatkozatát nem.
- [19] Az alperes ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását indítványozta.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [20] A felperes felülvizsgálati kérelme alapos.

- [21] A Kúria a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. tv. (a továbbiakban: Kp.) 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdésének, továbbá a Kp. 120. § (5) bekezdésének megfelelően a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között, a rendelkezésre állt iratok és bizonyítékok alapján vizsgálta felül. Felülvizsgálati kérelem hiányában a Kúria nem érintette a jogerős ítéletnek a Spanyol megbízáshoz kapcsolódó, a 6432268521/2021/NAV számú határozatot megsemmisítő és az elsőfokú adóhatóságot ebben a körben új eljárás lefolytatására kötelező rendelkezését.
- [22] A Vadászház esetében a felperes adókötelezettségének megállapítására azért került sor, mert az elsőfokú bíróság helytállóan tekintette az adóhatóság eljárását, amely az érintett építőipari tevékenységet az Afa tv. 142. § (1) bekezdés *b*) pontja szerint fordított adózás alá eső ügyletnek tekintette, azaz az adó fizetésére a felperes, mint a szolgáltatás igénybe vevője kötelezett.
- [23] Az Afa tv. 142. § (1) bekezdés *b*) pontja szerint az adót a termék beszerzője, szolgáltatás igénybe vevője fizeti a szolgáltatás nyújtásának minősülő olyan építési-szerelési és egyéb szerelési munka esetében, amely ingatlan létrehozatalára, bővítésére, átalakítására vagy egyéb megváltoztatására – ideértve az ingatlan bontással történő megszüntetését is – irányul, feltéve, hogy az ingatlan létrehozatala, bővítése, átalakítása, egyéb megváltoztatása építési hatósági engedély-köteles, építési hatósági tudomásulvételi eljáráshoz vagy egyszerű bejelentéshez kötött, amelyről a szolgáltatás igénybe vevője előzetesen és írásban köteles nyilatkozni a szolgáltatás nyújtójának.
- [24] Az Afa tv. ezen rendelkezése tehát nem minden esetben, hanem csak több feltétel egyidejű teljesülése esetén vonja fordított adózás alá az ingatlanhoz kapcsolódó munkákat. Az első feltétel, hogy a tevékenység ingatlan létrehozatalára, bővítésére, átalakítására vagy egyéb megváltoztatására, adott esetben bontására irányuljon. Az OTEK 1. számú melléklet 17. pont szerinti bővítés – olyan építési tevékenység, amely az építmény térfogatát növeli – a további törvényi feltételek bekövetkezése esetén minden esetben a fordított adózás körébe tartozik.
- [25] A tevékenység jellege azonban nem elégséges a törvényi követelmény teljesüléséhez: szükséges az is, hogy ez a tevékenység építési hatósági engedély-köteles, építési hatósági tudomásulvételi eljáráshoz vagy egyszerű bejelentéshez kötött legyen. További elvárás, hogy erről a szolgáltatás igénybe vevője előzetesen és írásban nyilatkozzon a szolgáltatás nyújtójának.
- [26] A nyilatkozatra nézve az alperesi határozat, majd a jogerős ítélet nem tartalmaz megállapítást, ennek hiányát a felperes nem kifogásolta felülvizsgálati kérelmében, így ebben a körben a Kúria sem vizsgálódott. Az is rögzíthető, hogy alperes nem létrehozáshoz, átalakításhoz, egyéb megváltoztatáshoz, hanem kizárólag a Vadászház térfogat növekedésével járó bővítéséhez kapcsolta a felperes fordított áfa fizetési kötelezettségének bekövetkezését.
- [27] Az adóhatóság az adózás szempontjából az újonnan létrejött terasz megépítését – amelyet a Kormányhivatal engedélyköteles tevékenységnek minősített – nem tekintette elégségesnek a fordított adózás szabályainak alkalmazásához, annak ellenére, hogy az alperesi határozat 14. oldal 2. bekezdése szerint „Kiemelést érdemel, hogy az adóhatóság nem az adózó által terasznak nevezett bővítmény építése alapján minősítette csak az ingatlanon végzett beruházást a fordított adózás hatálya alá tartozó ügyletnek, a minősítést több rendelkezésre álló adat, bizonyíték alapján tette meg.” Az adóhatóság részletekbe menő bizonyítási eljárás eredményeként az ingatlan emeletépítésből, új tetőtér építésből származó térfogatának növekedésére alapította határozatát.
- [28] Az Afa tv. 142. § (1) bekezdés *b*) pontjának alkalmazásához szükséges további feltétel, hogy a tevékenység építési hatósági engedély-köteles, építési hatósági tudomásulvételi eljáráshoz vagy egyszerű bejelentéshez kötött legyen. A tevékenység adójogi szempontból releváns minősítéséhez nem szükséges az építető kezdeményezése vagy a hatóság által hivatalból megindított tényleges építésügyi hatósági eljárásnak a lefolytatása, de az építésügyi hatóság megkeresése nem mellőzhető. Az elsőfokú bíróság helytállóan észlelte, hogy a kérdés eldöntéséhez szakhatósági ismeretek szükségesek, a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott, az első tárgyalás jegyzőkönyvében rögzített tájékoztatást is ehhez képest adta meg. A későbbiekben azonban tévedett mind az alkalmazandó eljárási szabályok kiválasztásban, mind az irányadó tényállásra vonatkozó bizonyítási szabályok alkalmazásában.
- [29] Az Ákr. 8. § (1) bekezdés *c*) pontja következtében az Ákr. hatálya nem terjed ki az adó-, valamint a vámigazgatási eljárásra. A perbeli esetben irányadó eljárási szabályokat tartalmazó Air. pedig, még az elsőfokú bíróság által helytállóan megjelölt szabad bizonyítás keretei között sem ad lehetőséget szakhatóság Ákr. szabályainak megfelelő tartalmú közreműködésére. Az építésügyi hatóságnak az adóhatóság megkeresésére adott tájékoztatása nem szakhatósági közreműködés. Ugyanakkor az is megállapítható, hogy az álláspontoknak az adózó és az adóhatóság közötti eltérés esetén az, hogy az adóhatóság által bizonyítottan tekintett tényállás alapján a tevékenység építési hatósági engedély-köteles-e, építési hatósági tudomásulvételi eljáráshoz vagy egyszerű bejelentéshez kötött-e, az építésügyi hatóságtól kapott tájékoztatás alapján dönthető el.
- [30] A perbeli adóigazgatási eljárás során az építésügyi hatóság saját hatósági eljárást folytatott le, annak eredményét közölte az adóhatósággal, de ezt követően az adóhatóság nem pontosította kérdéseit, nem rögzítette, milyen eredmény tekintetében kér tájékoztatást, hanem az egyéb bizonyítékokra alapítva döntést hozott. Az elsőfokú bíróság ugyanezen bizonyítási módszert követte, melynek folytán nem lett feltárva az Afa tv. 142. § (1) bekezdés *b*) pontja szerinti a „tevékenység építési hatósági engedély-köteles, építési hatósági tudomásulvételi eljáráshoz vagy egyszerű bejelentéshez kötött” feltétel be- vagy be nem következése. Felperes alappal hivatkozott felülvizsgálati kérelmében arra, hogy nem mellőzhető az építésügyi hatóság megkeresése. A bizonyítás tartalmára vonatkozó alapos előadásra tekintettel a Kúria mellőzte a felülvizsgálati kérelem

bizonyítási teher átfordulására vonatkozó előadásának érdemi értékelését.

- [31] Mindezekre tekintettel a Kúria a Kp. 121. § (1) bekezdés b) pontja alapján a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érintette, támadott részében megváltoztatta, az alperesi határozatokat az elsőfokú határozatokra kiterjedően a Vadászház tekintetében is hatályon kívül helyezte és az elsőfokú adóhatóságot új eljárások lefolytatására kötelezte. A Spanyol megbízás tekintetében a jogerős elsőfokú ítélet szempontja alapján kell eljárni. A Vadászház esetében az elsőfokú adóhatóságnak az általa elfogadott tényállás paramétereinek megadásával arról kell tájékoztatást kérni az építésügyi hatóságtól, hogy a tevékenység építési hatósági engedélyköteles, építési hatósági tudomásulvételi eljáráshoz vagy egyszerű bejelentéshez kötött-e. Határozatait ehhez képest kell meghozni.

(Kúria Kfv.I.35.301/2022/7.szám)

335 A szerződések, ügyletek adóhatóság általi minősítése kizárólag adóügyi szempontból történik meg, nem jár a felek közötti magánjogi jogviszony átalakításával.

Amennyiben elmarad a bizonyítékok maguk összességében való értékelése, a bíróság nem juthat megalapozott döntésre [2003. évi XCII. törvény (Art) 1. §, 2. §; 1996. évi LXXXI. törvény (Tao tv.) 8. §; 2017. évi CL. törvény (új Art.) 2. §; 1952. évi III. törvény (régii Pp.) 206. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A Kft.-nek (a továbbiakban: Kft.) egyszemélyes tulajdonosa a német székhelyű GmbH (a továbbiakban: GmbH). A GmbH tulajdonosa a C. GmbH., ennek tulajdonosa a KG (a továbbiakban: KG) vállalkozás, amely a cégcsoporton belüli további tulajdonnal is rendelkezik. A felperes birtoka a Kft. 0,0019% tulajdoni hányaddal, kültagja a GmbH 99,9981% tulajdoni hányaddal.
- [2] Felperes menedzsmenete 2010. május 8-án akként határozott, hogy 50 millió €-t utal a GmbH részére. A döntést a felperes gazdasági igazgatója és cégvezetője írta alá. A vezetőség döntése a pénzeszköz visszafizetési kötelezettség nélküli, végleges átadását (a továbbiakban: Átadás) a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: rPtk.) 579–582. §-aira történő hivatkozással ajándékozásnak tekintette. Az Átadásról nem kötöttek szerződést.
- [3] Az ebben az üzleti évben nyereséges felperesnek az Átadásra saját vagyonában nem volt fedezete, az Átadást a D. AG. – 20 millió € – és a C. AG – 30 millió € – által 2010. május 11-én folyósított hitelekkel teljesítette ugyanezen a napon, 2010. május 11-én. A C. AG általi folyósításra abból a bank által biztosított 100 millió € hitelkeretből került sor, amelyben részesülő 12 vállalat közül az 1. helyen a KG, a 10. helyen felperes állt.
- [4] Az Átadást felperes a 2010. üzleti év rendkívüli ráfordításai között számolta el, annak következtében adózás előtti eredménye 4,2 milliárd forint nyereség helyett 9,5 milliárd veszteség lett. Felperes az Átadás összegével nem emelte meg az adózás előtti eredményét, hivatkozva a társasági adóról és az

osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. tv. (a továbbiakban: Tao tv.) 3. számú melléklet A) rész 13. pontjának 2010. január 1. és május 14. közötti szabályaira. Felperesnél a GmbH 210. október 25-én 30 millió € összegű tőkeemelését hajtott végre, melynek forrása a C. GmbH. által a felperest tulajdonló GmbH-ban megvalósított tőkeemelés volt.

- [5] A GmbH a kapott Átadást a 2010. gazdasági év beszámolójának eredménykimutatásában „részesedésekből származó bevétel”-ek között szerepeltette, és már 2010. május 11-én tovább utalta kölcsönként a KG részére. A kapcsolt vállalkozásokra irányadó szabályozás következtében a cégcsoport német székhelyű tagjainál az előzőekben érintett pénzmozgások után nem keletkezett adó fizetési kötelezettség.
- [6] Az elsőfokú adóhatóság a felperesnél 2009–2011. üzleti évekre – 2009. március 1. – 2010. február 28., 2010. március 1. – 2011. február 28. – valamennyi adóra és költségvetési támogatásra kiterjedő bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést végzett.
- [7] A revízió adatai alapján az elsőfokú adóhatóság a felperes javára a 2010. üzleti évre társas vállalkozások különadója adónemben 1 400 000 forint adókülönbötetet állapított meg. Terhére tao adónemben a 2010. üzleti évre 1 052 211 000 forint, innovációs járulék adónemben a 2009. üzleti évre 35 000 000 forint, a 2010. üzleti évre 60 000 forint, összesen 1 147 211 000 forint adóhiánynak minősülő adókülönbötetet állapított meg, adóbírságot szabott ki és késedelemi pótlékot számított fel. Az elsőfokú adóhatóság rögzítette, hogy a reklámhordozó papírok után felperes helytállóan vallotta be és fizette meg a környezetvédelmi termékdíjat a 2009. december – 2010. évekre. A 2009. év megelőző időszakára elévülés miatt nem tehető megállapítás.
- [8] Az alperes a 2061192172 számú határozatával megváltoztatta az elsőfokú döntést. Elévülés miatt elrendelte a I. pontban a felperes terhére innovációs járulék adónemben a 2009. üzleti évre megállapított 35 000 000 forint adókülönbötet törlesztését, a II. pontban a 2009. évre a felperes javára társas vállalkozások különadója adónemben megállapított 1 400 000 forint törlesztését, a III. pontban a törölt adóhiánynak minősülő adókülönbötet után fizetendő 3 500 000 forint adóbírság, valamint 12 076 000 forint késedelmi pótlék törlesztését, a IV. pontban elrendelte a megfizetett jogorvoslati illeték visszafizetését felperes részére. Egyebekben helyben hagyta az elsőfokú döntést.
- [9] Indokolásában az Átadás kapcsán nem csak az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. tv. (a továbbiakban: régi Art.) 1. § (7) bekezdésében írtakra hivatkozott, de arra is, hogy a felperes eljárása a 2. § (1) bekezdésében szabályozott rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe ütközik. Az általa teljesített ügylet kizárólag adóelőny elérését célzó, mesterségesen kialakított konstrukció volt, ezért annak kapcsán nem alkalmazható a Tao tv. 3. számú mellékletének A) rész 13. pontja szerinti adóalap növelése alóli kivételt jelentő eset. Az elsőfokú adóhatóság az ügylet összes körülményét feltárva és megvizsgálva állapította meg, hogy annak kizárólagos célja adóelőny realizálása volt. Az

Átadás ténylegesen osztlék fizetésére irányult és nem pénzeszköz visszafizetési kötelezettség nélküli, végleges átadását célzó ajándékozásra. Így az ügylet nem alkalmazható a Tao tv. 3. számú melléklet A) rész 13. pontja, a rendkívüli ráfordítások összegének változása miatt az Átadás a Tao tv. 8. § (1) bekezdés d) pontjának megfelelően 13 752 000 000 forinttal növeli az adózás előtti eredményt.

A kereseti kérelem

- [10] A felperes keresetében tao, innovációs járulék és környezetvédelmi termékdíj körében kezdeményezte az alperesi határozat bírósági felülvizsgálatát. Az anyagi jogi szabályok sérelme mellett hivatkozott arra, hogy az alperes nem tett eleget indokolási kötelezettségének, a tényállás feltáratlan.
- [11] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.31.999/2016/49. számú jogerős ítéletével az alperes határozatát a rendelkező rész I., II., III. és IV. pontjainak kivételével az elsőfokú határozatra is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú adóhatóságot további bizonyítás lefolytatása érdekében a tao, a környezetvédelmi termékdíj és az innovációs járulék körében új eljárás lefolytatására kötelezte. A felülvizsgálati kérelmet alperes nyújtotta be a tao és a környezetvédelmi termékdíj kérdésében, az innovációs járulékot nem érintette. A Kúria a Kfv.I.35.422/2018/7. számú végzésével ezen ítéletnek felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érintette, felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Iránymutatás szerint a feleknek sem az adóigazgatási eljárásban, sem a bírósági peres eljárásban nem volt további bizonyítási indítványuk, így tehát a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján kell az alperes határozatát felülbírálni.
- [12] Az új eljárásban az elsőfokú bíróság a 40.K.701.602/2020/17. számú jogerős ítéletével az alperesi határozatot a rendelkező rész I., II., III. és IV. pontjai kivételével az elsőfokú határozatra is kiterjedően hatályon kívül helyezte, ezt meghaladóan elutasította felperes keresetét. Az elutasítás a környezetvédelmi termékdíjra vonatkozott, amely kérdésben nem érkezett a Kúriához felülvizsgálati kérelem. A Kúria a Kfv.I.35.186/2021/7. számú végzésével ezen jogerős elsőfokú ítéletnek felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érintette, felülvizsgálati kérelemmel támadott részében az ítélet ellentmondásossága miatt, hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

Az elsőfokú ítélet

- [13] Az új eljárásban az elsőfokú bíróság az alperesi határozatot a rendelkező rész I., II., III. és IV. pontjai kivételével az elsőfokú határozatra is kiterjedően hatályon kívül helyezte, ezt meghaladóan elutasította felperes keresetét. Indokolása szerint az Átadás kérdésében jelen ítéletével helyt adott a kereseti kérelemnek, míg a környezetvédelmi termékdíjhoz tartozó felperesi kereseti kérelmet a 40.K.701.602/2020/17.számú ítéletben írtakkal egyezően elutasította. Az elsőfokú bíróság az innovációs járulék esetében fenntartotta a

3.K.31.999/2016/49. számú ítéletben meghozott, a kereseti kérelemnek helyt adó rendelkezését.

- [14] A jogerős ítélet indokolása szerint az Art. 1. § (7) bekezdésében foglaltak alkalmazása során az állapítható meg, hogy az adóhatóság amennyiben egy ügyletet adójogi szempontból eltérően ítél meg, az esetben igazolnia kell a bizonyítási kötelezettség keretében azt, hogy ez a szerződés más leplezett ügyletet takar és a felek szándéka valamely adóelőny megszerzésére irányult, az Art. 2. § (1) bekezdésében írtakra is figyelemmel. Az alperes az Átadás kérdésében eleget tett tényállás tisztázási kötelezettségének, tételesen felsorolta azokat a tényeket, amelyekre megállapítását alapozta. Az elsőfokú bíróság az egyes alperesi megállapításokat külön-külön ütköztette a felperesi érveléssel. Megállapította, az, miszerint az Átadás következtében felperesnek jelentős összegű vesztesége keletkezett, nem alkalmas az ügylet átminősítésére, ugyanis az ajándékozás lényegi elemei között nem szerepel ilyen követelmény. Az adóhatóságnak az a megállapítása, hogy felperes jelentős hitelt vett fel, tényszerű volt, de nem elegendő a jogcím megváltoztatására. Az a tény, hogy az ajándékozásra való döntésnél és az osztlék kifizetésnél is részben vagy egészen azonosak a döntéshozók, még nem jelenti azt, hogy a felperes túllépte volna a döntés meghozatala során az ajándékozásra szükséges korlátokat. Ugyancsak nem teszi lehetővé az ügylet átminősítését az a tény, hogy az ügylet helye, jellege, nagyságrendje miatt felperes alapító okirata és számviteli politikája szerint elengedhetetlen volt a tulajdonosi jóváhagyás. Az, hogy az ajándékozást követően az anyavállalat az ajándékként kapott összeggel mit tesz, mire használja fel, az ajándék jogcímének megváltoztatására nem alkalmas. A felperesnek az a képessége, hogy lehetősége lett volna más jogcímen kifizetést teljesíteni, nem értékelhető akként, hogy ezen képesség szerinti lehetőség valósult volna meg. Ugyancsak nem alapozza meg az alperesi megállapítást az a körülmény, hogy bár felperes nyereséges volt, mégis a korábbi veszteséges évek gyakorlatával egyezően tőkeemelésre volt szükség az Átadás következtében.
- [15] Az elsőfokú bíróság felperesi előadásként értékelte a felperes által csatolt szakvéleményt, amely azt a megállapítást tartalmazza, hogy az osztlékfizetés formai feltételeinek a perbeli szerződés nem tett eleget. A releváns kérdéskör e tekintetben értékelhető megállapítást tartalmazott, abban a formában, hogy a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. tv. 94. § (3) bekezdése alapján az aláírók, azaz a beltág ügyvezetői a felperes üzletvezetésére kijelölt személyek voltak. A perbeli konstrukcióhoz tartozóan a döntés megfelelt egy szabályos ajándékozási ajánlatnak.
- [16] Az ügylet magánjogi szempontból tartalmi és formai követelmények alapján is érvényes ajándékozási szerződésnek minősül, annak osztlék fizetesként történő átminősítése nem volt megalapozott. Az alperes a másodfokú határozatban felsorolta azokat a tényeket, amelyek erre a következtetésére vezettek, de ezek sem egyenként, sem összességükben nem voltak elégségesek az átminősítéshez.
- [17] A német adóhatóság válasza csak arra vonatkozott, hogy az anyavállalat a kérdéses összeget

részesedésből származó bevételként mutatta be, azonban a tartalom felderítése nélkül ez nem alkalmas az adóhatóság átminősítésének alátámasztására, ugyanis nem állt rendelkezésre a felperes anyavállalatának teljes könyvelése, csak azok az információk, amelyeket a célzott megkeresésre a német adóhatóság közölt. A felek szándéka, amely a szerződés elsődleges értékelését teszi lehetővé, alapján nem igazolt, hogy ne ajándékozásnak minősült volna. Abban az esetben, ha egy ügylet több jogi kategóriába besorolható, az adózó nem zárható el attól, hogy számára kedvezőbb adókötelezettséget megállapító formát és tartalmat válassza. Felperes a számára kedvezőbb, ingyenes eszköz átadást választotta és ebből a szempontból közömbös, hogy ennek forrása a hitelfelvétel volt és annak következménye a tőke felemelése.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [21] Az alperes felülvizsgálati kérelemben az elsőfokú jogerős ítéletnek társasági adónemben történő hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a felperes keresetének elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozathozatalára utasítását kérte. Kérte a jogerős ítélet rendelkező része és indokolása közötti összhang megteremtését.
- [22] Álláspontja szerint a jogerős ítélet a rendelkezésre álló bizonyítékok hiányos, illetve okszerűtlen értékelésével az alperesi határozatokban és nyilatkozatokban előadottak figyelembevételének elmulasztásával sérti a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (a továbbiakban: rPp.) 206. § (1) és 221. § (1) bekezdéseiben foglaltakat. A jogerős ítélet továbbra is figyelmen kívül hagyja a rendeltetésellenes joggyakorlással összefüggésben kialakult bírói gyakorlatot. A régi Art. általánosságban határozza meg a rendeltetésellenes joggyakorlást, pontos elhatárolást, hogy az milyen magatartással valósul meg, nem ad. Álláspontja szerint az ehhez szükséges tényállást kellően feltárta, a releváns tények tekintetében beszerezte a bizonyítékokat, az eljárási szabályokat betartotta, a bizonyítékok okszerű és logikus értékelését adta, tartalmazza az alperesi határozat.
- [23] A jogerős ítélet szerint az alperes egyrészt eleget tett tényállás tisztázási kötelezettségének, másrészt azonban nem vette figyelembe a felperes javára szolgáló tényeket. A két megállapítás azonban kizárja egymást. Az ítéleti megállapítások azért sem helytállóak, mert nem alkalmasak annak bizonyítására, hogy a felperes a vizsgált jogügyletben rendeltetésszerű joggyakorlást valósított volna meg. Az elsőfokú bíróság nem a leplezett ügylet szempontjából vizsgálta az ajándékozást, hanem általánosságban rögzítette megállapítását, azaz azt az ajándékozást tekintette valós szándéknak, amely a felperesnél veszteséget eredményez és az értékelést is ennek megfelelően végezte el. A magánszemélyek közötti ajándékozás példaként való felhívása azért nem lett releváns, mert a magánszemélyek közötti emocionális körülmények is felmerülnek, amelyek a valós gazdasági életben nem túl nagy gyakorisággal fordulnak elő. Ennek folytán a magánszemélyek közötti ajándékozás nem hasonlítható össze az anyavállalat és a leányvállalat egymás közötti ügyletével. Az elsőfokú bíróság ebből vont le azt a következtetést, hogy az ajándékozás átminősítéséhez nem elégséges a felperes veszteséges működése. Az elsőfokú bíróság nem adott okszerű magyarázatot a nagy összegű hitelt felvételének elvetésére. Teljes mértékben figyelmen kívül hagyta, hogy a hitelként felvett összeget még aznap egészében átutalták az anyavállalat számlájára, azaz az „ajándék” teljes egészében fedezet nélkül, a felvett hitelből lett finanszírozva. A jogerős ítéletnek az a megállapítása tehát, hogy a hitel az ajándékozott érték csupán egy részének szolgált fedezetül, nem helytálló.
- [24] A jogerős ítéletnek a managementi döntés jóváhagyását érintő indokolása nem értelmezhető sem nyelvtanilag, sem a vizsgált ügylet vonatkozásában. Az elsőfokú bíróság az alperesi tényállítások közül újabb három körülményt emelt ki, azonban itt sem adta okszerű magyarázatát annak, hogy az összefüggések miért nem alkalmasak a valós szándék szerinti átminősítéshez, azaz nem tett eleget indokolási kötelezettségének. A jogerős ítélet teljes mértékben figyelmen kívül hagyta az alperesi tényadatokkal bizonyított személyi, tulajdonosi összefonódásokat, a hitelfelvétel és az „ajándékozás” közt eltelt rövid időtartamot, továbbá azt is, hogy a vizsgált időszakban az ajándékozó felperesnél tőkeemelés vált szükségessé. Az elsőfokú bíróság a régi Art. 1. § (7) bekezdésére hivatkozással, mindennemű magyarázat és indokolás nélkül utasította el az átminősítésnek azokat a szempontjait, hogy a tőkeemelés, a veszteséges működés, az, hogy a 2010–2011. üzleti év lett volna az első adófizetési kötelezettséggel terhelt gazdasági év.
- [25] A jogerős ítéletben hivatkozott szakvélemény a feltett kérdéseket kizárólag magánjogi szempontból válaszolta meg, adójogi szempontból nem vizsgálódott, ezt rögzítette is, azzal, hogy a vizsgálódást szükséges szakmai tapasztalat, szakudás, tapasztalat hiányában nem végezte el. Ennek folytán megállapítható, hogy a szakvélemény az ügy szempontjából semmilyen relevanciával nem bírt. Egyébként a Kúriának a legelső elsőfokú ítélethez kapcsolódó Kfv.I.35.422/2018/7. számú végzésének [46] pontja is tartalmazza, hogy a leplezett ügyletnek a lényeg éppen az, hogy nem a valós ügyletnek, hanem a leplezett ügyletnek felel meg formailag. Ennek folytán az ügylet formális jellemzői tudatosan keltik azt a látszatot, hogy az alkalmazott jogi forma és a valóság megegyezik, azonban a rendeltetésellenes joggyakorlás elbírálása során ennek semmilyen relevanciája nincs.
- [26] Előadta, hogy a külföldi adóhatóság csakúgy, mint bármely adóhatóság, az anyavállalat által átadott könyvelési iratanyag, nyilatkozatok figyelembevételével adja meg a tájékoztatást a megkereső adóhatóságnak. A német adóhatóság válaszából és annak mellékleteiből lehetett arra következtetni, hogy a felvett hitelnek tényleges gazdasági haszna felperesnél nem volt, mivel a napi működéséhez vagy beruházáshoz, fejlesztéshez nem volt rá szüksége. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az alperesi másodfokú határozatnak az osztlék és a német szabályozás kapcsán tett érdemi reagálását, amelyben egyértelműen rámutatott arra, hogy a német jogszabályoknak megfelelő számviteli szabályozás nem a magyar jogszabályok értelmezésének szab határt.

- [28] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítéletnek a hatályban tartását indítványozta.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [30] Az alperes felülvizsgálati kérelme alapos.
- [31] A Kúria a rPp. 272. § (2), 275. § (1) és (2) bekezdései alapján a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között, az ott megjelölt jogszabályok szerint, a rendelkezésre álló iratok alapján vizsgálhatja felül. Tekintettel arra, hogy a jelen felülvizsgálati kérelem az eljárás sorában már a harmadik, a Kúria rögzíti, hogy ugyan a jelen felülvizsgálati eljárás érdemi tartalma kizárólag a tao adónemhez kapcsolódik, az alperesi felülvizsgálati kérelemnek a jogerős ítélet rendelkező rész helytállóságát vitató előadása miatt, kizárólag eljárásjogi szempontból, érintenie kellett az innovációs járulék tekintetében a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.31.999/2016/49. jogerős ítéletében már meghozott, a keresetnek helyt adó, felülvizsgálati kérelemmel nem támadott rendelkezést is.
- [32] Adójogi, illetőleg számviteli szabályok kizáró rendelkezéseinek hiányában gazdasági társaságok esetében is van lehetőség a rPtk. szerinti ajándékozásra, azaz létezik olyan szerződés típus, melynek keretei között a felek kifejezhetik ilyen irányú szándékukat. Az ügylet a tao szempontjából ingyenes eszközátadásnak minősül, amely a Tao tv. perbeli időszakra irányadó, 2010. január 1. és 2010. május 14. között hatályos 3. számú melléklet A)13) pontja következtében a felperesi külföldi részvételű szervezeti struktúrában is a vállalkozási tevékenység érdekében felmerült költségnek, ráfordításnak minősült, és így nem növelte az adózás előtti eredményt. Az ügylet ajándékként való kezelése felperes számára a tao szempontjából kedvezőbb adózoói helyzetet eredményezett, mintha ugyanezen összeg más jogcímen lett volna kifizetve a kültag GmbH részére. Ez volt az az tényállási elem, amely miatt az adóhatóság részéről felmerült a régi Art. 1. § (7), 2. § (1) és Tao tv. 1. § (2) bekezdésének, az ügyletek tartalom szerinti minősítést előíró elv, és a rendeltetésszerű joggyakorlásra vonatkozó követelmény alkalmazásának kérdése. Az elsőfokú bíróság helytállóan vizsgálódott a jogerős ítélet sarkalatos pontjaiban – amelyek lefedték az alperesi indokolást és a keresetet – ezen jogszabályi keretek között.
- [33] A régi Art. 1. § (7) bekezdése szerint a szerződést, ügyletet és más hasonló cselekményeket valódi tartalmuk szerint kell minősíteni; az érvénytelen szerződésnek vagy más jogügyletnek az adózás szempontjából annyiban van jelentősége, amennyiben gazdasági eredménye kimutatható. Az Alkotmánybíróság 724/B/1994. számú határozatában még az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. tv. – a jelen eljárásban alkalmazandó régi Art. 1. § (7) bekezdésével azonosan szabályozó – 1. § (7) bekezdés kapcsán rögzítette azt az adóigazgatási eljárásokban napjainkig töretlenül érvényesülő elvet, hogy ezen rendelkezés nem biztosít az adóhatóságnak jogosultságot arra, hogy a szerződő felek szerződési autonómiájába beavatkozzon. Az adóügyi és a polgári jogi jogviszony ugyanis egymástól elválnak, és az adóhatóság megállapítása nem hat ki a felek polgári

jogi jogviszonyára. Az adóhatóság minősítése kizárólag adóügyi szempontból releváns, és az a közjogi jogviszonyban nem álló harmadik személyre kihatással nincs. Az Art. 1. § (7) bekezdése csak arra biztosít jogot az adóhatóságnak, hogy ha a nyilatkozatban kifejezésre jutó akarat és a tényleges szerződési tartalom egymástól eltér, a jognyilatkozatokat a palástolt ügylet szerint minősítse. Ez azonban nem módosítja – nem is érinti – a felek közötti polgári jogi szerződést, hanem csak a jognyilatkozat adóügyi minőségét határozza meg. A Kúria ítélkezési gyakorlata ezt a megközelítést alkalmazta pl. az EBH 2008.1823. és EBH 2006.1568. számú döntésekben.

- [34] A régi Art. 2. § (1) bekezdés szerint az adójogviszonyokban a jogokat rendeltetésszerűen kell gyakorolni. Az adótörvények alkalmazásában nem minősül rendeltetésszerű joggyakorlásnak az olyan szerződés vagy más jogügylet, amelynek célja az adótörvényben foglalt rendelkezések megkerülése. A Tao tv. 1. § (2) bekezdése alapján az adókötelezettséget, az adót befolyásoló, annak csökkenését eredményező szabály, adóelőny (adómentesség, adókedvezmény) annyiban alkalmazható, érvényesíthető, amennyiben az annak alapjául szolgáló jogügylet (jogügyletek sorozata) megvalósítja a szabály, az adóelőny célját és tartalmát tekintve valós gazdasági, kereskedelmi okok alapozzák meg. Az alkalmazhatóságot, az érvényesíthetőséget annak kell bizonyítania, akinek az érdekében áll. Ha a jogügylet (jogügyletek sorozata) alapján az állapítható meg, hogy annak fő célja vagy egyik fő célja olyan adóelőny az egyik fél vagy a felek számára, amely ellentétes az alkalmazandó adójogszabály tárgyával vagy céljával, akkor a jogügylet (jogügyletek sorozata) alapján elszámolt költség, ráfordítás nem minősül a vállalkozás érdekében felmerült költségnek, ráfordításnak, illetve adóelőny nem érvényesíthető.
- [35] A rendeltetésszerű joggyakorlás elvének kérdésében – akár a régi Art. akár a Tao tv. szempontjából – a Kúria már több határozatot hozott. Az EBH 2010.2202. számú döntésében egyértelművé tette, hogy a rendeltetésszerű joggyakorlás elvébe ütköző, adókiérvényesítés célzatú ügyletek sorozata alapján jogszabályellenes az adózás előtti eredmény csökkentése. A KGD2016. 89. számú döntésében a Kúria úgy foglalt állást, hogy visszaélészerű magatartás akkor is lehetséges, ha az adott ügylet alapvető – és nem pusztán kizárólagos – célja az adóelőny megszerzése. A Kúria a jelen ügyben legelőször hozott Kfv.I.35.422/2018/7. számú végzése [43] pontjában visszautalt a Kfv.VI.35.575/2012/8., Kfv.V.35.759/2014/5., Kfv.I.35.720/2015/8., Kfv.I.35.110/2017/4. számú ítéletekre. Ezekből a Kúria azt emelte ki, hogy valamennyi esetből megállapítható, hogy visszaélészerű magatartásnak, rendeltetésszerű joggyakorlásnak kell minősíteni az ügyletet akkor, ha az döntően, alapvetően adóelőny megszerzését célozza. A határozatokban a Kúria többször kifejtette, hogyan kell a régi Art. 2. § (1) bekezdésében szabályozott rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét az egyes konkrét esetekben alkalmazott jogi megoldásokkal egybevetni. Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy a magyar adójog gyakorlatában megfelelően

- kidolgozott a rendeltetésszerű joggyakorlásba ütköző magatartások értékelésének kérdése.
- [36] A jelen jogerős ítélethez vezető megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a Kúriától kapott iránymutatásnak megfelelően a tao tekintetében már mind az ügylet minősítése, mind a rendeltetésszerű joggyakorlás szempontjából lefolytatta az alperesi határozat érdemi bírósági felülvizsgálatát. Helytállóan állapította meg indokolása [49] pontjában, hogy amennyiben az adóhatóság egy ügyletet az adózó által alkalmazottól eltérően ítél meg, az esetben igazolnia kell a bizonyítási kötelezettség keretében azt, hogy ez a szerződés leplezett ügyletet takar, továbbá a felek szándéka valamely, a rendeltetésellenes adóelőny megszerzésére irányult. A korábbiakban, a [45] pontban az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alperes eleget tett a régi Art. 97. § szerinti tényállás tisztázási kötelezettségének, de nem vett figyelembe mindent, a felperes javára szolgáló tényeket nem megfelelően értékelte. Az elsőfokú bíróság ennek megfelelően végezte el a rendelkezésre álló bizonyíték értékelését, ideértve a felperes által csatolt szakvéleményt is. Eljárása során azonban nem tartotta meg a rPp. bizonyítékok értékelésére vonatkozó szabályait, illetve nem vette figyelembe az alperesi határozat indokolásának azon részét, amely a bizonyítékok értékelésének módszerére hivatkozva tartalmában a régi Art. 5. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. tv. 50. § (6) bekezdésére utal. Eszerint a hatóság a bizonyítékokat egyenként és összességükben értékeli, és az ezen alapuló meggyőződése szerint állapítja meg a tényállást. A rPp. 206. § (1) bekezdés alapján a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el. Az elsőfokú bíróság a felperesi érvelésbe illeszkedő bizonyítékokat egyenként, egymástól izoláltan elemezte, teljes mértékben elmaradt azoknak a bizonyítékok összeségével való egybevetése.
- [37] A Kúria példaként utal az alperes által relevánsnak tekintett azon tényállási elemre, amely szerint az érintett időpont felperes első, tao fizetést megalapozó nyereséges éve volt. Az Átadáshoz azonban nem csak a nyereséget használta fel felperes, de még veszteséget eredményező hitelt is fel kellett vennie. Az elsőfokú bíróság az alperesi megállapítást kizárólag az ajándékozás jogi természetének keretein belül értékelt, elmaradt annak figyelembevétele, hogy a felperest 99,9981%-ban tulajdonló GmbH az Átadást a felperes saját tőkéjének terhére történt kifizetésként kezelte, ami szükségessé tette a felperesnél a tőkeemelés.
- [38] Az elsőfokú bíróság a jogerős ítélet [53] pontjában, hivatkozással a felperes által csatolt szakvéleményre, azt állapította meg, hogy „felperes és a csoport tagja, felperes anyavállalata ügylete magánjogi szempontból tartalmi és formai szempontok szerint is érvényes ajándékozási szerződés minősült és az adóhatóság által feltárt tényekre figyelemmel annak osztalékfizetésként történő átminősítése nem volt megalapozott.” Ezzel egyrészt teljes mértékben figyelmen kívül hagyta, hogy az ajándékozás kétoldalú jogügylet, írásbeli szerződés hiányában a gazdasági társaság GmbH beszámolójának eredménykimutatása – melyet maga a felperes bocsátott az ellenőrzés rendelkezésére – igazolhatná az ajándék elfogadására vonatkozó akaratnyilvánítást, ez azonban hiányzik. A GmbH az összeget „részesedésekből származó bevétel”-ek között szerepeltette. Felperes a saját maga által szolgáltatott bizonyítékok között nem tárt elő a GmbH részéről ajándék elfogadását igazoló számviteli dokumentumot, miközben a Tao tv. 1. § (2) bekezdése alapján az Átruházás esetében ráfordításként való elszámolhatóságot mint kedvezményt, felperesnek kellett volna bizonyítani. A német adóhatóság által a magyar adóhatóság megkeresésére adott válaszból sem lehet arra következtetni, hogy a GmbH-t ajándék elfogadásának szándéka vezérelte volna. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok összevetés nélküli, egyenként való értékelésével juthatott arra a következtetésre, hogy az alperes „egyetlen körülményt sem tárt fel, amely alapján az átadott pénzeszköz osztalékká minősítése megalapozott lenne.”
- [39] Ugyancsak nem volt tekintettel az elsőfokú bíróság a régi Art. 1. § (7) bekezdésének arra a saját maga által is rögzített szabályára, hogy az adóhatóság minősítése kizárólag adóügyi szempontból releváns: így az, hogy az Átadás ügylete magánjogi szempontból minek minősül, nem alkalmas adójogi szempontból ráfordításként való elszámolhatóság megalapozására. Helytállóan tért ki arra az alperes felülvizsgálati kérelmében, hogy a palástolt ügylet formai jegyeinek hiánya éppen magából az elleplezési szándékból következik. A Kúria az átminősítés kérdése kapcsán hangsúlyozza, hogy az alperest az adóigazgatási eljárásban annak bizonyítása terhelte, hogy az Átadás nem ráfordításként elszámolható ajándékozás. Az, hogy ez osztalékélelőleg vagy osztalék, a perbeli adójogi következmények szempontjából csak annyiban lényeges, amennyiben a GmbH felperesi nyereségből való részesedésének kimutatható szándék cáfolja az ajándékozást: ennek vizsgálata vezet át a rendeltetésszerű joggyakorlás kérdéséhez.
- [40] A Kúria még az Átadás valódi tartalom szerinti minősítése kapcsán utal arra, hogy az elsőfokú bíróság a jogerős ítélet [58] pontjában megjelölt Kfv.I.35.066/2021/6. számú ítéletet tévesen alkalmazta a rendeltetésszerű joggyakorlására. Ez az ítélet az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. tv. (a továbbiakban: új Art.) 2. § (1) bekezdés szerinti valódisági klauzula alkalmazásáról szól, amely tartalmában a régi Art. 1. § (7) bekezdése szerinti követelménnyel azonos, és nem a régi Art. 2. § (1) bekezdésével. Ez utóbbi szabály az új Art. 1. §-ában jelenik meg: Az adójogviszonyokban a jogokat rendeltetésszerűen kell gyakorolni. Az adótörvények, önkormányzati rendeletek alkalmazásában nem minősül rendeltetésszerű joggyakorlásnak az olyan szerződés vagy más jogügylet, amelynek célja az adótörvényben, önkormányzati rendeletben foglalt rendelkezések megkerülése. A Kúria a Kfv.I.35.066/2021/6. számú ítéletében is azt tekintette irányadónak a valódisági klauzula kapcsán, hogy az adóhatóságnak a feltárt adatok alapján kell minősítenie az ügyleteket.

- Visszaulva az előzőekre a Kúria hangsúlyozza, hogy ez a minősítés csak valamennyi adat együttes értékelésével valósulhat meg.
- [41] Az elsőfokú bíróság az előzőekben érintett Kúria Kfv.I.35.066/2021/6. számú ítéletére hivatkozva, a rendeltetésszerű joggyakorlás kérdése kapcsán fogalmazta meg azt, hogy „alperes nem bizonyította csak állította a felperes rendeltetésszerű joggyakorlását, sem erre vonatkozó szándékát. A szándékot a rendeltetésszerű joggyakorlás megállapítása során vizsgálni kell, azonban osztalékfizetéssé minősítés esetén erre való hivatkozással nem pótolhatóak az osztalékfizetés kötelező törvényi elemei, és nem írhatók felül az osztalékfizetés törvényben foglalt feltételei.” A Kúria visszaulva a [39] pontban írtakra: azt, hogy az Átadás osztalékkelőleg vagy osztalék, a perbeli adójogi következmények szempontjából csak annyiban releváns, amennyiben a GmbH felperesi nyereségből való részesítésének kimutatható célja cáfolja az ajándékozást. Az adóhatósági megállapítások vizsgálatakor pedig – mint arra a korábbiakban már szintén kitért a Kúria – nem elégséges a bizonyítékok csak önmagukban való értékelése, azokat összeségükben kell figyelembe venni.
- [42] A bizonyítékok összességben való értékelése során különös jelentőséggel bír az a körülmény, hogy a felperes az ajándékozást teljes egészében hitelből fedezte, mindennemű saját forrás nélkül, továbbá az ajándékozásról való döntés során a döntéshozó személyek az osztalék kifizetés során is részben vagy egészben azonosak. Lényeges továbbá, hogy az ügylet helye, jellege, nagyságrendje miatt a felperes alapító okirata és számviteli politikája szerint elengedhetetlen volt a tulajdonosi jóváhagyás, mint ahogy az a körülmény is, hogy felperes képes lett volna-e az összeget osztalékként kifizetni. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy az Átadás következtében tőkeemelésre volt szükség. Releváns információ az is, hogy az anyavállalat a felperes által juttatott összeget „részesedésekből származó bevétel”-ek között könyvelte. A hitelt a felperes kifejezetten és kizárólagosan csak az anyavállalata részére történő kifizetés érdekében vette fel és azonnal, még a hitelfelvétel napján tovább utalta az anyavállalatának. A felperes korábban társasági adót egyáltalán nem fizetett, ez lett volna az első olyan gazdasági év, amikor társasági adófizetési kötelezettsége felmerült. A bizonyítékok összességének értékelése alapján a felperesnél az Átadás ráfordításként történő elszámolása a Tao törvényben foglaltak megkerülése, tartalmában nem rendeltetésszerű joggyakorlás. A felperes ezirányú kereseti kérelme nem megalapozott.
- [43] A bizonyítás körében egyebekben a Kúria helytállóan tekinti a jogerős ítélet azon megállapítását, amely szerint abban az esetben, ha egy ügylet több jogi kategóriába besorolható, az adózó nem zárható el attól, hogy számára kedvezőbb adókötelezettséget megállapító formát és tartalmat válassza. A szabály alkalmazhatóságának azonban feltétele az, hogy a jogcím kiválasztására vonatkozó akarat kétséget kizáróan azonosítható legyen, mögötte ne álljon palástolt ügylet. A perbeli esetben azonban nem azt lehetett megállapítani, hogy a pénzösszeg átadása jogszerű adózási magatartás követése mellett több jogcímen is megvalósítható, hanem azt, hogy a felperes által alkalmazott jogcím egy másik ügylet palástolását célozta, így nem eredményez jogszerű adózási magatartást.
- [45] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel nem támadott környezetvédelmi termékdíjra vonatkozó, a keresetet a megelőző ítéletre visszautalással alaptalannak értékelő megállapítását nem érintette. Támadott részében, a társasági adónemben a rPp. 275. § (4) bekezdése és 339. § (1) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a felperes keresetét a társasági adó tekintetében is elutasította. A felperes az innovációs járulék adónemben már pernyertes lett, így ebben a kérdésben, a jogerős ítélet rendelkező része és indokolása közötti ellentmondás feloldása érdekében szükséges lett az új eljárás lefolytatásának elrendelése, amelyet a Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.31.999/2016/49. számú ítéletében az innovációs járulékra nézve adott iránymutatás szerint kell lefolytatni. Az új eljárásban alperesnek az adókötelezettségeket és a kapcsolódó jogkövetkezményeket kell átszámolni.
- (Kúria Kfv.I.35.273/2022/8.szám)
- 336** A tisztességes bírósági eljárás része a tárgyalás igazságosságának biztosítása [2017. évi I. törvény (Kp.) 2. §, 73. § (1) bek., 76. § (1) bek.; 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 149. § (3) bek.; Alaptörvény 25. cikk (1) bek., XXVIII. cikk (1) bek.; 3295/2022. (VI. 24.) AB határozat; 6/1998. (III. 11.) AB határozat; EJEE 6. cikk].
- A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás**
- [1] A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Baranya Megyei Adó- és Vámigazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) 2015. január és 2016. december közötti (I. vizsgálati időszak), és önálló eljárás keretében 2017. január és október közötti időszakra (II. vizsgálati időszak) általános forgalmi adó (a továbbiakba: áfa) adónemben a felperesnél bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést végzett.
- [6] Az I. vizsgálat eredményeként az elsőfokú adóhatóság 4324350112 iktatószámú határozatával a felperes terhére 109 167 000 Ft – adóhiánynak minősülő – adókülönbözetet állapított meg és az adóhiány után 200%-os mértékű adóbírság, továbbá késedelmi pótlék előírásáról rendelkezett.
- [7] A II. vizsgálati időszakra az elsőfokú adóhatóság 4314660946 számú határozatában a felperes terhére 23 926 000 Ft – adóhiánynak minősülő – adókülönbözetet állapított meg, mely után 200%-os mértékű adóbírságot és késedelmi pótlékot számított fel.
- [8] A felperes fellebbezése folytán eljáró alperes 2234942232 iktatószámú határozatával a 4324350112, valamint a 2234457082/2021 iktatószámú határozatával a 4314660946 számú határozatot helybenhagyta. Döntését az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.) 119. § (1) bekezdésére, a 120. § a) pontjára, a 127. § (1) bekezdés a) pontjára, a 147. § (1)–(2) bekezdéseire, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Sztv.) 15. § (3) bekezdésére, a 165. § (1), (2) bekezdéseire, a 166. §

(1) és (2) bekezdéseire, a 167. § (1) bekezdésére, az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: régi Art.) 1. § (7) bekezdésére, a 2. § (1) bekezdésére, a 6/A. § (1) bekezdés *b*) pontjára, a 6/C. § (3)–(4) bekezdéseire, a 170. § (1)–(2) bekezdéseire és a 171. § (1)–(2) bekezdéseire alapította.

A kereseti kérelem, az alperes védírata

- [9] A felperes mindkét határozatot keresettel támadta, az alperes 2234942232 iktatószámú határozatával szemben a szervezeti változásokat követően a Pécsi Törvényszéken (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) 101.K.700.110/2020. számon, míg a 2234457082/2021 iktatószámú határozattal szemben 101.K.700.176/2020. számon indult peres eljárás, melyek egyesítés után 101.K.700.110/2020. számon folytatódtak.
- [10] A felperes végső formában fenntartott, mindkét vizsgálati időszakra vonatkozó keresetében kérte alperes határozatainak elsődlegesen az elsőfokú határozatokra is kiterjedő megváltoztatását, a megállapított adókülönbözet, adóbírság és késedelmi pótlék törlését, másodlagosan az elsőfokú határozatokra is kiterjedő megsemmisítését vagy hatályon kívül helyezését és az elsőfokú hatóság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 92. § (1) bekezdés *a*) és *b*) pontjaira hivatkozással. Kérte keresetlevelében valamennyi tárgyalás esetleges távollétében megtartását.
- [11] Álláspontja szerint a másodfokú határozatok ténybelileg és jogilag megalapozatlanok, jogszabálysértőek, az elsőfokú határozatok alaki hibában szenvednek, semmissék.
- [13] Az alperes védíratában a keresetek elutasítását kérte. Álláspontja szerint határozatai megfelelnek a Ket. 72. § (1) bekezdése szerinti előírásoknak, a jogorvoslati eljárásra irányadó szabályokat megtartotta, további bizonyítás lefolytatása nem volt indokolt, semmisségi ok nem áll fenn.

A jogerős határozat

- [16] Az elsőfokú peres eljárás során az elsőfokú bíróság 2022. január 14. napjára tárgyalást tűzött, amelyre a feleket szabályszerűen megidézte. A felperes a tárgyalást megelőzően 2022. január 11-én igazolási kérelmet nyújtott be, bejelentette a jogi képviselő és a helyettesítésre jogosult ügyvédek Covid érintettségét, melyet okiratokkal is alátámasztott (47. számú irat), majd 2022. január 12-én bizonyítási indítványt terjesztett elő (48. számú irat).
- [17] Az elsőfokú bíróság 2022. január 14-én tartott tárgyaláson a jegyzőkönyvben rögzítette, hogy a felperesi képviselő szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg, 47., 48. sorszámú iratban távolmaradását kimentette, a tárgyalás megtartásának akadálya nincs. A felperes igazolási kérelmét nem bírálta el, az alperesi nyilatkozat felvételét követően a tárgyalást berekesztette.
- [18] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével a keresetet elutasította.
- [23] Az adóbírság jogalapjával és összszerszerűségével kapcsolatban megállapította, hogy mindkét vizsgálati időszakban a felperes aktív résztvevője volt a láncolatnak, egyértelműen megvalósult az Art 170. §

(1) bekezdésében foglalt körülmény, jogszerűen került sor 200%-os bírság kiszabására. A felperes által előterjesztett egyéb indítványokat, kifogásokat sem minősítette alaposnak, melyet az ítélet indokolásában részletesen kifejtett.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [24] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárásra kötelezését kérte a Kp. 121. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján, másodlagosan a jogerős döntés megváltoztatását, alperes határozatának az elsőfokú határozatra is kiterjedő megsemmisítését és az adóhatóság új eljárásra, új határozat hozatalára kötelezését a Kp. 121. § (1) bekezdés *b*) pontja alkalmazásával.
- [25] Több eljárási jogsértésre, kiemelten a Kp. 2. §-a szerinti tisztességes eljáráshoz való joga megsértésére hivatkozott, utalt az Emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény 6. cikkelyére, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére. Álláspontja szerint sérült a Kp. 76. § (1) bekezdése, mivel az elsőfokú bíróság a tárgyalási jegyzőkönyvből is megállapíthatóan anélkül rekesztette be a tárgyalást, hogy elmaradt az összefoglaló nyilatkozat megtételére történő felhívás, ez okból is sérült a tisztességes tárgyaláshoz való joga.
- [26] Fenntartotta, részletesen ismertette a fellebbezésében, a keresetében foglalt jogi érveit, az adóhatóság által elkövetett eljárási és anyagi jogi jogszabálysértéseket, az elsőfokú ítéleti megállapításokkal kapcsolatos álláspontját.
- [27] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Indokolása szerint a döntés megalapozott, megfelel a vonatkozó jogszabályi előírásoknak, részletes tényállást tartalmaz. Az elsőfokú bíróság a tisztességes eljárás alapvető követelményeit nem sértette meg, a bizonyítási eljárást a szükséges mértékben lefolytatta, maradéktalanul elvégezte a bizonyítékok értékelését, a szükséges tájékoztatást megadta, az eljárási jogokat nem csorbította. A 2022. január 14-i tárgyalási jegyzőkönyv tartalmazza, hogy az elsőfokú bíróság a Kp. 76. § (1) bekezdése alapján berekesztette a tárgyalást, mely az eljárásrend megtartását igazolja.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [28] A felülvizsgálati kérelem alapos.
- [29] A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdésének, továbbá a 120. § (5) bekezdésének megfelelően a rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján vizsgálta felül.
- [30] Az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése deklarálja a bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységét. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. A Kp. 2. §-a meghatározza a bíróság feladatát, amely tisztességes eljárás keretében hatékony bírói jogvédelem biztosítása, a per ésszerű időn belüli

- befejezése, a perkoncentráció és az eljárási igazságosság érvényesülése érdekében annak biztosítása, hogy a felek eljárási jogaikat gyakorolhassák és kötelezettségeiket teljesíthessék.
- [31] A közigazgatási perben érvényesülő tisztességes bírósági eljárásról való alapvető jog Alaptörvényen alapuló alkotmányos követelményeit az Alkotmánybíróság a 3295/2022. (VI. 24.) AB határozatában fogalmazta meg. A tisztességes eljárás (fair trial) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes (6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]). Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembevételével. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismérveket. Nevesíteni lehet ugyanakkor számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a tisztességes bírósági eljárás része a bírósághoz fordulás joga (3215/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [11]–[13]), a tárgyalás igazságosságának biztosítása (36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [66]). Az Alkotmánybíróság 7/2013. (III. 1.) AB határozata szerint a tisztességes eljárás követelménye olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni. E joggal szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [3174/2014. (VI. 18.) AB határozat, 7/2013. (III. 1.) AB határozat].
- [32] A Kúria is több ítéletben értelmezte átfogóan a tisztességes eljárásról való jogot. A Kpkf.37.589/2012/2. számú kúriai döntés szerint a tisztességes eljárás szorosan összefügg a védelemhez való joggal. Mind az Alkotmánybíróság, mind pedig az Európai Jogok Egyezményének (EJEE) a tisztességes eljárást rögzítő 6. cikke és az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) ezen alapuló gyakorlata szerint a tisztességes eljárás követelményét az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. A Kúria a Kfv.I.35.243/2022/11. számú döntésében kifejtette, hogy a tisztességes bírósági eljárásról való alapjog sérelmét eredményezheti olyan eljárásjogi vagy anyagi jogi szabály megsértése, amely az eljárás valamelyik szereplője (jellemzően valamelyik fél) számára többletjogosultságot biztosít, vagy őt éppen valamilyen fennálló jogától vagy jogosultságától fosztja meg (pl. bizonyítás kérdésében). A Kúria Kfv.IV.37.366/2012/4. számú határozatában foglaltak alapján – amely döntés KGD.2014. 90. számon közzétett – a tisztességes eljárás jogát csak az a bírői mulasztás sérti, amely akadályozza, illetve szükségtelenül, aránytalanul korlátozza a peres felek perbeli cselekményeit.
- [33] A Kp. 2. § (4) bekezdése szerint, ha e törvény eltérően nem rendelkezik, a bíróság a közigazgatási jogvitát a kereseti kérelem, a felek által előterjesztett kérelmek és jognyilatkozatok keretei között bírálja el. A bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe. A Kp.-ban a kérelemhez kötöttség elve valamennyi közigazgatási jogvitának minősülő bírósági eljárási formában érvényesül.
- [34] Az elsőfokú bíróság 2022. január 14. napjára tárgyalást tűzött, amelyre vonatkozóan felperes jogi képviselője a határnapot megelőzően: 2022. január 11-én igazolási kérelmet nyújtott be. A Kp. 36. § (1) bekezdés g) pontja alapján a mulasztásra és annak igazolására a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) szabályait kell alkalmazni. A Pp. 149. § (3) bekezdése szerint nem tekinthető mulasztásnak, ha a felet a perbeli cselekmény teljesítésében elháríthatatlan akadály gátolja. A felperes jogi képviselője okirattal igazolta – figyelemmel az elsőfokú bíróság elnökének járványügyi intézkedésére is –, hogy COVID-fertőzés (elháríthatatlan akadály) miatt ő és a helyettesítésre jogosult ügyvédi iroda tagjai a tárgyaláson nem tudnak megjelenni.
- [35] A Pp. 153. § (1) bekezdése rögzíti, hogy az igazolási kérelem tárgyában az a bíróság határoz, amelynek eljárás alatt a mulasztás történt, fellebbezési határidő elmulasztása esetén a másodfokú bíróság. A jogszabályi rendelkezés egyértelmű: az igazolási kérelemről az eljáró bíróságnak alakszerű döntést kell hoznia, erre azonban az elsőfokú bírósági eljárásban nem került sor.
- [36] Rámutat a Kúria, hogy a Kp. 73. § (1) bekezdése indokolt esetben lehetővé teszi a tárgyalás elhalasztását, ami nem szűkíthető le a Kp. 73. § (5) bekezdésében írt esetkörre: a felek közös kérelmére. A felperes keresetlevelének 7.10. pontjában kérte valamennyi tárgyalás esetleges távollétében megtartását, az iratokhoz 47. sorszámom fűzött igazolási kérelme azonban éppen arra vonatkozik, hogy akarata ellenére miért nem tud megjelenni a tárgyaláson. Az igazolási kérelem tárgyalás elhalasztása iránti konkrét kérelmet nem tartalmaz, de a másnap előterjesztett bizonyítási indítvány alapján, illetőleg a mulasztása kimentése okán az elsőfokú bíróságnak tisztáznia kellett volna a kérelem egyértelmű tartalmát, és arról döntést kellett volna hoznia.
- [37] A perben tartott tárgyalás, egyéb perbeli cselekmény anyagának bizonyítására elsősorban a jegyzőkönyv szolgál, melyre a Kp. 36. § (1) bekezdés h) pontja alapján a Pp. 159–161. §-ai alkalmazandók. A Pp. 160. § (2) bekezdésében foglaltak értelmében a tárgyalásról felvett jegyzőkönyvben le kell írni az eljárás menetét és az annak során történteket úgy, hogy a jegyzőkönyv alapján azt is meg lehessen állapítani, az eljárás e törvényben meghatározott alaki követelményeknek megfelel-e. Alapvető követelmény tehát, hogy a jegyzőkönyv világos, egyértelmű szövegezésű legyen, és tartalmazza a Pp. 160. § (2) bekezdés g) pontja szerint a bíróság által az eljárási cselekmény folyamán hozott végzéseket, illetve az ítélet kihirdetésének megtörténtét. A tárgyalás berekesztését megelőzően felvett 49. sorszámú jegyzőkönyv nem tartalmazza a felperes

- igazolási kérelméről szóló döntést, továbbá azt sem, hogy a Kp. 76. § (1) bekezdése szerinti figyelmeztetés az összefoglaló nyilatkozatok megtételére megtörtént volna.
- [38] Felperesnek a tárgyalások távollétében való megtartására irányuló nyilatkozata, a 2022. január 14. napjára tűzött tárgyaláson távollétére szolgáló, e nyilatkozata ellenére előterjesztett 47. sorszámú igazolási kérelme, illetve az idézett törvényhelyek alapján az elsőfokú bíróságnak tisztázni kellett volna az előterjesztett kérelem egyértelmű tartalmát, melyet elmulasztott, és a kérelemről sem döntött, ezzel egyidejűleg a 2022. január 14. napjára tűzött tárgyalást megtartotta, nem halasztotta el, majd azt berkesztette, így a felperes további tárgyalásokon nem vehetett részt és a Kp. 76. § (1) bekezdése szerinti összefoglaló nyilatkozatot sem tehetette meg.
- [39] A Kúria álláspontja szerint e konkrét ügyben az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével sérülne a tisztességes eljárás követelménye, a felperes tárgyaláshoz és az azon való joggyakorláshoz fűződő joga akkor, ha az elsőfokú bíróság mulasztásának pótlására nem biztosítana törvényes lehetőséget.
- [40] Mindezek folytán a Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pont alapján hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértés miatt a Kúria a felülvizsgálati kérelem további részeit érdemben nem vizsgálhatta felül.
- [41] A megismételt eljárásban a felperes tisztességes eljáráshoz, tárgyaláshoz és azon való joggyakorlásához fűződő jogainak a sérelme nélkül kell az elsőfokú bíróságnak eljárnia, és döntését meghoznia.

(Kúria Kfv.VI.35.156/2022/8.)

337 **A felmérési térképezési vagy területszámítási hiba kijavításának az a lényege, hogy az bármikor elvégezhető legyen. Amennyiben nem vitatott a térképezési hiba fennállta, azt a hatóság a természetbeni állapottól, valamint a birtokviszonyoktól függetlenül elvégezheti. Megegyezés hiányában a polgári bíróság feladata a természetbeni állapottal ellentétes térképi hibajavítás esetén az esetleges jogvita rendezése [2012. évi XLVI. törvény (Fttv.) 17. § (1), (2) bek.].**

- A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás**
- [1] H. településen az eredendően külterületi ... helyrajzi számú ingatlan évtizedekkel ezelőtti megosztása során kialakuló.../4 és .../5 helyrajzi számú ingatlanok közös telekhatára hibásan lett térképezve, és ez a tévedés a későbbi földmérési eljárások során sem került észlelésre. Ennek következtében a 2007-ben érvénybe lépett digitális átalakítással készült Digitális Allami Földmérési Alaptérkép készítése során, .../2 és .../3 helyrajzi számú földrészletek telekhatárai továbbra is tévesen lettek térképezve.
- [2] Az időközben belterületbe vont .../2 helyrajzi szám alatti ingatlan tulajdonosa az alperesi érdekelt. A .../3 helyrajzi szám alatti, szintén belterületi ingatlan megosztása után kialakított .../22, .../23, .../24 helyrajzi szám alatti ingatlanok a felperes tulajdonában állnak.
- [3] A felperes a .../3 helyrajzi szám alatti ingatlan tulajdonjogának adásvétel útján történő megszerzését megelőzően az ingatlan-nyilvántartási térképi állapotot is ellenőrizte, és földmérő szakembert bízott meg a tulajdonába került, valamint az alperesi érdekelt tulajdonában lévő .../2 helyrajzi szám alatti ingatlan határvonala meghatározása érdekében.
- [4] Az alperesi érdekelt ekkor fordult az elsőfokú ingatlanügyi hatósághoz jelezve, hogy szerinte az ingatlan területe a felmérés eredményeként jelentősen csökkent. Az elsőfokú hatóság ezek után a hivatalból megindult eljárásában, helyszíni szemle, és a rendelkezésére álló térképezési munkarészletek átanulmányozása után hozta meg 2020. január 10-én kelt, 1770/2019. iktatószámú határozatát, amelyben a .../2, .../22, .../23, .../24 helyrajzi számú belterületi ingatlanok telekhatárának térképi ábrázolását és területét térképezési hiba kijavítása címén kijavította, határozata rendelkező részében a földmérési és térképezési tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény (a továbbiakban: Fttv.) 17. § (2) bekezdését idézve rögzítette, hogy a földrészlet határvonalának módosítása nem érinti és nem változtatja meg a fennálló természetbeni határvonalat és birtoklási viszonyokat.
- [5] A felperes fellebbezésére eljáró alperes mint másodfokú ingatlanügyi hatóság 2020. március 10-én kelt, 44/2020. iktatószámú határozatában az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A határozata indokolásában utalt az Fttv. 17. § (1) bekezdésére, mely szerint az ingatlanügyi hatóság térképezési hiba esetén a térképi adatbázis hivatalból bármikor kijavíthatja, mely eljárásban nincs szükség az eljárásba bevont ingatlanok jogosultjainak hozzájáruló nyilatkozatára. Az indoklás utalt az ingatlan-nyilvántartási célú földmérési és térképezési tevékenység részletes szabályairól szóló 8/2018. (VI. 29.) AM rendelet (továbbiakban: AM rendelet) 56. § (5) bekezdésére, mely szerint a hatályos térképi ábrázolás és földrészlet ingatlan-nyilvántartási adata térképezési hiba jogcímén földhivatali hatáskörben akkor változtatható meg, ha a hiba bizonyíthatóan az alaptérkép vagy a változási munkarészek készítése vagy annak átvezetése során elkövetett mulasztásból vagy tévedésből származik. Az indoklás szerint az elsőfokú hatóság helyesen állapította meg a térképezési hiba okát, s az Fttv. 17. § figyelembevételével a térképi kijavításról szóló határozat meghozatala indokolt volt.
- A kereseti kérelem és a védírat**
- [6] A felperes kereseti kérelmében az alperes határozatának elsőfokú határozatra kiterjedő hatályon kívül helyezését kérte, állítva, hogy a határozat megsértette az Fttv. 17. §-ában rögzítetteket.
- [7] A felperes érvelése szerint az Fttv. 17. § (2) bekezdése akként értelmezendő, hogy az ingatlanügyi hatóság kijavításra vonatkozó döntéssel nem változtathatja meg a fennálló természetbeni határvonalakat és birtoklási viszonyokat, ami – álláspontja szerint – azt is jelenti, hogy amennyiben vita van a kijavítással érintett ingatlan tulajdonosai között, a kijavítás ingatlanügyi hatósági eljárásban nem lehetséges. Hangsúlyozta, hogy az alperes kijavítása azt eredményezte, hogy a korábban

megvásárolt területe térmértéke az adásvételi szerződéshez kapcsolódóan beszerzett hivatalos tulajdoni lapon lévő térmértéket is lecsökkentette, ezzel tulajdont is elvett a felperestől. Azt állítani, hogy a határozat nem változtatja meg a természeti helyzetet és birtoklási viszonyokat, álláspontja szerint teljesen helytelen és megalapozatlan állítás volt.

Érvelését a Legfelsőbb Bíróság BH 2007.9.316, Kfv.37.559/2010/6. számú és a Kúria EH2019.09K17, BH 2015.5.129, BH 2012.11.49 szám alatt közzétett eseti döntéseivel kívánta alátámasztani.

- [8] Az alperes védíratában a kereset elutasítását indítványozta, állítva, hogy a megelőző eljárásában hozott határozat jogszabályoknak megfelelő döntés volt.
- [9] Fenntartotta a felperes részéről keresettel támadott határozatának jogi érvelését, azt kiegészítve hivatkozott arra, hogy a térképi hiba kijavításával érintett ingatlanok vonatkozásában a birtokviszonyok nem változtak, mivel sem a felperes, sem az alperesi érdekelt az ingatlanokat nem használták.
- [10] Az alperesi érdekelt nyilatkozatában csatlakozott az alperes álláspontjához és szintén a kereset elutasítását indítványozta.
- [11] Annak bizonyítására, hogy a felperes tulajdonába került ingatlannal határos további területek természetben soha nem voltak elkülönülve, s azok birtokbavételére nem került sor, tanúbizonyítást indítványozott.

Az elsőfokú bíróság ítélete

- [12] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét alaptalannak találta, és azt a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 88. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozással elutasította.
- [13] Ítélete indokolásában rögzítette, hogy a bíróságnak a perben arról kellett határozni, hogy az alperes az Fttv. 17. § (1) bekezdése alapján adott felhatalmazás nyomán, a vonatkozó bírósági gyakorlat és az Fttv. 17. § (2) és (3) bekezdéseiben, valamint az AM rendelet 56. § (5) bekezdésében foglaltak megsértésével olyan módon intézkedett-e a belterületi ingatlanok telekhatárai térképi ábrázolásának és területének térképezési hiba kijavítása címén történő kijavításáról, hogy a kijavítás végül ellentétes volt a természetbeni állapottal és a birtokviszonyok megváltozásához vezetett.
- [14] Rögzítette, hogy a megállapítandó tények körében bizonyítékként egyrészt a közigazgatási perben elhangzott tanúvallomásokat, valamint a 18. sorszámú jegyzőkönyvhöz csatolt ortofotót vette figyelembe. Ennek eredményeként megállapította, hogy a perrel érintett ingatlanokat 2006. óta egy tagban kaszálják, így a perrel érintett ingatlanok között természetbeni, szemmel látható és azonosítható határ nem alakult ki. Emellett megállapította, hogy az ingatlanok között természetbeni határ a szomszédos ingatlanon építendő kerítés alapozásának megkezdéséig nem volt, és nem lehetett beszélni a felperes tényleges birtokbavételéről sem.
- [15] Ítélete indokolásában megállapította, hogy az alperes határozata nem volt ellentétes a Kúria

Kfv.37.559/2010/6. számú döntésével, mivel a perben a hatóság nem a polgári bíróság hatáskörébe tartozó terület túlhasználattal kapcsolatos jogvitát döntötte el, hanem az AM rendelet 56. § (5) bekezdése szerint a hiba kijavításáról intézkedett. Az ítélet érvelése szerint a BH 2015.5.129. számú eseti döntést a határozat nem sértette meg, hiszen a felek között nem az ingatlanok közös határvonalára vonatkozó kiigazítási igény érvényesítésére, hanem adminisztratív, technikai jellegű térképezési hiba kijavítására került sor.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [16] A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben az ítélet hatályon kívül helyezését és a kereseti kérelemnek helyt adó döntéshozatalt kért, hivatkozva arra, hogy a jogerős ítélet sérti az Fttv. 17. §-át, különösen annak (2) bekezdésében foglaltakat, és ellentétes az ezzel kapcsolatos kúriai döntésekkel és bírói gyakorlattal.
- [17] A felülvizsgálati kérelem megismételte a kereseti kérelmében írtakat, és a Kúria BH 2007.9.316, Kfv.37.559/2010/6., EHB 2019.09.K17, BH 2015.5.129, és BH 2012.11.490. szám alatt közzétett joggyakorlata megsértésére hivatkozott.
- [18] A felperes szerint a közigazgatási bíróság tévesen állította, hogy ténylegesen nem vette birtokba az ingatlant, ugyanis szerinte igazolást nyert, hogy az ingatlanok közötti határvonalat hivatalos földmérővel mérte ki, amellyel mintegy birtokba is vette az ingatlant. Hangsúlyozta, mivel a felperes a földhivatali adatokban és a földmérő eljárása helyességében bízva vette birtokba az ingatlant, melyet vitat az alperesi érdekelt, szükségképpen vitatott a birtokhelyzet és a természeti állapot is.
- [19] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében az ítélet hatályában való fenntartását indítványozta, állítva, hogy a törvényszék ítélete mindenben megfelelt a jogszabályi előírásoknak és a Kúria korábbi gyakorlatának.
- [20] Hangsúlyozta, hogy a közigazgatási jogvitában a térképezési hiba fennállta nem volt vitás a felek között. Utalt az AM rendelet kitézés fogalmát értelmző 1. § 7. pontjára, hangsúlyozva, hogy a kitézés minden esetben az éppen hatályos ingatlan-nyilvántartási térképi telekhatárok térképi beazonosítását jelenti, és a kitézés fogalmából következik, hogy a kitézés eredményével ellentétes kijavítás nem minősülhet az Fttv. 17. § (2) bekezdésének megsértésének.
- [21] Utalt arra, hogy a perben a rendelkezésre álló ortofotó és tanúvallomások alapján bizonyítást nyert, hogy a természetbeni határ az érintett ingatlanok között nem alakult ki, azok egyben kerültek hasznosításra, s hogy a törvényszék ítéletében helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a telekhatár kitézése nem jelent birtokbavételt.
- [22] Az alperesi érdekelt felülvizsgálati ellenkérelmében szintén az ítélet hatályban való fenntartására tett indítványt. Megismételte azt a korábbi előadását, hogy a kijavítással érintett ingatlanokat együtt kaszálták, azaz azok természetben soha nem kerültek megosztásra, így a birtoklás is egyben valósult meg, s a felperes soha nem volt az ingatlan birtokában.
- [23] Érvelése alátámasztására a Legfelsőbb Bíróság PK 265 számú állásfoglalására, és a BH 2003.5.218. BH

2007.9.316 számon közzétett eseti döntéseire hivatkozott.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [24] A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § alkalmazásával, Kfv/4. sorszámú végzésével befogadta, majd a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó, Kp. 108. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem keretei között, az abban megjelölt jogszabálysértések körében, az ott megjelölt kúriai gyakorlatot is megvizsgálva megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem alaptalan az alábbiak miatt.
- [25] Figyelemmel arra, hogy sem a közigazgatási perben, sem a felülvizsgálati eljárásban a felek részéről nem volt vitatott, hogy egykoron földmérési és térképezési hiba történt, a Kúriának abban a jogértelmezési kérdésben kellett döntenie, hogy a közigazgatási bíróság és a megelőző eljárásban az alperes, a földmérési és térképezési tevékenységről szóló törvény (Fttv.) térképezési hiba kijavítására vonatkozó 17. § (1) és (2) bekezdéseit helyesen értelmezte-e.
- [26] A Kúria az értelmezésénél az Alaptörvény 28.cikkének megfelelően vizsgálta a jogszabály célját, melynek során figyelembe vette a normaszöveg megalkotására irányuló javaslat indokolását is.
- [27] Az Fttv. 17. § (2) bekezdését 2020. január 1-jei hatálybalépéssel a 2019. évi LXXXII. törvény 10. §-a módosította. A módosításhoz fűzött törvényi indokolás szerint: „A *felmérési, térképezési vagy területszámítási hiba kijavításának az a lényege, hogy az bármikor elvégezhető legyen. Az idézett – módosítás szerint törölt – mondta arra utal, hogy a természetbeni állapottal ellentétes térképi hibajavítás esetén a természetbeni határvonal (pl. kerítés) egyezséggel vagy polgári jogi úton (pl. birtokvédelmi eljárás keretében) módosítható. Ez független a térképi hibajavítástól, és félreértésre adhat okot, ezért a törlése indokolt.*”
- [28] Az értelmezést segíti az Alkotmánybíróság 446/B/2003. számú, az Fttv. 17. § (1) bekezdésével azonos szövegezésű normatartalmat vizsgáló alkotmánybírói határozat indokolása is, mely szerint „a földhivatal kijavítás tárgyában hozott döntése az érintett földrészelek tulajdonosai közötti jogvitát nem dönti el, olyan tényhelyezetet teremt, amelynek alapján a tulajdoni, birtoklási viszonyok rendezése a polgári jog szabályai szerint az érintett ingatlantulajdonosok megállapításának tárgya, illetőleg ennek hiányában a bíróság hatáskörébe tartozik”.
- [29] Ez utóbbi jogértelmezést követte a Kúria Kfv.II.37.121/2016/5. számú ítélete is, amikor elvi élel mondta ki, hogy a közhiteles nyilvántartások pontossága érdekében – megállapított hiba esetén – a nyilvántartás bármikor hivatalból kijavítható. Ugyanennek az ítéletnek az indokolása ([16] bekezdése) tartalmazza, hogy az Fttv. 17. §-ában rögzített jogszabályi előírás egyértelműen azt a jogalkotói akaratot szolgálja, amely célul tűzi ki a közhiteles nyilvántartások hibahatáron belüli megbízhatóságának a megteremtését. Így bármely korábbi, már jogerőre emelkedett ingatlanügyi határozattal megállapított határvonalat ki lehet, sőt,

az állami ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis pontossága és közhitelessége érdekében ki is kell javítani, amennyiben a hatóság az utóbb elvégzett mérések alapján felmérési térképezési vagy területszámítási hiba fennállását észleli.

- [30] A Kúria vizsgálta a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott kúriai döntések vonatkozásában az ügyszabzonosság kérdését a Győri Törvényszék ítéletével összefüggésben. E vizsgálat alapján megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott döntések többségében 2012. január 1-jét megelőzően születettek, másrészt az Fttv. 2020. január 1-jét megelőzően hatályos 17. § (2) bekezdése szerinti normaszöveg szerint értelmezték a térképezési hiba kijavításához kapcsolódó jogintézményt.
- [31] Egyebekben a fenti értelmezést támasztja alá az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény törlési és kiigazítási perekre vonatkozó 62. § (2) bekezdése is, mely szerint keresetindításnak bizonyos esetekben csak akkor van helye, ha az ingatlanügyi hatósági eljárásban a bejegyzés nem törölhető, illetve a sérelem nem orvosolható, továbbá azokat eredménytelenül kísérelték meg.
- [32] A fenti jogértelmezésre tekintettel a Kúria megjegyzi, hogy indokolatlan volt a közigazgatási bíróság által lefolytatott bizonyítás a kijavítással érintett ingatlanok birtoklása és használata, valamint természetbeni határvonala megállapítása körében.
- [33] A fentiek alapján a Kúria a Győri Törvényszék érdemben helyes ítéletét – az ítélet indokai részbeni módosításával – a Kp. 121. § (2) bekezdése alkalmazásával hatályában fenntartotta.

(Kúria Kfv.II.37.080/2022/10.)

338 Valótlan tartalmú az elfogadó jognyilatkozat, akár elírás miatt is – nem a nyilatkozatot tevő [2013. évi CXXII. törvény (Földforgalmi tv.) 13. § (1) bek. a) pont, 18. §, 23. § (1), (4) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A II. rendű alperesi érdekelt mint eladó és az I. rendű alperesi érdekelt mint vevő 2021. március 11-én adásvételi szerződést kötöttek a .../19 helyrajzi számú, szántó művelési ágú ingatlan 1/1 tulajdoni hányadára. Az I. rendű alperesi érdekelt a szerződés 6. pontjában kijelentette, hogy elővásárlásra jogosult a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. tv. (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) 18. § (1) bekezdés e) és 18. § (4) bekezdés a) pontjára alapítottn.
- [2] A kifüggesztett szerződésre a felperes elfogadó nyilatkozatot tett, amelyben rögzítésre került, hogy elővásárlási joga a Földforgalmi tv. 18. § (1) bekezdés d) pontja szerint áll fent, mert helyben lakó földműves, akinek a lakóhelye legalább három éve azon a településen van, amely település közigazgatási határán belül fekszik az adásvétel tárgyát képező ingatlan.
- [3] Az alperes az elfogadó nyilatkozatot nem vette figyelembe, mivel az a jogszabályban előírt alaki feltételeknek nem felel meg, mert az abban feltüntetett felperesi személyi azonosító hibás. Erre figyelemmel az alperes jegyzék nélkül kereste meg az illetékes Agrárkamarát, amely állásfoglalásában a

tulajdonszerzést a szerződés szerinti vevővel, az I. rendű alperesi érdekelttel támogatta.

- [4] Az alperes a 2021. július 6-án hozott 590631/2/2021. számú határozatában a perbeli adásvételi szerződést az azt megkötő felek között hagyta jóvá. Az indokolásban kiemelte, hogy a felperes által benyújtott elfogadó nyilatkozat a személyi azonosítót hibásan tartalmazza, így az az irányadó jogszabályokban előírt feltételeknek nem felel meg.

A kereseti kérelem

- [5] A felperes keresetet nyújtott be az alperes határozatával szemben. Előadta, hogy az elfogadó nyilatkozata alakilag és tartalmilag is megfelel a jogszabályok előírásainak, joghatás kiváltására alkalmas, így akkor járt volna el helyesen az alperes, ha az elírás észlelését követően a tényállást bizonyítási eljárás lefolytatásával tisztázza.
- [6] Az alperes jogsértése az ügy érdemére kihatott, mivel a felperes elővásárlási jogcíme megelőzi az I. rendű érdekelt által érvényesített jogcímet.

Az elsőfokú ítélet

- [7] A törvényszék jogerős ítéletével a keresetet elutasította.
- [8] Az indokolásban felhívta a Földforgalmi tv. 23. § (1) bekezdés *d*) pontját, 23. § (4) bekezdés *b*) pontját, a Földforgalmi tv.-nyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. tv. (a továbbiakban: Fétv.) 13. § (1) bekezdés *a*) pont *ab*) alpontját, 18. §-át, 34. § (1) bekezdését, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 85. §-át.
- [9] Elsődlegesen hangsúlyozta, hogy az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. tv. (a továbbiakban: Ákr.) általános szabályaihoz képest a Földforgalmi tv. speciális rendelkezéseket határoz meg a földforgalmi ügyekre.
- [10] A Földforgalmi tv. hiánypótlási eljárást nem ír elő a hatóság részére, ugyanakkor a mezőgazdasági igazgatási szerv nem készít az elővásárlásra jogosultak rangsoráról szóló jegyzéket, ha megállapítja, hogy a hirdetményi úton közölt adásvételi szerződésre benyújtott elfogadó jognyilatkozat hiányos vagy valótlan tartalmú.
- [11] Az Fétv. 13. § (1) bekezdés *a*) pont *ab*) alpontja előírja a természetes személy személyi azonosítóját mint kötelezően feltüntetendő adatot. A felperes által benyújtott elfogadó jognyilatkozat tartalmazott személyi azonosító adatot, azonban az hibás volt, miután elírás folytán nem a felperes személyi azonosítóját rögzítette. Hiánypótlás kibocsátására a kötelező adat hibája okán az alperes nem volt jogosult, így helyesen járt el, amikor jegyzéket nem továbbított és a felperes elővásárlási nyilatkozatát figyelmen kívül hagyta.
- [12] A törvényszék szerint az alperes helytállóan foglalt állást arról, hogy a felperes személyi azonosítóját hibásan tartalmazó elfogadó nyilatkozat az alakszerűségi előírásoknak nem felel meg, ezért azt a jóváhagyási eljárás során nem lehetett figyelembe venni.
- [13] Az elsőfokú bíróság a felperes által felhívott kúriai döntéseket nem találta a perbeli esetben alkalmazhatónak.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelmek

- [14] A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet annak hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítása iránt.
- [15] Álláspontja szerint az ítélet sérti a Földforgalmi tv. 21. § (5) bekezdését, a 23. § (4) bekezdését; az Fétv. 2/A. §-át, a 13. § (1)–(2) bekezdéseit, a 17. § (2) bekezdését; az Ákr. 1. és 2. §-át, a 6. § (1) bekezdését, a Kp. 106. §-át, továbbá a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. tv. (a továbbiakban: Pp.) 352. §-át.
- [16] Rámutatott, az elfogadó nyilatkozata az alakszerűségi előírásoknak megfelel, az tartalmazza a személyi azonosítóját, azonban abban nyilvánvaló elírás miatt a második számban 1543 helyett 1143 került feltüntetésre. A nyilatkozat joghatás kiváltására alkalmas, valamennyi kötelező tartalmi elemet rögzít, tartalma valós. A nyilatkozat nem szenved olyan hibában, amely miatt nyilvánvalóan érvénytelennek kell tekinteni, ezért eljárási szabályt sértett az alperes, amikor a nyilatkozatot mellőzte.
- [17] A törvényszék ítélete [28] bekezdésében az alperesi hatóság fentiekkel ellentétes téves megállapítását annak ellenőrzése nélkül tényként elfogadta. Tévesen értelmezte a Földforgalmi tv. 23. §-át és figyelmen kívül hagyta az Fétv. 17. § (2) bekezdését. Ezzel sérült a Kp. 2. § (4) bekezdése, továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében szereplő, a felperest megillető tisztességes eljáráshoz való jog.
- [18] A személyi azonosító egy számának elírása nem teszi sem hiányossá, sem valótlan tartalmúvá a jognyilatkozatot. Annak megtagadásának csak akkor van helye, ha az semmis vagy nem felel meg a jogszabályi előírásoknak, ezek az esetkörök azonban az ügyben nem valósultak meg. A téves, elírt adat javítható, az nem jelenti az okirat tartalmának módosítását vagy pótlását. Az alperesnek a felperesi nyilatkozatot figyelembe kellett volna venni, az jogszerűen nem mellőzhető. Ebben a körben a felperes felhívta a Kúria Kfv.III.37.296/2020/4. számú ítéletét.
- [19] Az Fétv. 17. § (2) bekezdésére figyelemmel az alperesnek le kellett volna kérnie a személy- és lakcímnnyilvántartás adatait, ez alapján a felperest beazonosíthatta volna. Ezen kötelezettségének az alperes jogszabálysértően nem tett eleget.
- [20] A személyi azonosító hiányossága nem eredményezi a jognyilatkozat érvénytelenségét, ezt az Fétv. 2/A. §-a is alátámasztja. Az alperes és a törvényszék indokolatlanul, jogszabálysértően korlátozta a felperes tulajdonjogát.
- [21] A Kúria Kfv.II.37.992/2020/12. számú döntésére alapítottan a mezőgazdasági igazgatási szerv földforgalmi ügyekben nem regisztratív hatóságként jár el, eljárása során érdemben kell vizsgáldnia.
- [22] Az alperes és az elsőfokú bíróság a Földforgalmi tv. 23. § (4) bekezdését nem megfelelően alkalmazta, mivel a személyi azonosító nyilvánvaló elírásának kijavítása nem eredményezi a nyilatkozat tartalmának módosítását vagy megváltoztatását, így a fenti jogszabályhely szerinti jogkövetkezmény nem alkalmazható. E vonatkozásban érvelése alátámasztására a felperes hivatkozott a Kúria Kfv.III.37.296/2020/4. számú,

- Kfv.IV.37.224/2016/6. számú és
Kfv.III.37.681/2016/10. számú döntéseiben
foglaltakra
- [23] A felperes utalt arra is, hogy egyrészt a jogalkotó valamennyi eljárás tekintetében lehetővé teszi a hatóságok, bíróságok és az okiratszerkesztő részére a szabályszerű javítás lehetőségét szankció alkalmazása nélkül, másrészt az okiratokat tartalmuk szerint kell elbírálni, harmadrészt a nyilvánvaló elírás alperes által alkalmazott szankcionálása joggal való visszaéléshez vezet.
- [24] Az alperes és az I. rendű alperesi érdekelt felülvizsgálati ellenkérelmükben az ítélet hatályában fenntartását indítványozták.
- [25] Az alperes kiemelte, az Fétv. 2/A. § (1) bekezdése tagállami állampolgárokra vonatkozik. A felperes által hivatkozott Fétv. 17. § (2) bekezdésének szövege 2022. január 1-jétől hatályos, de ez a jogszabályhely sem igazolja a felperesi okfejtést.
- [26] Az I. rendű alperesi érdekelt szerint az Fétv. irányadó rendelkezései a felperes jogi érvelését maradéktalanul cáfolják, mivel a személyes adatok közül kiemelt fontosságú a személyi azonosító jel. A termőföld adásvételére és az elővásárlási jog gyakorlására vonatkozó speciális szabályokat a Földforgalmi tv. és az Fétv. tartalmazzák, azok a földforgalmi ügyekben elsődlegesen alkalmazandók, szemben az Ákr. általános szabályaival.
- A Kúria döntése és jogai indokai**
- [28] A felülvizsgálati kérelem alaptalan.
- [29] A Kp. 120. § (5) bekezdésére figyelemmel a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.
- [30] A Kúria szerint az elsőfokú bíróság a pontosan és törvényesen megállapított tényállásból helytálló jogi következtetést vont le.
- [31] A Földforgalmi tv. 23. § (1) bekezdése értelmében a mezőgazdasági igazgatási szerv a részére jóváhagyás céljából megküldött okiratok közül az adásvételi szerződést és az elfogadó jognyilatkozatokat először – kizárólag azok tartalma és alaki kéllékei alapján – az érvényességi és hatályosulási feltételeknek való megfelelés szempontjából vizsgálja meg, illetve ellenőrzi. A mezőgazdasági igazgatási szerv az okiratok beérkezésétől számított 15 napon belül döntést hoz az adásvételi szerződés jóváhagyásának megtagadásáról, ha az *a)–e)* pontban meghatározott feltételek közül valamelyik fennáll. A 23. § (3) bekezdése alapján ha az (1) és a (2) bekezdésben meghatározott előzetes vizsgálat eredményeként a mezőgazdasági igazgatási szerv nem tagadja meg az adásvételi szerződés jóváhagyását, és az elővásárlásra jogosult nyújtott be elfogadó jognyilatkozatot, a mezőgazdasági igazgatási szerv – a (4) bekezdésben meghatározott eset kivételével – az elővásárlásra jogosultat vagy jogosultakat, valamint az adásvételi szerződés szerinti vevőt a törvény által meghatározott sorrend alapján rangsorolja, és arról jegyzéket készít.
- [32] A Földforgalmi tv. 23. § (4) bekezdése szerint a mezőgazdasági igazgatási szerv nem készít az elővásárlásra jogosultak rangsoráról szóló jegyzéket (a továbbiakban: jegyzék), ha megállapítja, hogy a hirdetményi úton közzétett adásvételi szerződésre a) kizárólag határidőn túl érkezett a jegyzőhöz elfogadó jognyilatkozat, vagy b) a határidőn belül beérkezett valamennyi elfogadó jognyilatkozat hiányos vagy valótlan tartalmú, és ezáltal egyik sem felel meg az (1) bekezdés *c)* pontjában foglaltaknak.
- [33] Az Fétv. 13. § (1) bekezdés *a)* pont *ab)* alpontja kimondja, a föld tulajdonjogának megszerzésére irányuló szerződésnek – a Földforgalmi törvény 13–16. §-ában meghatározottakon túl – tartalmaznia kell a szerződő felek, illetve a szerző fél következő személyi adatait: természetes személy szerződő fél személyi azonosítóját a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvény hatálya alá tartozó természetes személyek esetében. A 18. § rögzíti, az elővásárlásra jogosulttól származó elfogadó jognyilatkozatnak a jogosult adatai tekintetében a 13. § (1)–(2) bekezdésében foglaltakat kell tartalmaznia.
- [34] A felek és az érdekeltek által nem vitatottan a felperes elfogadó jognyilatkozatában az Fétv. 13. § (1) bekezdés *a)* pont *ab)* pontjában megjelölt személyi azonosítója helytelenül került feltüntetésre, abban egy szám elírásra került, így az nem felel meg a felperes tényleges személyi azonosítójának.
- [35] A felülvizsgálati bíróságnak abban kellett döntenie, hogy az elfogadó nyilatkozatban tévesen megadott személyi azonosító miatt az elfogadó nyilatkozat valótlan tartalmú, avagy nem és az alperes helyesen alkalmazta-e a Földforgalmi tv. 23. § (4) bekezdésében alkalmazott jogkövetkezményt.
- [36] Az Fétv. 34. § (1) bekezdése értelmében a mezőgazdasági igazgatási szerv a Földforgalmi törvény 23. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott előzetes vizsgálat alatt csak a (2) bekezdésben foglalt esetekben bocsáthat ki hiánypótlást. A 34. § (2) bekezdése alapján ha a jogügylet érvényességi feltétele a Földforgalmi törvény szerinti közeli hozzátartozói viszony fennállása, a mezőgazdasági igazgatási szerv a 32. § (1) bekezdésében meghatározott nyilatkozat becsatolására hívja fel a szerző felet. A hiánypótlásra csak egy alkalommal, 8 napos határidő kitűzésével kerülhet sor. E határidő elmulasztása esetén igazolási kérelemnek nincs helye.
- [37] Az Fétv. 34. § (1) és (2) bekezdésére tekintettel az alperes nem bocsáthatott ki a felperes felé hiánypótlási felhívást annak érdekében, hogy a felperes a tévesen megadott személyi azonosítóját helyesbítse.
- [38] Az Fétv. 2/A. §-a személyi azonosítóval nem rendelkező természetes személyekre vonatkozik, a perbeli jogviszonyra nem irányadó, mert a felperes rendelkezik személyi azonosítóval. Az ezen jogszabályhelyre történő felperesi hivatkozás ezért alaptalan.
- [39] A felperes érvelése alátámasztására felhívta az Fétv. 17. § (2) bekezdését, ami szerint az adásvételi szerződéshez csatolni kell az elővásárlási jogosultságot bizonyító okiratokat, kivéve, amelyet közhiteles nyilvántartásnak tartalmaznia kell.
- [40] Az Fétv. fenti 17. § (2) bekezdését a 2021. évi CL. tv. 101. § (3) bekezdése állapította meg 2022. január 1-jei hatállyal és miután nincs olyan rendelkezés, amely ezt a jogszabályhelyet alkalmazni rendeli a folyamatban lévő ügyekben is, így ez a bekezdés jelen perben nem irányadó.

- [41] A Kúria a Kfv.II.37.992/2020/12. számú ítéletében is megtestesülő egységes bírói gyakorlat szerint a mezőgazdasági földhasználati (adásvételi) szerződés jóváhagyása iránt indult eljárásban a mezőgazdasági igazgatási szerv nem regisztratív hatóságként jár el, szükség esetén érdemi vizsgálatot kell lefolytatnia, ebben a körben a tényállást a bizonyítási eljárás lefolytatásával szükséges tisztázni.
- [42] A Kúria hangsúlyozza, a mezőgazdasági igazgatási szerv tényállástisztázási és bizonyítási kötelezettségének terjedelmét mindig a konkrét ügy és a földforgalmi jogszabályok arra irányadó rendelkezései határozzák meg.
- [43] A korábban írtaknak megfelelően az alperes a felperesi személyi azonosító helyesbítése céljából hiánypótlást nem bocsáthatott ki, a tényállás bizonyítási cselekmények nélkül tisztázott volt, az alperesnek jogkérdésben kellett döntenie, a hatósági eljárás bizonyítási cselekményt nem igényelt.
- [44] A törvényszék jogszabálysértéstől mentesen rögzítette, hogy az Akr. általános szabályaihoz képest a földforgalmi jogszabályok speciális rendelkezéseket határoznak meg a földre vonatkozó adásvételi szerződés hatósági jóváírásával kapcsolatos eljárásra.
- [45] A Kúria rámutat, az egy szám elírása következményeként az elfogadó jognyilatkozatban nem a felperes valós személyi azonosítója szerepel, vagyis a személyi azonosító valótlan, ennek következtében az elfogadó felperesi jognyilatkozat valótlan tartalmú. A felülvizsgálati bíróság megítélése szerint a fentiekre tekintettel az alperes a Földforgalmi tv. 23. § (4) bekezdés *b)* pont második fordulatát alkalmazva jogszerűen hagyta figyelmen kívül a felperes elfogadó jognyilatkozatát és döntött arról, hogy nem készíti az elővásárlásra jogosultak rangsoráról jegyzéket.
- [46] A felülvizsgálati bíróság rögzíti, a Kúria a Kfv.II.37.377/2018/8. számú ítéletében a Földforgalmi tv. 23. § (4) bekezdés *b)* pontja értelmezése és alkalmazása körében kifejtette, hogy az állampolgárság megjelölését nem tartalmazó elfogadó nyilatkozat hiányos, ezért az az alakszerűségi előírásoknak nem felel meg, emiatt azt nem lehetett figyelembe venni a jóváhagyási eljárás során a hatóságnak. Miután az állampolgárság kötelező tartalmi elem, hivatalból nem szerezhető be, hiánypótlással nem pótolható a hiánya, ezért az eljárás bíróságok jogértelmezése az egyedüli, helyes, a vevő és az elővásárlási jogosult tekintetében egységes, azonos eljárást biztosító eljárás (ítélet [25] bekezdés).
- [47] A Kúria szerint az elfogadó jognyilatkozat hiányos voltán mint tényállási elem alapuló fenti kúriai ítéletnek megfelelő döntés meghozatala volt szükséges jelen ügyben is, mert a hiányos elfogadó jognyilatkozat és a valótlan tartalmú jognyilatkozat jogi megítélése nem térhet el egymástól a Földforgalmi tv. 23. § (4) bekezdés *b)* pontjának alkalmazásában.
- [48] A felperes által a felülvizsgálati kérelmében felhívott további kúriai döntések a jelen perbelihez képest más tényálláson alapulnak, így a jogi értelmezés szempontjából releváns tények lényegi hasonlósága nem valósul meg. Ezen túlmenően az azokban eldöntendő jogkérdések is eltérnek a perbelitől, így az ügyek azonossága nem állapítható meg.
- [49] Elfogadó jognyilatkozatának valótlan tartalma miatt a felperes a perbeli ingatlanon tulajdonjogot nem szerzett, erre figyelemmel nem sérülhetett a tulajdonhoz való joga. A törvényszék eljárását a vonatkozó eljárásjogi és anyagi jogi rendelkezések betartásával folytatta le és hozta meg jogszerű döntését, az Alaptörvény XXVIII. cikkében írt tisztességes bírósági eljárás nem szenvedett csorbát.
- [50] A Kúria a Kp. 121. § (2) bekezdését alkalmazva a jogerős ítélet hatályában fenntartotta.

(Kúria Kfv.III.37.313/2022/8.)

339 Végrehajtási záradék kibocsátásához szükséges igazolás kiállítása közzolgálati ügyben a közigazgatási bíróság hatáskörébe tartozik [2017. évi I. törvény (Kp.) 15. § (4) bek.].

A kijelölés iránti kérelem alapjául szolgáló tényállás

- [1] A kérelmező 2021. október 29. napján JIF/635-78-8/2021. nyilvántartási számú fizetési felszólítást bocsátott ki a kérelmezett részére a Magyar Honvédséggel szemben, a szolgáltatási jogviszonya megszüntetésére tekintettel fennálló összesen 1 340 652 forint tartozása megfizetése érdekében. A kérelmező ezt követően a törvényszékhez fordult, hogy a végrehajtási záradék kibocsátásához szükséges igazolást állítsa ki. Utalt arra, hogy a fizetési felszólítás 3. oldal első bekezdésében felhívta a kérelmezett figyelmét: amennyiben a fizetési felszólítást sérelmesnek tartja, a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (a továbbiakban: Hjt.) 186. § (1) bekezdés *d)* pontja alapján 30 napon belül keresettel közvetlenül a Fővárosi Törvényszékhez fordulhat.
- [2] A kérelmező a 2022. április 25. napján kelt JIF/635-78-12/2021. nyilvántartási számú levelében megkereste a törvényszék Munkaügyi Kollégiumát igazolás kibocsátása iránt. A kérelmező igazolás kibocsátása iránti kérelme arra irányult, hogy a törvényszék állítsa ki a végrehajtási záradék kibocsátásához szükséges igazolást, amennyiben a fizetési felszólítással kapcsolatban keresetet a kérelmezett nem terjesztett elő. Az igazolás szükséges annak érdekében, hogy a Hjt. 130. § (3) bekezdése szerinti hatvan napon túl érvényesíthető, jogalap nélkül folyósított illetményrész érvényesíthető legyen a Hjt. sajátos fizetési felszólítás/fizetési meghagyás szabályai szerint, amelyekre a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) rendelkezései a Hjt. 130. § (6) bekezdése szerint csak megfelelően alkalmazandók. Az igazolásra vonatkozó megkeresés tárgya tehát az volt, hogy a kérelmezett nem kezdeményezett-e az illetékes bíróság/bíróságok előtt az illetményt érintő közigazgatási (közszolgálati) jogvitát.
- [3] A kérelmét a törvényszék Munkaügyi Kollégiuma lajstromozta, majd a 2022. május 11. napján kelt 57.Mpk.75.109/2022/2. szám alatti átiratával a kérelmet megküldte a törvényszék Közigazgatási Kollégiuma részére. A törvényszék – mint közigazgatási bíróság – a kérelmet 2022.Kpk.750.219/2022. számra lajstromozta, majd a 3. szám alatt 2022. június 3. napján meghozott jogerős végzésével megállapította illetékességének

- hiányát és elrendelte a kérelem áttételét a járásbíróshoz. Álláspontja szerint a kérelmező végrehajtási záradék kiállítása iránti kérelmet terjesztett elő. A kérelmező a kérelmében a kérelmezett lakóhelyét feltüntette, azonban a törvényszék a KKSZB lekérdezésből megállapította, hogy a kérelmezett lakcíme a járásbíróshoz illetékességi területén található. A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 47. § (1) bekezdése alapján eljárva, figyelemmel a Hjt. 130. § (4) bekezdésére, a Vht. 20. § (1) bekezdésére és 23. § (1) bekezdés *a*) pontjára, valamint a bíróságok elnevezéséről, székhelyéről és illetékességi területének meghatározásáról szóló 2010. évi CLXXXIV. törvény (a továbbiakban: Illetékességi törvény) 1. melléklet 13/2. pontjára, rendelkezett a kérelem áttételéről.
- [4] A járásbíróshoz a 1302-2/Vh/157/2022/4. számú jogerős végzésével megállapította hatáskörének hiányát és az eljáró bíróság kijelölése végett elrendelte az iratok felterjesztését az ítéletáblához. Megállapítása szerint a kérelmező igazolás kibocsátása iránti kérelme arra irányult, hogy a törvényszék Munkaügyi Kollégiuma állítsa ki a végrehajtási záradék kibocsátásához szükséges igazolást, amennyiben a fizetési felszólítással kapcsolatban keresetet a kérelmezett (adós) nem terjesztett elő, a kérelem, tartalma szerint, a végrehajtási záradék kibocsátásához szükséges igazolás kiállítására irányult. A bíróság álláspontja szerint a törvényszék tévesen állapította meg illetékességének hiányát, és rendelte el a végrehajtási záradék kiállítására iránti kérelem járásbíróshoz történő áttételét, ugyanis az ügyben sem végrehajtási záradék kiállítása iránti kérelem, sem keresetlevél nem került előterjesztésre. A járásbíróshoz pedig olyan igazolás kiállítására nincs hatásköre, hogy a törvényszék Munkaügyi Kollégiuma előtt terjesztette elő keresetlevelet a kérelmezett a fizetési felszólítással szemben. A járásbíróshoz a Vht. 9. § alapján alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 31. § (2) bekezdés *b*) pontja alapján az ítéletáblától kérte a hatáskörrel rendelkező bíróság kijelölését.
- A kijelölés iránti kérelem**
- [5] Az ítéletábla 2022. augusztus 30. napján kelt 3.Kkk.750.532/2022/2. számú végzésével megállapította a hatáskörének hiányát és elrendelte az ügy áttételét a Kúriára, a Kp. 15. § (3) bekezdés *b*) pontjára figyelemmel.
- [6] A kijelölést kezdeményező bíróság végzése szerint a kérelmező megkeresésének tárgya visszaigazolás azon ténykérdésre nézve, hogy a kérelmezett nem kezdeményezett-e az illetékes bíróság előtt az illetményt érintő közigazgatási (közszolgálati jogvitát) a Hjt. 186. § (1) bekezdés *d*) pontja alapján. A kialakult jogalkalmazói gyakorlat szerint, ha a mögöttes anyagi jogi viszony közszolgálati, úgy az igazolást/végzésbe foglalt visszaigazolást a közigazgatási kollégiummal működő törvényszék állítja ki, munkaviszonynak minősülő jogviszony esetén a munkaügyi perre illetékes törvényszék(ek). A Kp. 13. § (8) bekezdésére tekintettel a természetes személy felperes az illetékességet megalapító okok közül választhat, ezért több bíróságot is szükséges lehet a munkáltatónak megkeresnie a nemleges ténykérdés igazolására. Ilyen esetben a közigazgatási kollégiummal működő törvényszékek között illetékességi vita, adott esetben, látszólagos is lehet.
- [7] A kijelölést kérő ítéletábla hangsúlyozta, hogy a Pp. 31. § (6) bekezdése akként rendelkezik, hogy az e törvény hatálya alá tartozó ügyben eljáró bíróság és a közigazgatási ügyben eljáró bíróság között felmerült hatásköri összeütközés esetén az eljáró bíróság kijelölésére a közigazgatási perrendtartás vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni. Az ilyen esetekre elsődleges eljárási kódexszé tett Kp. 15. § (3) bekezdés *b*) pontja értelmében a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot hatásköri összeütközés esetén a Kúria jelöli ki és utasítja az eljárás lefolytatására. Jelen esetben pedig a hatásköri jogvita a törvényszék mint közigazgatási kollégiummal működő törvényszék és a járásbíróshoz mint polgári jogi jogvitában eljárni jogosult bíróság között alakult ki.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [8] A hatásköri összeütközés feloldásához a Kúriának mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy a kérelmező miért fordult a bírósághoz, végrehajtási záradék kibocsátásához szükséges igazolás kiállítását vagy végrehajtási záradék kibocsátását kérte, s ekként mely bíróság rendelkezhet hatáskörrel a kérelem elbírálására.
- [9] A Kp. 4. § (7) bekezdés 3. pontja szerint közszolgálati jogviszony az állam vagy az állam nevében eljáró szerv és az állam nevében foglalkoztatott személy között munkavégzés, illetve szolgálatteljesítés céljából létesített, a közszolgálatára irányuló, törvényben meghatározott speciális kötelezettségeket és jogokat tartalmazó jogviszony; ide nem értve a bírák, az igazságügyi alkalmazottak, továbbá az ügyészégi alkalmazottak szolgálati viszonyát, valamint a munkaviszonyban állók jogviszonyát. A Kp. 5. § (4) bekezdése szerint a bíróság a közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos jogvitát közigazgatási perben bírálja el.
- [10] A Kp. 5. § (4) bekezdése szerint a bíróság közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos jogvitát közigazgatási perben bírálja el. A hivatásos szolgálati viszonnal összefüggő jogvita is közigazgatási jogvita.
- [11] A Kúria jelen előjáró tanácsa mindenekelőtt rögzíti, hogy a Pp. 31. § (3) bekezdése szerint az e törvény hatálya alá tartozó ügyben eljáró bíróság és a közigazgatási ügyben eljáró bíróság között felmerült hatásköri összeütközés esetén az eljáró bíróság kijelölésére a Kp. vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni. A Kp. 15. § (3) bekezdés *b*) pontja szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot hatásköri összeütközés esetén a Kúria jelöli ki és utasítja az eljárás lefolytatására. Azaz a Pásztói Járásbíróshoz akkor járt volna el helyesen, ha a Kúriára teszi át az ügyet a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság kijelölése végett.
- [12] A Kúria előjáró tanácsa az ügy iratai alapján arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmező 2022. április 25. napján kelt JIF/635-78-12/2021. nyilvántartási számú levelében végrehajtási záradék kibocsátásához szükséges igazolás kiállítására érdekében fordult a Fővárosi Törvényszékhez, s nem

tartalmazott végrehajtási záradék kibocsátásához kapcsolódó határozott kérelmet. Tehát a kérelem tárgya visszaigazolás azon ténykérdésre nézve, hogy a kérelmezett kezdeményezett-e az illetékes bíróság előtt az illetményt érintő közigazgatási pert vagy sem a Hjt. 186. § (1) bekezdés d) pontja alapján. Amennyiben a rendelkezésre álló iratok alapján nem volt egyértelmű, hogy a kérelmező miért fordult a bírósághoz, úgy hiánypótlás útján az eljáró bíróságnak az ügy áttétele előtt lehetősége lett volna ennek tisztázására.

- [13] A Kp. 13. § (8) bekezdésére tekintettel a természetes személy felperes az illetékességet megalapító okok közül választhat, ezért több bíróságot is szükséges lehet a munkáltatónak megkeresnie a nemleges ténykérdés igazolására. Ebben az esetben a közigazgatási kollégiummal működő törvényszékek között valójában nem keletkezik illetékességi vita, hiszen az igazolást vagy végzésbe foglalt visszaigazolást arra nézve állítják ki, hogy az adott közigazgatási bíróság előtt kezdeményezték-e közigazgatási pert vagy sem. Így jelen ügy szempontjából a kérelmezett lakóhelye és tartózkodási helye közötti különbség csupán annyiban bír jelentőséggel, hogy több bíróság előtt is kezdeményezhetett közigazgatási pert, s a kérelmező több bíróságot is megkereshet(ett) a ténykérdés igazolására vonatkozóan.
- [14] Az eljáró bíróság feladata tehát, hogy a kérelem tárgyában nyilatkozzon, szükség esetén hiánypótlásra történő felhívással élve. Mivel a kérelmező a végrehajtási záradék kibocsátásához szükséges igazolás kiállítása érdekében fordult a bírósághoz, úgy e ténykérdés tárgyában szükséges a bíróságnak nyilatkoznia.
- [15] Erre tekintettel a Kúria a Pp. 31. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 15. § (3) bekezdése alapján eljáró bíróságnak a törvényszéket – mint közigazgatási bíróságot – jelölte ki és utasította az eljárás lefolytatására.

(Kúria Kpk.39.507/2022/3.)

340I. Nem valamely közigazgatási tevékenység megvalósítását szolgáló, hanem a felperes kérelmének végleges elbírálását célzó végzés nem minősül járulékos közigazgatási cselekménynek.

II. Abból a jogi szabályozásból, mely szerint az egyszerűsített perben hozott ítélettel szemben nincs helye fellebbezésnek, nem következik az, hogy amennyiben a bíróság nem egyszerűsített perben jár el, az ítélet ellen szükségképpen van helye fellebbezésnek. A közigazgatási perben hozott ítélettel szemben fellebbezésnek ugyanis csak akkor van helye, ha ezt törvény lehetővé teszi.

III. Az arra vonatkozó írásbeli igazolási kötelezettség, mely szerint a kérelmezőnek az érintett irat megismerése jogának érvényesítéséhez szükséges, nem teljesül azzal, ha a kérelmező az irat megismerésétől teszi függővé annak további felhasználását, az esetleges per megindítását [1997. évi CXLI. törvény (Inyvt.) 67. § (3) bek.; 2017. évi I. törvény (Kp.) 99. § (1) bek., 121. § (2) bek., 124. § (2), (5) bek., 126. § (3) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A perben nem álló – korábban a felperes megbízásából kereskedőként eljáró – P. K. 2018.

január 29-én, vétel jogcímén megszerezte a Budapest .../45 helyrajzi számú ingatlan (a továbbiakban: ingatlan) tulajdonjogát (tulajdoni lap II/2. sorszámú bejegyzés). A tulajdoni lap II. rész 3. sorszámú bejegyzése szerint P. K. tulajdonjogát 2018. február 12-én törölték.

- [2] A felperes 2021. július 21-én kelt beadványában az ingatlan tulajdoni lapja szerinti II.2. sorszámú és a II.3. sorszámú bejegyzés alapjául szolgáló iratokba való betekintés engedélyezését, valamint e bejegyzések alapjául szolgáló adásvételi szerződések tekintetében iratmásolat kiadását kérte. Kérelmét azzal indokolta, hogy az iratok megismeréséhez jogos érdeke fűződik. P. K. ugyanis jelentős összeget sikkasztott el tőle, amely bűncselekmény elkövetése miatt a Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2018. január 10-én kelt 17.B.31.695/2016/35. számú jogerős ítéletében a bűnösségét megállapította. A büntető ítélet az említett magánszeméllyel szemben büntetést szabott ki és kötelezte, hogy fizessen meg a felperes részére 57 461 587 forintot bűncselekménnyel okozott kártérítés címén. Fizetési kötelezettségét P. K. nem teljesítette, fellelhető vagyon hiányában a végrehajtási eljárás is sikertelenül zárult. Az ingatlant nem sokkal az ítélet meghozatalát követően vásárolta, majd rövid időn belül tovább értékesítette, ezért magas a valószínűsége, hogy ezen jogügyletek fedezetelvonásra irányultak, amely miatt polgári perben a szerződések eredményesen támadhatók. A perindításhoz, az ezzel kapcsolatos döntés meghozatalához, illetőleg az esetlegesen megindított per megalapozásához szükséges a szerződésekkel kapcsolatos körülmények felmérése, az ingatlan-nyilvántartási bejegyzések alapjául szolgáló iratok, a szerződések bizonyos részeinek megismerése. Kérelmének jogszabályi alapjaként az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inyvt.) 67. § (2) bekezdés a) pontját és (3) bekezdését jelölte meg.
- [3] Az alperes a 2021. szeptember 10-én kelt 388.889/1/2021. ügyiratszámú végzésével módosított 2021. július 27-én kelt 377466/1/2021. ügyiratszámú végzésével (a továbbiakban együtt: végzés) a felperes iratbetekintés és iratmásolat iránti kérelmét elutasította. Megállapította, hogy a felperes az ingatlanra vonatkozó ügyirat tekintetében sem jogosultként, sem kötelezettként nem szerepel; a jogosult, illetve a kötelezett teljes bizonyító erejű magánokiratba vagy közokiratba foglalt engedélyét pedig nem csatolta. Nem nyújtott be olyan iratot sem, amely az engedély megadásához szükséges jogi érdekét megfelelően igazolta volna. Önmagában az a körülmény, hogy a megtekinteni kért iratok tartalma függvényében, esetlegesen a későbbiekben pert kíván indítani, nem elégséges a kérelem teljesítéséhez; a jogi érdek fennállását nem elegendő valószínűsíteni, azt igazolni kell. Döntését az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 33. § (1), (3), (4) és (6) bekezdésére, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:166. § (1) és (3) bekezdésére, valamint az Inyvt. 67. § (2)–(4) bekezdéseire alapította. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 322. § (1) bekezdésére utalással felhívta ugyanakkor a figyelmet arra, hogy

amennyiben bíróság keresi meg az ingatlanügyi hatóságot az adatszolgáltatás tárgyában, a bírósági megkeresést soron kívül teljesíti.

A felperes keresete és az alperes védírata

- [4] Az alperes végzésével szemben a felperes keresettel élt, melyben kérte, hogy az elsőfokú bíróság tárgyaláson kívül eljárva a döntést semmisítse meg és kötelezze az alperest új eljárás lefolytatására. Előadta, hogy az Inyvtv. 67. § (3) bekezdése, összhangban a Ptk. 5:166. § (3) bekezdésével megnyitja az iratbetekintés lehetőségét az ingatlan-nyilvántartásban szereplő adatokkal közvetlenül kapcsolatba nem hozható személyek előtt is. Álláspontja szerint hitelt érdemlően igazolta, hogy a kért okiratok megismerésére jogerős bírósági ítéletben megállapított, az ingatlan által esetlegesen fedezett kártérítési igényének érvényesítése kapcsán, az annak érdekében indított per megkezdéséhez van szüksége. Ugyanakkor az iratok ismerete nélkül nem hozható megalapozott döntés a per megindításáról, illetve nem készíthető el a keresetlevél, mivel a polgári perben a felperesnek már a keresetlevélben konkrét tény- és jogállításokat kell tennie a szerződés megtámadásáról. A Pp. 322. § (1) bekezdése értelmében elsődlegesen a jogi érdekelt feladata az iratok beszerzése, a bíróság arról csak akkor intézkedik, ha a fél a kiadását közvetlenül nem kérheti.
- [5] Az alperes a védíratában a végzésében foglalt indokok alapján a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság a felülvizsgálni kért ítéletével a felperes keresetét – egyszerűsített perben eljárva – elutasította.
- [7] Rögzítette, hogy az Ákr. 33. § (6) bekezdésének felhatalmazása alapján az ingatlan-nyilvántartási eljárások tekintetében a Ptk. és az Inyvtv. további szabályozást tartalmaz. A Ptk. 5:166. § (3) bekezdése, illetve az Inyvtv. 67. § (3) bekezdése lehetővé teszi harmadik személyek számára az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés alapjául szolgáló okiratok tartalmának megismerését, ha a kérelmező írásban igazolja, hogy az okirat megismerése jogának érvényesítéséhez szükséges. Ugyanakkor az Ákr. 27. § (2) bekezdése a hatóság számára kötelezően előírja a birtokában lévő, általa kezelt adatok védelmét is. Ez a védelmi kötelezettség magából a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendeletből (általános adatvédelmi rendelet, GDPR), a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvényből, valamint a Ptk.-ból is következik.
- [8] Az iratbetekintés engedélyezéséről a hatóság az ügy körülményeire figyelemmel, a kérelemben foglaltak alapján, annak egyedi sajátosságai értékelésével kell döntést hozzon, amely eljárás során a kérelmezőnek kell igazolnia, hogy az iratok megismerése valamely jogának érvényesítéséhez vagy meghatározott kötelezettsége teljesítéséhez elengedhetetlenül szükséges.
- [9] Ítéleti álláspontja szerint azon körülmény, hogy a felperes nyilatkozata szerint a megtekinteni kért

iratok tartalma függvényében, eshetőlegesen a későbbiekben pert kíván indítani, nem ad kellő alapot arra, hogy személyes adatokat és bizalmas információkat tartalmazó iratokat – egy, az ingatlan tulajdonjogával nem rendelkező, tehát az ingatlan tekintetében jogokkal és kötelezettségekkel nem bíró – harmadik fél részére az ingatlanügyi hatóság kiadjon. Nem látta igazoltnak, hogy a kért iratok a felperes jogának érvényesítéséhez elengedhetetlenül szükségesek, és elzárják a polgári per megindításának lehetőségétől, különös tekintettel a Pp. 322. § (1) bekezdésében szabályozott bírósági megkeresés lehetőségére.

- [10] A felperes azon érvelését jogi alap nélküli feltételezéseként értékelte, mely szerint a polgári bíróság nem intézkedne a kért iratok bíróság általi beszerzése iránt, különösen azután, hogy a felperes a hatóság elutasító döntése okán nem ismerhette meg azokat.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [11] Az ügyben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben elődelegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérte akként, hogy a Kúria az alperes végzését helyezze hatályon kívül, és kötelezze új eljárás lefolytatására.
- [12] Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet az ügy érdemére kihatóan jogszabálysértő, egyrészt mert az egyszerűsített perben történő elbírálás feltételei nem álltak fenn, másrészt mert az elsőfokú bíróság nem kézbesítette a részére az alperes per során tett egyik nyilatkozatát, harmadrészt mert nem értékelte a jogi érveit.
- [13] Sértelmezte, hogy az elsőfokú bíróság sem az eljárás során kiadott tájékoztató végzésében, sem a per során nem nevezte meg, hogy miért az egyszerűsített per szabályai szerint járt el, amely önmagában jogszabálysértő. A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 124. § (2) és (3) bekezdésében foglalt feltételek nem álltak fenn, és ennek következményeként elesett a fellebbezési jogától figyelemmel a Kp. 126. §-ára, mely szerint az egyszerűsített perben hozott ítélettel szemben nincs helye fellebbezésnek.
- [14] Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem kézbesítette a részére az alperes 2021. december 9-én kelt nyilatkozatát, azt közvetlenül az alperes küldte meg a számára 2022. február 9-én, melyre vonatkozó előkészítő iratát 2022. február 14-én küldte meg a bíróság részére. Állította, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte a mindössze két nap múlva meghozott ítéletében az ezen beadványban felsorakoztatott érveit. Ezzel az elsőfokú bíróság megsértette a Kp. 2. § (6) bekezdésében foglaltakat, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikkében rögzített tisztességes eljáráshoz fűződő jogát.
- [15] Állította, hogy az elsőfokú bíróság ítélete sérti a Kp. 2. § (4) bekezdését is, mert a keresetben foglaltakra teljes mértékben nem tért ki, indokolása nem felel meg a Pp. 346. § (4) és (5) bekezdésében foglaltaknak. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem értékelte az arra vonatkozó előadását, mely szerint az alperes jogértelmezése kiüresíti a jogérvényesítéshez szükséges betekintés lehetőségét,

- másrészt figyelmen kívül hagyta azt az érvelést, hogy a kívánt iratok nélkül a per nem indítható meg, hiszen a keresetlevélben a fedezetelvonáshoz kapcsolódóan konkrét tény és jogállításokat kell tennie. Az elsőfokú ítélet szerinti jogértelmezés egyenesen „bátorítja” a fedezetelvonó ingatlanügyletek megkötését. Az elsőfokú bíróság továbbá az „érdekek összemérését” nem végezte el, a mérlegelésnél figyelembe vett szempontokat nem fejtette ki részletesen. Nem tért ki továbbá az ítélet az alperes által hivatkozott három bírósági döntésre, amelynek azért is van jelentősége, mert a Kúria Joggyakorlat-elemző Csoportjának véleménye szerint sem számottevő az iratbetekintési perek gyakorlata.
- [16] Arra is hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság tévesen, megszorítóan, rendeltetésével ellentétesen, a célszerűségi szempontokat figyelmen kívül hagyva értelmezte az Inytv. 67. § (3) bekezdésében foglaltakat. A rendelkezés lényege ugyanis, hogy a harmadik személyek a jogi érdekük megfelelő igazolása esetén betekinthesse az ingatlan-nyilvántartás irataiba. Az alperes és az elsőfokú bíróság a felperest ésszerűtlen módon „a polgári peres eljárás igénybevétele felé terelte”.
- [17] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [18] A felülvizsgálati kérelem érdemben nem megalapozott.
- [19] A Kp. 115. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárás tárgya a jogerős ítélet, melyet az elsőfokú bíróságnak a Kp. 85. § (1) bekezdése alapján a kereseti kérelem keretei között eljárva kell meghoznia. A Kp. 120. § (5) bekezdése alapján, a felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye.
- [20] A Kúria mindenekelőtt a felperes eljárásjogi hivatkozásait vizsgálta, így elsődlegesen azt, hogy az elsőfokú bíróság helyesen járt-e el az egyszerűsített per szabályai szerint, avagy annak helytelen alkalmazása folytán sérült-e a felperes valamely garanciális jellegű eljárási joga, amely csak az elsőfokú eljárás megismétlésével orvosolható.
- [21] A Kúria megállapította, hogy a perbeli esetben az egyszerűsített per feltételei nem álltak fenn. Ugyan közigazgatási végzés(ek) felülvizsgálatról van szó, azok azonban nem minősülnek a Kp. 124. § (2) bekezdés c) pontja szerinti járulékos közigazgatási cselekménynek. A felülvizsgálni kért iratbetekintés és iratmásolat iránti kérelmet elutasító döntés nem egy alapeljárásban született közbenső végzés, hanem a felperes kérelméről végleges jelleggel döntő érdemi közigazgatási cselekmény, amely nem szolgálja további anyagi jogviszony rendezésére irányuló közigazgatási cselekmény megvalósítását.
- [22] A fentiekből kiindulva tehát az egyszerűsített per alkalmazásának nem volt helye, ezért a Kúria vizsgálta, hogy ezen eljárásrend a konkrét esetben miben tért el a per tárgyaláson kívüli elbírálásától. A felek tárgyalás tartását ugyanis nem indítványozták, a felperes kifejezetten akként nyilatkozott, hogy a per tárgyaláson kívüli elbírálását kéri. Ezzel kapcsolatban jogsérelmet a felülvizsgálati kérelmében sem jelölt meg.
- [23] A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a Kp. 124. § (5) bekezdése szerint az egyszerűsített perre a tárgyaláson kívüli eljárás szabályait alkalmazta, amely a perbeli esetben megfelelt a felek tárgyaláson kívüli elbírálásra vonatkozó akaratának. Kifejezetten az egyszerűsített perre vonatkozó eljárási szabály alkalmazására nem került sor.
- [24] A felperes állítása a fentiekkel kapcsolatban az volt, hogy a téves eljárásforma megválasztása azzal a következménnyel járt, hogy a Kp. 126. § (3) bekezdésének rendelkezése miatt elesett az ítélet elleni fellebbezési jogától.
- [25] A Kúria megállapította, hogy a felperes fenti érvelése téves. A közigazgatási perekben az ítélet elleni fellebbezési jogot a Kp. 99. § (1) bekezdése alapján törvényi rendelkezés teremtheti meg. Sem az Inytv., sem a Kp. nem teszi lehetővé a perbeli döntés felülvizsgálata tárgyában hozott elsőfokú ítélet elleni fellebbezést. Mindezek alapján a Kúria olyan eljárási jogszabálysértést nem állapított meg, amely az ügy érdemi elbírálására kihatott volna, illetve amely az eljárási jogok sérelme okán az elsőfokú bírósági eljárás megismétlését tenné indokolttá.
- [26] A Kúria a fentiekkel összefüggésben hangsúlyozza, hogy a felülvizsgálati kérelemben megjelölt Kfv.II.37.059/2020/4. számú végzéssel elbírált ügy és a jelen ügy között ügyazonosság nem áll fenn. A hivatkozott határozatban a Kúria az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértést azért állapított meg, mert az elsőfokú bíróság – a felperes tárgyalás tartására irányuló kérelme ellenére, az egyszerűsített per szabályait tévesen alkalmazva – a bizonyítékok értékelése útján állapította meg a tényállást, illetve vonta le jogi következtetéseit. A felhívott döntésében a bírói értékelés megismétlését írta elő a Kúria azzal, hogy az elsőfokú bíróságnak a feleket tárgyaláson kell meghallgatnia és a megismételt bizonyítási eljárás tükrében kell elvégeznie a tények feltárását, értékelését, majd a jogi következtetések levonását.
- [27] A perbeli ügyben a fent kifejtettek szerint az elsőfokú bíróság jogszerűen járt el tárgyaláson kívül, az egyszerűsített perre vonatkozó speciális eljárási szabályt nem alkalmazott, így a Kúria Kfv.II.37.059/2020/4. számú döntésében foglaltaktól eltérően az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértés e körben nem volt megállapítható. Másiképpen megfogalmazva nincs olyan eljárási cselekmény, a feleket érintő eljárási jog vagy kötelezettség, amelyet az elsőfokú bíróságnak más eljárási cselekményeket követve, az alkalmazott bizonyítástól eltérően kellett volna elvégeznie, illetve biztosítania/előírnia, mint amit ténylegesen alkalmazott a tárgyaláson kívüli eljárás szabályainak alkalmazásával. Az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértés nélkül az eljárás megismétlésének jogszabályi kritériuma – figyelemmel a Kp. 115. § (2) bekezdése és 99. § (3) bekezdése alapján irányadó Kp. 2. § (2) bekezdése szerinti koncentrált perrtel követelményére is – nem áll fenn (Kp. 121. § (2) bekezdés).
- [28] A felperes maga sem vitatta, hogy az alperes 2021. december 9-én kelt nyilatkozatát az alperes közvetlenül a részére megküldte, arra vonatkozó nyilatkozattételi jogával élhetett, így a per iratainak megismeréséhez, a tisztességes eljáráshoz fűződő joga nem sérült. A Kúria megállapította, hogy a szóban forgó irathoz csatolta az alperes azt a – felperes által a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott – három elsőfokú bírósági végzést,

amelyek nemperes eljárásban születtek, és további jogorvoslattal nem voltak támadhatók. Az alperes ezen nyilatkozata a közigazgatási döntéshez és a védírához képest további érdemi érvelést nem tartalmazott, az elsőfokú bíróság a határozatát pedig nem a csatolt végzésekre alapította, ezért az ítéletben e nyilatkozatok részletes ismertetéséről nem is kellett számot adnia. A Pp. 346. § (4) és (5) bekezdésének rendelkezése az indokolással szemben a per tárgyára vonatkozó releváns tények, és nyilatkozatok ismertetését írja elő követelményként, méghozzá azokét, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, azaz amelyekre a döntését alapította.

- [29] A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az Inyvtv. perbeli esetben alkalmazandó 67. § (3) bekezdését helytállóan értelmezte, a felperes releváns, jogszabályi hivatkozással is társított érveire kitért. A felperes által a felülvizsgálati kérelemben kifejtettekre hivatkozással a Kúria a következőkre mutat rá.
- [30] Az Inyvtv. fenti szabályozása alapján a jogosult, illetve kötelezett teljes bizonyító erejű magánokiratba vagy közjegyzői okiratba foglalt engedélyével nem rendelkező harmadik személy a kérdéses iratokat akkor ismerheti meg, ha írásban igazolja, hogy az irat megismerése jogának érvényesítéséhez, illetve jogszabályon vagy hatósági határozaton alapuló kötelezettsége teljesítéséhez szükséges. Az Inyvtv. tehát írásbeli igazolási kötelezettséget ír elő arra vonatkozóan, hogy valamely jog érvényesítéséhez a kért irat szükséges. A felperesi érveléssel szemben nem arról van szó, hogy a jogos igényét kell igazolnia, hanem azt, hogy a konkrét irat szükséges az igény érvényesítéséhez.
- [31] A felperes a fentiekkel összefüggésben ellentmondásosan és következtelenül érvelt. Míg egyik állítása – és nem írásbeli igazolása – az volt, hogy éppen a per megindításához szükséges a kért irat (fedezetelvonásra vonatkozó tény- és jogállítások), addig a felülvizsgálati kérelmének végkövetkeztetése, hogy az alperes és az elsőfokú bíróság „tereli” a polgári peres eljárás igénybevétele felé anélkül, hogy „célszerűségi” szempontokat figyelembe vennének.
- [32] A Kúria hangsúlyozza, hogy az Inyvtv. 67. § (3) bekezdése nem teszi lehetővé célszerűségi szempontok mérlegelését, sem „érdek összemérését”, azaz azt, hogy a megtekinteni kért irat szükségessége a betekintést követően nyerjen vagy éppen ne nyerjen igazolást. Másiképpen megfogalmazva nem a betekintés eredményeként kell eldölnie annak, hogy a megismert iratot a felperes – mint szükségeset – felhasználja-e vagy sem, és ha igen, akkor mire használja fel, ezért az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a végkövetkeztetésre, hogy a felperes az Inyvtv. 67. § (3) bekezdésében megkövetelt írásbeli igazolási kötelezettségének nem tett eleget.
- [33] A felperes azon állítása, mely szerint az elsőfokú bíróság jogértelmezése „bátorítja” a fedezetelvonó ingatlanügyletek megkötését, egyrészt nélkülözi a jogi érvelést, másrészt nincs összefüggésben az elsőfokú bíróság helyesen elvégzett jogszabályértelmezésével.
- [34] A fentiek alapján a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben

hivatkozott jogszabályokat az ügy érdemére kihatóan nem sérti, ezért azt a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján – a fenti pontosítások mellett – hatályában fenntartotta.

(Kúria Kfv.IV.37.444/2022/4.)

341 A magyar honvédséggel szolgálati viszonyban állókkal szemben fokozott az elvárás a jogszabály betartására, velük szemben magasabb erkölcsi, etikai elvárások támaszthatók. Amennyiben a felperes magatartása nem felel meg ezeknek az elvárásoknak, jogsértés nélkül jut a munkáltató arra a következtetésre, hogy a felperes a szolgálatra méltatlan [2021. évi CCV. törvény (Hjt.) 68. § (1) bek., 162. § (1) bek. c) pont].

A tényállás

- [1] H. Határvédelmi Bázis területén 2020. május 26. napján a szolgálat végeztével a felperes közkatona és a zuhanyozni induló A. D. őrzető között szóváltás alakult ki, mert elhaladás közben a karjukkal egymásnak ütköztek. Közvetlenül a zuhanyzást követően a nézeteltéréseiket nem tisztázták. A. D. a körlettársaival közölte, hogy szívesen „leboxolná” a történeteket a felperessel.
- [2] Az esti órákban a felperes és A. D. őrzető társaikkal külön-külön H. belterületén található vendéglátóegységbe mentek vacsorázni. A felperes a vendéglátóegység közelében található pénzkidőautomatához ment, K. B. pedig a probléma megbeszélése céljából az étteremből kihívta A. D.-t. Az étteremtől 20–30 méter távolságra hangos szóváltás, majd dulakodás alakult ki pár percig a felperes és A. D. között. A helyszíntérkező felettesek közrehatásának eredményeként a dulakodás résztvevői lehiggadtak, további tettelegességre vagy verbális agresszióra nem került sor.
- [3] K. F. őrnagy rendelkezett a sérültnek a kórház traumatológiai ambulanciájára szállításáról, ahol megállapították, hogy mindkét érintett könnyű sérülést szenvedett, szervezetükben különböző mértékű véralkoholszint volt kimutatható.
- [4] A felperessel és A. D.-vel szemben méltatlansági és büntető eljárás indult; A. D. szolgálati jogviszonya a méltatlanságát megállapító jogerős határozat folytán megszűnt.
- [5] Az alperes a méltatlansági eljárásban hozott elsőfokú határozatában megállapította, hogy a felperes a katonai szolgálatra méltatlan a honvédek jogállásáról szóló 2021. évi CCV. törvény (a továbbiakban: Hjt.) 68. § (1) bekezdés m) pontja alapján, ezért szolgálati jogviszonya méltatlanság miatt a törvény erejénél fogva megszűnik. Az elsőfokú határozat indokolása szerint a katonákkal szemben az átlagosnál magasabb erkölcsi és magatartási szabályok érvényesülnek mind szolgálatteljesítési időben, mind azon kívül, mely magasabb erkölcsi magatartási szabályokat a „Katonai Etikai Kódex” közzétételéről a „Honvédség Etikai Tanács” létesítéséről és feladatairól szóló 67/2003. (HK. 18.) HM utasítás (a továbbiakban: Etikai Kódex) tartalmazza. A felperes magatartása a fegyelem, illetve a jogkövető magatartás teljes hiányáról tanúskodik, így a Magyar Honvédség működésébe vetett közbizalom súlyosan sérült, a katonák közötti verekedést több civil

személy is látta. A. D. katonai szolgálatra való méltatlansága ugyanezen cselekmény alapján került megállapításra, amit a döntés során figyelembe vettek. Az elsőfokú határozat utalt a bírói gyakorlatra, amely szerint nem várható el a munkáltatótól, hogy az eljárás alá vont szolgálati jogviszonyát fenntartsa, ha az általa elkövetett cselekmény kiemelt súlyosságú. A katonák közötti verekedés kiemelt súlyosságú cselekmény, az ilyen magatartás elkövetése kihat a Magyar Honvédség belső működésére és a szolgálati jogviszony fenntartása esetén esetlegesen elfogadhatóbb mintává válik mások számára is, ezért nem várható el a honvédségtől, hogy az eljárás alá vont személy szolgálati jogviszonyát fenntartsa.

- [6] A felperes fellebbezése folytán eljáró honvédelmi miniszter másodfokú határozatával az elsőfokú határozatot, annak kiegészítésével helybenhagyta. Rögzítette, hogy a méltatlansági eljárás lefolytatásának, illetve a katonai szolgálatra való méltatlanság megállapításának nem akadályát a folyamatban lévő büntetőeljárás és amiatt az eljárás felfüggesztése sem indokolt. Utalt a Hjt. és a Katonai Etikai Kódex szabályaira azzal, hogy egy katona akkor válik méltatlanná és cselekményével akkor sérti a honvédség iránti közbizalmat, ha azt a hamis látszatot kelti a kívülállóknak, hogy a honvédség működésének nem kell megfelelnie az általánosan elfogadott és elismert törvényes rendnek, attól minden következmény nélkül el lehet térni, amely a társadalom körében felháborodást válthat ki. Utalt a bírói gyakorlatra, amely szerint nem az a döntő, hogy hányan és miként értesülnek a cselekményről, hanem az, hogy a magatartás önmagában objektíve alkalmas volt-e a közbizalom súlyos veszélyeztetésére. Kiemelte, hogy a felperes szolgálatra való méltatlanságot megalapozó cselekményét harmadmagával civil környezetben követte el, felperes és A. D. között korábban lezajlott vélt vagy valós szóbeli konfliktus, illetve az a tény, hogy A. D. a meg nem engedett módon rögzített videófelvételen a megnyilvánulása milyen volt, a méltatlanság kérdéskörében nem releváns, tekintettel arra, hogy a méltatlansági eljárást megalapozó cselekményt nem lehet indokolni vagy legitímálni egy másik ember olyan magatartásával, ami térben és időben egyértelműen elkülönül a méltatlan magatartástól.

Kereseti kérelem és védírat

- [7] A felperes keresetében a másodfokú határozatnak az elsőfokú határozatra kiterjedő hatályú megsemmisítését és az alperes 12 havi illetménynek megfelelő összeg megfizetésére kötelezését kérte, mert – álláspontja szerint – a szolgálati jogviszonya méltatlanság címén való megszüntetése jogellenes volt. Sérelmezte, hogy az alperes a tényállást nem derítette fel kellő alaposan, K. B. tanúvallomását nem kellő súllyal vette figyelembe. Előadta, hogy az eseményekbe azok vétkes elszennvedőjeként került, csupán védekezett, a honvédelmi szervezetek iránti közbizalmat súlyosan veszélyeztető magatartást nem tanúsított.
- [8] Az alperes védíratában a kereset elutasítását kérte a határozataiban foglalt ténybeli és jogi indokai fenntartásával.

Az elsőfokú bíróság ítélete

- [9] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította a Hjt. 3. § (1)–(2) bekezdéseire, 5. § (1) bekezdésre, 68. § (1) bekezdés *m*) pontra, 78. § (2) bekezdés *g*) pontra, 162. § (1) bekezdésre, 189. §-ra, az Etikai Kódex katona magatartásának főbb jellemzőit felsoroló rendelkezéseire alapítottan. Hangsúlyozta, hogy a Hjt. 162. § (3) bekezdése három különböző esetben teszi lehetővé a méltatlanság megállapítását. A perbeli esetben a *c*) pont szerinti esetet kellett vizsgálni. Az Etikai Kódex mint normatív tartalmú közjogi szervezet szabályozó, a társadalom általános elvárásait tartalmazza egy katonával szemben, így az abban lefektetett magatartási szabályoktól eltérő viselkedés önmagában is megalapozhatja a Magyar Honvédség iránti közbizalom fenntartásának sérülését. A bíróság hivatkozott a Kúria több, méltatlansági eljárással kapcsolatos (Mfv.I.10.569/2018/6., Mfv.II.10.538/2018/5., Mfv.II.10.353/2018/4.) határozataiban foglaltakra, amelyek szerint a katonával szembeni legfontosabb társadalmi elvárás a magasfokú fegyelem és a példamutató magatartás. Ezek sérülése objektíven veszélyezteti a Magyar Honvédség működésébe vetett közbizalmat. A katonák társadalmi megbecsültségéhez, a Magyar Honvédséggel kapcsolatos közbizalomhoz, az egyéni és szervezeti tekintély, és mindkettő feltételét jelentő jó hírnév megszerzése és megtartása egyaránt szükséges, ami csak úgy biztosítható, ha olyan személyeket alkalmaz a honvédelmi szervezet, akik nem tanúsítanak olyan magatartást, amelyet a társadalmi közfelfogás elítél.
- [10] Az elsőfokú bíróság indokolása szerint felperes és A. D. helytelenül kezelte a kialakult konfliktust, amikor fizikai erőszakkal vettek részt a vélt vagy valós sérelmek miatt. Ez egy fegyverre épülő, hierarchikus rendszerben működő fegyveres szerv tagjától nem elfogadható. Értékelté azt is, hogy a két érintettnek a későbbiekben is együtt kell – akár fegyveresen is – szolgálatot teljesíteniük, függelmi viszonyba kerülhetnek egymással. A katonák közötti verekedés kiemelt súlyosságú cselekménynek minősül, amely magatartás nyilvánvalóan kihat az alperes belső működésére és a szolgálati viszony fenntartása esetén elfogadhatóbb mintává válik mások számára is. Ha a katonák között egymással szemben olyan konfliktus alakul ki, amelyet nem tudnak kezelni, akkor járnak el elvárható gondossággal, ha ezt jelentik közös előjárójuknak, aki az esetet kivizsgálja és intézkedik annak megoldásáról. A felperes és A. D. magatartása a fegyelem, a példamutató, illetve jogkövető magatartás hiányáról tanúskodott, ezért a munkáltatótól nem várható el, hogy a szolgálati jogviszonyukat a továbbiakban fenntartsa, tekintettel arra, hogy elkövetett cselekményük objektíve veszélyezteti a honvédelmi szervezetbe vetett közbizalmat.
- [11] Az elsőfokú bíróság ítéletében kitért arra is, hogy a méltatlanság erkölcsi alkalmatlanságot foglal magába és mint ilyenek nem lehetnek fokozatai, továbbá a büntetőjogban alkalmazott enyhítő körülmények figyelembevétele sem lehetséges. A közszolgálatban állóknak a munkaviszonyban állókhöz képest szigorúbb kötelezettségeknek, társadalmi, erkölcsi normáknak kell megfelelniük, a méltatlansági okok a szolgálati jogviszonyban

- önállóak, nem függenek a büntetőeljárás eredményétől. A méltatlanság a felperes cselekményének, szolgálati jogviszonybeli (munkajogi) megítélését jelenti. A dulakodásban való aktív részvétel nem felel meg az általánosan elismert, társadalmilag elvárt és elfogadott viselkedésnek.
- [12] Az elsőfokú bíróság arra figyelemmel, hogy a per tárgyát az képezte, hogy a határozat meghozatalakor fennálló tények alapján az alperes megfelelő és jogszerű döntést hozott-e, a másodfokú határozat keletkezése után a perbeli cselekménnyel összefüggő egyéb bizonyítékokat, így a büntetőeljárás során tett tanúvallomásokat és készült igazságügyi orvosszakértői véleményt is figyelembe véve hozta meg döntését azzal, hogy önmagában a méltatlansági ügyben nem releváns, hogy a verekedést ki kezdeményezte, a dulakodás ténye pedig nem volt vitatott. A felperessel mint altiszttel szemben fokozottabb elvárások érvényesültek; nem minősül konfliktuskerülőnek az a magatartás, ha egy vitás helyzet megbeszélése nem a vendéglőben, hanem egy távolabbi, látótávolságon kívüli helyen kerül sor. Ez a momentum önmagában nem alapozza meg a méltatlanságot, azonban az események sorát a bíróságnak összességében kellett értékelnie. Megállapította, hogy amennyiben a hivatásos állomány tagja csupán a jogos védelmi helyzetet túl nem lépő védekező magatartást tanúsít, úgy az nem tekinthető a Hjt. 162. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt olyan méltatlan magatartásnak, amely miatt az alperestől ne lenne elvárható a szolgálati jogviszony fenntartása. Azonban a felperes nem tett eleget kitérés kötelezettségének, magatartása meghaladta a támadás elhárításához feltétlenül szükséges mértéket. A bizonyítékok alapján a felperes megalapozatlanul állította, hogy az eseményeknek csupán elszenvedője volt.
- [13] Az elsőfokú bíróság a tanúvallomások ellentmondásossága és életszerűtlensége miatt nem tudta egyértelműen megállapítani, hogy ki és milyen magatartással, hogyan kezdte a dulakodást, ugyanakkor értékelte felperesnek a dulakodás után közvetlenül tanúsított további magatartását. A felek további tanúbizonyítási indítványait mellőzte, mivel úgy ítélte meg, hogy a releváns tényállás a rendelkezésre álló iratok alapján megállapítható volt, a tanúk mind a méltatlansági eljárás, mind a büntetőeljárás során kihallgatásra kerültek, tőlük új tényelődés nem volt várható. A M. M. büntetőeljárás során tett, a korábbihoz képest megváltoztatott vallomása nem releváns, ezért a bíróság az eltérés indokát nem vizsgálta.
- [14] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a büntetőeljárás nem előkérdése a jelen pernek, ezért az eljárás felfüggesztésének nem volt helye.
- Fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem**
- [15] A felperes fellebbezésében az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a módosított keresetének való helyt adást kérte. Érvelése szerint az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló okirati bizonyítékokat tévesen értékelte és azokból levont következtetése is téves, ezért a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 78. § (2) bekezdése megsértésével hozta meg ítéletét.
- [16] A felperes nem vitatta, hogy a dulakodtak A. D.-vel, azonban úgy vélte, hogy az elsőfokú bíróság az alperes másodfokú határozatának meghozatala után keletkezett, a perbeli cselekménnyel összefüggő bizonyítékokat, – így a büntetőeljárás során tett tanúvallomásokat és készült igazságügyi orvosszakértői véleményt – nem megfelelően értékelte. Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet [51] bekezdésében foglalt megállapítások iratellenesek figyelemmel arra, hogy a nyomozati iratokban található vallomások alapján A. D. örvezető volt az, aki a felperesnek nekiment, aki támadó magatartást tanúsított, amelyet alátámaszt K. B. közkatona tanúvallomása is. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság csupán a keletkezett iratokat és az abban foglalt tanúvallomásokat értékelte, így a felperesnek nem volt lehetősége további kérdéseket feltenni a tényállás tisztázása érdekében. Sérrelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 123. § (1) bekezdés b) pontjába ütközően mellőzte a folyamatban lévő büntetőügy jogerős befejezéséig a peres eljárás felfüggesztését azzal a téves indokkal, hogy a büntető eljárás a jelen jogvita eldöntésének nem előkérdése. A jogos védelmi helyzet megítélése olyan előkérdés, amelyről döntés a büntetőbíróság hatáskörébe tartozik.
- [17] Hangsúlyozta, hogy a felperes a jogos védelmi helyzetet túl nem lépő, védekező magatartást tanúsított, ami nem tekinthető a honvédelmi szervezetek iránt közbizalom fenntartását súlyosan veszélyeztető olyan magatartásnak, amely miatt az alperestől nem várható el a szolgálati viszony fenntartása, azaz nem meríti ki a Hjt. 162. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt méltatlansági okot. Az elsőfokú bíróság az alperesnél is nagyobb súlyt fektetett a dulakodás előtti és utáni eseményeknek, amelyek önmagukban nem alkalmasak a méltatlanság megállapítására. Az, hogy a felperes szóban, megbeszélés útján kívánta rendezni a helyzetet, egyértelműen konfliktuskerülő magatartásnak minősül.
- [18] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte helyes indokai alapján. Hangsúlyozta, hogy a felperes által hivatkozott, de nem bizonyított eljárásjogi és anyagi jogi szabálysértések a per érdemi eldöntése szempontjából nem relevánsak. Az elsőfokú bíróság a tényállás tisztázásával, az irányadó jogszabályok helyes alkalmazásával, a bizonyítékok megfelelő mérlegelésével hozta meg, döntését, amelyet kellően részletesen megindokolt. Az elsőfokú eljárásban a feleknek lehetőségük volt a bizonyításra, amellyel az alperes jogi képviselője élt is, míg a felperes nem vagy nagyon korlátozott módon, ezért a bizonyítatlanság a felperes terhére esik. A fellebbezésben előadottak az elsőfokú eljárásban nem nyertek bizonyítást, azok érdemi vizsgálatára Kp. 100. § (3) bekezdése alapján nincs lehetőség a másodfokú eljárásban. A további tanúk meghallgatására vonatkozó indítványt az alperes ellenezte, mert az időmúlásra tekintettel a tanúktól nem várható olyan nyilatkozat, amely a jelen peres eljárásban rendelkezésre álló okiratokban rögzített tényekhez képest érdemben eltérő tények

- megállapítását eredményezné. A méltatlansági eljárásban és a büntetőeljárásban tett tanúvallomásokról készült jegyzőkönyvek tartalmukban összehasonlíthatóak, azok ellentmondásmentesek. A további bizonyítás szükségtelen, indokolatlan többletköltséget okozna és késleltetné a per ésszerű időben történő befejezését.
- [19] Az alperes hangsúlyozta, hogy a következetes ítélezési gyakorlat szerint a méltatlansági eljárásban azt kell vizsgálni, hogy az eljárás alá vont magatartása önmagában objektíve alkalmas-e arra, hogy a Magyar Honvédség működésébe vetett közbizalmat súlyosan veszélyeztesse. A katonával szembeni legfontosabb társadalmi elvárás, egyúttal a Magyar Honvédség működésének legfontosabb alapelve a magas fokú fegyelem és példamutató magatartás, ezért ezek sérülése objektíve veszélyezteti a Magyar Honvédségbe vetett közbizalmat. Mind A. D., mind felperes a kialakult konfliktust fizikai erőszakkal kívánta kezelni, amely egy fegyelemre épülő, hierarchikus rendszerben működő fegyveres szerv tagjaitól elfogadhatatlan. A katonák közötti verekedés kiemelt súlyú cselekmény, amely kihat a Magyar Honvédség belső működésére, mivel a szolgálati viszony fenntartása esetén az elfogadhatóbb mintává válhat mások számára is.
- [20] Az alperes kiemelte, hogy a Hjt. 162. § (1) bekezdés c) pontján alapuló méltatlanság megállapítása esetén a büntetőeljárásra való hivatkozás megalapozatlan, mivel az alperes nem a felperes bűnösségéről döntött, hanem méltatlansági eljárásban állapította meg, hogy a felperes magatartásával a Magyar Honvédség, illetve a honvédelmi szervezetek működéséhez szükséges bizalom fenntartását súlyosan veszélyeztette. A bűnösség megállapítása csupán a Hjt. 162. § (1) bekezdés a) és b) pontjába foglalt méltatlansági esetkörök feltétele, a c) pont ilyen feltételt nem tartalmaz. A méltatlansági eljárás és a büntetőeljárás külön eljárás; a bíróságot határozatának meghozatalában más hatóság döntése vagy a fegyelmi határozat, illetve az azokban megállapított tényállás nem köti [Kp. 85. § (6) bekezdés]. A felperes esetében a Hjt. 68. § (1) bekezdés m) pontja, 162. § (1) bekezdés c) pontja és 78. § (2) bekezdés g) pontja alkalmazásával került sor a méltatlanság megállapítására. A felperesi cselekmény büntetőjogi és munkajogi megítélése egymástól eltérő, ezért nincs szükség a büntetőeljárás befejezésének bevéására. A méltatlansági eljárásban azt kell vizsgálni, hogy fennállnak-e a Hjt. 162. § (2) bekezdés c) pontjában foglaltak, azaz a felperes cselekménye objektíve alkalmas volt-e a közbizalom veszélyeztetésére.
- [21] Az alperes hivatkozott a Hjt. 3. § (1) és (2) bekezdésekre, valamint a Hjt. 5. § (1) bekezdés rendelkezéseire, amelyekből következően a felperessel szemben fokozott elvárások érvényesültek; a civil életben is szem előtt kellett tartania a honvédséggel szemben fennálló társadalmi elvárások betartásának szükségességét.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [22] A fellebbezés nem megalapozott az alábbiak szerint.
- [23] A Kúria az elsőfokú ítéletet a Kp. 108. § (1) bekezdésében foglaltak alapján kizárólag a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem keretei között vizsgálta felül.
- [24] Az elsőfokú bíróság a helyesen megállapított tényállásból, az irányadó jogszabályok helyes alkalmazásával és értelmezésével, helytálló jogi következtetések levonásával megalapozott döntést hozott. A Kúria az elsőfokú ítélet indokaival mindenben egyetért, azokat megismételni nem kívánja. A fellebbezésben felhozott kifogásokkal kapcsolatosan az alábbiakat emeli ki.
- [25] A Kp. 78. § (2) bekezdése alapján a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben, a megelőző eljárásban megállapított tényállással összevetve értékeli. A rendelkezésre álló adatokból megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a peres eljárást szabályszerűen folytatta le, a méltatlansági eljárás iratanyagát és a beszerzett nyomozati iratokat a peres eljárás részévé tette, azokat megküldte a feleknek és a tárgyaláson ismertette; biztosította, hogy azokkal összefüggésben a felek észrevételeket tehessenek. A figyelembe vett bizonyítékokat az ítéletben felsorolta, a felek és a tanúk releváns nyilatkozatait idézte [16]–[20], a bizonyítékok értékeléséről számot adott [50]–[53], a felek nyilatkozatait, a felperes személyes előadását, a méltatlansági eljárásban meghallgatott tanúvallomásokat, a büntetőeljárásban tett vallomásokat, szakértői véleményeket a tényállással összevetve értékelte. Ismertette a megállapított tényeket, a feleknek a per tárgyára vonatkozó kérelmét, illetve nyilatkozatát, amelyekre reflektálva az indokolás tartalmazza az ítélet alapjául szolgáló jogszabályokat és azok értelmezését, a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat azokkal a körülményekkel együtt, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, továbbá azokat az okokat, amelyek miatt a bíróság a felperes jogos védelmi helyzetre irányuló tényállítást nem találta bizonyítottnak, és azokat az okokat is, amelyek miatt a felajánlott további tanúbizonyítást mellőzte. A bizonyítékok értékelése nem volt okszerűtlen, iratellenes és logikai hibában sem szenvedett. Mindezekre figyelemmel a Kúria a Kp. 78. § (2) bekezdése elsőfokú bíróság általi megsértését nem látta megállapíthatónak.
- [26] Az ügy érdemét illetően arról kellett döntenie az elsőfokú bíróságnak, hogy a felperes magatartásával a honvédség működéséhez szükséges közbizalmat veszélyeztette-e, a méltatlanság megállapítása és arra alapítottan a jogviszonya megszüntetése megfelelt-e a jogszabályi [Hjt. 68. § (1) bekezdés m) pont, 162. § (1) bekezdés c) pont] előírásoknak.
- [27] Az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy a perbeli cselekmény büntetőjogi és közszolgálati jogi megítélése egymástól eltérő, a különböző eljárásokban eltérő szempontok értékelésére volt szükség. A méltatlanság elsődlegesen erkölcsi, etikai kategória, a méltatlansági okok a szolgálati jogviszonyban önállóak, nem függenek a büntetőeljárás eredményétől. A méltatlansági eljárásban és a jelen közszolgálati perben is azt kellett vizsgálni, hogy fennálltak-e a Hjt. 162. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt feltételek, a felperes cselekménye objektíve alkalmas volt-e a közbizalom veszélyeztetésére. A Kúria az elsőfokú ítélet [40]–[47] bekezdéseiben foglaltakkal egyetért, azokat megismételni nem kívánja. Kiemeli azonban, hogy

korábban, a jelen ügyben is követendő határozataiban kifejtettek szerint a Hjt. 3. § (1) bekezdése szerint a szolgálati viszony az állam és az állomány tagja között létrejött sajátos közszolgálati jogviszony, amelyben mindkét felet a szolgálati körülményeknek megfelelő, e törvényben és más jogszabályokban meghatározott kötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik meg. A (2) bekezdése értelmében az állomány tagja a szolgálati viszonyából fakadó kötelezést – a honvédség rendeltetés szerinti feladatainak megvalósítása érdekében – önkéntes vállalás alapján, szigorú függelmi rendben, életének és testi épségének kockáztatásával, egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti. A hivatásos katonával szemben fokozott elvárások érvényesülnek, a civil életben is szem előtt kell tartania a honvédséggel szemben fennálló társadalmi elvárások betartásának szükségességét. A közbizalom veszélyeztetésének tilalmát fogalmazza meg az Etikai Kódex, amely fokozott érték- és normakövetést kíván meg. A katona minden élethelyzetben tudatában van annak, hogy személyén keresztül ítélik meg az általa képviselt szervezetet. A következetes ítélkezési gyakorlat szerint a közbizalom fenntartása, súlyos veszélyeztetésének megvalósulása nem csupán akkor állapítható meg, ha az elítélendő cselekményről a társadalom tagjai széles körben szereztek tudomást. Nem az a döntő, hogy arról hányan és miként értesültek, hanem az, hogy a magatartás önmagában, objektíve alkalmas volt-e a közbizalom súlyos veszélyeztetésére (Mfv.X.10.175/2020/5., Mfv.II.10.758/2010.). A közbizalom akkor áll fenn, ha a katonák személyi körülményei és tevékenységük, valamint a honvédséghez tartozó szervezetek működésének szabályszerűsége iránt nem merül fel kétség. A szolgálatot teljesítő katonák tettei törvényeken, jogszabályokon, valamint egy szabályzatokon alapulnak és az általánosan elfogadott etikai normáknak megfelelően jelennek meg a külvilágban. A magyar honvédséggel szolgálati viszonyban állókkal szemben fokozott az elvárás a jogszabály betartására, velük szemben magasabb erkölcsi, etikai, emberi elvárások támaszthatók. Amennyiben a felperes magatartása nem felelt meg ezeknek az elvárásoknak, jogsértés nélkül jut a munkáltató arra a következtetésre, hogy a felperes a szolgálatra méltatlanná vált (Mfv.II.10.312/2018/4.).

- [28] Az elsőfokú bíróság a Pp. 123. § (1) bekezdés b) pontja megsértése nélkül mellőzte az eljárás felfüggesztését, mert a jelen per eldöntése nem függött olyan kérdés előzetes elbírálásától, amelynek tárgyában az eljárás büntetőbíróság hatáskörébe tartozott volna. A hivatásos szolgálatra méltatlanná válás megállapítása független a büntetőeljárás kimenetelétől akkor is, ha a méltatlanná válást a büntetőeljárás megindítása miatt, de még annak jogerős befejezése előtt vizsgálták meg. A munkáltató nem a szolgálati jogviszonyban álló büntetőjogi felelősségéről dönt a méltatlansági eljárás során, a méltatlanná válást kimondó határozat alapját a megindult büntetőeljárás adataiból megismert magatartás tanúsítás és cselekmény képezheti (Mfv.II.10.155/2021/9., EBH 2017.M.11., 3106/2018. AB határozat).

- [29] A felperes a Pp. 123. § (1) bekezdésével összefüggésben hivatkozott a jogos védelmi helyzet fennállására. E körben az elsőfokú bíróság a felperesnek a dulakodásban való részt vételét, a dulakodást megelőző provokatív magatartását és a verekedés utáni verbális agresszióját összességében értékelte és helytállóan nem tulajdonított jelentőséget annak a körülménynek, hogy ki volt a dulakodás kezdeményezője. Az elsőfokú bíróság a felperes magatartásának az alperesi szervezetre gyakorolt hatását is helyesen mérlegelte.
- [30] Mindezekre figyelemmel a Kúria az elsőfokú ítéletet – a Kp. 109. § (1) bekezdése alkalmazásával – helybenhagyta.

(Kúria Kf.VII.45.164/2022/6.)

342 A településrendezési terv elfogadásakor a jogszabályi követelmények érvényesülését biztosító záró szakmai véleményt figyelembe kell venni. A záró szakmai vélemény figyelmen kívül hagyása az így elfogadott építési szabályzat törvényellenességét eredményezi, ami az Önkormányzati Tanács előtti eljárásban a rendelet megsemmisítésével jár [1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) 8. § (2d) bek.].

Az indítvány alapjául szolgáló tényállás

- [1] Vámoszabadi Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a 7/2022. (II. 18.) önkormányzati rendelettel (a továbbiakban: Mód. R.) módosította a Helyi Építési Szabályzatról szóló 16/2019. (XI. 30.) önkormányzati rendeletet (a továbbiakban: HESZ). A Mód. R.-hez a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal állami főépítésze GY/15/3-23/2022. számon adott – tárgyalásos eljárásban – záró szakmai véleményt, amelyben a tervezett módosítások elfogadását nem támogatta.
- [2] Az új beépítésre szánt területek kijelölésével kapcsolatban megállapította, hogy ilyen terület csak akkor jelölhető ki – az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 7. § (1) bekezdésében foglalt célok megvalósulása érdekében, az Étv. 7. § (2) bekezdésében foglaltak figyelembevételével –, ha a használati célnak megfelelő terület már nem áll rendelkezésre a település közigazgatási területén. Márpedig az érintett önkormányzat közigazgatási területén nagy térmértékben megtalálható a tervezett rendeltetésnek (lakó és gazdasági) megfelelő beépítésre szánt területen beépítetlen lakó és gazdasági terület.
- [3] Az egyes módosításokkal kapcsolatban – többek között – rögzítette, hogy az új beépítésre szánt terület a Győr-Révfalvai vízbázis hidrogeológiai „A” és „B” védőterületét is érinti, a hidrogeológiai „A” védőterületen pedig tilos új parcellázás megvalósítása, továbbá a hidrogeológiai „B” védőterületen egyedi vizsgálat lefolytatása szükséges. Településképi szempontból a hatályos paraméterek tervezett módosítása szakmailag nem indokolt, mert a 12,5 méteres épületmagasság túlzó. A 14-es számú főúton tervezett csomópont kialakításához további vizsgálatok, egyeztetések lefolytatása és hatástanulmány készítése szükséges. Egyes mezőgazdasági általános övezetbe sorolt ingatlanok biológiai aktivitás érték biztosítása érdekében történő természetközeli terület övezetbe

- való átsorolása jogszabálysértő, mert az érintett területek nem felelnek meg a természetközeli terület fogalmának.
- [4] Az állami főépítész felhívta a figyelmet arra, hogy tárgyalásos eljárás során nincs lehetőség a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet) 40. § (7) bekezdésének (településrendezési eszköz jelentős átdolgozása és ismételt benyújtása) alkalmazására. Felhívta továbbá az érintett önkormányzat figyelmét arra is, hogy a településrendezési terv elfogadásakor a záró szakmai véleményt figyelembe kell venni, a véleményezési eljárás szabályainak megsértésével elfogadott önkormányzati rendelet jogszabálysértő.
- [5] A Mód. R. a záró szakmai vélemény 2022. február 4-i kiadását követően, 2022. február 19. napján – további egyeztetés, a véleményeltérésről való indokolt döntés – hiányában lépett hatályba.
- [6] Az indítványozó a fentieket követően törvényességi felhívással élt az érintett önkormányzat felé, megállapítva, hogy a képviselő-testület a Mód. R.-t és az annak mellékletét képező szabályozási területeket az Étv. 8. § (2d) bekezdés megsértésével, azaz a záró szakmai vélemény figyelmen kívül hagyásával fogadta el.
- [7] Az érintett önkormányzat a 96/2022. (V.12.) KT határozatában a törvényességi felhívásban foglaltakkal nem értett egyet. Megállapította, hogy az állami főépítész úgy adta ki a záró szakmai véleményét, hogy az eltérő vélemények átvezetésének és újra benyújtásának lehetőségét megtagadta, és új eljárás megindítását írta elő; „önkéntesen nyilvánított bizonyos pontokat nem támogathatónak egyes hatóságok jelenlévő képviselőinek más tartalmú nyilatkozata ellenében”; a hivatkozott jogszabályi rendelkezéseket tévesen idézte és abból téves következtetést vont le, az Étv. indokolásával ellentétes jogértelmezéssel élt; építési helyek törléséről a képviselő-testület nem döntött; új parcellázásról nincs szó és erre vonatkozó nyilatkozatot a vízügyi hatóság sem tett; a kormányhivatal földhivatalának kifogásai a záró szakmai véleményben nem szerepeltek; nem meglévő természetközeli terület átsorolása történt meg, hanem tervezett természetközeli terület feljelölése; a 4. módosítási pont esetében az ütügyi hatóság nem tanulmányozta át a kiküldött anyagot, a 7. módosítási pontot pedig támogathatónak tartotta.
- Az indítvány és az önkormányzat védirata**
- [8] Az indítványozó a fentieket követően kezdeményezte a Kúria Önkormányzati Tanácsánál a HÉSZ más jogszabályba ütközésének vizsgálatát azzal, hogy a Kúria Önkormányzati Tanácsa állapítsa meg, hogy az jogszabálysértő, mert a módosításokat a képviselő-testület a záró szakmai véleményben foglaltak figyelmen kívül hagyásával, a Vámoszabadi X és Y hrsz.-ú ingatlanok tekintetében a véleményezési eljárás lefolytatása nélkül alkotta meg, megsértve ezzel az Étv. 8. § (2d) bekezdését. Erre tekintettel a HÉSZ mellékletét képező területek és a HÉSZ 1. § (2) bekezdése, a 2. §-a, a 11. § (7) bekezdés *b*) pontja, a 11. § (24) bekezdése, a 11. § (25) bekezdése, a 11. § (26) bekezdése, a 13. § (7) bekezdés *b*) pontja, a 14. § (11) bekezdése jogszabálysértő, továbbá jogszabálysértő módon történt meg a 11. § (7) bekezdés *b*) pontjának a hatályon kívül helyezése. Indítványozta a rendelkezések megsemmisítését a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 146. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján.
- [9] Kifejtette, hogy a képviselő-testület a záró szakmai véleményben foglaltak figyelmen kívül hagyásával alkotta meg a Mód. R.-t, mellyel megsértette az Étv. 8. § (2d) bekezdését.
- [10] A HÉSZ 1. mellékletét képező területek jelölt, Vámoszabadi X és Y hrsz.-ú ingatlanok tekintetében az építési helyet véleményezési eljárás lefolytatása nélkül töltötték, amely sérti az Étv. 8. § (2d) bekezdését.
- [11] Arra is hivatkozott, hogy a Mód. R. lakó és gazdasági rendeltetésű új beépítésre szánt területeket jelölt ki. Az Országos Főépítész TKF-72/28/2022. számú véleményében az új beépítésre szánt területek kijelölését részben támogatta. A településrendezési eszköz módosításának 1., 5., és 9. számú módosítási pontjai (a HÉSZ 1. és 3. mellékletét képező szabályozási területek szereplő területek) tekintetében akként nyilatkozott, hogy az új beépítésre szánt területek kijelölését nem támogatja. Az állami főépítész a záró szakmai véleményben megállapította, hogy a település közigazgatási területén nagy mértékben megtalálható a tervezett rendeltetésnek (lakó és gazdasági) megfelelő beépítésre szánt területen beépítetlen lakó és gazdasági terület, így – az Étv. 7. § (3) bekezdés *e*) pontjára figyelemmel – egyetlen módosítási pont tekintetében sem támogatta az új beépítésre szánt terület kijelölését.
- [12] A Győr-Moson-Sopron Megyei Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Igazgató-helyettesi Szervezet Területi Vízügyi Hatóságnak (a továbbiakban: Vízügyi Hatóság) a 35800/6619-1/2021. számú előzetes adatszolgáltatásában, a záró szakmai véleményében, illetve a tárgyalásról készült jegyzőkönyvben rögzített nyilatkozata szerint Vámoszabadi területe fokozottan és kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő településnek minősül a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet melléklete alapján. A módosítási dokumentáció 1., 4. és 5. számú módosítási pontjával érintett területek (a HÉSZ 3. mellékletén található területek) a Győr-Révfalu vízbázis hidrogeológiai „A” védőterületén fekszenek. Az 1. és az 5. módosítási pont új beépítésre szánt területek kijelöléséről rendelkezik. A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási művek védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vízbázis rendelet) 5. számú melléklete, illetve a vízbázis kijelölő határozat alapján hidrogeológiai „A” védőterületen tilos új parcellázás megvalósítása. Erre tekintettel a Vízügyi Hatóság az 1. és 5. módosítási pontokat nem támogatta, a 4. módosítási pont tekintetében pedig rögzítette, hogy a tervezett tevékenységet a vízbázis hidrogeológiai „A” védőterületre vonatkozó előírások jelentősen befolyásolják, a tervezett

- módosítást kizárólag a Vízbázis rendelet előírásainak megfelelően lehet megvalósítani. A Vízügyi Hatóság megállapította továbbá, hogy a módosítási dokumentáció 2., 3., 6., 7. és 11. módosítási pontjaival érintett területek (a HÉSZ 2., 3. és 4. mellékletét képező szabályozási tervlapokon szabályozott területek) a Győr-Révfalu vízbázis hidrogeológiai „B” védőterületén fekszenek. A 2., 6. és 7. módosítási pontok esetében új parcellázás valósul meg. Mindezek alapján az érintett önkormányzat a Vízbázis rendeletbe és a vízbázis kijelölő határozatba ütköző módon, illetve egyedi vizsgálat lefolytatása nélkül módosította a HÉSZ 2., 3. és 4. mellékletét képező szabályozási tervlapokat. Erre tekintettel a HÉSZ 2., 3. és 4. mellékletét képező szabályozási tervlapok jogszabálysértőnek minősülnek.
- [13] A Kormányhivatal Földhivatali Főosztálya (a továbbiakban: Földhivatali Főosztály) a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény (a továbbiakban: Tftv.) 6/B. § (2) bekezdése alapján kifogást emelt a módosítási dokumentáció 5. (HÉSZ 3. számú mellékletét képező szabályozási terven szereplő terület) és 7. pontjával szemben (a HÉSZ 2. mellékletét képező szabályozási terven szereplő területek), ugyanis az övezeti besorolásának megfelelő terület-felhasználásra kellő nagyságú térmértékben áll rendelkezésre terület a település már beépítésre kijelölt, de még fel nem használt területén is. A 6. módosítási pont (HÉSZ 2. számú mellékletét képező szabályozási terven szereplő terület) tekintetében úgyszintén új beépítésre szánt területet jelölték ki a termőföld hátrányára, így ezen módosítási pont is beleütközik a Tftv. 6/B. § (2) bekezdésébe.
- [14] A Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztálya (a továbbiakban: KTFH) GY/41/00158-7/2021. számú levele szerint a 11. számú módosítási ponttal érintett, a Vámoszabadi .../41, .../42, .../43, .../44, .../45, .../46, .../47, .../48, .../49, .../50, .../110, .../113 hrsz.-ú (a HÉSZ 4. mellékletét képező szabályozási tervlapon szereplő) Más (mezőgazdasági általános) övezetben szereplő ingatlanok biológiai aktivitás érték egyenleg biztosítása érdekében történő Tk (természetközeli terület) övezetbe való átsorolása jogszabálysértő, ugyanis az érintett területek nem felelnek meg az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTÉK) 30/A. § (1) bekezdése szerinti természetközeli terület fogalmának. Ebből következően a HÉSZ 4. melléklete jogszabálysértő.
- [15] A Kormányhivatal Közlekedési, Műszaki Engedélyezési, Mérésügyi és Fogyasztóvédelmi Főosztálya (a továbbiakban: Ütügyi Hatóság), illetve a Magyar Közút Nonprofit Zrt. a módosítási dokumentáció 3., 4., 5., 6. és 7. pontjait (a HÉSZ 2. és 3. számú mellékletét képező szabályozási tervlapokon szereplő területek) a tervdokumentáció szerinti formájukban nem támogatták, azok tekintetében további vizsgálatok elvégzését, hatástanulmány készítését, illetve további egyeztetést tartottak szükségesnek a Magyar Közút Nonprofit Zrt.-vel. A HÉSZ 2. és 3. mellékletét az érintett önkormányzat a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 39. §-ába és az e-ÚT 02.01.41 számú ütügyi műszaki előírásába ütköző módon, közlekedési javaslat elkészítése és a közút kezelőjének hozzájárulása nélkül fogadta el.
- [16] Az érintett önkormányzat a védiratában az indítvány elutasítását kérte.
- [17] Hivatkozott a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 132. § (4) bekezdésére, és e körben arra, hogy az új beépítésre szánt területek kijelölésére vonatkozó döntését mérlegelési jogkörben hozta meg, melyre az indítványozó törvényességi felügyeleti jogköre nem terjed ki. Az Étv. használati cél fogalma továbbá nem feleltethető meg az OTÉK szerinti fogalomnak. Hangsúlyozta továbbá, hogy az indítványozó az Étv. 7. § (3) bekezdés e) pontját tévesen idézi.
- [18] Hangsúlyozta, hogy a módosítással sem új parcellázás, sem üdülőterület vagy lakótelep kialakítása nem történt, így a hivatkozott jogszabályhelyek nem relevánsak. Egyébiránt a szabályozási tervlapon a területhasználat feltüntetése csak a lehetőségét teremti meg a terület hasznosításának, ezért a Vízbázis rendelet 5. melléklete nem alkalmazható a rendezési terv módosításban feltüntetett területhasználat feljelölése során.
- [19] Kifogásolta, hogy a rendezési tervi módosítási eljárás során az ingatlanügyi hatóság egyetlen alkalommal sem határozta meg a törvényben előírt módon az adott földhasználati kategóriának megfelelő átlagos minőséget, ennek hiányában álláspontja szerint az indítványozó erre vonatkozóan jogszerűen nem tehet megállapítást. A Tftv. 6/B. §-a továbbá szintén mérlegelési jogkört biztosít az önkormányzat számára.
- [20] Előadta, hogy az OTÉK maga határozza meg a települési zöldinfrastruktúra fogalmát, amelyben a természetközeli terület mint meglévő és tervezett elem szerepel. Ezért álláspontja szerint téves az a megállapítás, hogy a jelenleg szántó területre (amely a művelés felhagyásával a rendelkezésre álló szakértői anyag megállapítása alapján rövid időn belül természetközeli területté válhat) nem jelölhető fel tervezett természetközeli terület.
- [21] Álláspontja szerint az indítványozó által a Magyar Közút Zrt.-nek és az ütügyi hatóságnak tulajdonított nyilatkozatok nem hangoztak el. Közvetlen közúti kapcsolás létesítése (még csak feljelölése sem) a 14-es útra egyébként sem történt, így a Kkt. 39. §-ára való hivatkozás irreleváns.
- [22] Végezetül előadta, hogy a Vámoszabadi X és Y hrsz.-ú ingatlanok tekintetében építési helyekről nem döntött. A Vízügyi Hatóság megjelölt állásfoglalása álláspontja szerint az eljárásban nem szerepelt. A közútra vonatkozó egyeztetési kötelezettség pedig csak a tényleges területhasználat megindulása előtt áll fenn.
- A Kúria Önkormányzati Tanácsa döntésének indokai**
- [23] Az indítvány megalapozott.
- [24] A HÉSZ Mód. R.-rel érintett rendelkezései: 1. § (2) Jelen rendelet mellékletei:

- a) 1. melléklet (továbbiakban szabályozási terv): Belterületi szabályozási tervlap – Észak: méretarány 1:2 500, tervszám: SZT-2/M, munkaszám: 21092
- b) 2. melléklet (továbbiakban szabályozási terv): 14 sz. út menti terület szabályozási tervlap: méretarány 1:2 500, tervszám: SZT-3/M, munkaszám: 21092
- c) 3. melléklet (továbbiakban szabályozási terv): Belterületi szabályozási tervlap – Dél: méretarány 1:2 500, tervszám: SZT-4/M, munkaszám: 21092
- d) 4. melléklet (továbbiakban szabályozási terv): Külterületi szabályozási tervlap: méretarány 1:10 000, tervszám: SZT-1/M, munkaszám: 21092

2. § (1) A szabályozási terv elemei kötelezők vagy irányadóak.

(2) Kötelező szabályozási elemek:

- a) szabályozási vonal,
b) szabályozási szélesség,
c) építési övezet határa,
d) az övezeti jel,
e) védőtávolságok,
f) megszűnő telekhatár,
g) építési hely,
h) előkert vonala,
i) hosszú távú területbiztosítás: a területsáv a jövőbeni fejlesztésekhez szükséges terület elépítése ellen kerül jelölésre, építési tilalmat jelent az adott sávban,
j) építési vonal,

(3) Sajátos jogintézmények: a) beültetési kötelezettség.

(4) A kötelező szabályozási elemek módosítására a szabályozási terv módosítása vagy felülvizsgálata keretében kerülhet sor.

(5) Javasolt szabályozási elemek:

- a) javasolt telekhatár,
b) javasolt megszüntetendő telekhatár.

(6) Más jogszabály által elrendelt szabályozási elemek:

- a) műemlék,
b) műemléki környezet határa,
c) műemlék telke,
d) régészeti lelőhely,
e) fokozottan védett terület,
f) Natura 2000 terület,
g) védelemre javasolt helyi természeti értékek,
h) nemzeti ökológiai hálózat – magterület,
i) nemzeti ökológiai hálózat – ökológiai folyosó,
j) nemzeti ökológiai hálózat – puffertérület,
k) tájképvédelmi terület,
l) védőterület, védősáv.

(7) Tájékoztató egyéb elemek:

- a) közigazgatási határ,
b) beépítésre szánt terület határa,
c) területi helyi védelem alatt álló érték,
d) egyedi helyi védelem alatt álló érték,
e) villamosenergia térségi elosztó távvezeték (400 kV feszültségszinttel),
f) térségi szénhidrogén vezeték,
g) kerékpárút (meglévő/tervezett),
h) tervezett gyalogos-, kerékpáros sétány,
i) vasút nyomvonal,
j) meglévő/tervezett híd,
k) szintbeni vasúti kereszteződés.

(8) A javasolt szabályozási elemek részletes szabályozási tervek alapján, illetve az utak keresztmetszeti elemeinek méretezésével pontosíthatók, illetve módosíthatók.

(9) A Szabályozási Terven szereplő övezeti jelek jelkulcsa:

	beépítés módja	legnagyobb beépítettség %	szintterület sűrűség
terület rendeltetése	legnagyobb épület-magasság (m)	legkisebb kialakítható telekterület (m ²) legkisebb telekszélesség (m)	legkisebb zöldfelület (%)

11. § (24) A lakóterület fejlesztésre szánt 1200 m²-t elérő telkeken, illetve a lakóterület fejlesztési területeken a tömbfeltárások végén, a fordulóval határos telkeken, 1200 m² alatti telken kétlakásos lakóépület is elhelyezhető. Ezekben az esetekben az egyik rendeltetési egység alapterülete elérheti a másik rendeltetési egység 100%-át. Más területeken 1200 m² alatti telkeken kétlakásos épület ilyen módon történő elhelyezése nem megengedett.

11. § (25) A település közigazgatási területén minden egy lakó- és üdülőegység után 1 db gépjármű elhelyezését biztosítani kell saját telken belül. A gépjármű épületen kívüli elhelyezése esetén a gépjármű elhelyezésére szolgáló terület és annak megközelítését szolgáló közlekedési út nem számítható bele a zöldfelületbe. A gépjármű elhelyezésére szolgáló terület megközelítését úgy kell kialakítani, hogy minden egyes ilyen terület más, elhelyezett gépjárművektől nem akadályoztatva megközelíthető legyen. A gépjármű épületen kívüli elhelyezésére szolgáló terület minimális nagysága 1 gépjármű esetén 5 méterszer 5 méter. A közlekedési út szélessége minimum 2,5 méter. Ha az épületen belül kerül elhelyezésre a gépjármű, úgy annak megközelítésére szolgáló közlekedési út nem számítható bele a zöldfelületbe.

11. § (26) A vízbázis védőterülettel érintett ingatlanok hasznosítása kizárólag a kijelölt határozatban, valamint a vízbázisok védelméről szóló jogszabályban foglalt előírások betartásával lehetséges.

13. § (7) b) amennyiben a telek területe 800–1200 m² között van, akkor legfeljebb két rendeltetési egységet magában foglaló egy db épület helyezhető el, amelyből legalább az egyik lakás célú. Amennyiben mindkét rendeltetési egység lakáscélú, úgy az egyik rendeltetési egység hasznos alapterületének 50%-át nem haladhatja meg. Lakás nélkül önállóan is létesülhet egy, a HÉSZ által megengedett más rendeltetési egység.

14. § (11) A Vt1 övezetben a maximális lakásszám meghatározásánál minden lakásra legalább 120 m² telekterület jusson.

A Mód. R. 4. §-a szerint a HÉSZ 11. § (7) b) pontja hatályát veszti.

A Nemzeti Jogszabálytár alapján az érintett önkormányzat – a normakontroll eljárás folyamatban léte alatt – a HÉSZ szabályozási tervlapokat érintő 1. § (2) bekezdését a 15/2022. (VIII. 18.)

- önkormányzati rendeletével ismételten módosította a következők szerint:
- (2) Jelen rendelet mellékletei:
- a) 1. melléklet (továbbiakban szabályozási terv): Belterületi szabályozási tervlap – Észak: méretarány 1:2 500, tervszám: SZT-2/M, munkaszám: 22082
- b) 2. melléklet (továbbiakban szabályozási terv): 14 sz. út menti terület szabályozási tervlap: méretarány 1:2 500, tervszám: SZT-3/M, munkaszám: 21092
- c) 3. melléklet (továbbiakban szabályozási terv): Belterületi szabályozási tervlap – Dél: méretarány 1:2 500, tervszám: SZT-4/M, munkaszám: 21092
- d) 4. melléklet (továbbiakban szabályozási terv): Kültéri területi szabályozási tervlap: méretarány 1:10 000, tervszám: SZT-1/M, munkaszám: 22082
- [25] A Kúria Önkormányzati Tanácsának a Köf.5031/2012/11. számú határozata óta követett gyakorlata szerint az önkormányzati rendeletek absztrakt törvényességi vizsgálata során (amilyen a kormányhivatali kezdeményezés is) az önkormányzati rendeletet (vizsgált rendelkezését) mindig a hatályos törvényekhez és a hatályos más jogszabályokhoz kell mérni. Az önkormányzati rendszer hatályos szabályainak a mindenkor hatályos törvényekkel és más jogszabályokkal kell összhangban állni. Ugyanakkor az önkormányzati rendeletet a megalkotásakor (és nem az elbíráláskor) hatályos magasabb jogszabályhoz kell mérni bírói kezdeményezés esetén vagy akkor, ha rendeletalkotási szabályok megsértése az ügy tárgya. A Kúria Önkormányzati Tanácsa a Köf.5013/2013/7. számú határozatában megállapította, hogy mivel (az ott elbírált ügyben) a kormányhivatal a HÉSZ eljárási jellegű törvényellenességét állította, ezért a HÉSZ megalkotásakor hatályos szabályok az irányadók. Az Önkormányzati Tanács ebben a döntésben rámutatott, hogy mivel az önkormányzati képviselő-testületen visszamenőlegesen csak a norma megalkotásakor hatályos eljárási szabályok tiszteletben tartása kérhető számon, ezért a Kúria Önkormányzati Tanácsa a törvényességi vizsgálatot nem az elbíráláskori, hanem az önkormányzati rendelet megalkotásakor hatályos jogszabályi kerethez viszonyította. A fentiekre tekintettel a Kúria jelen ügyben az Ör. törvényességét az elfogadása időszakában hatályban volt magasabb jogszabályokkal vetette egybe. (Köf. 5027/2015/3.)
- [26] Az Etv. irányadó 8. § (2d) bekezdése értelmében, a településrendezési terv elfogadásakor a (2) bekezdés szerinti kormányrendelet alapján záró szakmai vélemény kibocsátására jogosultnak a jogszabályi követelmények érvényesülését biztosító záró szakmai véleményét figyelembe kell venni. A záró szakmai vélemény megküldésére a (2) bekezdés szerinti kormányrendeletben megállapított határidő lejártát követő 5. napon a településrendezési terv elfogadható.
- [27] A Kúria Önkormányzati Tanácsa megállapította, hogy az állami főépítész – az országos főépítész véleményét is magában foglaló – záró szakmai véleményében a helyi építési szabályzat tervezett módosításához nem járult hozzá. Az egyes módosítási pontoknál – a fent írtak szerint – részletesen kifejtette, hogy a helyi építési szabályzat tervezett módosítása további egyeztetéseket, hatástanulmányok elkészítését igényli.
- [28] A Kúria Önkormányzati Tanácsa megállapította, hogy az érintett önkormányzat a záró szakvéleményben foglalt egyeztetéseket, illetve további véleményezési eljárást nem folytatott le, hatástanulmányokat nem készített, a Vámoszabadi X és Y hrsz.-ú ingatlanokra pedig a véleményezési eljárás nem terjedt ki. Utóbb a tervlapokat – a normakontroll eljárás alatt – az érintett önkormányzat ismételten módosította, ez azonban a záró szakmai vélemény teljes figyelmen kívül hagyására vonatkozó megállapításra nincs kihatással.
- [29] A Kúria többször vizsgálta már a helyi építési szabályzat megalkotásához kapcsolódó speciális eljárási szabályok betartását. A Köf.5055/2013/9. számú határozatában megállapította, hogy az érdekelt államigazgatási szervekkel való egyeztetés kötelezettsége és a lakosság bevonása az eljárásba olyan garanciális jellegű eljárási követelményeket jelent, amelyeket a jogi szabályozás nem ír elő más önkormányzati rendelet megalkotása során.
- [30] A Kúria Önkormányzati Tanácsának következetes gyakorlata szerint, a normakontroll feladatokat ellátó bírói testületek (Alkotmánybíróság, Kúria) gyakorlata szerint a jogszabályalkotás – így az önkormányzati rendeletek megalkotásának is – elengedhetetlen feltétele az eljárási szabályok betartása. Csak a formalizált eljárás szabályainak a betartásával keletkezhet érvényes jogszabály [11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 85.; megerősítve az Alkotmánybíróság Alaptörvényhez fűződő gyakorlatában pl. 3001/2019. (I. 7.) AB határozat]. Ha a jogalkotás során a jogalkotási eljárás garanciális szabályai sérülnek, akkor ez az adott jogszabály közjogi érvénytelenségét vonja maga után [29/1997. (IV.29.) AB határozat, ABH 1997, 122.; megerősítve pl. 3001/2019. (I. 7.) AB határozat]. A fentiekkel összhangban a Kúria több határozatában – így a Köf.5045/2012/5. számú, a Köf.5027/2015/3. számú határozatban – kifejtette, hogy az önkormányzati rendeletalkotás garanciális szabályait törvények tartalmazzák, de adott esetben garanciális rendelkezéseket tartalmazhat az adott önkormányzat által saját maga eljárására nézve – a törvény keretei között – meghatározott helyi szabályozás is. Az eljárási szabályok betartása és az eljárási garanciák érvényesülése a rendeletalkotási eljárás kiszámíthatóságának, ésszerű rendben történő lefolytatásának is lényeges feltétele.
- [31] A Kúria Önkormányzati Tanácsa megállapította, hogy az Etv. 8. § (2d) bekezdésének közens rendelkezése nem teszi lehetővé, hogy az érintett önkormányzat az állami főépítész véleményét negligálja, és kvázi záró szakmai vélemény – felhasználása és figyelembevétele, a véleményeltérés esetére a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet szerinti eljárásrend követése – nélkül fogadja el a helyi építési szabályzatának módosítását.
- [32] Mivel a Kúria Önkormányzati Tanácsa megállapította, hogy a Mód. R. által megállapított (a Mód. R. 10. §-a által) a HÉSZ-be beépült szabályok az Etv. 8. § (2d) pontjába ütköznek – a rendelet megalkotásához nélkülözhetetlen garanciális szabályok figyelmen kívül hagyása miatt –, az Önkormányzati Tanács már nem foglalkozott az indítványozó által külön-külön is jelölt jogszabálysértésekkel. A külön-külön jogszabálysértések azért nem képezték a vizsgálat

tárgyát, mert az indítvány ezen (III.) része az Állami Főépítészeti Iroda záró szakmai véleményében kifejtettek alapján került megfogalmazásra. Erre tekintettel hangsúlyozandó, hogy a normakontroll eljárás nem az állami főépítész záró szakmai véleményének megalapozottsága, hanem az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközése tárgyában folyik, így jelen ügyben az Étv. 8. § (2d) pontján túli vizsgálat szétfeszítené a normakontroll eljárás kereteit is.

- [33] A fentiekre tekintettel a Kúria Önkormányzati Tanácsa a Kp. 146. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján a rendelkező rész szerint határozott.
- [34] A Kp. 146. § (3) bekezdése értelmében, a megsemmisített önkormányzati rendelet vagy annak rendelkezése a bíróság határozatának a hivatalos lapban való közzétételét követő napon hatályát veszti, és e naptól nem alkalmazható.

(Kúria Köf.5.011/2022/4.)

EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁG

HATÁROZATAI

I.

C-77/21. sz. Digi Távközlési és Szolgáltató Kft. kontra Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság ügyben 2022. október 20-án hozott ítélet

1) A természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (általános adatvédelmi rendelet) 5. cikke (1) bekezdésének b) pontját

a következőképpen kell értelmezni:

az e rendelkezésben előírt „célhoz kötöttség” elvével nem ellentétes, ha az adatkezelő egy tesztnek elvégzése és hibák kijavítása céljából létrehozott adatbázisban rögzíti és tárolja a korábban más adatbázisban gyűjtött és tárolt személyes adatokat, amennyiben az ilyen további adatkezelés megfelel azon konkrét céloknak, amely célokból a személyes adatokat eredetileg gyűjtötték, amit az említett rendelet 6. cikkének (4) bekezdésében szereplő szempontokra tekintettel kell meghatározni.

2) A 2016/679 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének e) pontját

a következőképpen kell értelmezni:

az e rendelkezésben előírt „korlátozott tárolhatóság” elvével ellentétes, ha az adatkezelő a korábban más célból gyűjtött személyes adatokat egy tesztnek elvégzése és a hibák kijavítása céljából létrehozott adatbázisban az e tesztnek elvégzéséhez és e hibák kijavításához szükségesnél hosszabb ideig tárolja.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (általános adatvédelmi rendelet) (HL 2016. L 119., 1. o.; helyesbítések: HL 2016. L 314., 72. o.; HL 2018. L 127., 2. o.) 5. cikke (1) bekezdése b) és e) pontjának értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a Digi Távközlési és Szolgáltató Kft. (a továbbiakban: Digi), az egyik legjelentősebb magyarországi internet- és televíziószolgáltató, és a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (Magyarország) (a továbbiakban: Hatóság) között a Digi egyik adatbázisában található

személyes adatok megsértése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Az alapeljárás

7 A Digi Magyarország egyik legjelentősebb internet- és televíziószolgáltatója.

8 A Digi 2018 áprilisában az egyik szerver működését érintő műszaki hibát követően egy „test” elnevezésű adatbázist (a továbbiakban: tesztadatbázis) hozott létre, amelybe a lakossági ügyfelei hozzávetőleg egyharmadának személyes adatait másolta át, mely utóbbi adatokat egy másik, a digi.hu honlaphoz köthető „digi.hu” elnevezésű adatbázisában tárolta, amely naprakészen tartalmazta direkt marketing céllal a hírlevélre feliratkozók adatait és a honlap felületéhez való hozzáférésre lehetőséget adó rendszergazdai adatokat.

9 2019. szeptember 23-án a Digi tudomást szerzett arról, hogy egy „etikus támadó” hozzáfért hozzávetőleg 322 000 személy nála tárolt személyes adataihoz. A támadást maga a hekker jelezte a Diginak oly módon, hogy a tesztadatbázis egyik sorát bizonyítékként lekérte. A Digi kijavította a hozzáférést lehetővé tévő hibát, az említett személlyel titoktartási szerződést kötött, és jutalmat ajánlott neki.

10 A tesztadatbázis törlését követően a Digi 2019. szeptember 25-én bejelentette a személyes adatok megsértését a Hatóságnak, amely ennek következtében hatósági ellenőrzést indított.

11 A Hatóság 2020. május 18-i határozatával többek között megállapította, hogy a Digi megsértette a 2016/679 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének b) és e) pontját azzal, hogy a tesztadatbázist a szükséges tesztek lefuttatása és a hiba kijavítása után nem törölte azonnal, és így az ezen tesztadatbázisban tárolt nagyszámú személyes adatot a következő közel 18 hónapban cél nélkül, az érintettek azonosítására alkalmas módon tárolta egy nyilvántartási rendszerben. Következésképpen a Hatóság a Digi valamennyi adatbázisának felülvizsgálatára kötelezte, és 100 000 000 forint (HUF) (hozzávetőleg 248 000 euró) összegű bírságot szabott ki rá.

12 A Digi a kérdést előterjesztő bíróság előtt vitatta e határozat jogszerűségét.

13 E bíróság megjegyzi, hogy a Digi által a tesztadatbázisba másolt személyes adatok gyűjtésére előfizetői szerződések megkötése és teljesítése céljából került sor, és hogy az eredeti személyesadat-gyűjtés jogszerűségét a Hatóság nem vonta kétségbe. Kétségei vannak azonban a tekintetben, hogy az eredetileg gyűjtött adatok másik adatbázisba történő másolása azzal a következménnyel jár-e, hogy ezen adatok eredeti gyűjtésének és kezelésének célja megváltozik. Hozzáteszi, hogy azt is meg kell határozni, hogy az eredeti adatgyűjtés céljával összeegyeztethető-e a tesztadatbázis létrehozása, valamint az ügyféladatok

kezelésének ezen adatbázisban történő folytatása. Úgy véli, hogy a 2016/679 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének b) pontjában előírt „célhoz kötöttség” elve nem teszi lehetővé számára azon belső rendszerek meghatározását, amelyekben az adatkezelő a jogszerűen gyűjtött adatokat kezelni jogosult, sem annak meghatározását, hogy az utóbbi adatkezelő ezen adatokat kimásolhatja-e egy tesztadatbázisba anélkül, hogy az adatgyűjtés eredeti célja megváltozna.

14 Abban az esetben, ha a tesztadatbázis létrehozása összeegyeztethetetlen az eredeti adatgyűjtés céljával, a kérdést előterjesztő bíróság arra is keresi a választ, hogy amennyiben az előfizetői adatok másik adatbázisban történő kezelésének célja nem hibajavítás, hanem szerződéskötés, akkor a szükséges tárolási idő a 2016/679 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének e) pontjában foglalt „célhoz kötöttség” elve alapján a hibajavításhoz vagy inkább a szerződéses kötelezettségek teljesítéséhez szükséges időhöz igazodik.

15 E körülmények között a Fővárosi Törvényszék (Magyarország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„(1) Úgy kell-e értelmezni a[...] 2016/679 [...] rendelet 5. cikk[e] (1) bekezdés[ének] b) pontjában meghatározott »célhoz kötöttséget«, hogy annak továbbra is megfelelő az, ha az adatkezelő az egyébként jogszerű célhoz kötötten gyűjtött és tárolt személyes adatokat párhuzamosan egy másik adatbázisban is tárolja, avagy a párhuzamos adatbázis tekintetében az adatgyűjtés jogszerű célhoz kötöttsége már nem áll fenn?

2) Amennyiben az 1) kérdésre a válasz az, hogy maga a párhuzamos adattárolás nem összeegyeztethető a »célhoz kötöttség« elvével, akkor összeegyeztethető-e a 2016/679 rendelet 5. cikk[e] (1) bekezdés[ének] e) pontjában meghatározott »korlátozott tárolhatóság« elvével, ha az adatkezelő az egyébként jogszerűen, célhoz kötötten gyűjtött és tárolt személyes adatokat párhuzamosan tárolja egy másik adatbázisban?»

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az elfogadhatóságról

16 A Hatóság, valamint a magyar kormány kétségeit fejezte ki az előzetes döntéshozatal iránti kérdések elfogadhatóságát illetően, azzal az indokkal, hogy e kérdések nem felelnek meg az alapjogvita tényállásának, és nem közvetlenül relevánsak annak elbírálása szempontjából.

17 E tekintetben először is emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következően kizárólag az alapügyben eljáró és a meghozandó döntésért felelős nemzeti bíróság feladata annak értékelése, hogy az ügy sajátos jellemzőit tekintve az ítélet meghozatalához szükség van-e az előzetes döntéshozatalra, és hogy a Bíróság elé terjesztett kérdések relevánsak-e. Következésképpen, amennyiben a feltett kérdések valamely uniós jogi rendelkezés értelmezésére vagy

érvényességére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni. Ebből következik, hogy a nemzeti bíróságok által előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság általi elutasítása csak abban az esetben lehetséges, ha nyilvánvaló, hogy a kért értelmezés nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az említett kérdésekre hasznos választ adjon (2020. július 16-i Facebook Ireland és Schrems ítélet, C-311/18, EU:C:2020:559, 73. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

18 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bírósághoz a Digit mint adatkezelőt a 2016/679 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének b) és e) pontjában foglalt „célhoz kötöttség”, illetve „korlátozott tárolhatóság” elvének azon az alapon történő állítólagos megsértése miatt szankcióval sújtó határozat megsemmisítése iránti keresettel fordultak, hogy a Digi elmulasztotta törölni az érintettek azonosítását lehetővé tévő személyes adatokat tartalmazó adatbázist. Márpedig az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések pontosan e rendelkezések értelmezésére vonatkoznak, így nem lehet úgy tekinteni, hogy az uniós jog kért értelmezése nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve hipotetikus jellegű. Ezenkívül az előzetes döntéshozatalra utaló határozat elegendő ténybeli és jogi elemet tartalmaz ahhoz, hogy az előterjesztő bíróság által feltett kérdésekre hasznos választ lehessen adni.

19 Másodszor emlékeztetni kell arra, hogy a nemzeti bíróságok és a Bíróság közötti egyértelmű feladatmegosztáson alapuló, EUMSZ 267. cikkben előírt eljárás keretében kizárólag a nemzeti bíróság rendelkezik hatáskörrel a nemzeti jogi rendelkezések értelmezésére és alkalmazására, míg a Bíróság a nemzeti bíróság által rendelkezésre bocsátott tények alapján kizárólag az uniós jogi rendelkezések értelmezéséről és érvényességéről foglalhat állást (2022. május 5-i Zagrebačka banka ítélet, C-567/20, EU:C:2022:352, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

20 Következésképpen el kell utasítani az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatatlanságára vonatkozó, a Hatóság és a magyar kormány által lényegében arra alapított érvelést, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések véleményük szerint nem felelnek meg az alapeljárás tényállásának.

21 Következésképpen az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatók.

Az ügy érdeméről

Az első kérdésről

22 Első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2016/679 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének b) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az e rendelkezésben előírt „célhoz kötöttség” elvével ellentétes, ha az adatkezelő tesztek elvégzése és hibák kijavítása céljából létrehozott adatbázisban rögzíti és tárolja a

korábban más adatbázisban gyűjtött és tárolt személyes adatokat.

23 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak szövegét, hanem azt a kontextust is figyelembe kell venni, amelybe illeszkedik, valamint azon jogi aktus céljait is, amelynek az a részét képezi (2022. augusztus 1-jei HOLD Alapkezelő ítélet, C-352/20, EU:C:2022:606, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

24 E tekintetben elsősorban meg kell állapítani, hogy a 2016/679 rendelet 5. cikkének (1) bekezdése rögzíti a személyes adatok kezelésére vonatkozó azon elveket, amelyek az adatkezelőre kötelezőek, és amelyeknek való megfelelés igazolására az e cikk (2) bekezdésében előírt elszámoltathatóság elvének megfelelően képesnek kell lennie.

25 Közelebről, e rendelet 5. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében, amely kimondja a „célhoz kötöttség” elvét, a személyes adatokat egyrészt meghatározott, egyértelmű és jogszerű célokból kell gyűjteni, másrészt pedig azok nem kezelhetők ezekkel a célokkal össze nem egyeztethető módon.

26 Így e rendelkezés szövegéből kitűnik, hogy az két követelményt tartalmaz: az egyik a személyes adatok eredeti gyűjtésének céljára, a másik pedig ezen adatok későbbi kezelésére vonatkozik.

27 Ami először is azt a követelményt illeti, amely szerint a személyes adatokat meghatározott, egyértelmű és jogszerű célokból kell gyűjteni, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy az mindenekelőtt azt jelenti, hogy az adatkezelés célját legkésőbb a személyes adatok gyűjtésekor azonosítani kell, továbbá azt, hogy egyértelműen meg kell határozni ezen adatkezelés céljait, végül pedig azt, hogy az említett adatkezelés céljainak többek között biztosítaniuk kell ezen adatok kezelésének a 2016/679 rendelet 6. cikkének (1) bekezdése értelmében vett jogszerűségét (lásd ebben az értelemben: 2022. február 24-i Valsts ienĕmumu dienests [Személyes adatok adóügyi célból történő kezelése] ítélet, C-175/20, EU:C:2022:124, 64–66. pont).

28 A jelen ügyben az első kérdés szövegéből és az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolásából kitűnik, hogy az alapügyben szóban forgó személyes adatokat meghatározott, egyértelmű és jogszerű célból gyűjtötték, és a kérdést előterjesztő bíróság egyébiránt pontosítja, hogy ezen adatok gyűjtésére a 2016/679 rendelet 6. cikke (1) bekezdése b) pontjának megfelelően a Digi által az ügyfeleivel kötött előfizetői szerződések megkötése és teljesítése céljából került sor.

29 Másodszor, azon követelmény vonatkozásában, amely szerint a személyes adatok nem kezelhetők e célokkal össze nem egyeztethető módon, meg kell állapítani egyrészt, hogy a más adatbázisban tárolt személyes adatoknak az adatkezelő által újonnan létrehozott adatbázisban való rögzítése és tárolása ezen adatok „további kezelésének” minősül.

30 Az „adatkezelés” fogalmát ugyanis a 2016/679 rendelet 4. cikkének 2. pontja tágran határozza meg oly módon, hogy az magában foglalja a személyes adatokon vagy adatállományokon automatizált vagy nem automatizált módon végzett bármely műveletet vagy műveletek összességét, így

többek között ezen adatok gyűjtését, rögzítését és tárolását.

31 Ezenkívül a „további” kifejezés általános nyelvhasználatban elfogadott szokásos jelentésének megfelelően minden olyan személyesadat-kezelés, amely az ezen adatok gyűjtéséből álló eredeti adatkezelést követően valósul meg, az említett adatok „további” kezelésének minősül, e további adatkezelés céljától függetlenül.

32 Másrészt meg kell állapítani, hogy a 2016/679 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének b) pontja nem tartalmaz információkat azon feltételekről, amelyek mellett a személyes adatok további kezelése az eredeti adatgyűjtés céljával összeegyeztethetőnek tekinthető.

33 Másodszorban azon szövegkörnyezet, amelybe e rendelkezés illeszkedik, mindazonáltal hasznos pontosításokkal szolgál e tekintetben.

34 A 2016/679 rendelet 5. cikke (1) bekezdése b) pontjának, 6. cikke (1) bekezdése a) pontjának és 6. cikke (4) bekezdésének együttes olvasatából ugyanis kitűnik, hogy annak kérdése, hogy a személyes adatok további kezelése összeegyeztethető-e az adatok eredeti gyűjtésének céljaival, csak abban az esetben merül fel, ha az említett későbbi adatkezelés céljai nem azonosak az eredeti adatgyűjtés céljaival.

35 Ezenkívül az említett rendelet (50) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett fenti 6. cikk (4) bekezdéséből következik, hogy amennyiben az adatgyűjtés céljától eltérő célból történő adatkezelés nem az érintett személy hozzájárulásán, az uniós jogon vagy valamely tagállam jogán alapul, annak meghatározása érdekében, hogy a más célból történő adatkezelés összeegyeztethető-e az eredeti személyesadat-gyűjtés céljával, figyelembe kell venni többek között az alábbiakat: először is a személyesadat-gyűjtés célja és a tervezett további adatkezelés célja közötti esetleges kapcsolatot, másodszor a személyes adatok gyűjtésének körülményeit, különösen az érintettek és az adatkezelő közötti kapcsolat vonatkozásában, harmadszor, a személyes adatok jellegét, negyedszer, a tervezett további adatkezelésnek az érintetteket érintő lehetséges következményeit, végül ötödször a megfelelő biztosítékoknak mind az eredeti adatkezelés, mind pedig a tervezett további adatkezelés keretében való fennállását.

36 Amint arra a főtanácsnok indítványának 28., 59. és 60. pontjában lényegében rámutatott, e kritériumok az eredeti személyesadat-gyűjtés célja és ezen adatok további kezelése közötti konkrét, logikus és kellően szoros kapcsolat szükségességét fejezik ki, és lehetővé teszik annak biztosítását, hogy e további adatkezelés ne térjen el az előfizetőknek az adataik további felhasználására vonatkozó jogos elvárásaitól.

37 Harmadszorban e kritériumok – amint azt a főtanácsnok az indítványának 27. pontjában lényegében hangsúlyozta – egyébiránt lehetővé teszik a korábban gyűjtött személyes adatok további felhasználásának korlátok közé szorítását, biztosítva egyrészt a korábban gyűjtött személyes adatok kezelésének céljait illetően az előreláthatóság és a jobbiztonság igénye, másrészt pedig az adatkezelő számára ezen adatok kezelése során elismert bizonyos fokú rugalmasság közötti egyensúlyt, és ezáltal hozzájárulnak a természetes személyek következetes és magas szintű védelmének

biztosítására irányuló, a 2016/679 rendelet (10) preambulumbekzdésében meghatározott célkitűzés eléréséhez.

38 A fentiek alapján a nemzeti bíróság feladata, hogy a jelen ítélet 35. pontjában említett kritériumok figyelembevételével és az adott ügyre jellemző körülmények összességére tekintettel meghatározza mind az eredeti személyesadat-gyűjtés, mind pedig az ezen adatok további kezelésének céljait, és amennyiben e további adatkezelés céljai eltérnek az eredeti adatgyűjtés céljától, annak vizsgálata, hogy az említett adatok további kezelése összeegyeztethető-e az említett eredeti adatgyűjtés céljaival.

39 Mindemellett a Bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elbírálása során szolgálhat olyan pontosításokkal, amelyek segítik a nemzeti bíróságot a fentiek meghatározása során (lásd ebben az értelemben: 2022. április 7-i Fuhrmann-2 ítélet, C-249/21, EU:C:2022:269, 32. pont)

40 A jelen esetben először is, amint a jelen ítélet 13. pontjában felidézésre került, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a személyes adatokat eredetileg a Digi, az adatkezelő, a lakossági ügyfeleivel kötött előfizetési szerződések megkötése és teljesítése céljából gyűjtötte.

41 Másodszor, az alapeljárásban részt vevő felek nem értenek egyet a szóban forgó személyes adatoknak a tesztadatbázisban való, Digi általi rögzítésének és megőrzésének konkrét célja vonatkozásában. Míg ugyanis a Digi arra hivatkozik, hogy a tesztadatbázis létrehozásának konkrét célja az előfizetői adatokhoz való hozzáférésnek a hibák kijavításáig történő biztosítása volt, és így e cél azonos az eredeti adatgyűjtés révén elérni kívánt céllal, a Hatóság azt állítja, hogy a további adatkezelés konkrét célja eltért e céltől, mivel az tesztek elvégzésére és hibák kijavítására irányult.

42 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a jelen ítélet 19. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a nemzeti bíróságok és a Bíróság közötti egyértelmű feladatmegosztáson alapuló, EUMSZ 267. cikkben előírt eljárás keretében kizárólag a nemzeti bíróság rendelkezik hatáskörrel a nemzeti jogi rendelkezések értelmezésére és alkalmazására, míg a Bíróság a nemzeti bíróság által rendelkezésre bocsátott tények alapján kizárólag az uniós jogi rendelkezések értelmezéséről és érvényességéről foglalhat állást.

43 Márpedig az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból az tűnik ki, hogy a tesztadatbázist a Digi tesztek elvégzése és hibák kijavítása céljából hozta létre, így a kérdést előterjesztő bíróságnak e célokra tekintettel kell értékelnie, hogy a további adatkezelés összeegyeztethető-e az eredeti adatgyűjtés céljával, amely az előfizetési szerződések megkötésére és teljesítésére irányul.

44 Harmadszor, ezen értékelést illetően meg kell állapítani, hogy a tesztek elvégzése és az előfizetői adatbázist érintő hibák kijavítása konkrét kapcsolatban áll a lakossági ügyfelek előfizetési szerződéseinek teljesítésével, amelyre vonatkozóan az adatokat eredetileg gyűjtötték, mivel e hibák káros hatással lehetnek a szerződésben előírt szolgáltatás nyújtására. Amint ugyanis a főtanácsnok az indítványának 60. pontjában megjegyezte, ez az adatkezelés nem esik távol az előfizetőknek a személyes adataik további felhasználására vonatkozó jogos elvárásaitól.

Egyébiránt az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból nem tűnik ki, hogy ezen adatok egy része vagy azok összessége különleges adat lett volna, vagy az adatok szóban forgó további kezelése káros következményekkel járt volna az előfizetőkre nézve, vagy nem kapcsolódtak volna hozzá megfelelő garanciák, aminek a vizsgálata mindenesetre a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

45 A fenti megfontolások összességéből az következik, hogy az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2016/679 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésben előírt „célhoz kötöttség” elvével nem ellentétes, ha az adatkezelő egy tesztek elvégzése és hibák kijavítása céljából létrehozott adatbázisban rögzíti és tárolja a korábban más adatbázisban gyűjtött és tárolt személyes adatokat, amennyiben az ilyen további adatkezelés megfelel azon konkrét céloknak, amely célokból a személyes adatokat eredetileg gyűjtötték, amit az említett rendelet 6. cikkének (4) bekezdésében szereplő szempontokra tekintettel kell meghatározni.

A második kérdéstről

46 Előjáróban meg kell állapítani, hogy az előterjesztő bíróság második kérdését, amely arra vonatkozik, hogy megfelel-e a 2016/679 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének e) pontjában szereplő „korlátozott tárolhatóság” elvének, ha a Digi ügyfeleinek személyes adatait a tesztadatbázisban tárolja, e bíróság csak arra az esetre teszi fel, ha az átfogalmazott első kérdésre igenlő választ kell adni, vagyis arra az esetre, ha e tárolás nem egyeztethető össze az említett rendelet 5. cikke (1) bekezdésének b) pontjában foglalt „célhoz kötöttség” elvével.

47 Mindazonáltal egyrészt, amint arra a főtanácsnok az indítványának 24. pontjában rámutatott, a személyes adatok kezelésére vonatkozó, a 2016/679 rendelet 5. cikkében foglalt elvek együttesen alkalmazandók. Következésképpen a személyes adatok tárolásának nemcsak a „célhoz kötöttség” elvét kell tiszteletben tartania, hanem a „korlátozott tárolhatóság” elvét is.

48 Másrészt emlékeztetni kell arra, hogy amint az a 2016/679 rendelet (10) preambulumbekzdéséből kitűnik, e rendelet többek között arra irányul, hogy biztosítsa a természetes személyek magas szintű védelmét az Unión belül, és e célból biztosítsa e személyeknek a személyes adataik kezeléséhez kapcsolódó alapvető jogai és szabadságai védelmére vonatkozó szabályok következetes és egységes alkalmazását az Unió egész területén.

49 E célból a fenti rendelet II. és III. fejezete rögzíti a személyes adatok kezelését szabályozó elveket, illetve az érintett azon jogait, amelyeket minden személyesadat-kezelésnek tiszteletben kell tartania.

Közelebbről, minden személyesadat-kezelésnek egyrészt összhangban kell lennie az említett rendelet 5. cikkében előírt, az adatkezelésre vonatkozó elvekkel, másrészt – különös tekintettel az adatkezelés jogszerűségének az e cikk (1) bekezdésének a) pontjában előírt elvére – meg kell felelnie az adatkezelés jogszerűségére vonatkozóan ugyanezen rendelet 6. cikkében felsorolt feltételek egyikének (lásd ebben az értelemben: 2021. június 22-i Latvias Republikas Saema [Büntetőpontok] ítélet, C-439/19, EU:C:2021:504, 96. pont; 2022. február 24-i Valsts

ienēmumu dienests [Személyes adatok adóügyi célból történő kezelése] ítélet, C-175/20, EU:C:2022:124, 50. pont).

50 E megfontolásokra tekintettel, még ha az előterjesztő bíróság a második kérdését formálisan kizárólag arra az esetre terjesztette is elő, ha az átfogalmazott első kérdésre igenlő választ kell adni, e körülmény nem képezi akadályát annak, hogy a Bíróság a nemzeti bíróság részére az uniós jognak az előtte folyamatban lévő ügy elbírálásához hasznos, valamennyi értelmezési szempontját megadja (lásd ebben az értelemben: 2022. március 17-i Daimler ítélet, C-232/20, EU:C:2022:196, 49. pont), és ennél fogva választ ad a második kérdésre.

51 E körülmények között meg kell állapítani, hogy e kérdéssel az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2016/679 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének e) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az e rendelkezésben előírt „korlátozott tárolhatóság” elvével ellentétes, ha az adatkezelő a korábban más célból gyűjtött személyes adatokat egy teszt elvégzése és hibák kijavítása céljából létrehozott adatbázisban az e teszt elvégzéséhez és e hibák kijavításához szükségesnél hosszabb ideig tárolja.

52 Elsősorban meg kell állapítani, hogy a 2016/679 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének e) pontja értelmében a személyes adatok tárolásának olyan formában kell történnie, amely az érintettek azonosítását csak az adatok kezelése céljainak eléréséhez szükséges ideig teszi lehetővé.

53 E cikk szövegéből tehát egyértelműen kiderül, hogy a „korlátozott tárolhatóság” elve megköveteli, hogy az adatkezelő képes legyen a jelen ítélet 24. pontjában felidézett elszámoltathatóság elvével összhangban annak igazolására, hogy a személyes adatokat kizárólag azon célok eléréséhez szükséges ideig tárolják, amelyekből azokat gyűjtötték vagy a továbbiakban kezelték.

54 Ebből következik, hogy idővel még az eredetileg jogszerű adatkezelés is összeegyeztethetlenné válhat a 2016/679 rendelettel, ha ezek az adatok már nem szükségesek e célok eléréséhez (2019. szeptember 24-i GC és társai GC és társai [A különleges adatokra mutató linkek törlése] ítélet, C-136/17, EU:C:2019:773, 74. pont), és hogy az adatokat törölni kell, ha e célok megvalósulnak (lásd ebben az értelemben: 2009. május 7-i Rijkeboer ítélet, C-553/07, EU:C:2009:293, 33. pont).

55 Ez az értelmezés másodsorban összhangban áll a 2016/679 rendelet 5. cikke (1) bekezdése e) pontjának szövegkörnyezetével.

56 E tekintetben a jelen ítélet 49. pontja felidézte, hogy minden személyesadat-kezelésnek összhangban kell lennie az említett rendelet 5. cikkében előírt adatkezelési elvekkel, és meg kell felelnie az adatkezelés jogszerűségére vonatkozóan ugyanezen rendelet 6. cikkében felsorolt feltételek egyikének.

57 Márpedig egyrészt, amint az említett 6. cikkből kitűnik, amennyiben az érintett nem járult hozzá a 2016/679 rendelet 6. cikke (1) bekezdése a) pontjának megfelelően személyes adatainak egy vagy több konkrét célból történő kezeléséhez, az adatkezelésnek – amint az az említett cikk fenti bekezdésének b)–f) pontjából kitűnik – meg kell felelnie a szükségesség követelményének.

58 Másrészt, az ilyen szükségességi követelmény az e rendelet 5. cikke (1) bekezdésének c) pontjában előírt „adattakarékosság” elvéből is következik, amelynek értelmében a személyes adatok az adatkezelés céljai szempontjából megfelelőek és relevánsak kell, hogy legyenek, és azoknak a szükségesre kell korlátozódniuk.

59 Harmadsorban, ez az értelmezés megfelel a 2016/679 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének e) pontja által követett célnak, amely, amint azt a jelen ítélet 48. pontja felidézi, többek között a személyes adatok kezelése vonatkozásában a természetes személyek Unión belüli magas szintű védelmének biztosítására irányul.

60 A jelen ügyben a Digi azzal érvelt, hogy a lakossági ügyfelei egy részének a tesztadatbázisban tárolt személyes adatait figyelmen kívül nem törölték a teszt elvégzését és a hibák kijavítását követően.

61 E tekintetben elegendő rámutatni arra, hogy ez az érv nem releváns annak értékelése szempontjából, hogy az adatokat a további kezelésük céljainak megvalósításához szükségesnél hosszabb ideig tárolták-e, megsértve ezzel a 2016/679 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének e) pontjában előírt „korlátozott tárolhatóság” elvét.

62 A fenti megfontolások összességéből az következik, hogy a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2016/679 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének e) pontját úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésben előírt „korlátozott tárolhatóság” elvével ellentétes, ha az adatkezelő a korábban más célból gyűjtött személyes adatokat egy teszt elvégzése és a hibák kijavítása céljából létrehozott adatbázisban az e teszt elvégzéséhez és e hibák kijavításához szükségesnél hosszabb ideig tárolja.

II.

C-111/21. sz. BT kontra Laudamotion GmbH ügyben 2022. október 20-án hozott ítélet

Az Európai Közösség által 1999. december 9-én aláírt és annak nevében a 2001. április 5-i 2001/539/EK tanácsi határozattal jóváhagyott, a nemzetközi légi szállítás egyes szabályainak egységesítéséről szóló, 1999. május 28-án Montrealban kötött egyezmény 17. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

az e rendelkezés értelmében vett „balesettel” egy utasnak okozott olyan pszichés sérülés, amely nem kapcsolódik az említett rendelkezés értelmében vett „testi sérüléshez”, ugyanolyan kártérítésre jogosít, mint az ilyen testi sérülés, amennyiben a sérelmet szenvedett utas bizonyítja a lelki épségének olyan súlyos vagy intenzív sérelmét, amely az általános egészségi állapotát befolyásolja, és amely orvosi kezelés nélkül nem enyhül.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a nemzetközi légi szállítás egyes szabályainak egységesítéséről szóló, 1999. május 28-án Montrealban kötött, az Európai Közösség által 1999. december 9-én aláírt és a nevében a 2001. április 5-i 2001/539/EK tanácsi határozattal (HL 2001. L 194., 38. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 5.

kötet, 491. o.) jóváhagyott, az Európai Unió tekintetében 2004. június 28-án hatályba lépett egyezmény (a továbbiakban: Montreali Egyezmény) 17. cikke (1) bekezdésének és 29. cikkének az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a BT és a Laudamotion GmbH légi fuvarozó között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgya a BT által a légi jármű vészkiürítése kapcsán elszenvedett poszttraumatikus stressz-szindróma miatt benyújtott kártérítési kérelem.

Az alapeljárás

8 BT 2019. március 1-jén felszállt a Laudamotion által üzemeltetett, London (Egyesült Királyság) és Bécs (Ausztria) között közlekedő repülőjára.

9 Felszálláskor e repülő bal hajtóműve felrobbant, ami a repülőgép kiürítését vonta maga után. A gépet egy vészkijáraton keresztül elhagyó BT-n a még ki nem kapcsolott jobb hajtómű okozta légnyomás több métert repített. A felperesnél poszttraumatikus stressz-szindrómát diagnosztizáltak, ezért orvosi ellátásban részesül.

10 BT a Bezirksgericht Schwechat (schwechati kerületi bíróság, Ausztria) előtt keresetet indított a Laudamotion ellen a légitársaság felelősségének a Montreali Egyezmény 17. cikke (1) bekezdése alapján történő megállapítása, valamint 4353,60 euró orvosi költség és 2500 euró összegű kártérítés kamatokkal és perköltséggel növelt összegének megfizetése iránt. Kiemelte, hogy a Laudamotion felelőssége a kiegészítő jelleggel alkalmazandó osztrák jog alapján mindenképp fennáll.

11 Védekezésében a Laudamotion előadta, hogy a Montreali Egyezmény 17. cikkének (1) bekezdése csak a szűk értelemben vett testi sérülésekre vonatkozik, nem pedig a tisztán pszichés sérülésekre, és hozzátette, hogy ezen egyezmény 29. cikke értelmében az osztrák jog nem alkalmazható az alapeljárásban.

12 2019. november 12-i ítéletével a Bezirksgericht Schwechat (schwechati kerületi bíróság) helyt adott e keresetnek. E bíróság megállapította, hogy a Montreali Egyezmény 17. cikkének (1) bekezdése nem alkalmazható, mert e rendelkezés a légi fuvarozó felelősségét csak testi sérülések tekintetében írja elő. Mindazonáltal úgy ítélte meg, hogy a Laudamotion felelőssége az osztrák jog alapján megállapítható, amely tisztán pszichés sérülések esetére is előírja a kártérítést, amennyiben azok elérik a betegség szintjét.

13 A Laudamotion fellebbezése nyomán eljáró Landesgericht Korneuburg (korneuburgi regionális bíróság, Ausztria) 2020. április 7-i ítéletével hatályon kívül helyezte az elsőfokú ítéletet, és elutasította a kártérítési keresetet. Ez a bíróság a Bezirksgericht Schwechat-hoz (schwechati kerületi bíróság) hasonlóan nemcsak azt állapította meg, hogy a Montreali Egyezmény 17. cikkének (1) bekezdése csak testi sérülésekre vonatkozik, hanem azt is, hogy ezen egyezmény 29. cikke kizárja az osztrák jog alkalmazását.

14 BT ezt követően felülvizsgálati kérelmet nyújtott be ezen ítélettel szemben a kérdést előterjesztő bírósághoz, az Oberster Gerichtshofhoz (legfelsőbb bíróság, Ausztria).

15 E bíróságnak kételyei vannak azzal kapcsolatban, hogy a Montreali Egyezmény 17. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „testi sérülés” fogalma kiterjed-e a tisztán pszichés sérülésekre is, illetve hogy nemleges válasz esetén kizárt-e a nemzeti jogon alapuló kártérítési kereset ezen egyezmény 29. cikke alapján.

16 E körülmények között az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„Úgy kell-e értelmezni a [2002/58/EK] irányelv 15. cikkét egyrészt a [Charta] 7., 8. és 11.

„1) A Montreali Egyezmény 17. cikke (1) bekezdésének értelmében vett »testi sérülésnek« minősül-e az utas által valamely baleset következtében elszenvedett, a betegség szintjét elérő pszichés sérülés?

2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén ellentétes-e ezen egyezmény 29. cikkével az alkalmazandó nemzeti jog alapján fennálló kártérítési igény?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

17 E kérdést úgy kell érteni, mint amely lényegében annak megállapítására irányul, hogy a Montreali Egyezmény 17. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az e rendelkezés értelmében vett „balesettel” okozott, a betegség szintjét elérő pszichés sérülés az említett rendelkezésnek megfelelően kártérítésre jogosít.

18 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy a 2027/97 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének megfelelően az Unió légi fuvarozóinak az utasok és poggyászuk tekintetében fennálló felelősségét a Montreali Egyezménynek az ilyen felelősségre vonatkozó összes rendelkezése szabályozza.

19 Ezen egyezmény 17. cikkének (1) bekezdése szerint a légi fuvarozó kizárólag abban az esetben felelős az utasok halálával vagy testi sérülésével járó károkért, ha a halált vagy a sérülést okozó baleset a repülőgép fedélzetén, vagy a beszállással vagy kiszállással kapcsolatos műveletek során következett be.

20 Az e rendelkezésben szereplő „testi sérülés” fogalmát azonban sem a Montreali Egyezmény, sem a 2027/97 rendelet nem határozza meg, amely utóbbi 2. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy az e rendeletben szereplő, az e cikk (1) bekezdésében meg nem határozott fogalmak egyenértékűek az ezen egyezményben használt fogalmakkal.

21 E fogalmat különösen a Montreali Egyezmény céljára tekintettel – amely a nemzetközi légi szállításra vonatkozó szabályok egységesítése – egységesen és autonóm módon kell értelmezni az Unióban és a tagállamokban (lásd ebben az értelemben: 2010. május 6-i Walz ítélet, C-63/09, EU:C:2010:251, 21. pont). Ekképpen nem az említett fogalomnak a tagállamok belső joga szerinti különböző értelmezéseit, hanem az Uniót kötelező

általános nemzetközi jog értelmezési szabályait kell figyelembe venni (lásd analógia útján: 2019. december 19-i Niki Luftfahrt ítélet, C-532/18, EU:C:2019:1127, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

22 E tekintetben a szerződések jogáról szóló, 1969. május 23-i Bécsi Egyezmény (Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Tára, 1155. kötet, 331. o.) 31. cikke – amely egyezmény az Unióra is alkalmazandó nemzetközi szokásjogot tükrözi, és amelynek rendelkezései az uniós jogrend szerves részei (lásd ebben az értelemben: 2018. február 27-i Western Sahara Campaign UK ítélet, C-266/16, EU:C:2018:118, 58. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat) – pontosítja, hogy a szerződéseket jóhiszeműen, szövegük összefüggéseinek szokásos értelme szerint, valamint tárgyuk és céljuk figyelembevételével kell értelmezni (lásd ebben az értelemben: 2019. december 19-i Niki Luftfahrt ítélet, C-532/18, EU:C:2019:1127, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Egyébiránt ezen egyezmény 32. cikke előírja, hogy az értelmezés kiegészítő eszközeit is igénybe lehet venni, ideértve a szerződést előkészítő munkálatokat és megkötésének körülményeit is.

23 Ami a Montreali Egyezmény 17. cikkének (1) bekezdésében szereplő „testi sérülés” fogalmának szokásos jelentését illeti, hangsúlyozni kell, amint azt a főtanácsnok is tette indítványának 25. pontjában, a „sérülés” kifejezés valamely szerv, szövet vagy sejt betegség vagy baleset következtében bekövetkező helyi elváltozása, míg a „testi” kifejezés a testre utal, valamely élőlény, különösen az ember anyagi részére.

24 Márpedig, noha a „testi sérülés” fogalmát a szokásos értelmében nem lehet úgy értelmezni, hogy az kizárja az ilyen testi sérüléshez kapcsolódó pszichés sérülést, más a helyzet, mint a jelen ügyben, ahol – amint az a Bíróság rendelkezésére álló ügyiratokból kitűnik – az orvosilag megállapított pszichés sérülés semmilyen kapcsolatban nem áll az e fogalom szokásos értelmében vett testi sérüléssel. Az ilyen értelmezés ugyanis a testi sérülés és a pszichés sérülés közötti különbségtétel elhomályosításához vezetne.

25 Mindazonáltal azon tény, miszerint a „testi sérülés” fogalmát a Montreali Egyezmény 17. cikke (1) bekezdésének szövege tartalmazza, nem feltételezi szükségképpen azt, hogy ezen egyezmény megszövegezői az e rendelkezés értelmében vett „baleset” esetén ki akarták volna zárni a légi fuvarozók felelősségét azon esetekben, ahol e baleset olyan pszichés sérülést okoz egy utasnak, amely nem függ össze kapcsolódó testi sérüléssel.

26 Az említett egyezmény elfogadásához vezető előkészítő munkálatokból kétségtelenül kitűnik, hogy egyetlen olyan javaslat sem vezetett eredményre, amely kifejezetten bele kívánta venni a Montreali Egyezmény szövegébe a „pszichés sérülés” fogalmát. Ugyanakkor, amint arra a főtanácsnok az indítványának 41. pontjában rámutatott, e munkálatokból az is kitűnik, hogy a „testi sérülés” fogalmát annak alapján fogadták el, „hogy egyes államokban bizonyos feltételek mellett a pszichés sérülések kártérítésre jogosítanak, hogy az ítélkezési gyakorlat fejlődik ezen a területen, és nem cél beavatkozni e fejlődésbe, amely a nemzetközi légi közlekedéstől eltérő területek ítélkezési gyakorlatától függ” (a hatodik közgyűlés

jegyzőkönyve, 1999. május 27., légi közlekedési jogról szóló nemzetközi konferencia, Montréal, 1999. május 10–28., I. kötet – Jegyzőkönyvek, 243. o.).

27 Ami egyébiránt a Montreali Egyezmény célkitűzéseit illeti, emlékeztetni kell arra, hogy ezen egyezmény preambuluma (2) és (3) preambulumbekzdése értelmében ezek között szerepel a Varsói Egyezmény korszerűsítésén és átdolgozásán kívül „a nemzetközi légi szállítás megrendelői érdekvédelmének a biztosítása, valamint [...] az eredeti állapot helyreállításának elvén alapuló méltányos kártérítés” szükségessége, különösen baleset esetén, a légi fuvarozók objektív felelősségi rendszere révén. Márpedig veszélybe kerülne a méltányos kártérítés szükségessége, amely megköveteli az ugyanazon baleset következtében azonos súlyosságú – akár testi, akár pszichés – sérüléseket szenvedett utasok egyenlő bánásmódjának biztosítását is, ha a Montreali Egyezmény 17. cikkének (1) bekezdését úgy értelmeznénk, hogy az kizárja az ilyen baleset által okozott pszichés sérülések esetében a kártérítést, amennyiben azok nem kapcsolódnak testi sérüléshez.

28 A baleset következtében pszichés sérülést szenvedett utasok helyzete ugyanis az ebből eredő kár súlyosságától függően összehasonlítható a testi sérülést szenvedett utasok helyzetével.

29 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a Montreali Egyezmény 17. cikkének (1) bekezdése lehetővé teszi az e rendelkezés értelmében vett „baleset” által okozott olyan pszichés sérülés esetén a kártérítést, amely nem kapcsolódik az említett rendelkezés értelmében vett „testi sérüléshez”.

30 A méltányos kártérítés szükségességét azonban össze kell egyeztetni a légi fuvarozók és az utasok „érdeke[i]” méltányos egyensúlya” megőrzésének a Montreali Egyezmény ötödik preambulumbekzdéséből következő szükségességével (lásd ebben az értelemben: 2019. december 19-i Niki Luftfahrt ítélet, C-532/18, EU:C:2019:1127, 36. pont; 2021. május 12-i Altenrhein Luftfahrt ítélet, C-70/20, EU:C:2021:379, 36. pont).

31 Így a légi fuvarozó felelőssége a Montreali Egyezmény 17. cikkének (1) bekezdése alapján csak akkor állapítható meg, ha a sérelmet szenvedett utas a jogilag megkövetelt módon – többek között orvosi szakvélemény és orvosi kezelések igazolása útján – bizonyítja a lelki épségének az e rendelkezés értelmében vett „baleset” következtében szenvedett sérelmét, amely olyan súlyos vagy intenzív, hogy az általános egészségi állapotát befolyásolja, tekintettel többek között a pszichoszomatikus hatásaira, és amely orvosi kezelés nélkül nem enyhül.

32 Ez az értelmezés egyszerre teszi lehetővé a sérelmet szenvedett utasok számára, hogy az eredeti állapot helyreállítása elvének megfelelően méltányos kártérítésben részesüljenek, és a légi fuvarozók számára, hogy megvédjék magukat a csalárd kártérítési igényekkel szemben, amelyek túlzottan súlyos, nehezen meghatározható és kiszámítható kártérítési terhet rónának rájuk, amely veszélyeztethetné, vagy akár meg is akadályozhatná gazdasági tevékenységüket (lásd analógia útján: 2019. december 19-i Niki Luftfahrt ítélet, C-532/18, EU:C:2019:1127, 40. pont).

33 A fenti indokokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a Montreali Egyezmény 17. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés értelmében vett „balesettel” egy utasnak okozott olyan pszichés sérülés, amely nem kapcsolódik az említett rendelkezés értelmében vett „testi sérüléshez”, ugyanolyan kártérítésre jogosít, mint az ilyen testi sérülés, amennyiben a sérelmet szenvedett utas bizonyítja a lelki épségének olyan súlyos vagy intenzív sérelmét, amely az általános egészségi állapotát befolyásolja, és amely orvosi kezelés nélkül nem enyhül.

A második kérdésről

34 Tekintettel arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a második kérdést csak az első kérdésre adott nemleges válasz esetére tette fel, és az első kérdésre igenlő választ kell adni, a második kérdésre nem szükséges válaszolni.

III.

C-604/20. sz. ROI Land Investments Ltd kontra FD ügyben 2022. október 20-án hozott ítélet

1) A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 21. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontját és (2) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

a munkavállaló annak a helynek a bírósága előtt, ahol vagy ahonnan utoljára rendszeresen munkát végzett, perelheti azon személyt – attól függetlenül, hogy rendelkezik-e ez utóbbi valamely tagállamban székhellyel -, amellyel nem áll fenn munkaszerződése, ha e személy olyan támogatási szerződés alapján, amelytől a munkaszerződés harmadik féllel való megkötése függött, közvetlenül felelős valamely harmadik fél e munkavállalóval szembeni kötelezettségeinek teljesítéséért, feltéve hogy alárendeltségi viszony áll fenn e személy és a munkavállaló között.

2) Az 1215/2012 rendelet 6. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

az e rendelet 21. cikke (2) bekezdésének alkalmazására vonatkozó fenntartás kizárja, hogy valamely tagállam bírósága ezen állam joghatósági szabályait alkalmazza, amennyiben a 21. cikk (2) bekezdésének alkalmazási feltételei teljesülnek, még akkor is, ha e szabályok kedvezőbbek a munkavállalókra nézve. Ezzel szemben, ha nem teljesülnek e rendelet 21. cikke (2) bekezdésének, illetve a 6. cikkének (1) bekezdésében említett többi rendelkezésnek az alkalmazási feltételei, az említett bíróság ez utóbbi rendelkezésnek megfelelően szabadon alkalmazhatja az említett szabályokat a joghatóság meghatározására.

3) Az 1215/2012 rendelet 17. cikkének (1) bekezdését és a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma I”) 6. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

a „szakmai tevékenység” fogalma nemcsak az önálló vállalkozói, hanem a munkavállalói tevékenységet is magában foglalja. E rendelkezések alkalmazása céljából továbbá nem minősül szakmai tevékenységen kívüli célból és attól függetlenül kötött megállapodásnak a munkavállaló és a munkaszerződésben említett munkáltatótól eltérő harmadik személy által kötött olyan megállapodás, amelynek értelmében e személy közvetlenül felel a munkavállalóval szemben a munkáltató munkaszerződésből eredő kötelezettségeiért.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.) 6. cikke (1) bekezdésének, 17. cikke (1) bekezdésének, 21. cikke (1) bekezdése b) pontja i. alpontjának és (2) bekezdésének, valamint a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma I.” rendelet) (HL 2008. L 177., 6. o.; a továbbiakban: „Róma I” rendelet) 6. cikke (1) bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a ROI Land Investments Ltd. (a továbbiakban: ROI Land) és FD között annak tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, hogy az FD és a ROI Land egyik leányvállalata között létrejött munkaszerződésből eredő kötelezettségeikért FD-vel szemben támogatási megállapodás alapján felelős ROI Land megtagadta a munkaszerződésből eredő követelések megfizetését.

Az alapeljárás

14 A kanadai székhelyű ROI Land társaság az ingatlanágazatban folytat tevékenységeket.

15 A németországi lakóhelyű FD 2015 szeptembere óta „Deputy vice president Investors relations” (a befektetői kapcsolatokkal foglalkozó megbízott alelnök) minőségben dolgozott a ROI Landnál. Mivel FD és a ROI Land úgy döntött, hogy szerződéses jogviszonyukat „átruházzák” egy újonnan létrehozandó svájci társaságra, 2015 novemberében megállapodtak a köztük fennálló munkaszerződés visszamenőleges hatályú megszüntetésében.

16 2016. január 14-én a svájci jog alapján létrehozták az R Swiss AG társaságot. A ROI Land ezen új szerkezet anyavállalata.

17 2016. február 12-én FD írásban munkaszerződést kötött az R Swiss-szel (a továbbiakban: szóban forgó munkaszerződés), amelynek értelmében FD-t igazgatóként alkalmazták, és megállapodtak abban, hogy 170 000 amerikai dollár (USD) (hozzávetőleg 153 000 euró) összegű munkakezdési juttatást, valamint – egyéb

juttatások mellett – 42 500 USD (hozzávetőleg 38 000 euró) összegű havi munkabért fizetnek számára. FD 2015. október 1-jére visszadátumozott kölcsönszerződést (loan agreement) is kötött a ROI Landdal, amelynek tárgya 170 000 USD (hozzávetőleg 153 000 euró) összegű kölcsön nyújtása volt FD számára. E kölcsönszerződés célja az volt, hogy az FD-t a munkaszerződés alapján négy hónapos időtartamra megillető díjazást a ROI Land részére visszafizetendő kölcsönné alakítsák át, a kölcsön összegét FD számára az R Swiss a svájci adójogszabályok szerint folyósította munkakezdési juttatás formájában.

18 Ugyanezen a napon FD és a ROI Land megállapodást írt alá, amelynek értelmében utóbbi közvetlenül felel az R Swiss-szel kötött munkaszerződésből eredő kötelezettségekért FD irányába (a továbbiakban: támogatási megállapodás). E megállapodás a következő rendelkezéseket tartalmazta:

„1. cikk

A [ROI Land] európai forgalmazás céljából létrehozta az [R Swiss] leányvállalatot. Az igazgató e vállalkozás vezető tisztségviselője. E megállapításnak megfelelően a [ROI Land] a következő nyilatkozatot teszi:

2. cikk

A [ROI Land] teljes körű felelősséggel tartozik az [R Swiss]-nek az e társaság és annak igazgatója közötti együttműködés alapján kötött szerződéseiből eredő kötelezettségek teljesítéséért.”

19 2016. július 11-én az R Swiss felmondta FD munkaszerződését. Ez utóbbi megtámadta a felmondást az Arbeitsgericht Stuttgart (stuttgarti munkaügyi bíróság, Németország) előtt, e bíróság illetékességi területén – nevezetesen Stuttgartban (Németország) - végezte ugyanis FD rendszeresen a munkáját. E bíróság 2016. november 2-i jogerős ítéletben megállapította a felmondás érvénytelenségét. Arra kötelezte továbbá az R Swisst, hogy munkakezdési juttatás címén fizessen meg FD-nek 255 000 USD (hozzávetőleg 230 000 euró) összeget, valamint a 2016 áprilisa és augusztusa közötti időszakra járó díjazás címén 212 500 USD (hozzávetőleg 191 000 euró) összeget. Az R Swiss nem tett eleget ennek az ítéletnek. 2017. március elején a svájci jog alapján csődeljárás indult az R Swiss ellen, de azt csődvagyon hiányában megszüntették.

20 FD ekkor újabb keresetet nyújtott be a német bíróságokhoz, amelyek megítélése szerint joghatósággal rendelkeznek legalábbis a fogyasztók által kötött szerződésekre vonatkozó különös joghatóság miatt. E kereset többek között arra irányul, hogy a bíróság kötelezze a ROI Landot azon összeg megfizetésére, amelyet az R Swissnek az Arbeitsgericht Stuttgart (stuttgarti munkaügyi bíróság) 2016. november 2-i ítélete alapján meg kellett volna FD részére fizetnie, valamint 595 000 USD (hozzávetőleg 536 000 euró) összeg megfizetésére azon munkabér címén, amelyet az R Swissnek 2016 szeptemberétől 2017 novemberéig kellett volna FD részére fizetnie. E keresetet FD a támogatási megállapodásra alapította.

21 Az Arbeitsgericht Stuttgart (stuttgarti munkaügyi bíróság) e keresetet mint elfogadhatatlant elutasította azzal az indokkal, hogy nem rendelkezik joghatósággal az ügy elbírálására.

FD fellebbezése alapján a Landesarbeitsgericht Baden-Württemberg (baden-württembergi munkaügyi fellebbviteli bíróság, Németország) megváltoztatta az Arbeitsgericht Stuttgart (stuttgarti munkaügyi bíróság) ítéletét, helyt adott a keresetnek, és egyúttal megerősítette a német bíróságok joghatóságát. A ROI Land felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz, a Bundesgerichtshofhoz (szövetségi munkaügyi bíróság, Németország). E bíróság azt a kérdést teszi fel, hogy a német bíróságok rendelkeznek-e joghatósággal FD keresetének elbírálására, és ha igen, melyik az alapeljárásban részt vevő felek közötti jogviszonyra alkalmazandó jog.

22 E jogviszonyt illetően a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy a támogatási megállapodás olyan egyoldalú kötelezettségvállalás, amelyre FD anélkül hivatkozhatott, hogy előzetesen meg kellett volna állapítani az R Swiss fizetéseképtelenségét; a ROI Land nem lépett a szóban forgó munkaszerződésben részes munkáltatóként az R Swiss helyébe, és a támogatási megállapodás hiányában FD és az R Swiss nem kötött volna munkaszerződést.

23 E körülmények között határozott úgy a Landesarbeitsgericht (szövetségi munkaügyi bíróság), hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Úgy kell-e értelmezni a[1215/2012 rendelet] 21. cikkének (2) bekezdésével, (1) bekezdése b) pontjának i. alpontjával összefüggésben értelmezett 6. cikkének (1) bekezdését, hogy a munkavállaló azon jogi személyt, amely nem a munkáltatója, és amely az 1215/2012 rendelet 63. cikkének (1) bekezdése értelmében nem valamely tagállamban rendelkezik székhellyel, amely azonban egy támogatási megállapodás alapján közvetlenül felelős a munkavállalóval szemben egy harmadik személlyel kötött egyedi munkaszerződésből eredő követelésekért, annak a helynek a bírósága előtt perelheti, ahol vagy ahonnan a munkavállaló munkáját a harmadik személlyel fennálló munkaviszony keretében végzi vagy utoljára végezte, amennyiben támogatási megállapodás hiányában a harmadik személlyel kötött munkaszerződés nem jött volna létre?

2) Úgy kell-e értelmezni az 1215/2012 rendelet 6. cikkének (1) bekezdését, hogy az 1215/2012 rendelet 21. cikkének (2) bekezdésére vonatkozó fenntartás kizárja a tagállam nemzeti jogában előírt olyan joghatósági szabály alkalmazását, amely lehetővé teszi a munkavállaló számára, hogy a harmadik személlyel kötött egyedi munkaszerződésből eredő követelésekért – az első kérdésben ismertetett körülmények között – vele szemben közvetlenül felelős jogi személyt a munkáltató »jogutódjaként« a szokásos munkavégzési hely szerinti bíróság előtt perelje, ha az 1215/2012 rendelet 21. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontjával összefüggésben értelmezett (2) bekezdése szerint nem áll fenn ilyen joghatóság?

3) Az első kérdésre adandó nemleges és a második kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

a) Úgy kell-e értelmezni az 1215/2012 rendelet 17. cikkének (1) bekezdését, hogy a »szakmai tevékenység« fogalom kiterjed a munkaviszony keretében végzett nem önálló tevékenységre?

b) Igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni az 1215/2012 rendelet 17. cikkének (1) bekezdését, hogy az olyan támogatási megállapodás, amelynek alapján valamely jogi személy közvetlenül felelős egy munkavállaló harmadik személlyel kötött egyedi munkaszerződésből eredő követelése miatt, olyan szerződésnek minősül, amelyet a munkavállaló szakmai tevékenysége körébe tartozó céllal kötött?

4) Amennyiben az előző kérdésekre adandó válasz alapján a kérdést előterjesztő bíróság joghatósággal rendelkezik a jogvita elbírálására:

a) Úgy kell-e értelmezni a »Róma I« rendelet 6. cikkének (1) bekezdését, hogy a »szakmai tevékenység« fogalom kiterjed a munkaviszony keretében végzett nem önálló tevékenységre?

b) Igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni a »Róma I« rendelet 6. cikkének (1) bekezdését, hogy az olyan támogatási megállapodás, amelynek alapján egy jogi személy közvetlenül felelős valamely munkavállalóval szemben egy harmadik személlyel kötött munkaszerződésből eredő követelésekért, olyan szerződésnek minősül, amelyet a munkavállaló szakmai tevékenysége körébe tartozó céllal kötött?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

24 Az előterjesztő bíróság előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdése lényegében arra irányul, hogy úgy kell-e értelmezni az 1215/2012 rendelet 21. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontját és (2) bekezdését, hogy a munkavállaló annak a helynek a bírósága előtt, ahol vagy ahonnan legutoljára rendszeresen munkát végzett, perelheti azon személyt – attól függetlenül, hogy rendelkezik-e ezen személy valamely tagállamban székhellyel –, amellyel nem áll fenn munkaszerződése, ha e személy olyan támogatási megállapodás alapján, amelytől a munkaszerződés harmadik féllel való megkötése függött, közvetlenül felelős a harmadik fél e munkavállalóval szembeni kötelezettségeinek teljesítéséért.

25 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a munkaszerződésekkel kapcsolatos jogvitákra vonatkozóan az 1215/21 rendelet II. fejezetének 5. szakaszában szereplő rendelkezések – amelyek közé a 21. cikk is tartozik – számos olyan szabályt mondanak ki, amely célja, amint az e rendelet (18) preambulumbekkezdéséből is kitűnik, hogy a gyengébb szerződő felet az érdekeinek megfelelő, kedvezőbb joghatósági szabályokkal védje (lásd ebben az értelemben: 2018. június 21-i Petronas Lubricants Italy ítélet, C-1/17, EU:C:2018:478, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

26 Az 1215/2012 rendelet 21. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a lakóhellyel vagy székhellyel egyik tagállamban sem rendelkező munkaadó az (1) bekezdés b) pontjával összhangban perelhető valamely tagállam bírósága előtt.

27 Ugyanezen cikk (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja előírja, hogy a munkaadó perelhető annak

a helynek a bírósági előtt, ahol vagy ahonnan a munkavállaló rendszeresen munkát végez, vagy annak a helynek a bírósági előtt, ahol legutoljára rendszeresen munkát végzett.

28 E tekintetben a Bíróságnak az 44/2001 rendelet 2. cikke 19. cikkének 2. pontjára vonatkozó ítélkezési gyakorlatából következik, hogy az e rendelkezésben szereplő jogi fogalmakat az e rendeletben megállapított joghatósági szabályok valamennyi tagállamban való egységes alkalmazásának biztosítása érdekében önállóan kell értelmezni (lásd ebben az értelemben: 2017. szeptember 14-i Nogueira és társai ítélet, C-168/16 és C-169/16, EU:C:2017:688, 47. és 48. pont).

29 Ebben az összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy mivel az 1215/2012 rendelet 80. cikkének megfelelően e rendelet hatályon kívül helyezi és felváltja a 44/2001 rendeletet, a Bíróság által az utóbbi rendelet rendelkezéseire vonatkozóan adott értelmezés akkor is érvényes az 1215/2012 rendeletre, ha e rendelkezések „egyenértékűnek” minősíthetők (lásd ebben az értelemben: 2019. július 29-i Tibor-Trans ítélet, C-451/18, EU:C:2019:635, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), annál is inkább, mivel e 80. cikk pontosítja, hogy „[a] [44/2001] rendeletre való hivatkozásokat [az 1215/2012] rendeletre való hivatkozásként kell értelmezni, [az utóbbi rendelet] III. mellékletben foglalt megfelelési táblázatnak megfelelően.” Márpedig e mellékletből kitűnik, hogy az 1215/2012 rendelet 21. cikkének (1) bekezdése megfelel a 44/2001 rendelet 19. cikke 2. pontjának. Ebből következik, hogy ez utóbbi rendelkezéshez hasonlóan az 1215/2012 rendelet 21. cikkének (1) bekezdését önállóan kell értelmezni.

30 Az 1215/2012 rendelet 21. cikkét illetően pontosítani kell, hogy – amint az a jelen ítélet 26. és 27. pontjából kitűnik – e rendelkezés a munkavállaló és munkáltatója közötti „egyedi munkaszerződésekkel kapcsolatos” jogvitákban eljáró bíróságok joghatósági szabályait rögzíti. E szabályok alkalmazásának előfeltétele tehát a munkavállaló és munkáltató közötti munkaviszony.

31 Márpedig a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy az objektív kritériumok szerint meghatározott munkaviszony alapvető jellemzője az a körülmény, hogy adott személy meghatározott ideig, más javára és irányítása alatt díjazás ellenében szolgáltatást nyújt (lásd ebben az értelemben: 2019. április 11-i Bosworth és Hurley ítélet, C-603/17, EU:C:2019:310, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

32 Ebből következik, hogy bár a munkaszerződés hiánya nem akadályozza a munkaviszony fennállásának, a munkaviszony a munkavállaló és a munkáltató közötti alárendeltségi viszony fennállását feltételezi, és az ilyen viszony fennállását a felek közötti kapcsolatot jellemző összes tényállási elemre és körülményre figyelemmel kell értékelni (lásd ebben az értelemben: 2019. április 11-i Bosworth és Hurley ítélet, C-603/17, EU:C:2019:310, 26. és 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

33 Ebben az összefüggésben az a körülmény, hogy egy olyan társaság, mint az alapügyben a ROI Land, csupán egy munkavállalóval kötött támogatási megállapodást, nem elegendő ahhoz, hogy elve kizárt legyen, hogy e munkavállaló alárendeltségi viszonyban áll e társasággal.

34 A kérdést előterjesztő bíróságnak, amely e tekintetben kizárólagos hatáskörrel rendelkezik, e körülmények összességére tekintettel kell elvégeznie a releváns ténybeli ellenőrzést, és értékelnie, hogy e jogvita körülményei között fennállt-e FD és a ROI Land között alárendeltségi viszonyjal jellemzett munkaviszony.

35 Ezen értékelés keretében relevánsak többek között az FD és a ROI Land közötti támogatási megállapodás, valamint az FD és az R Swiss közötti szóban forgó munkaszerződés megkötését övező körülmények, így az, hogy FD-t a szóban forgó munkaszerződés megkötése előtt egy másik munkaszerződés kötötte a ROI Landhoz, és a szóban forgó munkaszerződés nem jött volna létre, ha a ROI Land nem vállalt volna kötelezettséget FD felé a támogatási megállapodás révén, illetve az, hogy e szerződés pontosan FD munkabér-követeléseinek biztosítására irányult. Ugyanez vonatkozik arra a körülményre, amely szerint e szerződések megkötése nem érintette az FD által először a ROI Land, másodsor pedig a teljes egészében az előbbi tulajdonában álló R Swiss számára végzett tevékenységek jellegét.

36 A fenti indokok alapján az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1215/2012 rendelet 21. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontját és (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a munkavállaló annak a helynek a bírósága előtt, ahol vagy ahonnan utoljára rendszeresen munkát végzett, perelheti azon személyt – attól függetlenül, hogy rendelkezik-e ez utóbbi valamely tagállamban székhellyel –, amellyel nem áll fenn munkaszerződése, ha e személy olyan támogatási szerződés alapján, amelytől a munkaszerződés harmadik féllel való megkötése függött, közvetlenül felelős valamely harmadik fél e munkavállalóval szembeni kötelezettségeinek teljesítéséért, feltéve hogy alárendeltségi viszony áll fenn e személy és a munkavállaló között.

A második kérdéstről

37 Második kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az 1215/2012 rendelet 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az e rendelet 21. cikke (2) bekezdésének alkalmazására vonatkozó fenntartás kizárja, hogy valamely tagállami bíróság e tagállam joghatóságára vonatkozó szabályozására támaszkodjon, még akkor is, ha e szabályozás kedvezőbb a munkavállalóra nézve.

38 Az említett rendelet 6. cikkének (1) bekezdése értelmében, ha az alperes nem rendelkezik lakóhellyel valamely tagállamban, valamennyi tagállam bíróságainak joghatóságát, figyelemmel a 18. cikk (1) bekezdésére, a 21. cikk (2) bekezdésére, valamint a 24. és a 25. cikkekre, az adott tagállam joga határozza meg.

39 Az 1215/2012 rendelet 21. cikkének (2) bekezdése – amint arra a jelen ítélet 26. pontja emlékeztet – lehetővé teszi, hogy a lakóhellyel vagy székhellyel egyik tagállamban sem rendelkező munkáltatót az 1215/2012 rendelet 21. cikke (1) bekezdése b) pontjával összhangban e tagállam bírósága előtt pereljék.

40 E tekintetben meg kell állapítani, hogy e rendelet 21. cikke a II. fejezetnek az egyedi munkaszerződéssel kapcsolatos joghatóságra vonatkozó 5. szakaszában szerepel, amely szakasz a Bíróság ítélezési gyakorlata szerint nemcsak

sajátos, hanem kimerítő jelleggel is rendelkezik (lásd ebben az értelemben: 2008. május 22-i Glaxosmithkline és Laboratoires Glaxosmithkline ítélet, C-462/06, EU:C:2008:299, 18. pont).

41 Ebből egyrészt az következik, hogy az egyedi munkaszerződéssel kapcsolatos valamennyi jogvitát az e rendelet II. fejezete 5. szakaszának rendelkezéseiben előírt joghatósági szabályok szerint kijelölt bíróság elé kell vinni, másrészt pedig az, hogy ezeket a joghatósági szabályokat csak akkor módosíthatják vagy egészíthetik ki az ugyanezen rendeletben foglalt más joghatósági szabályok, ha az ezen 5. szakaszban szereplő valamely rendelkezés kifejezett utalást tartalmaz azokra (lásd ebben az értelemben: 2008. május 22-i Glaxosmithkline és Laboratoires Glaxosmithkline ítélet, C-462/06, EU:C:2008:299, 19. pont).

42 A nemzeti jognak és az 1215/2012 rendeletben előírt joghatósági szabályoknak az e rendelet 6. cikkének (1) bekezdése szerinti kapcsolatát illetően meg kell jegyezni, hogy e rendelkezés főszabály szerint a nemzeti joghatósági szabályok alkalmazását írja elő arra az esetre, ha az alperes nem rendelkezik lakóhellyel valamely tagállamban. Mindazonáltal a „figyelemmel” kifejezés használata kizárja a nemzeti jog alkalmazási köréből a felsorolt rendelkezések hatálya alá tartozó eseteket. Amint arra a főtanácsnok az indítványának 83. pontjában rámutatott, a nemzeti joghatósági szabályok alkalmazásának elve alóli kivételek kimerítő jellegű felsorolását tartalmazza e rendelkezés.

43 Ezen értelmezést az 1215/2012 rendelet célja is megerősíti. Amint ugyanis e rendelet (14) preambulumbekzdésének első albekezdéséből kitűnik, a valamely tagállamban lakóhellyel nem rendelkező alperes esetében főszabály szerint a felhívott bíróság szerinti tagállam területén alkalmazandó joghatósági szabályokat kell alkalmazni.

44 E preambulumbekzdés második albekezdése szerint azonban a fogyasztók és a munkavállalók védelmének biztosítása érdekében, a tagállamok bíróságai joghatóságának érvényesülése érdekében azokban a helyzetekben, amelyekben a bíróságok kizárólagos joghatósággal rendelkeznek, továbbá a felek autonómiájának tiszteletben tartása érdekében e rendelet bizonyos joghatósági rendelkezései az alperes lakóhelyére való tekintet nélkül alkalmazandók. A munkavállalók védelmének biztosítását célzó szabályokat illetően ez a helyzet az említett rendelet II. fejezetének 5. szakaszában szereplő azon rendelkezések esetében, amelyek előírják az alkalmazandó joghatósági szabályokat, noha az alperes nem rendelkezik lakóhellyel/székhellyel valamely tagállamban.

45 Ebből következik, hogy amennyiben valamely tagállam bíróságainak joghatósága nem következik az 1215/2012 rendelet 6. cikkének (1) bekezdésében említett olyan különös rendelkezésből, mint e rendelet 21. cikke, a tagállamok e rendelet 6. cikke (1) bekezdésének megfelelően szabadon alkalmazhatják nemzeti szabályozásukat a joghatóság meghatározására.

46 Ezzel szemben, ha valamely tagállam bíróságainak joghatósága ténylegesen következik ilyen különös rendelkezésből, e rendelkezés alkalmazása elsőbbséget élvez a joghatóság meghatározására vonatkozó nemzeti szabályokkal szemben, még akkor is, ha e szabályok kedvezőbbek

lennének a munkavállalókra nézve (lásd ebben az értelemben a 2021. február 25-i Markt24 ítéletet, C-804/19, EU:C:2021:134, 34. pont).

47 Amint arra a főtanácsnok az indítványának 86. pontjában rámutatott, ez az értelmezés megfelel az 1215/2012 rendelet (4) preambulumbekzdésében kimondott, a joghatósági összeütközésre vonatkozó szabályok egységesítésére irányuló célnak, valamint a joghatósági szabályok kiszámíthatóságának az e rendelet (15) preambulumbekzdésében kimondott követelményének.

48 A fenti indokokra tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1215/2012 rendelet 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelet 21. cikke (2) bekezdésének alkalmazására vonatkozó fenntartás kizárja, hogy valamely tagállam bírósága ezen állam joghatósági szabályait alkalmazza, amennyiben a 21. cikk (2) bekezdésének alkalmazási feltételei teljesülnek, még akkor is, ha e szabályok kedvezőbbek a munkavállalókra nézve. Ezzel szemben, ha nem teljesülnek e rendelet 21. cikke (2) bekezdésének, illetve a 6. cikkének (1) bekezdésében említett többi rendelkezésnek az alkalmazási feltételei, az említett bíróság ez utóbbi rendelkezésnek megfelelően szabadon alkalmazhatja az említett szabályokat a joghatóság meghatározására.

A harmadik és a negyedik kérdéstről

49 Elöljáróban pontosítani kell, hogy a harmadik és a negyedik kérdésre adandó válasz csak abban az esetben hasznos az előterjesztő bíróság számára, ha az általa elvégzendő vizsgálatokat követően arra a következtetésre jut, hogy nem áll fenn munkaviszony FD és a ROI Land között, így FD helyzete nem tartozik az 1215/2012 rendelet 21. cikkének hatálya alá.

50 Továbbá, amint a „Róma I” rendelet (7) preambulumbekzdéséből következik, e rendelet tárgyi hatályának és rendelkezéseinek koherenseknek kell lenniük a 44/2001 rendelettel. Mivel ez utóbbit hatályon kívül helyezte és felváltotta az 1215/2012 rendelet, a koherencia ezen célkitűzése ez utóbbi rendeletre is vonatkozik (2022. február 10-i ShareWood Switzerland ítélet, C-595/20, EU:C:2022:86, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

51 Következésképpen a harmadik és negyedik kérdést együttesen kell vizsgálni.

52 E kérdésekkel az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy úgy kell-e értelmezni az 1215/2012 rendelet 17. cikkének (1) bekezdését és a „Róma I” rendelet 6. cikkének (1) bekezdését, hogy a „szakmai tevékenység” fogalma nemcsak az önálló vállalkozói tevékenységet, hanem a munkavállalói tevékenységet is magában foglalja, és az e kérdésre adandó igenlő válasz esetén, amennyiben ilyen munkavállalói tevékenység keretében a munkavállaló és a munkaszerződésben említett munkáltatótól eltérő harmadik személy olyan megállapodást köt, amelynek értelmében e személy közvetlenül felel a munkavállalóval szemben a munkáltató munkaszerződésből eredő kötelezettségeiért, az ilyen megállapodás szakmai tevékenységen kívül vagy ilyen céltól függetlenül kötött megállapodásnak minősül.

53 Ami a harmadik és a negyedik kérdés első részét illeti, vagyis amely arra a kérdésre vonatkozik, hogy a munkavállalói tevékenység az 1215/2012 rendelet 17. cikkének (1) bekezdése és a „Róma I” rendelet 6. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „szakmai tevékenység” fogalma alá tartozik-e, meg kell állapítani, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint kizárólag az egyén magánfogyasztásával kapcsolatos szükségleteinek kielégítését célzó, szakmai tevékenységen kívül vagy ilyen céltól függetlenül kötött szerződés tartozik azon különleges rendelkezések hatálya alá, amelyeket az említett rendelet a fogyasztó – mint gyengébbnek tartott fél – védelmére ír elő, ezzel szemben ez a védelem a szakmai tevékenység célját szolgáló szerződés esetén indokolatlan (lásd ebben az értelemben: 2020. december 10-i Personal Exchange International ítélet, C-774/19, EU:C:2020:1015, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

54 Ebből következik, hogy ezen ítélkezési gyakorlatból nem következik semmilyen, a szerinti különbségtétel, hogy a szakmai tevékenység önálló vállalkozói vagy munkavállalói jellegű tevékenység-e, és csak azt kell vizsgálni, hogy a szerződést a szakmai tevékenységen kívül vagy ilyen céltól függetlenül kötötték-e meg.

55 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a munkavállalói tevékenység az 1215/2012 rendelet 17. cikkének (1) bekezdése és a „Róma I” rendelet 6. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „szakmai tevékenység” fogalma alá tartozik.

56 Ami e kérdéseknek az FD és a ROI Land között létrejött támogatási megállapodás minősítésére vonatkozó második részét illeti, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a jelen ügyben e megállapodás elválaszthatatlanul kapcsolódik az FD által végzett szakmai tevékenységhez, mivel FD nem kötötte volna meg a szóban forgó munkaszerződést a támogatási megállapodás hiányában.

57 A szóban forgó munkaszerződést és a támogatási megállapodást egymáshoz fűző elválaszthatatlan kapcsolatra tekintettel – amint arra a főtanácsnok indítványának 105. pontjában rámutatott – nem állapítható meg, hogy azt szakmai tevékenységen kívül, illetve ilyen céltól függetlenül kötötték.

58 A fentiekre tekintettel a harmadik és a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1215/2012 rendelet 17. cikkének (1) bekezdését és a „Róma I” rendelet 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a „szakmai tevékenység” fogalma nemcsak az önálló vállalkozói, hanem a munkavállalói tevékenységet is magában foglalja. E rendelkezések alkalmazása céljából továbbá nem minősül szakmai tevékenységen kívüli célból és attól függetlenül kötött megállapodásnak a munkavállaló és a munkaszerződésben említett munkáltatótól eltérő harmadik személy által kötött olyan megállapodás, amelynek értelmében e személy közvetlenül felel a munkavállalóval szemben a munkáltató munkaszerződésből eredő kötelezettségeiért.

IV.

C-793/19. és C-794/19. sz. Bundesrepublik Deutschland kontra SpaceNet AG (C-793/19), Bundesrepublik Deutschland kontra Telekom Deutschland GmbH (C-794/19) egyesített ügyben 2022. szeptember 20-án hozott ítélet

A 2009. november 25-i 2009/136/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról [helyesen: a személyes adatok kezeléséről] és a magánélet védelméről szóló, 2002. július 12-i 2002/58/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv) 15. cikke (1) bekezdését az Európai Unió Alapjogi Chartájának 7., 8. és 11. cikkével, valamint 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben

a következőképpen kell értelmezni:

e rendelkezéssel ellentétesek az olyan nemzeti jogszabályi intézkedések, amelyek a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem és a közbiztonságot érintő súlyos fenyegetettség megelőzése céljából a forgalmi és a helymeghatározó adatok általános és különbségtétel nélküli megelőző jelleggel történő megőrzését írják elő;

e rendelkezéssel nem ellentétesek az olyan nemzeti jogszabályi intézkedések, amelyek:

– lehetővé teszik, hogy a nemzetbiztonság védelme céljából az elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtóit a forgalmi és helymeghatározó adatok általános és különbségtétel nélküli megőrzésére kötelezzék olyan helyzetekben, amikor az érintett tagállamnak olyan súlyos nemzetbiztonsági fenyegetéssel kell szembenéznie, amely valós és közvetlen, illetve előre látható, és az erre kötelező határozat bíróság, illetve kötelező erejű határozatot hozó, független közigazgatási szerv általi, tényleges ellenőrzésnek vethető alá, amely annak vizsgálatára irányul, hogy e helyzetek valamelyike fennáll-e, valamint hogy tiszteletben tartják-e az előírandó feltételeket és garanciákat, az említett kötelezés időtartamát pedig a feltétlenül szükséges mértékre kell korlátozni, ez azonban a fenyegetettség tartós fennállása esetén meghosszabbítható;

– a nemzetbiztonság védelme, a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem és a közbiztonságot érintő súlyos fenyegetettség megelőzése céljából a forgalmi és helymeghatározó adatok célzott megőrzését írják elő, amelyet objektív és hátrányos megkülönböztetéstől mentes tényezők alapján, az érintett személyek kategóriái szerint vagy földrajzi kritérium segítségével, a feltétlenül szükséges mértékű, de meghosszabbítható időtartamra korlátozva határoznak meg;

– a nemzetbiztonság védelme, a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem és a közbiztonságot érintő súlyos fenyegetettség

megelőzése céljából a csatlakozási forráshoz hozzárendelt IP-címek általános és különbségtétel nélküli, a feltétlenül szükséges mértékre korlátozott időtartamú megőrzését írják elő;

– a nemzetbiztonság védelme, a bűnözés elleni küzdelem és a közbiztonság védelme céljából az elektronikus hírközlési eszközök felhasználóinak személyazonosságára vonatkozó adatok általános és különbségtétel nélküli megőrzését írják elő, és

– lehetővé teszik, hogy a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem és a fortiori a nemzetbiztonság védelme érdekében az elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtóit a hatáskörrel rendelkező hatóság hatékony bírósági felülvizsgálat alá tartozó határozatával a rendelkezésükre álló forgalmi és helymeghatározó adatok korlátozott ideig történő, gyors megőrzésére kötelezzék,

amennyiben ezek az intézkedések egyértelmű és pontos szabályok révén biztosítják, hogy a szóban forgó adatok megőrzésére az erre vonatkozó anyagi jogi és eljárásjogi feltételek betartása mellett kerül sor, és hogy az érintett személyeket a visszaélések veszélyével szemben tényleges biztosítékok illetik meg.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek a 2009. november 25-i 2009/136/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2009. L 337., 11. o.; helyesbítés: HL 2013. L 241., 9. o.) módosított, az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról és a magánélet védelméről szóló, 2002. július 12-i 2002/58/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv) (HL 2002. L 201., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 514. o.; a továbbiakban: 2002/58 irányelv) 15. cikke (1) bekezdésének az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 6–8. és 11. cikkével, valamint 52. cikkének (1) bekezdésével, továbbá az EUSZ 4. cikk (2) bekezdésével összefüggésben történő értelmezésére vonatkoznak.

2 E kérelmeket a Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation, Post und Eisenbahnen (szövetségi villamosenergia-, gáz-, hírközlési, postai és vasúti hálózati ügynökség, Németország) által képviselt Bundesrepublik Deutschland (Németországi Szövetségi Köztársaság), valamint a SpaceNet AG (C-793/19. sz. ügy) és a Telekom Deutschland GmbH (C-794/19. sz. ügy) között az utóbbiaknak az ügyfelek telekommunikációjához kapcsolódó forgalmi és helymeghatározó adatok megőrzésére vonatkozó kötelezettsége tárgyában folyamatban lévő jogviták keretében terjesztették elő.

Az alapeljárás

22 A SpaceNet és a Telekom Deutschland Németországban nyilvánosan elérhető internet-hozzáférési szolgáltatásokat nyújt. A Telekom Deutschland ezenkívül szintén Németországban nyilvánosan elérhető telefonszolgáltatásokat is nyújt.

23 E szolgáltatók a Verwaltungsgericht Köln (kölni közigazgatási bíróság, Németország) előtt vitatták a TKG 113a. §-a (1) bekezdésének és 113b. §-ának együttesen értelmezett rendelkezései által számukra előírt azon kötelezettséget, hogy meg kell őrizniük az ügyfelek közléseire vonatkozó forgalmi és helymeghatározó adatokat 2017. július 1-jétől.

24 2018. április 20-i ítéleteiben a Verwaltungsgericht Köln (kölni közigazgatási bíróság) megállapította, hogy a SpaceNet és a Telekom Deutschland nem köteles megőrizni a TKG 113b. §-ának (3) bekezdésében foglalt, azon ügyfelek közléseire vonatkozó forgalmi adatokat, akik számára internet-hozzáférést nyújtanak, valamint a Telekom Deutschland ezen kívül nem köteles megőrizni TKG 113b. §-a (2) bekezdésének első és második mondatában foglalt, azon ügyfelek közléseire vonatkozó forgalmi adatokat, akik számára nyilvánosan elérhető telefonszolgáltatásokat nyújt. E bíróság ugyanis úgy ítélte meg a 2016. december 21-i Tele2 Sverige és Watson és társai ítélet (C-203/15 és C-698/15, EU:C:2016:970) fényében, hogy ez a megőrzési kötelezettség az uniós joggal ellentétes.

25 A Németországi Szövetségi Köztársaság felülvizsgálati kérelmet nyújtott be ezen ítéletekkel szemben a kérdést előterjesztő bíróság, a Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság, Németország) előtt.

26 E bíróság úgy véli, hogy az a kérdés, hogy a TKG 113a. §-a (1) bekezdésének és 113b. §-ának együttesen értelmezett rendelkezései által előírt megőrzési kötelezettség ellentétes-e az uniós joggal, a 2002/58 irányelv értelmezésétől függ.

27 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság kiemeli, hogy a Bíróság már véglegesen kimondta a 2016. december 21-i Tele2 Sverige és Watson és társai ítéletben (C-203/15 és C-698/15, EU:C:2016:970), hogy a forgalmi és helymeghatározó adatoknak a megőrzésére, valamint az ezen adatokhoz a nemzeti hatóságok hozzáféréseire vonatkozó nemzeti szabályozások a 2002/58 irányelv hatálya alá tartoznak.

28 Arra is rámutat, hogy az alapügyben szóban forgó megőrzési kötelezettség, amennyiben korlátozza a 2002/58 irányelv 5. cikkének (1) bekezdéséből, 6. cikkének (1) bekezdéséből és 9. cikkének (1) bekezdéséből eredő jogokat, csak ezen irányelv 15. cikkének (1) bekezdése alapján igazolható.

29 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság emlékeztet arra, hogy a 2016. december 21-i Tele2 Sverige és Watson és társai ítéletből (C-203/15 és C-698/15, EU:C:2016:970) az következik, hogy a 2002/58 irányelv 15. cikkének (1) bekezdését – a Charta 7., 8. és 11. cikkével, valamint 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben – úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a bűnözés elleni küzdelem céljából minden elektronikus hírközlési eszköz tekintetében valamennyi előfizető és nyilvántartott felhasználó összes forgalmi és helymeghatározó adatának általános és különbségtétel nélküli megőrzését írja elő.

30 Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság szerint az említett ítélet alapjául szolgáló ügyekben szóban forgó nemzeti szabályozáshoz hasonlóan az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás nem követel meg semmilyen indokot az adatok megőrzésére, sem a megőrzött adatok és valamely

bűncselekmény, illetve közbiztonsági kockázat közötti bármiféle kapcsolatot. E nemzeti szabályozás ugyanis a közlésekre vonatkozó releváns forgalmi adatok nagy részének indok nélküli, általános, valamint személyi, időbeli és földrajzi megkülönböztetés nélküli megőrzését írja elő.

31 A kérdést előterjesztő bíróság azonban úgy véli, hogy nem kizárt, hogy az alapügyben szóban forgó megőrzési kötelezettség a 2002/58 irányelv 15. cikkének (1) bekezdése alapján igazolható.

32 Először is hangsúlyozza, hogy a 2016. december 21-i Tele2 Sverige és Watson és társai ítélet (C-203/15 és C-698/15, EU:C:2016:970) alapjául szolgáló ügyekben szóban forgó nemzeti szabályozásokkal szemben az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás nem követeli meg minden elektronikus hírközlési eszköz tekintetében valamennyi előfizető és nyilvántartott felhasználó összes forgalmi adatának megőrzését. Nemcsak a közlések tartalma van kizárva a megőrzési kötelezettség alól, hanem a megtekintett weboldalakra vonatkozó adatok, az elektronikus levelezési szolgáltatások adatai és a szociális vagy vallási jellegű, bizonyos vonalak felé irányuló, illetve onnan érkező közlések alapjául szolgáló adatok sem őrizhetők meg, amint az a TKG 113b. §-ának (5) és (6) bekezdéséből következik.

33 Másodszor, e bíróság rámutat arra, hogy a TKG 113b. §-ának (1) bekezdése négyhetes megőrzési időtartamot ír elő a helymeghatározó adatok, és tízhetes időtartamot a forgalmi adatok tekintetében, míg a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtása, illetve a nyilvános hírközlő hálózatok szolgáltatása keretében előállított vagy feldolgozott adatok megőrzéséről és a 2002/58/EK irányelv módosításáról szóló, 2006. március 15-i 2006/24/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 105., 54. o.), amelyen a 2016. december 21-i Tele2 Sverige és Watson és társai ítélet (C-203/15 és C-698/15, EU:C:2016:970) alapjául szolgáló ügyekben szóban forgó nemzeti szabályozások alapultak, hat hónap és két év közötti megőrzési időt írt elő.

34 Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság szerint, habár bizonyos kommunikációs eszközök vagy bizonyos adatkategóriák kizárása és a megőrzési időszak korlátozása nem elegendő, hogy kiküszöböljön az érintett személyek teljes profilja megalkotásával kapcsolatos minden kockázatot, e kockázat legalábbis jelentősen csökken az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás végrehajtása keretében.

35 Harmadszor, a megőrzött adatok védelmével és az ezekhez való hozzáféréssel kapcsolatban ez a szabályozás szigorú korlátozásokat tartalmaz. Így egyrészt a megőrzött adatok hatékony védelmét biztosítja a visszaélések veszélyével és az ezen adatokhoz való valamennyi jogellenes hozzáféréssel szemben. Másrészt a megőrzött adatok csak a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem, vagy valamely személy testi épségére, életére vagy szabadságára, illetve a szövetségi állam vagy valamely Land (tartomány) létrehozására vonatkozó konkrét veszély megelőzése céljából használhatók fel.

36 Negyedszer, a 2002/58 irányelv 15. cikke (1) bekezdésének olyan értelmezése, amely szerint minden, indok nélküli adatmegőrzés az uniós joggal

általában összeegyeztethetetlen, ellentétes lehet a tagállamok intézkedési kötelezettségével, amely a Charta 6. cikkében biztosított, a biztonsághoz való jogból ered.

37 Ötödör, a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a 2002/58 irányelv 15. cikkének olyan értelmezése, miszerint azzal ellentétes az adatok általános megőrzése, jelentősen korlátozná a nemzeti jogalkotó mozgásterét a bűncselekmények visszaszorítását és a közbiztonságot érintő területen, ami az EUSZ 4. cikk (2) bekezdésének megfelelően az egyes tagállamok kizárólagos feladata marad.

38 Hatodszor, a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy figyelembe kell venni az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatát, és rámutat, hogy e bíróság úgy ítélte meg, hogy az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény (a továbbiakban: EJE) 8. cikkével nem ellentétesek az olyan nemzeti rendelkezések, amelyek a határokon átnyúló adatáramlások tömeges lehallgatását írják elő, tekintettel azokra a fenyegetésekre, amelyekkel jelenleg számos állam szembesül, valamint azokra a technológiai eszközökre, amelyeket a terroristák és bűnözők a büntetendő cselekmények elkövetéséhez a jövőben használhatnak.

39 E körülmények között a Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

„Úgy kell-e értelmezni a [2002/58/EK] irányelv 15. cikkét egyrészt a [Charta] 7., 8. és 11. cikkével, valamint 52. cikkének (1) bekezdésével, másrészt [az említett Charta] 6. cikkével és az [EUSZ] 4. cikkkel összefüggésben, hogy e rendelkezéssel ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely arra kötelezi a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtóit, hogy e szolgáltatások végfelhasználóinak forgalmi és helymeghatározó adatait megőrizték, ha

1) e kötelezettséghez nem szükséges helyi, időbeli vagy térbeli szempontból valamilyen konkrét indok fennállása,

2) nyilvánosan elérhető telefonszolgáltatások nyújtása esetén – rövid szöveges, multimédiás vagy hasonló üzeneteket, valamint a megválaszolatlan és sikertelen hívásokat is ideértve – a megőrzési kötelezettség tárgyát az alábbi adatok képezik:

a) a hívó vonalak és a hívott vonalak, valamint hívásirányítás vagy hívástovábbítás esetén minden más vonal hívószáma vagy valamely más azonosítója,

b) a közlés időpontja, kezdő és záró időpontja, illetve – rövid szöveges, multimédiás vagy hasonló üzenet esetén – az üzenet küldésének és fogadásának időpontja az időzóna megadásával,

c) az igénybe vett szolgáltatással kapcsolatos adatok, ha a telefonszolgáltatás keretében különböző szolgáltatások vehetők igénybe,

d) mobiltelefonálási szolgáltatások esetében továbbá,

i. a hívó és a hívott fél nemzetközi mobilelőfizetői azonosítója,

ii. a hívó és a hívott végberendezés nemzetközi azonosítója,

iii. előre fizetett szolgáltatás esetén a szolgáltatás első igénybevételének időpontja és ideje az időzóna megadásával,

iv. azon cellák azonosítói, amelyeket a hívó és a hívott fél a közlés megkezdésekor igénybe vett;

e) internetes telefonszolgáltatások esetében a hívó és a hívott fél IP (Internet Protokoll)-címei és a hozzájuk rendelt felhasználói azonosítók,

3) nyilvánosan elérhető internet-hozzáférési szolgáltatások nyújtása esetén a megőrzési kötelezettség tárgyát az alábbi adatok képezik:

a) az internethasználat céljából az előfizetőhöz rendelt IP-cím,

b) az internet-hozzáférést lehetővé tevő csatlakozás egyértelmű azonosítója, valamint a hozzárendelt felhasználói azonosító,

c) a hozzárendelt IP-címről az internethasználat dátuma, kezdő és záró időpontja, az időzóna megadásával.

d) mobilhasználat esetén az internetre való kapcsolódás megkezdésekor igénybe vett cellákra vonatkozó adatok.

4) nem őrizhetők meg az alábbi adatok:

a) a közlés tartalma;

b) a megtekintett weboldalakra vonatkozó adatok;

c) az elektronikuslevelezési-szolgáltatásokkal kapcsolatos adatok;

d) azon adatok, amelyek szociális vagy vallási jellegű személyekhez, hatóságokhoz és szervezetekhez rendelt bizonyos vonalak felé, illetve onnan érkező közlések alapjául szolgálnak,

5) a helymeghatározó adatok – vagyis az igénybe vett cellára vonatkozó adatok – megőrzésének időtartama négy hét; az egyéb adatok esetében pedig tíz hét,

6) biztosított a megőrzött adatoknak a visszaélés veszélyével, valamint az ezen adatokhoz való valamennyi jogellenes hozzáféréssel szembeni hatékony védelme, és

7) a megőrzött adatok kizárólag súlyos bűncselekmények üldözése vagy valamely személy testi épségét, életét vagy szabadságát, illetve a szövetségi állam vagy valamely Land (tartomány) létét fenyegető konkrét veszély megelőzése céljából használhatók fel, az internethasználatához az előfizetőhöz rendelt IP-cím kivételével, amely az előfizetőhöz kapcsolódó adatszolgáltatás keretében használható fel bármely bűncselekmény üldözése, közbiztonsági és közrendi veszély megelőzése, valamint a hírszerző szolgálatok feladatainak teljesítése céljából?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

47 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéssel az előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 2002/58 irányelvnek a Charta 6–8. és 11. cikkével, valamint az 52. cikkének (1) bekezdésével, továbbá az EUSZ 4. cikk (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 15. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy e rendelkezéssel ellentétes az olyan nemzeti jogszabályi intézkedés, amely bizonyos kivételektől eltekintve előírja a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtói számára az ezen irányelv 15. cikkének (1) bekezdésében felsorolt célok érdekében, és különösen a súlyos bűncselekmények üldözése, vagy a

nemzetbiztonságra vonatkozó konkrét veszély megelőzése céljából e szolgáltatások végfelhasználói helymeghatározó és forgalmi adatai lényegének általános és különbségtétel nélküli megőrzését több hetes megőrzési időtartam és olyan szabályok előírásával, amelyek célja a megőrzött adatok hatékony védelmének biztosítása a visszaélés veszélyeivel, valamint az ezen adatokhoz való jogellenes hozzáférésekkel szemben.

A 2002/58 irányelv alkalmazhatóságáról

48 Írország, valamint a francia, a holland, a lengyel és a svéd kormány azon érvelését illetően, amely szerint az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás nem tartozik a 2002/58 irányelv hatálya alá, mivel azt különösen a nemzetbiztonság védelme céljából fogadták el, elegendő emlékeztetni arra, hogy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely az elektronikus hírközlési szolgáltatásokat arra kötelezi, hogy különösen a nemzetbiztonság védelme és a bűnözés elleni küzdelem érdekében forgalmi és helymeghatározó adatokat őrizzenek meg, a 2002/58 irányelv hatálya alá tartozik (2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet, C-511/18, C-512/18 és C-520/20, EU:C:2020:258, 104. pont).

A 2002/58 irányelv 15. cikke (1) bekezdésének értelmezéséről

A Bíróság ítélkezési gyakorlatából eredő elvek felidézése

49 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szövegkörnyezetét is figyelembe kell venni, valamint annak a szabályozásnak a célkitűzéseit és keletkezéstörténetét is, amelynek a rendelkezés részét képezi (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

50 A 2002/58 irányelv 15. cikke (1) bekezdésének már a szövegéből is az következik, hogy azok a jogszabályi intézkedések, amelyeknek a meghozatalát az irányelv a tagállamok számára az irányelvben meghatározott feltételek mellett megengedi, csak a 2002/58 irányelv 5., 6. és 9. cikkében említett jogok és kötelezettségek „hatályának korlátozására” irányulhatnak (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 33. pont).

51 Ami az ezen irányelv által létrehozott rendszert illeti, amelybe az irányelv 15. cikkének (1) bekezdése is illeszkedik, emlékeztetni kell arra, hogy az említett irányelv 5. cikke (1) bekezdésének első és második mondata értelmében a tagállamok nemzeti jogszabályaik révén kötelesek biztosítani a nyilvános hírközlő hálózatok és a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások segítségével történő közlések, valamint az azokra vonatkozó forgalmi adatok titkosságát. Különösen kötelesek megtiltani a közlések és az azokra vonatkozó forgalmi adatok felhasználókra kívüli személyek által történő, az érintett felhasználók hozzájárulása nélküli meghallgatását, lehallgatását, tárolását vagy más módon történő elfogását vagy megfigyelését, kivéve, ha e személyek erre – az

említett irányelv 15. cikke (1) bekezdésének megfelelően – jogszerű engedéllyel rendelkeznek (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 34. pont).

52 E tekintetben a Bíróság korábban már kimondta, hogy a 2002/58 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése rögzíti az elektronikus közlések és az azokra vonatkozó forgalmi adatok titkosságának elvét, valamint tartalmazza többek között annak elvi tilalmát, hogy a felhasználókon kívül bármely más személy ezeket a közléseket és adatokat a felhasználó hozzájárulása nélkül tárolja (2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet, C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791, 107. pont; 2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 35. pont).

53 E rendelkezés a 2002/58 irányelv elfogadásakor az uniós jogalkotó által elérni kívánt célt tükrözi. E tekintetben a 2002/58 irányelv alapjául szolgáló, az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről és a magánélet védelméről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelv tervezetének (COM(2000) 385 végleges) indoklásából kiderül, hogy az uniós jogalkotó szándéka arra irányult, hogy „a személyes adatok és a magánélet magas szintű védelme az alkalmazott technológiától függetlenül valamennyi elektronikus hírközlési szolgáltatás tekintetében továbbra is biztosítva legyen”. Az említett irányelv – amint az többek között a (6) és (7) preambulumbekzdéséből is kitűnik – azt tűzte ki célul, hogy az elektronikus hírközlési szolgáltatások felhasználói számára védelmet biztosítson az új technológiákból, valamint különösen a megnövekedett tárolási kapacitásból és az automatizált adatkezelésből eredő, a személyes adatokat és a magánéletet fenyegető veszélyekkel szemben. Közélebből, amint azt ugyanezen irányelv (2) preambulumbekzdése kimondja, az uniós jogalkotó szándéka a Chartának a magánélet és a személyes adatok védelmére vonatkozó 7. és 8. cikkében megállapított jogok teljes körű tiszteletben tartásának biztosítása (lásd ebben az értelemben: 2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

54 A 2002/58 irányelv elfogadásával az uniós jogalkotó tehát e jogokat konkretizálta, és így az elektronikus hírközlési eszközök felhasználói főszabály szerint joggal számíthatnak arra, hogy a közlések és az azokhoz kapcsolódó adatok hozzájárulásuk hiányában anonimek maradnak, és nem rögzíthetők (2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet, C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791, 109. pont; 2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 37. pont).

55 Ami az előfizetőkre és felhasználókra vonatkozó forgalmi adatoknak az elektronikus hírközlési szolgáltatók általi kezelését és tárolását illeti, a 2002/58 irányelv 6. cikke az (1) bekezdésében előírja, hogy ezeket az adatokat törölni vagy anonimízálni kell, ha azok már nem szükségesek a közlés továbbításához, és a (2) bekezdésében pontosítja, hogy az előfizetők számláinak kiállításához szükséges forgalmi adatok és az összekapcsolással kapcsolatos fizetések csak

azon időszak végéig kezelhetők, ameddig a számla jogszerűen megtámadható, vagy a kifizetés követelhető. A forgalmi adatokon kívüli helymeghatározó adatokat illetően az említett irányelv 9. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy ezen adatok csak bizonyos feltételekkel és akkor kezelhetők, ha anonimizálták őket, vagy a felhasználók, illetve előfizetők ehhez hozzájárultak. 56 Ennélfogva a 2002/58 irányelv nem csupán arra korlátozódik, hogy a visszaélések megelőzésére irányuló garanciák útján az ilyen adatokhoz való hozzáférést keretek közé szorítsa, hanem külön is rögzíti az adatok harmadik felek általi tárolása tilalmának elvét. (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 39. pont).

57 Mivel a 2002/58 irányelv 15. cikkének (1) bekezdése lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan jogszabályi intézkedéseket fogadjanak el, amelyek a többek között az ezen irányelv 5., 6. és 9. cikkében előírt jogok és kötelezettségek „hatályának korlátozására” irányulnak, mint például a közlések titkosságának elvéből és a kapcsolódó adatok tárolásának a tilalmából eredő, a jelen ítélet 52. pontjában felidézett rendelkezések, e rendelkezés a többek között az 5., 6. és 9. cikkben előírt általános szabály alóli kivételt fogalmaz meg, és ezért azt az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően szigorúan kell értelmezni. Egy ilyen rendelkezés tehát nem igazolhatja azt, hogy az elektronikus közlések és az azokhoz kapcsolódó adatok titkosságának biztosítására vonatkozó alapvető kötelezettségtől, különösen pedig az ezen adatok tárolásának az említett irányelv 5. cikkében előírt tilalmától való eltérés váljon főszabállyá, különben ez utóbbi rendelkezés nagyrészt kiüresedne (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

58 A többek között a 2002/58 irányelv 5., 6. és 9. cikkében előírt jogok és kötelezettségek korlátozásának igazolására alkalmas célokat illetően a Bíróság már kimondta, hogy az ezen irányelv 15. cikke (1) bekezdésének első mondatában szereplő célkitűzések felsorolása kimerítő jellegű, így az e rendelkezés alapján elfogadott jogszabályi intézkedésnek ténylegesen és szigorúan e célok egyikének kell megfelelnie (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

59 Ezenkívül a 2002/58 irányelv 15. cikke (1) bekezdésének harmadik mondatából kitűnik, hogy a tagállamok által hozott intézkedéseknek tiszteletben kell tartaniuk az uniós jog általános elveit, köztük az arányosság elvét, és a Charta által biztosított alapvető jogokat. E tekintetben a Bíróság korábban már kimondta, hogy az elektronikus hírközlési szolgáltatók számára valamely tagállam által nemzeti szabályozással előírt azon kötelezettség, hogy adott esetben az illetékes nemzeti hatóságok számára való hozzáférhetővé tétel céljából megőrizték a forgalmi adatokat, nemcsak a Charta 7. és 8. cikkével, hanem a véleménynyilvánítási szabadságra vonatkozó 11. cikkével kapcsolatos kérdéseket is felvet, amely alapvető jogként a demokratikus és pluralista társadalom egyik lényegi alapját képezi, és azon értékek közé tartozik, amelyen az EUSZ 2. cikk értelmében az Európai Unió alapul (lásd ebben az értelemben: 2022. április

5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 42. és 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

60 E tekintetben pontosítani kell, hogy a forgalmi és helymeghatározó adatok megőrzése egyrészt eltérésnek minősül a 2002/58 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében előírt tilalom alól, amely a felhasználókon kívül bármely más személy számára megtiltja ezen adatok tárolását, másrészt pedig a magánélet tiszteletben tartásához és a személyes adatok védelméhez való, a Charta 7. és 8. cikkében foglalt alapvető jogokba történő beavatkozásnak minősül, és ennek kapcsán nem bír jelentőséggel az, hogy a magánéletre vonatkozó, érintett információk érzékenynek minősülnek-e, vagy hogy az érintetteknek ez a beavatkozás okozott-e esetleges kellemetlenséget, illetve hogy a megőrzött adatokat a későbbiekben felhasználták-e (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

61 Ez a következtetés annál is inkább indokoltnak tűnik, mivel a forgalmi és helymeghatározó adatok az érintett személyekkel kapcsolatban számos magánéleti vonatkozásról tárhatnak fel akár olyan érzékeny információkat is, mint a szexuális irányultság, a politikai vélemény, a vallási, világnézeti, társadalmi vagy egyéb meggyőződés, valamint az egészségi állapot, holott az ilyen adatok az uniós jogban egyébként különleges védelmet élveznek. Összességükben véve az említett adatok alapján igen pontos következtetések vonhatók le azoknak a magánéletével kapcsolatban, akiknek az adatait megőrizték, így például a napi szokásokat, az állandó vagy ideiglenes tartózkodási helyeket, a napi vagy egyéb helyváltoztatásokat, a gyakorolt tevékenységeket, a társas kapcsolataikat és az általuk felkeresett társadalmi köröket illetően. Ezek az adatok pedig eszközül szolgálnak az érintett személyek profiljának megalkotásához, ami a magánélet tiszteletben tartásához való jog tekintetében ugyanolyan érzékeny információnak minősül, mint a közléseknek maga a tartalma (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

62 Következésképpen egyrészt a forgalmi és helymeghatározó adatok rendszeti célból történő megőrzése alkalmas arra, hogy sértse a kapcsolattartás tiszteletben tartásához fűződő, a Charta 7. cikkében rögzített jogot, és arra, hogy az elektronikus hírközlési eszközök felhasználói tekintetében visszatartó hatást gyakoroljon a Charta 11. cikkében biztosított véleménynyilvánítási szabadságuk gyakorlására, amely hatások annál súlyosabbak, minél magasabb a megőrzött adatok száma és sokfélesége. Másrészt pedig, tekintettel az általános és különbségtétel nélküli intézkedéssel folyamatosan megőrizhető forgalmi és helymeghatározó adatok nagy mennyiségére, valamint ezen adatok által esetlegesen szolgáltatott információkra érzékeny jellegére, az említett adatoknak az elektronikus hírközlési szolgáltatók általi megőrzése már önmagában véve is magában rejtje a visszaélés és a jogellenes hozzáférés veszélyét (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258,

46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

63 Mindemellett, mivel lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy korlátozzák a jelen ítélet 51–54. pontjában említett jogokat és kötelezettségeket, a 2002/58 irányelv 15. cikkének (1) bekezdése azt a körülményt tükrözi, hogy a Charta 7., 8. és 11. cikkében foglalt jogok nem abszolút előjogokként jelennek meg, hanem azokat a társadalomban betöltött szerepük függvényében kell figyelembe venni. Amint az ugyanis a Charta 52. cikkének (1) bekezdéséből kiderül, a Charta lehetővé teszi e jogok gyakorlásának korlátozását, feltéve hogy e korlátozást törvény írja elő, arra az említett jogok lényeges tartalmának és az arányosság elvének tiszteletben tartásával kerül sor, továbbá a korlátozás elengedhetetlen, és ténylegesen az Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket vagy mások jogainak és szabadságainak védelmét szolgálja. Így a 2002/58 irányelv 15. cikke (1) bekezdésének a Charta fényében történő értelmezése egyaránt megköveteli a Charta 3., 4., 6. és 7. cikkében biztosított jogok jelentőségének figyelembevételét, valamint a nemzetbiztonság védelme és a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem azon jelentőségének figyelembevételét, amely a mások jogainak és szabadságainak védelméhez való hozzájárulás révén áll fenn (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

64 Így különösen a kiskorúak és más kiszolgáltatott személyek sérelmére elkövetett bűncselekmények elleni hatékony küzdelmet illetően figyelembe kell venni azt, hogy a magán- és a családi élet védelmére irányuló jogi intézkedések meghozatalát illetően a Charta 7. cikkéből származhatnak a közhatalmat terhelő pozitív kötelezettségek is. Származhatnak ilyen kötelezettségek az említett 7. cikkből az otthon és kapcsolattartás védelme tekintetében, valamint a 3. és 4. cikkből az egyének testi és szellemi sérthetlenségének védelme, valamint a kínzás és az embertelen vagy megalázó bánásmód tilalma tekintetében is (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

65 E különböző pozitív kötelezettségekkel szemben pedig össze kell egyeztetni a szóban forgó különböző jogos érdekeket és jogokat, és olyan jogi keretet kell létrehozni, amely lehetővé teszi ezt az összeegyeztetést (lásd ebben az értelemben: 2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

66 Ezzel összefüggésben, a 2002/58 irányelv 15. cikke (1) bekezdésének első mondatából az következik, hogy a tagállamok a jelen ítélet 52. pontjában említett titkosság elve alóli eltérést biztosító intézkedést fogadhatnak el, ha az „egy demokratikus társadalomban szükséges, megfelelő és arányos”, ezen irányelv (11) preambulumbekzdése ugyanakkor pontosítja, hogy az ilyen jellegű intézkedésnek a tervezett céllal „szigorúan” arányosnak kell lennie.

67 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a magánélet tiszteletben tartásához való alapvető jog védelme a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint megköveteli, hogy a személyes adatok

védelme alóli kivételek és e védelem korlátozásai a feltétlenül szükséges határokon belül maradjanak. Közérdekű célt nem lehet továbbá annak figyelembevétele nélkül megvalósítani, hogy azt össze kell egyeztetni az intézkedéssel érintett alapvető jogokkal, kiegyensúlyozottan mérlegelve az egyik oldalon a közérdekű célt, a másik oldalon pedig a szóban forgó jogokat (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

68 Közelebbről tekintve a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy a tagállamok azon lehetőségét, hogy a többek között a 2002/58 irányelv 5., 6. és 9. cikkében előírt jogok és kötelezettségek korlátozását igazolják, az ilyen korlátozással járó beavatkozás súlyosságának felméréseivel, valamint annak ellenőrzésével kell értékelni, hogy a korlátozás által elérni kívánt közérdekű cél jelentősége összefügg-e a beavatkozás súlyosságával (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

69 Az arányosság követelményének való megfelelés érdekében a szabályozásnak a szóban forgó intézkedés hatályával és alkalmazásával kapcsolatban egyértelmű és pontos szabályokat kell tartalmaznia, valamint bizonyos minimumkövetelményeket kell előírnia annak érdekében, hogy a személyes adataik révén érintett személyek elegendő biztosítékkal rendelkezzenek ezen adatoknak a visszaélések veszélyeivel szembeni hatékony védelmére. E szabályozásnak a belső jogban jogilag kötelező erejűnek kell lennie, és többek között meg kell jelölnie, hogy milyen körülmények között és milyen feltételek mellett lehet az ilyen adatok kezelését előíró intézkedést megtenni, biztosítva ezáltal, hogy a beavatkozás a szigorúan szükséges mértékre korlátozódjék. Az ilyen biztosítékokkal való rendelkezés még inkább szükséges abban az esetben, ha a személyes adatokat automatizáltan kezelik, és különösen ha nagy a veszélye az adatokhoz való jogellenes hozzáférésnek. Ezek a megállapítások különösen akkor érvényesek, ha a személyes adatok e különleges kategóriájának, vagyis a különleges adatoknak a védelméről van szó (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

70 Így a személyes adatok megőrzését előíró szabályozásnak minden esetben olyan objektív szempontoknak kell megfelelnie, amelyek kapcsolatot teremtenek a megőrzendő személyes adatok és az elérni kívánt cél között (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 55. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

71 Ami azokat az általános érdekű célokat illeti, amelyek igazolhatják a 2002/58 irányelv 15. cikkének (1) bekezdése alapján hozott intézkedést, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából, különösen a 2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítéletből (C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791) az következik, hogy az arányosság elvének megfelelően e célok között egyfajta hierarchia áll fenn, e célok jelentőségétől függően, és az ilyen intézkedéssel elérni kívánt cél jelentőségének kapcsolatban kell állnia az abból eredő beavatkozás

súlyosságával (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 56. pont).

72 Így a nemzetbiztonság védelmét illetően, amely a 2002/58 irányelv 15. cikkének (1) bekezdésében foglalt más célok jelentőséget meghaladja, a Bíróság azt állapította meg, hogy a Charta 7., 8. és 11. cikkével, valamint 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett e rendelkezéssel nem ellentétesek az olyan jogszabályi intézkedések, amelyek lehetővé teszik, hogy a nemzetbiztonság védelme érdekében az elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtóit a forgalmi és helymeghatározó adatok általános és különbségtétel nélküli megőrzésére kötelezzék olyan helyzetekben, amikor az érintett tagállamnak olyan súlyos nemzetbiztonsági fenyegetéssel kell szembenéznie, amely valószínű és közvetlen, illetve előre láthatónak bizonyul, és az erre kötelező határozat bíróság, illetve kötelező erejű határozatot hozó, független közigazgatási szerv általi, tényleges ellenőrzésnek vetendő alá, amely annak vizsgálatára irányul, hogy e helyzetek valamelyike fennáll-e, valamint hogy tiszteletben tartják-e az előírandó feltételeket és garanciákat, az említett kötelezés időtartamát pedig a feltétlenül szükséges mértékre kell korlátozni, ez azonban a fenyegetettség tartós fennállása esetén meghosszabbítható (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 58. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

73 A bűncselekmények megelőzésére, kivizsgálására, felderítésére és üldözésére irányuló célkitűzést illetően az arányosság elvének megfelelően kizárólag a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem és a közbiztonságot érintő súlyos fenyegetettség megelőzése igazolhatja a Charta 7. és 8. cikkében biztosított alapvető jogokba történő olyan súlyos beavatkozásokat, mint amelyek a forgalmi és helymeghatározó adatok megőrzésével járnak. Következésképpen általánosságban a bűncselekmények megelőzésére, kivizsgálására, felderítésére és üldözésére irányuló célkitűzéssel az említett alapvető jogokba történő beavatkozások közül kizárólag a nem súlyos beavatkozások igazolhatók (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 59. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

74 A súlyos bűncselekmények elleni küzdelem célját illetően a Bíróság korábban már megállapította, hogy az olyan nemzeti szabályozás, amely e célból a forgalmi és helymeghatározó adatok általános és különbségtétel nélküli megőrzését írja elő, túllépi a szigorúan szükséges mértéket, és nem tekinthető egy demokratikus társadalomban igazoltnak. Figyelembe véve ugyanis a forgalmi és helymeghatározó adatokból származtatható információk érzékeny jellegét, ezen információk titkossága a magánélet tiszteletben tartásához való jog szempontjából alapvetőnek tekinthető. Így tehát figyelembe véve egyrészt a Charta 7. és 11. cikkében szereplő, a jelen ítélet 62. pontjában említett alapvető jogok gyakorlását érintő, ezen adatok megőrzésével kiváltott visszatartó hatásokat, másrészt pedig az adatmegőrzéssel járó beavatkozás súlyosságát, a demokratikus társadalmakban kiemelt jelentősége van annak, hogy az ilyen adatmegőrzés – amint azt a 2002/58 irányelvvel létrehozott rendszer előírja – kivételt, ne

pedig szabályt képezzen, és hogy ezek az adatok ne képezhessék rendszerszintű és folyamatos megőrzés tárgyát. Ez a következtetés a súlyos bűncselekmények elleni küzdelemre és a közbiztonságot érintő súlyos fenyegetettség megelőzésére irányuló célokra, valamint az azoknak tulajdonítandó fontosságra is vonatkozik (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 65. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

75 Ezzel szemben a Bíróság kifejtette, hogy a 2002/58 irányelvnek a Charta 7., 8. és 11. cikkével, valamint 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 15. cikkének (1) bekezdésével nem ellentétesek az olyan jogszabályi intézkedések, amelyek a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem és a közbiztonságot érintő súlyos fenyegetettség megelőzése érdekében

– a forgalmi és helymeghatározó adatok célzott megőrzését írják elő, amelyet objektív és hátrányos megkülönböztetéstől mentes tényezők alapján, az érintett személyek kategóriái szerint vagy földrajzi kritérium segítségével, a feltétlenül szükséges mértékű, de meghosszabbítható időtartamra korlátozva határoznak meg;

– a csatlakozási forráshoz hozzárendelt IP-címek általános és különbségtétel nélküli, a feltétlenül szükséges mértékre korlátozott időtartamú megőrzését írják elő;

– az elektronikus hírközlési eszközök felhasználóinak személyazonosságára vonatkozó adatok általános és különbségtétel nélküli megőrzését írják elő, és

– lehetővé teszik, hogy az elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtóit a hatáskörrel rendelkező hatóság hatékony bírósági felülvizsgálat alá tartozó határozatával a rendelkezésükre álló forgalmi és helymeghatározó adatok korlátozott ideig történő, gyors megőrzésére (quick freeze) kötelezzék,

amennyiben ezek az intézkedések egyértelmű és pontos szabályok révén biztosítják, hogy a szóban forgó adatok megőrzésére az erre vonatkozó anyagi jogi és eljárásjogi feltételek betartása mellett kerül sor, és hogy az érintett személyeket a visszaélések veszélyével szemben tényleges biztosítékok illetik meg (2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet, C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791, 168. pont; 2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 67. pont).

A forgalmi és helymeghatározó adatok többségének általános és különbségtétel nélküli, több hétig történő megőrzését előíró intézkedésről

76 Ezen elvi megfontolásokra tekintettel kell megvizsgálni az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozásnak a kérdést előterjesztő bíróság által kiemelt sajátosságait.

77 Először is, ami a megőrzött adatok terjedelmét illeti, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a telefonszolgáltatások nyújtása keretében az e szabályozás által előírt megőrzési kötelezettség többek között a közlés forrásának és címzettjének azonosításához szükséges adatokra, a közlés dátumára, kezdő és záró időpontjára, vagy – rövid szöveges, multimédia- vagy hasonló üzenetek általi közlés

esetén – az üzenet küldésének és fogadásának időpontjára, valamint mobil használat esetén a közlés megkezdésekor a hívott és a hívó fél által használt cellákra vonatkozó adatokra vonatkozik. Az internet-hozzáférési szolgáltatások nyújtása keretében a megőrzési kötelezettség többek között az előfizetőhöz rendelt IP-címre, a hozzárendelt IP-címen az internethasználat dátumára, kezdő és záró időpontjára, valamint mobil használat esetén az internetkapcsolat megkezdésekor használt cellaadatokra vonatkozik. Az érintett cellát kiszolgáló antennák földrajzi helyzetének és maximális sugárzási irányának megismerését lehetővé tévő adatokat szintén megőrzik.

78 Bár az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás kizárja a megőrzési kötelezettség alól a közlés tartalmát és a megtekintett weboldalakra vonatkozó adatokat, és csak a közlés megkezdésekor írja elő a cellaazonosító megőrzését, meg kell jegyezni, hogy lényegében ugyanez a helyzet a 2006/24 irányelvet átültető olyan nemzeti szabályozásokkal is, amelyek a 2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet (C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791) alapjául szolgáló ügyek tárgyát képezték. Márpedig e korlátozások ellenére a Bíróság ebben az ítéletben úgy ítélte meg, hogy az említett irányelv és a nemzeti jogszabályok alapján megőrzött adatkategóriák alkalmasak arra, hogy ezek alapján pontos következtetéseket vonjanak le az érintett személyek magánéletével, így például a napi szokásokkal, az állandó vagy ideiglenes tartózkodási helyekkel, a napi vagy egyéb helyváltoztatásokkal, a gyakorolt tevékenységekkel, a társas kapcsolataikkal és az általuk felkeresett társadalmi körökkel kapcsolatban, és különösen arra, hogy eszközül szolgáljanak az érintett személyek profiljának megalkotásához.

79 Ezen túlmenően fontos megállapítani, hogy bár az alapügyben szóban forgó szabályozás nem terjed ki a megtekintett weboldallal kapcsolatos adatokra, az IP-címek megőrzését azonban előírja. Mivel azonban ezek a címek különösen az internethasználó böngészési útvonalának, és ebből következően online tevékenységének kimerítő nyomon követésére is használhatók, ezek az adatok lehetővé teszik az internethasználó részletes profiljának megalkotását. Így az említett IP-címeknek az ilyen nyomon követéshez szükséges megőrzése és elemzése az internethasználónak a Charta 7. és 8. cikkében rögzített alapvető jogaiba történő súlyos beavatkozásnak minősül (lásd ebben az értelemben: 2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet, C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791, 153. pont).

80 Ezenkívül, amint arra a SpaceNet az írásbeli észrevételeiben rámutatott, az elektronikus levelezési szolgáltatásokra vonatkozó adatok, noha nem tartoznak az alapügyben szóban forgó szabályozás által előírt megőrzési kötelezettség hatálya alá, a szóban forgó adatoknak csak csekély részét teszik ki.

81 Így, amint arra a főtanácsnok az indítványának 60. pontjában lényegében rámutatott, az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozásban előírt megőrzési kötelezettség a forgalmi és helymeghatározó adatok igen széles körére terjed ki, amely lényegében megfelel a jelen ítélet 78. pontjában hivatkozott állandó ítélkezési gyakorlat alapjául szolgáló adatoknak.

82 Ezenfelül a német kormány a tárgyaláson feltett kérdésre adott válaszában pontosította, hogy csak 1300 szervezet szerepel azon vallási és szociális jellegű személyek, hatóságok és szervezetek listáján, amelyeknek az elektronikus hírközlési adatait a TKG 99. §-ának (2) bekezdése és 113b. §-ának (6) bekezdése értelmében nem őrzik meg, ami nyilvánvalóan a távközlési szolgáltatások azon németországi felhasználói összességének szűk részét teszi ki, akiknek az adatai az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás által előírt megőrzési kötelezettség hatálya alá tartoznak. Így megőrzik többek között a szakmai titoktartás hatálya alá tartozó olyan felhasználók adatait, mint az ügyvédek, az orvosok és az újságírók.

83 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból tehát kitűnik, hogy a forgalmi és helymeghatározó adatoknak az e nemzeti szabályozás által előírt megőrzése a lakosságot alkotó szinte valamennyi személyt érinti, anélkül hogy e személyek akár közvetve is olyan helyzetben lennének, amely büntetőeljárást vonhat maga után. Hasonlóképpen e szabályozás előírja a forgalmi és helymeghatározó adatok jelentős részének indok nélküli, általános, illetve személyi, időbeli és földrajzi megkülönböztetés nélküli megőrzését, amely adatok terjedelme lényegében megfelel a jelen ítélet 78. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat alapjául szolgáló ügyekben a megőrzött adatok terjedelmének.

84 Következésképpen a jelen ítélet 75. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatra tekintettel az olyan adatmegőrzési kötelezettség, mint amelyről az alapügyben szó van, a német kormány állításával ellentétben nem tekinthető célzott adatmegőrzésnek.

85 Másodszor, ami az adatmegőrzés időtartamát illeti, a 2002/58 irányelv 15. cikke (1) bekezdésének második mondatából az következik, hogy az általános és különbségtétel nélküli megőrzési kötelezettségről rendelkező nemzeti intézkedés által előírt megőrzési időtartam kétségteljesen releváns tényező – többek között – annak meghatározása szempontjából, hogy az uniós joggal ellentétes-e az ilyen intézkedés, mivel az említett mondat megköveteli, hogy ez az időtartam „korlátozott” legyen.

86 Márpedig a jelen ügyben kétségtelen, hogy ezek az időtartamok, amelyek a TKG 113. §-ának (1) bekezdése szerint a helymeghatározó adatok esetén négy hét, a többi adat tekintetében pedig tíz hét, érzékelhetően rövidebbek, mint azok, amelyeket a Bíróság által a 2016. december 21-i Tele2 Sverige és Watson és társai ítéletben (C-203/15 és C-698/15, EU:C:2016:970), a 2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítéletben (C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791), valamint a 2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítéletben (C-140/20, EU:C:2022:258) vizsgált, általános és különbségtétel nélküli megőrzési kötelezettségről rendelkező nemzeti jogszabályok előírtak.

87 Mindazonáltal, amint az a jelen ítélet 61. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, a beavatkozás súlyossága abból a veszélyből ered, hogy a megőrzött adatok – különösen számukra és változatosságukra tekintettel – összességükben véve igen pontos következtetések levonását teszik lehetővé azon személy vagy személyek magánéletére vonatkozóan, akiknek az adatait

megőrizték, és különösen olyan eszközöket biztosítanak, amelyek lehetővé teszik az érintett vagy személyek profiljához megalkotásához szükséges eszközöket, amely ugyanolyan érzékeny információ a magánélet tiszteletben tartásához való jogra tekintettel, mint a közléseknek maga a tartalma.

88 Ennélfogva az olyan forgalmi vagy helymeghatározó adatok megőrzése, amelyek információkat szolgáltathatnak az elektronikus hírközlő eszköz felhasználója által lebonyolított közlésekről vagy az általa használt végberendezések helyéről, mindenképpen súlyos jellegű, függetlenül a megőrzési időszak hosszától, a megőrzött adatok mennyiségétől és jellegétől, amennyiben az említett adatösszesség lehetővé teheti az érintett személy vagy személyek magánéletére vonatkozó pontos következtetések levonását (az ilyen adatokhoz való hozzáférést illetően lásd: 2021. március 2-i Prokuratuur [Az elektronikus hírközlési adatokhoz való hozzáférés feltételei] ítélet, C-746/18, EU:C:2021:152, 39. pont).

89 E tekintetben még a forgalmi vagy helymeghatározó adatok korlátozott mennyiségű megőrzése, illetve ezen adatok rövid időtartamú megőrzése is alkalmas lehet arra, hogy pontos információkat szolgáltatson az elektronikus hírközlő eszköz felhasználójának magánéletéről. Ezenkívül, a rendelkezésre álló adatok mennyiségét és az azokból következő, az érintett magánéletére vonatkozó konkrét információkat csak az említett adatok megismerését követően lehet értékelni. Márpedig az említett adatok megőrzéséből eredő beavatkozársra szükségképpen azelőtt kerül sor, hogy az adatok és az azokból származó információk megismerhetők lennének. Így a megőréssel megvalósított beavatkozás súlyának értékelése szükségszerűen azon kockázat függvényében történik, amelyet a megőrzött adatkategóriák általában az érintett személyek magánéletére vonatkozóan jelentenek, és ennek kapcsán nem bír jelentőséggel az, hogy az ebből eredő, magánéletre vonatkozó információk konkrétan különleges adatok-e, vagy sem (2021. március 2-i Prokuratuur [Az elektronikus hírközlési adatokhoz való hozzáférés feltételei] ítélet, C-746/18, EU:C:2021:152, 40. pont).

90 A jelen ügyben, amint az a jelen ítélet 77. pontjából kitűnik, és amint az a tárgyaláson megerősítésre került, a forgalmi és helymeghatározó adatok összessége, amelyeket tíz, illetve négy hétig őriznek meg, lehetővé teheti nagyon pontos következtetések levonását azon személyek magánéletét illetően, akiknek az adatait megőrzik, mint például a napi szokások, az állandó vagy ideiglenes tartózkodási helyek, a napi vagy egyéb helyváltoztatások, a gyakorolt tevékenységek, e személyek társas kapcsolatai és az általuk felkeresett társadalmi körök, és különösen az említett személyekről profilalkotást tehetnek lehetővé.

91 Harmadszor, ami az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás által előírt garanciákat illeti, amelyek a megőrzött adatoknak a visszaélések veszélyeivel és a jogellenes hozzáféréssel szembeni védelmére irányulnak, meg kell állapítani, hogy ezen adatok megőrzése és az azokhoz való hozzáférés – amint az a jelen ítélet 60. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik – a Charta 7. és 11. cikkében biztosított alapvető jogokba való eltérő beavatkozásnak minősül, amely a Charta 52. cikkének (1) bekezdése alapján külön indokolást

igényel. Ebből következik, hogy a megőrzött adatokhoz való hozzáféréssel kapcsolatban a 2002/58 irányelvet értelmező ítélkezési gyakorlatból eredő feltételek teljeskörű tiszteletben tartását biztosító nemzeti szabályozás jellegénél fogva nem alkalmas az ezen adatoknak az ezen nemzeti szabályozás által előírt általános megőrzéséből eredő, az ezen irányelv 5. és 6. cikkében biztosított jogokba, illetve az e cikkekkkel konkretizált alapjogokba való súlyos beavatkozásnak sem a korlátozására, sem annak orvoslására (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 47. pont).

92 Végül negyedszer, ami az Európai Bizottság azon érvét illeti, amely szerint a különösen súlyos bűncselekmények a nemzetbiztonságot fenyegető veszélyhez hasonlíthatók, a Bíróság már megállapította, hogy a nemzetbiztonság fenntartásának célja az állam alapvető funkcióinak és a társadalom alapvető érdekeinek a védelméhez fűződő elsődleges érdekek felel meg, és magában foglalja az olyan tevékenységek megelőzését és elfojtását, amelyek komolyan destabilizálhatják az ország alapvető alkotmányos, politikai, gazdasági vagy társadalmi szerkezetét, és közvetlenül fenyegethetik a társadalmat, a lakosságot vagy magát az államot, mint például a terrorcselekmények (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 61. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

93 A bűncselekmények – akár a különösen súlyos bűncselekmények – elkövetésétől eltérően, a nemzetbiztonságot fenyegető veszélynek valósnak és az adott időpontban közvetlennek, vagy legalábbis előre láthatónak kell lennie ahhoz, hogy a forgalmi és helymeghatározó adatoknak – egy korlátozott időszak során történő – általános és különbségtétel nélküli megőrzése igazolható legyen. Az ilyen fenyegetés tehát jellegénél, súlyosságánál és az azt megalapozó körülmények sajátosságainál fogva különbözik a közbiztonságot fenyegető – akár súlyos – feszültségek vagy zavarok bekövetkeztének általános és állandó veszélyétől, illetve a súlyos bűncselekmények bekövetkezténe ezen veszélyétől (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 62. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

94 Így a bűnözés, még ha különösen súlyos is, nem hasonlítható a nemzetbiztonságot fenyegető veszélyhez. Egy ilyen jellegű egybemérés a nemzetbiztonság és a közbiztonság közötti köztes kategóriát vezetne be annak érdekében, hogy az utóbbira az előbbire vonatkozó követelményeket alkalmazza (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 63. pont).

A célzott megőrzésről, gyors megőrzésről és az IP-cimek megőrzéséről rendelkező intézkedésekről

95 Több kormány, köztük a francia kormány hangsúlyozza, hogy csak az általános és különbségtétel nélküli megőrzés teszi lehetővé a védelmi intézkedések által elérni kívánt célok hatékony megvalósítását, a német kormány pedig lényegében azt állítja, hogy ezt a következtetést nem gyengíti az a tény, hogy a tagállamok a jelen ítélet

75. pontjában említett célzott megőrzési és gyors megőrzési intézkedésekhez fordulhatnak.

96 E tekintetben először is meg kell állapítani, hogy a büntetőeljárások hatékonysága általában nem egyetlen nyomozati eszköztől, hanem az összes olyan nyomozati eszköztől függ, amellyel az illetékes nemzeti hatóságok e célból rendelkeznek (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 69. pont).

97 Másodsorban a 2002/58 irányelvnek a Charta 7., 8. és 11. cikkével, valamint 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 15. cikkének (1) bekezdése – a jelen ítélet 75. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat által értelmezett módon – lehetővé teszi a tagállamok számára azt, hogy a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem és a közbiztonságot érintő súlyos fenyegetettség megelőzése érdekében ne csak a célzott megőrzést és a gyors megőrzést biztosító intézkedéseket fogadjanak el, hanem egyrészt a hírközlési eszközök felhasználói személyazonosságának megállapítását lehetővé tévő adatok általános és különbségtétel nélküli megőrzésére, másrészt a csatlakozási forrásokhoz társított IP-címek megőrzésére irányuló intézkedéseket is elfogadjanak (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 70. pont).

98 E tekintetben nem vitatott, hogy az elektronikus hírközlési eszközök felhasználói személyazonosságának megállapítására vonatkozó adatok megőrzése hozzájárulhat a súlyos bűncselekmények elleni küzdelemhez, amennyiben ezen adatok lehetővé teszik azon személyek beazonosítását, akik a súlyos bűncselekmények körébe tartozó cselekmények előkészítése vagy elkövetése során ilyen eszközöket használtak (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 71. pont).

99 Márpedig általában véve a bűnözés elleni küzdelem céljából a 2002/58 irányelvvel nem ellentétes a személyazonosságra vonatkozó adatok általános megőrzése. E körülményekre tekintettel pontosítani kell, hogy sem ezen irányelvvel, sem más uniós jogi aktusokkal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek célja a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem, és amelynek értelmében az elektronikus hírközlési eszközök – mint például egy feltölthető SIM-kártya – beszerzése a vevő személyazonosságának megállapítására alkalmas hivatalos okmányok ellenőrzéséhez, illetve az ebből származó információknak az eladó általi regisztrálásához kötött, és az eladó adott esetben köteles az illetékes nemzeti hatóságok számára ezen információkhoz hozzáférést biztosítani (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 72. pont).

100 Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy a csatlakozási forrás IP-címeinek általános megőrzése súlyos beavatkozást jelent a Charta 7. és 8. cikkében rögzített alapvető jogokba, hiszen ezen IP-címek konkrét következtetések levonását teszik lehetővé az érintett elektronikus hírközlési eszköz felhasználójának magánéletére vonatkozóan, és visszatartó hatással járhat a Charta 11. cikkében rögzített véleménynyilvánítási szabadság gyakorlására. Mindazonáltal, ami az ilyen megőrzést illeti, a Bíróság már megállapította, hogy a szóban forgó jogoknak és jogos érdekeknek a jelen ítélet 65–68. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat által

megkövetelt szükséges összeegyeztetése érdekében figyelembe kell venni azt, hogy az interneten elkövetett bűncselekmények esetében, különösen a gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről, valamint a 2004/68/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló, 2011. december 13-i 2011/93/EU európai parlamenti és a tanácsi irányelv (HL 2011. L 335., 1. o.; helyesbítés: HL 2012. L 18., 7. o.) 2. cikkének c) pontja értelmében vett gyermekpornográfia interneten keresztül történő megszerzése, terjesztése, továbbítása vagy rendelkezésre bocsátása esetén az IP-cím lehet az egyetlen olyan nyomozati eszköz, amely lehetővé teszi annak a személynek az azonosítását, akihez az IP-címet a bűncselekmény elkövetésének időpontjában rendelték (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 73. pont).

101 E körülmények között – noha igaz, hogy az azt előíró jogszabályi intézkedés, hogy minden olyan természetes személy IP-címét meg kell őrizni, aki internet-hozzáférés biztosítására alkalmas végberendezés tulajdonosa, olyan személyekre is vonatkozik, akik nem mutatnak nyilvánvaló kapcsolatot a jelen ítélet 70. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében az elérni kívánt célokkal, és az internethasználók, a jelen ítélet 54. pontjában megállapítottaknak megfelelően, a Charta 7. és 8. cikke alapján joggal számíthatnak arra, hogy főszabály szerint a személyazonosságukat nem fedik fel – a kizárólag a csatlakozási forráshoz hozzáférést lehetővé tevő IP-címek általános és különbségtétel nélküli megőrzését előíró nemzeti szabályozás főszabály szerint nem ellentétes a 2002/58 irányelv 15. cikkének a Charta 7., 8. és 11. cikkével, valamint 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdésével, feltéve hogy erre a lehetőségre az adatok felhasználását szabályozó anyagi jogi és eljárásjogi feltételek szigorú tiszteletben tartása mellett kerül sor (2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet, C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791, 155. pont).

102 Tekintettel arra, hogy ez az adatmegőrzés súlyos beavatkozást jelent a Charta 7. és 8. cikkében biztosított alapvető jogokba, kizárólag a súlyos bűncselekmények elleni küzdelemmel és a közbiztonságot érintő súlyos fenyegetettség megelőzésével lehet – a nemzetbiztonság védelméhez hasonlóan – igazolni ezt a beavatkozást. A megőrzés időtartama továbbá nem haladhatja meg az elérni kívánt cél tekintetében feltétlenül szükséges időtartamot. Végül az ilyen jellegű intézkedésnek az érintett személyek által az interneten keresztül bonyolított kommunikáció és tevékenység tekintetében szigorú feltételeket és garanciákat kell előírnia az adatok – többek között nyomon követéssel történő – felhasználását illetően (2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet, C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791, 156. pont).

103 Így a kérdést előterjesztő bíróság által hangsúlyozottakkal ellentétben nincs feszültség a 2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet (C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791) 155. és 168. pontja között. Ugyanis, amint arra a főtanácsnok az indítványának 81. és 82. pontjában lényegében rámutatott, az ezen ítélet 156. pontjával és 168. pontjával összefüggésben értelmezett e 155. pontból

egyértelműen kitűnik, hogy a nemzetbiztonság védelméhez hasonlóan kizárólag a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem és a közbiztonságot érintő súlyos fenyegetettség megelőzése igazolhatja valamely internetkapcsolat forrásához rendelt IP-címek általános megőrzését, függetlenül attól, hogy az érintett személyek, legalábbis közvetetten, kapcsolatba hozhatók-e a kitűzött célokkal.

104 Harmadszor, ami a forgalmi és helymeghatározó adatok célzott és gyors megőrzését előíró jogszabályi intézkedéseket illeti, az ilyen intézkedésekkel szemben a tagállamok által megfogalmazott bizonyos megfontolások ezen intézkedések hatályának szűkebb értelmezését mutatják, mint a jelen ítélet 75. pontjában említett ítélkezési gyakorlaté. Ugyanis, noha a jelen ítélet 57. pontjában hivatkozottoknak megfelelően e megőrzésre irányuló intézkedéseknek eltérést engedő jellegűeknek kell lenniük a 2002/58 irányelv által létrehozott rendszeren belül, az irányelv – a Charta 7., 8. és 11. cikkében, valamint 52. cikkének (1) bekezdésében foglalt alapvető jogok fényében értelmezve – nem teszi függővé a célzott megőrzésről rendelkező kötelezés elrendelésének lehetőségét attól a feltételtől, hogy azok a helyek, amelyek súlyos bűncselekmények színhelyeül szolgálhatnak, vagy azok a személyek, akik ilyen cselekmények elkövetésével gyanúsíthatók, előre ismertek legyenek. Hasonlóképpen, az említett irányelv nem követeli meg, hogy a gyors megőrzést elrendelő kötelezés az ilyen kötelezést megelőzően beazonosított gyanúsítottakra korlátozódjon (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 75. pont).

105 Először is, a célzott megőrzést illetően a Bíróság kimondta, hogy a 2002/58 irányelv 15. cikkének (1) bekezdésével nem ellentétes az olyan objektív körülményeken alapuló nemzeti szabályozás, amely egyrészt azokat a személyeket célozza meg, akik a forgalmi és helymeghatározó adataik alapján – legalábbis közvetett módon – súlyos bűncselekményekkel hozhatók összefüggésbe, és ezzel elősegíti a súlyos bűncselekmények elleni küzdelmet vagy a közbiztonságot érintő súlyos veszély, illetve a nemzetbiztonságot érintő veszély megelőzését (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 76. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

106 A Bíróság e tekintetben pontosította, hogy bár ezek az objektív tényezők a súlyos bűncselekmények megelőzése, kivizsgálása, felderítése és üldözése érdekében hozott intézkedésektől függően változhatnak, az így érintett személyek lehetnek többek között azok, akiket az alkalmazandó nemzeti eljárások keretében objektív és hátrányos megkülönböztetéstől mentes körülmények alapján korábban úgy azonosítottak, hogy veszélyt jelentenek az érintett tagállam közbiztonságára vagy nemzetbiztonságára (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 77. pont).

107 A tagállamoknak így többek között lehetőségük van arra, hogy megőrzésre irányuló intézkedéseket hozzanak az olyan személyekkel szemben, akik ilyen azonosítás alapján folyamatban lévő nyomozás vagy más megfigyelésre irányuló intézkedés hatálya alá tartoznak, vagy a nemzeti

bűnügyi nyilvántartás szerint bűnösségük korábban büntetőítélettel valamely olyan súlyos bűncselekmény miatt került megállapításra, amelyek esetében magas a visszaesés kockázata. Márpedig, ha az ilyen azonosítás a nemzeti jog által meghatározott objektív és hátrányos megkülönböztetéstől mentes elemeken alapul, az ily módon beazonosított személyeket érintő célzott adatmegőrzés igazolt (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 78. pont).

108 Másrészt a forgalmi és helymeghatározó adatok megőrzését előíró intézkedés hatályának korlátozása a nemzeti jogalkotó döntése alapján, az arányosság elvét szigorúan tiszteletben tartva földrajzi kritériumon is alapulhat abban az esetben, ha az illetékes nemzeti hatóságok objektív és hátrányos megkülönböztetéstől mentes tényezők alapján úgy ítélik meg, hogy bizonyos földrajzi területen vagy területeken súlyos bűncselekmények előkészületének vagy elkövetésének magas kockázata áll fenn. Ilyen területek lehetnek többek között a súlyos bűncselekmények magas számával jellemzett helyek, a súlyos bűncselekmények elkövetésének különösen kitett területek, például a nagy tömegek által rendszeresen látogatott helyek és infrastruktúrák, illetve az olyan stratégiai helyek, mint a repülőterek, pályaudvarok, tengeri kikötők vagy a fizetőkapuk környéke (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 79. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

109 Hangsúlyozni kell, hogy ezen ítélkezési gyakorlat szerint az illetékes nemzeti hatóságok az előző pontban említett területek vonatkozásában olyan földrajzi szempontokon alapuló, célzott megőrzésre irányuló intézkedéseket hozhatnak, mint például valamely földrajzi területen a bűncselekmények átlagos aránya, anélkül hogy szükségszerűen konkrét gyanújelekkel rendelkeznie súlyos bűncselekményeknek az érintett területeken való előkészítésére vagy elkövetésére vonatkozóan. Mivel az ilyen szemponton alapuló célzott megőrzés az érintett súlyos bűncselekményektől és az egyes tagállamok sajátos helyzetétől függően egyaránt érinthet olyan területeket, amelyeket a súlyos bűncselekmények magas száma és az ilyen cselekmények elkövetésének különösen kitett helyek jellemeznek, főszabály szerint nem eredményezhet hátrányos megkülönböztetést, mivel a súlyos bűncselekmények átlagos mértékére alapított szempont önmagában véve semmilyen kapcsolatban nem áll az esetleges hátrányos megkülönböztetést tartalmazó elemekkel (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 80. pont).

110 Ezenkívül és legfőképpen, egy olyan célzott megőrzésre irányuló intézkedés, amely nagy tömegek által rendszeresen látogatott helyeket vagy infrastruktúrákat érint, vagy olyan stratégiai helyeket, mint például a repülőterek, a pályaudvarok, a tengeri kikötők vagy a fizetőkapuk környéke, lehetővé teszi az illetékes hatóságok számára az e helyeken tartózkodó valamennyi személy által egy adott időpontban használt elektronikus hírközlési eszközök forgalmi, és különösen helymeghatározó adatainak gyűjtését. Így az ilyen célzott megőrzésre irányuló intézkedés lehetővé teszi az említett hatóságok számára, hogy

az így megőrzött adatokhoz való hozzáférés révén információkat szerezzenek e személyeknek az ezen intézkedéssel érintett helyeken vagy földrajzi területeken való jelenlétéről, valamint az e helyek közötti vagy e helyeken belüli helyváltoztatásairól, és hogy azokból következtetéseket vonjanak le a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem céljából az e helyeken vagy földrajzi területeken a megőrzés időszakán belül egy adott időpontban való jelenlétükre és tevékenységükre vonatkozóan (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 81. pont).

111 Arra is rá kell mutatni, hogy az ilyen célzott megőrzéssel érintett földrajzi területek a kiválasztásukat igazoló feltételek változásának függvényében módosíthatók, illetve azokat adott esetben azokat módosítani kell, lehetővé téve ezáltal többek között a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem alakulására való reagálást. A Bíróság ugyanis korábban már kimondta, hogy a jelen ítélet 105–110. pontjában leírt, célzott megőrzésre irányuló intézkedések időtartama nem haladhatja meg az elérni kívánt célra, valamint az azokat igazoló körülményekre tekintettel feltétlenül szükséges időtartamot, nem érintve az ilyen adatmegőrzés folytatólagos szükségessége miatti meghosszabbítás lehetőségét (2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet, C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791, 151. pont; 2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 82. pont).

112 Ami annak a lehetőségét illeti, hogy a forgalmi és helymeghatározó adatok célzott megőrzésének végrehajtása érdekében a személyes vagy földrajzi szempontoktól eltérő, megkülönböztetésre alkalmas szempontokat irjanak elő, nem zárható ki, hogy más objektív és hátrányos megkülönböztetéstől mentes szempontok is figyelembe vehetők annak biztosítása érdekében, hogy a célzott megőrzés terjedelme csak a feltétlenül szükséges mértékre korlátozódjon, és hogy legalább közvetett kapcsolatot lehessen teremteni a súlyos bűncselekmények és azon személyek között, akiknek az adatait megőrzik. Mindemellett, mivel a 2002/58 irányelv 15. cikkének (1) bekezdése a tagállamok jogszabályi intézkedéseire vonatkozik, így ez utóbbiakra és nem a Bíróságra hárul az ilyen szempontok meghatározásának feladata, természetesen úgy, hogy ennek révén nem lehet újra bevezetni a forgalmi és helymeghatározó adatok általános és különbségtétel nélküli megőrzését (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 83. pont).

113 Mindenesetre, amint arra a főtanácsnok az indítványja 50. pontjában rámutatott, az azon esetek és feltételek pontos meghatározására irányuló esetleges nehézségek, amelyek esetében célzott megőrzés végezhető, nem igazolhatják, hogy a tagállamok – a kivételtől szabályt alkotva – a forgalmi és helymeghatározó adatok általános és különbségtétel nélküli megőrzését írják elő (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 84. pont).

114 Másodszor, ami a 2002/58 irányelv 5., 6. és 9. cikke alkalmazásával, illetve az ezen irányelv 15. cikkének (1) bekezdése alapján hozott jogszabályi intézkedések alkalmazásával az elektronikus hírközlési szolgáltatók által kezelt és tárolt forgalmi

és helymeghatározó adatok gyors megőrzését illeti, emlékeztetni kell arra, hogy főszabály szerint ezeket az adatokat az említett irányelvet átültető nemzeti rendelkezéseknek megfelelően az adatok kezelésére és a tárolására vonatkozóan jogszabályban meghatározott időtartam leteltét követően az esettől függően törölni vagy anonimizálni kell. Mindazonáltal a Bíróság kimondta, hogy ezen adatkezelés és -tárolás során előfordulhatnak olyan helyzetek, amelyekben az említett adatokat súlyos bűncselekmények vagy a nemzetbiztonságot ért támadások felderítése céljából ezen határidőkön túl is meg kell őrizni, akár abban az esetben, amikor ezek a bűncselekmények vagy támadások már megállapítást nyertek, akár abban, amikor ezek fennállása a releváns körülmények összességének objektív vizsgálata alapján észszerűen feltételezhető (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 85. pont).

115 Ilyen helyzetben a tagállamok a szóban forgó jogoknak és érdekeknek a jelen ítélet 65–68. pontjában említett szükségszerű összeegyeztetésére tekintettel a 2002/58 irányelv 15. cikkének (1) bekezdése alapján elfogadott jogszabályban előírhatják annak lehetőségét, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóság hatékony bírósági felülvizsgálatnak alárendelt határozata útján az elektronikus hírközlési szolgáltatókat a rendelkezésükre álló forgalmi és helymeghatározó adatok korlátozott ideig történő, gyors megőrzésére kötelezik (2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet, C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791, 163. pont; 2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 86. pont).

116 Amennyiben az ilyen gyors megőrzés célja már nem felel meg azoknak a céloknak, amelyek érdekében az adatokat eredetileg gyűjtötték és megőrizték, és mivel a Charta 8. cikkének (2) bekezdése értelmében minden adatkezelésnek meghatározott célt kell szolgálnia, a tagállamoknak jogszabályban meg kell jelölniük azt a célt, amelyre tekintettel az adatok gyors megőrzésére sor kerülhet. Tekintettel a Charta 7. és 8. cikkében biztosított alapvető jogokra való beavatkozás azon súlyos mivoltára, amellyel az ilyen adatmegőrzés együtt járhat, kizárólag a súlyos bűncselekmények elleni küzdelemmel és a fortiori a nemzetbiztonság védelmével lehet igazolni ezt a beavatkozást, azzal a feltétellel, hogy ezen intézkedés, valamint a megőrzött adatokhoz való hozzáférés során tiszteletben tartják a feltétlenül szükséges mértéket, amint azt a 2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet (C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791) 164–167. pontja is kimondja (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 87. pont).

117 A Bíróság pontosította, hogy az ilyen jellegű, megőrzésre irányuló intézkedés nem korlátozható az olyan személyek adataira, akiket korábban az érintett tagállam közbiztonságára vagy a nemzetbiztonságára fenyegetést jelentőként azonosítottak, illetve a súlyos bűncselekményt vagy a nemzetbiztonság elleni támadás elkövetésével konkrétan gyanúsított személyek adataira. A Bíróság szerint ugyanis a 2002/58 irányelv 15. cikkének a Charta 7., 8. és 11. cikkével, valamint 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett (1)

bekezdése által kialakított keretek tiszteletben tartása mellett, valamint a jelen ítélet 70. pontjában szereplő megfontolásokra figyelemmel az ilyen intézkedés – a nemzeti jogalkotó döntése alapján, a szigorúan szükséges mértéket tiszteletben tartva – kiterjeszhető a súlyos bűncselekmény vagy nemzetbiztonság elleni támadás elkövetésével vagy előkészületével gyanúsított személyeken kívüli más személyek forgalmi és helymeghatározó adataira, amennyiben ezek az adatok objektív és hátrányos megkülönböztetéstől mentes tényezők alapján segítséget nyújthatnak az ilyen bűncselekmények vagy a nemzetbiztonságot fenyegető ilyen támadások felderítéséhez, például a sértettre, annak társas vagy szakmai kapcsolataira vonatkozó adatok révén (2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet, C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791, 165. pont; 2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 88. pont).

118 Így tehát jogszabályi intézkedés lehetővé teheti az elektronikus hírközlési szolgáltatók arra való kötelezését, hogy végezzék el a forgalmi és helymeghatározó adatok gyors megőrzését, különösen azon személyek adatai vonatkozásában, akikkel a sértett – a közbiztonságot súlyosan veszélyeztető cselekmény vagy a súlyos bűncselekmény elkövetése előtt – a hírközlési eszközeinek használata útján kapcsolatban volt (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 89. pont).

119 Az ilyen gyors megőrzés a Bíróságnak a jelen ítélet 117. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlata szerint és az e pontban említettekkel azonos feltételek mellett kiterjeszhető meghatározott földrajzi területekre is, mint például a szóban forgó bűncselekmény vagy nemzetbiztonságot fenyegető cselekmény elkövetésének és előkészítésének helyszíne. Pontosítani kell, hogy ilyen intézkedés tárgyát képezhetik az azon helyhez kapcsolódó forgalmi és helymeghatározó adatok is, ahol valamely személy – valamely súlyos bűncselekmény potenciális sértettje – eltűnt, amennyiben ezen intézkedés, valamint az így megőrzött adatokhoz való hozzáférés tiszteletben tartja a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem vagy a nemzetbiztonság fenntartásának céljait illetően az elengedhetetlenül szükséges mértéket, amint azt a 2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet (C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791) 164–167. pontja is kimondta (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 90. pont).

120 Egyébiránt pontosítani kell, hogy a 2002/58 irányelv 15. cikkének (1) bekezdésével nem ellentétes az, hogy az illetékes nemzeti hatóságok gyors megőrzésre irányuló intézkedést rendeljenek el a közbiztonságot fenyegető súlyos veszéllyel vagy súlyos bűncselekmény esetleges elkövetésével kapcsolatos nyomozás első szakaszától kezdve, vagyis attól az időponttól kezdve, amikor e hatóságok a nemzeti jog vonatkozó rendelkezéseivel összhangban ilyen nyomozást indíthatnak (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 91. pont).

121 A forgalmi és helymeghatározó adatok megőrzésére vonatkozó, a jelen ítélet 75. pontjában említett intézkedések sokféleségét illetően

pontosítani kell, hogy e különböző intézkedések a nemzeti jogalkotó választása szerint és csak a feltétlenül szükséges mérték korlátainak tiszteletben tartása mellett alkalmazhatók együttesen. E körülményekre tekintettel a 2002/58 irányelv 15. cikkének a Charta 7., 8. és 11. cikkével, valamint 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdésével – a 2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítéletből (C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791) levezethető ítélkezési gyakorlatnak megfelelően értelmezve – nem ellentétes ezen intézkedések kombinált alkalmazása (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 92. pont).

122 Végül negyedszer hangsúlyozni kell, hogy a 2002/58 irányelv 15. cikkének (1) bekezdése értelmében elfogadott intézkedések arányossága – a Bíróságnak a 2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítéletben (C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791) összefoglalt állandó ítélkezési gyakorlata szerint – megköveteli nem csak az ezen intézkedések alkalmazására és szükségességére, hanem azoknak az elérni kívánt célhoz viszonyított arányosságára vonatkozó feltétel tiszteletben tartását is (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 93. pont).

123 Ebben az összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy a 2014. április 8-i Digital Rights Ireland és társai ítéletének (C-293/12 és C-594/12, EU:C:2014:238) 51. pontjában a Bíróság úgy ítélte meg, hogy bár a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem kétségkívül elsőrendű jelentőségű a közbiztonság garantálása érdekében, és annak hatékonysága nagymértékben függhet a modern nyomozási technikák használatától, az ilyen közérdekű cél azonban, bármilyen alapvető is, önmagában nem igazolhatja, hogy egy olyan általános és költségtétel nélküli adatmegőrzésre irányuló intézkedést, mint amelyet a 2006/24 irányelv bevezetett, szükségesnek tekintsenek (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 94. pont).

124 Ugyanezen gondolatmenetet követve, a Bíróság a 2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítéletének (C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791) 145. pontjában pontosította, hogy még a tagállamoknak a Charta – esettől függően – 3., 4. és 7. cikkéből eredő, a jelen ítélet 64. pontjában megállapítottak szerint a bűncselekmények elleni hatékony küzdelmet lehetővé tévő szabályok bevezetésére vonatkozó pozitív kötelezettségei sem igazolhatnak olyan súlyos beavatkozásokat, mint amilyenek a forgalmi és helymeghatározó adatok megőrzését előíró szabályozás minősül a Charta 7. és 8. cikkében szereplő alapvető jogok tekintetében, amely szabályozás a lakosság szinte egészére kiterjed anélkül, hogy az érintett személyek bármilyen – akár közvetett – kapcsolatot mutatnának az elérni kívánt céllal (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 95. pont).

125 Egyébiránt az EJEB 2021. május 25-i Big Brother Watch és társai kontra Egyesült Királyság ítélete (CE:ECHR:2021:0525JUD 005817013) és a 2021. május 25-i Centrum für Rättvisa kontra Svédország ítélet (CE:ECHR:2021:0525JUD 003525208), amelyekre egyes kormányok a

tárgyaláson hivatkoztak annak alátámasztása érdekében, hogy az EJEE-vel nem ellentétesek azok a nemzeti jogszabályok, amelyek lényegében a forgalmi és helymeghatározó adatok általános és különbségtétel nélküli megőrzését írják elő, nem kérdőjelezi meg a 2002/58 irányelv 15. cikke (1) bekezdésének a fenti elemzésből következő értelmezését. Ezekben az ítéletekben ugyanis nemzetközi telekommunikációhoz kapcsolódó adatok tömeges lehallgatásáról volt szó. Ily módon, amint arra a Bizottság a tárgyaláson rámutatott, az Emberi Jogok Európai Bírósága az említett ítéletekben nem határozott arról, hogy összeegyeztethető-e az EJEE-vel a forgalmi és helymeghatározó adatok általános és különbségtétel nélküli megőrzése belföldön, sem pedig ezen adatoknak a súlyos bűncselekmények megelőzése, felderítése és kivizsgálása céljából történő nagymértékű lehallgatásáról. Mindenesetre e tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Charta 52. cikke (3) bekezdésének célja a Chartában foglalt és az EJEE által biztosított jogoknak megfelelő jogok közötti szükséges összhang biztosítása, az uniós jog és az Európai Unió Bírósága önállóságának sérelme nélkül. Ily módon tehát a Charta értelmezése során a védelem minimális szintjeként kell figyelembe venni az EJEE-ben foglalt vonatkozó jogokat (2020. december 17-i Centraal Israëlitisch Consistorie van België és társai ítélet, C-336/19, EU:C:2020:1031, 56. pont).

Az általános és különbségtétel nélkül megőrzött adatokhoz való hozzáférésről

126 A tárgyaláson a dán kormány előadta, hogy az illetékes nemzeti hatóságok számára a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem céljából hozzáférést kell biztosítani a 2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítéletből (C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791, 135–139. pont) eredő ítélkezési gyakorlatnak megfelelően általános jelleggel és különbségtétel nélkül megőrzött forgalmi és helymeghatározó adatokhoz az olyan súlyos nemzetbiztonsági fenyegetés elleni küzdelem érdekében, amely valós és közvetlen, illetve előre látható.

127 Előljáróban meg kell állapítani, hogy azokhoz a forgalmi és helymeghatározó adatokhoz való hozzáférésnek a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem céljából való engedélyezése, amelyeket általánosan és különbségtétel nélkül őriztek meg, az e céltól kívülálló körülményektől tenné függővé e hozzáférést attól függően, hogy az érintett tagállamban fennáll-e valamely, a nemzetbiztonságot fenyegető olyan súlyos veszély, mint az előző pontban említett veszély, miközben az ezen adatok megőrzését és az azokhoz való hozzáférést igazoló, súlyos bűncselekmények elleni küzdelem kizárólagos céljára való tekintettel, semmi sem indokolhatja az eltérő kezelést, különösen a tagállamok között (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 97. pont).

128 Amint azt a Bíróság már megállapította, a 2002/58 irányelv 15. cikkének (1) bekezdése alapján hozott intézkedés alkalmazásával az elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtói által megőrzött forgalmi és helymeghatározó adatokhoz való hozzáférés, amely a 2002/58 irányelvet értelmező ítélkezési gyakorlatból következő feltételek teljes

mértékű tiszteletben tartásával kell megvalósítani, főszabály szerint csak azzal a közérdekű céllal igazolható, amely miatt e megőrzést e szolgáltatók számára előírták. Ez csak akkor lehet engedélyezhető, ha a hozzáférés által elérni kívánt cél jelentősége meghaladja a megőrzést igazoló célt (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 98. pont).

129 Márpedig a dán kormány érvelése olyan helyzetre vonatkozik, amelyben a tervezett hozzáférés iránti kérelem célja, azaz a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem kisebb jelentőséggel bír a közérdekű célok hierarchiájában, mint a megőrzést igazoló cél, azaz a nemzetbiztonság védelme. Ilyen helyzetben a megőrzött adatokhoz való hozzáférés engedélyezése ellentétes lenne a közérdekű céloknak az előző pontban, valamint a jelen ítélet 68., 71., 72. és 73. pontjában felidézett ezen hierarchiájával (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 99. pont).

130 Ezenkívül és főként, a jelen ítélet 74. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően, a forgalmi és helymeghatározó adatok nem képezhetik általános és különbségtétel nélküli megőrzés tárgyát a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem céljából, és ennél fogva az ezen adatokhoz való hozzáférés nem igazolható ugyanezen célokkal. Márpedig, amennyiben ezeket az adatokat kivételesen őrizték csak meg általános jelleggel és különbségtétel nélkül, a nemzetbiztonságot fenyegető, a jelen ítélet 71. pontjában említett, valós és közvetlen, illetve előre látható veszély elleni védekezés céljából, a nyomozásra hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok a büntetőeljárás keretében csak úgy férhetnének hozzá az említett adatokhoz, hogy ezzel megfosztják a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem céljából az ilyen megőrzésre vonatkozó, az említett 74. pontban hivatkozott tilalmat annak tényleges érvényesülésétől (2022. április 5-i Commissioner of An Garda Síochána és társai ítélet, C-140/20, EU:C:2022:258, 100. pont).

131 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2002/58 irányelv 15. cikkének (1) bekezdését a Charta 7., 8. és 11. cikkével, valamint 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezéssel ellentétesek az olyan nemzeti jogszabályi intézkedések, amelyek a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem és a közbiztonságot érintő súlyos fenyegetettség megelőzése céljából a forgalmi és a helymeghatározó adatok általános és különbségtétel nélküli, megelőző jelleggel történő megőrzését írják elő. Ezzel szemben az említett 15. cikknek a Charta 7., 8. és 11. cikkével, valamint 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdésével nem ellentétesek az olyan nemzeti jogszabályi intézkedések, amelyek:

– lehetővé teszik, hogy a nemzetbiztonság védelme céljából az elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtóit a forgalmi és helymeghatározó adatok általános és különbségtétel nélküli megőrzésére kötelezzék olyan helyzetekben, amikor az érintett tagállamnak olyan súlyos nemzetbiztonsági fenyegetéssel kell szembenéznie, amely valós és közvetlen, illetve előre látható, és az erre kötelező határozat bíróság, illetve kötelező erejű

határozatot hozó, független közigazgatási szerv általi, tényleges ellenőrzésnek vethető alá, amely annak vizsgálatára irányul, hogy e helyzetek valamelyike fennáll-e, valamint hogy tiszteletben tartják-e az előírandó feltételeket és garanciákat, az említett kötelezés időtartamát pedig a feltétlenül szükséges mértékre kell korlátozni, ez azonban a fenyegetettség tartós fennállása esetén meghosszabbítható;

– a nemzetbiztonság védelme, a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem és a közbiztonságot érintő súlyos fenyegetettség megelőzése céljából a forgalmi és helymeghatározó adatok célzott megőrzését írják elő, amelyet objektív és hátrányos megkülönböztetéstől mentes tényezők alapján, az érintett személyek kategóriái szerint vagy földrajzi kritérium segítségével, a feltétlenül szükséges mértékű, de meghosszabbítható időtartamra korlátozva határoznak meg;

– a nemzetbiztonság védelme, a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem és a közbiztonságot érintő súlyos fenyegetettség megelőzése céljából a csatlakozási forráshoz hozzárendelt IP-címek általános és különbségtétel nélküli, a feltétlenül szükséges mértékre korlátozott időtartamú megőrzését írják elő;

– a nemzetbiztonság védelme, a bűnözés elleni küzdelem és a közbiztonság védelme céljából az elektronikus hírközlési eszközök felhasználóinak személyazonosságára vonatkozó adatok általános és különbségtétel nélküli megőrzését írják elő, és

– lehetővé teszik, hogy a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem és a fortiori a nemzetbiztonság védelme céljából az elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtóit a hatáskörrel rendelkező hatóság hatékony bírósági felülvizsgálat alá tartozó határozatával a rendelkezésükre álló forgalmi és helymeghatározó adatok korlátozott ideig történő, gyors megőrzésére kötelezzék,

amennyiben ezek az intézkedések egyértelmű és pontos szabályok révén biztosítják, hogy a szóban forgó adatok megőrzésére az erre vonatkozó anyagi jogi és eljárásjogi feltételek betartása mellett kerül sor, és hogy az érintett személyeket a visszaélések veszélyével szemben tényleges biztosítékok illetik meg.

FÓRUM

Székely János – Fazakas Zoltán József –
Veress Emőd
A legfelsőbb bíróságok bíráinak kinevezéséről –
összehasonlító jogi szempontból*

Alapvetés

A legfelsőbb bíróságok bármely államban kulcsfontosságú szerepet töltenek be, amely rendeltetés azonban túlmutat a klasszikus igazságszolgáltatáson. *A legfelsőbb bíróságok esetében a jogértelmező, jogegységesítő és jogfejlesztő funkció dominál.* Ennek a funkciónak a hangsúlyja és társadalmi hatása legalább annyira fontos, mint az egyedi ügyben történő konkrét jogszolgáltatás, hiszen a jog egységes alkalmazása és az egységes jogalkalmazásból fakadó kiszámíthatóság a jogállamiság alapvető követelménye. Figyelemmel arra a tényre, hogy a bíróságoknak alapvető feladata a jogszolgáltatás és a jogfejlesztés,¹ végső soron a legfelsőbb bírósági ítélkezési gyakorlat nemcsak a jogalkalmazásra, hanem a jogalkotásra is kihatással bír.

A jogalkalmazás egységének biztosítása az egyedi ügyekben történő jogszolgáltatáshoz viszonyítva jellegében alapvetően eltér. A helyes bírói gyakorlat kialakítása végső soron elképzelhetetlen a jogértelmezés ismert módszereinek² komplex alkalmazása nélkül. Nem mindegy, kik végzik ezt a tevékenységet: a legfelsőbb bíróságok személyi összetételének vizsgálata ezért különös jelentőségű. Következésképpen kiemelten fontos kérdés, hogy milyen karriermodell, milyen feltételrendszer és milyen eljárásrend determinálja a legfelsőbb bíróságok bíráinak kiválasztását, kinevezését. A bírák kiválasztásának, jelölésének, a bírói pozíciók betöltésének több modellje ismert³ a közvetlen választástól a népképviselői szervek választásán át az államfői kinevezésig.⁴

Az összehasonlító jogi vizsgálatok egyértelműen jelzik, hogy a legfelsőbb bíróságok személyi összetétele több modell szerint valósulhat meg: létezik a karrierbírákból álló legfelsőbb bíróság,

illetve léteznek olyan modellek, amelyekben pontosan a legfelsőbb bíróságok sajátos tevékenységére való tekintettel a klasszikus bírói karriertól eltérő jogász életpályának (például jogász egyetemi tanári vagy ügyészi) is lehet a része a legfőbb bírói testületbe történő kinevezés. Mindkét modell teljesen legitim, megfelelhet a jogállami elvárásoknak, ugyanakkor amint látni fogjuk, a tisztán karrierbírákból összeálló legfelsőbb bíróságok kinevezési rendszere sem mentes a kritikáktól.

A jelen tanulmány – különböző államberendezkedések mintáiként – két szövetségi állam: Németország, Ausztria, két unitárius köztársaság: Franciaország, Olaszország, valamint három – eltérő elveken szervezett parlamentáris monarchia: Spanyolország, Belgium és Hollandia vonatkozó szabályozását és gyakorlatát vizsgálja, tekinti át, kezdetét jelezve egy olyan kutatási erőfeszítésnek, amely a különböző európai államok legfelsőbb bíróságainak szervezetét, működését és hatásköreit összehasonlító jogi módszerrel vizsgálja. A szükséges mértékben természetesen – a teljes kép alapjainak tisztázása érdekében – bemutatásra kerülnek a bírói pozíciókra vonatkozó általános szabályok is.

I. Németország

A németországi bírói szervezet szabályozásának sarkalatos elveit a Német Szövetségi Köztársaság Alaptörvényének⁵ (*Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland*, a továbbiakban, német címéből rövidítve GG) az igazságszolgáltatásra vonatkozó IX. címe (92–104. cikkek) fekteti le. A német alkotmányos berendezkedés az igazságszolgáltatási rendszer „piramisának” csúcsára a Szövetségi Alkotmánybíróságot (*Bundesverfassungsgericht*) állítja,⁶ amely alatt a GG-ben nevesített szövetségi felsőbíróságok (*Bundesgerichte*) és tartományi bíróságok (*Gerichte der Länder*) találhatók.⁷

* Székely János PhD, egyetemi adjunktus, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Jogtudományi Intézet (Kolozsvár); Fazakas Zoltán József PhD, egyetemi docens, Károli Gáspár Református Egyetem, Magánjogi Tudományok Intézete; Veress Emőd egyetemi tanár, intézetigazgató, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Jogtudományi Intézet (Kolozsvár), főosztályvezető, Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet.

Jelen tanulmány a Miskolci Jogi Szemle 2020/2. számában (21–43.) megjelent tanulmány átdolgozott változata. Az alapul szolgáló tanulmány szerzői: Dudás Attila–Fazakas Zoltán József–Veress Emőd.

A tanulmány a szerzők álláspontját tartalmazza, az nem értelmezhető a Kúria állásfoglalásaként.

¹ TÓTH J. Zoltán: *A bírói gyakorlat és a bírói jog*, In: Jogalkotástan (szerk. Tóth J. Zoltán), Dialóg Campus, Budapest, 2019, 43.

² TÓTH J. Zoltán: *A jogértelmezés fajtái – áttekintés*, In: Jogalkotástan (szerk. Tóth J. Zoltán), Dialóg Campus, Budapest, 2019, 62–69.

³ 38/1993. (VI. 11.) AB határozat III. pont.

⁴ SZENTE Zoltán: *Európai alkotmány- és parlamentarizmus történet 1945–2005*, Osiris Kiadó, Budapest, 2006, 670–672.

⁵ *Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland*, www.bundestag.de/gg (2022. november 25-i letöltés). A jogszabály aktuális tartalmának hivatalos angol fordítását lásd TOMUSCHAT, Christian–CURRIE, David P.–KOMMERS, Donald P.–KERR, Raymond: *Basic Law for the Federal Republic of Germany*, www.gesetze-im-internet.de/englisch_gg/ (2022. november 25-i letöltés).

⁶ GG 92. cikk I. fordulat.

⁷ GG 92. cikk II. és III. fordulat.

A német bírói szervezet sajátossága⁸ részben az Alkotmánybíróság az igazságszolgáltatás rendszerébe történő közvetlen beágyazása, részben pedig e legfelsőbb fórum alatti szervezeti szint, – a felsorolt szövetségi felsőbíróságok – hatáskörök szerinti elkülönítése. Jelen állás szerint⁹ a GG a következő felsőbíróságokat határozza meg: 1. a Szövetségi Legfelsőbb Bíróság (*Bundesgerichtshof*), 2. a Szövetségi Közigazgatási Bíróság (*Bundesverwaltungsgericht*), 3. a Szövetségi Pénzügyi Bíróság (*Bundesfinanzhof*), 4. a Szövetségi Munkügyi Bíróság (*Bundesarbeitsgericht*) és 5. a Szövetségi Szociális Bíróság (*Bundessozialgericht*).¹⁰ E felsőbíróságok Közös Kamarája (*Gemeinsamer Senat*) hivatott a jogegységet biztosítani.¹¹ A felsőbíróságok hatásköre főszabály szerint csupán a jogérvekre alapozott perorvoslatokra (felülvizsgálat) terjed ki.¹² A felsőbíróságok bíráit a GG értelmében – közös eljárásban – az igazságügyért felelős szövetségi miniszter és egy Bíróválasztó Bizottság (*Richterwahlausschuß*) közösen terjesztik fel kinevezésre az államfőhöz (az alább ismertetett eljárás szerint).¹³ A felterjesztés itt voltaképpen kinevezésként értendő, az államfő ceremonális kötelezettségének eleget téve „nevezi ki” a bírakat. A GG a bírói szervezet tagjainak kinevezése vonatkozásában két további jelentős rendelkezést tartalmaz: a szövetségi bírák jogállását különálló szövetségi törvényben kell szabályozni,¹⁴ míg a tartományi bíróságok bírái tartományi szintű szabályozásnak vannak alávetve,¹⁵ amelynek megalkotása azonban csupán abban a mértékben került a tartományok (*Land*) hatáskörébe utalásra, amennyiben szövetségi törvény az adott kérdést nem szabályozza.¹⁶

A hivatásos bírák jogállását a (szó szerinti fordításban) „Német bírótörvény”¹⁷ (*Deutsches*

Richtergesetz, hagyományos rövidítéssel a továbbiakban DRiG) szabályozza, attól függetlenül, hogy azok egy szövetségi felsőbíróság, illetve valamely tartomány bíróságai keretén belül fejtik ki tevékenységüket.¹⁸ E normában kerülnek felsorolásra a bírói kinevezés tárgyi és személyi előfeltételei: 1. a német állampolgárság vagy azzal ekvivalens státusz a GG rendelkezései szerint,¹⁹ 2. a GG értelmében vett szabad és demokratikus államrend megőrzése iránti kötelezettségvállalás, 3. a DRiG 5–7. §-aiban előírt jogi képzettség (okleveles jogász minőség, a kötelező szakmai gyakorlat teljesítése, az igazságszolgáltatásban történő részvételhez szükséges továbbképzés, a végrehajtható jogcíme kibocsátásához szükséges ismeretek elsajátítását bizonyító vizsgakövetelmény teljesítése, illetve a teljesített vizsgák elismerése) és 4. a bírói tisztség betöltéséhez szükséges „szociális készségek” megléte.²⁰ A német bíróválasztási rendszer jellemzően a jogász hivatásrendek egységén alapul, emiatt a formális jogázképzés végcélja eleve a bíróképzés.²¹

A DRiG által előírt feltételeket teljesítő személyek bírává kinevezésének eljárását egy különálló jogszabály, a „Bíróválasztási törvény”²² (*Richterwahlgesetz*, hagyományos rövidítéssel RiWG) szabályozza. Ennek értelmében, a GG az előbbieken már említett normáival összhangban, a bírák szövetségi felsőbíróságokra történő kinevezés iránti felterjesztésére az igazságügyért felelős miniszter és egy Bíróválasztó Bizottság közösen jogosult; az így felterjesztett személyek bíróvá kinevezése azonban a szövetségi elnök (*Bundespräsident*), vagyis az államfő (mint jeleztük, ceremonális) hatáskörébe tartozik.²³ A kinevezés során a szövetségi miniszternek a szakmai rátermettség meritokratikus elvét kell szem előtt tartania.²⁴ Itt szükséges megjegyezni, hogy a

⁸ Lásd BELL, John: *Judiciaries within Europe. A Comparative Review*, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 110–111.

⁹ GG 95. cikk (1) bek. Lásd O’CONNELL, Fiona–MCCAFFREY, Ray: *Judicial Appointments in Germany and the United States* (15 March 2012), www.niassembly.gov.uk/globalassets/documents/raise/publications/2012/justice/6012.pdf, 10.; RIEDEL, Johannes: *Training and Recruitment of Judges in Germany*, *International Journal of Court Administration*, 2/2013, 53.

¹⁰ A megnevezések hivatalos magyar fordítását lásd IATE – *European Union Terminology*, <https://iate.europa.eu/home> (2022. november 25-i letöltés). A felsorolt bíróságok mellett más, iparjogvédelmi és katonai hatáskörű szövetségi bíróságok is alapíthatók (GG 96. cikk).

¹¹ GG 95. cikk (3) bek.

¹² RIEDEL (2013) *i.m.* 42.

¹³ GG 95. cikk (2) bek.

¹⁴ GG 98. cikk (1) bek.

¹⁵ GG 98. cikk (3) bek.

¹⁶ GG 72. cikk (1) bek.; 74. cikk (1) bek. 27. pont. A szövetségi jogalkotó szabályozási hatásköre ebben a kérdésben korlátlan, mivel a GG 74. cikk (1) bek. 27. pont nem kerül felsorolásra a GG 72. cikkének (2) bekezdésében.

¹⁷ *Deutsches Richtergesetz*, www.gesetze-im-internet.de/drig/ (2022. november 25-i letöltés). Aktuális tartalmának hivatalos angol fordítását lásd

DUFFETT, Brian–REUSCH, Ute: *German Judiciary Act*, www.gesetze-im-internet.de/englisch_drig/englisch_drig.html (2022. november 25-i letöltés).

¹⁸ DRiG 2. és 3. §. A követelmények részletes ismertetését lásd RIEDEL (2013) *i.m.* 43–46.

¹⁹ GG 116. cikk (1) bek. A norma értelmében „németnek” minősül minden olyan német állampolgársággal nem rendelkező személy is, aki a Német Birodalom 1937. december 31-én fennálló határai közé mint német nemzetiségű menekült, illetve mint kiutasított lépett be, valamint az adott személy házastársa és leszármazói is.

²⁰ DRiG 9. §. A DRiG 7. §-ának rendelkezései szerint a jogtudományok terén Németországban teljes jogú egyetemi tanári (professzori) állást betöltő személyek a bírói tisztség elnyeréséhez szükséges szakmai gyakorlat, illetve az előírt továbbképzési és vizsgakövetelmények alól teljes mértékben mentesülnek.

²¹ BELL *i.m.* 113–114.

²² *Richterwahlgesetz*, www.gesetze-im-internet.de/riwg/ (2022. november 25-i letöltés).

²³ RiWG 1. § (1) bek.

²⁴ SANDERS, Anne–DANWITZ, Luc von: *Selecting Judges in Poland and Germany. Challenges to the Rule of Law in Europe and Propositions for a New Approach to Judicial Legitimacy*. *German Law Journal*, 4/2018, 796.

szövetségi felsőbb bíróságokra vonatkozó kinevezéskor az illető felsőbb bíróság jellemző hatáskörével egybevágó tárcáért felelős szövetségi miniszternek is részt kell vennie²⁵ az eljárásban (bár, amennyiben az nem maga az igazságügyért felelős szövetségi miniszter, részvétele konzultatív jellegű). Jelen állás szerint a Legfelsőbb Bíróság, a Szövetségi Közigazgatási Bíróság és a Szövetségi Pénzügyi Bíróság esetében e miniszter azonos az igazságügyi és fogyasztóvédelmi miniszterrel (a tárca jelenlegi megnevezése szerint), míg a Szövetségi Munkaügyi Bíróság és a Szövetségi Szociális Bíróság esetén az érintett a munka- és szociális ügyekért felelős miniszter.²⁶ Az említett miniszterek nem tagjai a Bíróválasztó Bizottságnak, hanem azzal közösen dolgozzák ki a bírói kinevezések felterjesztését.

A Bíróválasztó Bizottság tagjai hivatalból részt vevő és választott tagokból tevődnek ki, azonos létszámban.²⁷ A bizottságban hivatalból azon tartományi miniszterek – hiányukban pedig a szövetségi szinten helyettesítésükre jogosult személyek – vesznek részt, akik az érintett szövetségi felsőbb bíróság hatáskörével azonos hatáskörű (így perorvoslatok gyakorlása során az illető felsőbb bírósághoz megfellebbezhető) határozatokat hozó tartományi bíróságok kompetenciájával egybevágó tárcákért felelnek, az adott tartomány jogalkotója által meghatározott miniszteri hatáskörbeosztás szerint.²⁸ A bizottságban résztvevő választott tagok köre a szövetségi törvényhozás alsóházába megválasztható, a „jogéletben” (*Rechtsleben*, vagyis a jog gyakorlatában) széles körű tapasztalattal rendelkező személyek közül, az illető alsóházban lefolytatott szavazással kerül kijelölésre.²⁹ (A taghelyettesek – *Stellvertreter* – is azonos módon kerülnek meghatározásra.) A választott tagok létszáma mindenkor a hivatalból résztvevő tagokéval azonos; ha a hivatalból résztvevő tagok létszáma megváltozik, a választott tagok mandátuma *ope legis* megszűnik és új választott tagokat kell kijelölni, az új létszámnak megfelelően.³⁰ A bizottsági tagok kijelölésére a *Bundestag*nak minden szövetségi törvényhozási választást követően új szavazást kell kiírnia.³¹

Minden frakció egy-egy tagjelöltlistát állíthat.³² A bizottság tagjai ezután az előterjesztett listákra leadott szavazatok számának alapján, az arányos szavazás (listás szavazat) szabályai szerint a legmagasabb átlagok d'Hont módszerével kerülnek megválasztásra; így a tagjelöltek minden listáról abban a számban kerülnek majd a bizottságba, amire a leadott szavazatok alapján az illető tagjelöltlistát állító frakció jogosult lesz, és abban a sorrendben,

amelyben neveik az állított listákon szerepeltek (a taghelyettesek is ilyen módon kerülnek meghatározásra).³³ Bármely választott tag lemondása esetén helyét a soron következő taghelyettes veszi át; a taghelyettes lemondása esetén utóbbi a listán utána következő személy helyettesíti a bizottságban.³⁴ A bizottsági tagok mandátuma az új bizottsági tagságra történő szavazással vagy lemondás következtében megszűnik.³⁵

Az ilyen módon létrejött Bíróválasztó Bizottság tagjait és taghelyetteseit a szövetségi igazságügyért és fogyasztóvédelemért felelős miniszter előbb tájékoztatja kötelezettségeikről, majd ezek betartására kifejezetten felhívja, végül a tájékoztatás tudomásulvételét az illető taggal vagy taghelyettesrel történő kézfogással erősíti meg.³⁶ A bizottság tagjait tevékenységük során titoktartási kötelezettség terheli, így bíróságok előtt csupán a szövetségi igazságügyért és fogyasztóvédelemért felelős miniszter által nyújtott feloldást követően tanúskodhatnak a bizottság tevékenységére vonatkozóan.³⁷ A bizottság üléseit a felelős miniszter írásban hívja össze, a napirend megjelölésével, a kitűzött időpont előtt legkevesebb egy héttel.³⁸

Az üléseket az igazságügyért és fogyasztóvédelemért felelős szövetségi miniszter vagy annak a szövetségi kormányzat szintjén tevékenykedő helyettese elnököli, aki a bizottság munkálatai során szavazati joggal nem rendelkezik.³⁹ Ezekre a bizottság tagjai vagy azok kérésére, taghelyettesei⁴⁰ vesznek részt. Az ülések nem nyilvánosak, de azokról jegyzőkönyv készül.⁴¹ Az üléseken a szövetségi igazságügyért és fogyasztóvédelemért felelős miniszter a bírójelöltek személyi dossziéit ismerteti a bizottsággal, majd a bizottság annak két tagját jelentéstevőként delegálja a bírójelölt alkalmasságának megvizsgálására és a vizsgálat eredményének ismertetésére.⁴² A vizsgálat során a bizottságnak meg kell állapítania, hogy a bírójelölt a kinevezésre történő felterjesztés tárgyi és személyi alkalmassági feltételeit teljesíti-e?⁴³ A feltételek teljesülését a bizottság a hivatalból résztvevő és a választott tagok többségének egyidejű jelenlétében, titkos szavazás után, a szavazatok egyszerű többségével állapítja meg.⁴⁴ A bizottság azon tagja, aki egy bíró kinevezésének felterjesztése kapcsán a Polgári perrendtartás⁴⁵ (*Zivilprozessordnung*) 41. § (3) bekezdésében előírt bírói összeférhetlenségi esetek valamelyikében

²⁵ RiWG 1. § (2) bek.

²⁶ TIETJEN, Udo: *Der geeignete Richter – Richterauswahl im europäischen Rechtsvergleich*, Tectum Verlag, Baden-Baden, 2022, 26.

²⁷ RiWG 2. §.

²⁸ RiWG 3. §.

²⁹ RiWG 4. § (1) bek., 5. § (1) bek.

³⁰ RiWG 4. § (2) bek.

³¹ RiWG 5. § (5) bek.

³² RiWG 5. § (2) bek. I. fordulat.

³³ RiWG 5. § (1) bek. és (2) bek. II. és III. fordulat.

³⁴ RiWG 5. § (3) bek.

³⁵ RiWG 5. § (4) bek.

³⁶ RiWG 6. § (1) bek.

³⁷ RiWG 6. § (2) bek.

³⁸ RiWG 8. §.

³⁹ RiWG 9. § (1) bek.

⁴⁰ RiWG 4. § (3) bek.

⁴¹ RiWG 9. § (2)–(3) bek.

⁴² RiWG 10. § (2)–(3) bek.

⁴³ RiWG 11. §.

⁴⁴ RiWG 12. §.

⁴⁵ *Zivilprozessordnung*, www.gesetze-im-internet.de/zpo/index.html (2022. november 25-i letöltés). A szöveg angol fordítását lásd SCHÖNING, Carmen von: *Code of Civil Procedure*, www.gesetze-im-internet.de/englisch_zpo/index.html (2022. november 25-i letöltés).

találja magát, nem vehet részt az adott bírójelöltre vonatkozó szavazáson.⁴⁶

A bizottsági szavazás eredményét a szövetségi igazságszolgáltatásért és fogyasztóvédelemért felelős miniszter nem köteles elfogadni; a szövetségi felsőbbbíróóságok bírói kinevezéseire történő felterjesztésről a bizottság e miniszterrel egyetemben⁴⁷ határoz (utóbbi így vétőjoggal rendelkezik). Az eljárás során felterjesztésre alkalmasnak ítélt jelölt szövetségi felsőbbbíróóságon bírónak kinevezését a szövetségi igazságszolgáltatásért és fogyasztóvédelemért felelős miniszter terjeszti fel az államfőhöz, aki ezután a kinevezést elvégzi és kihirdeti.

A tartományok bíróságaira való kinevezés a szövetségi felsőbbbíróóságokhoz gyakran hasonló eljárásban történik, bár egyes eltérések is tapasztalhatók. Tekintettel arra, hogy a felsőbbbíróóságokra történő kinevezés sok esetben a tartományi bíróságokon korábban szolgálatot teljesítő bírák előléptetése, a tartományi eljárások vázlatos ismertetése is szükséges. A kinevezés utóbbi esetben is az igazságügyért felelős tartományi miniszterek hatáskörébe tartozik, akik az eljárás során a bírói tanácsok véleményét is kikérik; egyes tartományokban az igazságügyért felelős miniszter egy bíróválasztó bizottsággal működik együtt,⁴⁸ míg másokban (elsősorban a nyugat-német *Landok*ban) a miniszter a kinevezést maga végzi el, a szükséges konzultációk után.⁴⁹ A szakirodalom szerint azon tartományok törvényhozói, ahol bíróválasztó bizottság nem került felállításra, saját alkotmányaikkal szemben mulasztásos alkotmányértést követnek el.⁵⁰ Az eljárás során a GG 33. cikkének (2) bekezdésében előírt rátermettségi elvet kell elsősorban szem előtt tartani (vagyis a jelölt az államvizsgán elért eredményeit, illetve a fogalmazói tevékenység során nyújtott teljesítményét); az eljárás olykor – de nem minden esetben – nyilvános pályáztatáson alapul.⁵¹

Kilenc tartományban (*Baden-Württemberg, Berlin, Brandenburg, Bremen, Hamburg, Hessen, Rheinland-Palatinate, Schleswig-Holstein, Thüringen*)⁵² bíróválasztó bizottság működik közre az eljárásban. E bizottságok létrehozásának módja és működésük a szövetségi Bíróválasztó Bizottsághoz hasonló: a tagok mandátuma a tartományi törvényhozás mandátumának időtartamára szól, és megválasztásuk leggyakrabban a tartományi törvényhozásra hárul; a bizottságok tagsága tartományonként változhat, azonban leginkább az

illető tartomány törvényhozásának tagjai vagy e törvényhozások által kijelölt más személyek, illetve a bírói és az ügyvédi kar képviselőinek részvétele jellemző.⁵³ A tartományi bíróválasztó bizottság, ha egyáltalán létezik, nem köteles választását indokolni, és a miniszter széles körű (tartománytól függően szinte kizárólagos) irányítása alatt fejti ki tevékenységét.⁵⁴

Az eljárás tehát, bár névlegesen érdemalapú, nem mentes a politikai befolyásnak utat engedő elemektől, akár a kinevezés során széles körű szövetségi – illetve tartományi – miniszteri részvétel, akár a bíróválasztó bizottságok személyi összetétele révén. Ennek ellenére a német igazságszolgáltatás általánosan függetlennek tekinthető. E függetlenség Németországban a bíróválasztás – mint közigazgatási aktus⁵⁵ – ellen a bíróságok előtt gyakorolható jogorvoslati eljárások által biztosított. Ezáltal peres eljárásban ellenőrizhető a kinevezés során a rátermettség elvének betartása. Ilyen eljárásokat gyakorta a kinevezésből mellőzött pályázók kezdeményeznek. A Szövetségi Alkotmánybíróóság judikatúrájában, ideértve a közszférában történő alkalmazás érdemalapú jellegének elvi éllal kimondását is,⁵⁶ részletesen kimunkálta a felelős szövetségi és tartományi miniszterek, valamint – esettől függően – a bíróválasztó bizottságok közötti együttműködés szabályait, komoly hangsúlyt fektetve a miniszteri döntések indokolására, különösen amikor azok a bíróválasztó bizottságok javaslatával szembe fordulnak, és hangsúlyozva az érdemalapú kinevezés, valamint az eljárás formai elemeinek betartását (különösen olyan ügyekben, ahol a magát alkalmasabbnak ítélt bírójelölt kifogásolta a keletkezett kinevezést).⁵⁷

II. Ausztria

Ausztria alaptörvénye, a Szövetségi alkotmánytörvény (*Bundes-Verfassungsgesetz*⁵⁸ – a továbbiakban német címéből rövidítve B-VG) fekteti le az osztrák bírói szervezet alapvető elveit. Az osztrák igazságszolgáltatás rendszere az állam szövetségi természetéből eredően szövetségi (*Bund*) és tartományi (*Land*) szintekre tagolódik. A polgári és büntetőügyekben a legfelső bírói fórum a szövetségi szinten szerveződő Legfelsőbb Bíróság (*Oberster Gerichtshof*),⁵⁹ míg a közigazgatási igazságszolgáltatás a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságra (*Verwaltungsgerichtshof*)⁶⁰ hárul.⁶¹ Az

⁴⁶ RiWG 7. §.

⁴⁷ RiWG 10. § (1) bek. I. fordulat, 13. §.

⁴⁸ BELL *i.m.* 120–121.

⁴⁹ SANDERS–DANWITZ *v. i. m.* 795.

⁵⁰ Uo. 796.

⁵¹ RIEDEL (2013) *i.m.* 46.

⁵² SANDERS–DANWITZ *v. i. m.* 796.; RIEDEL (2013) *i.m.* 46., 15. jegyzet. Riedel itt csak nyolc tartományt sorol fel. Az egyes tartományokban érvényesülő eljárást Johannes Riedel nyomán, lásd O'CONNELL–MCCAFFREY *i.m.* 12–14.

⁵³ A bíróválasztási bizottságok személyi összetételét az egyes tartományokban szintén Johannes Riedel nyomán, lásd O'CONNELL–MCCAFFREY *i.m.* 14–15.

⁵⁴ BELL *i.m.* 120–121.; RIEDEL (2013) *i.m.* 46.

⁵⁵ RIEDEL, Johannes: *Judicial Review of Judicial Appointments in Germany*, International Journal for

Court Administration, 1/2020, <https://doi.org/10.36745/ijca.296>, 4–5.

⁵⁶ Uo. 3–4.

⁵⁷ SANDERS–DANWITZ *v. i. m.* 796. Egy bírói kinevezés bírósági vitatását példázó (*Neskovic* néven ismertté vált) ügy leírásáért lásd BELL *i.m.* 121–122. További példákat lásd RIEDEL (2020) *i.m.* 10–16.

⁵⁸ Hatályos, hivatalos szövegét lásd *Bundes-Verfassungsgesetz*, www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10000138 (2022. november 25-i letöltés).

⁵⁹ B-VG 92. cikk (1) bek.

⁶⁰ B-VG 133. cikk (1) bek.

⁶¹ A megnevezések hivatalos magyar fordítását lásd IATE – European Union Terminology,

Alkotmánybíróság (*Verfassungsgerichtshof*) része az igazságszolgáltatási rendszernek; hatásköre többek között a közigazgatási és rendes bíróságok közötti kompetenciaviták feloldására és egyes, az állammal szembeni pénzbeli követelések eldöntésére terjed ki.⁶² Szövetségi szinten továbbá egy Szövetségi Közigazgatási Bíróság (*Bundesverwaltungsgericht*)⁶³ is felállításra került. A Landok szintjén a bírói szervezet hierarchiájának tartományi bíróságai helyezkednek el: egy-egy regionális (vagyis tartományi) közigazgatási bíróság (*Landesverwaltungsgericht*)⁶⁴ és helyi (járásbíróság), regionális (elsőfolyamodású törvényszék), valamint több régiót felölelő másod-, illetve harmadfolyamodású eljárásban szereppel rendelkező bíróságok (ítélőtáblák).⁶⁵

A B-VG a bíróságok szintjétől függetlenül (az Alkotmánybíróság kivételével),⁶⁶ a bírák kinevezése vonatkozásában azonos megoldást fogadatosít. A kinevezés joga a szövetségi kormány (*Bundesregierung*) – voltaképpen leggyakrabban maga az igazságügyért felelős miniszter – javaslatára, az államfőt (a szövetségi elnököt – *Bundespräsident*) vagy, az államfő kifejezett meghatalmazásával eljáró, az igazságszolgáltatás terén hatáskörrel rendelkező szövetségi minisztert (a továbbiakban: felelős minisztert) illeti meg.⁶⁷ Szokás szerint az államfő a tartományi elsőfolyamodású törvényszékek elnöke és alelnöke, valamint az ítélőtáblák és a Legfelsőbb Bíróság bírái kinevezésének hatáskörét megtartja, míg a többi bíró esetén ezt a felelős miniszterre delegálja.⁶⁸ A kinevezés szövetségi törvényben szabályozott bírói kollégiumok (*Senate*) javaslatára történik.⁶⁹ A javaslatokat a kollégiumok a felelős miniszternek terjesztik fel, aki azokat a kormány számára továbbítja; amennyiben egy bírói álláshely

betöltésére szóló javaslatról van szó, legkevesebb három jelöltet kell megjelölnie (amennyiben a jelentkezők száma ezt a minimumot elérte), míg a több álláshelyre vonatkozó együttes javaslatoknak legkevesebb kétszer annyi jelöltet kell tartalmazniuk mint ahány bírói álláshely betöltésére igény volna.⁷⁰ A B-VG által előírt szövetségi szintű törvény, amely a bírák kinevezését annak III. szakaszában (25–35. §) szabályozza a Bírói és Ügyészi Szolgálatra vonatkozó törvény (*Richter- und Staatsanwaltschaftsdienstgesetz*, a továbbiakban német címéből rövidítve RStDG).⁷¹ A B-VG által említett bírójelölő kollégiumok működése ugyanezen norma, a személyzeti kollégiumokra (*Personalsenat*) vonatkozó IV. szakaszában (36–49. §) került szabályozásra.

Minden bíróság szervezetében személyzeti kollégium működik.⁷² A személyzeti kollégium legkevesebb öt-, de bizonyos esetekben héttagú bírói testület, amelynek az adott bíróság elnöke és alelnöke⁷³ hivatalból tagja és, amelynek további legkevesebb három tagját és kilenc (hét tag esetében tizenöt) helyettes tagját négyéves mandátumra választják.⁷⁴ A személyzeti kollégiumok megválasztására a tartományokban az elsőfolyamodású törvényszékek (*Gerichtshöfe erster Instanz*) szintjén ezek bírái, illetve azok – az adott törvényszék illetékességi körébe tartozó – járásbíróságok (*Bezirksgerichte*) bíráinak összessége jogosult, akiknek álláshelye az illető járásbíróságokon található.⁷⁵ Az ítélőtáblák (*Oberlandesgericht*) kollégiumai megválasztásakor az illetékességi területükön fekvő alsóbb bíróságok bírái és az illető ítélőtábla bírái rendelkeznek szavazati joggal.⁷⁶ A személyzeti kollégiumokba minden szavazati joggal rendelkező bíró megválasztható, aki a kollégiumnak nem hivatalból

<https://iate.europa.eu/home> (2022. november 25-i letöltés).

⁶² B-VG 137. és köv. cikkek.

⁶³ B-VG 129. cikk.

⁶⁴ Uo.

⁶⁵ Lásd Bundesministerium für Justiz: *The Austrian Judicial System. Institutions – Agencies – Services*, https://svrh.ch/wp-content/uploads/2019/04/UEMC-AT-Justicial_System-2009.pdf (2022. november 25-i letöltés). Lásd még STAWA, Georg: *Recruitment, Professional Evaluation and Career of Judges and Prosecutors in Austria*, In: *Recruitment, Professional Evaluation and Career of Judges and Prosecutors in Europe*. Austria, France, Germany, Italy, The Netherlands and Spain (ed. Federico, Giuseppe di), Research Centre for Judicial Studies (CeSROG), University of Bologna, Bologna, 2005, 2–3.

⁶⁶ B-VG 147. cikk. Az Alkotmánybíróság bírái közül annak elnökét, alelnökét és hat bíróját, valamint ezek három helyettesét az államfő a szövetségi kormány javaslatára nevezi ki más bíróságok bírái, közigazgatási tisztviselői és jogászprofesszorok köréből. Három bírárt és két helyettesét az államfő a Nemzeti Tanács (*Nationalrat*) javaslatára nevez ki, míg további három bírárt és egy helyettesét a Szövetségi Tanács (*Bundesrat*) javaslatára. Az Alkotmánybíróság bíráinak állam- és jogtudományi képzettséggel és legkevesebb tízéves jogász gyakorlatlallal kell rendelkezniük, valamint

legkevesebb három bíró és két helyettes bíró állandó lakóhelyének a szövetségi fővároson kívül kell elhelyezkednie. Az osztrák államszervezet intézményeinek napjainkban is aktuális megnevezéseinek magyar fordítását lásd SZABÓ JÁK, Budapest, 2010, 31–32.

⁶⁷ B-VG 86. cikk (1) bek. I. fordulat.

⁶⁸ STAWA *i.m.* 9.

⁶⁹ B-VG 86. cikk (1) bek. II. fordulat.

⁷⁰ B-VG 86. cikk (2) bek.

⁷¹ *Richter- und Staatsanwaltschaftsdienstgesetz*, www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10008187 (2022. november 25-i letöltés).

⁷² RStDG 36. § (1) bek.

⁷³ Több alelnök esetében a leghosszabb ideje alelnökként eljáró bíró, azonos hivatali időtartam esetén pedig a régebben bírói és/vagy ügyészi kinevezést nyert alelnök lesz a kollégium hivatalból kijelölt tagja [RStDG 36. § (3) bek.]. A hivatali kötelezettségei miatt hiányzó elnököt az alelnök, az alelnököt a második alelnök helyettesíti [RStDG 36. § (4) bek.].

⁷⁴ RStDG 36. § (2) és köv. bek.

⁷⁵ RStDG 37. § (1) bek. I. fordulat. Egymással leszármazási, házastársi vagy legtöbb 3. fokban álló oldalági rokoni, illetve más közeli rokoni viszonyban álló bírák azonos kollégiumnak nem lehetnek tagjai. RStDG 34. § (2) bek.

⁷⁶ RStDG 37. § (1) bek. II. fordulat.

tagja és akinek jogviszonya, különös fegyelmi vagy más okokból nem szűnt meg vagy nem került felfüggesztésre.⁷⁷ A szavazás eljárását az RStDG 38–42. §-ai részletesen szabályozzák: a szavazás titkos és preferenciális rendszerben történik, minden szavazásra jogosult azon három (öt) jelölt nevét vezeti fel a szavazólapra, akiket választott tagként meg szeretne szavazni a személyzeti kollégiumba. A választást a legtöbb szavazatot szerző három (öt) bíró nyeri meg, a helyettesek pozícióit a soron következő kilenc (tizenöt) jelölt foglalja majd el.⁷⁸ Az ítélőtáblák és a Legfelsőbb Bíróság mellett külső kollégiumokat (*Außensenat*) is létre kell hozni. Ezek a rendes személyzeti kollégiumoktól annyiban térnek el, hogy a rendes kollégiumok hivatalból mandátummal rendelkező tagjai (elnök, alelnök) mellett az ítélőtáblákon három, a Legfelsőbb Bíróság esetében öt külső kollégiumtaggal (és hat, illetve tíz helyettes taggal) rendelkeznek.⁷⁹ A külső kollégiumok tagjait az ítélőtáblák esetében az illetékességi területükön elhelyezkedő bíróságok személyzeti kollégiumainak választott (tehát nem hivatalbóli) tagjai választják; a Legfelsőbb Bíróság külső kollégiumának tagjait az ítélőtáblák személyzeti kollégiumainak választott tagjai választják.⁸⁰

A jogszabály a bírói karba történő felvételt és az álláshely (*Planstelle*) későbbi megváltoztatását kizárólag kinevezés útján teszi lehetővé.⁸¹ A kinevezés eljárását az RStDG 25–35. §-ai szabályozzák. A kinevezés az egyes bíróságok személyzeti kollégiumainak javaslatára történik, erre vonatkozó pályázatok betérjesztését és elbírálását követően.⁸² A bíró első kinevezését követően, azzal azonos fizetési osztályba tartozó más álláshelyre történő áthelyezése nem pályázat és a személyzeti kollégium általi kinevezés útján történik, ha az a Fegyelmi Bíróság (*Disziplinargericht*) vagy a Szolgálati Bíróság (*Dienstgericht*) – a bírói szervezet tagjainak tevékenysége kapcsán eljáró testületek – határozatán alapszik.⁸³

Bíróvá nevezhető ki az a személy, aki 1. a bírói pályára felkészítő szolgálat (*richterlicher Vorbereitungsdiens*) által meghatározott felvételi kritériumokat teljesítette, 2. a bírói tisztségre feljogosító vizsgát (*Richteramtprüfung*) letette, és 3. legalább négyéves jogászai gyakorlattal rendelkezik, amiből legalább egy évet a bírói pályára felkészítő szolgálat keretein belül végzett el. (Ez utóbbi feltétel alól más – a feltételt teljesítő – jelölt hiányában a felelős miniszter felmentést adhat.) A felsorolt feltételek teljesítése nélkül is bíróvá nevezhető ki a jogtudományok osztrák

egyetemekre – törvényben taxatív felsorolt tárgyak (így a polgári jog, a polgári eljárásjog, a cégjog, a büntetőjog vagy a büntető eljárásjog) oktatására – kinevezett professzorai.⁸⁴

A megnyíló vagy megüresedő bírói állások nyilvános pályázatással kerülnek betöltésre (több állás egyidejű meghirdetése is megengedett, ahogyan a meghirdetett állás elfoglalása miatt várhatóan megüresedő állás az előbbivel együttes meghirdetése is).⁸⁵ A hirdetményt az ítélőtáblák elnöke és a Legfelsőbb Bíróság elnöke és alelnöke pozícióira maga a felelős miniszter, míg a Legfelsőbb Bíróság keretében betöltendő más állásokra akár e miniszter, akár – annak kifejezett jóváhagyásával – a Legfelsőbb Bíróság elnöke teheti közzé; más bírói állások esetén a közzététel az illetékes ítélőtábla elnökének feladata.⁸⁶ A hirdetményt a közszolgálati életpályával kapcsolatos állásajánlatokat közlő hivatalos honlapon és a Wiener Zeitung folyóirat hivatalos közlönyében (*Amtsblatt zur Wiener Zeitung*) is meg kell jelentetni.⁸⁷ A pályázati hirdetmény főszabály szerint négyhetes határidőt szab, amely alatt az állás betöltésére jelentkezők pályázataikat betérjeszthetik (hivatalos úton, azon bíróság elnökénél, amelynek személyzeti kollégiuma a kinevezést elvégezheti, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, illetve alelnöke pozíciója esetében pedig a felelős miniszternél); a bírói vagy ügyészi jogállásban álló jelentkezőknek pályázatukhoz szolgálati törzskönyvi lapjukat, míg más jelentkezőknek a felvételi feltételeket igazoló okiratokat kell mellékelniük.⁸⁸

A pályázatok betérjesztését követő eljárás főszabály szerint írásos, azonban az eljáró személyzeti kollégium, amennyiben szükségesnek ítéli, egyes pályázókat szóbeli meghallgatásra is beidézhet, mely esetben az ilyen idézésben nem részesült pályázókat a személyzeti kollégium a meghallgatásra kitűzött ülésének időpontjáról értesíti, ahol utóbbiak jelen lehetnek és saját meghallgatásukat is kérhetik; a kollégium e kérelmüknek helyt adni köteles.⁸⁹ A meghallgatásról jegyzőkönyv kerül felvételre.⁹⁰

Az eljárás során, ha abban eltérő nemű pályázók vesznek részt, az állami egyenlő bánásmód megbízott (*Gleichbehandlungsbeauftragte*)⁹¹ akinek illetékességi körében az álláshely meghirdetésre került, a pályázatba és annak értékelésébe betekinhet, a pályázató személyzeti kollégium előtt felszólalhat, és a pályázók meghallgatásán részt vehet, a meghallgatott pályázóknak kérdéseket tehet fel, illetve a személyzeti kollégiumnak írásos állásfoglalásokat továbbíthat, azzal, hogy

ez utóbbi személyzeti kollégiumától kér tájékoztatást. RStDG 25. § (4) bek. II. fordulat.

⁸⁴ RStDG 25. § és 16. (4) bek. 1–4. pontok.

⁸⁵ RStDG 30. § (1) bek.

⁸⁶ RStDG 30. § (2) bek.

⁸⁷ RStDG 30. § (2) és (3) bek.

⁸⁸ RStDG 31. §.

⁸⁹ RStDG 32a. § (1) bek.

⁹⁰ RStDG 32a. § (2) bek.

⁹¹ Lásd a szövetségi Egyenlő bánásmód törvény 26. §-át. *Bundes-Gleichbehandlungsgesetz*, www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10008858 (2022. november 25-i letöltés).

⁷⁷ RStDG 37. § (2)–(3) bek.

⁷⁸ Lásd RStDG 43. §.

⁷⁹ RStDG 36a. § (1)–(2) bek.

⁸⁰ RStDG 36a. § (3) és köv. bek.

⁸¹ RStDG 25. § (1) bek. Érdekes módon ugyanezen szöveghely (2) bekezdése a visszaható hatályú bírói kinevezést csak főszabályként tiltja, amelyről különös törvényben eltérést enged.

⁸² RStDG 25. § (3) bek.

⁸³ RStDG 25. § (4) bek. I. fordulat. Amennyiben az áthelyezés az ítélőtábla illetékességi területén belül történik, a felelős miniszter e bíróság személyzeti kollégiumának véleményét kéri ki, ha pedig a Legfelsőbb Bíróság illetékességi területén belül (vagyis két ítélőtábla illetékességi területe között),

állásfoglalásait a pályázati iratokhoz minden esetben mellékelni kell.⁹²

A tartományi elsőfolyamodású törvényszékek bírói álláshelyeire – kivéve azok elnöki és alelnöki pozícióit – valamint az illetékességi körükbe tartozó járásbírók bírói álláshelyeire a tartományi elsőfolyamodású törvényszék személyzeti kollégiumai tesznek javaslatot.⁹³ A javaslatokat az illetékes ítélőtáblához kell továbbítani, és külső kollégiumának egy további javaslatot kell elkészítenie, majd az így létrejött két javaslat együttesen kerül a felelős miniszternek felterjesztésre.⁹⁴

A tartományi elsőfolyamodású törvényszékek elnöki és alelnöki állásainak betöltésére, valamint az ítélőtáblák bírói állásainak betöltésére, – azok elnöki és alelnöki pozíciói kivételével – maguk az ítélőtáblák személyzeti kollégiumai tesznek javaslatot, amelyet a Legfelsőbb Bírósághoz továbbítanak, majd utóbbi külső kollégiuma egy további kinevezési javaslatot készít elő; ahogyan az előbb ismertetett eljárásban, itt is a két javaslat együttesen kerül a felelős miniszter számára felterjesztésre.⁹⁵ Az ítélőtáblák illetékességi területére kinevezendő bírák esetében csupán az illető ítélőtábla személyzeti kollégiuma jogosult a kinevezésre javaslatot tenni, és ezt a felelős miniszternek felterjeszteni.⁹⁶

Az ítélőtáblák elnöki és alelnöki pozícióira és a Legfelsőbb Bíróság bírói pozícióira – annak elnöke és alelnöke kivételével – a Legfelsőbb Bíróság személyzeti kollégiuma tesz javaslatot, és terjeszti azt fel a felelős miniszternek.⁹⁷

Az így megtett és felterjesztett javaslatokat a Szövetségi Igazságügyi Minisztérium honlapján közzé kell tenni, az álláshelyek betöltésére alkalmasnak minősített, így javasolt pályázók számának azok neme szerinti feltüntetésével és a javaslattevő személyzeti kollégium tagnévsorának megjelölésével.⁹⁸

A pályázatok értékelése során a személyzeti és a külső kollégiumok az Alkotmánytörvényben lefektetett, fentebb már ismertetett szabályokat kötelesek szem előtt tartani a javasolt jelöltek számát illetően, azzal, hogy amennyiben olyan személyek is pályáztak, akik legutóbbi kinevezése a pályázatuk betérjesztését megelőző 18 hónapban történt, számukkal azonos számú további jelöltet kell a felterjesztendő javaslatához hozzáadni.⁹⁹

Magának a javaslatnak a jelöltek az elért értékelések ismertetésével kell felsorolnia, az értékelés részletes indokolásával.¹⁰⁰ A pályázatok értékelése során a kollégiumok törvényben lefektetett irányelveket kötelesek szem előtt tartani. Ezek a következők: 1. a pályázó szaktudásának kiterjedése és mélysége, különös tekintettel a tevékenységének kifejtéséhez szükséges

jogszabályok ismeretére, 2. készségei és felfogóképessége (észlelőképessége), 3. szorgalma, kitartása, lelkiismeretessége, megbízhatósága, határozottsága és elszántsága, 4. társas készségei¹⁰¹ (így a kritikára és konfliktusokra való reakciói, kommunikációs és csoportos együttműködési képessége) és a felekkel történő kommunikációhoz szükséges más készségek, 5. az írásos és szóbeli önkifejezés készsége német nyelven és amennyiben az álláshely betöltéséhez ez szükséges, más nyelveken is, 6. szolgálati magatartása különösen felettesei, beosztottjai és a felek vonatkozásában, valamint a munkahelyén kívüli, de tevékenységére (ideértve ennek megítélésére) kiható magatartása, 7. a vezető beosztásba történő kinevezések esetében az ilyen beosztásra történő alkalmasság.¹⁰² A pályázók elkülönítésekor – máskülönben azonos értékelés esetén – első kinevezésre pályázáskor a hosszabb időtartamú szakmai tapasztalatra, további kinevezések esetében pedig a hosszabb időtartamú bírói vagy ügyészi tapasztalatra kell tekintettel lenni; az ítélőtáblák elnöki, illetve a Legfelsőbb Bíróság elnöki tisztségének betöltése esetén a bírói tapasztalatot csak az illető bíróságok kötelékében aktuálisan is tevékenykedő bírák esetében lehet szem előtt tartani.¹⁰³ A Legfelsőbb Bírósághoz történő kinevezéskor, azonos felkészültségű jelöltek közül, eltérő kifejezett rendelkezés hiányában, a legfelsőbb fórum bírái között kevésbé képviselt illetékességi területű ítélőtáblától érkező jelöltnek elsőbbséget kell biztosítani.¹⁰⁴ Az eljárás során a különböző nemű jelöltek közötti egyenlő bánásmódra (ideértve a munkakörülmények és terhelés értékelése során is) tekintettel kell lenni.¹⁰⁵ Egymással leszármazási, házastársi vagy legtöbb harmadik fokban álló oldalági rokon, illetve más közeli rokon viszonyban álló bírák azonos járásbíróshoz nem nevezhetők ki;¹⁰⁶ az ilyen helyzetekről a pályázó nyilatkozni köteles.¹⁰⁷

A felelős miniszter nem köteles a személyzeti kollégiumok javaslatait követni, azonban e szándékáról a kollégiumokat tájékoztatnia kell, az egyet nem értés okának indoklásával, amelyre az eljárásban érintett személyzeti kollégiumok 14 napon belül választ tehetnek fel; a miniszter állásfoglalását és az arra adott kollégiumi választ a miniszter az államfőhöz benyújtott kinevezési javaslatához mellékelni kell, amennyiben a miniszter a kollégium által benyújtott javaslattól eltérő sorrendben terjeszti fel a bírójelölteket; végezetül erről az eljárásban érintett kollégiumokat külön is értesíteni szükséges.¹⁰⁸

A kinevezés rendelet útján történik, amely a bíró álláshelyét és fokozatát jelöli meg.¹⁰⁹ A bírói jogviszony a kihirdetett rendelet kézbesítésétől számított két hét eltelté után vagy az abban

⁹² RStDG 32b. §.

⁹³ RStDG 32. § (1) bek. I. fordulat.

⁹⁴ RStDG 32. § (1) bek. II. és III. fordulat.

⁹⁵ RStDG 32. § (2) bek.

⁹⁶ RStDG 32. § (3) bek.

⁹⁷ RStDG 32. § (4) bek.

⁹⁸ RStDG 32. § (7) bek.

⁹⁹ RStDG 33. § (1) bek.

¹⁰⁰ RStDG 33. § (5) bek.

¹⁰¹ Ezek az RStDG 14. § (2) bekezdésében kifejezetten is felsorolásra kerülnek.

¹⁰² RStDG 54. § (1) bek.

¹⁰³ RStDG 33. § (2) bek.

¹⁰⁴ RStDG 33. § (3) bek.

¹⁰⁵ RStDG 33. § (4) bek. és a szövetségi Egyenlő bánásmód törvény, 4. §.

¹⁰⁶ RStDG 34. § (1) bek.

¹⁰⁷ RStDG 35. §.

¹⁰⁸ RStDG 33a. §.

¹⁰⁹ RStDG 27. §.

meghatározott más időponttól veszi kezdetét; annak további feltétele a bírói eskütétel.¹¹⁰

Látható, hogy az osztrák bíróságokra történő kinevezés rendszere a hasonló jogi kultúrából eredő német rendszerrel szemben komplexebb eljárást szab meg, amelyben a politikai és szakmai együttdöntés elemei ismerhetők fel. Itt szükséges továbbá kiemelni, hogy az osztrák jogszabályok terjedelme és bonyolultsága e kérdésben messze felülmúlja a német normákat, és olyan elemekre is hangsúlyt fektet, mint például az egyenlő bánásmód.

III. Franciaország

A francia alkotmányos rendben a vizsgálat tárgyát képező legfelsőbb bíróság a Semmitőszék (*Cour de cassation*). A bíróságok irányításában vezető szerepet játszik az öngazgatási szerv, a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács is. E tanács két testülettel rendelkezik: külön testületet alkotnak a bírák, külön testületet az ügyészek.

A bírák testületét a Semmitőszék első elnöke (*premier président*) vezeti. A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács bírói testülete az elnökön kívül öt ítélőbíróból, egy ügyészből, egy az Államtanács által ajánlott államtanácsosból, egy ügyvédből és hat, sem a Parlamenthez, sem az igazságszolgáltatáshoz, sem a közigazgatáshoz nem tartozó szakértő személyből áll.¹¹¹ Őket az érintett parlamenti kamara illetékes állandó bizottsága véleményének kikérése után valamely ház elnöke jelöli. A kinevezés a köztársasági elnök joga. A köztársasági elnök nem élhet kinevezési jogával, amennyiben a bizottságok összesített elutasító szavazatai elérik a leadott szavazatok háromötödét.¹¹² A Semmitőszék bírái közé tartoznak az elnök, a kollégiumok elnökei, a bírák és a helyettes bírák (*conseillers référendaires*). Az elnök fejelemi ügyekben vezeti a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács munkáját.

A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács ítélőbírói testülete tesz javaslatot a Semmitőszék bíróinak kinevezésére. A kinevezés az államfő jogköre. Az eljárást e körben csak vázlatosan kívánjuk ismertetni, ezáltal kifejezésre juttatva azt a szabályozási metódust, hogy a francia legfelsőbb bíróság nem csak a karrierbírák számára nyitott.

Általában gyakorló bírákat neveznek ki semmitőszéki bírónak (semmitőszéki tanácsosnak), de az sem kizárt, hogy jogász egyetemi tanárt vagy államtanácsi vagy semmitőszéki „rangú” (tárgyalási jogú) ügyvédet nevezzenek ki. Maximum tíz – öt évre szóló – bírói kinevezést olyan esetekben lehet foganatosítani, ha a Semmitőszéken sajátos szakismeretre van szükség.

Érdekes, hogy a francia szakirodalomban leszögezték, hogy a kasszációs legfelsőbb bírósági hatáskör (az egyedi bírósági határozatok törvényességi ellenőrzése) sajátos jellegű és sok esetben nem az eseti ügyekben kiemelkedő bírói tapasztalattal rendelkező bírák válnak be legjobban e feladat ellátásában, hanem az egyetemi tanárok

vagy kodifikációs feladatokat ellátó szakemberek, akik könnyebben „ráéreznek” ennek a feladatnak a sajátosságaira. „Ha valaki peres bíró volt több mint harminc évig, ez sem elegendő a kasszációs technikák elsajátítására. Ez a kései tanulás, nagyon sok jó bíró számára valós problémákat jelent, és a tapasztalat azt mutatja, hogy az a bíró, aki karrierjének nagyobb részét igazgatási, szervezeti feladatkörben, valamint törvények és egyéb szabályok előkészítésével töltötte, vagy a jogász egyetemi tanár [...] jobban alkalmazkodik a kasszációs feladatokhoz, mint az a bíró, aki sok évet töltött el a bíróságokon. Ezért kívánatos, ha nem is megtörni, de legalább lazítani azt a kapcsolatot, amely az érdemben döntő bírót a kasszációs bíróhoz köti [...]”¹¹³ Ilyen szempontból a közigazgatási legfelsőbb bíróság feladatkörét is ellátó Államtanács (*Conseil d'État*) sajátos, elkülönülő karrierútjai esetében is jelentős számban vannak külső, köztisztviselői vagy más jogász karriert maguk mögött tudó államtanácsosok (ők az úgynevezett külső körös rekrutáció, a *tour extérieur* során nyertek kinevezést). A bírák száma a történelem során többször változott: 1790-ben 42 volt, ezt 1795-ben 50-re növelték, majd 1800-ban 48-ra csökkentették. Ez a szám 1938-ig változatlan maradt, amikor 55-re nőtt. 1945 után a bírák száma tovább növekedett, 2002-ben számukat 88-ban határozták meg, majd 2007-ben eltörölték a bírák számának törvényi meghatározását. Eredetileg a bírákat választották, majd 1814-ben a király kapta meg a kinevezés jogát, és azóta is a kinevezési jog a végrehajtó hatalom hatásköre. A jelenleg hatályos, 1958-ban elfogadott szabályozás szerint a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki a semmitőszéki bírákat.¹¹⁴

A kinevezés előfeltétele, hogy korábban meghatározott bírói feladatkört lásson el az illető személy. A rekrutáció másik, külső útja, ha az illető személy államtanácsos; ha az *École nationale de la magistrature* igazgatója; ha az Igazságügyi Minisztérium igazgatója vagy főosztályvezetője; ha valamely állami jogi karon egyetemi tanár, legalább tíz éves egyetemi tanári és/vagy docensi kinevezéssel; ha államtanácsi vagy semmitőszéki rangú (tárgyalási jogú) ügyvéd. Eskütételre csak a bírói pályától eltérő hivatásrendhez tartozó, újonnan belépő semmitőszéki bírák esetén kerül sor. akik korábban is bírák voltak, nem kell újabb bírói esküt tenniük. A helyettes bírákat (70 fő) az alacsonyabb szintű bíróságokról nevezik ki, maximum tíz éves időtartamra. Általában tanácsadói joggal vesznek részt a tárgyaláson, kivéve, amikor ők a jelentéstevő bírák, ilyen esetben szavazati joguk is van. Egyébként a döntés előkészítése során kutatásokat végeznek és megírják a határozatok vázlatát, tervezetét.

¹¹⁰ RStDG 28–29. §.

¹¹¹ Egy 1998-ban előterjesztett, de el nem fogadott alkotmánymódosító tervezet a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács tagjainak többségét a bírói hivatásrenden kívüli személyekben határozta volna meg (21 tag, amelyből 10 tag bíró).

¹¹² Alkotmány, 65. és 13. cikkek.

¹¹³ BORÉ Jacques–BORÉ, Louis: *Organisation de la Cour de cassation. Répertoire de procédure civile*, Dalloz, Paris, 2015, 13. széljegyzet.

¹¹⁴ *Ordonnance* no 58-1270 du 22 décembre 1958.

IV. Olaszország

Olaszországban a Legfelsőbb Semmitőszék (*Corte Suprema di Cassazione*) a vizsgálat tárgyát képező legfelsőbb bíróság. Funkcióit az igazságszolgáltatás rendjéről szóló 1941. január 30-i 12. alaptörvény¹¹⁵ rögzíti: a törvény pontos alkalmazásának és egységes értelmezésének, a nemzeti jogrendszer egységének biztosítása, a különböző bíróságok hatáskörének tiszteletben tartása a 65. cikk szerint. Az olasz Alkotmány szerint a bírák csak a törvényeknek vannak alávetve,¹¹⁶ és a bírák kinevezésére pályázati úton kerül sor.

A bírói karrier kulcsszereplője a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács (*Consiglio superiore della magistratura*). A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács dönt a bírák kinevezéséről, beosztásáról, áthelyezéséről,¹¹⁷ előléptetéséről és fegyelmi eljárás alá vonásáról.

A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács elnöke a köztársasági elnök,¹¹⁸ illetve hivatalból tagja a Semmitőszék első elnöke és főügyésze. Tagjainak kétharmadát a bírák választják a különböző csoportokból, egyharmadát a Parlament együttes ülése választja a jogi tárgyakat oktató egyetemi tanárok és a legalább tizenöt éves gyakorlattal rendelkező ügyvédek közül. Az alelnököt a Parlament által jelölt tagok közül választja meg maga a Tanács. A Tanács választott tagjainak a mandátuma négy évre szól és azonnal nem választhatóak újra.¹¹⁹ Hivatali idejük alatt nem szerepelhetnek a szakmai névjegyzékekben, nem lehetnek tagjai a Parlamentnek vagy valamelyik tartományi tanácsnak.

Fegyelmi eljárást bírák ellen az igazságügyi miniszter kezdeményezhet.¹²⁰ A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács hatáskörét nem érintve az igazságügyi minisztert illetik meg az igazságszolgáltatás szervezetével és működésével kapcsolatos feladatok.¹²¹

A legfelsőbb bíróságra történő kinevezések rendjét az 1973. évi 831. törvény részletezi.¹²² A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács az ítélőtáblai bírákat¹²³ a Semmitőszékre történő kinevezés céljából értékeli. Az értékelés kritériumait a törvény szabja meg, ezek a felkészültség, szakmai képességek, munkaképesség és fegyelem, a feladatok ellátásának minősége. Az értékelés vonatkozásában a törvény indokolási kötelezettséget ír elő. Az értékelést az igazságügyi minisztériummal és az értékelt bírával is közlik. Jogukban áll észrevételeket is megfogalmazni. Amennyiben az értékelés nem kedvező, akkor három év után lehet újabb értékelést kezdeményezni.¹²⁴ Az értékelési eljárás feltételei a következők:

- a) az illető bíró legalább hét éve ítélőtáblai bírói gyakorlatot folytat;¹²⁵
- b) legalább tíz éves, az adott bírói pozíció elnyeréséhez szükséges alsóbb szintű bírói gyakorlattal rendelkezik (nem szükséges a folyamatosság);¹²⁶
- c) az értékelési eljárást kérelmezi.

A kedvezően értékelt bírákat semmitőszéki bírónak nevezik ki, a prioritási kritérium a bírói gyakorlat időtartama. Mindaddig, amíg a kinevezés ténylegesen megtörténik, a bírónak el kell látnia az ítélőtáblai feladatait. A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács foganatosítja a kinevezést, kérelemre vagy hivatalból, a megüresedett semmitőszéki bírói helyek függvényében. A semmitőszéki bírói kinevezés nem feltétlenül jelenti azt, hogy az illető bíró valóban a Semmitőszékeken fogja hivatását gyakorolni. Ez sok esetben „csupán” minősítést és fizetési besorolást jelent. Az ítélőtáblákon például a tábla elnöke vagy valamely kollégium vezetője csak olyan személy lehet, aki rendelkezik a semmitőszéki bíró minősítéssel (*magistrato di cassazione*).

A semmitőszéki bírói kinevezést követően a törvény újabb nyolc éves gyakorlatot ír elő, hogy az illető

¹¹⁵ *Ordinamento giudiziario*, Regio decreto del 30 gennaio 1941, n. 12. Gazzetta Ufficiale, 4 febbraio 1941, n. 28.

¹¹⁶ 101. cikk (2) bek.

¹¹⁷ Az Alkotmány e körben előírja, hogy a bírák elmozdíthatatlanok. Hivatalukból felmenteni vagy felfüggeszteni, őket más bírósághoz vagy beosztásba áthelyezni csak a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács az igazságszolgáltatás szervezetéről szóló törvényben meghatározott okokon alapuló döntése alapján, az előírt védekezési lehetőség biztosítása mellett vagy saját hozzájárulásukkal lehet.

¹¹⁸ Alkotmány, 104. cikk (2) bek. Olaszországban a köztársasági elnököt a Parlament együttes ülése választja meg (három fordulóban kétharmados, a negyedik fordulótól abszolút többség az államfő megválasztásához szükséges többség).

¹¹⁹ Vagyis a mandátum szüneteltetése után újraválaszthatóak.

¹²⁰ Alkotmány, 107. cikk, (2) bek.

¹²¹ Alkotmány, 110. cikk.

¹²² *Modifiche dell'ordinamento giudiziario per la nomina a magistrato di Cassazione e per il conferimento degli uffici direttivi superiori*, Legge 20 dicembre 1973, n. 831. Gazzetta Ufficiale, 29 dicembre 1973, n. 333.

¹²³ Törvénytől bírák tizenegy év bírói gyakorlat után lehet ítélőtáblai bírónak kinevezni. Vö.

Disposizioni sulla nomina a magistrato di Corte di appello, Legge 25 luglio 1966, n. 570, 1. cikk. Gazzetta Ufficiale, 28 luglio 1966, n. 186.

¹²⁴ 1973. évi 831. törvény, 6. cikk.

¹²⁵ Uo. 4. cikk. A *Disposizioni per l'aumento degli organici della Magistratura e per le promozioni* (Legge 4 gennaio 1963, n. 1. Gazzetta Ufficiale, 8 gennaio 1963, n. 6.) alternatív útként a legalább öt év ítélőtáblai gyakorlattal rendelkező bírónak lehetővé teszi, hogy vizsga útján nyerjenek semmitőszéki bírói kinevezést. A vizsga tárgyai polgári jog és polgári eljárásjog (semmitőszéki határozat szerkesztése a vizsgabizottság által megadott jogeset alapján); büntetőjog és büntető eljárásjog (semmitőszéki határozat szerkesztése a vizsgabizottság által megadott jogeset alapján); közigazgatási jog (feladatmegoldás). A vizsgabizottságot a Legfelső Igazságszolgáltatási Tanács nevezi ki, az igazságügyminiszter kérésére, a semmitőszéki bírák közül. A vizsgabizottság vezetője a semmitőszék elnöke. Mindhárom vizsgát 70–70 ponttal értékeli, az elérhető maximális pontszám 210. A vizsga sikeres teljesítéséhez elérendő minimális pontszám 168, de egyik vizsgánál sem lehet kevesebb, mint 42.

¹²⁶ 1973. évi 831. törvény, 5. cikk.

bírók vezetői-menedzseri tisztségbe lehessen kinevezni.¹²⁷

Az Alkotmány szerint a Legfelsőbb Igazságszolgálati Tanács jelölése alapján, érdemeik elismeréseként semmítőszéki tanácsosnak meghívhatók a jogi tárgyakat oktató egyetemi tanárok és a felsőbb szintű jogszolgáltatás különleges névjegyzékébe bejegyzett, legalább tizenöt éves gyakorlattal rendelkező ügyvédek.¹²⁸ Ez az eljárás nem gyakori, de viszonylagos rendszerességgel a gyakorlatban előfordul. A külső rekrutáció viszont ki van szolgáltatva a Legfelsőbb Igazságszolgálati Tanács diszkrecionális megítélésének, hogy kíván-e ilyen módon betölteni legfelsőbb bírósági bírói székét.

V. Spanyolország

Spanyolországban vegyes jellegű legfelsőbb bíróság működik, a Legfelsőbb Törvényszék (*Tribunal Supremo*).¹²⁹ A Legfelsőbb Törvényszék illetékessége egész Spanyolországra kiterjed, ez az igazságszolgáltatás legfőbb szerve.¹³⁰

Spanyolországban a *quinto turno* (ötödik forduló) elnevezésű eljárás arra utal, hogy a Legfelsőbb Törvényszék minden ötödik üresedő legfelsőbb bírói álláshelyét a bírói karrieren kívüli jogászok töltik be, azaz olyan szakmailag kiemelkedő ügyvédek és más jogászok, akik legalább tizenöt (korábban húsz) év szakmai gyakorlattal rendelkeznek.

A kinevezés a Legfelsőbb Igazságügyi Tanács (*Consejo General del Poder Judicial*) hatásköre, háromötödös többséggel. A kinevezés nem feltételez vizsgát, csak a szakmai elismertség szubjektív ellenőrzését. Spanyolországban a Legfelsőbb Igazságügyi Tanácsnak a király által kinevezett húsz tagjából nyolc megfelelő szakismerettel és legalább 15 éves szakmai gyakorlattal rendelkező ügyvéd vagy egyéb jogász; őket egyébként a Képviselőház és a Szenátus jelöli háromötödös többséggel. A huszonegyedik tag hivatalból a Legfelsőbb Törvényszék Elnöke. A jelzett minősített többség (12 szavazat a 21-ből) egyébként okozott problémát a gyakorlatban: előfordult, hogy egyik jelölt sem érte el a megfelelő szavazatszámot. A választást indokolni is kell: ezért ez a szakmai elismertség és az eredmények valódi „versenye”, de kétségtelen, hogy a választásban megjelenik a diszkrecionalitás is.

E spanyol rendszer megalkotásának a célja az volt, hogy a legkiemelkedőbb jogászoknak, akik nem a bírói karriert választották, lehetőséget biztosítsanak, hogy a legfelsőbb bíróság bírái legyenek; biztosítsák a bírótól eltérő releváns jogi hivatásban kiemelkedő szakmai teljesítményt nyújtó személyek számára a lehetőséget a legfelsőbb bíróság ítélezési gyakorlatában való részvételre; illetve, hogy a bírói

karrier és az egyéb jogi hivatásrendek között olyan egység jöjjön létre, amely lehetővé teszi az eltérő nézőpontok, a koncepciók gazdagságának és a sokrétű megközelítésnek az érvényesülését az ítélezésben.¹³¹ Hasonló rendszer működik Brazíliában is: de ott az államfő választja ki három jelölt közül, kit nevez ki minden ötödik megüresedett legfelsőbb bírói pozícióra.

VI. Belgium

A Belga Királyság az 1970-es évek óta folyamatosan új alapokra helyezte alkotmányos rendszerét,¹³² amelynek eredményeképpen a korábbi egységes unitárius állam napjainkra területi és nyelvi alapon szervezett föderációvá alakult.¹³³ Az alkotmánymódosításokkal megteremtett új államberendezkedés szükségképpen az igazságszolgáltatás területére is hatást gyakorolt. A Belga Királyság 1831. évi – azóta többször,¹³⁴ legutóbb 2019-ben módosított – Alkotmánya III. fejezete ennek tükrében meghatározza Belgium államszerkezetét a nemzetközi, szövetségi, állami, helyi politikai szintek megkülönböztetésével vertikális szinten, továbbá a hatalommegosztás, pontosabban a hatalmi ágak együttműködésének elvét horizontális szinten. Valamennyi hatalmi ág területei és tagjai a jogállamiság elve alapján jogosultak és egyben kötelesek egymást ellenőrizni és támogatni valamennyi szinten, amelyek között az összekötő szerepet alapvetően a király személye jelenti. A vizsgálatunk tárgyát képező igazságszolgáltatás kérdését tekintve az Alkotmány V–VII. fejezeteit, illetve az azok alapján megalkotott törvényeket érdemes elemezni, amelyek tartalmazzák a bírói hatalmi ágra vonatkozó rendelkezéseket az Alkotmánybíróság, a bírósági szervezetrendszer, illetve az Államtanács tekintetében. Az alkotmányos rendelkezések értelmében a belga igazságügyi rendszer fenti három pilléren nyugszik, ugyanakkor valamennyi pillér tekintetében a végrehajtó hatalmi ág – beleértve a királyt is – és a törvényhozó hatalmi ág egyes kapcsolódási pontjai is megfigyelhetők a hatalmi ágak együttműködésének elvére figyelemmel. Az igazságszolgáltatás rendszerét képező pillérek közül elemzésünk a második pillért, a klasszikus bírósági szervezetrendszert és annak felsőbb fórumainak személyi jellegű kérdéseinek vizsgálatát vállalja fel. Mindazonáltal röviden a másik két pillér rendszerének – azaz az igazságszolgáltatási feladatkört egyedi ügyekben be nem töltő, de közvetett módon arra, többek között az előzetes döntéshozatali eljárás keretében ható és ezáltal az igazságszolgáltatás részeként elfogadott Alkotmánybíróságnak, illetve a különleges hatáskörrel rendelkező, részben ítélezési feladatot

¹²⁷ Uo. 16. cikk.

¹²⁸ Alkotmány, 106. cikk (3) bekezdés.

¹²⁹ *Ley Orgánica del Poder Judicial*, 343–345. cikkek.

¹³⁰ Alkotmány, 123. cikk.

¹³¹ *Exposición de Motivos de la Ley Orgánica 6/1985*, de 1 de julio, del Poder Judicial (VII, párrafo segundo): „oportunidad de acceso a la Judicatura por su cúspide para juristas ajenos a la Carrera Judicial”.

¹³² CAENEGEM, R. C. van: *Bevezetés a nyugati alkotmányjogba*, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2008, 331–333.

¹³³ PEETERS, Patrick–MOSELmans, Jens: *The Constitutional Court of Belgium: Safeguard of the Autonomy of the Communities and Regions*, In: *Courts in Federal Countries: Federalists or Unitarists?* (eds. Aroney, Nicholas–Kincaid, John), University of Toronto Press, Toronto, 2017, 69–71.; SZENTE *i.m.* 305–313.

¹³⁴ SZENTE *i.m.* 61.

is ellátó Államtanácsnak – és személyi politikájának rövid ismertetése is elengedhetetlen.

Az 1980-ban felállított Alkotmánybíróság (*Het Grondwettelijk Hof, Cour constitutionnelle, Verfassungsgerichtshof*) az Alkotmány 142. cikke és az 1989. január 6-i különleges törvény az Alkotmánybíróságról¹³⁵ rendelkezései alapján működik. Az Alkotmánybíróság személyi összetétele híven tükrözi a belga állam nyelvi alapú összetettségét, a testület pedig valójában félig joginak, félig politikainak tekinthető.¹³⁶ A nyelvi közösségek tényéből fakadóan a tizenkét tagú Alkotmánybíróság hat tagja francia, hat tagja flamand anyanyelvű, továbbá legalább egy tagnak magas szintű német nyelvtudással is kell rendelkeznie a német nyelvű államalkotó közösség ténye okán.¹³⁷ A nyelvi közösségekből választott alkotmánybírák külön francia, illetve flamand nyelvű elnököt választanak egy éves időtartamra, azaz két alkotmánybírósági elnök vezeti a testületet. Az Alkotmánybíróság tagjait a király élethosszig – valójában hetvenedik életévük betöltéséig – tartó megbízással nevezi ki a Szövetségi Képviselőház és Szenátus kétharmados támogatással megszavazott jelöltjei közül. A személyi összetétel különleges vonását képezi, hogy alkotmánybíróvá valamennyi nyelvi csoportban nem csak jogi szaktekintélyek, hanem politikusok is válhatnak.¹³⁸ A nyelvi csoportok három tagja ennek megfelelően vagylagosan jogi szaktekintély, valamely belga jogi egyetem tanára, a Legfelsőbb Bíróság tagja, az Államtanács igazságügyi szakértője, az Alkotmánybíróság titkára lehet, míg további három tag olyan politikus, aki legalább öt évet volt képviselő szövetségi törvényhozói szinten. A személyi összetételt illetően a nemek egyenlőségének elve alapján egyebekben az alkotmánybírák egyharmada nő. A fentiekén túl az alkotmánybíróvá válás feltétele a negyvenedik életév betöltése.

A belga igazságszolgáltatási rendszer második pillérét a klasszikus bírósági szervezetrendszer képezi az Alkotmány VI. fejezete, illetve a bírósági szervezetről szóló 1967. október 10-i törvény¹³⁹ alapján, amelynek élén a Legfelsőbb Bíróság vagy Kassációs Bíróság¹⁴⁰ (*Hof van Cassatie, Cour de Cassation, Kassationshof*) áll.¹⁴¹ A Legfelsőbb Bíróság harminc tagú testület, és figyelemmel az alkotmányos környezetre külön francia, illetve flamand nyelvű bíróból áll, akik polgári, büntető illetve a vegyes ügyek kamaráiban látják el feladatukat. A kamarák egyebekben nyelvi alapon tovább osztottak, ugyanakkor azon bírák, akik kétnyelvűek, beoszthatók a társ nyelv ítélkező tanácsaiba is. A Legfelsőbb Bíróság bírói kinevezései alapvetően nem térnek el az általános bírói kinevezés feltételeitől, amely folyamatban az 1999. március 1-én felállított Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács (*Hoge Raad voor de*

Justitie, Conseil supérieur de la Justice, Hoher Justizrat) szerepe döntő fontosságú.¹⁴² A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács szintén egy francia és flamand nyelvű kollégiumokra osztott, valamennyi hatalmi ágától elkülönült önálló, negyvennégy tagból álló testület.¹⁴³ A tagok felét az illetékes hivatásrendek által delegált bírák és ügyészek alkotják fele-fele arányban, a tagok másik fele a Szenátus által kétharmados többséggel választott személyekből kerül ki. A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács látja el a bíróságok ellenőrzését, konzultatív testületként javaslatokat fogalmaz meg az igazságszolgáltatást érintő kérdésekben, továbbá a bírói kinevezések körében ellátja a bírák és a bírói állásra pályázók oktatását és a bírói kinevezések tárgyában javaslatot tesz. A bírósági pályázatok és az oktatási kérdések tekintetében a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács a szövetségi igazságügyi minisztériummal szorosan együttműködik, amely minisztérium a bírósági pályázatok, versenyvizsga követelmények jóváhagyására rendelkezik hatáskörrel. A szövetségi igazságügyi minisztérium egyebekben egyes infrastrukturális feladatok esetében, – különösen a költségvetés összeállításával kapcsolatosan – szintén szorosan együttműködik a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanáccsal. A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács a bírói és ügyészi kinevezésekkel kapcsolatos legfontosabb szerepe a francia, illetve flamand nyelvű kollégiumokban megalakított kinevezési bizottságokban lelhető fel. Valamennyi bírót, így a Legfelsőbb Bíróság bíráit is a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács javaslatára a király nevezi ki élethosszig – jelen esetben is gyakorlatilag a hetvenedik életévük betöltéséig – terjedő időtartamra oly módon, hogy a bírói pályázatot a fentiekben nyelvi alapon szervezett kinevezési bizottság értékeli és kétharmados többséggel való támogatás esetén terjeszti fel kinevezésre. Valamennyi pályázat elbírálása a bírói kompetencia alapos vizsgálatát követően kerül előterjesztésre a kinevezési bizottsághoz, amely vizsgálat elemét képezi az adott bírósági szerv közgyűlésének indokolt véleményének beszerzése is. Valamennyi jelölést a kinevezés előtt tizenöt nappal nyilvánosságra kell hozni. A bírói életpálya alapvető feltétele a jogi egyetemi végzettség, az állam hivatalos nyelveiben való jártasság¹⁴⁴ és a külön bírói vizsga letétele, ugyanakkor a vizsga megléte nem eredményez közvetlen bírói kinevezést. Figyelemmel arra tényre, hogy a bírók a belga alkotmányos rendben elmozdíthatatlanok és a fenti korláttal élethosszig nyerik el kinevezésüket, a bírói kinevezés alapfeltétele egy bírói álláshely megüresedése és az arra való sikeres pályázat a fenti eljárásrend szerint. A bírói álláshelyek megüresedését a Belga Hivatalos Lapban kell közzé tenni, és ezen közzététel által nyílik meg a lehetőség

¹³⁵ 6 januári 1989, Bijzondere wet op het [Grondwettelijk Hof].

¹³⁶ SZENTE *i.m.* 312.

¹³⁷ PEETERS–MOSELMAANS *i.m.* 82.

¹³⁸ Uo. 82–83.

¹³⁹ 10 október 1967, Gerechtelijk Wetboek.

¹⁴⁰ SZENTE *i.m.* 312.

¹⁴¹ GHYSELEN, Myriam–PEETERS, Bernard: *The Court of Cassation as the Supreme Body of the*

Judiciary in Belgium, Bulletin for International Taxation, 1–2/2016, 12.

¹⁴² ALLEMEERSCH, Benoît–ALEN, André–DALLE, Benjamin: *Judicial Independence in Belgium*, In: *Judicial Independence in Transition* (ed. Seibert-Fohr, Anja), Springer, Heidelberg–New York–Dordrecht–London, 2012, 317.

¹⁴³ Uo. 315–316.

¹⁴⁴ Uo. 318.

a pályázat benyújtására.¹⁴⁵ A nyelvi alapon osztott államberendezkedés okán valamennyi bíró szükségképpen valamely nyelvi csoportba tartozik, amelyet diplomája nyelve határoz meg.¹⁴⁶

A Legfelsőbb Bíróság bírójává történő kinevezés feltétele az általános feltételeken túl – a belga állampolgárság, jogi végzettség – a legalább tizenöt év aktív jogi gyakorlat, amely gyakorlatból legalább tíz év bírói vagy ügyészi tevékenység vehető figyelembe. A pályázónak értelemszerűen flamand vagy francia anyanyelvűeknek és büntetlen előéletűeknek kell lennie. A pályázathoz mellékelni kell a fellebbviteli bíróságok, az ügyvédi kamara, továbbá azon bíróságok és ügyészségek – ahol a pályázó a pályázata időpontjában tevékenykedik vagy velük kapcsolatban áll – indokolt véleményét. A pályázatot és mellékleteit az igazságügyi miniszternek kell benyújtani, aki azt továbbítja a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanácsnak. A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács ezt követően vizsgálja meg a legfelsőbb bírósági pályázatot és dönt annak támogatásáról vagy elutasításáról. A kétharmados támogatás esetén a jelölés felterjesztésre kerül a királyhoz, aki ezt követően dönt a kinevezéséről. Mind a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács, mind a király a kinevezést csak törvényes indok alapján tagadhatja meg.

A belga igazságszolgáltatási rendszer harmadik pillérét az Államtanács¹⁴⁷ képezi az Alkotmány VII. fejezete és az 1973. január 12-i Államtanácsról szóló törvény¹⁴⁸ alapján. Az Államtanács igazságszolgáltatási szervezetként alapvetően közigazgatási bírósággént hoz ítéletet, emellett tanácsot ad a parlamenteknek és a kormányoknak a törvénytervezetekről,¹⁴⁹ így egyfajta *sui generis* tanácsadó testület és bíróság egyben. Az Államtanács közigazgatási bírósággént felfüggesztheti, illetve megsemmisítheti a közigazgatási aktusokat¹⁵⁰ amennyiben azok jogszabályba ütköznek, tanácsadó testületként pedig véleményt nyilvánít a jogalkotási aktusokról, tervezetekről, ellenőrzi a szövegek tervezetét összevetve az Alkotmánnyal vagy más magasabb szintű jogszabályokkal. Ennek megfelelően az Államtanács Közigazgatási Jogi és Jogalkotási kamarára osztott és negyvennégy tagból áll, természetesen francia és flamand nyelvi osztályokra osztottan.¹⁵¹ Az Államtanács tagjait a király nevezi ki az Államtanács által javasolt három főt tartalmazó jelöltlistáról élethosszig tartó időtartamra. Államtanács közgyűlése saját döntése szerint kiválasztási vizsgát is előírhat, amelynek során személyes meghallgatásra is sor kerülhet. A jelöltekről az Államtanács értékelést készít, majd javaslatait közli a törvényhozás házaival és a belügyminiszterrel. Azokat a jelölteket, akiket az

Államtanács közgyűlése egyhangúlag támogat, államtanácsossá lehet kinevezni, kivéve, ha a belügyminiszter megtagadja a hozzájárulását arra hivatkozva, hogy a kinevezés általános feltételei nem állnak fent illetve, ha a kinevezés megbontaná a nyelvi és a tartományi egyenlőség kényes egyensúlyát. Amennyiben a jelzett okok nem állnak fent, a belügyminiszter értesíti a Képviselőházat és a Szenátust, amely testületek szintén vizsgálat tárgyává teszik a jelölést. Az államtanácsossá való kinevezés tehát az Államtanács, a belügyminiszter és a törvényhozás házaival egyetértésével lehetséges. Valamennyi jelölést egyebekben a Belga Hivatalos Lapban nyilvánosan közzé kell tenni. Az államtanácsossá való kinevezés feltétele a legalább harminchetedik betöltött életév, jogi végzettség és jogi doktori cím, legalább tíz éves szakmai tapasztalat, versenyvizsga vagy bírói vizsga letétele, emellett bírói alkalmasság vagy működés igazolása vagy meghatározott közigazgatási tapasztalat vagy belga jogi egyetemi oktatói minőség.

A belga igazságszolgáltatási rendszer különös problémáit napjainkban alapvetően a pénzügyi és alkotmányjogi kihívások jelentik. A pénzügyi források hiánya alapvető működési nehézségeket eredményez, amely által az eljárások elhúzódása tendenciózusan jelentkezik. Az alkotmányjogi probléma a nyelvi osztottságból fakad,¹⁵² a nyelvi egyensúlyra való kényes törekvés egyes bírói álláshelyek betöltését akadályozza, amely ezáltal működési nehézségeket és ezáltal az eljárások idejének elhúzódását eredményezi.

VII. Hollandia

Holland Királyság 1815. évi – többször,¹⁵³ legutóbb 2005-ben módosított – Alkotmánya VI. fejezete és a többször módosított 1827. évi igazságszolgáltatási szervezeti törvénye¹⁵⁴ rendelkezik Hollandia európai területeinek igazságszolgáltatási szervezetéről.¹⁵⁵

Az igazságszolgáltatás tagjainak felvételét, kiválasztását, képzését és kinevezésére vonatkozó ajánlásokat a bírói kar és az Igazságügyi Tanács (*Raad voor de rechtspraak*), illetve az Országos Bírói Kiválasztási Bizottság (*Landelijke selectiecommissie rechters*, a továbbiakban LSR) közösen végzi, ennek ellenére a korona, tulajdonképpen a kormány és azon belül az igazságügyminiszter befolyása és szerepe domináns, illetve döntő mértékű.¹⁵⁶ A bíró kinevezésének minimumkövetelményeit törvény határozza meg. A bírói tisztt elnyerésének alapfeltétele a holland állampolgárság, a büntetlen előélet és a holland jogi végzettség mellett legalább hét éves szakmai tapasztalat, amelyet a bírósági képzéseken túl az igazságszolgáltatási rendszer más részein való képzéseken való részvétellel lehet igazolni.

¹⁴⁵ Uo. 322–323.

¹⁴⁶ PEETERS–MOSELMAANS *i.m.* 78–79.

¹⁴⁷ SZENTE *i.m.* 312–313.

¹⁴⁸ 12. január 1973, gecoördinete wetten op Raad van State.

¹⁴⁹ GHYSELEN–PEETERS *i.m.* 13.

¹⁵⁰ PEETERS–MOSELMAANS *i.m.* 77–78.

¹⁵¹ Uo. 83.

¹⁵² Uo. 71.

¹⁵³ SZENTE *i.m.* 61.

¹⁵⁴ 18. április 1827, wet op de rechterlijke organisatie

¹⁵⁵ A Holland Királyság karib-tengeri külbirtokai, különleges jogállású önkormányzatai (Saba, Sint-Eustatius és Bonaire), valamint társult karib-tengeri államai (Aruba, Sint-Maarten és Curaçao) az európai Hollandiától részben eltérő igazságszolgáltatási rendszerrel rendelkeznek.

¹⁵⁶ LANGBROEK, Philip M.: *Recruitment, Professional Evaluation and Career of Judges and Prosecutors in the Netherlands*, In: *Recruitment, Professional Evaluation ...* (2005) *i.m.* 164.

Következésképpen a bírói pálya, illetve az ügyészi karrier egyebekben nyitott a fenti két hivatásrenden kívüli tapasztalt jogászok előtt is,¹⁵⁷ sőt számukra könnyített feltételek is elérhetőek különösen a szakmai tapasztalat igazolását illetően.¹⁵⁸ A jogvégzett, de nem bírói munkakört betöltő bírósági tisztviselők bírói pályaválasztását is segíti a rendszer azáltal, hogy a kiemelkedő tehetségű bírósági hivatalnokokat is képzésekre és ezáltal később bírói kinevezésre terjesztik fel. A bírói kinevezéshez szükséges képzésekről az igazságszolgáltatás oktatási rendszere (*Studiecentrum Rechtspleging*, a továbbiakban SSR) gondoskodik.¹⁵⁹ A képzések, figyelemmel a hivatásrendek közötti nyitott rendre három képzési változatban élnek. A jogi munkatapasztalat meghatározza a beiratkozás feltételeit és a külön kiválasztási eljárás rendjét is. Ezen képzések során, továbbá a végső kiválasztási eljárásban vizsgálat tárgyát képezi a jelölt elemző gondolkodása és egyéb intellektuális képességei, döntési készsége, egyensúlya, függetlensége, kapcsolattartási és kommunikációs készsége, empátiája, társasági viszonyai, együttműködési képessége, meggyőzési készségei, kifejezési készsége, munkához való hozzáállása, függetlensége és a stresszel szembeni ellenállása.¹⁶⁰

A bírói kiválasztás objektivitását és függetlenségét az Országos Bírói Kiválasztási Bizottság biztosítja, amely az igazságszolgáltatás tagjain kívül különböző társadalmi csoportok tagjaiból áll, így például a közigazgatás, az üzleti élet, az oktatás és a tudomány, az ügyvédi kamarák és az ügyészség képviselői a tagjai.¹⁶¹ A tagokat a 2002-ben felállított Igazságügyi Tanács¹⁶² nevezi ki. Az Igazságügyi Tanács *quasi* bírói öngazgatási testület,¹⁶³ amely három-öt tagból áll, a tagjai fele és az elnök a bírói kar képviselője, tagja a Holland Igazságügyi Szövetség nem bíró képviselője és az igazságügyi miniszter által kinevezett személy. A testület alapvető feladata a fentiekben a bíróságok adminisztratív és költségvetési ügyeinek intézése, továbbá a testület az igazságszolgáltatási hatalmi ág arcaként jelenik meg a nyilvános és politikai vitákban is. Az Igazságügyi Tanács tagjai szintén királyi rendelet alapján nyerik el tisztségüket azon jelöltek közül, akiket az Igazságügyi Tanács ajánl és ezen ajánlást az igazságügyi miniszter elfogadja.¹⁶⁴ Az Igazságügyi Tanács az Országos Bírói Kiválasztási Bizottság útján felel az igazságügyi és bírósági tisztviselők felvételéért, kiválasztásáért és képzéséért, egyben általános tanácsadói feladatot is ellát igazságszolgáltatási rendszer működésével kapcsolatban.

Az SSR által szervezett képzések elvégzését követően az Országos Bírói Kiválasztási Bizottság dönt a pályázó jelöltekről és azokról értesíti az üres bírói hellyel rendelkező bíróságokat, illetve javaslatot tesz az Igazságügyi Tanács részére a bírói kinevezésről. Az Igazságügyi Tanács a javaslatot az

igazságügyminiszterrel együttesen értékeli, és amennyiben minden törvényi feltételnek megfelel a jelölt, a bírói kinevezésre tesz javaslatot az uralkodónak, aki a gyakorlat szerint a javaslat alapján élethosszig, gyakorlatilag hetvenedik életéve betöltéséig kinevezi a jelöltet.¹⁶⁵ Kiemelendő, hogy az Igazságügyi Tanácsnak a legfőbb ítélkezési fórumok esetében a kinevezésekre semmilyen befolyása, illetve hatása nincs¹⁶⁶ az alábbiakban ismertettek szerint.

A Legfelsőbb Bíróság (*Hoge Raad der Nederlanden*) – amely egyebekben az alkotmánybírói feladatokat is ellátja¹⁶⁷ – szervezeti felépítését illetően egy elnökből, legfeljebb hét alelnökből, legfeljebb harminc bíróból és legfeljebb tizenöt különleges szolgálatban lévő bíróból áll. A Legfelsőbb Bíróság három kamarában, a polgári, a büntető, illetve az adókamara szervezeti egységeiben működik, bíráinak kinevezése a fenti eljárástól alapjaiban tér el. A Legfelsőbb Bíróság belső bizottsága jogosult kiválasztani a lehetséges jelölteket a Legfelsőbb Bíróság bírói helyeire. A kiválasztási rendszer különlegessége, hogy már bírói pályájuk kezdetén nyomon követik azon bírákat, akiket az eredményeik a Legfelsőbb Bíróság tagjává válásához méltónak ítélnék, így amennyiben a Legfelsőbb Bíróság estében bírói üresedés következik be, a bizottság dönt arról, hogy a lehetséges és nyomon követett jelöltek közül melyik lenne a legmegfelelőbb a kinevezéshez a megüresedett pozícióra is tekintettel. A bizottság ezt követően összeállítja a jelöltjei listáját, amelyet a Legfelsőbb Bíróság közgyűlése megvitat, majd három személy ajánlását nyújtja be az alsóházaknak.¹⁶⁸ Az alsóház ezt követően az Állandó Parlamenti Bizottságában és az Igazságügyi Bizottságában hallgatja meg a jelölteket. A meghallgatás során a jelölt politikai nézeteivel, vallásával vagy meggyőződéseivel kapcsolatban kérdéseket nem tesznek fel, kizárólag szakmai alapon zajlik a meghallgatás. A parlamenti bizottságok meghallgatását követően az igazságügyi miniszter formai szempontból is megvizsgálja a jelölt alkalmasságát, majd előkészíti a legfelsőbb bírósági kinevezéshez szükséges királyi rendeletet és azt előterjeszti az uralkodónak.

A holland alkotmányos rendszerben is felállításra került az Államtanács (*Raad van State*), amely szintén *sui generis* kormányzati tanácsadó szerv illetve legfelsőbb közigazgatási bírói fórum az Alkotmány, illetve az Államtanácsról szóló 1962. március 9-i törvény alapján.¹⁶⁹ Önmagában a közigazgatási bírászkodás rendszere ebben az esetben korántsem egyértelmű, a szabályozás és az ügyelosztás meglehetősen fragmentált, az külön jogszabályokban ölt testet és egyes bíróságok külön ügycsoportjai esetében áll fent az Államtanács

¹⁵⁷ Ügyvédek, üzleti életben tevékenykedő jogászok, azaz hazai fogalmaink szerint jogtanácsosok, köztisztviselők.

¹⁵⁸ LANGBROEK *i.m.* 168–170.

¹⁵⁹ Uo. 173.

¹⁶⁰ Uo. 166.

¹⁶¹ MAK, Elaine: *Judicial Self Government in the Netherlands: Demarcating Autonomy*, German Law Journal, Vol. 19, No. 7, 1810.

¹⁶² LANGBROEK *i.m.* 161.

¹⁶³ MAK *i.m.* 1805–1806.

¹⁶⁴ Uo. 1806.

¹⁶⁵ Uo. 1815.

¹⁶⁶ LANGBROEK *i.m.* 162.; MAK *i.m.* 1807.

¹⁶⁷ Sint-Maarten társult államként egyedül állított fel külön Alkotmánybírószágot.

¹⁶⁸ LANGBROEK *i.m.* 174.

¹⁶⁹ 9 maart 1962, wet op Raad van de State.

közigazgatási bírósági hatásköre.¹⁷⁰ Kettős szerepét tekintve az Államtanács ajánlásokat ad ki a jogalkotási tervezetekről, azok alkotmányosságáról, felügyeli a nemzetközi szerződések betartását, illetve a fentiek szerint legfőbb közigazgatási bíróságként működik. A két feladat szervezeti elkülönítést is indokol, elvégre az Államtanács elnöke a király, továbbá a trónörökös tizennyolcadik életévének betöltését követően, valamint a királyi család tagjai is részt vehetnek működésében, akik mellett a politikai pártok delegáltjai is taggá válhatnak. A fenti okokból kifolyólag jelenleg a kormányzat vizsgálja az Államtanács szerepköreiből fakadó feladatok szervezeti különválasztását. Igazságszolgáltatási szempontból a közigazgatási osztály tagjainak kinevezése bír elemzésünk szempontjából jelentőséggel. A tagokat ezen osztályra is királyi rendelet alapján nevezik ki és mint *quasi* bírák elmozdíthatatlanok hetvenéves korukig. A közigazgatási osztály igazságügyi feladatait csak olyan tag láthatja el, aki jogvégzett. Az Államtanács egyebekben egyéb feltételt is támaszthat és különleges esetekben a feltételektől el is térhet, amely rendelkezés az idézett reform egyik indokaként és az intézménnyel szemben megfogalmazott kritikák alapjaként áll fent. Az Államtanács tagjait egyebekben az igazságügyi miniszter javaslatára a *külgyminiszterrel* egyetértésben királyi rendelettel nevezi ki az uralkodó, amely javaslat alapvetően politikai tárgyalások eredményeként születik meg. Az államtanácsosi tagsággal egyebekben összeegyeztethetetlen bármilyen nyilvános díjazással járó pozíció, választott tisztség, ügyvédi, közjegyzői, könyvelői, adószakértői minőség vagy bármilyen olyan tisztség, amely a bizalom és függetlenség ellen hat.

Összegzés

Egyik rendszer sem nélkülözi a kritikákat.¹⁷¹ Németországban a szövetségi bírák kinevezésében egy testület (Bíróválasztó Bizottság) és az illetékes szövetségi miniszter vesz részt. A testületnek van javaslattevési joga, amelyet a miniszter vagy elfogad, vagy vétőjoggal él ellene. Azt a jelöltet, akit a bizottság és a miniszter is támogat, a szövetségi elnök nevezi ki. A bizottság összetétele arra enged következtetni, hogy nem minősíthető a bírák öngazgatási szervének. A tagok felét a tartományi miniszterek alkotják, a másik felét pedig a Képviselőház választja meg. A választható tagoknak nem kell feltétlenül a bírói hivatásrendből származniuk. A vonatkozó törvény szerint a megválasztás kritériuma meglehetősen tág

megfogalmazást nyert: a „jog világában” vagy szó szerint a „jogéletben” (*Rechtsleben*) tapasztalatot szerzett személy. A tartományi bíróságokra a bírák legtöbb esetben a szövetségi bírák választására vonatkozó szabályokhoz hasonló előírások szerint kerülnek megválasztásra. Vannak azonban olyan tartományok is, amelyekben a bíró kinevezésére az illetékes miniszter egyedül tesz javaslatot, tehát ahol nincsenek bíróválasztó bizottságok. Ahol vannak, ott is meglehetősen eltérő a bizottságok összetétele, kisebb-nagyobb politikai befolyásnak lehetőséget teremtve.

Ezzel szemben Ausztriában a szövetségi bírakat a szövetségi kormányzat indítványára az államfő nevezi ki. Javaslatot azonban az erre a célra létrehozott kollégiumok (*Senate*) tesznek. Az osztrák jogban a bírák kinevezési eljárásának függetlenségét számos jogi megoldás fokozza. Egyrészt, a javaslattevésre jogosult tanácsok bírói öngazgatási szerveknek minősülnek, mert tagjaik csak bírák lehetnek, választói joggal pedig szintén csak bírák rendelkezhetnek. Másrészt, a pályázható bírói álláshelyeket nyilvánosan meg kell hirdetni, amelyre legalább három személyt kell javasolni, illetve legalább kétszer annyi személyt, ahány álláshely került meghirdetésre, amennyiben több szabad bírói álláshelyet együttesen hirdettek meg. Amennyiben az értékelési eljárásban a kollégium úgy dönt, hogy valamelyik pályázót személyesen szeretné meghallgatni, erről a többi pályázót is értesíteni kell. Amennyiben a másik pályázó is igényli, hogy személyesen hallgassák meg, az ilyen jellegű kérelmet a kollégiumnak kötelezően jóvá kell hagynia.

A holland igazságszolgáltatási rendszer igazgatási kérdései tekintetében az Államtanács személyi összetételén és ott a külgyminiszter okán szerepet kapó külgyminiszter szempontokon túl további kritikaként rögzíthető, hogy az általános bíróságok igazgatása alapvetően nem öngazgatási jellegű, a bíróságok költségvetési kérdéseit döntően az igazságügyi minisztérium állítja össze. Hangsúlyozandó, hogy az Igazságügyi Tanács nem tekinthető öngazgatási szervnek¹⁷² a fentebb ismertetett felépítéséből fakadóan, és ugyan valamennyi kormányzati ágtól független, szoros együttműködése az igazságügyi minisztériummal állandó feszültségek forrása. A feszültségek különösen a bírák kiválasztása és menesztése,¹⁷³ illetve egyes kérdések – különösen a finanszírozási tárgyú operatív működés tekintetében¹⁷⁴ – figyelhető meg, amely utóbbi esetkörben a miniszter utasításokat is adhat¹⁷⁵ az Igazságügyi Tanács részére arra figyelemmel, hogy a költségvetés továbbra is a minisztérium felelőssége. Az Igazságügyi Tanács egyetértésével a

japán bírák összességükben a politikai szempontból legfüggetlenebbek és egyénileg a legbecsületesebbek, valamint a legmegbízhatóbbak között vannak a világon.” Lásd HALEY, John O.: *Litigation in Japan: A New Look at Old Problems*, *Willamette Journal of International Law and Dispute Resolution*, 10/2002, 139.

¹⁷² MAK *i.m.* 1818.

¹⁷³ 18 april 1827, wet op de rechterlijke organisatie, 86. cikk.

¹⁷⁴ LANGBROEK *i.m.* 162.

¹⁷⁵ 18 april 1827, wet op de rechterlijke organisatie, 91. és 93. cikk.

¹⁷⁰ LANGBROEK *i.m.* 162.

¹⁷¹ Elemzésünk európai fókuszú okán nem tárgyalt – de esetleges jövőbeni kutatások egyik tárgyaként alapvetően vizsgálendő – Japán legfelsőbb bírósága is érdekes e szempontból, ahol a bírakat, a karrierbírák, jogász egyetemi tanárok, ügyészek, jogászok közül a miniszterelnök nevezi ki. Vö. RAMSEYER, Mark J.–NAKAZATO, Minoru: *Japanese Law: An Economic Approach*, University of Chicago Press, Chicago, 1999, 17. A politikai elem, ha nem is annyira közvetlenül, mint Japán esetében, több vizsgált állam esetében megjelenhet. Japán igazságszolgáltatásáról mégis leszögezték, hogy „a

döntés befolyásolása nélkül egyes ügycsoportok tekintetében átcsoportosítások is alkalmazhatók.¹⁷⁶ A bírák kinevezését tekintve alapvetően a karrierbírák rendszerét érvényesül, azonban a modellt árnyalja, hogy az igazságügyi miniszter domináns szerepben van a hatályos jog szerint. A holland rendszer kritikásai kiemelik e körben, hogy valójában és ténylegesen a karriermodell ellenére a bírói kar bírói vezetői kezében van ténylegesen a kinevezések *de facto joga*,¹⁷⁷ így a szabályok ellenére a rendszer korántsem működik transzparens módon. A kritikákra adott részbeni válaszként az Igazságügyi Tanács a bírói kinevezésekkel kapcsolatos hatásköreit ennek tükrében jórészt az Országos Bírói Kiválasztási Bizottságra delegálta, és ezen bizottság döntéseinek továbbítását vállalja fel, ugyanakkor egyre többen szorgalmazzák a rendszer tényleges reformját és mutatnak rá a tényleges öngazgatás hiányaira.¹⁷⁸

Általános, összehasonlító jogi szempontból a belga rendszer tekintetében különös jelentőséggel bír, hogy a három fő bírói fórum tekintetében külön-külön karriermodellek figyelhetők meg. A politikum lehangsúlyosabban – természetéből fakadóan – az Alkotmánybíróság esetében jelenik meg, ahol az alkotmánybírák fele *expressis verbis* politikus,¹⁷⁹ pontosabban korábbi politikusok közül kerül kiválasztásra. Az Államtanács – kettős szerepéből is kifolyólag – szintén személyi összetételét tekintve a mindenkori kormányzat és parlament konszenzusa eredményeképpen nyeri el végleges személyi összetételét, amely testületi tagság egyebekben nyitott a közigazgatási tapasztalattal vagy egyetemi karrierrel rendelkező jogászok előtt is. A bíróságok és a Legfelsőbb Bíróság esetét vizsgálva alapvetően a professzionális karrierbírák rendszere figyelhető meg, ugyanakkor a bírói kinevezés és a legfelsőbb bírói testületbe való kinevezés az ügyészi hivatásrend tagjai előtt is nyitott. Mindazonáltal kiemelő, hogy a fragmentált államberendezkedés okán a politikum befolyása közvetlenül vagy közvetetten a bírói kinevezések esetében is megfigyelhető.¹⁸⁰

Érdekes megoldást alkalmaz Spanyolország, ahol kötelező mechanizmus biztosítja, hogy a legfelsőbb bírósági bírák egyötöde a bírói karrierúthoz képest „kívülről” érkezzen. Franciaországban és Olaszországban is nyitott a rendszer, a legfelsőbb bíróságokra a bírói életpályától eltérő karrierutat járó jogászok is kinevezhetőek, sőt, Franciaországban a releváns szakirodalomban azt a következtetést vonták le, hogy a kasszációs bírói kinevezést még szélesebb körben meg kellene nyitni a nem klasszikus bírói pályáról érkező, nyilván magas képzettségű és szakmai elismertségű jogászok előtt. A fentiek jelzik, hogy a legfelsőbb bíróságok bírói rekrutációjának ideális modelljét nehéz meghatározni, ugyanis több eltérő modell létezhet. Ezek mindegyike az adott államban legitimnek tekinthető, és biztosítja a legfelsőbb bírósági feladatkör megfelelő ellátását. Az egyértelműen leszögezhető, hogy számos megfontolandó érvet lehet felhozni amellett, hogy a legfelsőbb bíróságok szervezetében ne csak karrierbírák vegyenek részt: leginkább a jogegységesítő tevékenység sajátos,

adott esetben értékválasztásokat is megjelenítő jellegét, illetve a legfelsőbb bíróság ítélkezési tevékenységben az egymástól eltérő, de egyaránt értékes szakmai tapasztalatok és az eltérő látásmódok megjelenítését.

Felhasznált irodalom

Monográfiák, tanulmányok

- [1] ALLEMEERSCH, Benoît–ALEN, André–DALLE, Benjamin: *Judicial Independence in Belgium*, In: *Judicial Independence in Transition* (ed. Seibert-Fohr, Anja), Springer, Heidelberg–New York–Dordrecht–London, 2012.
- [2] BELL, John: *Judiciaries within Europe. A Comparative Review*, Cambridge University Press, Cambridge, 2006.
- [3] BORÉ Jacques–BORÉ, Louis: *Organisation de la Cour de cassation. Répertoire de procédure civile*, Dalloz, Paris, 2015.
- [4] Bundesministerium für Justiz: *The Austrian Judicial System. Institutions – Agencies – Services*, https://svrh.ch/wp-content/uploads/2019/04/UEMC-AT-Justicial_System-2009.pdf.
- [5] CAENEGEM, R. C. van: *Bevezetés a nyugati alkotmányjogba*, Magyar Közlöny Lap-és Könyvkiadó, Budapest, 2008.
- [6] GHYSELEN, Myriam–PEETERS, Bernard: *The Court of Cassation as the Supreme Body of the Judiciary in Belgium*, *Bulletin for International Taxation*, 1–2/2016.
- [7] HALEY, John O.: *Litigation in Japan: A New Look at Old Problems*, *Willamette Journal of International Law and Dispute Resolution*, 10/2002.
- [8] LANGBROEK, Philip M.: *Recruitment, Professional Evaluation and Career of Judges and Prosecutors in the Netherlands*, In: *Recruitment, Professional Evaluation and Career of Judges and Prosecutors in Europe. Austria, France, Germany, Italy, The Netherlands and Spain* (ed. Federico, Giuseppe di), Research Centre for Judicial Studies (CeSROG), University of Bologna, Bologna, 2005.
- [9] MAK, Elaine: *Judicial Self Government in the Netherlands: Demarcating Autonomy*, *German Law Journal*, Vol. 19, No. 7.
- [10] O'CONNELL, Fiona–MCCAFFREY, Ray: *Judicial Appointments in Germany and the United States* (15 March 2012), www.niassembly.gov.uk/globalassets/documents/raise/publications/2012/justice/6012.pdf.
- [11] PEETERS, Patrick–MOSSELMANS, Jens: *The Constitutional Court of Belgium: Safeguard of the Autonomy of the Communities and Regions*, In: *Courts in Federal Countries: Federalists or Unitarists?* (eds. Aroney, Nicholas–Kincaid, John), University of Toronto Press, Toronto, 2017.

¹⁷⁶ Uo. 96. cikk.

¹⁷⁷ LANGBROEK *i.m.* 183.

¹⁷⁸ MAK *i.m.* 1815–1827.

¹⁷⁹ PEETERS–MOSSELMANS *i.m.* 85.

¹⁸⁰ Uo.

- [12] RAMSEYER, Mark J.–NAKAZATO, Minoru: *Japanese Law: An Economic Approach*, University of Chicago Press, Chicago, 1999.
- [13] RIEDEL, Johannes: *Judicial Review of Judicial Appointments in Germany*, International Journal for Court Administration, 1/2020, <https://doi.org/10.36745/ijca.296>.
- [14] RIEDEL, Johannes: *Training and Recruitment of Judges in Germany*, International Journal of Court Administration, 2/2013.
- [15] SANDERS, Anne–DANWITZ, Luc von: *Selecting Judges in Poland and Germany. Challenges to the Rule of Law in Europe and Propositions for a New Approach to Judicial Legitimacy*. German Law Journal, 4/2018.
- [16] STAWA, Georg: *Recruitment, Professional Evaluation and Career of Judges and Prosecutors in Austria*, In: *Recruitment, Professional Evaluation and Career of Judges and Prosecutors in Europe*. Austria, France, Germany, Italy, The Netherlands and Spain (ed. Federico, Giuseppe di), Research Centre for Judicial Studies (CeSROG), University of Bologna, Bologna, 2005.
- [17] SZABÓ István: *Ausztria államszervezete 1918–1955*, PPKÉ JÁK, Budapest, 2010.
- [18] SZENTE Zoltán: *Európai alkotmány-és parlamentarizmus történet 1945–2005*, Osiris Kiadó, Budapest, 2006.
- [19] TIETJEN, Udo: *Der geeignete Richter – Richterauswahl im europäischen Rechtsvergleich*, Tectum Verlag, Baden-Baden, 2022.
- [20] TÓTH J. Zoltán: *A bírói gyakorlat és a bírói jog*, In: *Jogalkotástan (szerk. Tóth J. Zoltán)*, Dialóg Campus, Budapest, 2019.
- [21] TÓTH J. Zoltán: *A jogértelmezés fajtái – áttekintés*, In: *Jogalkotástan (szerk. Tóth J. Zoltán)*, Dialóg Campus, Budapest, 2019.
- [12] DUFFETT, Brian–REUSCH, Ute: *German Judiciary Act*, www.gesetze-im-internet.de/englisch_drig/englisch_drig.html.
- [13] *Exposición de Motivos de la Ley Orgánica 6/1985*, de 1 de julio, del Poder Judicial.
- [14] *Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland*, www.bundestag.de/gg.
- [15] *Ley Orgánica del Poder Judicial*.
- [16] *Modifiche dell'ordinamento giudiziario per la nomina a magistrato di Cassazione e per il conferimento degli uffici direttivi superiori*, Legge 20 dicembre 1973, n. 831. Gazzetta Ufficiale, 29 dicembre 1973, n. 333.
- [17] *Ordinamento giudiziario*, Regio decreto del 30 gennaio 1941, n. 12. Gazzetta Ufficiale, 4 febbraio 1941, n. 28.
- [18] *Ordonnance no 58-1270 du 22 décembre 1958*.
- [19] *Richter- und Staatsanwaltschaftsdienstgesetz Österreich*, www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10008187.
- [20] *Richterswahlgesetz*, www.gesetze-im-internet.de/riwgf/.
- [21] SCHÖNING, Carmen von: *Code of Civil Procedure*, www.gesetze-im-internet.de/englisch_zpo/index.html.
- [22] TOMUSCHAT, Christian–CURRIE, David P.–KOMMERS, Donald P.–KERR, Raymond: *Basic Law for the Federal Republic of Germany*, www.gesetze-im-internet.de/englisch_gg/.
- [23] *Zivilprozessordnung*, www.gesetze-im-internet.de/zpo/index.html.

Jogszabályok

- [1] 10 oktober 1967, Gerechtelijk Wetboek.
- [2] 12 januari 1973, gecoördinete wetten op Raad van State.
- [3] 18 april 1827, wet op de rechterlijke organisatie.
- [4] 38/1993. (VI. 11.) AB határozat.
- [5] 6 januari 1989, Bijzondere wet op het [Grondwettelijk Hof].
- [6] 9 maart 1962, wet op Raad van de State.
- [7] *Bundes-Gleichbehandlungsgesetz Österreich*, www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10008858.
- [8] *Bundes-Verfassungsgesetz Österreich*, www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10000138.
- [9] *Deutsches Richtergesetz*, www.gesetze-im-internet.de/drig/.
- [10] *Disposizioni per l'aumento degli organici della Magistratura e per le promozioni*, Legge 4 gennaio 1963, n. 1. Gazzetta Ufficiale, 8 gennaio 1963, n. 6.
- [11] *Disposizioni sulla nomina a magistrato di Corte di appello*, Legge 25 luglio 1966, n. 570, Gazzetta Ufficiale, 28 luglio 1966, n. 186.

KÚRIAI DÖNTÉSEK
Bírósági Határozatok
A Kúria lapja

A szerkesztőbizottság elnöke:
Dr. Patyi András, elnökhelyettes

Főszerkesztő:
Dr. Balogh Zsolt, kúriai tanácselnök

A szerkesztőbizottság tagjai:
Böszörményiné dr. Kovács Katalin, elnökhelyettes
Dr. Csák Zsolt, kollégiumvezető
Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna, kúriai bíró
Dr. Somogyi Gábor, kúriai tanácselnök
Dr. Molnár Ferencné, kúriai tanácselnök
Dr. Orosz Árpád, kollégiumvezető
Dr. Dzsula Marianna, kúriai bíró
Dr. Stark Marianna, kúriai tanácselnök
Dr. Simonné dr. Gombos Katalin, kúriai tanácselnök
Dr. Kalas Tibor, kollégiumvezető
Dr. Hajnal Péter, kúriai tanácselnök
Dr. Kiss Árpád Lajos, kúriai bíró
Dr. Fekete Ildikó Katalin, kúriai tanácselnök

Jogi szaknyelvi lektor:
Bódiné dr. Beliznai Kinga egyetemi docens

A kiadó, szerkesztőség címe:
Kúria
1055 Budapest, Markó utca 16.
Kiadja:
Kúria – Werbőczy István Országbíró Kutatóintézet

A kiadásért felel: a Kúria Werbőczy István Országbíró Kutatóintézetének igazgatója

Megjelenik havonként.

ISSN 2786-3964 (Online)
